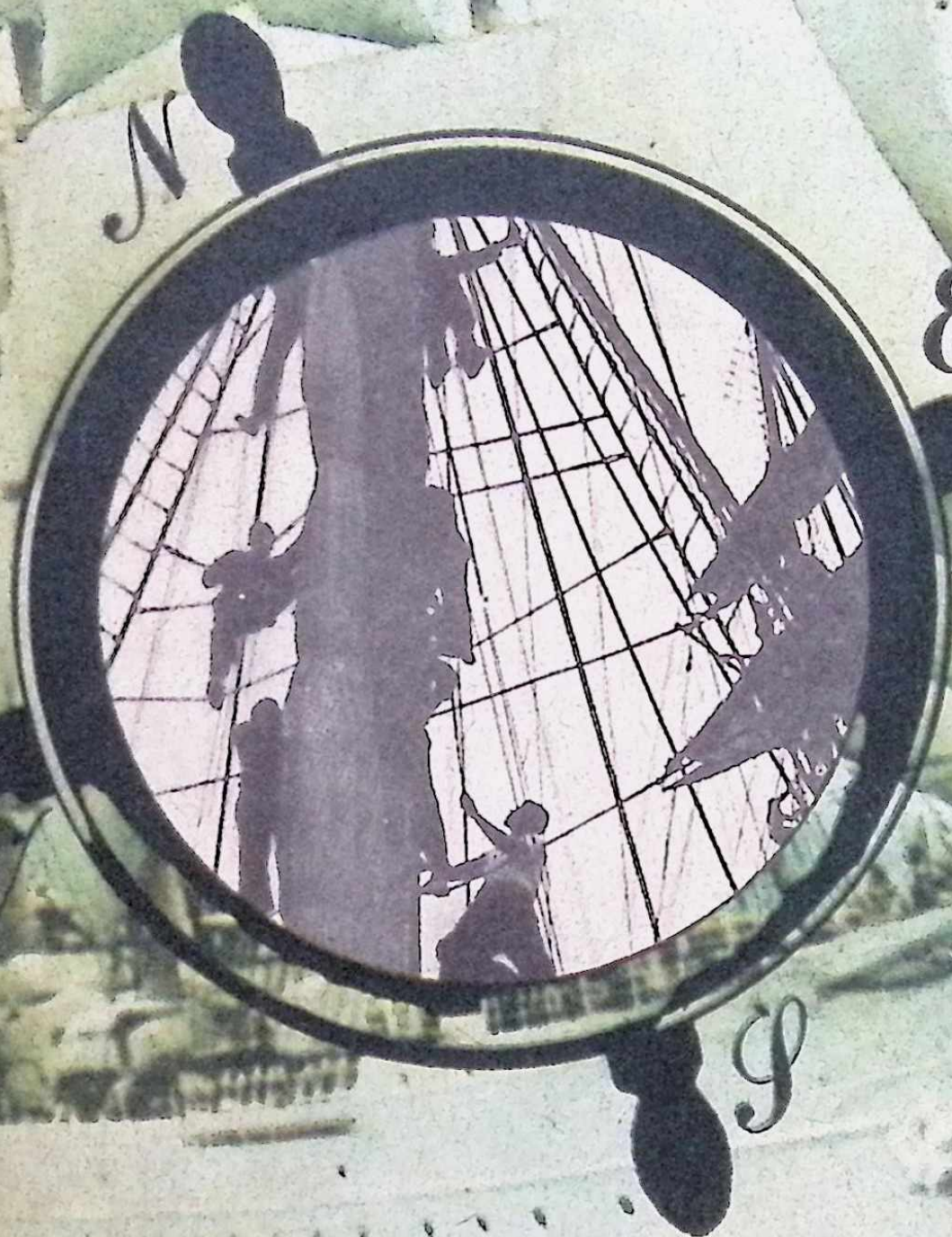

RICHARD HENRY DANA, Jr.

Doi ani pe mare

RICHARD HENRY DANA, Jr.

DOI ANI PE MARE

Traducere și glosar de
Alfred Neagu

EDITURA MERIDIANE
București, 1984

Coperta de :
VASILE SOCOLIUC

Richard Henry Dana, Jr.
TWO YEARS BEFORE THE MAST, Boston 1840

„Ai citit cartea tînărului Dana? Adevărată de la un capăt la altul. Pe vremuri el a fost elevul meu, dar nu de la mine a învățat să scrie așa [...] E o voce de la teugă. Cartea lui se va bucura de o largă circulație. Ba mai mult de atît. Va deschide ochii multora asupra vieții marinarului de rînd.“

R. W. Emerson

„Prefer Doi ani pe mare, cartea fără egal a prietenului meu Dana. Părțile în care zugrăvește Capul Horn cu siguranță că le-a scris cu un sloi de gheață.“

M. H. Melville

Capitolul I PLECAREA

Plecarea bricului *Pilgrim* într-o călătorie de la Boston la Capul Horn și apoi către coastele de vest ale Americii de Nord fusese fixată pentru 14 august. Cum bricul urma să ridice ancora imediat după prînz, am venit la bord la ora 12, echipat temeinic de mare, cu un cufăr fixat cu veșminte pentru doi sau trei ani, cît dura călătoria în care porneam hotărît să-mi vindec, de era posibil, vederea slăbită, din pricina căreia fusesem nevoit să abandonez studiile ; nici un tratament medical nu părea s-o amelio-reze așa că speram să-mi revin printr-o schimbare radicală a felului de viață, lăsîndu-mi baltă cărțile pentru o lungă perioadă de timp, și, avînd în schimb parte din plin de muncă, mîncare fără mofturi și aer curat.

N-a durat mult pînă am schimbat redingota strîmtă, chipiul de mătase și mănușile de căprioară ale studentu-lui de la Harvard cu nădragii ponosiți de doc, cămașa în carouri și pălăria de mușama ale marinarului. Metamorfoză nu glumă ! Mă amăgeam că pot trece cu ușurință drept marinar sadea, cu toate că e cu neputință să înșeli ochiul unui lup de mare cu pielea tăbăcită pe puntea navelor. Și în timp ce eu mă și închipuiam la fel de fami-liarizat cu marea ca Neptun în persoană, de cum am apărut, oricine la bord putea să-și dea seama că-s doar un ageamiu de vîntură țarmuri. Un marinar sadea are veșmintele croite într-un anume fel și le poartă într-un chip pe care un ageamiu nu-l poate deprinde niciodată.

Socotea că pentru o noapte frumoasă ca aceea, când nava stătea la ancoră într-un port sigur, era suficient să facă de cart în chipul respectiv.

A doua zi era sîmbătă și, cum dinspre sud se ridicase briza, am luat un pilot la bord, am virat ancora și am început să facem volte pentru a ieși din estuar. Mi-am luat rămas bun de la prietenii ce veniseră să mă petreacă și abia am avut vreme să mai arunc o privire asupra orașului și locurilor atît de cunoscute, pentru că la bordul unei nave nu e vreme de sentimentalisme. După ce am ajuns la capătul bazinei, am văzut că vîntul bătea chiar în gura golfului, așa că am fost nevoiți să lăsăm ancora în radă. Am rămas acolo toată ziua și o parte din noapte. Cartul meu a început la unsprezece noaptea și am primit ordin să-l chem pe căpitan dacă vîntul se schimba dinspre vest. Spre miezul nopții, vîntul deveni favorabil, așa că l-am trezit pe căpitan care mi-a ordonat să chem tot echipajul pe punte. Habar n-am cum am reușit să fac și treaba asta, dar sînt totuși sigur că n-am avut cum împrumuta glasul răgușit al nostromului ca să răcnesc : „Echipajul pe punte ! Vira ancora !” Dar n-a trecut mult și toți își vedeau de treabă, desfășurau velele, brațau vergile și începurăm să ridicăm ancora, ultima care ne mai ținea legați de pămîntul natal. Eu nu puteam fi de mare ajutor la aceste pregătiri. Puținele mele cunoștințe în ale navei nu mi-au folosit la nimic. Ordine de neînțeles zburau pe lîngă mine și erau executate pe dată, toți se mișcau cu atîta grabă, se amestecau răcnete atît de ciudate și manevre atît de stranii, încît eram cu totul năucit. Nu există nimic mai demn de milă și mai neajutorat decît un ageamiu care își începe viața de marinar. Îndată începură să se audă acele icneli cu totul aparte, tărăgănite, care arată că echipajul se opinteste la cabestan și, în cîteva

minute, eram de-acum porniți. Se auzi clipocitul apei despicate de provă, nava se aplecă în bătaia brizei umede de noapte, și prinse a se legăna în hula puternică de fund, așa că abia acum ne începeam de fapt lungă, lungă noastră călătorie. Și atunci am spus noapte bună pământului meu natal.

Capitolul II PRIMELE IMPRESII

Cea dintâi zi petrecută pe mare s-a întâmplat să fie duminică. Cum abia ieșiserăm din port, iar la bord era mult de lucru, am muncit toată ziua, așa că abia seara s-au stabilit carturile, și totul a intrat în rînduiala care se cuvine să fie pe mare. Cînd am fost chemați la pupa pentru a fi împărțiți în carturi, căpitanul ne-a ținut o scurtă și elocventă cuvîntare, în vreme ce bătea puntea dunetei cu un trabuc în gură, lăsînd să-i scape cuvintele între două fumuri :

-- Ei bine, am pornit într-o lungă călătorie. Dacă ne vom înțelege ca lumea, vom avea o călătorie plăcută, iar de nu atunci o să vă pară că navigați pe un iad plutitor. N-aveți nimic alta de făcut decît să împliniți ordinele care vi se dau și să vă faceți datoria ca niște bărbați ce sînteți. Atunci o să aveți parte de un drum care o să vă placă și vouă, iar de nu n-o să vă mai placă deloc. Dacă o să tragem cu toții în aceeași parte, o să vedeți că-s un tip înțeleghător, altfel o să vă convingeți că-s un afurisit. Atîta am avut a vă spune. Cartul babord liber !

Eu, fiind cartul tribord, sau cartul celui de-al doilea secund, am avut prilejul să intru în primul schimb de veghe pe mare. Stimson, un tînăr care, ca și mine, era la prima lui călătorie, nimerise în același cart și, cum era

feciorul unui funcționar și lucrase în serviciul de contabilitate al unui om de afaceri, am descoperit că aveam o sumedenie de cunoștințe comune și deci o groază de subiecte de discutat. Și am pălăvrăgit pe săturate despre Boston, despre ce-or fi făcând prietenii noștri, despre călătorie, și tot așa, pînă cînd îi veni rîndul să facă de veghe la prova și plecă lăsîndu-mă singur. Acum aveam prilejul să chibzuiesc. Pentru prima oară trăiam liniștea desăvîrșită a mării. Ofițerul bătea puntea dunetei, unde eu n-aveam voie să calc, la teugă unul sau doi oameni vorbeau și simțeam că n-am chef să iau parte la discuția lor, așa că aveam răgaz să-mi cern impresiile cu privire la toate cele din jur. Cel mai mult m-a impresionat frumusețea mării, strălucirea stelelor, norii mînași iute de vînt prin fața lor, și abia de-mi aduceam aminte că mă despărțeam de toate bucuriile intelectuale și sociale ale vieții de dinainte. Dar, oricît de ciudat ar părea, și atunci și după aceea aceste gînduri mi-au făcut plăcere, sperînd că ele mă vor ajuta să nu devin vreodată străin de toate cele cîte le pierdeam acum.

Toate visurile mi-au fost alungate de ordinul ofițerului de a orienta vergile, fiindcă vîntul începu să vină dinspre prova. Și, din privirile pe care le aruncau din cînd în cînd marinarii spre direcția vîntului, după norii negri care se apropiau repede de noi, mi-am dat seama că trebuia să ne pregătim de vreme proastă, iar pe căpitan l-am auzit zicînd că spera ca, pe la ora douăsprezece, să atingem Gulf Streamul. După cîteva minute, s-au auzit opt lovituri de clopot, cartul se terminase și am coborît sub punte. Acum am început să simt pentru prima oară greutatea vieții de marinar. Compartimentul în care fusem repartizat era plin cu colaci de parîmă, vele de rezervă, vechituri și alte materiale depozitate aici. În

plus, pentru noi, cei repartizați acolo, nu fuseseră montate cușete și nici nu aveam voie să batem cuie ca să avem de ce ne agăța hainele. Marea se montase, nava avea ruliu puternic și toate în jur începură să danseze alandala. Era o „harababură desăvîrșită“, cum se zice, toate grămadă și nimic la îndemînă. Un colac de cablu gros nimerise taman pe cufărul meu ; tot ce aveam, pălăriile, încălțările, salteaua și păturile fuseseră măturate către bordul de sub vînt, unde erau strivite sub greutatea lăzilor și colacilor de parîme. Iar ca o încununare, nu ni s-a îngăduit să aprindem nici o lumină să ne găsim cele trebuitoare, și atunci am început să simt că mă pălesc semne puternice care anunțau răul de mare și mă ajunge nepăsarea ca și neputința care le însoțesc. Renunțînd la orice încercare de a-mi mai aduna lucrurile, m-am trîntit pe vele, așteptînd să aud în orice clipă porunca : „Tot echipajul pe punte !“, apropierea furtunii făcînd necesară prezența acestuia. Curînd am auzit răpăitul rapid al picăturilor grele pe punte, cei din cartul de serviciu aveau, bineînțeles, de lucru pînă peste cap, și răsunau ordinele repetate ale secundului, rostite cu toată puterea, tropăitul picioarelor, scîrțîitul palancurilor și toate celelalte sunete care vestesc apropierea furtunii. În cîteva minute, capacul tambuchiului a fost dat la o parte și zarva de pe punte se auzi și mai tare. Iar la urechile noastre a ajuns invitația : „Tot echipajul pe punte ! Sus și reduceți velele !“ După care capacul a fost tras la loc. Cînd am ajuns afară, dinaintea ochilor îmi apărură un nou spectacol și mi se oferea prilejul unor noi experiențe.

Micul nostru bric naviga cu vînt de bulină, se canarisea, și mie mi se părea că avea să se răstoarne. Talazuri mari din față se spărgeau de prova, lovind puternic, ca un baros, bubuind, după care apa improșca peste bord și

ne uda pînă la piele. Fungile gabierului fuseseră slăbite și velele mari, mascate, se izbeau de catarge cu un bubuit de tunet, vîntul suiera prin greement, capete de parîme nelegate zburau în jur, ordine răcnite, de neînțeles pentru mine, erau executate cu grabă, iar marinarii care manevrau parimele lălăiau în felul lor răgușit.

Pe lingă toate astea mai trebuia să mă și obișnuiesc cu marea. Mă lovisе un cumplit rău de mare, abia de mai aveam putere să mă țin de cîte ceva, și se lăsase un întuneric beznă. Cam astea mă încercau pe mine cînd am primit, pentru prima oară, ordinul să mă urc în arboradă să reduc gabierul.

Nici acum nu știu cum am reușit. M-am întins pe vergi și m-am ținut cu toată puterea pe care o mai aveam. Nu cred că le-am fost de prea mare folos, pentru că îmi aduc aminte că m-a podidit, în cîteva rînduri, răul de mare înainte de a părăsi verga gabierului și am vomat în chinuri, asupra acelei nopți negre ca iadul. Dar cînd totul fu pus în ordine acolo sus, și ni s-a îngăduit să coborîm sub punte. Însă nu mi s-a părut chiar o mare favoare, deoarece compartimentul nostru, din cauza hărăbăburii dinăuntru și a putorii grețoase, de nedescris, a apei din santină, agitate de mișcările navei, nu oferea decît un modest refugiu față de atmosfera umedă și rece de afară. Citisem mult despre pățaniile pe mare ale altora, dar mi se părea că nu există experiență mai nenorocită decît a mea, pentru că, în afară de toate necazurile de care aveam parte, nu puteam să nu-mi amintesc că aceasta era abia prima noapte a unei călătorii ce avea să dureze doi ani. Nici cînd eram pe punte nu eram mai fericiți, fiindcă ofițerul ne găsea mereu cîte ceva de făcut, zicîndu-ne mereu că mișcarea face bine. Dar oriunde era mai bine decît în mizeria de sub punte. Îmi aduc aminte

foarte bine că, atunci cînd mă chinuia fără succes senzația de vomă, mă duceam la gura tambuchiului, lăsam capul în jos și totdeauna mă ușuram deîndată. Era un emetic excelent.

Situația aceasta a durat două zile.

Miercuri, 20 august. În dimineața asta am fost de cart de la patru la opt. Cînd am ieșit pe punte, la patru, am văzut că lucrurile păreau să se fi îndreptat mult. Vîntul și valurile se mai domoliseră și stelele își arătau strălucirea. Chiar și sentimentele mele încercau o similară ameliorare, dar încă mă simțeam slăbit din cauza răului de mare. M-am dus pe puntea centrală, în partea dinspre vînt și am urmărit ivirea treptată a zorilor și prima geană de lumină. Multe s-au spus despre răsăritul pe mare, dar nu se compară cu cel de pe uscat. Îi lipsește acompaniamentul cîntecului păsărilor, zvonul ce arată că se trezesc și oamenii, lucirea primelor raze în frunzișul copacilor, pe creasta dealurilor, pe vîrfurile clopotnițelor și acoperișurilor, împrumutîndu-le tuturor viață, însuflețindu-le. Aici nu există priveliște. Cu toate că răsăritul soarelui poate că nu oferă atîta frumusețe, nimic nu întrece tristețea și dezolarea ce se înstăpînesc devreme, la crăpatul zorilor, pe întinderea cenușie și melancolică a bătrînului ocean.

Au ele ceva aparte aceste prime luciri ale zilei ce se ivesc pe geana zării, la răsărit, aruncînd o lumină nedefinită pe fața adîncurilor, și, îngemănîndu-se cu nemărginirea și abisurile mării din jur, îți insuflă un sentiment de însingurare, de teamă și presimțiri pline de melancolie pe care nu ți le poate trezi nimic altceva pe lumea asta. Dar, treptat, pe măsură ce lumina devine tot mai puternică, această senzație dispare, iar cînd soarele se ridică, începe obișnuita zi monotonă pe mare.

Din aceste gînduri m-a trezit vocea ofițerului : „Hei, voi cei de la prova, montați pompa teugii“. Am descoperit

astfel că nu era timp de visare și că la prima geană de lumină trebuia să ne apucăm de treabă. După ce i-a chemat pe marinarii de zi, adică pe dulgher, bucătar și stevard, și am montat pompa, ne-am apucat să spălăm punțile. Treaba asta, care pe mare se execută în fiecare zi, îți ia vreo două ceasuri și abia de m-au ținut puterile s-o isprăvesc. După ce am terminat, am șters punțile cu coada, am refăcut colacii parîmelor, și m-am așezat pe niște școndri așteptînd să aud clopotul navei bătînd de șapte ori, semnalul pentru masa de dimineață. Ofițerul, văzînd că-mi luasem postura aceea de om fără treabă, îmi ordonă să ung catargul cel mare de la capătul arboretului rîndunicii în jos. Nava avea un ușor ruluiu, iar eu de vreo trei zile nu mîncasem nimic, așa încît m-am simțit ispitit să spun că aș prefera să fac treaba asta după micul dejun. Dar știam că trebuia să iau taurul de coarne, și că, dacă vădeam vreo slăbiciune sau nepricepere, aveam să fiu compromis pe dată. Așa că mi-am luat cutia cu unsoare, și m-am cățărat pînă la arboretul rîndunicii. Cînd am ajuns sus, legănarea navei, care sporește cu cît urci mai departe de piciorul catargului ce constituie centrul de rotație, plus putoarea unsoarii, care-mi jigneau simțurile delicate, mi-au întors stomacul pe dos din nou, și am fost cît se poate de fericit cînd mi-am terminat treaba și am ajuns la relativa *terra ferma* a punții. Curînd se auziră și cele șapte bătăi de clopot, lochul a fost ridicat la bord, cartul a fost schimbat și ne-am dus la masă. Nu pot să nu-mi amintesc de sfaturile bucătarului, un african candid : „Ascultă, flăcăule, îmi spuse el, de-acum ești curățat bine pe dinăuntru. N-ai mai băgat în tine deloc zoaie din alea din care halesc cei de bat țărnuțul. De-acu e musai să schimbi de drum. Ia frumușel toate bomboanele de-acasă și fă-le vînt peste bord, treci la niște carne sărată, sănă-

toasă și pîine marinărească, și-ți făgăduiesc eu că, înainte de a junge noi la Capul Horn, o să-ți garnisești frumusei coastele alea ale tale și o să fii la fel de zdravăn ca oricare dintre ăilalți“. E un sfat bun pentru pasagerii care-și pun nădejdea în delicatețurile pe care și le-au dosit în geamantan, gîndindu-se că-s de folos de-or avea rău de mare.

Nu pot să vă zugrăvesc ce schimbări au produs în mine jumătate de livră de carne sărată de vacă și un biscuit sau doi. Eram ca nou născut. Cum, pînă la ceasurile douăsprezece, cartul meu era liber sub punte, am luat de la bucătar o bucată imensă de carne sărată de vacă, tare și rece pe deasupra, și am ros la ea pînă la prînz. Cînd am urcat pe punte, am început să mă simt și eu om și să-mi deprind meseria de marinar cu mult mai multă tragere de inimă. Pe la ora două am auzit un strigăt puternic din arboradă : „Navă la orizont“ și, curînd, dinspre partea din care bătea vîntul am zărit două veliere care veneau transversal pe direcția provei noastre. Era pentru prima oară cînd vedeam un velier pe mare. Atunci mi-a trecut prin minte, și de atunci nu m-am dezis nici-odată, că nu există priveliște mai plină de interes decît asta, și foarte puține o întrec în frumusețe. Navele au trecut în partea de sub vînt, la distanță prea mare ca să putem semnaliza, dar căpitanul a reușit, prin binoclu, să le citească numele scris la pupa. Erau navele *Helen Mar* din New York și bricul *Mermaid* din Boston. Amîndouă țineau vestul și se îndreptau spre iubitul nostru pămînt natal.

Joi, 21 august. Astăzi soarele s-a ridicat nestînjnit de nici un nor, am avut vînt favorabil, și totul a fost numai lumină și bucurie. De-acum m-am obișnuit cu marea și am început să intru în rutina îndatoririlor vieții pe

navă. Cînd clopotul a bătut de șase ori, adică pe la ora trei după-amiază, am zărit o navă în prova babord. Ca orice proaspăt marinar doream să văd navele stînd de vorbă. Se îndreptă spre noi, își mască gabierul mare și cele două nave au rămas față-n față, înclinîndu-se una dinaintea celeilalte, săltînd ca doi armăsari de luptă, struniți de călăreții lor. Era prima pe care o priveam de aproape, și eram uimit văzînd ce rului și tangaj avea pe o mare atît de liniștită. Se împlînta cu prova în valuri și apoi pupa cobora încet în jos și ea, lăsînd să apară din nou prova uriașă, care-și arăta tabla de aramă strălucitoare, etrava și ghirlandele de pe care șiroia apa sărată a oceanului, ca de pe pletele bătrînului Neptun. Punțile erau pline de pasageri care se și iviseră la primul strigăt de : „Navă la crizont !”, iar după trăsături și îmbrăcăminte arătau a fi emigranți francezi sau elvețieni. Prima dată, ceilalți ni s-au adresat în franceză, dar, neprimind nici un răspuns, au încercat și în engleză. Era vorba de nava *La Carolina*, din Le Havre, și se îndrepta spre New York. I-am rugat să amintească la sosire că s-au întîlnit cu bricul *Pilgrim*, din Boston, plecat de cinci zile pe mare și îndreptîndu-se spre coasta de nord-vest a Americii. Apoi au prins vîntul și ne-au lăsat să brăzdăm singuri imensitatea apelor pustii.

Discuția de rutină între nave decurge cam așa :

„Hei, voi cei de pe navă !” Răspuns : „Ehei !” „Ce navă-i asta, vă rog ?” „*Carolina*, din Le Havre, în drum spre New York. De unde veniți ?” „Sîntem bricul *Pilgrim*, din Boston, în drum spre coasta Californiei, și am plecat din port acum cinci zile”. Cam acesta-i tot protocolul și nu se prea schimbă, doar dacă nu cumva navele au ceva mai mult timp la dispoziție, sau ceva deosebit să-și comunice.

Ziua s-a încheiat în chip plăcut, am intrat într-o perioadă de vreme bună și stabilă, și în rutina vieții pe mare, care nu e întreruptă decît de vreo furtună sau de vederea țărmlui.

Capitolul III MUNCA PE NAVĂ

Deoarece acum ne bucuram de o lungă perioadă de vreme bună, fără nici un incident care să întrerupă monotonia rutinei noastre, nu găsesc alt loc mai nimerit pentru a zugrăvi munca, obligațiile și obiceiurile de pe o navă comercială americană. Și bricul era un bun exemplu.

Mai întîi și mai întîi, căpitanul este stăpînul absolut. Nu face carturi, vine și pleacă după buna lui voie, nu dă socoteală nimănui și trebuie ascultat în totul, fără a pune întrebări, nici măcar primului său ofițer nu îi este îngăduit acest lucru. Are puterea de a-i îndepărta pe ofițeri de la executarea serviciului, ba poate chiar să le și anuleze statutul și să-i trimită să muncească alături de marinari în teugă. Cînd nu există nici pasageri, nici reprezentanți ai proprietarului, cum era cazul pe nava noastră, atunci nu-i ține nimeni tovărășie decît propria-i demnitate, și n-are parte decît de puține bucurii — doar dacă nu-i cu totul alt fel clădit decît cei mai mulți dintre semenii săi — în afară de sentimentul că deține puterea supremă și că uneori o mai și folosește.

Primul ministru, organul oficial executiv, ofițerul care acționează direct și supraveghează totul e secundul. El e și primul locțiitor și șef de echipaj, ofițer cu navigația și timonier șef. Căpitanul doar îi spune ce poștește el să se îplinească și-i lasă acestuia toată sarcina de a supra-

veghea, de a repartiza munca, ca și răspunderea de a fi împlinită ca lumea. Secundul — cum e el numit prin excelență — ține jurnalul de bord, misie pentru care dă socoteală în fața proprietarilor și a societății de asigurări și răspunde de buna depozitare, păstrare și livrare a încărcăturii. Și, *ex officio*, tot el e și omul de spirit al echipajului, deoarece căpitanul nu catadicsește să facă glume cu oamenii, iar al doilea secund nu contează în ochii marinariilor. Așa că, atunci cînd secundul socoate el că a venit momentul să distreze un pic oamenii echipajului, cu cîte o glumă grosolană sau vreo păcăleală, toată lumea se simte obligată să rîdă.

Al doilea secund a ajuns proverbial prin faptul că e un fel de cîine fără coteț. Nici ofițer, nici marinăr de rînd. E obligat să suie în arboradă, să strîngă velele, să-și vîre mîna în catran și să călăfătuiască laolaltă cu ceilalți, așa că oamenii nu-i prea poartă respectul datorat unui ofițer. Echipajul îi spune sluga marinarului, pentru că trebuie să le dea oamenilor cîlți, merlin și toate cîte le sînt necesare pentru treburile lor ; mai are în sarcină și magazia șefului de echipaj, masa de matisat, cavilele de matisat și celelalte. Căpitanul îi cere să-și mențină rangul și să-i facă pe oameni să-l asculte, dar, cu toate astea, îl ține la mare distanță de secund și îl obligă să muncească alături de echipaj. E dintre cei cărora li se dă foarte puțin, dar în schimb li se cere foarte mult. De obicei salariul lui e de două ori mai mare decît al unui marinar de rînd, mănîncă și doarme în cabină ; dar e obligat să fie pe punte cam toată vremea și ia masa în seria a doua, adică trebuie să se mulțumească cu ce a rămas de la masa căpitanului și secundului.

Stewardul îl servește pe căpitan și e însărcinat cu oficiul pe navă, unde nu are ce căuta nimeni altcineva, nici măcar secundul. Acest privilegiu îl face să intre în

dușmănie cu secundul, căruia nu-i place să existe vreunul la bord care să nu fie sub mîna lui. Marinarii nu-l socotesc pe stevard ca făcînd parte din grupul lor, așa încît e lăsat la mila căpitanului.

Bucătarul, care se bucură de porecla de „doctorul”, e sfîntul protector al echipajului, și cei ce se bucură de prietenia lui își pot usca mînușile și ciorapii sau își pot aprinde pipa la bucătărie, în timpul carturilor de noapte. Acești doi oameni de vază, împreună cu dulgherul și velarul — de exista și velar la bord — nu fac de cart, dar, pentru că muncesc cît e ziua de lungă, li se îngăduie să doarmă noaptea, numai dacă nu e cumva chemat tot echipajul pe punte.

Echipajul e divizat în două părți cît mai egale, numite carturi. Secundul comandă cartul babord, iar al doilea secund cartul tribord. Își împart între ei perioadele de serviciu, cînd unii sînt de cart, ceilalți sînt liberi, sau, cum se spune, unii pe punte, ceilalți sub punte. Cele trei perioade de veghe de noapte se numesc primul cart, cel de mijloc și cartul de dimineață. Dacă, de exemplu, secundul și cartul babord iau primul cart de la opt la douăsprezece, la terminarea sa al doilea secund și cartul tribord preiau serviciul pe punte, în vreme ce cartul babord și secundul se duc sub punte unde stau pînă la patru dimineața, cînd iar se prezintă afară și rămîn pînă la ora opt. Deoarece cartul babord a fost pe punte timp de opt ceasuri din douăsprezece, în vreme ce cartul tribord numai patru, cel dintîi beneficiază de cartul liber de la amiază, adică de la opt la prînz. Pe navele de război și pe unele nave comerciale, această succesiune a carturilor continuă douăzeci și patru de ore, adică, după cum se spune, cart pe cart. Dar pe nava noastră, ca îndeobște pe navele comerciale, de la douăsprezece pînă seara toată lumea-i pe punte,

în afară de perioadele de vreme foarte rea, cînd ni se îngăduie să facem cart pe cart.

Pentru cei care n-au fost niciodată pe mare ar trebui poate să explicăm ce înseamnă cartul scurt. Menirea lui e să schimbe succesiunea carturilor în fiecare noapte, ca să nu vie rîndul aceluiași cart la aceleași ore în tot cursul călătoriei. Pentru aceasta, cartul de la patru la opt după-amiază e împărțit în două, de la patru la șase și de la șase la opt. În felul acesta, cele douăzeci și patru de ore sînt împărțite în șapte carturi în loc de șase, și astfel se schimbă rîndul fiecăruia, noapte de noapte. Deoarece carturile scurte sînt în amurg, după ce s-a isprăvit toată munca de peste zi și înainte de a începe veghea de noapte, acum toată lumea e pe punte. Căpitanul se arată și el, bătînd duneta în bordul din vînt, secundul bordul de sub vînt, iar al doilea secund pe pasarelă. Stevardul și-a isprăvit și el treaba în cabină și iese să-și fumeze pipa împreună cu „doctorul“, la bucătărie. Echipajul stă pe cabestane sau tolănit pe ruful teugii, fumînd, cîntînd sau depănînd istorii marinărești. La ora opt se aud opt lovituri de clopot, lochul e ridicat la bord, cartul își preia serviciul, se schimbă timonierul, bucătăria se închide, și cartul liber coboară sub punte.

Dimineața începe la ivirea zorilor, cînd cartul de pe punte trece la muncă, se apucă de spălat, freecat și șters punțile cu coada. Toate astea, plus umplutul cu apă de băut al vedrei comune, refăcutul colacilor de perimă ne iau tot timpul pînă se aud cele șapte bătăi de clopot (ora șapte jumătate), cînd echipajul se prezintă la masă. La ora opt începe munca zilei, care ține pînă la apusul soarelui, cu excepția unui ceas la prînz.

Înainte de a-mi încheia explicațiile, ar trebui să spun cum arată o zi de *muncă* pentru a îndrepta o greșeală frecventă în concepția oamenilor de uscat despre activita-

tea marinarului. Totdeauna auzi pe cîte unul întrebînd : „Voi, marinarii, nu vă plictisiți pe mare ? Ce aveți de făcut ?” E o greșeală firească și, pentru că e destul de frecventă, orice marinar ține să o corecteze. Mai întîii și mai întîii, disciplina navei cere ca fiecare om să aibă ceva de făcut atunci cînd e pe punte, în afară de cazul cînd e noapte sau duminică. În rest, niciodată nu o să vezi un marinar pe puntea unei nave bine strunite, umblînd teleleu, stînd tolănit sau rezemat de balustradă. Menirea ofițerului e să dea de lucru fiecăruia, chiar dacă nu mai e nimic altceva de făcut decît să frece rugina de pe lanțuri. Nu există nici o închisoare în care condamnații să fie puși la treabă cu mai mult sîrg și mai bine supravegheați. Cînd muncesc, n-au voie să stea de vorbă. Cu toate că atunci cînd sînt în arboradă sau stau aproape, mai schimbă o vorbă între ei, totdeauna încetează discuția la ivirea unui ofițer.

Cine n-a fost pe mare, probabil, n-are să înțeleagă specificul muncii matrozilor. Cînd am plecat prima oară din port și am văzut că sîntem puși la treabă tot timpul, deși trecuse o săptămînă, două, am crezut că așa-i la început, cînd pregăteam nava de mare, și că se vor încheia și pregătirile astea și apoi nu vom mai avea nimic de lucru, decît s-o facem să navigheze. Dar am descoperit că rutina asta a ținut doi ani, iar că la capătul acestei perioade era de muncă la fel ca înainte. Așa cum bine s-a spus, o navă e ca un ceas de damă — mereu trebuie reparat. Cînd părăsești prima oară portul, trebuie mai întîii trecute toate manevrele aripilor prin palancuri, examinate toate parîmele mobile, înlăturate cele care dau semne de oboseală și puse altele noi în loc prin macarale, apoi trebuie revizuite toate manevrele fixe, înlocuite și reparate în o mie de chipuri și oriunde vreuna dintre nenumăratele parîme și vergi se freacă una de alta, acolo trebuie să

instalezi bandaje de protecție. Mijloacele de protecție împotriva frecării constau în matisarea, bandajarea, înfășurarea acestora, fixarea balenelor și întreținerea parîmelor vechi, sfilătelor, merlinului și legăturilor. Numai pentru desfăcutul și refăcutul acestora, repararea mijloacelor de protecție împotriva frecării e suficient de lucru pentru unul sau doi oameni în tot cursul unei călătorii.

Mai trebuie ținut seamă că toate parîmele subțiri care se folosesc pe o navă — cum sînt sfilătele, merlinul, parîmele de legătură etc., etc. se fac chiar la bordul ei. Proprietarii cumpără cantități incredibil de mari de parîme vechi, pe care marinarii le desfac și, după ce scot sfilătele, le leagă și le fac balot. Aceste sfilăte se folosesc în nenumărate scopuri, dar cele mai multe ajung parîme. Pentru treaba asta pe fiecare navă e instalat un cabestan pentru parîme, destul de simplu, încropit dintr-o roată și un ax. Cînd e vreme frumoasă, auzi tot timpul pe punte zdrăngănitul aceluia cabestan dînd de lucru la trei oameni odată care împletesc, înnoadă și fac parîme.

O altă metodă de a oferi ceva de făcut echipajului e revizuirea greementului. Ori de cîte ori vreuna din manevrele fixe slăbește (ceea ce se întîmplă mai întotdeauna), se dau la o parte bandajele de protecție, se desfac legăturile, se pun în funcție palancurile și, după ce manevrele fixe sînt întinse bine, bandajele și legăturile se refac la loc, treabă cît se poate de atrăgătoare. Pe o navă toate sînt atît de legate între ele încît rareori se întîmplă să atingi o parîmă fără să fie nevoie să modifichi ceva și la alta. Nu poți ancora mai bine catargul strîngînd straiul pupa fără să slăbești straiurile prova etc., etc. Dacă la toate astea mai adăugăm călăfătuitul, datul cu unsoare și ulei, lustruitul și vopsitul, frecatul și spălatul de care are nevoie o navă în tot cursul unei călătorii îndelungate, și dacă îți

mai aduci aminte că toate astea se fac pe lângă carturile de noapte, serviciul la timonă, terțarolarea și strângerea velelor, ridicarea și coborîrea lor, brațarea vergilor, ba în plus mai trebuie și să tragi parîme, să întinzi parîme și să te tot cațări în toate direcțiile, atunci nu prea îți mai vine să întrebi : „Oare ce-o mai fi găsind de făcut un marinar pe mare ?” Și, la urmă — după ce și-a pus în pericol viața și mădulele, a stat în frig și umezeală, s-a dus :

*„unde-și află adăpost să fete doar ursoaica,
unde numai leul și cu lupul îmboldiți de foame
mai hălăduiesc...”*

—, dacă proprietarii și căpitanul socot că marinarii nu au trudit îndeajuns pentru cei doisprezece dolari pe lună (din care să-și cumpere și veșminte) și rația de carne sărată și pîine tare, atunci îi pun să mai și scarmene cîlți *ad infinitum*. Aceasta e ultima soluție în zilele ploioase, fiindcă atunci nu se prea poate lucra la arboradă, iar cînd toarnă cu găleata, în loc să fie lăsați și marinarii să-și mai tragă sufletul prin cotloane adăpostite, să stea de vorbă și să se simtă și ei bine, sînt împrăștiați prin toată nava și puși să scarmene cîlți. Am văzut maldăre de cîlți în mai toate părțile navei, așa încît marinarii să nu piardă vreme și să stea degeaba între frecventele furtuni la transversarea Ecuatorului. Unii ofițeri s-au arătat atît de dornici să găsească marinarilor ceva de lucru pe o navă care e gata de ieșit în mare încît i-au pus să ciocănească ancorele (treabă făcută adesea) și să frece lanțurile. La Philadelphia catehismul sună așa :

*„Șase zile trudești și faci tot ce ești în stare,
iar în a șaptea zi, briciuiești punțile și freci lanțurile”.*

Bineînțeles că astfel de treburi nu se fac și în largul Capului Horn, Capului Bunei Speranțe, la latitudinile

extreme de nord și de sud. Dar am spălat și frecat punțile chiar și atunci cînd apa, dacă ar fi fost apă dulce, ar fi înghețat, și am văzut tot echipajul trudind la parîme cînd trebuia să purtăm haine groase de iarnă, iar mîinile ne erau atît de amorțite că nu puteam ține în mînă o cavilă de matisit.

M-am abătut de la șirul povestirii mele pentru ca, încă de la început, cine citește aceste rînduri să-și formeze o cît mai adevărată imagine despre viața și îndeletnicirea marinarului. Am făcut aceste precizări aici pentru că, o vreme, viața noastră n-a fost decît o monotonă repetare a acestor îndeletniciri, care pot fi astfel mai bine zugrăvite la un loc. Înainte de a părăsi relatarea acestei rutine, vreau să mai arăt, pentru a-i convinge pe cei de pe mal cît de puține știu ei despre viața pe o navă, că pînă și dulgherul are continuu de lucru, atunci cînd e vreme bună, chiar și la bordul unor nave ce sînt în perfectă ordine pentru ieșire în mare.

Capitolul IV DUMINICA PE MARE

După ce am stat de vorbă cu nava *Carolina* la 21 august, n-a mai intervenit nimic care să rupă monotonia vieții noastre, pînă...

...vineri, 5 septembrie, cînd am zărit o navă în tribord. S-a dovedit a fi un bric, sub pavilion englez, și cînd trecu prin prova noastră ne informă că era de patruzeci și nouă de zile pe mare, venea de la Buenos Aires și se îndrepta spre Liverpool. Încă înainte de a dispărea bricul, se auzi din nou : „Navă la orizont” și am văzut-o apărînd tot dinspre tribord, dar trecu pe dinaintea noastră. Nava străină naviga prea departe pentru a putea lua legătura,

dar am reușit să ne dăm seama că era o brigantină și că ridicase pavilionul brazilian la catargul mare. După cum ținea drumul, se îndrepta spre Europa, probabil spre Portugalia.

Duminică, 7 septembrie. Am ajuns în zona alizeelor de nord-est. Azi dimineață am prins prima doradă, și eram tare curios s-o văd. Dar am rămas dezamăgit de evantaiul de culori pe care-l etalează acest pește când moare. Erau foarte frumoase culorile, dar nici pe departe atât de minunate pe cât se spunea. Nu se disting prea bine. Dar, pentru a fi drepti cu acest pește, trebuie să spun că nimic nu-i mai frumos decât o doradă care înoată la câteva picioare sub oglinda mării, într-o zi frumoasă. Are cele mai elegante forme și e și cel mai iute pește din ocean, iar când razele soarelui, difuzate de apă, cad pe trupul aflat în permanentă mișcare, îl fac să arate ca o rătăcită frântură de curcubeu.

Și această zi a trecut ca orice duminică plăcută pe mare. Se spală punțile, se refac colacii de parîme, totul se pune în ordine, iar în cursul zilei pe punte se află numai cîte un singur cart. Oamenii sînt îmbrăcați cu cei mai buni pantaloni de doc, cu cămăși în carouri sau roșii și nu au altceva de făcut decât să execute manevrele de vele necesare. Își folosesc timpul citind, discutînd, fumînd și cîrpindu-și veșmintele. Dacă e vreme frumoasă, atunci ies cu cărțile și lucrul pe punte, se așază pe ruful teugii sau stau pe vinci. Numai într-o zi ca asta le este îngăduit un astfel de lux. Luni își vor pune din nou nădragii mînjiți de catran și se vor pregăti să înfrunte alte șase zile de muncă.

Pentru a sublinia în fața echipajului valoarea unei zile de duminică, se dă la masă o plăcintă, numită turtă. Nu e mare lucru : niște cocă și melasă. E foarte grea, neagră la culoare și cleioasă, și totuși e socotită un lux, iar pe lîngă

obișnuita carne sărată de vacă sau de porc e o variație binevenită. Mulți căpitani ticăloși au reușit să-și împace echipajul greu pus la încercare, dîndu-le oamenilor plăcintă din asta de două ori pe săptămîină pe drumul de întoarcere.

La bordul unor nave, ziua de duminică e zi de educație și rugăciune, dar noi eram un echipaj de afurisiți care blestemau de la căpitan pînă la ultimul puști și nu poftteam decît o zi de odihnă și de mici, plăceri ce aduceau a viață de societate.

Am continuat să gonim cu velele largate dinaintea alizeului de nord-est vreme de cîteva zile, pînă luni...

...22 septembrie, cînd, arătîndu-ne noi dimineața pe punte, la a șaptea bătaie de clopot, i-am găsit pe ceilalți în arboradă, aruncînd găleți de apă pe vele, iar cînd ne-am uitat în urmă am văzut un bric cu alură de cliper, cu coca vopsită în negru ce venea sfoară spre noi. Ne-am apucat deîndată de treabă și am ridicat toate velele pe care le putea duce bricul nostru, ba am montat și vîslele drept verfafori ca să mărim suprafața aripilor și am continuat să udăm velele cu căldări de apă săltate pînă în vîrfurile catargului. Distracția a durat pînă la ora nouă cînd, deodată, s-a abătut asupra noastră o burniță. Nava aceea a continuat să ne urmărească, schimbînd drumul ori de cîte ori îl schimbam și noi pentru a ne menține cu vîntul din pupa. Căpitanul, care cerceta nava prin ochean, spunea că avea tunuri la bord, era plină de oameni și nu ridicase nici un pavilion. Am continuat să gonim dinaintea vîntului, știind că la această alură navigam cel mai bine, în vreme ce cliperele sînt mai iuți cu vîntul din prova. Mai aveam un avantaj. Bătea un vînt ușor și noi desfășuram mai multă velatură decît cealaltă navă, avînd și rîndunici și contrarîndunici la arborele trinchet și cel mare, în vreme

ce nava cealaltă, fiind o brigantină, ridicase doar o contrarandă la pupa. În zori începuse să câştige teren, dar, după ce veni ploaia și mai slăbi vîntul, am pornit-o noi înainte. În ziua aceea tot echipajul a rămas pe punte, și ne-am pus la punct armele. Dar eram prea puțini ca să facem mare scofală cu ele dacă nava cealaltă era ceea ce bănuiam noi. Din fericire, n-a apărut luna, am avut parte de o noapte foarte întunecoasă, așa încît, stingînd orice lumină la bord și schimbînd drumul cu patru carturi, speram să ieșim din calea urmăritorilor. Am luat chiar și felinarul de la habitacul și ne-am orientat după stele, păstrînd în tot cursul nopții o liniște perfectă. În zori nu se mai vedea nici urmă de navă de nici un fel la orizont și ne-am ținut mai în larg față de drumul nostru normal.

Miercuri, 1 octombrie. Traversat Ecuatorul la longitudinea de 24 grade, 24 minute vest. De-acum, în fine, mă puteam numi și eu, cu drept cuvînt, un fiu al lui Neptun, după vechiul ritual, și eram foarte mîndru să mă pot lăuda cu titlul acesta fără să trec prin neplăcuta inițiere de care au avut parte atîția. După ce-ai trecut o dată Ecuatorul, nu mai poți fi pus să repeți experiența, ci ești considerat fiu al lui Neptun, cu drepturi depline de a juca altora diverse renghiuri. Vechiul obicei nu prea mai este astăzi îngăduit, doar dacă sînt și pasageri la bord, cu care ocazie e mare distracție.

De la o vreme, pentru toți oamenii echipajului devenise limpede că al doilea secund, pe nume Foster, era un individ leneș, neglijent, fără prea multe aptitudini de marinar, și căpitanul se arăta foarte nemulțumit de el. În astfel de cazuri puterea căpitanului era bine cunoscută și cu toții ne așteptam la un conflict. Foster, căruia îi spuneam domnul Foster, în virtutea funcției lui, era marinar pîrît, pentru că nu fusese decît în scurte călătorii, între

care rămăsese îndelungi perioade acasă. Taică-său avea oarecare avere, voise să-i dea fiului o educație mai aleasă, dar el se vădi leneș și netrebnic, drept care a fost expediat pe mare. Dar nici aici nu a strălucit, fiindcă, spre deosebire de alte lepădături, el n-avea stofă de marinar. Stătea la lungi taclale cu oamenii echipajului, îl bîrfea pe căpitan, se distra cu puștimea de la bord și submina disciplina în diverse chipuri. Astfel de comportări trezesc bănuielile căpitanului și, în cele din urmă, nici oamenilor nu le este moale, preferînd de aceea să aibă un ofițer energic, vigilent și distant, așa cum se cuvine. Pe lîngă altele mai avea și prostul obicei de a dormi în cart și, fiind descoperit de căpitan pe cînd trăgea aghioase, i s-a atras atenția că, de se va mai întîmpla una ca asta, avea să fie scos din funcție. Pentru ca să-l împiedice să mai doarmă pe punte, a dat ordin să dispară de acolo scaunele împletite, deoarece, cînd ieșea pe punte, căpitanul nu se așeza niciodată și nu permitea nici ofițerilor să stea jos.

A doua noapte după ce am traversat Ecuatorul, eram de cart de la opt la douăsprezece, și era rîndul meu la timonă în ultimele două ceasuri. Cam toată noaptea au fost grenuri ușoare și căpitanul îi spusese domnului Foster, care comanda cartul nostru, să fie cît se poate de vigilent. Îndată după ce am trecut la timonă, am văzut că omul cam moțăia, iar în cele din urmă, se întinse pe capacul tambuchiului și adormi buștean. Curînd se arătă și căpitanul pe punte, pășind neauzit, și o vreme rămase lîngă mine uitîndu-se la compas. În cele din urmă, ofițerul simți prezența căpitanului, dar, făcîndu-se că nu știe nimic, începu să mormăie și să fluiera de unul singur, ca să arate că el nici nu ațipise măcar ; se îndreptă spre prova fără să se uite în urmă și ordonă să se mai slăbească școtele rîndunicii mari. Cînd se întoarse ca să vină la pupa, se

arătă tare mirat găsiindu-l pe căpitan pe punte. Dar nu ii-a mers. Căpitanul era trecut prin prea multe ca să se lase păcălit de şmecheria lui şi, înfigîndu-se în el deîndată, îi servi una după toate rigorile marinăreşti ; „Eşti un ticălos, un leneş şi un netrebnic. Nu eşti nici bărbat, nici om, nici marinar ! Eşti mai rău decît un *vierme* !“, la care adăugă şi alte perle din vocabularul marinăresc. După ce nenorocitul ascultă toată predica, fu expediat în cabină, iar căpitanul rămase în locul lui de cart.

Dimineaţa, cînd clopotul bătu de şapte ori, tot echipajul fu chemat la pupa şi i se aduse la cunoştinţă că Foster nu mai era ofiţer şi că trebuia să ne alegem un al doilea secund din rîndul nostru. Nu e ceva neobişnuit ca un căpitan să procedeze astfel, şi aceasta face parte dintr-o politică inteligentă, pentru că marinarilor li se pare că ei sînt cei care aleg, ceea ce-i unge la inimă, dar, cu toate astea, trebuie să se supună ordinelor celui pe care-l numesc. După cum se întîmplă de obicei, echipajul nostru refuză să-şi asume răspunderea de a desemna un om, de care să nu aibă apoi dreptul să se plîngă, aşa că a lăsat alegerea în seama căpitanului. Acesta a desemnat un marinar tînăr, activ şi isteţ, născut pe malurile Kennebecului, ce făcuse mai multe călătorii pînă la Canton. Căpitanul îşi anunţă hotărîrea astfel : „L-am ales pe Jim Hall. De-acum el e al doilea secund al vostru. Nu vă rămîne decît să-l ascultaţi aşa cum mă ascultaţi pe mine. Şi nu uitaţi că de-acum e domnul Hall“.

Foster veni la teugă ca orice marinar de rînd, şi-şi pierdu *adaosul la nume*, în vreme ce tînărul marinar Jim deveni domnul Hall şi îşi luă locul în lumea în care existau cuţite, furculiţe şi ceşti de ceai.

Duminică, 5 octombrie. Eram în cartul de dimineaţă, cînd, brusc, îndată după ce se iviră zorile, cineva de la

teugă strigă : „Pămînt !” Nu mai auzisem niciodată strigătul acesta și nu știam ce înseamnă (și puțini sînt cei care ar bănuî despre ce cuvînt e vorba cînd ar auzi pentru prima dată acele ciudate sunete). Dar, curînd, luîndu-mă după direcția privirilor tuturor celorlalți, am descoperit și eu că în partea din vînt se zărea țărmul. Îndată am strîns aripile, am venit în vînt, îndreptîndu-ne spre pămînt. Am făcut manevra asta pentru a determina longitudinea, deoarece, după cronometru, eram la 25 grade vest, dar, din observațiile directe, eram cu mult mai departe și o vreme căpitanul stătu la îndoială, neștiind dacă sextantul sau cronometrul e defect. Această aterizare limpezi lucrurile : cronometrul se dovedi a fi fost de vină. Și cum începuse să greșească tot mai mult nu a mai fost folosit apoi deloc.

În vreme ce ne îndreptam spre țărm am descoperit că eram exact în largul portului Pernambuco, și prin ocean am reușit să văd acoperișurile caselor, o biserică mare și cartierul Olinda. Am înaintat de-a lungul gurii portului și am văzut un bric intrînd cu toate pînzele ridicate. La ora două după-amiază, eram din nou în larg, lăsînd în pupa travers țărmul, care, la apusul soarelui, nu se mai zări deloc. Aici am văzut eu primă oară una dintre acele ambarcații ciudate numite catamaran. Sînt durate din niște bușteni legați între ei, chiar la fața locului, oamenii stau pe ele cu picioarele în apă, au o singură velă mare, sînt iuți și, deși pare ciudat, se bucură de reputația unor ambarcații de mare foarte bune. Am zărit mai multe în care erau de la unul la trei oameni, îndreptîndu-se cu îndrăzneală spre larg, după ce se lăsase destul de bine întunericul. Indienii se duc cu ele la pescuit și, cum în anumite anotimpuri vînturile sînt destul de regulate, oamenilor nu le e teamă. După ce ne-am luat la revedere de la

Olinda, am ținut spre larg, îndreptându-ne spre Capul Horn.

N-am mai întâlnit nimic demn de remarcat pînă cînd am ajuns la latitudinea gurilor La Platei. Aici se stîrnesc niște furtuni cumplite dinspre sud-vest, numite pampero, ce aduc mari daune navigației pe fluviu și se resimt pînă la multe mile în larg. De obicei, aceste furtuni sînt precedate de trăznete. Căpitanul le-a pus în vedere secunzilor să mențină o permanentă veghe și, dacă se zăresc fulgere spre sud-vest, să reducă îndată velele. Ne-a încercat și pe noi o asemenea furtună tocmai cînd eram eu de cart pe punte. Mergeam de-a lungul pasarelei de sub vînt, și mi s-a părut că zăresc o străfulgerare în prova, sub vînt. Am adus faptul la cunoștință celui de-al doilea secund care veni și el într-acolo și rămase o vreme privind. Spre sud-vest cerul era foarte întunecat și, cam în zece minute, am zărit o altă străfulgerare. Unde pînă atunci vîntul bătuse dispre sud-vest, acum ne părăsi cu totul și se lăsă un calm plat. Am sărit cu toții îndată în arboradă, am strîns rîndunicile și contrarîndunicile, am redus focul săgeții, am mascat vela mare și randa de furtună, am încrucișat vergile trinchetului și am așteptat dezlănțuirea. O pîclă imensă, cu căciulă de nori, se îndreptă amenințătoare spre noi, lățindu-se pe toată zarea, acoperind stelele, în vreme ce, în cealaltă parte a cerului, acestea străluceau puternic. Se dezlănțui asupra noastră dintr-o dată, cu o explozie de vînt și un torent de ploaie și grindină care mai-mai să ne taie respirația. Chiar și cei mai tăbăciți au fost nevoiți să se întoarcă cu spatele. Am dat drumul fungilor și, din fericire, n-am fost surprinși cu velele mascate. Mica noastră navă se abătu sub vînt și o vreme goni dinaintea furtunii, despicînd valurile cu mare viteză, în timp ce totul în jur zbura. Tot echipajul

a fost chemat pe punte, am terțarolat complet velele gabier și randa de furtună, am strîns velele inferioare și focul, am întins velastraiul gabierului prova și am readus nava aproape pe drumul ei, cu brațul vergilor din vînt mai ridicat pentru a mai slăbi oarecum presiunea.

Era prima răbufnire a mării care se putea chema furtună. Cînd trecusem prin Gulf Stream, strînsesem doar velele gabier și pe atunci socotisem că era vorba de o situație gravă, dar un marinar mai hîrșit nici nu s-ar fi sinchisit. De acum mă mai obișnuisem cu nava și cu îndatoririle mele, așa că puteam da și eu o mîină de ajutor și, suit pe vergă, eram în stare să leg baierile terțarolei la fel ca oricare altul. Am executat și eu ordinul de a mă sui în arboradă ; mi se părea deosebit de emoționantă scena strîngerii velelor. În vreme ce unul din carturi lega vela gabierului trinchet, celălalt strîngea gabierul mare, și fiecare se străduia să termine întîi. Noi, cei din babord, aveam un mare avantaj pentru că ofițerul din celălalt cart nu urcă niciodată în arboradă, în vreme ce al doilea secund de la noi se cățara alături de noi îndată ce începeam să slăbim pălăncelele de terțarolă și era cel dintîi care reușea să treacă sacheții prin ochi, înainte de a ajunge al doilea dintre noi sus pe vergă. În felul acesta, noi eram aproape întotdeauna cei care anunțam înaintea celuiilalt cart : „Încrucișat vergile sub vînt !” Și după ce înnodam și cozile de șoarece, ne dădeam drumul să lunecăm pe sarturi și straiuri și strigam, în vreme ce viram fungile gabierului, pentru ca să ne audă și ceilalți că i-am întrecut. Strîngerea velelor e cel mai emoționant moment din activitatea marinarului. Toți oamenii iau parte la asta, iar după ce se dă drumul și la fungi nu mai e vreme de pierdut, de lălăit, și nu trebuie să te lași mai prejos de ceilalți. Primul care ajunge pe vergă se duce la sachețul din partea din vînt, al

doilea la capătul de sub vînt, următorul la gaşa grandeei marginii de cădere, în vreme ce toţi ceilalţi se înşiră pe mijlocul vergii, înghesuiţi unul în celălalt atît cît să se poată mişca totuşi. Cînd e vorba de terţarolat velele, posturile din capătul vergilor sînt locuri de onoare, iar cînd se strîng velele cu totul, atunci cei mai puternici şi mai cu experienţă se rînduiesc la mijloc, în centrul vergii, să adune burta velei. Dacă al doilea secund e băiat istet, atunci face în aşa fel încît să nu-i ia nimeni aceste posturi, dar dacă e lipsit de pricepere în ale marinăriei, de forţă sau de energie, atunci un alt marinar îi va lua locul la sachetul din capătul vergii sau la mijlocul vergii cînd se strînge burta velei, iar al doilea secund îşi va pierde autoritatea în ochii celorlalţi.

Restul nopţii şi toată ziua următoare am navigat sub aceeaşi velatură redusă, pentru că vîntul a continuat să sufle cu putere şi, cu toate că nu ne-a mai prins grindina, am avut totuşi parte de o ploaie care ne-a udat pînă la piele ; se făcuse foarte frig şi neplăcut, cu atît mai mult cu cît noi nu eram pregătiţi pentru o vreme atît de rece şi stăteam îmbrăcaţi doar cu veşminte subţiri. Am fost fericiţi cînd cartului nostru i s-a îngăduit să coboare sub punte, pentru că ne-am îmbrăcat gros, ne-am pus cizme şi pălării impermeabile. Cam pe la apusul soarelui, furtuna s-a mai domolit puţin, iar spre sud-vest cerul începu să se limpezească. Am desfăcut terţarolele şi, înainte de miezul nopţii, ridicasem de-acum velele zburător.

Ne împăcasem cu gîndul că ne apropiem de Capul Horn şi de vremea proastă, aşa că ne-am apucat de pregătirile necesare.

Joi, 4 noiembrie. În zori am văzut pămînt în bordul tribord. Se zăreau două insule, de mărimi diferite, dar cam

de aceeași formă : destul de înalte, însă cu plajă întinsă la nivelul mării și înălțându-se treptat spre mijloc. Erau atât de departe, încît ne apăreau de un albastru adînc, și în cîteva ceasuri au dispărut spre nord-vest. În amurg, al doilea secund, care se afla în vîrfurile catargului mare, ne-a anunțat că vede pămînt în prova tribord. Probabil să fi fost Insula Statelor, așa că acum eram cu adevărat în regiunea Capului Horn, împinși de o briză favorabilă de nord și cu aripile gabierului și zburătorului ridicate, avînd toate perspectivele unei traversade rapide și plăcute.

Capitolul V CAPUL HORN

Miercuri, 5 noiembrie. În cursul nopții trecute am avut parte de vreme frumoasă și am putut vedea bine Norii lui Magellan, formați din trei nebuloase mici, în partea de sud a cerului, două strălucitoare de tot, asemănătoare cu Calea Lactee, și una mai puțin luminoasă. Se zăresc prima dată, jos, aproape de orizont, îndată ce se depășește Tropicul Capricornului. Crucea Sudului se ivește începînd de la 18 grade nord, iar cînd ești la Capul Horn îți apare aproape deasupra capului. E formată din patru stele dispuse în formă de cruce și pare una dintre cele mai luminoase constelații de pe cer.

În prima parte a acestei zile, vîntul a suflat moderat, dar îndată după-amiază începu să se întărească, și am strîns rîndunicile. Am mai ținut totuși aripile, iar căpitanul spunea că, de va putea, va face toată traversarea cu ele ridicate. Chiar înainte de ora opt — la această latitudine e aproape amurg —, prin capacul prova și tambuchiul teugii se auzi comanda : „Tot echipajul pe punte“. Cînd am ieșit

afară am văzut un nor negru, rostogolindu-se către noi, dinspre sud-vest, întunecînd tot cerul. „Iată și Capul Horn“, spuse secundul. Și abia am avut vreme să strîngem velele și să punem vergile la post, că furtuna a și fost asupra noastră. În cîteva minute s-au stîrnit talazuri mai mari decît am avut eu prilejul să văd vreodată și, cum toate veneau din față, micul bric, ce devenise o biată copaie, se înfipse în valuri și toată partea dinspre prova era sub apa revărsîndu-se prin saborzii prova, nărilor ancorei și pe lîngă babale, amenințînd să măture totul în cale. La saborzii de furtună, din partea de sub vînt, apa ajungea pînă la briu. Am sărit cu toții în arboradă, am terțarolat la două rînduri velele gabier, am strîns bine celelalte vele și am rînduit totul cum se cuvine. Dar nici asta nu ajuta prea mult, bricul trudea și se chinuia să țină piept valurilor de prova în vreme ce furtuna se întetea tot mai tare. Totodată, asupră-ne se repezîră lapovița și grindina. Atunci am coborît verga gabierului trinchet, am montat palancurile și am ridicat vela respectivă complet terțarolată, strîngînd în același timp vela mare, după care am făcut voltă cu murele în tribord. Acum au luat sfîrșit speranțele noastre cele frumoase. Ne-am împăcat cu gîndul că vom avea parte de vînturi contrare și de frig. Am coborît pe punte vergile rîndunicilor și am degarnisit palancurile respective, dar toate celelalte accesorii ale arborelui gabier au rămas sus, chiar și arborii rîndunicii și verfaforii aripilor.

Toată noaptea furtuna a bîntuit cu putere — ploaia, grindina, ninsoarea și lapovița abătîndu-se asupra navei, vîntul continuă să sufle din față și valurile să se ridice înalte. În zori, cam pe la trei dimineața, puntea era acoperită cu zăpadă. Căpitanul îl trimise pe stevard cu cîte un pahar de grog pentru fiecare om din cart, și tot timpul cît

am fost în largul Capului Horn oamenii din cartul de dimineață s-au bucurat de grog, iar atunci cînd trebuiau terțarolate velele gabier tot echipajul își primea porția. La răsăritul soarelui, norii s-au mai împrăștiat, iar vîntul se roti, devenind mai favorabil, pînă cînd începu să sufle exact din pupa.

Joi, 6 noiembrie. În prima jumătate a zilei vremea s-a menținut prielnică, dar noaptea am avut parte de același spectacol ca în noaptea precedentă. De data asta n-am mai pus la capă, ci am încercat să răzbim împotriva vîntului cu velele gabier complet terțarolate, cu randa de furtună oblic terțarolată și cu velastraiul gabier trinchet. În noaptea aceea era rîndul meu la timonă, sau, cum spun marinarii, rîndul meu să mă distrez la cîrmă, vreme de două ceasuri. Deși eram lipsit de experiență, mi-am pus în gînd să țin cîrma cît mai bine, încît ofițerul să fie mulțumit de mine, și cît am fost în largul Capului Horn nici eu, nici Stimson n-am încercat să scăpăm de corvoada timonei. Aveam cu ce mă lăuda, fiindcă era nevoie de multă pricepere pentru a ține timona unei nave aflate la capă în mijlocul furtunii, împotriva unor talazuri imense, din față. „Cînd e tangaj puternic, slăbește timona“, suna regula, fiindcă la cea mai mică neatenție, care întîrzie manevra de cîrmă, un val mai mare poate mătura puntea sau rupe catargul.

Vineri, 7 noiembrie. Spre dimineață, vîntul a căzut cu totul, și astfel înainte de prînz stăteam pe loc, legănîndu-ne într-un calm plat, în mijlocul unei pîcle dense. Calmul de aici nu seamănă cu cel din alte părți ale globului, pentru că aici talazurile rămîn tot mari, deoarece vremea bună ține atît de puțin încît marea nu are timp să se liniștească. O navă, într-o astfel de situație, neajutată nici de vele nici de cîrmă, se bălăcește ca un buștean pe apă. Am fost

nevoiți să mai stabilizăm vergile și școndrii cu balansine și brațe și să amarăm totul jos pe punte. Abia acum am văzut cât de bine ne prindea că lansasem accesoriile arborelui gabier sus, pentru că, deși exista pericolul să se desprindă sau să se rupă din cauza înclinărilor bruște ale navei când salta pe talazuri, totuși reușea să mai stabilizeze balansul navei pe hula aceea prelungă, amortizând redresarea și dând oarecare regularitate mișcării.

Calmul din acea dimineață îmi amintește de o scenă pe care am uitat să o pomenesc la timpul convenit, și-mi vine abia acum în minte : prima oară când am auzit, din apropiere, cum suflă o balenă. Faptul s-a petrecut în noaptea în care treceam între Insulele Falkland și Insula Statelor. Eram în cartul de la douăsprezece la patru și, când am ieșit pe punte, am văzut că micul nostru bric stătea nemișcat, învăluit de o pătură groasă de ceață, iar marea în jur era atât de liniștită de parcă se turnase ulei pe ea. Doar din când în când se făcea simțită o hulă prelungă, furișându-se pe sub fața apei, dar fără să-i tulbure netezimea de oglindă și abia mișcând nava. Eram înconjurați de o ceață de balene leneșe și balene ucigașe, risipite care mai aproape, care mai departe, dar ceața ne împiedica să le vedem. Se ridicau încet din străfunduri, sau poate că zăceau la suprafață, slobozindă acea suflare adâncă, domoală, și prelungă ce le împrumută un aer de îndolență și putere. Unii dintre oamenii de cart dormeau, alții stăteau liniștiți, așa încât nimic nu tulbura acea iluzie, și am stat rezemat de parapet, ascultând răsuflarea leneșă a puternicelor ființe ; una dintre ele ieși la suprafață chiar lângă navă, și mi s-a năzărit că-i disting corpul întunecat prin ceață, pe o altă o auzeam suflând departe. Trăiam senzația că hula aceea prelungă și regulată saltă pieptul imens al oceanului, făcând să i se audă răsuflarea puternică, târăgănată.

În această zi — *vineri, 7 noiembrie* — ceața s-a ridicat și toate semnele indicau altă furtună, care, îndată după apusul soarelui, se și înnișcă. Din nou am fixat vergile la post și am filat parîme, am terțarolat și am strîns vele, pînă cînd am rămas din nou numai cu gabierele terțarolate strîns, randa de furtună cu două rînduri de terțarole și un trinchetin terțarolat și el. Asupra noastră se abătu mai toată noaptea grindina, lapovița, iar talazurile ce se spărgeau la prova acopereau mai toată prima jumătate a navei. Dar cum încă țineam pe drumul nostru, căpitanul a refuzat să pună la capă.

Sîmbătă, 8 noiembrie. Ziua a început cu un calm plat și ceață densă și s-a încheiat cu grindină, zăpadă și un vînt turbat, iar noi am mers cu gabierele terțarolate complet.

Duminică, 9 noiembrie. Astăzi soarele s-a înălțat pe un cer fără nori și a rămas astfel pînă la ora douăsprezece, cînd căpitanul a făcut punctul navei. Era o vreme remarcabilă pentru Capul Horn și ni s-a părut de bun augur faptul că și aici singura zi suportabilă a fost tot o duminică, mai ales că în decursul întregii călătorii nu avusesem nici o zi de sărbătoare cu probleme. Am avut timp să punem rînduială în teugă și pe coridoare, să așezăm lucrurile la locul lor, să ne mai dregem și noi puțin hainele rupte. Dar fericirea n-a durat foarte mult. Între cinci și șase — soarele mai avea trei ceasuri pînă să apună — am auzit : „Cartul tribord pe punte !” și curînd a fost chemat sus întregul echipaj. O mostră de adevărată furtună la Capul Horn venea asupra noastră. Un nor întunecat, de culoarea ardezicii, se repezea spre noi din sud-vest, și am strîns cît am putut de iute velele (în prima parte a zilei fuseseră ridicate toate cele superioare), înainte de a fi

prinși de furtună. Am adunat velele de sus, am ridicat și legat velele inferioare, am scos palancurile de terțarolare ale velelor gabier și tocmai ne urcam în greementul prova când ne-a izbit furtuna. Grindina și lapovița au fost mai neîndurătoare ca oricând, mai-mai să ne înțepenească în arboradă. Strângerea velelor a durat mai mult decît de obicei, pentru că pînza era udă și țeapănă, parîmele și manevrele erau acoperite de zăpadă, iar noi înghețați și aproape orbiți de furia uraganului. Cînd am ajuns din nou pe punte, micul nostru bric se prăvălea printre imensele talazuri ce veneau din față și dădeau năvală prin saborzii prova și peste parapet, inundînd cu totul partea de dinainte a navei. În clipa aceea, secundul, care stătea cocoțat pe cabestan, la piciorul catargului auxiliar, strigă : „Strîngeți focul !“ Nu era treabă plăcută și lipsită de pericole, dar trebuia făcută. John, un suedez (cel mai bun marinar dintre noi), se repezi deîndată spre bompres. Trebuia să se mai ducă cineva. Era limpede că nu puteam da înapoi. Eram chiar lîngă secund, am țîșnit printre cîțiva, am aruncat parîma cargabasului pe cabestan și am sărit printre babale drept pe bompres. Echipajul se afla înapoia cabestanului și cobora focul, John și cu mine stăteam pe bastonul bompresului cu picioarele sprijinite de țapapie, ținîndu-ne bine de vergă, cînd nava se afundă în două talazuri succesive imense și ne boteză de două ori în apă pînă la gît. Nu mai știam dacă mai eram sau nu mai eram pe navă ; cînd bompresul se săltă, ne ridică în înalturi din nou, iar apa începu să șiroiască de pe noi, pentru ca, imediat, să ne boteze din nou. John socoti că bastonul bompresului poate ceda în orice clipă, așa că îi strigă secundului să abată nava din vînt și să coboare velastraiul, dar furia vîntului și bubuitul valurilor care se spărgeau de provă făceau zadarnice orice încercări de a ne face auziți,

nu ne rămînea decît să ne descurcăm cum puteam mai bine în situația respectivă. Din fericire, următoarele talazuri n-au mai fost la fel de uriașe și am reușit în cele din urmă să strîngem focul, cum a dat Dumnezeu, iar cînd ne-am întors, trecînd peste plasa velastraiului, am văzut că totul la bord era în regulă și cartul coborîse sub punte, ceea ce ne-a bucurat mai ales că noi eram uzi pînă la os și mai era și foarte frig. John recunoscuse apoi că misiunea fusese cu primejdie, deși un bun marinar nu face una ca asta după ce lucrurile s-au încheiat cu bine. Furtuna continuă să bîntuie, cam la fel, toată noaptea.

Luni, 10 noiembrie. O vreme, în ziua asta, am ținut la capă, dar în rest am navigat mai departe cu vele terțarolate, înfruntînd talazuri mari, o furtună puternică și frecvente rafale de zăpadă și grindină.

Marți, 11 noiembrie. La fel.

Miercuri. La fel.

Joi. La fel.

Acum ne-am mai obișnuit și noi cu vremea de la Capul Horn, bricul naviga cu vele reduse, și totul era în bună rînduială, atît pe punte cît și dedesubt, așa încît mare lucru nu mai aveam de făcut, decît să ținem timona și să facem de cart. Veșmintele ne erau jilave, iar singura schimbare posibilă era de la ud la mai ud. În teugă nu se face focul, și la bucătărie nu puteam să ne uscăm hainele. Era zadarnic să te gîndești la citit sau la vreo altă îndeltnicire sub punte, pentru că eram prea obosiți, gura tambuchiului era închisă și înăuntru totul era jilav, neplăcut, întunecat și murdar, sălta și se prăbușea în hăuri. Nu ne rămînea decît să coborîm în teugă atunci cînd ni se încheia serviciul, să ne stoarcem hainele și să dormim cît mai zdravăn pînă venea iar rîndul cartului nostru pe punte. Un marinar e în stare să doarmă oriunde ; nici zgomotul vîntului, nici al apei, al velelor, al parîmelor, nici tros-

netul lemnului sau al metalului nu-l poate împiedica să doarmă, și dormeam adînc ori de cîte ori răsunau în capacul tambuchiului trei bubuituri și se auzea un glas neplăcut anunțînd : „Cartul tribord ! Pe punte ! Opt bătaï de clopot ! Se aude acclo jos ?“ (formula obișnuită de a chema cartul pe punte) ceea ce ne îmboldea să ne ridicăm din cușete și să ieșim pe puntea înghețată și umedă. Singurele momente care ne mai făceau cît de cît plăcere se iveau seara și dimineața, cînd ni se îngăduia să bem o cană plină de ceai fierbinte (sau cum spune marinarul „niște apă amețită“), îndulcit cu melasă. Și așa rea la gust cum părea, era totuși o băutură fierbinte și înviorătoare, iar împreună cu biscuiții marinărești și carnea sărată însemna o masă. Dar chiar și această mîncare era sub semnul nesiguranței. Trebuia să ne ducem fiecare la bucătărie, să ne luăm porția de carne de vacă și cana de ceai și să înfruntăm riscul de a rămîne fără ele înainte de a ajunge sub punte. Cîte porții de carne de vacă n-am văzut eu rostogolindu-se prin savorzi, iar pe cel care le căra întins cît era de lung pe punte. Îmi amintesc de un flăcău englez, sufletul echipajului — pe care mai apoi l-am pierdut peste bord —, ce a fost nevoit să zăbovească vreo zece minute în bucătărie cu cana în mînă, așteptînd să prindă un moment prielnic să coboare în teugă, iar cînd i se păru că a ghicit o clipă de răgaz, a pornit spre prova ; dar n-a ajuns decît lîngă cabestan, cînd un talaz s-a spart trecînd peste provă și o vreme nu i-am mai văzut decît scăfîrlia și umerii, pentru ca în clipa următoare să-i fugă picioarele de sub el și să fie tîrît de apă spre dunetă, apoi pupa navei săltă și ea la rîndul ei și expedie apa din nou spre prova, iar bietul băiat se trezi eșuat lîngă barca de transport, ținînd totuși în mînă cana în care nu mai era decît niște apă sărată. Dar nimic nu-l putea in-

timida, nici nu-i putea alunga obișnuita bună dispoziție. Îndată ce se văzu în picioare, își scutură pumnul spre omul de la timonă și porni împleticindu-se sub punte, spunînd în vreme ce trecea : „Care nu-i în stare să înghită o glumă acela nu-i marinar“. În treaba asta, nu baia era cel mai rău lucru, ci faptul că ceaiul era raționat pe oameni și nu mai primeai altă porție de la bucătărie. Cu toate că ceilalți nu se îndurau să vadă un om fără porție și-i dădea fiecare din cana lui cîte puțin, asta nu însemna decît că pierderea se împărțea între toți.

Cîteva zile mai tîrziu și mie mi s-a întîmplat ceva asemănător. Bucătarul pregătise o supă groasă, adică niște biscuiți sfărîmați mărunt, carne sărată de vacă, tăiată în bucăți mici, cîteva cartofi, toate fierte la un loc și drese cu piper. Era o mîncare de zile mari. Eu am fost ultimul la bucătărie, am așteptat să-mi pună și mie porția să mi-o duc la teugă. Totul a mers bine pînă am ajuns la gura tambuchiului. Tocmai pornisem să cobor cînd un talaz imens ridică botul navei din apă, după care, trecu mai departe, prova se prăbuși din nou în valuri, treptele îmi fugiră de sub picioare, și m-am trezit pe culoar puțin mai repede decît aveam eu de gînd, cu gamela taman în cap, iar prețioasa supă împăștiată toată pe podea. Indiferent ce simți în astfel de momente, pe mare trebuie să ai umor. Chiar dacă aveai ghinionul să cazi din arboradă, să nime-rești taman pe burta unei vele și astfel să scapi de la o moarte sigură și instantanee, nu se făcea să te arăți tulburat în vreun fel, sau să iei treaba în serios.

Vineri, 14 noiembrie. De-acum depășisem cu mult spre vest Capul Horn și schimbam drumul spre nord, atît cît îndrăzneam s-o facem, pentru că vîntul puternic dinspre sud-vest, ce domina în perioada aceea, ne mîna spre coasta Patagoniei. La ora două după-amiază, am zărit altă navă

în traversul babordului nostru, iar la ora patru ne-am dat seama că era vorba de o corabie mare, ce se îndrepta în aceeași direcție cu noi, avînd doar gabierele cu o singură terțarolă ridicate. La vremea aceea noi scosesem terțarolele de la gabiere și ridicasem și zburătorul mare, vîntul fiind ceva mai moale. Îndată ce căpitanul nostru zări velele ridicate pe cealaltă navă, dădu ordin să se mai înalțe și zburătorul artimon și focul, așa încît bătrîna balenieră — cam asta arăta să fie corabia aceea, după velatură și bărcile de la bord — se simți puțin rușinată, își scutură și ea terțarolele, dar se opri aici, pentru că își coborîse cu totul arboretul zburătorului în largul coastelor Capului Horn. S-a îndreptat spre noi și ne-a răspuns la semnale, lămurindu-ne că era vorba de baleniera *New England*, din Poughkeepsie, plecată din New York de o sută douăzeci de zile. Căpitanul nostru le comunică rumele navei și mai adăugă că plecasem din Boston în urmă cu nouăzeci și două de zile. A mai urmat o mică discuție cu privire la longitudine, în cursul căreia cei doi căpitani și-au dat seama că nu pot cădea de acord. Nava străină începu să piardă teren, dar toată noaptea aceea rămase încă la vedere. Către dimineață, vîntul slăbi și mai mult, așa că am încrucișat vergile rîndunicilor și contrarîndunicilor, iar dimineața eram sub un cer de vele, avînc și rîndunicile și contrarîndunicile ridicate la amîndouă catargele. „Stropitoarea“, cum numesc marinarii baleniarele, ridicase arboretul zburător al arborelui mare și vela respectivă și ne făcu semnale să punem în pană. La vreo șapte jumătate, barca lor de vînat balene trase lîngă noi și sări pe punte căpitanul Job Terry — om cunoscut în toate porturile și de toate navele de pe Oceanul Pacific. „Cum; nu-l știi pe Job Terry ? Și eu care credeam că toată lumea-l cunoaște“, îmi spuse un ageamiu care venise cu el

cu barca, atunci cînd l-am întrebat ce fel de ins e căpitanul. Job Terry părea într-adevăr un om aparte. Avea vreo șase picioare înălțime, purta cizme zdravene de piele de vită, o haină și niște pantaloni maronii și numai obrazul ars de soare lăsa să se vadă că era vorba de un marinar. Cu toate acestea, fusese vreo patruzeci de ani pe baleniere și, după cum spunea chiar el, avusese nave, construisese și vînduse nave. Echipajul bărcii lui era format din oameni străini de mare, veniți taman din pădure, care, după cum spun marinarii, n-apucaseră să-și scoată nici paiele din chică. Căpitanul Terry reuși să-l convingă pe al nostru că estima lui e puțin eronată ; după ce și-a petrecut toată ziua la noi la bord, s-a urcat în barcă pe la amurgite, îndreptîndu-se spre nava lui, care era la vreo șase, opt mile în pupa noastră. Îndată ce se urcase pe nava noastră, începuse să turuie o istorie și o ținu așa vreo patru ceasuri încheiate, cu foarte mici pauze. Nu vorbea decît despre el, despre guvernul peruan și fregata *Dublin*, despre căpitanul ei, lordul James Townsend, despre președintele Jackson și nava *An McKim*, din Baltimore. Și poate că n-ar mai fi isprăvit niciodată dacă nu s-ar fi ridicat o briză prielnică ce-l obligă să se îndrepte înapoi spre propria-i navă. Unul dintre băieții care veniseră cu el cu barca, un flăcău cu aer de țaran sadea, părea să nu fie deloc interesat de navă, greement sau orice privea marinăria, ci începu să dea tîrcoale pe unde țineam noi animalele, se sprijini de cotețul porcilor și spuse că dorea să se vadă odată înapoi și să se îngrijească de porcii lui taică-su.

Cu prilejul acesta, am fost martorul unui ciudat caz de demnitate rănită. Se pare că la bordul balenierelor există o clasă intermediară de marinari numită cîrmaci de barcă. Unul dintre ei venise cu căpitanul Terry, iar noi

am socotit că o fi doar simplu marinar. Pe baleniere însă cîrmacii de barcă se află în ierarhie undeva între ofițeri și echipaj, sînt un fel de subofițeri. Ei stau laolaltă la mijlocul navei, mănîncă în cabina centrală, după ce termină căpitanul și ofițerii. Dar noi, pe nava noastră, habar nu aveam de toată ierarhia asta, așa că bietul cîrmaci de barcă rămase stingher. Al doilea secund nu catadicsi să-l ia în seamă și fu mirat văzîndu-l că se așine la mijlocul navei, mîndria împiedicîndu-l pe omul nostru să coboare la teugă. O dată cu ora mesei veni și acel *experimentum crucis*. Ce avea să facă ? Al doilea secund se duse la masă în seria a doua fără să-l invite și pe el. Nu-i mai rămînea de ales decît între foame și umilință. L-am invitat să vină la teugă, dar ne refuză fără mare tragere de inimă. Cînd cei din echipajul balenierei ne-au explicat dilema, l-am invitat din nou. Foamea învinse în cele din urmă mîndria rangului, și majestatea sa cîrmaciul de barcă fu nevoit să se hrănească din gamela noastră și să mănînce folosindu-se de briceagul marinăresc. Omul se simți jenat tot timpul, se arătă foarte scump la vorbă și păstră un aer de stînjenită superioritate datorată împrejurărilor. S-ar putea spune că specia omenească tinde nu spre egalitate, ci spre descoperirea a cît mai multe motive de inegalitate, firești sau artificiale.

La ora opt am schimbat de drum spre nord, îndreptîndu-ne spre Juan Fernandez.

În această zi am văzut ultimii albatroși care ne-au fost tovarăși de călătorie cea mai mare parte a drumului în largul Capului Horn. Cele auzite despre această pasăre și poemul lui Coleridge îmi treziseră interesul și n-am rămas deloc dezamăgit. Am prins și noi unul sau doi albatroși, cu niște cîrlige în care am pus momeală și le-am lăsat să plutească în urma navei pe o bucățică de lemn. Aripile

lungi, picioarele la fel foarte lungi, ochii mari și scrutători le dau o înfățișare aparte. În zbor arată frumos, dar una dintre cele mai minunate priveliști mi-a fost oferită de un albatros adormit pe apă, în timpul unei perioade de calm plat în largul Capului Horn, pe o hulă puternică. Cum nu sufla nici o boare de vînt, suprafața apei era netulburată, însă se făcea simțită o hulă puternică, prelungă și am văzut albatrosul chiar în fața noastră, alb, alb, adormit pe valuri, cu capul vîrît sub aripă, cînd săltîndu-se pe creasta unuia dintre marile talazuri, cînd lunecînd încet la vale, pînă dispărea în prăpastia dintre valuri. O vreme rămase așa netulburat, pînă cînd plescăitul provei noastre, care se apropia despicînd valurile, îl făcu să se trezească, să ridice capul. Se uită o clipă țintă la noi, apoi își întinse largile aripi și-și luă zborul.

Capitolul VI OM PESTE BORD

Luni, 19 noiembrie. Zi neagră în calendarul nostru. La ora șapte dimineața, pe cînd cartul nostru era liber, am fost treziți deodată de chemarea : „Tot echipajul pe punte ! Om peste bord !” Acest apel neobișnuit trezi fiori în inima fiecăruia ; cînd ajunserăm în grabă pe punte, am văzut că nava era pusă în pană cu toate aripile ridicate pentru că cel de la cîrmă, dulgherul, un marinar bătrîn, pusese cîrma în vînt, oprise nava, după care părăsise timona pentru a arunca ceva peste bord. Cei din cartul de pe punte coborau barca de salvare, și am ajuns exact la vreme pentru ca să mă arunc în barcă în timp ce se desprindea de bord. Dar abia cînd m-am trezit în largul imensului Pacific, într-o bărcuță, am aflat pe cine pierdusem. Era

vorba de George Ballmer, tînăru! marinar englez despre care am amintit că era sufletul echipajului. Ofițerii îl apreciau ca fiind un om activ, săritor, iar oamenii din echipaj țineau la el deoarece era vioi, inimos și bun tovarăș. Se urcase în arboradă să pună în jurul capului catargului mare un zbir pentru funga necesară velei bate pupa, așa că-și trecuse în jurul gîtului zbirul și un palanc, un colac de paîmă și luase în plus și o cavilă de matisit. A alunecat de pe sartul gabiei tribord și, cum nici nu știa să înoate, fiind și gros îmbrăcat, avînd în jurul gîtului toate cele enumerate mai sus, probabil că s-a dus drept la fund. Am mers în urma navei cam în direcția în care căzuse ; deși știam că nu era nici o speranță de a-l mai salva, nimeni nu voia să audă de întoarcere ; am tot vislit în zona aceea cam vreo oră, nefiind în stare să ne spunem că de-acum trebuia să renunțăm la a-l mai căuta. În cele din urmă, am întors prova bărcii și ne-am îndreptat spre bric.

Moartea e totdeauna un moment grav, dar nicăieri atît de grav ca pe mare. Cînd un om moare pe uscat, trupul lui e înconjurat de prieteni și bocitoarele îl jelesc în stradă. Dar cînd un om cade peste bord direct în mare și dispăre, totul se petrece atît de brusc încît îți vine greu să înțelegi ce s-a întîmplat, ceea ce împrumută accidentului un aer de groază și mister. Cînd un om moare pe țărm, îl conduci, mergînd în urma lui, pînă la groapă, iar locul e marcat cu o piatră funerară. Totdeauna în astfel de cazuri găsești ceva care să te ajute, atunci pe moment, să înțelegi ce s-a întîmplat și să-ți poți aduce aminte mai tîrziu. În bătălie, unul e doborît de glonte lîngă tine și rămășițele pămîntesti rămîn o dovadă palpabilă a nenorocirii. Dar pe mare, omul e lîngă tine, chiar alături, îi auzi vocea și, într-o clipă, a dispărut, și numai locul său gol îți arată că l-ai pierdut. Ca să folosim o vorbă simplă, dar grăitoare, pe

mare parcă simți mai mult lipsa unui tovarăș. Pe o navă mică, pierdută în oceanul nemărginit, stau izolați o mînă de oameni vreme de luni și luni întregi, nu văd nimic altceva, nu aud alte glasuri decît ale lor, iar cînd dintre ei mai dispare unul atunci ceilalți îi simt lipsa în fiecare moment. E ca și cum ai pierde tu un mădular. Și nu apar chipuri noi, nici priveliști noi care să te facă să uiți. La teugă rămîne mereu o cușetă neocupată, lipsește totdeauna un om cînd se adună cartul restrîns de noapte. Unul mai puțin căruia să-i vină rîndul la timonă, unul mai puțin care să urce pe vergă alături de tine. Îți lipsește persoana lui, îți lipsește vocea lui, pentru că obișnuința ți le-a făcut necesare și fiecare dintre simțurile tale îi simte lipsa.

Toate se leagă astfel făcînd din moarte un act atît de solemn, încît echipajul îl resimte vreme îndelungată. Ofițerii se poartă cu mai multă îngăduință față de echipaj, iar oamenii între ei manifestă mai multă bunăvoință. Dăinuie o atmosferă gravă și e mai multă liniște. Nu se mai aud nici blesteme, nici rîsete din toată inima. Ofițerii sînt mai vigilenți, iar oamenii cu mai multă grijă cînd se urcă în arboradă. Cel dispărut e foarte rar pomenit, iar amintirea lui e expediată cu cîteva cuvinte de laudă, în felul destul de primitiv al marinarului : „Ei, sărmanul George, s-a dus. Călătoria lui s-a încheiat repede. Își cunoștea meseria, își făcea datoria și a fost un bun tovarăș !” După care urmează cîteva aluzii la lumea cealaltă, pentru că marinarii sînt oameni credincioși în felul lor, deși păreri și noțiunile lor sînt cam nesigure și deficitare. De obicei spun : „Domnul nu va fi prea aspru cu bietul băiat” și rareori merg dincolo de banala frază prin care vor să dea de înțeles că în cartea lui, Marele Căpitan de dincolo o să țină el seama de suferințele și viața grea îndurate

aici. Să muncești din greu, să ai parte de o moarte grea și la urmă să mai și ajungi în iad ar fi într-adevăr cît se poate de greu. Bucătarul nostru, un bătrîn african, cu inimă simplă, la viața lui trecut prin multe, cu o fire evlavioasă, mergînd de cîte două ori pe zi la biserică atunci cînd era la țarm, și care citea duminica biblia în bucătăria aia a lui, le ținu oamenilor o predică, arătîndu-le că-și petrec ziua de duminică precum niște păcătoși, că s-ar putea să dispară la fel de brusc ca și George și la fel de nepregătiți.

Dar viața obișnuită a marinarului e făcută din puțin bine, amestecat cu mult rău și din puțină bucurie, îndoită cu mult chin. Ceea ce e frumos e totdeauna legat de ceva revoltător, sublimul de banal și solemnul de ridicol.

N-a trecut multă vreme de cînd ne-am întors noi la bord și s-a și trecut la licitarea celor lăsate de bietul om. Mai întîi căpitanul a chemat întregul echipaj în fața dunetei și a întrebat dacă eram convinși că s-a făcut totul pentru salvarea marinarului și dacă socoteam că mai are rost să stăm locului. Am spus cu toții că era zadarnic, fiindcă omul nu știa să înoate și mai era și gros îmbrăcat. După care ne-am împrăștiat și am pus bricul din nou pe drum.

Legile după care se cîrmuiește viața pe mare au stabilit că numai căpitanul răspunde de lucrurile unui marinar ce moare în timpul călătoriei, iar o regulă sau un obicei marinăresc a hotărît că, pentru ca totul să se desfășoare corect, căpitanul să patroneze deîndată licitația, lucrurile să fie achiziționate de marinari, iar prețul lor reținut din salariu la sfîrșitul călătoriei. În felul acesta se înlătură și grijile și riscurile iminente dacă acestea ar fi păstrate în cursul voiajului. În plus, veșmintele se vînd mai bine la bord decît la țarm. Și abia am pus nava pe drum cu vîntul din pupa, că pe teugă a fost scos cufărul cu pricina și a

început licitația. Hainele și nădragii în care-l văzusem îmbrăcat pe bietul băiat în ultima vreme au fost scoase la mezat și cumpărate pe cînd viața abia îi părăsise trupul, iar cufărul a fost dus la pupa și folosit drept dulap, așa încît n-a mai rămas nimic despre care să se poată spune că mai era *al lui*. Marinarii se feresc să poarte hainele unui mort în cursul călătoriei în care s-a întîmplat accidentul, rareori o fac, doar dacă sînt într-adevăr nevoiți.

Așa cum e obiceiul după moartea cuiva, s-au amintit o mulțime de istorii despre bietul George. Unul îl auzise să fi spus că se căia că n-a învățat să înoate și că știa că moartea i se va trage de la înec. Un altul zicea că el nu pomenise să se fi terminat vreodată cu bine o călătorie începută fără tragere de inimă ; iar George, după ce sembase angajamentul de imbarcare, își cheltuisese banii primiți avans, iar după aceea n-a mai vrut să se urce la bord ; dar, pentru că n-a putut întoarce banii luați, a fost nevoit să vină cu noi. Un puști, care fusese foarte apropiat de el, amintea că, mai tot timpul în cursul cartului din noaptea de dinaintea accidentului, George îi vorbise de maică-sa, de familia rămasă acasă, și era pentru prima oară cînd aborda subiectul acesta în cursul călătoriei.

În prima noapte după nenorocire, cînd m-am dus la bucătărie să iau un foc, l-am găsit pe bucătar pornit pe sporovăială, așa că m-am așezat pe niște lemne și i-am dat prilejul să-și depene povestea. Cu atît mai mult eram nerăbdător să-l aud cu cît știam că era plin de superstiții, mai des întîlnite printre marinari, și pe care evenimentele recente i le stîrniseră. Îmi povesti că George îi vorbise despre prietenii lui, și-mi spuse că puțini oameni mor fără să fie preveniți, teorie pe care o susținu cu o mulțime de istorii despre vise și purtările cu totul neobișnuite ale unora înainte de moarte. De aici ajunse la alte superstiții,

la Olandezul Zburător etc.; iar tonul misterios pe care și-l luase arăta că mai avea el ceva în minte. În cele din urmă, scoase capul din bucătărie, se uită cu mare grijă în jur să vadă dacă nu era careva pe aproape să audă și, satisfăcut în privința asta, mă întrebă cu voce scăzută :

— Ascultă, știi cumva cam de ce nație e dulgherul ?

— Da, i-am răspuns eu, e neamț.

— Ce fel de neamț ? continuă bucătarul.

— E din Bremen, i-am răspuns eu.

— Ești sigur ? mă mai întrebă el.

L-am liniștit cu totul în privința asta când i-am spus că individul habar nu avea de alte limbi decît germană și engleză.

— Tare-s bucuros, îmi răspunse el. Eram îngrijorat să nu fie cumva vreun finlandez ceva. Ascultă la mine, l-am ocolit cît am putut de mult pe individ toată călătoria.

L-am întrebat din care motiv și am descoperit că bucătarul era ferm convins că finlandezii sînt solomonari și au, mai ales, puteri asupra vînturilor și furtunilor. Am încercat să-i zdruncin convingerea, dar el dispunea de cele mai puternice argumente, cele născute din experiența lui și nu putea fi clintit. Fusesse în Insulele Sandwich cu o corabie în care velarul era finlandez, și făcea ce voia el. Avea în cușeta lui o sticlă de porto, totdeauna pe jumătate plină cu rom, deși bea din ea în fiecare zi. Îl văzuse stînd ceasuri întregi de vorbă cu sticla lui, așezată pe masă dinainte. Individul și-a retezat gîtul tot în cușeta aia, și oamenii spuneau despre el că fusese stăpînit de diavol. Mai auzise despre niște nave care, în Golful Finic, se trudeau împotriva vîntului, cînd deodată apăru din urmă o corabie ce le ajunse pe celelalte și le depăși, deși vîntul abia de sufla, iar nava respectivă nu avea întinse nici una dintre aripi. Au aflat apoi că era finlandeză.

— Ehei, făcu el, am avut destul de mult de-a face cu oamenii ăștia, pentru ca să mai am chef să-i văd la bord. Dacă nu le ies treburile așa cum au ei chef, atunci îți aduc toți dracii pe cap.

Cum eu încă tot mă mai îndoiam, mi-a spus că o să-l lase pe John, cel mai bătrîn marinăr la bordul navei, să mă convingă, iar dacă cineva cunoaște treburile astea atunci numai el putea fi. John era într-adevăr cel mai bătrîn și, în același timp, cel mai ignorant om de pe navă. Dar am fost de acord să-l cheme și pe el. Bucătarul i-a spus tărășenia și, așa cum mă așteptam, acesta îi dădu dreptate bucătarului, și-mi spuse că el fusese pe o navă care a avut parte vreme de două săptămîni numai de vînt potrivnic și că, în cele din urmă, căpitanul a descoperit că unul dintre oamenii cu care avusese el un schimb de cuvinte grele, nu cu mult timp înainte, era finlandez ; așa că, deîndată, îi puse în vedere să oprească vînturile contrare că de nu avea să-l închidă în picul prova. Finlandezul nu s-a lăsat, căpitanul l-a închis în picul prova și nu i-a dat nimic să mănînce. Finlandezul s-a ținut tare o zi jumate, după care n-a mai rezistat, a făcut el ce-a făcut, și vîntul a început să se rotească și să devină prielnic; și numai apoi i-au dat drumul omului.

— Ei, ce mai zici de asta ? mă întrebă bucătarul.

I-am spus că nu mă îndoiam de adevărul celor povestite, dar că ar fi fost tare ciudat ca, după cincisprezece zile vîntul să nu se schimbe, fie că era sau nu vreun finlandez la bord.

— Ei, îmi replică el, mai lasă-mă în pace. Crezi că dacă ai fost la colegiu le cunoști pe toate mai bine decît oricine ? Știi tu mai bine decît cei care au văzut totul cu ochii lor ! Așteaptă și cînd o să ai și tu pe mare anii pe care i-am adunat eu, abia atunci ai să știi cu adevărat.

Capitolul VII JUAN FERNANDEZ

Am navigat mai departe, bucurîndu-ne de vînt favorabil și vreme frumoasă pînă...

...Joi 25 noiembrie, cînd, în zori, am văzut Insula Juan Fernandez, drept înaintea noastră, ridicîndu-se din mare ca un nor de un albastru adînc. Probabil că eram la vreo șaptezeci de mile de insulă, dar atît de înaltă și albastră părea încît eu am confundat-o cu un nor care ar fi plutit deasupra ei și mă uitam sub norul acela încercînd să deslușesc insula, pînă cînd, treptat, culoarea aceea a început să pălească și să devină tot mai verde, și am reușit să disting relieful insulei. În cele din urmă, am văzut cu toții copaci și stînci, iar, pe la amiază, această minunată insulă se ridica exact înaintea noastră, și ne-am îndreptat către singurul port existent. Cînd am ajuns la intrarea în radă, îndată după apusul soarelui, am întîlnit un bric de război chilian, singurul care ieșea din port. Ne-a semnalizat și un ofițer de la bord, despre care am bănuț că era american, ne-a sfătuit să intrăm înainte de căderea nopții, apoi ne-a spus că ei se îndreptau spre Valparaiso. Ne-am pornit deîndată spre locul de ancoraj, dar, din cauza vînturilor care băteau în jurul munților și se repezeau asupra noastră din mai toate părțile pe rînd, n-am reușit să ajungem să lăsăm ancora decît pe la miezul nopții. Toată vremea, pe cînd ne chinuiam să răzbim, am avut o barcă ce mergea înaintea navei, iar cei rămași la bord brațau mereu vergile, orientîndu-le după cum venea fiecare rafală de vînt, și asta pînă la ora douăsprezece, cînd am ajuns la apă cu adîncimea de patruzeci de brațe, iar ancora prinse fundul pentru prima oară de cînd plecasem din Boston, după o sută și trei zile. Atunci am fost împărțiți în trei carturi și am vegheat restul nopții.

Eu am fost chemat pe punte să fac de cart pe la trei dimineața ; n-am să uit niciodată senzația ciudată pe care am încercat-o trezindu-mă din nou în apropierea pământului, simțind briza de noapte venind din larg și auzind broaștele și greierii. Munții păreau că stau să se prăvale asupra noastră, și parcă din inima lor se stârnea la intervale regulate un urlet puternic, ce trezea ecouri, dar nu-mi vena să cred că putea fi strigăt de om. Nu vedeam nici o luminiță și nu ne puteam explica cu nici un chip strigătul acela pînă cînd secundul, care mai fusese pe acolo, ne spuse că era „alerta“ soldaților chilieni, staționați pentru paza unor ocași ținute în peșterile aflate la jumătatea înălțimii munților. Cînd mi s-a terminat cartul am coborît sub punte, încercat de emoția că în ziua care începuse aveam să văd îndeaproape și probabil să și pășesc pe această romantică insulă, devenită, aș fi putut spune, chiar clasică.

Cînd tot echipajul a fost chemat pe punte, era aproape de răsăritul soarelui, și pînă la micul dejun, deși am avut multă treabă scoțînd căldări de apă etc., am reușit să arunc o privire destul de cuprinzătoare asupra aceluia pămînt din fața mea. Rada era închisă aproape din toate părțile de uscat, iar la capătul ei era un loc de debarcare protejat de un mic sparge-val, durat din pietre, pe care fuseseră ridicate două bărci mari, păzite de santinele. În apropiere, se ridicau un soi de umbrare sau colibe, vreo sută la număr, cele mai arătoase făcute din pămînt sau lut nears și văruiate în alb, cele mai multe arătînd precum coliba lui Robinson Crusoe, durate din pari și ramuri de copaci. Casa guvernatorului, cum îi e denumirea, îți sare în ochi fiind mare, cu ferestre apărute de gratii, ziduri tencuite și acoperiș de țiglă roșie. Dar, ca toate celelalte, nici asta nu are decît un singur nivel. Alături se ridică o bisericuță pe care o distingeai după crucea de deasupra ;

se mai vedea și o clădire lungă, joasă, cafenie, înconjurată de ceva ce aducea a palisadă, pe care flutura un steag chilian învechit și murdar. Bineînțeles că această clădire se bucura de mîndrul nume de *presidio*. La bisericuță făcea de strajă o santinelă, o alta la casa guvernatorului, iar cîțiva soldați cu baionete la armă, arătînd destul de zdrențăroși, cu niște încălțări cu vîrfurile tăiate, patrulau printre locuințele acelea sau așteptau, la debarcader, să sosească odată barca noastră.

Munții erau într-adevăr înalți, dar nu atît de copleșitori cum îmi păruseră mie la lumina stelelor. Păreau să se retragă spre centrul insulei, arătau bine împăduriți, acoperiți de verdeață, iar în coasta lor se deschideau cîteva văi largi, foarte fertile, pe care se zăreau poteci de măgăruși ce duceau spre diferitele colțuri ale ținutului.

N-am să uit niciodată cum i-am făcut eu și Stimson să ridă pe toți oamenii echipajului cu nerăbdarea noastră de a ajunge la țărm. Cînd căpitanul a ordonat să se coboare barca de serviciu, socotind noi amîndoi că se îndrepta spre țărm, ne-am repezit în teugă, ne-am umplut buzunarele cu tutun, ca să avem cu ce face schimb cu localnicii, iar cînd ofițerul a strigat : „Patru oameni la barca asta ! — mai-mai să ne frîngem gîturile în graba cu care am trecut peste bord ca să fim primii, după care, vreme de un ceas jumătate, am avut plăcerea să tragem la rame, remorcînd bricul, iar cînd am venit din nou la bord toți cei care ne-au urmărit manevrele de mai înainte s-au pus pe rîs pe socoteala noastră.

După micul dejun, cel de-al doilea secund a primit ordin să ia cinci oameni și să se ducă la țărm să umple butoaiele de apă. Spre bucuria mea, printre aceștia mă număram și eu. Ne-am îndreptat spre mal cu butoaiele goale. De data asta norocul mi-a surîs pentru că apa era prea mîloasă ca s-o putem pune în butoaie, iar guverna-

torul a trimis niște oameni în amonte să curețe murdăria de acolo, să vină apă curată, ceea ce ne-a dat un răgaz de vreo două ceasuri. Acest răstimp ne-a folosit, am colindat printre locuințe și am mîncat niște fructe oferite de oamenii insulei. Aici abundă alunele de pămînt, pepenii, strugurii, căpșunile foarte mari, cireșele. Se spune că cireșii au fost plantați de lordul Anson. Soldații erau mizerabil îmbrăcați și ne-au iscodit cu mult interes dacă aveam la bord ceva încălțăminte. Mă îndoiesc că aveau cu ce să plătească. Poșteau tare mult tutun și dădeau în schimb scoici sau fructe. De asemenea, cuțitele erau la mare căutare, dar ni s-a interzis de către guvernator să dăm cuiva cuțite, pentru că, după cum ne-a spus el, în afară de soldați și cîțiva ofițeri, toți ceilalți oameni de pe insulă erau condamnați, deportați de la Valparaiso, așa că trebuia să-i împiedice să pună mîna pe vreo armă, oricare ar fi fost aceea. Insula aparținea de Chile și era folosită de vreo doi ani de guvern drept colonie de deportare, iar guvernatorul, un englez intrat în marina chiliană, preotul, vreo jumătate duzină de supraveghetori și un corp de soldați fuseseră aduși în insulă pentru menținerea ordinii. Nu era treabă ușoară, numai cu cîteva luni înainte de sosirea noastră, vreo cîțiva condamnați furaseră noaptea o barcă, abordaseră un bric aflat la ancoră în port, expediaseră căpitanul și echipajul pe țarm cu barca luată la venire, și o șterseseră în larg. După ce am fost informați asupra incidentului, ne-am încărcat armele, am păstrat o veghe permanentă la bord în cursul nopții și am avut grijă ca nu cumva acei condamnați să pună mîna pe cuțitele noastre cînd eram la țarm. Cei mai înrăiți dintre condamnați erau închiși și păziți în peșterile săpate în coasta muntelui, la jumătatea drumului spre vîrf, și numai niște poteci de măgăruși duceau pînă la ei ; de acolo erau scoși în timpul zilei și duși sub pază la muncă, la con-

struirea unui apeduct, a unui dig și la alte lucrări publice. Restul deportaților își aveau locuințele lor, pe care și le ridicaseră singuri. Își aduseseră cu ei și familia, și-mi păreau a fi cele mai indolente ființe de pe fața pământului. Nu se îndeletniceau cu nimic, făceau câte un *paseo* * în pădure, un *paseo* printre case, un *paseo* spre debarcader, ca să caște gura la noi și la navă, dar prea leneși totuși ca să deschidă gura ca lumea. Ceilalți, în schimb, rînduiți pe un singur șir, erau mînați în pas vioi cu poveri în spinare, urmați îndeaproape de supraveghetori cu prăjini lungi în mînă și pălării de pai pe cap. Nu știu exact pe ce criterii se baza regimul atît de deosebit dintre locuitori și nici n-aveam cum afla, deoarece guvernatorul era singurul care vorbea englezește pe insulă, și nu era de nasul meu să mă duc să-l întreb, pentru că eu, pe țărîm și pe navă, nu eram decît un simplu marinar.

După ce ne-am umplut butoaiele, ne-am întors la navă ; curînd după aceea, sosiră să ia masa la bord și guvernatorul — într-o uniformă asemănătoare cu cea a ofițerilor din miliția americană —, *padre* — îmbrăcat în veșminte de călugăr franciscan, cu glugă și tot tacîmul — și domnul *capitan*, împodobit cu niște mustăți imense și o uniformă destul de soioasă. În vreme ce erau la masă, în gura radei s-a arătat o navă mare, după care, îndată, am văzut o balenieră ușoară intrînd în port. Nava rămase să facă volte în larg, în vreme ce o barcă se apropie de noi și ni-l aduse la bord pe căpitan, un quaker veritabil, deși tînăr, îmbrăcat în haine cafenii. Erau de pe baleniera *Cortes*, din New Bedford, și intraseră în port doar pentru a vedea dacă apăruse vreo navă venind pe la Capul Horn, din cealaltă parte a lumii, pentru a afla ce se mai întîmplă în America. N-au rămas la bord decît

* Plimbare (în limba spaniolă în text).

foarte puțin timp, au stat de vorbă cu oamenii din echipaj, apoi au plecat îndreptându-se spre nava lor care, ridicînd îndată velele, porni la drum și curînd dispăru dincolo de orizont.

O bărcuță venită de la mal ca să-l ia pe guvernator și suita lui, cum își spuneau ei cu pompă, ne-a adus în dar o doniță mare de lapte, niște scoici și o bucată de lemn de santal. Am dat gata repede laptele, primul pe care-l gustam de cînd plecasem din Boston, am făcut rost și de o bucățică de lemn de santal, și am aflat cu prilejul acesta că arborele respectiv crește pe coastele munților din centrul insulei. Mi-a părut rău că n-am adus și alte mostre; bucățica de santal, dimpreună cu o mică floare — pe care am cules-o chiar eu, am adus-o la bord, purtînd-o în pălărie și am presat-o apoi cu grijă între foile volumului de *Scrisori* ale lui Cowper — s-au pierdut o dată cu tot cufărul meu, din neglijență, la sosirea acasă.

Deoarece depozitasem butoaiele de apă la locul lor, cu un ceas înainte de apusul soarelui am început pregătirile de drum, treabă care nu ne-a luat chiar puțin timp, pentru că eram în apă de treizeci de brațe, iar una din rafalele de vînt, venită din larg, făcuse să derapeze ancora, și cum vîntul de sud bate din spatele muntelui și vine în rafale schimbătoare, ne-am tot răsucit mereu pînă cînd ne-am încurcat în cealaltă ancoră. Ne-am tras pe lanțul ancorei, iar după ce am prins și am desfășurat cheie de lanț după cheie de lanț, ridicînd și coborînd vele, în cele din urmă ne-am desprins ancora și ne-am îndreptat spre mare. Pe cînd am ieșit cu adevărat în larg, răsăriseră bine stelele, iar mîndra insulă rămase înapoia noastră, cu frumusețea ei tăcută; i-am aruncat o privire de adio și i-am urat rămas bun celui mai romantic loc de pe lume care mi-a fost dat să-l văd vreodată. Și atunci, și mai apoi, am simțit un deosebit atașament față de insula aceea. Pro-

tabil că acest sentiment s-a datorat în parte faptului că era primul tărîm pe care-l vedeam de cînd plecasem de acasă, dar mai ales prin nenumăratele asociații pe care mi le trezea, ca oricui se familiarizase cu ea și citise în copilărie povestea lui Robinson Crusoe. La toate acestea, mai trebuie să adaug conturul romantic și înălțimea munților ei, frumusețea și prospețimea covorului de verdeață, fertilitatea deosebită a pămîntului și poziția singuratică în mijlocul unei imense întinderi a Pacificului de Sud, toate contribuind să-i sporească farmecul.

Mai apoi, cînd gîndurile mi s-au întors în diverse rînduri la această insulă, am încercat să-mi amintesc cît mai multe amănunte cu privire la ea. E situată cam la 33 de grade și 30 de minute sud, și se află la ceva mai mult de trei sute de mile de Valparaiso, pe coasta chiliană, care e la aceeași latitudine. Are cam cincisprezece mile lungime și cinci lățime, golful în care am ancorat — numit de lordul Anson Golful Cumberland — e singurul din preajma insulei, celelalte două mici băi de fiecare parte a sa (uneori înnobilate și acelea cu numele de golfuri) sînt abia ceva mai mari decît un debarcader pentru bărci. Locul cel mai bun de ancorare e în partea de vest a portului, unde ne-am oprit la vreo trei cabluri de țarm, în apă ce nu depășea cu mult treizeci de brațe adîncime. Rada e deschisă spre nord-nord-est, de fapt de la nord la est. Dar cum aici singurele vînturi periculoase sînt cele din sud-vest, unde se află munții cei înalți ai insulei, portul e socotit destul de sigur. Poate cel mai demn lucru de reținut aici e abundența de pește. Doi oameni din echipaj, care au rămas la bord, au prins în scurt timp destul pește ca să ne ajungă pe mai multe zile, iar unul dintre ei, de loc din Marblehead, spunea că nu mai pomenise nicăieri atîta bogăție. Se prindea și cod, și sparid, și pește

argintiu, și o mulțime de alte soiuri ale căror nume nu le cunoșteau nici ei, sau le-am uitat eu.

Pe insulă se găsește apă din belșug, o mulțime de pîrîiașe șerpuind prin fiecă vale sau prăvălindu-se de pe coastele munților. Un rîu destul de mare curge chiar prin mijlocul pajistei unde sînt ridicate locuințele, furnizînd din belșug, fără nici un efort, apă locuitorilor. Printr-un fel de apeduct scurt din lemn a fost adusă apa pentru bărcile noastre. Deținuții au construit aici și ceva ce aduce a sparge-val, urmînd să ridice și un debarcader pentru bărci și depozitarea mărfurilor, după care guvernul chilian are de gînd să introducă și taxe portuare.

Se pare că și lemn se găsește din abundență ; în luna noiembrie, cînd am ajuns noi acolo, insula, inundată de toată prospețimea și frumusețea, ni s-a arătat acoperită de arbori. Dar ni s-a părut că predomină esențe de lemn aromatic, mai ales mirt. Solul e foarte afînat și roditor : oriunde e destelenit cît de cît, cresc imediat ridichi, napi, alune de pămînt și alte fructe de grădină. Ni s-a spus că nu prea se găsesc capre, și nici n-am văzut vreuna, deși se pare că există, dar mai în interiorul insulei. Am înțîlnit cîțiva boi rătăcind în voie pe potecile înguste de pe coastele munților, iar așezările erau invadate de cîini de toate neamurile, care mai amestecate, care mai pure. Se găseau din belșug și găini, de care aveau mare grijă femeile. Bărbații lor însă păreau să fie cele mai leneșe ființe de pe pămînt și, atît cît am putut eu să văd, nu există soi de oameni cărora să li se potrivească mai bine numele de trîntori. Nu făceau nimic, se mulțumeau să stea degeaba, cu niște haine pe ei atît de roase încît aduceau cu păturile indienilor, însă viu colorate ; le purtau aruncate pe umăr cu niște aere pe care numai un cerșetor spaniol le poate împrumuta unor zdrențe ; se arătau plini de politețuri și bunăvoință, dar etalau niște

încălțări numai găuri și n-aveau para chioară în buzunar. Monotonia acestei vieți zilnice le este tulburată numai cînd vreo rafală de vînt, venită dinspre munte, smulge ramurile ce le țin loc de acoperiș la case, ceea ce le dă, pentru cîteva minute, puțină treabă de făcut, obligîndu-i să alerge după ele. O astfel de vîntoasă s-a pornit tocmai cînd eram și noi la țărm, și ne-am distrat de minune urmărindu-i pe cîtiva cum își cercetau acoperișurile ; constatînd că rezistaseră o vreme, trăgeau concluzia că vor rezista mai departe, pe cînd alții, văzîndu-și acoperișurile spulberate, după cîteva blesteme în spaniolă, își strîngeau buleandrele pe ei și porneau să adune ramurile. Dar nu dispăreau pentru multă vreme, ci se întorceau deîndată la ocupația lor obișnuită, aceea de a tăia frunze la cîini.

Nu mai e nevoie să amintesc că n-am văzut interiorul insulei, dar toți cei care au fost într-acolo au avut numai cuvinte frumoase de spus. Căpitanul nostru a făcut o plimbare în tovărășia guvernatorului, însoțiți de cîtiva servitori cu măgăruși, dincolo de munte, iar cînd au revenit, l-am auzit pe guvernator invitîndu-l să se oprească pe insulă și la întoarcere, în drum spre casă, și i-a oferit o sumă frumușică dacă aduce cîteva căprioare din California, fiindcă zicea că pe insulă nu sînt deloc și dorea tare mult să le vadă prăsindu-se aici.

Un vînt statornic, deși cam firav, ne-a purtat în larg, departe de insulă, iar cînd am ieșit pe punte pentru cartul de mijloc am reușit să ghicesc insula doar după faptul că departe, spre sud, la orizont, mai acoperea cîteva stele, deși ochiul meu, neobișnuit încă, dacă n-aș fi știut dinainte cu greu aș fi bănuît că era vorba de un pămînt acolo. Cînd mi s-a încheiat serviciul pe punte, cîtiva nori de alizee, deși încă nu ajunsesem bine la latitudinea lor, s-au ridicat și au acoperit cu totul insula, iar a doua zi...

Joi, 27 noiembrie, cînd am ieșit pe punte dimineața, eram din nou pe întinderea nemărginită a Pacificului și n-am mai întîlnit pămîntul pînă cînd am ajuns pe coasta de vest a marelui continent american.

Capitolul VIII VIAȚA DE FIECARE ZI

De cînd am plecat din Juan Fernandez și pînă am ajuns în California nu am mai văzut pămîntul și nu a mai intervenit nimic interesant decît ceea ce s-a întîmplat la bord. Am prins alizeele de sud-est, care ne-au purtat vreme de trei săptămîni, cînd n-am mai fost nevoiți să manevrăm decît cîte o velă, sau să orientăm vreo vergă. Căpitanul a profitat de această perioadă de vreme bună pentru a pune ordine pe navă și a o pregăti pentru sosire. Dulgherul a avut de lucru, transformînd o parte din coridor în birou comercial, pentru că, după cum am aflat acum, încărcătura noastră nu urma să fie debarcată pe țărm, ci vîndută chiar de pe navă, cu amănuntul, iar biroul fusese amenajat pentru expunerea și păstrarea mărfurilor mai mici, înlesnind vînzarea lor. În același timp, nouă ni s-a găsit de lucru la aranjarea greementului. Totul a fost pus în ordine, grijelele din greementul inferior coborîte, sau (după moda mai nouă) puse la post, am încropit o groază de sfilățe din parîmă veche și întinzători și, în cele din urmă, toate manevrele fixe de la arborele prova și arborele mare au fost cătrănite. Pentru prima oară mă îndeletniceam cu această treabă, și mi-a ajuns, fiindcă mai toată a căzut în sarcina mea și a lui Stimson. Ceilalți erau prinși cu alte treburi; Henry Mellus, celălalt băiat care fusese repartizat împreună cu noi la prova, zăcea doborît de un reumatism la picioare, iar Sam era

prea puști pentru treaba asta, și pentru că vînturile erau destul de regulate și blinde, stătea la timonă mai tot timpul zilei. Așa că noi am fost binecuvîntați cu misiunea cătrănitului pînă ne-am săturat. Ne-am îmbrăcat niște haine scurte de doc și, după ce trăgeam lîngă noi o găleată de catran și o mîină de cîlți, ne urcam sus, unul pe arborada rîndunicii mari, iar celălalt pe arborada rîndunicii prova, și ne puneam pe întins catranul. E o treabă foarte importantă, de obicei se face o dată la șase luni pe navă în cursul unei călătorii mai lungi. Mai apoi, pe nava noastră cătrănitul s-a făcut de mai multe ori, dar de către întregul echipaj și se termina într-o singură zi. De data asta, așa cum am mai spus, nouă ne-a revenit cîntea, și mai eram și nepricepuți, așa că ne-a luat mai multe zile. De obicei se începe de la mărul catargului și se coboară treptat, cătrănind sarturile, straiurile și părțile fixe ale balansinelor, parîmelor, manevrelor curente etc., trebuind să ne ducem pînă la capătul brațelor și să ne întoarcem, cătrănind pe rînd balansine și țapapii. Mai greu e cu cătrănirea straiurilor, și pentru asta se execută o operație numită „călărire“. O parîmă lungă — funga velastraiului zburător, sau alta la fel — e dusă la mărul catargului de unde e prins straiul, se garnisește o macara formîndu-se un scripete sau, cum spune marinarul, un mandar ; cu capătul fungii se face un nod de scaun de calafat în jurul straiului, unde se așază omul cu căldarea lui de catran și o mîină de cîlți, celălalt capăt fiind fixat pe punte, un tovarăș avînd grijă de el, iar marinarul e coborît treptat, dînd cu grijă straiul cu catran, pe măsură ce coboară tot mai jos ; acolo se bălăngăne între cer și pămînt, iar dacă parîma alunecă, se rupe sau scapă, dacă nodul de scaun fuge atunci omul cade în mare sau își frînge gîtul pe punte. Dar un marinar nu pune la socoteală și eventualitatea asta. Nu se gîndește decît să nu lase

„duminici“, adică locuri necătrănite, pentru că în acest caz va fi obligat să ia toată munca de la capăt ; dar nici nu trebuie să-i cadă picături pe punte, pentru că atunci se alege cu binecuvîntarea secundului. În chipul ăsta am cătrănit eu toate straiurile prova, dar cel mai greu mi-a venit la parîmele din jurul bastonului bompresului, martingalei și vergii veleii cu spetează. Cînd ajungi aici trebuie să te ții — dacă poți — cu genele și să cătrănești cu mîinile.

Dar nici treaba asta nu putea dura o veșnicie, așa că sîmbătă seara am terminat, am răzuit toate petele de pe punte și balustradă și, ceea ce era mai important, ne-am spălat și noi cu grijă, ne-am împăturit frumos haina și nădragii mînjiți cu catran și le-am pus bine la păstrare pentru data viitoare, ne-am îmbrăcat veșminte curate de doc și am avut parte de o sîmbătă seară liniștită, cum merită un marinar. A doua zi a fost vreme frumoasă ; îmi amintesc că în tot cursul călătoriei nu am avut decît o singură duminică urită, și aceea în largul Capului Horn, unde nu ne puteam aștepta la altceva. De luni am luat-o de la capăt cu vopsitul și pregătitul navei pentru intrarea în port. Treaba asta e făcută tot de către echipaj, și orice marinar care a fost în cîteva călătorii mai lungi se pricepe de-acum și la vopsit, pe lîngă alte îndeletniciri pe care le-a deprins. Am vopsit nava aceea și pe dinafară și pe dinăuntru, de la mărul catargului la linia de plutire. Pentru a se pictura partea din exterior se coboară cu parîmele niște scaune de boțman și marinarul stă pe scaun cu pensulele, cutia de vopsea alături și cu picioarele jumătate de vreme în apă. Treaba se face, bineînțeles, numai în zile fără valuri, cînd nava nu are ruluu prea mare. Îmi amintesc foarte bine o după-amiază frumoasă cînd am stat și eu așa și am tot vopsit, nava mergea liniștită cu patru sau cinci noduri, în vreme ce un pește pilot, vestitorul

unui rechin, începu să înoate pe lângă noi. Căpitanul se aplecase peste balustradă și urmărea cu atenție, în vreme ce noi ne vedeam liniștiți de treabă. Pe cînd ne omoram noi cu vopsitul și ajunsesem la jumătate...

...Vineri, 19 decembrie, am traversat Ecuatorul pentru a doua oară. Am trăit sentimentul absurdului care-i încearcă pe toți cei care se trezesc pentru prima oară într-o totală schimbare a anotimpurilor și traversează Ecuatorul în mijlocul lui decembrie, sub un soare dogoritor.

Joi, 25 decembrie. Era crăciun, dar noi n-am avut parte de sărbătoare. Singura schimbare — plăcintă la masă, și echipajul s-a ciorovăit cu stevardul pentru că nu ne-a dat și porția obișnuită de melasă. El a crezut că plăcinta ține loc și de melasă, dar nu ne puteam noi lăsa păcăliți pînă într-atît încît să îngăduim să ni se nesocotească drepturile.

La bord întotdeauna fleacurile stîrnesc zîzanie. Dar, de fapt, de vină nu era decît faptul că trecuse prea multă vreme de cînd plecasem din port. Ne săturasem unul de celălalt, și eram mereu cu nervii strună, atît cei de la teugă, cît și cei de pe dunetă. Proviziile noastre de hrană proaspătă se terminaseră, bineînțeles, iar căpitanul ne mai oprise și rația de orez, așa că nu mai înghițeam decît carne sărată de vacă și de porc, toată săptămîna, doar duminica ne alegeam cu cîte o bucată mică de plăcintă. Asta contribui la nemulțumirea generală, ca și multe alte lucruri mărunte, petrecute zilnic și uneori ceas de ceas, pe care cine n-a fost într-o lungă și plicticoasă călătorie nu le poate pricepe și nici cîntări. Mici conflicte sau zvonul unor conflicte, bîrfe despre ce se spune în cabine, priviri și cuvinte răstălmăcite, părelnice abuzuri — ne-au adus într-o stare de spirit în care totul ni se părea că merge prost. Orice corvoadă în timpul rezervat odihnei ni se

părea inutilă, orice schimbare a aripilor era făcută doar ca să se dreseze * echipajul.

În mijlocul acestei stări de spirit, tovarășul meu de dormit, Stimson, și cu mine i-am cerut căpitanului să ne permită să ne mutăm locurile din coridor, unde stătusem mai înainte, la teugă. Spre bucuria noastră ni s-a îngăduit, așa că ne-am dus să ne culcăm și să luăm masa împreună cu ceilalți din echipaj, la teugă. De acum ne simțeam marinari în toată puterea cuvîntului, ceea ce nu ni se întîmplase pe cînd stăteam pe coridorul acela. Cîtă vreme dormeai acolo, oricît de activ și folositor te-ai fi dovedit, erai tot un fel de corcitură, un fel de ageamiu, prostul navei. Ești mereu sub ochii ofițerilor, nu poți să mai dansezi, să cînți, să joci cărți, să fumezi, să mai faci și tu gălăgie, să bombănești, să te bucuri de plăcerile marinarului ; mai locuiești și laolaltă cu stevardul, care e un fel de intermediar, iar oamenii nu te privesc ca pe unul de-ai lor. Dar dacă stai la teugă ești liber ca pasărea cerului și marinar te numești. Îi auzi pe marinari vorbind, le deprinzi apucăturile, felul fiecăruia de a fi, a vorbi și a se purta și, mai mult decît toate, aduni o mulțime de informații ciudate și folositoare privind viața marinarului, navele, obiceiurile, țările străine din lungile lor taclale sau din ciorovăielile la fel de lungi. Nimeni nu poate fi marinar, nu poate afla ce înseamnă a fi marinar, dacă n-a trăit la teugă alături de ei, culcîndu-se și sculîndu-se o dată cu ei, mîncînd din aceeași gamelă. După o săptămîină de stat acolo, nimic nu m-ar fi putut convinge să mă întorc la vechiul meu loc nici atunci, nici mai tîrziu. Nici chiar atunci cînd am avut parte de

* A dresa e un cuvînt folosit frecvent la bord. Pentru un marinar e cît se poate de grăitor, și înseamnă a pedepsi prin corvezi grele. Cînd un ofițer îți spune „las' că te dresesz eu“, soarta ți-e pecetluită. Și dacă nu ești mai tare decît el, te termină.

cea mai nenorocită vreme, în largul Capului Horn, și stăteam în teuga aceea zăvorâtă în care totuși pătrundea continuu apa, nu mi-am dorit măcar pentru o clipă să fiu din nou în compartimentul de la mijlocul navei. Și încă un lucru pe care-l înveți mai bine la teugă decât oriunde în altă parte : să-ți faci și să-ți cîrpești hainele, treabă indispensabilă unui marinar. O mare parte din timpul petrecut sub punte se îndeletnicesc cu asta, tot aici am învățat și eu arta cîrpelii, care mi-a prins nespus de bine mai apoi.

Dar să ne întoarcem la starea de spirit a echipajului. Cînd am venit și noi la teugă s-a ivit problema porției noastre de pîine, care trebuia repartizată aici, ceea ce nu s-a făcut și, cum am socotit noi, urma să pierdem cele cîteva livre de pîine ce ni se cuveneau. Treaba ne-a făcut să fierbem. Căpitanul n-a catadicsit să ne explice, așa că ne-am dus *in corpore* la pupa, alegîndu-l pe John, suedezul, cel mai bătrîn și mai priceput marinar, drept purtător de cuvînt. Amintirea scenei care a urmat îmi trezește totdeauna un zîmbet, mai ales demnitatea și elocința aceea de dunetă a căpitanului. Bătea puntea superioară, dar, văzîndu-ne venind de la pupa, se opri brusc din mers și, cu o privire și o voce menite a ne zdrobi, strigă : „Și acum ce dracu mai vreți și voi ?” După care ne-am prezentat jalba cu tot respectul de care eram în stare, dar el se răsti la noi spunîndu-ne că ne îngrășasem și așa prea mult de atîta lene, că nu aveam nici o treabă de făcut și, din cauza asta, căutam acum nod în papură. Cele spuse de el ne-au stîrnit și am început să-i răspundem. Dar, în felul acesta, nu obțineam nimic. Căpitanul își încleștă pumnii, bătu din picior și trase o înjurătură, după care ne ordonă tuturor să trecem la prova, subliniindu-și spusele cu destule cuvinte grele pentru ca să-și nimerească ținta : „Înapoi ! Plecați la

prova, să nu mai văd nici unul ! Vă dresez eu pe voi ! Vă pun eu la treabă ! Nu prea aveți ce face ! Și, dacă nu vă vedeți de treaba voastră, o să vă pară un rai ceea ce-a fost pînă acum ! Nu v-ați găsit omul ! Eu mi-s Frank Thompson, cunoscut pe toată coasta ! M-a tăvălit viața prin toate și-s uns cu toate alifiile. Cînd sînt bun, sînt pîinea lui Dumnezeu, dar de mă supărați o să vă cad greu la stomac, și atunci o să vedeți voi cum sînt !” Această ultimă parte a discursului făcu o impresie puternică și „pîinea lui Dumnezeu” îi rămase numele tot restul călătoriei, de ajunsse cunoscut și pe coasta Californiei, după sosirea noastră acolo. Iar porecla prin care ajunsse reputat în toate porturile fu tot „pîinea lui Dumnezeu”. Cam așa s-au petrecut lucrurile cu cererea noastră de a ni se împlini jalbele. Totuși, lucrurile au fost îndreptate, pentru că secundul, după ce i-a lăsat căpitanului suficient timp ca să se liniștească, îi explică cum stau lucrurile și, la ora opt, am fost chemați la pupa pentru a mai asculta încă un discurs, în cursul căruia, firește, tot asupra noastră a fost aruncată vina pentru această neînțelegere. Am îndrăznit chiar să-i amintim că nici nu ne-a lăsat să deschidem gura ca să-i explicăm, dar n-a vrut să accepte argumentul nostru. Am fost expediați la prova înfrînți. Criza a trecut, dar ranchiuna a dăinuit, și, atîta vreme cît au rămas laolaltă căpitanul și acest echipaj nu s-a mai înscăunat liniștea nici buna înțelegere.

Am continuat să navigăm, avînd parte de vremea bună a climatului temperat al Pacificului. Oceanul și-a meritat numele, deoarece, cu excepția zonei de sud, de la Capul Horn, și în vest, în apropiere de Marea Chinei și Oceanul Indian, nu e bîntuit prea mult de furtuni și nu stăruie niciodată o vreme cumplit de fierbinte sau extrem de friguroasă. Între tropice, dăinuie o ceață ușoară, ca o mreajă subțire trasă în fața soarelui, care, fără să-i împiedice

lumina, domolește totuși dogoarea razelor ce, în zona tropicală a oceanelor Indian și Atlantic, cad necruțător de perpendicular. Am navigat mult către vest, pentru a profita din plin de alizeele de nord-est și, cînd am ajuns la latitudinea Capului Conception, de unde în mod obișnuit se zărește uscatul, noi eram departe, la mai multe sute de mile spre vest. Îndată am schimbat de drum către est și am ținut capul acesta mai multe zile. În cele din urmă, am început să punem în pană după lăsarea întinericului, de teamă să nu ne apropiem prea mult de uscat în timpul nopții, de o coastă pe care nu există faruri, iar hărțile ei sînt imprecise ; și în zorii zilei de...

...Joi, 13 ianuarie, 1835, am zărit uscatul, Capul Conception, la latitudinea de 34 grade 32 minute nord, și longitudinea de 120 grade și 30 minute vest. Deoarece portul Santa Barbara, către care ne îndreptam, se afla la vreo cincizeci de mile spre sud de acest cap, am continuat să navigăm în josul coastei în cursul acelei zile, a nopții care a urmat și, a doua zi dimineață...

...La 14 ianuarie, am fundarisit ancora în largul golf Santa Barbara, după o călătorie de o sută și cincizeci de zile de la plecarea din Boston.

Capitolul IX SANTA BARBARA'

California se întinde aproape pe toată lungimea coastei de vest a Mexicului, între Golful Californiei, spre sud, și Golful San Francisco, la nord, sau între latitudinea de 22 și 38 grade nord. E împărțită în două provincii : California de Jos, sau Vechea Californie, între golf și para-

lela de 32 grade latitudine sau în apropierea acesteia (paralela trece, mi se pare, între golful Todos Santos și portul San Diego); și Noua Californie sau California de Sud, al cărei port de miazăzi este San Diego, la latitudinea de 30 grade și 39 minute, iar cea mai nordică extremitate, San Francisco, e situată în marele golf descoperit de Sir Francis Drake, la latitudinea de 37 grade 58 minute, azi cunoscut sub numele de Golful San Francisco, botezat astfel, cred eu, de către misionarii franciscani. Sediul guvernului provinciei California de Sus se află la Monterey, unde e și vama, singura existentă pe întreaga coastă. Aici trebuie să se prezinte orice navă care are de gând să facă negoț în această zonă, înainte de a începe afacerile. Noi intenționăm să ne vindem marfa și să cumpărăm aici, numai pe această coastă, așa că ne așteptăm să ne prezentăm mai întâi la Monterey, dar, încă de la plecare, căpitanul primise ordin să se îndrepte spre Santa Barbara, portul așezat în partea centrală a coastei, și să așteptăm acolo agentul prin intermediul căruia se făceau toate tranzacțiile firmei de care aparținea nava noastră.

Golful, sau, cum i se spune în mod obișnuit, *Canalul Santa Barbara*, e foarte larg, de o parte fiind mărginit de continent (porțiunea dintre Capul Conception, la nord, și Capul Santa Buenaventura, spre sud) care aici face o curbă ca o semilună, și de cealaltă parte de către trei insule mari, aflate la o distanță de vreo douăzeci de mile. Aceste vecinătăți ajung pentru a-i da numele de golf, cu toate că e atît de larg și de expus vînturilor de sud-est și nord-vest încît oferă doar ceva mai mult adăpost decît o radă deschisă. Iar cînd bate vîntul de sud-est se simte toată hula Oceanului Pacific, stîrnind la apă mică niște brizanți atît de mari încît e foarte periculos să stai la ancoră în apropierea țărmlui în sezonul în care se por-

nesc furtunile de sud-est, adică între lunile noiembrie și aprilie.

Acest vînt — sud-estul — e pacostea coastei californiene. Între noiembrie și aprilie (adică de fapt numai o parte din fiecare), perioadă ce corespunde anotimpului ploilor la această latitudine, nu ești niciodată la adăpost de acest nepoftit, așa că, în porturile deschise acestui vînt, navele sînt obligate în perioada respectivă să stea la geamandură la o distanță de trei mile de țărm, dînd o parîmă dublin la geamandură, gata oricînd de molare pentru a porni în larg la cel mai mic avertisment. Singurele porturi care sînt ferite de acest vînt sînt San Francisco și Monterey în nord și San Diego în sud.

Cum atunci cînd am ajuns noi era în ianuarie, deci la mijlocul sezonului dominat de vîntul de sud-est, am ancorat la o distanță de trei mile de țărm, unde apa avea unsprezece brațe, și am pus la ancore niște geamanduri de care ne-am legat cu parîme dublin, am molat baierile de înfășurare de la capătul vergilor și le-am boțat cu niște sfilate. După ce am făcut toată treaba asta, căpitanul s-a dus la țărm cu o barcă, ce se întoarse cu ordin către secund să trimită la apusul soarelui un alt echipaj să-l aducă înapoi la navă. N-am mers cu prima barcă, dar m-am bucurat cînd am aflat că o alta se va duce la țărm înainte de lăsarea serii, fiindcă, după o călătorie precum cea de care avusesem noi parte, cîteva ceasuri par foarte lungi cînd ești în apropierea țărmului și nu poți coborî pe el. Ne-am petrecut ziua la bord, cu treburile obișnuite, dar, cum pentru prima oară nu-l aveam cu noi și pe căpitan, ne-am simțit parcă ceva mai în largul nostru, și ne uitam în jur să vedem ce fel de țară era asta în care ajunsesem și unde, probabil, vom fi nevoiți să ne petrecem vreun an, doi de viață.

Era o zi frumoasă și atât de cald încît ne-am pus pălării de pai, pantaloni de doc și veșminte de vară. Cum era mijlocul iernii, vremea ne sugera numai lucruri frumoase despre climatul locului, și apoi am avut prilejul să constatăm că aici termometrul nu coboară niciodată sub punctul de îngheț în tot cursul iernii, și între anotimpuri nu-i mare diferență, numai că în lunga perioadă în care dăinuie ploaia și vîntul de sud-est veșmintele groase nu-s de lepădat.

Întinderea aceluia imens golf din jurul nostru nu era tulburată de nici o încrețitură, fiindcă nu adia nici un fir de vînt, cu toate că echipajul bărcii care fusese la țarm ne-a spus că hula prelungă a oceanului stîrnea spre țarm niște brizanți înalți. În port nu era decît o singură navă, un bric lung, ascuțit, de aproape trei sute de tone, cu niște catarge înclinate și vergi foarte mult brațate, iar la capătul picului se vedea pavilionul englez. Am aflat mai apoi că fusese construit la Guayaquil și botezat *Ayacucho*, după locul unde s-a dat lupta prin care Peru și-a cîștigat independența, iar acum era proprietatea unui scoțian, pe nume Wilson, care era și comandant, și se ocupa cu negoțul dintre Callao și alte porturi din America de Sud și California. Era o navă rapidă, cum am avut adesea prilejul să constatăm, iar la bord muncea un echipaj format din băștinași din Insulele Sandwich *. În afară de această navă nu se mai vedea nimic care să tulbure oglinda golfului. La extremitățile acelei semiluni, se profilau două capuri dintre care cel dinspre vest era jos și nisipos, pe lîngă el navele sînt nevoite să treacă la distanță foarte mare, celălalt apare înalt, semeț, acoperit cu pădure deasă, iar în vîrfurile lui se ridică edificiul misiunilor, numit Santa Buenaventura, de la care și numele capului. În mijlocul semilunii, chiar în partea opusă an-

* Vechea denumire a Insulelor Hawai.

corajului, se află misiunea catolică și orașul Santa Barbara, pe o cîmpie nu prea înaltă, doar ceva deasupra nivelului mării, acoperită din belșug cu iarbă, fără urmă de copac și înconjurată din trei părți de un amfiteatru muntos, ale cărui pante încep la vreo cincisprezece, douăzeci de mile. Misiunea e dincolo de oraș, mai departe ceva de țărm, un edificiu mare, sau, mai bine zis, o sumă de edificii, în mijlocul cărora se află o turlă înaltă, cu o clopotniță în care se văd cinci clopote. Cum toate clădirile sînt tencuite, se zăresc foarte bine de departe și constituie repere după care se orientează navele cînd se îndreaptă spre ancoraj. Orașul e plasat ceva mai aproape de țărm, la vreo jumătate de milă de el — și e format din case cu un etaj, durate din lut ars la soare sau chirpici, multe din ele văruițe și cu țiglă roșie pe acoperiș. După părerea mea, erau vreo sută de astfel de locuințe, iar în mijlocul lor se ridică un *presidio*, sau fort, construit din același material, dar parcă ceva mai trainic. Orașul are o poziție foarte frumoasă, cu golful dinainte și un amfiteatru de înălțimi în spate. Singurul lucru care strică oarecum armonia e faptul că pe aceste coline nu cresc arbori mai mari, pentru că au ars cu toții în cursul unui imens incendiu, în urmă cu vreo douăzeci de ani, și încă nu au crescut alții. Un locuitor mi-a vorbit despre incendiul care a oferit o priveliște groaznică și impresionantă. Chiar și văzduhul, în întreaga vale, era atît de încins încît locuitorii au fost siliți să-și părăsească orașul și să se refugieze vreme de mai multe zile pe țărm.

Chiar înainte de apusul soarelui, secundul dădu ordin ca o barcă să se îndrepte spre mal, iar printre cei plecați cu ea m-am numărat și eu. N-am să uit niciodată prima impresie pe care mi-a făcut-o debarcarea pe țărmul Californiei. Soarele tocmai scăpătase la orizont, începuse să se lase umbra înserării, se pornise briza umedă de noapte,

se simțea hula puternică a Pacificului ce se spărgea cu mare vuiet, în valuri lungi, deferlante, pe țărm. Am stat cu barca la rame chiar în afara brizanților și așteptam să se ivească un prilej nimerit ca să trecem în cealaltă parte, când apăru lângă noi o barcă lăsată la apă de pe *Ayacucho*, cu echipajul ei de tuciurii băștinași din Insulele Sandwich, sporovăind și strigînd în limba lor ciudată. Știau că noi eram novici în genul ăsta de distracție și așteptau să ne vadă pornind. Dar al doilea secund, care era la cîrmă, hotărîse să se folosească el de experiența lor, și nu voia să pornească primul. Dîndu-și în cele din urmă seama cum stau lucrurile, ceilalți scoaseră un chiot și, profitînd de un deferlant mai mare ce venea crescînd mereu, ridicîndu-și tot mai mult creasta, și săltînd aproape perpendicular pupa bărcilor noastre, lăsîndu-le apoi să cadă în hăul dintre valuri, tuciurii traseră de trei, patru ori puternic și lung la vîsle, avîntîndu-se pe spinarea valului cel mare, după care aruncară vîslele peste bord, cît mai departe de barcă ; apoi, cînd barca atinse țărmul, săriră cu toții într-o clipită, o apucară de copastie de amîndouă părțile și goniră cu ea pe nisip în sus. Acum știam și noi cum trebuie procedat : barca trebuia ținută cu pupa spre val, pentru că altfel, în secunda în care o izbește din travers sau dinapoia traversului, o răsucește într-o parte și o răstoarnă. Am tras la rame din răsputeri și, îndată ce am simțit că o prinsese valul și ne purta în viteză, ca pe un cal de curse în goană, am aruncat vîslele cît mai departe de barcă, ne-am prins de copastie, gata de sărit îndată ce atingea nisipul, ofițerul chinuindu-se din toate puterile să țină cu vîsla cîrmei barca cu pupa spre larg. Am fost zvîrliți în mare viteză pe țărm, am tras barca departe pe nisip și, luîndu-ne ramele, am rămas lângă ea, așteptîndu-ne căpitanul să sosească din oraș.

Văzînd că mai marele nostru nu apăru îndată, am pus și noi vîslele în barcă și, lăsînd pe unul dintre noi de veghe, ne-am pornit pe țărm să vedem și noi cîte ceva din acele împrejurimi. Între cele două capuri, plaja se întinde pe vreo milă și are numai nisip fin. Noi debarcasem în singurul loc potrivit, adică chiar în mijlocul plajei, pentru că mai spre capete țărmul devine pietros. Are o lățime de vreo douăzeci de iarzi între nivelul maxim al apelor și zona de pămînt fertil, și e atît de tare încît e locul favorit pentru alergările de cai. Se întuneca, încît abia mai reușeam să distingem conturul neclar al celor două nave din golf, iar valurile, mîinate de hulă, veneau în șiruri regulate, crescînd tot mai mult, tot mai mult pe măsură ce se apropiau de țărm, apoi șovăiau o clipă în fața uscatului de care urmau să se zdrobească, creasta lor devenea un vîrtej, se umplea de spumă și, începînd de la un capăt al șirului, porneau să se prăbușească iute asupra țărmului pînă la celălalt capăt, așa cum se dărîmă un castel de cărți de joc ridicat de un copil atunci cînd lovește ultima carte. În vremea asta, cei din Insulele Sandwich își întorseseră barca cu prova spre larg, o împingeau spre apă și o încărcau cu piei și seu. Cum și noi aveam curînd să ne apucăm de aceeași treabă, i-am privit cu interes. Au tras-o destul de mult spre larg, în așa fel încît orice val mai mare s-o facă să plutească, și doi dintre ei, cu nădragii suflecați, stăteau la prova, fiecare ținînd de cîte o parte barca în poziție convenită. Era treabă grea, pentru că, pe lîngă efortul pe care trebuiau să-l facă pentru a ține barca, valurile mai mari aproape că făceau să le fugă pămîntul de sub picioare. Ceilalți alergau de la barcă la mal : mai sus, unde nu ajungea apa, era o grămadă de piei de vită, îndoite la mijloc pe lungime și tari ca scîndura. Luau pieile pe cap, cîte una sau două deodată, și le duceau la barcă, unde unul dintre ei le vrăfuia. Trebuiau

să le care pe creștetul capului pentru ca pieile să nu se ude, și am băgat de seamă că toți purtau niște scufii mai groase. „Uită-te bine, Bill, și vezi ce te așteaptă“, spuse unul dintre ai noștri altuia care stătea lângă barcă. „Ei, Dana, îmi zise cel de-al doilea secund, treaba asta nu prea seamănă cu ce făceai tu la Colegiul Harvard ! Deși se poate spune că e o treabă făcută tot cu capul“. Ca să fiu drept, nu arăta prea încurajator.

După ce-au terminat cu pieile, băștinașii au apucat sacii cu seu (făcuți tot din piei, cam de mărimea unuia de făină obișnuit). Săltau câte un sac din acela pe umerii a doi oameni ținând fiecare de un capăt, după care porneau cu el spre barcă, iar când totul fu gata, se pregătiră de plecare. Și apoi am avut ceva de învățat. Cel care ținea cirna luă vîsla și se ridică în picioare la pupa, iar cei ce trăgeau la rame stăteau pe banchete cu vîslele în mîini, gata să înceapă să tragă deîndată ce barca va sălta pe val. Cei doi de la prova rămaseră la locurile lor și când, în cele din urmă, veni un val mare și înălță barca, cei doi apucară de copastie și goniră împingînd barca pînă când apa le ajunse la subțiori, atunci se aruncară și ei înăuntru peste copastie șiroind de apă. Cei de la vîsle începură să tragă, dar nu le reuși șmecheria — valul dispăru de sub ei și-i lăsă aproape pe uscat. Cei doi săriră din nou din barcă, și, de data asta, însoțindu-și efortul cu niște strigăte și chiuături ciudate, izbutiră să scoată barca spre larg. I-am urmărit pînă ce au trecut dincolo de brizanți, și-i vedeam îndreptîndu-se spre nava lor, ascunsă acum de întuneric.

Nisipul plajei începu să fie cam rece pentru picioarele noastre goale ; broaștele se puseră pe orăcăit prin mlaștini și o bufniță singuratică, departe, tocmai de la unul din capuri, își slobozi strigătul ci melancolic, îndulcit de distanță, iar noi începurăm să ne gîndim că se cam făcuse

vremea să apară și bătrînul, cum e poreclit îndeobște comandantul. În cîteva minute, am auzit pe cineva apropiindu-se de noi. Era un călăreț. Venea în plin galop, trase de dîrlogi cînd ajunse chiar lîngă noi, ne aruncă vreo două vorbe și, neprimind nici un răspuns, se suci în loc și porni iar în galop înapoi. Era luciuriu, aproape ca un indian, purta o pălărie mare, spaniolă, un fel de mantie, sau poncho, jambiere din piele, și un cuțit lung înfipt în una din ele. „E al șaptelea oraș în care am pus piciorul în viața mea, da' nu se zărește suflet de creștin“, spuse Bil Brown. „Ai grijă, îi replică John, că nici măcar nu ai apucat să vezi ce e mai rău.“

În mijlocul acestei discuții apăru și căpitanul. Am sucit barca invers, am împins-o la apă și ne-am pregătit să pornim. Căpitanul, care mai fusese pe coasta aceea și cunoștea șmecheriile, apucă el vîsla de cîrmit, și am pornit spre larg la fel ca barca de dinaintea noastră. Eu, fiind cel mai tînăr, am avut plăcerea de a sta la prova, pentru a fi murat learcă. Am ieșit cu bine din deferlanți, deși erau valuri mari. Unele ne-au săltat sus de tot și, topindu-se apoi de sub noi, ne-au lăsat să cădem, plească, precum o scîndură pe apă. În cîteva minute am ajuns în zona unde se simțea o hulă obișnuită, regulată și am început să vîslim spre o lumină ce se ridica dinaintea noastră ; cînd ne-am apropiat am văzut că era o lanternă urcată la picul veleii de furtună de pe nava noastră. După ce am ajuns la bord, am ridicat bărcile sus, am coborît în teugă, ne-am schimbat hainele și apoi ne-am dus la masă. După cină, marinarii și-au aprins pipele (sau trabucurile, cei care mai aveau așa ceva) și a trebuit să povestim tot ce am văzut la țarm. Apoi am început presupunerile cu privire la locuitorii de pe țarm, la lungimea călătoriei, cum trebuie cărate pieile etc., etc. Discuția a durat pînă s-au auzit opt lovituri de clopot, cînd toată

lumea a fost chemată la pupa și stabilit sistemul de veghe la ancoră. Urma să fim cîte doi pe cart ; cum nopțile erau destul de lungi, fiecărui cart îi reveneau cîte două ceasuri. Al doilea secund trebuia să fie pe punte pînă la ora opt ; de aceea tot echipajul a fost sculat în zori, și ni s-a dat ordin să păstrăm o veghe foarte atentă și să-l trezim pe secund dacă vîntul se rotea spre sud-est. Aveam dispoziție, de asemenea, să batem în clopot la fiecare jumătate de oră în cursul nopții, la fel ca atunci cînd eram în larg, pe mare. Tovarășul meu de cart era John, suedezul, și de la douăsprezece la două am fost împreună, el în bordul babord, eu bătînd puntea în bordul tribord. În zori, tot echipajul a fost chemat și am intrat în rutina obișnuită : spălatul și frecatul punților etc., iar la opt am luat masa. În cursul dimineții, de pe *Ayacucho* veni o barcă ce ne aduse un hartan de vacă, ceea ce ne îngădui să ne bucurăm de carne proaspătă la masă. Eram încîntați, și secundul ne-a spus că atîta vreme cît rămînem lîngă coastă urma să avem numai carne proaspătă de vacă, fiind mai ieftină decît cea sărată. În vreme ce eram la masă, bucătarul strigă : „Corabie-n depărtare“, iar cînd am ieșit pe punte am văzut două nave dublînd capul. Una dintre ele era mai mare, cu velele zburător ridicate, iar cealaltă o brigantină. Amîndouă își mascară velele gabier și-și trimiseră cîte o barcă la noi. Ne-a uimit pavilionul uneia dintre ele ; am descoperit că era din Genova, cu o partidă de mărfuri diverse. Apoi nava a prins vîntul din nou și a pornit în larg, îndreptîndu-se spre San Francisco. Echipajul brigantinei era format din băștinași din Insulele Sandwich, iar unul dintre ei, care o mai rupea pe englezește, ne-a spus că era vorba de nava *Loriotte*, sub comanda căpitanului Nye, din Oahu, și se ocupa cu negoțul de piei și seu. Era o burduhănoasă, din cele pe care marinarii le numesc „cutie de unt“. Aceste nave, ca și

Ayacucho, care se ocupau de același gen de negoț, au la bord ofițeri englezi sau americani ; tot de aceeași nație mai sînt doi, trei marinari de rînd în teugă, pentru ca să fie cine să se°descurce cu greementul, ei fiind și cei mai buni oameni pe care se bazează ofițerii, iar restul echipajului e format din băștinași din Insulele Sandwich, foarte activi și de mare folos în mînuirea bărcilor.

După masă, cei trei căpitani au coborît la țărm și s-au întors seara. Cînd nava e în port, de toate la bord se ocupă secundul, căpitanul nu prea are ce face în situația asta, doar dacă nu e și el supercargo, așa că își petrece mai tot timpul la țărm. Noi ne-am gîndit că treaba ne convine de minune, pentru că secundul era un individ cumsecade, nu prea exigent. O vreme chiar așa s-au petrecut lucrurile, numai că la sfîrșit s-a încurcat treaba de tot, pentru că ori de cîte ori căpitanul e un om sever și energic, iar secundul nu are nici una dintre aceste calități, totdeauna apar necazuri. Și noi am și început să le anticipăm. Căpitanul îi găsisese pricină de mai multe ori secundului în prezența echipajului, și umblau zvonuri că cei doi nu prea se înțeleg. Cînd se ajunge aici, iar căpitanul mai și bănuiește că principalul său ofițer e prea îngăduitor și familiar cu echipajul, începe să se amestece în toate treburile, să strîngă șurubul și echipajul are de suferit.

Capitolul X FURTUNĂ DE SUD-EST

Seara, către amurg, cerul se întunecă spre sud și est și ni s-a spus să fim foarte atenți în cart. Așteptîndu-ne să fim chemați pe punte cu toții, ne-am culcat devreme. Cînd m-am trezit pe la miezul nopții, am văzut că unul care tocmai venea din cart aprinsese o lumină. Spunea că în-

cepușe să sufle vînt dinspre sud-est, că marea se montase și că-l trezise pe căpitan. Se trîntise pe cufărul lui cu toate hainele pe el ; mi-am dat seama că se aștepta să fim chemați pe punte. Am simțit că nava trăgea de ancoră, auzeam lanțul ieșind din apă și întinzîndu-se ; am rămas treaz, așteptînd din clipă în clipă ordinul. În cîteva minute veni : trei bătăi în capacul tambuchiului și apoi chemarea „Tot echipajul pe punte ! Iute ! Ridicați velele !” Am sărit să ne luăm hainele și eram pe jumătate îmbrăcați cînd secundul strigă prin gura tambuchiului : „Dați-i bătaie ! Dați-i bătaie ! Să nu tîrîie ancora după ea” ! Am fost pe punte într-o clipă. „Sus în arboradă și desfăceți gabierii”, ne strigă căpitanul, îndată ce primul om se arată pe punte. Cînd urcam în arboradă, am văzut că velele gabier de pe *Ayacucho* erau de-acum întinse, și-i auzeam pe cei din echipaj strigînd și îndemnîndu-se cu heirupul lor în vreme ce trăgeau fungile. Treaba l-a cam supărat probabil pe căpitanul nostru, pentru că Bătrînul Wilson (căpitanul de pe *Ayacucho*), ce naviga de multă vreme pe lîngă această coastă și știa semnele de schimbare a vremii, i-o luase înainte. Îndată am slobozit și noi velele gabier, cîte un marinăr a rămas, ca de obicei, pe fiecare arbore, pentru a verifica toate manevrele și a ajuta la întinsul velei, iar noi ceilalți am coborît să tragem de fungi. În vreme ce întindeam astfel velele, l-am văzut pe *Ayacucho* transversal pe direcția provei noastre, mînat frumos de vîntul din pupa, tăind valurile ca un cuțit, cu prova sa ascuțită și catargele avîntate gonind ca un ogar. Era o priveliște frumoasă. Semăna cu o pasăre speriată din cuibul ei, care-și întinsese aripile pentru zbor. După ce am întins gabierii, am brațat vergile trinchetului, velastraiul gabierului trinchet era ridicat, geamandurile trase lîngă etravă și totul gata pentru molare. Am alergat la pupa și am pus mîna pe parîmele dublin, care intrau prin sabord și erau trecute

cu o voltă peste babale. „Totul gata la prova ?“ întrebă căpitanul. „Da, sir, totul gata“ răspunse secundul. „Mola !“ „Mola, sir !“ Și lanțul crîșni pe cabestan și prin nări, botul navei noastre mici se abătu în vînt, împins de forța velelor trinchetului și se opinti în parîmele dublin. „Mola pupa !“ Într-o secundă totul s-a terminat și pornisem. Îndată ce nava s-a abătut din vînt, am brațat în sart velele trinchet, am orientat restul vergilor, am întins trinca și randa de furtună, lăsînd locul de ancoraj cu mult în urmă și trecînd la mare distanță de cap. „Și Nye e în larg“, îi spuse căpitanul secundului, iar uitîndu-ne în urmă am văzut chiar atunci mica brigantină cu toate velele ridicate, ținîndu-se după noi.

Vîntul începu să se întărească, cădea o ploaie iute, se întunecă, dar căpitanul nu voia să mai reducă velele pînă cînd nu dublam bine capul. Îndată ce promontoriul rămase în pupa travers, iar noi ne îndreptam spre larg, s-a dat ordinul să ne urcăm în arboradă : am sărit, am terțarolat la două rînduri fiecare gabier și randa de furtună, am strîns trinca, așa încît, curînd, aveam o velatură redusă. În astfel de cazuri, cînd nava fuge pentru a scăpa de vîntul de sud-est, nu prea mai e mare lucru de făcut după ce te-ai îndepărtat bine de țărm, decît să rămîi la capă, cu velatură redusă și să aștepti să treacă furtuna, care durează rareori mai mult de două zile, și adesea se domolește în numai douăsprezece ceasuri. Dar vîntul nu se rotește niciodată înapoi spre sud, decît după ce plouă din belșug. „Cartul sub punte“, ne ordonă secundul, dar totdeauna începea ciorovăiala care cart să fie acela. Secundul rezolvă problema trimițîndu-și cartul lui în teugă, spunîndu-ne că data viitoare cînd vom pleca va fi rîndul nostru. Am rămas pe punte tot cartul, vîntul bătea cu putere, iar ploaia cădea în averse. Cînd celălalt cart se arătă pe punte, am făcut volta în vînt și am schimbat murele în celălalt

bord, îndreptîndu-ne acum spre ţarm. Cînd am ieşit din nou pe punte, adică la patru dimineaţa, era foarte întuneric, nu prea mai bătea cine ştie ce vînt, dar ploua cum nu cred că am mai văzut vreodată. Aveam pe noi veşminte impermeabile, pălării de muşama şi nu ne rămînea nimic de făcut decît să stăm drept şi să lăsăm să toarne ploaia pe noi. Pe mare nu există nici umbrele nici locuri adăpostite.

În vreme ce stăteam aşa pe punte, am văzut mica brigantină derivînd pe lîngă noi, la capă, cu zburătorul trinchet terţarolat la două rînduri. Luneca precum o fantomă. Nimeni nu scotea un cuvînt, şi n-am văzut pe nimeni pe punte în afară de timonier. Spre dimineaţă, căpitanul scoase capul pe scara tambuchiului şi-i spuse celui de-al doilea secund, ce comanda cartul nostru, să fie atent la vreo schimbare de vînt care urmează de obicei după o perioadă de calm şi ploaie puternică ; şi bine a făcut, pentru că, în cîteva minute, s-a lăsat un calm plat, nava pierdu posibilitatea de guvernare, ploaia se opri şi ea ; am strîns randa de furtună şi velele inferioare, am braţat în cruce vergile catargului mare şi am aşteptat schimbarea vîntului, ceea ce s-a şi întîmplat foarte curînd, cînd vîntul se năpusti cu furie dinspre nord-vest, exact cartul opus. Datorită măsurilor noastre de prevedere, n-am fost prinşi cu velele mascate, ci am fugit înaintea vîntului cu vergile încrucişate. După ce a venit şi căpitanul pe punte, am orientat puţin vergile, şi ne-am îndreptat spre locul nostru de ancorare. O dată cu schimbarea vîntului, s-a schimbat şi vremea şi, în două ceasuri, vîntul se domoli, transformîndu-se într-o briză statornică, uşoară, aşa cum bate de-a lungul coastei cea mai mare parte a anului, iar după cît e de regulată ar putea fi numită alizeu. Soarele se ridică strălucitor, aşa că am desfăcut rîndunicile, am pus aripile şi ne-am îndreptat spre Santa Barbara. Mica *Loriotte*

era în pupa noastră, aproape pierzându-se la orizont, dar pe *Ayacucho* nu l-am văzut. În curînd apăru și el, ieșind dinspre Insula Santa Rosa, sub adăpostul căreia stătuse la capă toată noaptea. Căpitanul nostru ardea de nerăbdare să ajungă înaintea sa, pentru că ar fi fost mare lucru pentru noi să-l întrecem pe *Ayacucho* care, pe coastă, avea faima de a fi cea mai bună navă din Pacificul de Nord, unde era cunoscută de vreo șase ani, sau chiar mai mult, de cînd făcea negoț pe aici. Cînd era vînt ușor, noi eram avanta-jați față de cealaltă navă, datorită rîndunicilor și contra-rîndunicilor, pe care le aveam la ambele catarge, și aripilor. Căpitanul Wilson nu avea decît rîndunici, iar cînd era în apropierea coastei își mai și înclina catargele. Cum aveam un vînt ușor și prielnic, o vreme ne-am ținut bine, pînă cînd am fost nevoiți să brațăm în sart și să strîngem vîntul întinzînd bulinele bine de tot, după ce am trecut de promontoriu. Iar aici, cealaltă navă se simțea în largul ei și ne-a depășit de parcă era trasă cu sfoara. Căpitanul de pe cealaltă navă a spus că am navigat destul de bine cu vînt larg, dar cînd se va ajunge la a se forța bulina, ne va bate oricînd, chiar dacă ridicăm noi toate pînzele de pe *Royal George*.

Ayacucho a oprit la ancoraj cu vreo jumătate de oră înaintea noastră ; cînd am ajuns și noi, ei strîngeau velele. E o treabă afurisită să-ți pescuiești cablurile de la geamandură. E nevoie de meșteșug de marinar ca s-o faci ca lumea și să ajungi la locul de ancorare fără să fii nevoit să mai dai o ancoră la apă. Printre marinarii de coastă, căpitanul Wilson dobîndise mare faimă pentru iscusința cu care făcea manevra asta ; căpitanul nostru nu a dat nici-odată o a doua ancoră tot timpul cît am fost cu el. Venind puțin mai în partea din vînt a geamandurii noastre, am strîns velele superioare, am mascat gabierul mare și am lăsat la apă o barcă cu care s-a legat un garlin de rezervă

la geamandură, la capătul dublinului ; celălalt capăt l-am adus la cabestan, și am virat garlinul pînă ce am ajuns la dublin, pe care l-am trecut la vinciul ancorei și ne-am tras pe parîma aceea pînă la lanțul ancorei ; uneori se ajută la manevra asta și prin mascarea velelor sau prinderea vîntului ; apoi lanțul e trecut prin nară și pe după vinci, se ia o voltă la bintă, dublinul se trage la sabordul pupa, și astfel nava e din nou asigurată la vechiul ei loc de ancoraj. După ce-am terminat, secundul ne-a spus că de data asta coasta Californiei doar ne-a încercat așa, ușurel, și de mici nazuri asemănătoare o să avem parte toată iarna.

După ce am strîns velele și am mîncat, am văzut-o și pe *Loriotte* apropiindu-se și s-a pus și ea la ancoră înainte de lăsarea întunericului. La apusul soarelui iar ne-am dus la țarm și am văzut că barca de pe *Loriotte* aștepta pe plajă. Băştinașul acela din Insulele Sandwich, care o rupea pe englezește, ne-a spus că fusese pînă în oraș, că agentul nostru, domnul Robinson, și alți cîțiva pasageri vor veni cu noi la Monterey și că urma să ridicăm velele chiar în noaptea aceea. În cîteva minute se arată și căpitanul Thompson, însoțit de doi domni și o doamnă, și am început pregătirile de plecare. Aveau o groază de bagaje, pe care le-am pus la prova bărcii, după care doi am luat-o pe senora în brațe, am trecut cu ea prin apă și au depus-o teafără și nevătămată la pupa. Păru foarte amuzată de procedeul de a ajunge în barcă, iar soțul ei se arată cu totul încîntat, socotind bun orice mijloc care-i scutea pe el să se ude la picioare. Eu trăgeam la vîsla de la pupa, așa că am auzit discuția noilor veniți și am aflat că unul dintre bărbați, care, după cît mi-am putut da seama eu pe întuneric, era un tînăr, îmbrăcat în ținută europeană, înfășurat într-o mantie largă, părea a fi chiar

agentul de care ținea nava noastră, iar celălalt, înveșmîntat în costum spaniol, după obiceiul ținutului, fratele căpitanului nostru — ce se ocupa de mulți ani cu negustoria pe coasta asta —, iar doamna, soția lui. Arăta a fi femeie tînără, delicată, cu un ten măsliniu, aparținînd de una din respectabilele familii din California. Am mai aflat că urma să pornim în noaptea aceea.

Îndată ce am ajuns la bord, bărcile au fost ridicate, velele întinse, oamenii au trecut la vinciul ancorei, dublinul și accesoriile sale au fost molate și, după vreo douăzeci de minute de muncit la vinci, de ridicat vele și brațat vergi, am pornit, împinși de un vînt favorabil, în susul coastei, către Monterey. *Loriotte* s-a pornit o dată cu noi, îndreptîndu-se tot spre Monterey, dar, cum a luat altă direcție, navigînd mai aproape de țărm, în vreme ce noi țineam largul, am pierdut-o curînd din vedere. Aveam vînt prielnic, cum numai rareori se întîmplă să bată în susul coastei, fiindcă vîntul dominant aici e nordul, ce suflă în sens invers, de unde și obiceiul de a numi bordul dinspre nord, bordul din vînt, iar cel de sud, bordul de sub vînt.

Capitolul XI ÎN SUSUL COASTEI

Încă înainte de a se arăta soarele, noi ne aflam departe de insule și, pe la ora douăsprezece, ieșisem din canal și eram în largul Capului Conception, unde la sosire zărisem pentru prima oară uscatul. E cel mai mare cap de pe coastă, un promontoriu nelocuit, ce se prelungește în Pacific, și are faima de a fi permanent măturat de vînturi. Orice navă care trece pe aici și n-a avut parte de furtună, mai ales în perioada de iarnă, înseamnă că e norocoasă.

Noi navigam cu aripile ridicate în ambele borduri, când, deodată, dublind promontoriul, am fost nevoiți să venim în vînt, și să scoatem aripile din partea de sub vînt. Pe măsură ce bricul se rotea mai mult spre vînt simțea mai bine tăria acestuia și am strîns în mare grabă contrarîndunicile, dar am păstrat aripile din partea din vînt, orientînd vergile spre prova atît de mult încît tangonul atingea verga velei cu spetează. Nava luase bandă, vîntul se întetea și căpitanul, era limpede, forța nava. Fratele lui și domnul Robinson, arătînd puțin cam neliniștiți, i-au spus ceva, dar le-a răspuns că el își cunoaște nava și că avea să reziste cu toată velatura aceea. Bineînțeles că voia să arate tot ce poate și să se laude cît de priceput era, mergînd cu toată velatura aceea. Stătea cu fața spre vînt, ținîndu-se de straiurile pupa, și se uita la catarge, încercînd să ghi-cească cît de bine rezistă, când veni o răbufnire de vînt ce rezolvă problema. După care urmă strînsul rîndunicilor, focului săgeții, aripilor, toate deodată. Era, cum spun marinarii, o harababură întreagă, toate se desfăcuseră, nimic nu mai era la post, și zburau care încotro. Biata doamnă din Mexic veni la scara tambuchiului, arătînd palidă ca o fantomă și speriată de moarte. Secundul și cîțiva oameni încercau la prova să strîngă aripa de jos, care fusese măturată de vînt tocmai pe verga velei cu spetează, se înfășurase în jurul graiului, în vreme ce verfaforul aripii gabierului, după ce s-a arcuit în fel și chip, ca un os de balenă, s-a rupt de la articulație. Am sărit în arboradă să strîng aripa zburătorului mare, dar, înainte de a ajunge eu acolo, colțul de mură s-a desprins, vela a zburat, zbătîndu-se dinaintea zburătorului și începu să se sfîșie. Fungile au scăpat și ele și în viața mea n-am avut atîta balamuc cu strînsul unei vele. După multe eforturi am reușit să adun vela, sau ce mai rămăsese din ea ; tocmai o legam la post când, deodată, căpitanul, uitîndu-se în arboradă,

îmi strigă : „Dana, stai acolo și strînge și rîndunica mare“. Lăsînd aripa în pace am început să urc spre crucetă, iar acolo furtuna bătea nu glumă. Piciorul arboretului rîndunicii se bițîia între crucetă și troțe, și făcea un unghi îngrozitor cu arboretul gabierului de dedesubt, în vreme ce totul în jur se bălăngănea și troznea, sub o maximă încordare.

Dar unui amărît de marinar nu-i rămîne decît să se supună, așa că m-am pornit pe vergă, iar acolo am dat de o harababură și mai mare, dacă era posibil, față de ce întîmpinasem mai jos. Brațele slăbiseră, iar vergile se roteau într-o parte și-n alta ca o poartă turnantă, rîndunica fusese măturată de vînt în partea de sub vînt, marginea de cădere se încolăcise pe vergă, iar contrarîndunica, deasupra capului meu, se zbătea în vînt. M-am uitat în jos, dar degeaba aș fi încercat să mă fac auzit de cei de acolo, pentru că toți erau prinși cu treburi, vîntul urla, iar vecele fluturau în toate direcțiile. Din fericire era ziua în amiaza mare, lumină, iar omul de la timonă, care se uita în arboradă, văzu încurcătura în care mă aflam și, după o sumedenie de strigăte și gesturi, reuși să-i pună pe cîtiva să întindă parîmele care trebuiau. Între timp eu am profitat și mă uitam pe punte. Totul era un talmeș-balmeș veritabil, nava aceea mică despica valurile alandala, de parcă și-ar fi ieșit din minți, talazurile dădeau năvală peste ea, iar catargele stăteau aplecate mult față de verticală. Pe celălalt arboret de rîndunică era Stimson care se trudea și el cu vela ce-i zbură din mîină de îndată ce reușea s-o apuce. Zburătorul de sub mine fu în curînd strîns, ceea ce ușură cu mult povara catargului, și îndată am izbutit să adun și eu vela mea și am coborît pe punte. Dar îmi pierdusem pălăria cea nouă de mușama care-mi zburase peste bord, treabă ce mă supăra mai mult decît toate. Vreme de vreo jumătate de oră am trudit din răspu-

teri cu toții, așa că la un ceas după ce ne-a lovit furtuna, prinzându-ne cu toate pînzele sus, am izbutit să le strîngem, lăsînd numai gabierul mare cu două rînduri de ter-
țarole și velele de furtună.

În timpul acestei rafale de furtună, vîntul se rotise spre prova, iar noi ne îndreptam acum drept către promontoriu. Așa că, îndată ce am pus rînduială în arboradă, am făcut volta în vînt și ne-am îndreptat din nou spre larg, avînd plăcuta perspectivă de a ajunge la Monterey navigînd contra unui vînt turbat, distanță de vreo sută de mile. Înainte de a se lăsa seara, se porni să toarne cu găleata, și am avut parte de cinci zile de furtună și ploaie, navigînd cu velatura redusă toată vremea și fiind mînați la mai multe sute de mile în larg. Am mai descoperit că arboretul gabierului trinchet plesnise — treabă ce se petrecuse în timpul acelui gren —, drept care am fost nevoiți să dăm jos arboretul zburătorului trinchet, iar pe arborele prova să ridicăm cît mai puțină velatură. Pe călătorii noștri îi apucase un cumplit rău de mare, așa că nu prea i-am mai zărit cinci zile. În cea de-a șasea, se mai luminează, se ridică un soare strălucitor, dar vîntul și talazurile erau încă puternice. Parcă eram din nou în mijlocul oceanului, nici urmă de țărm la sute de mile în jur, iar căpitanul, în fiecare zi la amiază, măsura înălțimea soarelui. Călătorii noștri s-au arătat din nou, și atunci am avut prilejul să văd și eu ce creatură nenorocită poate fi un pasager lovit de răul de mare. Din a treia zi de la plecarea din Boston, după ce mă vindecasem de răul de mare, nu mai zărisem decît oameni zdraveni și sănătoși, obișnuiți cu talazurile, în stare să meargă ca lumea, fiindcă de atunci nu mai avusesem parte de pasageri. Și, drept să vă spun, încercai un sentiment de superioritate cînd te vedeai în stare să umbli normal pe punte, să mănînci

zdravăn, să te cațeri sprinten în arboradă, și te comparai apoi cu cele două biete arătări nenorocite, ce mergeau împleticindu-se, abia tîrîndu-se de colo, colo, ținîndu-se de ce le venea la îndemînă și uitîndu-se amețiți la noi cum ne cățaram în vîrfurile catargelor, sau ne vedeam liniștiți de treabă la capătul vergilor semețe. Pe navă, un om zdravăn nu prea îl privește cu compasiune pe un altul care suferă de rău de mare ; e mai mult înclinat să se lase îmboldit spre mîndrie atunci cînd comparația pare să-i sublinieze bărbăția.

După vreo cîteva zile am zărit din nou pămîntul — Capul Pinos — promontoriul de la intrarea în Golful Monterey. În vreme ce ne apropiam, navigînd în lungul țărmului, am putut să cercetăm peisajul aceluia ținut, și ne-am dat seama că era mai bine împădurit decît regiunea cînspre sud de Capul Conception. De fapt, așa cum am descoperit mai apoi, Capul Conception poate fi socotit linia de demarcație a două zone diferite ale aceleiași regiuni. Cînd te îndrepti la nord de acest cap, ținutul e mai îmbrăcat de păduri, pare mai bogat, mai darnic și în ape. E cazul cu Monterey, dar mai ales cu San Francisco. În vreme ce spre sud de cap, către Santa Barbara, San Pedro și în mod deosebit către San Diego, nu prea zărești păduri, ținutul pare neted, golaș, deși e totuși fertil.

Golful Monterey e larg la intrare, avînd vreo douăzeci și patru de mile între cele două capuri — Ano Nuevo la nord și Pinos la sud —, dar se îngustează pe măsură ce te apropii de orașul ce e așezat la un cot, un fel de baie mai largă, în partea de sud-est și la vreo optsprezece mile distanță de cap, de fapt lungimea maximă a golfului. Malurile sînt încărcate de păduri — pinii abundă în mod deosebit — și, deoarece acum nimerisem în sezonul ploilor, vegetația era cît se poate de verde, iarba și frunzele, în fine toate. În păduri păsărelele cîntau cît puteau de tare

și mare număr de înaripate sălbatice zburau pe deasupra capetelor noastre. Aici puteam sta liniștiți, la adăpost de furtunile de sud-est. Am fundarisit ancora la vreo două cabluri de țarm, iar orașul se deschidea drept în fața noastră, arătînd foarte atrăgător, cu casele sale din chirpici văruițe, care parcă sînt de mai mult efect decît cele din Santa Barbara, lăsate nespoite, trădînd culoarea lutului. Acoperișurile din țiglă roșie contrastau plăcut cu zidurile albe și cu verdele crud al pajiștilor pe care erau presărate, ici și colo, locuințele — vreo sută la număr. Nici aici, nici în celelalte orașe pe care le-am văzut eu prin California nu sînt străzi, nici garduri — doar din loc în loc vezi cîte o îngrăditură pentru grădină —, încît casele par risipite la întîmplare pe covorul verde. Și cînd le privești de la distanță, cum toate casele sînt numai cu un singur etaj, au aspect de locuințe țărănești, oferind o priveliște foarte plăcută.

Am ancorat într-o după-amiază de sîmbătă, cînd soarele mai avea vreun ceas pînă la amurg, și totul arăta nepus de încîntător. Steagul mexican flutura deasupra clădirii pătrate de la *presidio*, și peste ape se revărsa sunetul tobelor și trompetelor soldaților ieșiți la paradă, dînd multă viață priveliștii pe care o contemplam. Toți eram fermecați de cele văzute. Simțeam că nimerisem într-o țară creștinească, ceea ce în limbajul marinarului înseamnă o țară civilizată. Primele impresii pe care ni le lăsase California fuseseră deosebit de neplăcute — mai ales rada deschisă de la Santa Barbara, ancorajul acela la trei mile de țarm ; fusesem nevoiți să fugim în larg la fiecare furtună de sud-est, să debarcăm la mal trecînd prin deferlanți imenși, să vedem un oraș neînsemnat și întunecat, așezat la vreo milă de țarm, să nu auzim un ciripit, să nu avem ce vedea în afară de băștinași din insulele Pacificului, piei

și sarcini de seu. Adăugați la asta furtuna din largul Capului Conception, și atunci o să vedeți că nu veți fi în stare să vă exprimați în cuvinte plăcuta surpriză oferită de Monterey. În plus, curînd am văzut că aici nu există deferlanți, sau, în orice caz, erau atît de neînsemnați, încît nu contau, iar, în după-amiaza aceea, la mal, apa era liniștită ca într-un lac.

I-am dus la țărm pe agent și pe ceilalți pasageri și am găsit acolo mai multe persoane care-i așteptau, iar printre aceștia erau și cîțiva care, deși îmbrăcați în portul acestor locuri, vorbeau engleza — mai apoi am aflat că erau englezi și americani căsătoriți și stabiliți aici.

Sosirea noastră a prilejuit și un eveniment ce mă privește mai mult pe mine, adică e vorba de împlinirea primei însărcinări pe care un om al mării catadicsește s-o numească treabă de marinar adevărat — coborîrea unei vergi de rîndunică. Am văzut de două ori pe mare cum se face treaba asta, iar un bătrîn marinar, a cărui bunăvoință am cîștigat-o cu greu, m-a învățat cu multă grijă tot ce trebuia făcut, după rînduiala care se cuvenea, și m-a sfătuit să profit de primul prilej, cînd aveam să fim în port, pentru a încerca să execut manevrele necesare. I-am spus celui de-al doilea secund, cu care fusesem destul de apropiat pe vremea cînd stătea și el cu noi la teugă, că puteam îndeplini și eu treaba asta, și l-am făcut să-l roage pe secund să mă trimită pe mine în arboradă prima oară cînd aveau să fie coborîte vergile rîndunicii. Drept urmare mi s-a încredințat mie treaba asta ; m-am urcat sus, repetînd tot timpul în minte ce manevre trebuia să fac, avînd grijă să respect succesiunea operațiilor, pentru că cea mai neînsemnată greșeală poate strica totul. Din ferire, am executat manevrele fără ca secundul să fie nevoit

să-mi strige vreun cuvînt, iar cînd verga a ajuns pe punte am auzit un „bine făcut“ din partea lui și am încercat o satisfacție la fel de mare ca atunci cînd vedeam pe exercițiile mele de latină de la Cambridge cîte un bene.

Capitolul XII MONTEREY

Cum a doua zi era duminică, zi liberă pentru cei de pe navele comerciale, cînd de obicei o parte din echipaj coboară la țarm, marinarii sperau că se va respecta datina și începuseră deja să-și dispute dreptul de a se bucura de favoare, numai că dimineață, cînd am fost chemați pe punte, am fost expediați în arboradă și am văzut că urma să dăm jos gabierul pleznit și să punem în locul lui altul nou, avînd în plus de așezat cum se cuvine arborețele zburătorului și rîndunicii, ca și toate parîmele de manevră respective. Treabă neplăcută, fiindcă dacă e ceva care-i înfurie mai tare pe marinari și-i face să se simtă persecutați, atunci e abuzul de a-i lipsi de ziua lor de duminică. Și asta nu pentru că ar fi sortit-o ei totdeauna, sau cel mai adesea, unor treburi profitabile, ci pentru că e singura lor zi de odihnă. Dar sînt și așa de atîtea ori lipsiți de ziua asta de nevoie, din cauza furtunilor, a atîtor altor treburi de neocolit, încît cu atît mai mult se simt nedreptățiți cînd sînt nevoiți să renunțe la ea fără nici un motiv presant, cînd nava stă cuminte într-un port la adăpost. Singurul motiv în acest caz era hotărîrea căpitanului de a-i primi pe ofițerii vamali la bord luni, și dorea ca bricul să fie în ordine. La bordul navei marinarul e un sclav, dar, cu toate astea, are destule prilejuri de a încurca socotelile căpitanului, sau a-i nesocoti ordinele. Dacă

nu se abuzează de el, atunci cînd se ivește un pericol nimeni nu-l poate întrece, dar de îndată ce i se pare că e pus la treabă degeaba, sau, după cum se spune pe navă, „e dresat“, nu există leneș care să se miște mai încet decît el. Nu poate refuza să-și facă datoria, sau să se arate în vreun fel nesupus, dar căpitanul trebuie să fie mulțumit dacă în astfel de cazuri reușește să urnească o treabă cît de cît. Oricine a mers trei luni pe mare știe ce înseamnă manevra lui Tom Cox — trei volte la barca de transport și una la capătul vergii, adică să muncești de ochii soacrei. În dimineața aceea toate au decurs în acest chip. „Tîndăleala“ era cuvîntul de ordine al zilei. Trimite un om sub punte să caute o macara și, ca s-o găsească, o să răstoarne toate vraște căutînd, și tot n-o află pînă cînd nu-l strigă de vreo două ori un ofițer, după care are de lucru încă pe atît să așeze lucrurile la loc în ordine. Cavilele de mătisit nu erau de găsit, cuțitele trebuiau ascuțite îndelung și, în jurul pietrei de ascuțit, în mod obișnuit, își așteptau rîndul cîte trei, patru marinari. După ce ajungea în vîrfurile catargului, omul o pornea încet în jos din nou pentru că uitase ceva, iar după ce palancurile erau urcate în cele din urmă în arboradă, șase oameni nu făceau nici cît trei care s-ar fi opintit cu tragere de inimă. Cînd secundul dispărea, oamenii nu mai lucrau nimic. Era o treabă silnică, și la ora opt, cînd am fost chemați la masă, lucrurile stăteau cam la fel cum erau cînd începusem dimineața.

În scurtul răgaz al micului dejun am discutat ce era de făcut. Unul propuse să refuzăm să mai lucrăm, dar asta însemna revoltă și, bineînțeles, am refuzat pe dată sugestia. Îmi amintesc că un altul l-a pomenit pe părintele Taylor — cum îl numeau pe preotul marinarilor din Boston — ce le spusese că, de vor fi puși să lucreze duminică, nu trebuiau să refuze a-și îndeplini datoria, fiindcă

păcatul nu va cădea pe capul lor. După masă, prin intermediul ofițerilor, s-a răspîndit zvonul că, de aveam să terminăm mai repede treaba, s-ar fi putut ca, după-amiază, să ni se pună la dispoziție o barcă și să mergem la pescuit. Nada a fost bine aruncată și i-a cîștigat pe vreo cîțiva ce erau nebuni după pescuit, iar, în cele din urmă, toți se gîndiră că, dacă tot era o treabă de făcut și nu aveam să fim ținuți toată ziua în corvoadă, cu cît o făceam mai repede cu atît mai bine. Drept urmare, înfățișarea lucrurilor se schimbă și, înainte de ora două, treaba care ar fi trebuit să dureze în mod normal două zile, fu încheiată. După care cinci dintre noi s-au dus cu barca cea mică la pescuit, în direcția Capului Pinos, însă permisiile de a merge la țărm au fost refuzate. Am văzut-o pe *Loriotte*, ce navigase împreună cu noi de la Santa Barbara, apropiindu-se împinsă de o ușoară briză dinspre mare, stîrnită abia după-amiază, după ce stătuse toată dimineața în largul capului, surprinsă de un calm plat. Am prins mai multe soiuri de pește, printre care codul și bibanul de mare erau la loc de cinste, iar Foster, fostul ofițer secund, a scos cu cîrligul lui o scoică perliferă imensă și frumoasă. După aceea am aflat că locurile acestea erau vestite pentru scoicile lor, și o goeletă mai mică făcuse o afacere frumoasă transportînd o încărcătură de scoici din astea în Statele Unite.

La apusul soarelui, ne-am întors, și am găsit-o pe *Loriotte* ancorată lîngă noi, la vreun cablu distanță. A doua zi am fost sculați devreme și am început prin a da la o parte capacele magaziiilor, a cerceta încărcătura, pregătind totul cum se cuvine pentru inspecție. La ora opt, ofițerii vamali, cinci la număr, se arătară pe punte și începură să cerceteze încărcătura, documentele etc. Legile mexicane privind taxele sînt foarte stricte, și impun ca întreaga

încărcătură să fie transferată la țărm, examinată și apoi din nou urcată la bord, însă agentul nostru reușise ca la ultimele două nave să se renunțe la procedura asta, scăpându-ne de balamucul de a descărca și încărca. Ofițerii erau îmbrăcați în veșmintele obișnuite acestor locuri, după cum ne-am dat noi seama — pălării cu boruri mari, de obicei de culoare neagră sau maro închis, cu o panglică aurită sau imprimată, căptușită cu mătase pe dinăuntru, jachete scurte din mătase sau stambă imprimată (aici nu se poartă niciodată vestoane europene cu poale lungi), cămașă descheiată la gât, o vestă bogată, dacă e cazul, pantaloni, despicați pe lături, sub genunchi, cu tiv auriu, de mătase sau postav negru, ori pantaloni bufanți și ciorapi albi. Poartă încălțări din piele de căprioară, de un maroniu mai închis și, deoarece sînt confecționate de indieni, sînt împodobite de tot soiul de ornamente. Nu au bretele, dar întotdeauna poartă o centură, de obicei de culoare roșie, de o calitate ce variază în funcție de posibilitățile stăpînului. Adăugați la asta nelipsitul *poncho*, sau *serape*, și aveți veșmîntul complet al unui californian. Ultimul articol vestimentar e întotdeauna un semn al rangului și averii proprietarului. *Gente de razon*, sau oamenii mai avuți, poartă o pelerină din postav negru sau albastru închis, cu cît mai multă catifea și fireturi. Iar de aici moda coboară pînă la pătura indianului, cei din clasa de mijloc poartă *poncho*, un fel de veșmînt dintr-o bucată mare pătrată, avînd la mijloc o gaură prin care își trec capul. Adesea materialul e aspru ca o pălură, dar fiind țesut frumos, cu numeroase culori, de la distanță îți fură ochiul. La mexicanii nu există oameni care să muncească; indienii fiind practic niște robi, fac toate muncile, orice om avut arătînd ca un grande, și ultimul amărît de pierde-vară ca un gentleman scăpătat. Am văzut adesea cîte un bărbat cu o figură distinsă, maniere pline

de curtenie, îmbrăcat numai în postav și catifea, călare pe cîte un nobil bidiviu, acoperit de la cap la coadă în valtrapuri, dar care nu avea în buzunare nici un *real* și tare mai jinduia după ceva de mîncare.

Capitolul XIII AFACERI LA MONTEREY

Deoarece încărcătura noastră a fost socotită ca fiind intrată cu forme în regulă, a doua zi am început negustoria. Camera de tranzacții a fost aranjată în coridorul de sub punte, unde au fost aduse și mărfurile mai ușoare și mostre din celelalte mărfuri. Mellus, un tînăr din Boston, ce călătorise împreună cu noi, marinarii de rînd, a fost scos din teugă și ridicat la funcția de supercargho. Era nimerit pentru treaba asta, pentru că fusese funcționar la un birou comercial la Boston. Avusese o vreme necazuri din pricina reumatismului, ceea ce-l făcuse inapt pentru munca în plină umezeală, la discreția intemperiilor, cum e cea a marinarului. O săptămînă sau zece zile, la bord a fost mare foială. Oamenii — bărbați, femei, copii — veneau ca să se uite și să cumpere, iar noi eram mai totdeauna cu bărcile, cărînd mărfuri și pasageri, aceștia din urmă neavînd cu ce să vină. Toată suflarea s-a simțit obligată să se îmbrace cît mai dichisit, să vină la bord și să vadă nava cea nouă, chiar dacă nu avea de cumpărat decît un plic cu ace. Agentul și funcționarul se ocupau cu afacerile, în vreme ce noi eram prinși cu treburi în cală sau în bărci. Aveam o încărcătură de mărfuri asortate, adică din toate cîte se găsesc sub soare. Adusesem băuturi de toate felurile, ambalate în butoiașe, ceaiuri, cafea, zahăr, mirodenii, stafide, melasă, feronerie, faianțarie, vase de bucătărie, tacîmuri, veșminte de toate neamurile,

bocanci și pantofi de la Lynn, stămburi și bumbacuri de la Lowell, crepuri și mătăsuri, șaluri, fulare, coliere, bijuterii și piepteni pentru femei, mobilă ; adică, de fapt, cam tot ceea ce se poate imagina, de la jocuri de artificii chinezești la roți de căruță englezești, din care aveam vreo duzină de perechi, cu șinele trase pe ele.

Californienii sînt un neam de oameni indolenți, risipitori, care nu sînt în stare să se chivernisească. Țara e plină de struguri și, cu toate astea, ei cumpără, la prețuri mari, vinuri proaste făcute la Boston și aduse de noi, și apoi le desfac între ei la prețul de un real (doisprezece cenți jumătate) păhărelul. Cu pieile lor, pe care le prețuiesc la doi dolari în bani peșin, preferă să facă troc schimbîndu-le cu produse care la Boston ajung la șaptezeci și cinci de cenți ; în schimb cumpără încălțări — mai mult ca sigur făcute chiar din pieile vîndute de ei care au călătorit de două ori pe la Capul Horn — la trei și patru dolari perechea, și pantofii delicatî de damă la cincisprezece dolari perechea. Aici, mărfurile se vînd în medie cam cu de trei ori prețul de la Boston. Faptul se datorește în parte taxelor mari pe care guvernul, în înțelepciunea sa, le-a fixat asupra importurilor pentru a împiedica arginții să se scurgă din țară. Aceste taxe, ca și cheltuielile enorme pentru o călătorie atît de lungă nu le îngăduie decît negustorilor cu capitaluri serioase să se apuce de astfel de negoț. În ultimii șase ani, aproape două treimi din mărfurile importate în țară și transportate pe la Capul Horn au fost aduse de o singură casă de comerț, *Bryant, Sturgis and Co.*, de care aparținea și nava noastră.

Genul acesta de afaceri era foarte nou pentru noi, vreo cîteva zile ne-a distrat tare mult, deși ne speteam în fiecare clipă, din zori și pînă-n noapte, uneori chiar și mai tîrziu.

Tot transportînd pasageri și mărfurile lor încoace și încolo, am deprins iute limba, caracterul și felul de a se îmbrăca al băștinașilor. Oamenii se îmbracă așa cum am mai spus. Femeile poartă rochii lungi din diverse materiale — mătase, crep, stambă etc. —, croite după moda europeană, numai că mînecele sînt scurte, lăsîndu-le brațele descoperite, și nu poartă corsete. Au pantofi din piele de căprioară sau atlaz, centuri sau cordoane în culori vii și aproape întotdeauna un colier și cercei. Nu au bonete în cap. Pe toată coasta am văzut o singură bonetă, dar și aceasta aparținea soției unui căpitan american care se stabilise la San Diego și adusese din străinătate acea arătare haotică din pai și panglicuțe, socotind-o drept un neprețuit cadou pentru proaspăta lui soție.

Părul — pe care aproape fără excepție îl au negru sau de un castaniu închis — e lăsat lung, pe spate, uneori împletit în coade, alteori liber, însă femeile măritate, de obicei, și-l ridică sus, coc, prins cu un pieptene mare. Singurul mijloc de protecție împotriva soarelui și capriciilor vremii e o mantie largă cu glugă, pe care și-o pun în cap, și și-o strîng bine în jurul feței, atunci cînd ies afară din casă, ceea ce se întîmplă îndeobște numai pe vreme bună. Atunci cînd stau în casă, sau dinaintea casei, scenă obișnuită pe timp frumos, de obicei poartă o eșarfă mică sau o basma înflorată legată la gît. Obişnuiesc să-și lege o panglică petrecută peste creștet, de care e prinsă o cruciuliță, o steluță, sau alte podoabe. Tenul femeilor e foarte variat, depinzînd — ca și veșmintele și manierele — de cantitatea de sînge spaniol pe care pretind c-o posedă, ceea ce le conferă și rangul social. Cei care sînt de sînge spaniol sadea, adică nu s-au amestecat niciodată cu băștinașii, au un ten măsliniu curat, uneori mai bălan, apropiindu-se de cel al englezoaicelor. Dar, în California, nu sînt prea numeroase familiile de acest gen, în afară de

cele venite cu funcții oficiale, sau care, la sfârșitul misiunii lor, s-au așezat în aceste locuri, pe la proprietățile dobândite, sau cei care au fost trimiși aici cu domiciliu forțat, pentru crime împotriva statului. Aceștia formează pătura cea mai înaltă, unde căsătoriile se fac numai în sânul clanului, păstrându-se un sistem social exclusivist în toate privințele. Ei se remarcă nu numai prin tenul lor, prin maniere și îmbrăcăminte, ci și prin felul de a vorbi, deoarece, socotindu-se castilieni, sînt foarte hotărîți să vorbească numai castiliana pură, în vreme ce restul claselor mai de jos vorbește o spaniolă infestată de dialect. De la această pătură superioară, limba începe să coboare tot mai mult, corcindu-se cu expresii argotice, devenind tot mai întunecată și mai mîloasă, pînă ce ajungi la limba indianului curat, ce aleargă prin preajmă, cu mai nimic pe el, decît doar un petec de cîrpă, ținut de o fișie lată de piele în jurul coapselor. În general, rangul fiecăruia e determinat de felul singelui ce-i curge în vine, lucru care sare în ochi de la prima privire, neamul fiind prea evident pentru a putea fi tăinuit. Dar cea mai mică picătură de sînge spaniol, fie pe sfert, fie numai o optime, e suficientă pentru a-l ridica pe cineva de la situația de rob și a-i da dreptul să poarte un costum de haine, cizme, pălărie, pelerină, pinteni, cuțit, în fine tot ce trebuie, indiferent cît de grosolane sau mizerabile ar fi ele, și să se numească *español*, să dobîndească avere, dacă poate.

Femeile se dau în vînt după veșminte și uneori tocmai asta le duce la pierzanie. Favoarea celor mai multe poate fi cîștigată cu o mantie fină, un colier, sau o pereche de cercei. Nimic nu e mai obișnuit aici decît să vezi o femeie locuind într-o casă cu numai două odăi, cu pămînt pe jos, dar încălțată cu niște pantofi de atlas garnisiți cu paiete, rochie de mătase, coc înalt, colier și cercei auriți, dacă nu

cumva chiar din aur curat. Dacă soțul nu le îmbracă destul de bine, curînd ele încep să primească darurile de la alții. Aveau obiceiul să-și petreacă întreaga zi la bordul navei noastre, cercetînd țesăturile și articolele de podoabă, adesea făcînd cumpărături cu o viteză care ar fi lăsat cu gura căscată pe o lenjereasă sau o cameristă din Boston.

Am fost însă izbit nu numai de jindul lor după veșminte, ci mai ales de vocea plăcută și frumusețea cîntecelor pe care le cîntau californienii de ambele sexe. Ultimul individ, cu o mutră de ticălos, cu o pălărie pleoștită pe cap, o mantie încropită dintr-o pătură, și lenjerie jechoasă, cu niște jambiere soioase de piele, mi se părea că vorbește o spaniolă aleasă. Era pur și simplu o plăcere să stai și să asculți sunetele acelei limbi, chiar înainte de a fi în stare să înțelegi sensul lor. Firește că au prins și destul de mult accent creol, dar limba dobîndește multă varietate atunci cînd, deodată, rostirea devine deosebit de rapidă, sărînd parcă din consoană în consoană, pînă ce, nimerind pe o vocală mai lată, deschisă, vorbitorii se reazemă de ea pentru a restabili echilibrul sunetelor. Femeile vădesc această particularitate de limbaj într-un grad chiar și mai mare decît bărbații, care au o vorbă mai monotonă și egală. Un văcar de rînd, care se arată călare pentru a transmite un mesaj, pare să vorbească precum un ambasador la o primire dinaintea regelui. De fapt oamenii aceștia mi s-au părut la un moment dat ca făcînd parte dintr-un popor asupra căruia a căzut un blestem ce le-a luat totul, în afară de mîndrie, maniere și voce.

M-a mai uimit un lucru : marea cantitate de monezi de argint în circulație. N-am văzut în viața mea atîta argint deodată ca în săptămîna petrecută la Monterey. Adevărul e că locuitorii de aici nu au un sistem de credit, nu dispun de bănci, și nici de un alt mod de a-și investi banii decît

în vite. În afară de argint, nu au alt mijloc de circulație a valorilor decât pieile, pe care marinarii le numesc „bancnote californiene“. Orice cumpărătură trebuie plătită ori într-un fel ori în celălalt. Vin cu pieile uscate și îndoite în două, puse grămadă pe niște care cu boi, sau în spinarea măgărușilor, iar banii și-i poartă cu ei legați într-o batistă, bancnote de cincizeci sau o sută de dolari, sau monezi de jumătate de dolar.

Nu studiasem spaniola la colegiu și nu fusesem în stare să rostesc nici măcar o vorbă când trecusem pe la Juan Fernandez, dar, în cursul ultimei părți a călătoriei, împrumutasem o gramatică și un dicționar de la cabina ofițerilor și, tot folosindu-le mereu, fiind foarte atent la fiecare cuvânt pe care-l auzeam, am reușit să-mi formez un vocabular și am început să vorbesc și eu. Curînd am ajuns să știu mai multă spaniolă decât toți ceilalți de pe navă (care, ca să fim drepți, nu știau o boabă); mai studiasem și latina și franceza, așa că am cîștigat faima unui mare lingvist, și eram mereu trimis de căpitan și de ofițeri pentru a face rost de provizii, sau a ridica scrisori și mesaje din diferite părți ale orașului. Adesea am fost trimis ca să rezolv niște treburi despre care habar nu aveam o iotă, dar îmi plăcea misiunea asta, așa că nicio dată nu m-am trădat că aș ști despre ce era vorba. Uneori apucam să dau o fugă sub punte și să arunc un ochi în dicționar înainte de a porni la țarm. Dacă nu, pe drum reușeam să agăț pe vreunul care știa engleză și aflam de la el cuvîntul de care aveam nevoie. După care, mai prin semne, mai dînd cîte unui cuvînt latin sau franțuzesc o întorsătură ciudată la sfîrșit, reușeam s-o scot la capăt. Pentru mine era un exercițiu excelent, și astfel am reușit să învăț mai mult decât dacă aș fi citit și studiat luni în șir. Asta mi-a oferit prilejul de a studia obiceiurile, caracterul oamenilor și felul lor de trai, fără să mai spunem

că era o mare ușurare; scăpîndu-mă de monotonia unei zile petrecute la bordul navei.

Atît cît am putut eu să bag de seamă, Monterey e cea mai plăcută și mai civilizată așezare din California. În centru se află o piață, înconjurată din patru laturi de clădiri cu un etaj, și avînd în mijloc vreo jumătate de duzină de tunuri, unele instalate pe afet, altele nu. Aici se află *presidio*, sau fortul. Fiecare așezare de aici are un *presidio* în centru, sau, mai degrabă, se poate spune că orice *presidio* are un oraș în jur, pentru că guvernul mexican mai întîi a ridicat cîte un fort și apoi oamenii și-au construit locuințe în jurul lui, profitînd de protecția pe care le-o oferea acesta. Acest *presidio* era cu totul deschis și nefortificat. Dispunea de mai mulți ofițeri cu niște titulaturi foarte lungi și vreo optzeci de soldați, dar prost plătiți, prost hrăniți și îmbrăcați, ba și nedisciplinați. Guvernatorul general — sau, cum e îndeobște numit, *generalul* — locuiește și el tot aici, drept care *presidio* e reședința guvernamentală. E numit de guvernul central din Mexico, și el e conducătorul militar și civil. În afară de el, fiecare oraș mai are un comandant, care e și cel mai înalt ofițer : acesta e însărcinat cu fortul și supravegherea tuturor tranzacțiilor cu străinii și navele străine. Conducătorii civili ai orașului sînt cei doi sau trei alcalzi și coregitori aleși de către populație. Nu există tribunale propriu-zise, care să funcționeze după un sistem de jurisprudență. Măruntele treburi municipale sînt rezolvate de alcalzi și coregitori, iar comandanții subordonați guvernatorului se ocupă de toate problemele privind administrația generală, chestiunile militare și cele în legătură cu relațiile cu străinii. Cazurile cele mai grave sînt hotărîte de guvernatorul general pe baza unei cercetări personale, dacă pricina s-a petrecut pe aproape, sau pe

baza unor rapoarte trimise lui de către ofițerii în drept, dacă nelegiuitul se află mai departe. Protestanții nu au nici un drept, nu pot deține nici o proprietate, și, dacă nu aparțin unei nave străine, nu li se îngăduie să rămână la țărm mai mult de câteva săptămîni. În consecință, americanii și englezii care au de gînd să se stabilească aici sînt nevoiți să devină catolici, cea mai curentă frază locală fiind : „Trebuie să-ți lași conștiința la Capul Horn.”

Dar să ne întoarcem la Monterey. Și aici, ca oriunde în California, casele au un singur etaj, construite fiind din *adobe*, adică lut modelat în cărămizi mari, de vreun picior jumătate pătrat în suprafață, de vreo trei sau patru inci grosime, întărite la soare. Acestea se prind cu un liant din același material și totul împrumută culoarea mîzgăii. Podelele sînt de obicei de pămînt, ferestrele nu au geam, dar au gratii, iar ușile, rareori închise, dau direct în camera comună, nefiind nici un fel de antreuri. Cei mai avuți au geamuri la ferestre și dușumele de lemn. În Monterey mai toate casele sînt date cu var pe dinafară și cele mai arătoase au acoperiș de țiglă. Locuințele obișnuite au două sau trei camere, care dau din una în alta, și înăuntru vezi un pat sau două, cîteva scaune și mese, o oglindă, un crucifix și niște mici tablouri stîngace puse sub sticlă, reprezentînd cine știe ce miracol sau martiriu. Nu există sobe sau șemineuri, clima fiind atît de blîndă încît focul nu e necesar, iar gătitul se face într-o bucătărioară, separată. După cum am mai zis, indienii fac toate treburile mai grele, la fiecare casă mai răsărită fiind cîte doi, trei, iar cei mai săraci dintre locuitori sînt și ei în stare să țină măcar un singur indian ; nu trebuie decît să le dea de mîncare, o bucată de pînză nenorocită și o cingătoare pentru bărbați, iar pentru femei o rochie grosolană ; nu tu încălțări, nici ciorapi.

La Monterey sînt și cîțiva englezi și americani (toți cei ce vorbesc engleza aici sînt numiți englezi sau *ingles*), căsătorii cu californience, trecuți la biserica catolică și care au dobîndit averi considerabile. Fiind mai activi, mai cumpătați și întreprinzători decît localnicii, au reușit să pună mîna pe tot comerțul. De obicei au magazine, unde desfac mărfurile cumpărate cu ridicata de pe navele noastre, multe articole fiind expediate și în interiorul ținutului, luînd în schimb pe ele piei, pe care apoi le vînd navelor noastre. În toate orașele de pe coastă întîlnești străini ce se îndeletnicesc cu astfel de negoț, și nu-mi amintesc să fi văzut decît două prăvălii ținute de băștinași. Oamenii de aici îi privesc cu neîncredere pe străini și nu le îngăduiesă se stabilească decît dacă se conformează bisericii. Dacă se căsătoresc cu localnice, își cresc copiii în credința catolică și, ca supuși mexicani, nu-i învață engleza ; atunci nici o îndoială nu mai planează asupra lor, pot deveni personalități recunoscute și chiar dobîndi funcții de conducere. Principalii alcalzi din Monterey și Santa Barbara sînt prin naștere ianchei.

Mie mi s-a părut că bărbații din Monterey nu stau decît călare. Aici sînt tot atît de mulți cai pe cît erau de numeroși cîinii și găinile la Juan Fernandez. Caii nu au grajduri unde să stea, ci sînt lăsați liberi să pască după cum li-i voia ; sînt însemnați cu fierul, iar de grumaz le atîrnă niște curele lungi din piele, numite lasouri, pe care le tîrîie după ei și cu ajutorul cărora pot fi ușor prinși. Dimineața, de obicei, bărbații prind cîte un bidiviu, îi aruncă o șa în spinare, îi pun frîul, și-l folosesc cît vor în ziua aceea, noaptea slobozindu-l din nou, pentru ca a doua zi să prindă un altul. Atunci cînd pornesc în călătorii mai îndelungate, călăresc cîte un cal pînă obosește animalul, apoi pune șaua și frîul pe altul, pe care-l deșală

bine, trec pe al treilea și tot așa pînă la capătul călătoriei. Cred că nu există nicăieri în lumea asta călăreți mai buni. Cum s-au săltat la patru, cinci ani, sînt puși călare, deși piciorușele nu le ajung nici măcar la jumătatea crupei calului, și li se spune să se țină bine de el pînă cînd or să crească pe măsura animalului. Scările sînt închise în față pentru ca să nu se agațe atunci cînd călăresc prin păduri, iar șeile sînt late și grele, strînse bine pe spatele animalului și dinainte au niște capete, sau oblîncuri mari, în jurul cărora e înfășurat lasoul, atunci cînd nu e folosit. Nici de la o casă la alta nu pot merge fără să încalece și, de obicei, sînt totdeauna cîtiva bidivii legați lîngă ușa măruntelor locuințe țărănești. Cînd vor să arate ce pot, nu se folosesc de scări ca să încalece, ci lovesc animalul, sar în șa cînd acesta țîșnește din loc, și-și înfig pintenii lungi în coastele sale, gonind în plin galop. Pintenii sînt niște instrumente pline de cruzime, fiecare cu cîte patru, cinci roțițe, de vreun inci, tocite și ruginite. Coastele bietelor animale sînt adesea numai o rană din cauza lor, și am văzut bărbații care după ce goniseră turmele de vite veneau călare pe niște cai care aveau crupele și coastele pline de sînge. Adesea dau adevărate spectacole, etalîndu-și îndemînarea lor de călăreți, organizînd curse de cai sau stîrnind taurii etc., dar cum n-am avut liber la țarm în timpul vreunei sărbători, n-am văzut niciodată aceste întreceri. Monterey e vestit și pentru luptele de cocoși, jocurile de noroc de toate soiurile, dansurile fandango, diverse distracții și pungășii. Vînătorii cu capcana sau cu pușca poposesc uneori aici după ce-au traversat Munții Stîncoși, și aduc piei și blănuri valoroase ; drept urmare au parte de distracții și plăceri necugetate pînă cînd își pierd și banii, nu mai au cu ce se descurca, și se întorc înapoi la munca lor lefteri cu totul.

Numai caracterul localnicilor împiedică localitatea Monterey de a deveni un mare oraș. Pământul e cum nu se poate mai fertil, clima mai blîndă decît oriunde, apă se găsește din plin, are o poziție deosebit de frumoasă. Chiar și portul este bun, periclitat doar de vînturile din nord și, deși fundul nu oferă cel mai ferm loc de ancoraj, n-am auzit să fi fost aruncată pe țărm decît o singură corabie. E vorba de un bric mexican care a eșuat cu cîteva luni înainte de venirea noastră, ajungînd o epavă de nerecuperat, iar toți oamenii din echipaj, în afară de unul singur, s-au înecat. Totul s-a datorat neglijenței sau nepriceperii căpitanului care a filat lanțului ancorei pînă la cablul subțire și abia apoi a fundarisit încă o ancoră. În timpul acestei nenorociri se afla în port și nava *Lagoda* din Boston, care a înfruntat furtuna fără primejdii, fără ca ancora să derapeze și fără să fie nevoie să se coboare arboretele zburătorului.

Singura navă în port în afară de a noastră era mica *Loriotte*. Am urcat adesea la bordul ei și m-am familiarizat bine cu echipajul ei de băștinași din Insulele Sandwich. Unul o mai rupea cîte puțin pe englezește și de la el am aflat multe despre ei. Erau oameni bine făcuți și vioi, cu niște ochi negri, trăsături inteligente, un ten măsliniu întunecat, sau, mai degrabă, aș zice, arămiu, și un păr aspru și negru, dar nu lînă, ca al negrilor. Păreau să sporovăiască întruna. În teuga lor era un Babilon întreg. Vorbesc o limbă foarte guturală, care, la început, nu prea place, dar cu cît o asculți mai mult cu atît începi să te obișnuiești cu ea, și se spune că are o mare putere de expresie. Se folosesc foarte mult de gesturi, sînt plini de vioiciune și rostesc cu toată tăria ceea ce le vine lor pe limbă să spună. Sînt ființe obișnuite cu apa, așa că se

pricep de minune să se descurce și cu bărcile. Din motivul acesta întâlnești atît de mulți băștinași pe coasta Californiei, fiind foarte iscusiți în arta de a trece prin defileuri. De asemenea, sînt totdeauna gata să se urce în arboradă, unde se dovedesc foarte activi, oameni de bază în climatul cald, dar cei care au fost cu ei în jurul Capului Horn și la latitudinile mai înalte, spun că în climatul rece băștinașii nu sînt de mare folos. Se îmbracă la fel ca marinarii noștri. În afară de acești băștinași, pe *Loriotte* mai erau și doi marinari englezi, un fel de șefi de echipaj, avîndu-i în grijă pe insulari și răspunzînd de arboradă. De unul dintre ei am să-mi aduc întotdeauna aminte, fiind cel mai grăitor exemplu de desăvîrșit marinar englez pe care l-am întîlnit vreodată. S-a trezit pe mare de cînd era copil, și a făcut un stagiu de ucenicie de șapte ani, ca la carte, așa cum sînt obligați toți marinarii englezi, și acum avea vreo douăzeci și patru, douăzeci și cinci de ani. Era înalt, dar nu-ți dădeai seama de asta decît atunci cînd se ridica în picioare alături de ceilalți, fiindcă era bine proporționat, mare în umeri și cu un piept atît de larg, încît părea doar ceva mai răsărit decît un om de statură mijlocie. Avea pieptul pe cît de lat pe atît de gros, și niște brațe de Hercule, „palmele de lup de mare și fiecare fir de păr cît o parîmă“. În plus, mai etala și cel mai încîntător zîmbet pe care l-am cunoscut. Avea obrații frumos bronzăți, dinții de un alb sclipitor și cîrlionții părului negru ca pana corbului îi acopereau tot capul, căzîndu-i pe fruntea înaltă. Ar fi putut să-și vîndă ochii unei ducese drept diamante, atît erau de strălucitori, iar fiecare schimbare de poziție și lumină părea să le împrumute o altă nuanță ; dar culoarea lor dominantă era negrul. Cu pălăria de mușama neagră, bine lustruită, dată

pe ceafă, în vreme ce pletele îi veneau aproape în ochi, cu pantalonii albi de doc și cămașa albă, haină albastră și basma neagră, înnodată larg în jurul gâtului, oferea imaginea unei reușite frumuseți masculine. Pe pieptul lui mare era tatuat în tuș tabloul *Moment de despărțire* — o navă pe punctul de a porni în larg, o barcă la țărm, o fată și iubitul ei marinarul luîndu-și la revedere. Dede-subt erau inițialele numelui său și alte două litere, ce țineau locul unui nume pe care îl știa doar el. Tatuajul era foarte bine executat de mîna unui om din Le Havre care-și făcuse o meserie din a transpune astfel de desene în tuș pentru marinari. Pe unul din brațele lui mari avea un crucifix, iar pe celălalt simbolul „ancora încurcată“.

Îi plăcea să citească și i-am împrumutat mai toate cărțile ce erau în teugă, pe care le înghițea iute și ni le înapoia la următoarea întîlnire. Era foarte bine informat, iar căpitanul său spunea despre el că era tipul marinaru-lui perfect, prețuit la greutatea lui în aur la bordul unei nave, atît pe vreme frumoasă, cît și în condiții grele. Trebuie să fi avut o putere fizică remarcabilă, și o privire de vultur. E ciudat, să te apuci să descrii cu atîta amănunțime un necunoscut, un marinar bătut de soartă, pe care poate că n-ai să-l mai vezi niciodată și despre care nici n-ai să-ți mai bați capul să auzi cîndva ; și totuși așa-i. Se întîmplă, însă, să întîlnești niște oameni în condiții cu totul obișnuite, dar pe care, dintr-un motiv sau altul, nu-i uiți niciodată. Se numea Bill Jackson și, dintre toți cei pe care i-am cunoscut în trecere, cred că lui i-as strînge mîna cu cea mai mare bucurie. Cine se apropie de el descoperă un bărbat atrăgător, inimos, și un bun lovarăș de navă.

Ne-a mai prins o duminică la Monterey, dar, ca și data trecută, nici acum nu ne-am bucurat de zi liberă.

Localnicii s-au gătit de sărbătoare și au venit la bord în număr mai mare decât înainte, și toată ziua am trudit, trăgînd la rame și cărînd mărfuri, încît abia am avut vreme să mîncăm. Cel care ne fusese mai înainte al doilea secund se pregătise să se bucure de liber, dacă cumva vom avea parte de permisie, își pusese o haină lungă, pălărie neagră, își lustruise pantofii, apoi se dusesese la pupa și ceruse să i se îngăduie să coboare la țărm. Nu putea face un gest mai nesocotit, fiindcă doar știa că nu se va da liber nimănui, în plus oricît de siguri ar fi că li se va da liber, marinarii nu se prezintă niciodată căpitanului decât în costum de lucru, ca și cum n-ar avea nici un motiv să se aștepte ca cererea lor să fie acceptată; abia după aceea se spală, se bărbieresc și se îmbracă, dacă li se rezolvă pozitiv dorința. Dar nenorocitul acesta nimerea mereu ca nuca în perete, iar dacă o treabă se putea face prost atunci el bineînțeles că reușea s-o împlinească exact așa. Ne uitam, așteptînd să-l vedem ducîndu-se la pupa, știind bine cam cum va fi primit. Căpitanul bătea duneta, fumîndu-și trabucul de dimineată, iar Foster se apropie pînă la marginea punții pupa, și acolo așteptă să fie băgat în seamă. Căpitanul se plimbă de două, trei ori înapoi și încolo, apoi, îndreptîndu-se spre el, îl măsoară din cap pînă în picioare, după care arătînd cu degetul îi spuse cîteva vorbe pe un ton prea scăzut ca să-l auzim și noi, dar care avură un efect magic asupra lui Foster. Veni la prova, se strecură iute în teugă și, într-o clipă, se arată din nou în costum de lucru și se apucă tăcut de muncă. N-am reușit niciodată să-l facem să ne relateze ce-i spusese căpitanul, dar, fără îndoială, produsese o radicală schimbare, atît exterior, cît și interior, într-un chip miraculos.

Capitolul XIV NEMULȚUMIRI

După cîteva zile, văzînd că adevărul a început să cam scadă, am virat ancora, am ridicat velele gabier, pavilionul Statelor Unite s-a înălțat la catarg, am tras o salvă, la care am primit răspuns dinspre *presidio*, și am lăsat micul oraș în pupa, ieșind din golf și luînd-o din nou în josul coastei, către Santa Barbara. Deoarece acum mergeam în direcția în care bătea briza, am avut parte de vînt favorabil din plin. După ce am dublat Capul Pinos, am girat sub vînt, am ridicat aripile sus și jos, și am început să navigăm cu o viteză de opt, nouă mile la oră, avînd perspectiva să facem în numai douăzeci și patru de ore distanța pentru care, la venire, ne-au trebuit aproape trei săptămîni. Am trecut pe lîngă Capul Conception zburînd, pentru că vîntul bătea atît de tare încît, dacă am fi mers în sens invers, cu vîntul foarte strîns, am fi socotit că era aproape furtună. Pe cînd ne-am apropiat de insulele Santa Barbara s-a mai domolit puțin, dar am ajuns la vechiul nostru loc de ancoraj în mai puțin de treizeci de ceasuri de la plecarea din Monterey.

Aici totul arăta cam la fel ca atunci cînd am plecat: golful larg, fără nici o corabie, deferlanții spărgîndu-se mugind de țarm, clădirea albă a misiunii catolice, culoarea închisă a orașului, munții înalți și golași. Din nou am trecut la manevrele pregătitoare în așteptarea unei furtuni din sud-est, cu parîme dublin, parîme de geamandură, velele strînse, dar cu terțarolele pregătite, baiere de înfășurare la vele din sfilățe. Am rămas în locul acela vreo două săptămîni, îndeletnicindu-ne cu descărcarea mărfurilor și încărcarea pieilor atunci cînd deferlanții nu erau prea mari, dar se părea că afacerile nu merg nici pe

jumătate ca la Monterey. De fapt, în ceea ce ne privea, orașul putea foarte bine să fie în inima Cordilierilor. Stăteam la ancoră la trei mile de țărm, iar orașul era la încă o milă mai departe, așa că n-am văzut mare lucru. Din cînd în cînd, ne duceam să descărcăm mărfuri, care erau preluate de indieni în niște care imense cu boi, jugul fiind prins deasupra gîtului animalelor în loc să fie dedesubt, iar roțile carului erau mici, făcute din lemn masiv. Au adus și ceva piei, pe care le-am transportat după sistemul californian, sistem cu care ne-am obișnuit destul de mult, și ne-am tăbăcit și noi, fiindcă e nevoie de oarecare tăbăceală în îndeletnicirea asta, chiar și pentru cei mai zdraveni dintre noi.

Pieile se aduc uscate, altfel nu sînt primite. Cînd sînt jupuite, se fac niște găuri la capete și sînt întinse bine între niște țărui, și se lasă să se usuce astfel la soare, fără să se zbîrcească, după care se îndoaie o singură dată pe lungime, cu părul înăuntru, de obicei. Sînt expediate pe spinarea măgărușilor sau cu căruțele, și stivuite dincolo de limita mării înalte. Abia după aceea le luăm noi pe creștetul capului, cîte una sau două deodată, și le aruncăm în barca fixată de un ancorot sau o geamandură imediat dincolo de linia deferlanților. Toți ne-am făcut rost de niște scufii groase scoțiene, care nu ne rodeau creștetul, ci ni-l protejau, deoarece curînd am învățat că, indiferent cum pare la prima vedere, în California singurul sistem valabil e „munca permanentă cu capul”. Nu numai că valurile înalte ne obligau să cărăm pieile pe creștet pentru a nu le uda, dar, pentru că erau foarte mari, grele, țepene ca niște scînduri, acesta era singurul mod mai comod de a le purta. Unii din oamenii echipajului au încercat și în alte chipuri, zicînd că sistemul obișnuit îi făcea să semene prea mult cu negrii din Indiile de Vest. Dar, în cele

din urmă, tot la sistemul vechi au ajuns. Arta cea mai mare era să le așezi pe creștet. Trebuia să le ridicăm de la pământ și, cum de cele mai multe ori erau foarte grele și late încât abia ajungeai să le apuci cu brațele larg desfăcute, iar vîntul le mai împingea și el cu ușurință, de obicei aveam necazuri. Am rîs și eu de mine însumi și am rîs și de alții adesea, cînd ne trezeam grămadă pe nisip încercînd să săltăm pe creștet cîte o piele imensă, sau aproape dați jos de cîte o ușoară pală de vînt. Căpitanul ne-a făcut viața și mai grea spunîndu-ne că „stilul californian“ cerea să cari cîte două piei din acestea deodată, și cum ținea morțiș la treaba asta, iar noi nu voiam să fim întrecuți de echipajele altor nave, în primele luni am cărat tot cîte două. Dar, după ce ne-am mai întîlnit și cu alți „hamali de piei“, care ne-au confirmat că ei nu cărau decît o singură bucată, am renunțat și noi la „surplus“, astfel făcîndu-ne treaba ceva mai ușoară.

După ce creștetul ni s-a mai obișnuit cu povara, și am deprins adevăratul stil californian de a sălta pieile, ajunsesem să ducem cîte două, trei sute într-un timp destul de scurt, fără prea multă osteneală. Dar trebuia să facem baie mereu, iar dacă țărmul era pietros, picioarele noastre aveau de îndurat, fiindcă noi, bineînțeles, ne împlineam treaba în picioarele goale, deoarece nici un fel de încălțăminte nu rezista prea mult în contact permanent cu apa de mare. Iar după toate acestea mai trebuia să mai tragem la rame vreo trei mile, cu barca încărcată ochi, distracție care ne lua cîteva ceasuri bune.

De acum trecusem cu totul la îndeletnicirile de port, care se deosebesc destul de mult de cele de pe mare, de aceea s-ar putea să nu strice să le zugrăvim. În primul rînd, tot echipajul e scos pe punte, în zori, sau, mai bine-zis, înainte, la prima geană de lumină, mai ales dacă e

vorba de o zi scurtă. Bucătarul își aprinde focul, stevardul se apucă de treaba lui prin cabină, oamenii echipajului pun în funcție pompa de la prova și trec la spălat punțile. Secundul se află întotdeauna pe punte, dar nu ia parte activă la această acțiune, toată răspunderea revenind celui de-al doilea secund, care-și suflecă nădragii și li-păie pe scânduri cu picioarele goale, ca tot restul echipa-jului. Spălatul, frecatul, măturatul etc. durează, sau sînt făcute să dureze pînă la ora opt, cînd se servește micul dejun atît pentru cei de la prova cît și pentru cei de la pupa. După masă, pentru care jumătate de oră e prea destul, se lasă bărcile la apă și sînt legate imediat la pupa, ceva mai departe de navă, printr-un tîngon și niște brațe false, și echipajul e trimis la treburile zilnice. Munca e variată și depinde de împrejurări. Totdeauna avem parte de tras la vîsle în bărcile mici, mai mult sau mai puțin, iar dacă trebuie cărate la țărm mărfuri mai grele sau aduse piei la navă, atunci sîntem trimiși cu unul dintre ofițeri în barcă. Apoi mai e o mulțime de treabă de făcut în cală, de scos mărfuri, de mutat altele pentru a face loc pieilor sau pentru a menține asieta navei. Pe lîngă toate astea rămîn permanent treburile legate de întreținerea greementului. Cea mai mare parte a acestor activități nu se poate face decît atunci cînd nava se află într-un port. În plus, totul trebuie ținut lîună și în ordine, e necesar să facem parîme, să dregem sistemele de protecție împotriva frecării, și tot felul de alte îndeletniciri obisnuite. Cea mai mare deosebire între programul din timpul navigării pe mare și cel de staționare în port e în privința împărțirii timpului. În loc să fim cînd de cart pe punte, cînd cart liber, așa cum se întîmplă pe mare, tot echipajul e acum laolaltă, în afară de ora mesei, de la răsăritul la apusul soarelui. Noaptea există un cart de ancoră, care pentru noi înseamnă cîte doi oameni pe punte,

pe rînd. Pentru masa de prînz avem un ceas, și cînd se lasă întunericul se pune rînduială pe punți, bărcile se ridică la post, și sîntem trimiși la masă. La ora opt se sting luminile, în afară de lampa de la habitacul, unde e compasul, iar cartul de ancoră trece pe punte. Astfel, atunci cînd se află în port, oamenii au mai mult timp la dispoziție noaptea, fiindcă fac de cart numai cîte două ore, în schimb nu le mai rămîne vreme să se ocupe și de treburile lor ziua, așa că cititul, reparatul veșmintelor etc. trebuie amîinate pînă duminică, zi în care oamenilor li se dă liber de obicei. Unii căpitani mai habotnici le îngăduie marinarilor să-și spele și să-și mai cîrpească și sîmbăta după-amiază, așa că echipajul are duminica liberă. E un obicei bun și explică de multe ori preferința marinarilor pentru nave sub comanda unor astfel de oameni. Noi eram foarte fericiți dacă ni se îngăduia duminica să ne îngrijim de ale noastre, deoarece, dacă în ziua aceea apărea vreun transport de piei, așa cum se întîmpla adesea cînd erau aduse de la mari depărtări, eram obligați să le încărcăm, ceea ce ne lua jumătate de zi. În plus de asta, deoarece acum ne hrăneam numai cu carne proaspătă și înghițeam cîte o vită pe săptămînă, aproape întotdeauna animalul era adus duminica și trebuia să coborîm la țarm, să-i facem felul, să-l jupuim, și să urcăm carnea la bord, ceea ce ne lua din timpul nostru. Ziua noastră de muncă se prelungea și devenea și mai obositoare din cauza pieilor care erau aduse după-amiaza tîrziu, ceea ce însemna de obicei să trudim prin deferlanți pînă cînd dădeau stelele, avînd șansa de a urca pieile pe punte și a le depozita cum trebuie înainte de a ni se îngădui să luăm masa de seară.

Dar toate aceste mici neajunsuri și toată truda n-ar fi fost nimic — ar fi fost înfruntate ca niște vicisitudini obișnuite ale vieții pe mare, prin care orice marinar, care

e bărbat, trecea fără să se plîngă —, dacă n-ar fi fost în plus și nesiguranța, sau chiar mai rău decît nesiguranța, ce plana asupra caracterului și duratei călătoriei. Așa s-a făcut că ne-am trezit un mic echipaj, pe o navă mică, pierduți pe o coastă abia semicivilizată, la capătul pămîntului, cu perspectiva de a rămîne pe aceste meleaguri o perioadă lungă, doi sau trei ani, în cel mai bun caz. Cînd am plecat din Boston am crezut că vom avea parte de un voiaj de optsprezece luni, sau de doi ani cel mult, dar cînd am ajuns pe coastă am aflat detalii despre acest gen de negoț, astfel am descoperit că piei nu se prea găseau și că de la an la an lipseau tot mai mult, iar că pentru a aduna cîte ne trebuiau nouă pentru caricul navei noastre avea să ne ia un an de zile încheiat, în afară de călătoria propriuzisă dus și întors. În plus, tot noi mai trebuia să adunăm piei pentru a face încărcătura unei nave mari, aparținînd de aceeași firmă, care avea să sosească curînd pe coastă, iar noi eram nava ei de serviciu. Ajunseseră la urechile noastre niște vorbe ce ar fi scăpat căpitanului și secundului despre o navă ce trebuia să vină pe urmele noastre, dar le socotisem simple născociri pînă la sosirea noastră pe coastă, cînd zvonurile au fost confirmate de scrisorile de la proprietari pentru agent. Nava *California*, aparținînd tot de firma noastră, fusese nevoită să rămînă vreme de doi ani pe coastă pentru a-și face încărcătura, și acum se afla la San Diego, de unde urma să pornească în cîteva săptămîni spre Boston. Iar noi trebuia să adunăm toate pieile pe care le puteam găsi și să le depozităm la San Diego, de unde următoarea navă, cu o capacitate de vreo patruzeci de mii de piei, avea să fie încărcată și expediată acasă. Abia după aceea aveam să începem și noi să ne apucăm

din nou de strîns pentru a ne încărca propria navă. Era o perspectivă foarte întunecată. O navă mai mică decît *California*, *Lagoda*, de numai treizeci și unu, treizeci și două de mii de piei, zăcuse doi ani așteptînd să-și facă plinul, iar noi trebuia să strîngem pe lîngă încărcătura noastră de numai douăsprezece sau cincisprezece mii, încă patruzeci de mii, și asta pe cînd se spunea că pieile se găsesc tot mai greu; iar nava asta, care ne obseda ca fantoma Olandezului Zburător, nu mai era o simplă fantomă, ci deveni certitudine și căpătă chiar și un nume. Urma să fie *Alert*, corabie mare, destul de cunoscută, destinată comerțului cu Indiile, care, atunci cînd plecam noi, era așteptată să sosească la Boston în cîteva luni. Acum nu mai rămînea nici o îndoială și toți eram cătrăniți rău de tot. Se vorbea cînd de trei, cînd de patru ani de ședere, iar marinarii mai bătrîni ziceau că ei nu vor mai vedea niciodată Bostonul, ci-și vor lăsa oasele în California. Un nor părea să întunece toată călătoria. Noi nici nu eram pregătiți cu cele cuvenite unei călătorii atît de lungi, iar veșmintele și toate cîte sînt necesare unui marinar erau foarte scumpe aici, costînd de trei, patru ori mai mult decît la Boston. Pentru echipaj aceasta echivala cu o nenorocire. Iar pentru mine, care nu voiam să fiu marinar o viață întreagă, ci mă gîndisem doar la un voiaj de optsprezece luni, doi ani, întîrzierea asta însemna o nenorocire și mai mare. În trei sau patru ani de zile aveam să ajung marinar sadea, în toate privințele, atît fizic, cît și intelectual, *nolens volens*, iar în timpul ăsta toți colegii mei vor fi atît de departe, încît eu n-aș mai fi putut să mă gîndesc la terminarea colegiului și la o altă profesie. În momentele acelea mi-am jurat că, indiferent ce simt eu, dacă e să fiu marinar atunci să fiu un adevărat marinar, iar su-

prema mea ambiție avea să fie comanda unei nave comerciale.

Dar pe lângă faptul că voiajul era atît de lung, pe lângă viața grea și plină de riscuri de care aveam parte, ne mai aflam și într-un colț pierdut de lume, pe o coastă pustie, într-o țară unde nu e nici lege, nici credință, iar marinarul e la cheremul căpitanului, negăsindu-se pe aici nici consul american, nici vreo altă autoritate căreia să i te poți plînge. Călătoria nu ne mai făcea nici o plăcere, nu ne mai interesa încărcătura pe care o strîngeam pentru alții, nu pentru noi, am început să ne cîrpim hainele, și ne-am consolat cu ideea că așa ne-a fost nouă sortit, și că nici o speranță de schimbare nu mai era.

După toate astea, ca o consecință a acestei stări de lucruri, la bordul navei se coceau conflicte. Secundul — așa cum e numit primul ofițer *prin excelență* — era un marinar de ispravă, și n-am întîlnit om mai cinstit, mai drept și mai de treabă, dar pentru o navă comercială părea să fie prea îngăduitor și cumsecade. El nu striga la marinari, numindu-i pui de tîrfă, și nu-i doboră lovindu-i cu manela de cabestan. Probabil că nu avea nici energia, nici inima necesară unui secund pentru o călătorie ca a noastră și cu un căpitan precum cel pe care-l aveam noi. Căpitanul Thompson era plin de vigoare, energic. Cum spun marinarii, „nu-i trîndăvea nici un os“. Era durat din oțel și os de balenă. El era omul care dădea tonul, făcîndu-i apoi pe toți ceilalți să cînte la fel.

Toată vremea în care am fost cu el nu l-am văzut măcar o dată șezînd pe un scaun pe punte. Mereu avea ceva de făcut și-i îmboldea și pe ceilalți. În privința disciplinei era sever și aștepta același lucru și de la ofițerii lui. Pentru că secundul nu era destul de aspru, căpitanul era nemulțumit de el, începu să i se pară că disciplina s-a cam în-

muiat și porni să se amestece în toate. Strînse hățurile mai tare și, ca întotdeauna cînd ofițerii nu se înțeleg, marinarii trec de partea celui care se poartă mai bine cu ei, drept urmare căpitanul ajunse să suspecteze și echipajul. Vedea și el că lucrurile nu mergeau cum trebuie, că nimic nu se făcea cu tragere de inimă și, încercînd să dreagă treburile prin mai multă severitate, nu reuși decît să le agraveze. Stăteam cu toții cît se poate de prost, deoarece căpitanul, ofițerii și echipajul nu se potriveau deloc unii cu ceilalți, și fiecare întîmplare sau eveniment era ca o sabie cu două tăișuri și rănea și într-o parte și în cealaltă. Prelungirea călătoriei, care ne-a nemulțumit cu totul, l-a determinat pe căpitan în același timp să înțeleagă necesitatea ordinei și disciplinei ; felul acelei țări în care nimerisem ne-a făcut să simțim că nu avem unde ne duce pentru a cere îndreptarea situației și că eram la cheremul unui stăpîn neîndurător, în vreme ce căpitanul și-a dat seama, pe de altă parte, că nu se putea baza pe nici o altă autoritate decît pe sine. Severitatea stîrnește nemulțumire, iar semnele de nemulțumire provoacă severitatea. Nici abuzul și nici nemulțumirea nu sînt *linimenta laborum* * și, de multe ori, i-am auzit pe marinari spunînd că nu le pasă de lungimea călătoriei și nici de greutate dacă sînt tratați omenește și dacă simt că se mai face cîte ceva pentru a le ușura munca și viața. Nouă ni se părea că situația în care ne aflam era un motiv pentru ca mai marii noștri să ne mai lase și pe noi din cînd în cînd să mai răsufptăm și să se mai slăbească jugul. Numai că a fost aleasă exact atitudinea opusă. Cînd stăteam în port, eram puși la treabă toată ziua, la care se mai adăuga și un cart în timpul nopții, așa că ne simțeam fericiți să ne întindem să ne culcăm îndată ce ne vedeam sub punte. Nu aveam vreme nici

* Răsplata muncii (în latină în text).

de citit, sau — ceea ce era cu mult mai important — să ne spălăm și să ne cîrpim lucrurile. Iar cînd mergeam dintr-un port în altul, în loc să trecem la regimul normal de la bordul celorlalte nave de-a lungul coastei — adică un cart liber, un cart pe punte —, eram puși la treabă toată ziua, pe orice vreme, să facem parîme și funii și la diferite alte activități atunci cînd era vreme frumoasă, sau să alegem cîlți, cînd era atît de mizerabil încît nu se putea face nimic altceva. Uneori, tot echipajul era chemat pe punte „ca să vadă cum plouă” și ținut ore în șir sub aversele ce ne udau pînă la piele, înșirați de jur împrejurul punții, dar la distanță, ca să nu avem posibilitatea să stăm de vorbă. Aveam pălăriile de mușama și impermeabilele pe noi și deșiram funii vechi, sau făceam baiere de învergare și de înfășurare. Ne îndeletniceam cu treaba asta destul de des și cînd stăteam în port, la ancoră, și nu era nevoie pe punte decît de un singur om de veghe. Asta e ceea ce se cheamă „a dresa” echipajul și a-i pune sîngele în mișcare.

Cînd eram la ancoră la Santa Barbara am avut parte de o altă furtună de sud-est ; la fel ca și cea de dinainte, a venit noaptea, dinspre sud ; s-au arătat mai întîi niște nori imenși, negri, care au înghițit munții, apoi s-au lăsat asupra orașului, încît nouă ni se părea că se sprijină direct pe acoperișuri. Am ridicat iute velele, am desfăcut parîmele dublin, am trecut dincolo de promontorii și, vreme de patru zile, am înfruntat furtuna în larg, cu velatură redusă, avînd parte de ploaie, talazuri mari și vînturi puternice. Nu e de mirare, ne gîndeam noi, că cei de pe meleagurile astea n-au parte de ploaie în celelalte anotimpuri, fiindcă se părea că în cele patru zile cît a durat furtuna le-a dat destulă apă să le ajungă pentru o vară întreagă. În ceea de-a cincea zi s-a luminat, la numai cîteva

ceasuri, ca de obicei, după ce turnase cu găleata, și ne-am trezit navigînd la aproape zece mile de vechiul nostru ancoraj; dar, cum nu aveam decît un vînt foarte slab, nu am ajuns decît în cea de-a șasea zi în port. După ce ne-am recuperat ancora, am început pregătirile pentru a porni din nou la drum în josul coastei. Sperasem să ne ducem drept spre San Diego și să ne întîlnim cu *California* înainte de a porni ea spre Boston, dar ordinele primite prevedeau să ne oprim într-un port intermediar numit San Pedro. Urma să rămînem acolo o săptămînă sau două, iar *California* pleca în cîteva zile, așa că am pierdut prilejul de a o întîlni. Chiar înainte de a porni și noi la drum, căpitanul a luat la bord un individ scund, roșcat, spătos, cu o înfățișare grosolană, care-și pierduse și un ochi pe deasupra și se zgîia la noi cu celălalt, pe care ni-l prezentă drept mister Russell, și ne informă că era ofițer la bord. Nu mirosea a bine. La venire pierdusem peste bord pe unul dintre cei mai buni dintre noi, un altul fusese luat și numit funcționar, și astfel echipajul se redusese și nu mai făcea față. Și, în loc să mai angajeze niște oameni ca să ne ușureze nouă munca, căpitanul găsise de cuviință să ne mai aducă pe cap un ofițer care să ne supravegheze și să scoată untul din noi. Acum aveam patru ofițeri, în vreme ce la teugă rămăseseră doar șase oameni. Erau prea mulți la pupa ca să ne fie nouă, celor de la prova, moale.

După ce am părăsit Santa Barbara, am navigat în josul coastei, ținutul arătîndu-se vederii ca o cîmpie întinsă, sau ușor vîlurită, în cea mai mare parte nisipoasă și fără păduri, pînă cînd, dublînd un cap înalt am ajuns la locul stabilit și am lăsat ancora la vreo trei mile și jumătate de țărm. Dar, pentru că țărmul era foarte jos, distanța părea mult mai mare și noi ne-am gîndit în sinea noastră că, în situația asta, mai bine rămînea nava la Santa Barbara și

veneam cu bărcile să încărcăm pieile de aici. Ținutul se arăta mai mult argilos și cît vedeai cu ochii părea golaș, fără copaci sau măcar tufărișuri ; nu se zărea nici urmă de așezare omenească, nici măcar o singură locuință. Nu ne dădea prin minte de ce venisem noi prin partea locului. Abia am fundarisit ancora că au și început preparativele de ancorare cu parîme dublin și celelalte măsuri de precauție în vederea unei furtuni de sud-est. Măsurile erau îndreptățite pentru că eram expuși la orice deslănțuire de vînt din toate părțile, în afară de nord, iar furtunile veneau în voie peste un ținut neted ca-n palmă pieptănînd o întindere de apă pe mai bine de o leghe. Îndată ce totul la bord fu pus în ordine, am lăsat barca la apă și am vîslit spre țărm, iar noul nostru ofițer, care mai fusese de cîteva ori în locul acesta, luă el echea în mînă. Pe cînd ne apropiam, ne-am dat seama că era reflux și, pe o optime de milă, se vedeau stîncile acoperite cu vareh și iarbă de mare, descoperite de retragerea apelor. Am lăsat barca, ne-am croit drum cu picioarele goale peste bolovani ascuțiți și am ajuns la un loc numit debarcader, accesibil cînd e maree înaltă. Solul, așa cum pricepusem de la început, era argilos și afînat, și nu se vedea nici un fel de vegetație în afara unor pîlcuri de arbuști de muștar. Chiar în fața debarcaderului, dominîndu-l, se ivea o colină mică, de numai treizeci sau patruzeci de picioare înălțime, motiv pentru care nu o ghicisem de la locul nostru de ancorare. Iar de pe înălțimea asta se porniră să coboare trei bărbați, îmbrăcați în parte ca niște marinari, în parte ca niște californieni, unul dintre ei purtînd o pereche de nădragi din piele tăbăcită și bluză din postav roșie. Cînd s-au apropiat, am înțeles că erau englezi. Ne-au spus că fuseseră pe un mic bric mexican, aruncat pe țărm de o furtună de sud-est, și acum își încropiseră un adăpost dincolo de colină. După

ce-am urcat împreună cu ei colina, am zărit deîndată în spatele ei o locuință mică, joasă, cu o singură încăpere, în care nu erau decît o vatră, niște blide de făcut mîncare etc., păstrînd în rest un aer de lucru neisprăvit. Fusesse construită de niște negustori din Pueblo — oraș aflat la vreo treizeci de mile mai în interiorul ținutului, care-și avea portul aici — și folosită drept magazie și refugiu atunci cînd veneau să trateze cu navele. Cei trei bărbați erau angajați de proprietari pentru a ține locuința în bună rînduială și a păzi cele depozitate. Spuneau că erau acolo de vreun an aproape, unde cea mai mare parte a timpului nu aveau ce face, se hrăneau cu carne de vită, cu pîine uscată și *frijoles*, un fel de fasole care se găsește din abundență în California. Ne-au mai spus că cea mai apropiată locuință era un *rancho*, sau fermă de vite, la trei mile mai departe, iar, la cererea ofițerului ce era cu noi, unul dintre ei o porni într-acolo pentru a cere să se trimită un cal la țarm cu care să poată ajunge agentul nostru aflat la bord pînă la Pueblo. După cîteva minute de discuție cu unul dintre ei, ce se dovedi a fi un marinar englez foarte inteligent, am aflat o mulțime de lucruri despre locurile acestea, negoțul ce se făcea aici și cîte ceva și despre porturile din sud. Spunea că San Diego era la vreo optzeci de mile de San Pedro, în josul coastei, că auziseră de la un mexican ce venise călare dintr-acolo că nava *California* pornise spre Boston, și *Lagoda*, ce fusese și ea pe la San Pedro cu numai cîteva săptămîni înainte, încărca acum pentru Boston. Se mai afla acolo și *Ayacucho*, luînd marfă pentru Callao, ca și micuța *Loriotte* care se îndreptase spre San Diego plecînd de la Monterey, unde o lăsasem noi. San Diego, îmi mai comunică el, era o așezare mică și curată, ce făcea puțin comerț, deși oferea cel mai bun port de pe toată coasta, fiind înconjurat de uscat mai din toate păr-

țile. încît suprafața golfului era oglindă, ca a unui lac. Aici se constituise un fel de bază pentru toate navele angajate în acest comerț, fiecare dintre ele avînd cîte o magazie mare, ridicată din scînduri negeluite, unde-și depozita pieile pe măsură ce reușea să le adune din expedițiile în susul și-n josul coastei, iar cînd strîngeau o încărcătură întreagă, mai rămîneau cîteva săptămîni suind marfa la bord, fumigînd nava, aducînd lemn de foc și apă și făcînd toate celelalte pregătiri necesare unei lungi călătorii spre casă. *Lagoda* era tocmai prinsă cu aceste treburi. Nu eram în stare să precizez cînd aveam să fim și noi în stadiul acesta, poate peste doi ani, cel puțin mă gîndeam eu în sinea mea.

Spre uimirea mea, am aflat că pustietatea aceea dezolantă furniza mai multe piei decît oriare alt port de pe coastă. Pe distanță de optzeci de mile era singurul port, la vreo treizeci de mile în interior dădeai de o cîmpie mănoasă, plină de cirezi de vite, iar în mijlocul cîmpiei se afla Pueblo de Los Angeles, cel mai mare oraș din California, și cîteva dintre cele mai avute misiuni catolice, și San Pedro funcționa drept port.

După ce am terminat cu preparativele pentru a face rost de cal agentului nostru pe a doua zi, am trecut din nou peste stîncile acelea înverzite de alge și lunecoase și am vîslit către bricul aflat atît de departe încît abia îl mai vedeam în înserarea care se lăsa, iar cînd am ajuns la bord am ridicat barca și echipajul s-a dus la masă. Ca de obicei, după ce am coborît în teugă, am mîncat, ne-am aprins trabucele și pipele, și a trebuit să le povestim celorlalți ce am văzut și am auzit la țarm. Am căzut cu toții de acord că era cel mai nenorocit loc din cîte văzusem, mai ales cînd trebuia să aduci pieile cu barca drum lung, pentru că nava aștepta la distanță atît de mare de țarm, de parcă

s-ar fi anunțat permanent furtună de sud-est. După o serie de discuții în jurul perspectivei de a căra sau nu pieile de pe colină, am vorbit despre San Diego și de posibilitatea de a întâlni *Lagoda* înainte de a apuca ea să plece.

A doua zi am dus agentul la țărm, și acesta porni să colinde Pueblo și misiunile învecinate, așa că în câteva zile, drept urmare a strădaniilor sale, am văzut venind pe întinderea aceea de pământ care mari de boi și căruțe trase de măgăruși, încărcate cu piei. Ne-am umplut barcazul cu tot felul de mărfuri, și mai mari și mărunțișuri, și ne-am îndreptat spre țărm. După ce am ajuns, am descărcat, am dat de-a dura lăzile și butoaiele peste bolovanii de pe plajă, și apoi am așteptat să apară căruțele de peste deal și să le ia. Dar căpitanul rezolvă îndată situația, ordonându-ne să le ducem noi pînă la culme, spunându-ne că așa era obiceiul în California. Ceea ce refuzau vitele să facă trebuia să îndeplinim noi. Colina nu era prea înaltă, dar abruptă, și nu ne puteam propti în pământul argilos și încă umed după ploile recente. Am împins butoaiele grele și poloboacele cu mare dificultate, opintindu-ne zdravăn în ele și mai punînd și umărul să le proptim ; din cînd în cînd ne mai aluneca vreun picior, trăind mereu pericolul de a scăpa la vale butoiul care ar fi trecut peste noi strivindu-ne. Dar cele mai mari necazuri le aveam cu lăzile mari de zahăr. Trebuia să le punem pe visle, să le săltăm, să luăm vîslele pe umăr și să urcăm încet colina, în pasul unei procesiuni funerare. După un ceas sau două de trudă grea, le-am urcat pe toate în vîrfurile colinei și am dat peste căruțele pline cu piei pe care trebuia acum să le descărcăm, ca să punem mărfurile noastre în locul lor. Indienii aceia indolenți ce veniseră cu căruțele stăteau frumos pe vine, uitîndu-se, fără să miște un

pai, iar cînd i-am invitat să ne ajute nu ne-au răspuns decît scuturînd din cap. sau mormăind *no quiero* *.

După ce-am încărcat căruțele, i-am pornit pe indieni la drum : mergea cîte unul de fiecare parte a vitelor, ținînd o prăjină lungă, ascuțită la capăt cu care îmboldea animalele. Acesta e unul din mijloacele prin care în California se face economie de efort — cîte doi indieni la două vite. Acum pieile trebuiau cărate, pentru asta am adus barca într-un loc unde colina era mai abruptă și de acolo făceam vînt pieilor la vale, lăsîndu-le să lunece pe pantă. Unele însă se înțepau în ceva și atunci trebuia să ne dăm drumul noi să le împingem mai departe, dar în chipul acesta ne umpleam de praf și ne și rupeam veșmintele. După ce am făcut pieile să ajungă toate la vale, am fost obligați să le luăm pe creștet, să mergem așa cu ele peste bolovănișul de pe plajă, apoi prin apă pînă la barcă. Apa și pietrișul ar fi fost în stare să toace o pereche de încălțări într-o singură zi, iar cum încălțămîntea se găsea greu și era foarte scumpă, trebuia să facem toată treaba desculți. Seara eram pe navă, după cea mai grea și mai dezgustătoare zi de muncă de care avusesem parte noi cei din echipaj. Preț de mai multe zile, tot cu asta ne-am îndeltnicit, pînă cînd am reușit să descărcăm la țărm patruzeci sau cincizeci de tone de mărfuri și să aducem la bord vreo două mii de piei, după care deverul a început să mai scadă, așa că, la sfîrșitul acelei săptămîni, nouă ni s-a găsit de lucru pe navă, fie în cală, fie în arboradă. Joi noaptea ne-a prins un vînt cumplit dinspre nord, dar cum bătea spre larg, n-am făcut decît să fundarisim și cealaltă ancoră și să ținem piept furtunii. În timpul nopții am fost chemați pe punte pentru a da jos vergile rîndunicii. Era întuneric de să-ți bagi degetele în ochi, iar nava sălta opintindu-se

* Nu vreau (în spaniolă în text).

în ancore. Eu m-am urcat pe catargul prova, Stimson pe catargul mare și, nu după multă vreme, vergile erau pe punte așa cum trebuie, ca la carte ; cum noi doi ne obișnuisem cu munca în arboradă, tot ce era dincolo de crucete ne revenea nouă, celor mai tineri din echipaj, excepție făcînd un puști, prea mic pentru munca asta.

Capitolul XV BICIUIREA

Vreme de cîteva zile, căpitanul s-a arătat a nu fi deloc în apele lui. I se părea că nimic nu era făcut destul de bine și de repede. S-a certat cu bucătarul și l-a amenințat că are să pună să fie biciuit pentru că a aruncat lemne pe punte ; avu o dispută asupra felului cum se garnisește un palanc simplu cu secundul, care-i spuse că el avea dreptate, fiindcă fusese învățat cum se face o treabă ca asta de unul ce *fusese marinar adevărat*. Căpitanul se făcu foc la aceste cuvinte și cei doi ajunseseră la cuțite. Dar toată mînia și-o revărsă căpitanul asupra unui marinar pe nume Sam, zdravăn, bine clădit, din centrul Statelor Unite. Omul se cam poticnea cînd vorbea, se mișca destul de încet, și nu era un marinar prea grozav, dar, de obicei, părea să-și dea toată silința. Însă căpitanul nu-l prea înghițea, i se părea a fi ursuz și leneș. Și bine zice vorba aia marinărească : dacă-l ții de rău, și un cîine ajunge să sară peste bord. Căpitanul îi găsea omului pricină indiferent ce făcea, și-l „dresa“ pentru că-i scăpase din mîna o cavilă de matisit, pe cînd muncea pe verga mare. Fusese bineînțeles un accident, dar îi reproșă neglijența. Vineri, căpitanul a stat pe punte toată vremea, munca a decurs greoi și a stîrnit nemulțumire. Ni se

potrivea și nouă vorba : „Cu cît călărești mai tare un om, cu atît are să facă mai puțin“. Am lucrat vineri pînă noaptea tîrziu, iar sîmbătă dimineața am fost sculați devreme. Pe la ora zece căpitanul i-a ordonat noului nostru ofițer Russell, ce ajunsese să nu fie înghițit de nimeni din echipaj, să pregătească barca cea mică pentru a-l duce la țarm. John, suedezul, ajunsese de-acum în barcă și o ținea lingă navă, iar eu și domnul Russell stăteam aproape de capacul magaziei mari, așteptîndu-l pe căpitan, care coborîse în cală, unde muncea echipajul, cînd, deodată, îl auzim ridicînd vocea, certînd cu mare minie pe cineva. Nu știam dacă e vorba de secund sau de vreun marinar de rînd, iar după aceea am auzit zgomot de lovituri și încăierare. Am alergat spre parapet și i-am făcut semn lui John să urce sus, după care ne-am aplecat deasupra gurii de magazie. Cu toate că nu disțingeam nimic înăuntru ne-am dat seama că tot căpitanul era călare pe situație, fiindcă îl auzeam strigînd tare :

— Uite în ce hal ești ! Uite în ce hal ești ! Îmi mai răspunzi obraznic de acum în colo ?

Nu primi nici un răspuns, dar se auzi o bufnitură și iar încăierare, de parcă cel căzut ar fi încercat să se ridice.

— Mai bine ai sta liniștit, fiindcă al meu ești ! îi spuse căpitanul, după care mai întrebă o dată : Îmi mai răspunzi obraznic de acum încolo ?

— Nu v-am răspuns niciodată obraznic, sir, făcu Sam, fiindcă acum i-am recunoscut vocea, deși părea destul de istovită și pe jumătate sugrumată.

— Nu asta te-am întreat eu. O să mai fii obraznic cu mine vreodată ?

— N-am fost niciodată, sir ! îi răspunse Sam.

— Răspunde-mi la întrebare, or dacă nu te țintuiesc pe punte și pun să te biciuiască, fir-ar să fie !

— Nu-s sclav negru, îi răspunse Sam.

— Atunci am să-ți arăt eu că ești, îi urlă căpitanul.

După care se apropie de gura magaziei, sări pe punte, își aruncă haina de pe el și, suflecându-și mânecile, îi strigă secundului :

— Domnule Amerzene, legați-l și aduceți-l sus, ținuiți-l pe punte. Vă arăt eu cine-i stăpîn pe nava asta !

Echipajul și ofițerii îl urmară pe căpitan și ieșiră pe gura magaziei, dar numai după ce căpitanul repetă de mai multe ori ordinul se îndură și secundul să pună mina pe Sam, care, de altfel, nu opuse nici o rezistență și-l duse pe pasarelă.

— Și de ce vreți să-l biciuiți pe omul acesta, sir ? îl întrebă John, suedezul, pe căpitan.

Auzind una ca asta, căpitanul se repezi asupra lui John, dar știindu-l om iute și hotărît, îi ordonă stevarului să aducă lanțurile, după care îi strigă domnului Russell să-l ajute, și se îndreptă spre John.

— Lăsați-mă în pace, îi aruncă John. Nu mă opun să fiu pus în lanțuri. Nu-i nevoie să folosiți forța pentru asta.

Omul își întinse mâinile, căpitanul îi puse cătușele și-l porni spre puntea superioară, la pupa. În vremea asta Sam fu *cetluit*, cum se spune, adică fusese dus lingă sarturi și legat cu mâinile de ele, după ce i se scosese haina și fusese lăsat cu spatele gol. Căpitanul stătea la marginea dunetei, la numai cîțiva pași de el și puțin mai sus, în așa fel încît să-i vină la îndemînă să-l lovească ; ținea în mînă o funie groasă, zdrăvănă. Ofițerii se adunaseră în jurul lui, iar ceilalți marinari stăteau grămadă pe puntea centrală. Cînd am văzut toate pregătirile astea am simțit că mi se face rău și-mi vine să leșin, fiind în același timp și mînios și foarte tulburat. Un om, o ființă omenească, să fie legată și biciuită ca o fiară ! Un om alături de care trăisem atîta vreme, împreună cu care stătu-

sem la masă, făcusem luni de zile carturi și-l cunoșteam atît de bine ! Și, dacă prin mintea echipajului ar fi trecut gîndul de a opune rezistență, ce ne-ar mai fi rămas de făcut ? Dar nu era momentul să facem nimic. Doi oameni erau cetluiți, iar în afară de mine și de Stimson, nu mai erau decît încă doi oameni și un puști de vreo zece, doisprezece ani. Eu și Stimson n-am fi luat, în nici un caz, parte la revoltă, după cum bine știau oamenii. Iar de cealaltă parte, în afară de căpitan, mai erau trei ofițeri, stevardul, agentul și funcționarul, iar cei de la cabine aveau și arme. Dar, dacă nu punem la socoteală numărul, ce le rămînea marinarilor de făcut ? Dacă se opun unui ordin, se cheamă că e revoltă, dacă reușesc și pun mîna pe navă e piraterie. Dacă se predau în cele din urmă, atunci urmează a fi pedepsiți. Dacă nu se predau, ce se mai alege de viața lor ? Cînd un marinar îl înfruntă pe comandant atunci înfruntă legea, și singura alternativă e nesupunerea sau pirateria. Indiferent cît de rău ar fi, marinarii știu că trebuie să îndure. Știu asta de cînd se angajează pe navă.

Făcînd vînt funiei, și aplecîndu-se pentru a-și lua elan, căpitanul lovi spinarea bietului om. O dată, de două ori, de șase ori !

— O să-mi mai răspunzi obraznic vreodată ?

Omul se chirci de durere, dar nu scoase o vorbă. Încă trei lovituri. Era prea mult ! Omul îngăimă ceva, dar n-am reușit să aud ce, după care încasă cît putu să ducă, apoi căpitanul dădu ordin să i se taie sîoara cu care fusese legat.

— Și acum e rîndul tău, spuse căpitanul îndreptîndu-se spre John, și scoțîndu-i cătușele.

Cum se văzu liber, John fugi spre prova la teugă.

— Aduceți-l pe omul acela la pupa, răcni căpitanul.

Al doilea secund, ce fusese alături de acești oameni în prima parte a călătoriei, rămase nemișcat pe puntea centrală, secundul porni încet spre prova, dar cel de-al treilea ofițer, dornic să-și arate zelul, se repezi spre teugă, sărind peste vinci, și puse mîna pe John. Dar John îi făcu vînt și se descotorosi de el. Căpitanul aștepta pe dunetă, cu capul gol, cu ochii scăpărînd de mînie, și fața congestionată, vînturînd funia și strigîndu-le ofițerilor :

— Aduceți-l tîrîș la pupa. Puneți mîna pe el ! Îl fac eu băiat ascultător ! etc., etc.

Secundul se îndreptă atunci la prova și-i spuse încet lui John să se prezinte la pupa, iar acesta, văzînd că orice rezistență era zadarnică, îl dădu de-o parte pe cel de-al treilea ofițer, care se dovedise un ticălos, și spuse că se duce singur la pupa, că nu-i nevoie să-l tîrîie nimeni într-acolo. Se îndreptă spre pasarelă și își întinse singur mîinile. Dar, de îndată ce căpitanul se apucă să-l lege, umilința începu să-l îmboldească și omul porni să se zbată. Însă secundul și domnul Russell îl ținură și îndată fu cetluit. După ce se văzu legat zdravăn, se întoarse spre căpitan, care-și sufleca mînele, pregătindu-se să-l lovească și-l întrebă pentru ce voia să-l biciuiască.

— Am refuzat eu vreodată să-mi fac datoria ? Ați văzut dumneavoastră vreodată că mă codesc sau sînt nerrespectuos, sau nu mă pricep să-mi fac datoria ?

— Nu, îi răspunse căpitanul, nu de asta am să te biciuiesc. Te biciuiesc pentru că te-ai amestecat unde nu era treaba ta, pentru că pui întrebări.

— Pe nava asta nu poate nimeni pune o întrebare fără să fie biciuit ?

— Nu, urlă căpitanul la el. La bordul acestei nave nimeni nu deschide gura în afară de mine.

Și apoi începu să-i care la lovituri pe spinare, luându-și vînt de fiecare dată ca să lovească mai zdravăn. Pe măsură ce lovea, furia îi creștea și mai mult, dansa aproape pe punte, strigîndu-i în vreme ce mînuia funia :

— Dacă vrei să știi de ce te biciuiesc, atunci uite că-ți spun. Fiindcă îmi place să te biciuiesc, fiindcă-mi place. Fiindcă așa am eu poftă. Uite de aia !

Omul se zvîrcolea sub fiecare lovitură, pînă cînd, nemaiputînd îndura, îi scăpă un geamăt obișnuit mai ales la străini decît la noi :

— Ah, Isuse. Ah Isuse !

— Nu-l mai implora pe Isus, îi urlă căpitanul. El nu te poate ajuta în nici un chip. *Imploră-l mai bine pe Frank Thompson !* Lui să te rogi. Numai el te mai poate ajuta. Acum Isus nu te mai poate ajuta !

La aceste vorbe, pe care n-am să le uit nicicdată, mi-a înghețat sîngele în vine. Nu mai eram în stare să privesc scena asta. Dezgustat, îngrețoșat, m-am întors cu spatele, m-am rezemat de balustradă și m-am uitat la apă. Atunci m-am lăsat furat de gîndurile care mi-au trecut iute prin minte, nici nu știu cum : situația în care ne aflam, o dorință nemăsurată de a-l vedea pe căpitan pedepsit pentru toate astea atunci cînd ne vom întoarce acasă. Dar pleznetul loviturilor, vaietele bietului om m-au readus din nou la realitate. În cele din urmă, loviturile au încetat și, întorcîndu-mă, am văzut că secundul, la un semn al căpitanului, tăiase legăturile omului. Chir-cit aproape în două de durere, bietul marinăr se îndreptă încet spre prova și coborî în teugă. Toți ceilalți rămaseră nemișcați la locurile lor, în vreme ce căpitanul, nădușind de minie, porni să bată duneta și, de fiecare dată cînd se întorcea, ne striga :

— Ați priceput unde vă aflați ! Ați priceput că vă am în mînă și știți ce vă așteaptă ! N-ați știut cu cine

aveți de-a face ! M-ați judecat greșit ! Ei bine, acum mă cunoașteți ! Vă fac eu să vă supuneți, pe toți am să vă fac, or am să vă biciuiesc pe toți și pe cei de la prova și pe cei de la pupa, pînă la ultimul om. Aveți un stăpîn ! Da, un stăpîn de negri, de sclavi negri ! Și să văd eu cine-mi mai spune mie că el nu-i sclav negru !

În chipul acesta și cu multe alte cuvinte asemănătoare, cîntărite la fel ca să ne îngenuncheze și să înlătore orice nesupunere pe viitor, ne delectă vreme de zece minute, după care dispăru în cabină.

Curînd după aceea, John se arătă pe punte, cu spinarea goală, plină de dungi și vînatăi în toate sensurile, cumplit de umflată, și-i ceru stevardului să-i spună căpitanului să-i dea niște pomadă sau alifie să se ungă.

— Nu, strigă căpitanul care-l auzise din cabină. Spune-i să-și pună cămașa pe el. O să-i prindă cel mai bine, și să mă ducă la țărm cu barca. Nimeni n-are dreptul să ridice capul la bordul acestei nave.

După care, îl chemă pe domnul Russell și-i ordonă să-i ia pe cei doi pedepsiți și încă doi oameni și să-l ducă la țărm. Eu am fost unul din ultimii doi. Cei pedepsiți abia de erau în stare să-și încovoiaie spinarea, în vreme ce căpitanul le striga să-i dea bătaie, dar, văzînd că se străduiau cît puteau, i-a lăsat în cele din urmă în pace. Agentul stătea la pupa. Tot timpul cît am vîslit — nu știu dacă printr-un fel de înțelegere tacită sau nu — nimeni n-a scos o vorbă. Am debarcat, căpitanul, agentul și ofițerul s-au dus la clădirea de acolo, iar noi am rămas cu barca. Eu și cel care venise cu mine am stat lîngă barcă, în timp ce John și Sam s-au îndepărtat încet și s-au așezat pe niște stînci. O vreme au stat de vorbă, dar, în cele din urmă, s-au despărțit, rămînînd fiecare singur. John îmi trezea niște temeri. Era străin și destul

de nestăpînit la suferință. Avea și cuțit la el, iar căpitanul urma să se întoarcă singur la barcă. Dar nu s-a întîmplat nimic și ne-am întors în liniște la bord. Căpitanul era probabil înarmat și, dacă vreunul dintre ei ar fi ridicat mîna împotriva lui, nu le mai rămînea de ales decît fuga, șansa de a muri de foame în pădurile Californiei, ori de a fi prinși de soldați sau indieni, care, pentru o recompensă de douăzeci de dolari, ar fi pornit cu toții pe urmele lor.

După ce ne-am terminat treaba pe ziua aceea, am coborît în teugă și am luat o masă destul de frugală. Nimeni n-a scos o vorbă. Era sîmbătă noaptea, dar nu se auzi nici un crîmpei de cîntec, nici despre iubite, nici despre neveste. Domnea o atmosferă mohorîtă. Cei doi oameni zăceau în cușetele lor, gemînd de durere. Ne-am culcat cu toții, dar de mine nu s-a prins somnul. Cîte un zgomot, ce venea dinspre paturile celor doi, îmi arăta că nu dormeau, fiindcă nici nu puteau să stea prea mult într-o singură poziție : lampa chioară își arunca, legănîndu-se, lumina tremurătoare asupra aceluia cavou întunecat în care ne duceam traiul, și prin minte-mi treceau o mulțime de gînduri și hotărîri. Nu mă temeam cu adevărat de amenințările căpitanului, pentru că n-avea de ce să mă pedepsească, dar cumpăneam situația în care ne aflam, mă gîndeam la soarta de a trăi sub amenințarea tiraniei instaurate de un individ nestăpînit, bezmetic, la coclaurii pe care ne aflam, la lungimea călătoriei, la nesiguranța întoarcerii în Statele Unite, și la eventualitatea de a face dreptate și a da satisfacție acestor oameni sărmani cînd vom ajunge acasă. Am jurat atunci ca, de-mi va da Dumnezeu posibilitatea, să fac ceva pentru a corecta nedreptățile și a ușura suferințele acestei tagme de ființe alături de care am îndurat atît de multă vreme.

A doua zi era duminică. Am lucrat ca de obicei, am spălat punțile etc., pînă la micul dejun. După-masă, l-am dus pe căpitan la mal, unde am găsit niște piei de vită aduse în cursul nopții. Mi-a spus să rămîn la țarm și să le păzesc, adăugînd că barca va veni să mă ia înainte de lăsarea nopții. Am rămas singur și am avut parte de o zi liniștită pe colină, apoi am luat masa cu cei trei oameni de la șandramaua aceea mică. Din nefericire, nu aveau nici o carte la ei și, după ce-am mai stat o vreme de vorbă cu ei, m-am mai plimbat, dar, în cele din urmă, m-am plictisit fără nimic de făcut. Micul nostru bric, casa noastră în care am îndurat atîtea greutăți și suferințe, stătea la ancoră în larg, departe, încît abia îl mai zăreai și, pe întinderea imensului golf, nu se vedea decît o insuliță mohorîtă, abruptă, de formă conică, cu un sol argilos, fără urmă de vegetație pe ea, dar care păstra totuși o melancolică amintire, deoarece pe culmea ei erau înmormîntate rămășițele unui englez, comandant al unei mici nave comerciale, mort în vreme ce se afla cu nava în acest port. Pentru mine era un loc solemn și impresionant. Se înălța solitar în mijlocul singurătății, iar acolo zăcea îngropat un om la fel de singur, rămas fără prieteni. Dacă ar fi fost un simplu mormînt n-ar fi însemnat nimic. Dar singuraticile rămășițe pămîntești se potriveau cu aerul singuratic ce dăinuia asupra tuturor celor din jur. A fost unicul loc din California care a trezit în mine un sentiment poetic. Omul murise departe de casă, fără un prieten lîngă ei, și încă de otravă, după cum se bănuia, dar nimeni n-a cercetat faptul, și a fost înmormîntat fără nici un ritual. Secundul — după cîte mi s-a spus — bucuros să nu-i mai stea omul în cale, s-a grăbit să-l urce pe colină și apoi să-l vadă în pămînt, fără să spună un cuvînt și fără o rugăciune.

Spre seară, am început să mă uit tot mai nerăbdător să văd barca venind, dar n-a apărut decît în amurg, cînd am văzut pe apă un punctișor, iar cînd s-a mai apropiat, am deslușit barca cea mică, în care era și căpitanul. Deci pieile nu aveau să fie luate la bord. Căpitanul sui colina însoțit de un marinar care-mi aduse jacheta scurtă și o pătură. Arăta destul de încruntat, m-a întrebat dacă am avut destul de mîncare, mi-a spus să-mi clădesc un adăpost din piei, ca să-mi țină cald, întrucît aveam să dorm alături de ele pentru a le păzi. Am prins un moment și am schimbat vreo două vorbe cu cel care mi-a adus jacheta.

— Ce se mai aude la bord ? l-am întrebat eu.

— Destul de prost, îmi răspunse el. Treabă din greu și nici o vorbă ca lumea.

— Cum ? m-am mirat eu. Ați muncit toată ziua ?

— Da. Nu mai avem noi parte de duminici. În cală am mutat totul din loc, de la prova la pupa și de la chilă la punte.

M-am dus la magazie ca să iau masa. Am mîncat niște fasole — hrana de toate zilele în California, care, atunci cînd e bine gătită, e cea mai grozavă fasole din lume —, cafea din grîu prăjit și pîine marinărească. După-masă, cei trei indivizi s-au așezat sub lumînarea de seu, cu o pereche de cărți jechoase, spaniole în mînă și s-au apucat de jocul lor favorit *trenta y uno* *, un fel de versiune spaniolă a licitației. I-am lăsat în plata domnului și m-am dus să-mi fac culcuș în grămada de piei. Era de-acum întuneric, nava nu se mai vedea și, pe mile întregi, nu mai era suflet de om în afară de cei trei indivizi. Coyotii — niște animale care, ca înfățișare, sînt undeva între vulpe și lup — se puseseră pe niște lătrături ascuțite,

* Treizeci și unu — joc de cărți.

repezite, după cum li-i felul, iar două cucuvele, pripășite pe niște depărtate promontorii, ce intrau adînc în golf, de o parte și de alta a colinei unde mă aflam eu, își lansau, pe rînd, lugubrele lor note. Mai auzisem aceste chemări noaptea și înainte, dar nu mi-am dat seama ale cui erau, pînă cînd unul dintre cei trei veni să vadă cum m-am instalat și mi-a spus că bufnițele făceau așa. Cînd auzi noaptea doar glasul acela voalat de depărtare, îți sună în urechi pline de melancolie și de rele prevestiri. Și aproape toată noaptea au ținut-o tot așa, răspunzîndu-și una alteia, rar, la intervale regulate. Mai scăpam de obsesia lor cînd se porneau și coyotii cei gălăgioși, ce se furișau pînă în apropierea culcușului meu, și nu se poate spune că erau niște vecini prea plăcuți. A doua zi dimineată, barca cea mare se arată încă înaintea zorilor la țărm și începu încărcarea pieilor.

Am rămas la ancoră la San Pedro vreo săptămînă, ocupați cu transportul pieilor și alte treburi ce intraseră în rutina noastră zilnică. Eu am mai rămas o zi pe colină, păzind piei și mărfuri, dar, de data asta, am reușit să găsesc aruncat într-un colț al magaziei o parte din volumul lui Scott *Piratul*, însă, cum îi lipseau pagini, m-a lăsat baltă într-unul din cele mai pasionante momente. Așa că am intrat în discuție cu proaspetele mele cunoștințe de la țărm și am aflat o mulțime de lucruri despre ținut, obiceiurile sale, despre porturi etc. Mi-au spus că atunci cînd se pornesc furtunile de sud-est, portul de aici era mai nenorocit decît cel de la Santa Barbara. Linia țărmului fiind cu un cart jumătate mai deschisă pe direcția acestor vînturi și fiind și golful mai puțin adînc, deferlanții se spărgeau mult mai în larg, cam unde stăteam noi la ancoră. Furtuna, care ne-a făcut să fugim în larg la Santa Barbara, fusese aici atît de puternică încît

tot golful, pînă la o leghe de țărm, era numai spumă de brizanți, iar valurile se ridicau atît de mari că treceau într-adevăr peste Insula Mortului. *Lagoda* se afla la ancoră și fugise la prima alarmă, dar cu atîta grabă, că fusese nevoită să lase barca cea mare la geamandură. Barca a tot săltat trăgînd de geamandură, ridicîndu-se cu prova aproape perpendicular. Oamenii mi-au spus că s-au uitat la ea și au văzut-o pînă la lăsarea întunericului cînd și-a rupt barbeta și a pornit-o călare pe valuri pînă a fost aruncată la țărm.

La bordul navei *Pilgrim* totul se desfășura normal, fiecare încercînd să facă treburile să meargă cît mai bine, dar era evident că nu mai putea fi vorba de bucurie în această călătorie. Se citau, din cînd în cînd, proverbe de genul „am pornit pe un drum fără întoarcere” sau „fiecare om cu soarta lui”, dar nimeni nu pomenea vreodată de sfîrșitul probabil al călătoriei sau de Boston, sau de alte treburi din astea, iar dacă, totuși, vreunul amintea de ele se alegea cu o replică mohorîtă din partea vreunui tovarăș : „Boston zici ? Să mulțumești stelei tale norocoase dacă mai vezi tu vreodată Bostonul. Mai bine să-ți tăbăcești spinarea, să-ți păzești capul, să-ți potcovești picioarele și pregătește-te să ancorezi în California pe viață”. Sau alte vorbe de felul acesta : „O să ajungi la Boston după ce-o să ți se ducă tot părul de pe creștet de atîta cărat de piei, iar în loc de leafă o să te alegi cu niște boarfe și n-ai să ai parale să-ți cumperi nici măcar o perucă”.

La teugă doar rareori mai amintea cineva de povestea cu biciuirea. Dacă cuiva îi venea chef să pomenească de treaba asta, ceilalți, cu o delicatețe la care nu mă așteptam din partea unor astfel de oameni, îl opreau pe dată sau schimbau vorba. Dar cei doi care avuseseră parte de pedeapsă vădeau unul față de celălalt un respect demn

de admirație, cum nu întâlnești nici chiar în cele mai
elevate medii umane. Sam știa că John avusese de pățimit
numai din cauza sa și, ori de câte ori pomenea de întâm-
plare, spunea că n-ar fi fost nimic dacă ar fi fost biciuit
numai el, dar nu-l putea vedea pe celălalt fără să-și aducă
aminte că el fusese pricina umilinței ce se abătuse asupra
capului lui. În vreme ce John nu lăsa, nici prin vorbă,
nici prin faptă, să se înțeleagă că își amintea ce pătimise
deoarece încercase să-și salveze tovarășul. Dar nici unul
nu ținea secret faptul că Bill danezul și Foster ar fi
putut să le vină în ajutor, dar nu se așteptau la același
lucru din partea lui Stimson sau a mea. Deși ne arătam
simpatia față de suferințele lor și indignarea față de
brutalitatea căpitanului, nu eram deloc siguri că numai
una dintre părți era de vină pentru stîrnirea acestor difi-
cultăți, și ne feream să ne angajăm de partea lor, promi-
țîndu-le doar să-i ajutăm după ce vom ajunge acasă *.

* Din cauza schimbării navelor, care a avut loc la vremea
aceea, căpitanul Thompson a sosit la Boston cu vreun an înaintea
lui *Pilgrim*, după care a plecat în altă călătorie, așa că acești oa-
meni nu au mai putut da ochii cu el. Cîrînd după publicarea pri-
mei ediții a acestei cărți, în 1841, am primit o scrisoare de la
Stimson, datată în Detroit, Michigan, unde se apucase din nou de
afaceri. Dau mai jos un fragment din scrisoare : „În ceea ce pri-
vește scena cu biciuirea, socot că ai relatat-o cît se poate de corect
și, dacă ar fi să ți se reproșeze ceva, e faptul că ai fost prea in-
dulgent față de purtarea brutală și lășă a căpitanului Thompson.
Deoarece eram în cală cînd s-a stîrnit ciorovăiala, am să-ți relatez
povestea atît cît îmi mai aduc eu aminte. Noi munceam în cala
prova, trăgînd mărfurile la gura magaziei, pentru a ajunge la
ele trebuia să mutăm stivele cu piei dînspre prova spre pupa.
După ce-am mutat o parte, am ajuns, în cele din urmă, la lăzi
și am încercat să le scoatem, fără să mai dăm deoparte pieile.
În timp ce se îndeletnicea cu treaba asta, Sam s-a rănit întâm-
plător la mîină, ca de obicei, a început să injure și nu-și cruța
deloc sudalmele. Sînt convins că nu știa că în momentele acelea
căpitanul Thompson era atît de aproape de el. Căpitanul l-a în-

După ce-am umplut toate încăperile de rezervă cu piei, am virat ancora și ne-am îndreptat spre San Diego. Nici-odată nu se vede mai bine starea de spirit a echipajului decât în timpul manevrelor de plecare a navei. Atunci când se muncește cu tragere de inimă, marinarii sînt ca niște pisici în arboradă, velele sînt slobozite într-o clipă, fiecare se opintește din răsputeri în cavila de matisit și vinciul începe să se rotească vioi, însoțit de îndemnuri puternice : „Trageți ! Trageți ! Trageți cu inimă !“, iar corul celorlalți ține isonul — „Cu inimă, băieți !“ — în vreme ce caponează ancora. Însă de data asta la noi totul mergea greoi. Nimeni nu s-a suit în arboradă cu entuziasm, iar lanțul ancorei venea și el cu greu să se înfășoare pe vinci. Secundul, care se afla lîngă babale, își consumase și el toată retorica oficială și nu făcea decât să strige : „Virați mai cu viață ! Mai mult suflet, băieți ! Vira ancora ! Vira la cabestan !“ etc., etc., dar nu ajuta la nimic. Nimeni nu-și rupea șalele și nici cavila, opintindu-se la treabă. Și când palancul de capon veni lîngă bordaj, a pus mîna tot echipajul, ba și bucătarul și stevardul, ca să fixeze ancora la nară ; dar în loc să se audă înviorătorul îndemn : *Cu inimă, băieți*, oînd își unesc glasurile toți oamenii echipajului, noi am tras potient, îndelung, în tăcere, și ancora a venit foarte încet la locul ei. Bine se zice că un cîntec face cît zece oameni. Secundul ne-a spus : „Haideți, dați-i drumul la *Cu inimă, băieți*“, dar

trebat, fără prea multă politețe, ce s-a întîmplat. Sam, cum era și bilbiit, n-a fost în stare să-i răspundă pe dată, deși se străduia ; în cele din urmă, i-a răspuns așa cum i-ar fi răspuns oricare altul în astfel de împrejurări, dar totuși cred că nu cu intenția de a fi obraznic. Fiind stîrnit, și cum mîna rănită îl durea, probabil că a răspuns mai morocănos sau obraznic. Așa a început scena pe care ai redat-o atît de bine și care mie mi se pare a fi o relatare exactă, fără nici o exagerare a întregii întîmplări“.

noi nu mai aveam vioiciune și am încheiat treaba fără a da glas cîntecului. Căpitanul bătea duneta, dar nu scoase o vorbă. Trebuie să fi simțit și el schimbarea atitudinii echipajului, dar nu avea de ce se lega în mod oficial.

Am navigat încet în josul coastei, mînați de un vînt ușor, dar prielnic, ținîndu-ne foarte aproape de țărm, și am zărit clădirile altor două misiuni catolice, arătînd ca niște calupuri mari de ghips, albind în depărtare. Una dintre ele, așezată pe culmea unei coline înalte, era San Juan Capistrano, în apropierea căreia, vara, uneori, ancorau corăbii ca să încarce piei. A doua zi în amurg, drept înaintea noastră, apăru un promontoriu mare, împădurit, în spatele căruia se afla micul port San Diego. Toată noaptea am rămas în largul acestui promontoriu, prinși de un calm desăvîrșit, dar a doua zi, sîmbătă, 14 martie, avînd parte de o briză bună, am dublat capul și, făcînd volta în vînt, am ajuns chiar în fața portului, care e de fapt gura unui mic rîu. Toți eram nerăbdători să aruncăm o privire asupra acestor locuri necunoscute. Portul era protejat dinspre nord și vest de un lanț de înălțimi care porneau de pe promontoriul ce rămăsese în bordul babord, așa cum intram noi în port, și continua spre interiorul ținutului, cît vedeai cu ochii. De cealaltă parte era o zonă mai joasă, acoperită de vegetație, dar fără copaci. Intrarea e atît de îngustă încît nu îngăduie decît trecerea unei singure nave, curentul curge iute, iar canalul duce atît de aproape pe lîngă un pînten de stîncă încît acesta păru să atingă coca navei. Nu se vedea nici un fel de oraș, dar pe țărmul cu nisip fin — în dreptul căruia la nici o lungime de cablu erau ancorate trei nave — se vedeau patru construcții mari, clădite din scînduri negeluite, arătînd cam ca niște hambare în care se păstrează gheața pe malul lacurilor de lîngă Boston ; în jurul lor se ridicau grămezi de piei, în

vreme ce pe uși intrau și ieșeau niște indivizi cu cămăși roșii și pălării mari din pai. Erau depozitele de piei. Dintre navele aflate la ancoră, una era vechea noastră cunoștință *Loriotte*, bondoacă, stîngace, o mică brigantină. Alta, cu etrava ascuțită, catarge înclinate, vopsită și cătrănită proaspăt, strălucind de-ți lua ochii în lumina crudă a dimineții, cu un pavilion roșu ca sîngele și crucea Sfîntului Gheorghe la pic era frumoasa *Ayacucho*. Cea de-a treia era o navă mare, cu arboretele zburătorului și velele necoborîte, arătînd obosită și îmbătrînită, cum pot obosi și îmbătrîni numai doi ani de cărăușie de piei. Era *Lagoda*. Pe cînd ne apropiam, împinși iute de curent, am pregătit lanțul și am strîns velele zburător.

— Funda ancora ! ordonă căpitanul.

Dar, fie că am lăsat prea puțin lanț în fața vinciului, fie că s-a încurcat, ori că mergeam prea repede, ancora n-a prins.

— Filați lanțul ! urlă căpitanul.

Și am dat drumul la lanț, dar n-a mai folosit la nimic. Pînă să fundarisim și cealaltă ancoră, am derivat lateral și ne-am izbit de *Lagoda*. Echipajul de pe cealaltă navă era la micul dejun în teugă, și bucătarul, văzînd că venim peste ei, a dat buzna afară din bucătărie și i-a alertat pe ofițeri și pe oameni.

Din fericire, nu s-a întîmplat nici o stricăciune mai mare. Bastonul bompresului ei se strecură printre catargul mare și trinchetul nostru, măturîndu-ne o parte din greement și rupînd balustrada, dar și-a pierdut și ea martingala. În felul ăsta însă ne-am oprit, iar cînd ceilalți au mai filat lanțul ancorei lor, ne-am desprins de ei și am fundarisit și cealaltă ancoră. Dar și de data asta am avut același ghinion, fiindcă, înainte ca să prindă cineva de veste, noi derivam de-acum spre *Loriotte*. Căpitanul își

slobozi rapid și cu furie comenzile, virînd la maximum gabierii, mascînd și iar orientînd velele în vînt, în speranța că ancorele vor prinde sau se vor degaja cu totul. Dar totul a fost în zadar, așa că, în cele din urmă, căpitanul se așază pe balustradă luînd lucrurile în glumă și-i strigă căpitanului Nye că vine să-i facă o vizită. Așa că am derivat ajungînd drept peste *Loriotte*, care veni cu prova babord peste cartierul nostru tribord, smulgînd o parte din balustrada respectivă, rupîndu-și tangonetul babord și unul sau doi pontili. L-am văzut pe arătosul marinar Jackson pe teugă, trudind împreună cu băștinașii să se elibereze de noi. După ce au filat lanțul, ne-am desprins, dar ancorele noastre s-au încurcat cu ale lor. Am trecut la vinci și am tras, am tras, dar degeaba. Uneori reușeam să recuperăm puțin lanț, dar o opintire mai zdravănă a navei ni-l lua înapoi. Acum începusem să derivăm spre *Ayacucho*, cînd am văzut că barca navei se îndreaptă spre noi și ni-l aduce pe căpitanul Wilson la bord. Era un ins scund, energic, bine clădit, de vreo cincizeci de ani. Avînd vreo douăzeci de ani mai mult decît căpitanul nostru, fiind în plus și un marinar desăvîrșit, nu s-a sfiit să-și ofere sfatul, și, încet, încet, a ajuns să preia comanda pe nava noastră. Ne ordonă cînd să tragem, cînd să blocăm vinciul, să ridicăm și să strîngem focul și randa de furtună, după cum socotea el că e mai bine. Căpitanul nostru mai dădu și el cîteva ordine, dar, de obicei, Wilson le contramanda spunînd pe un ton părintesc, degajat : „Ei, cum, căpitane Thompson, doar nu vrei să ridici focul acum“, sau „Nu e încă vremea să vireze lanțul“, așa că pînă la urmă căpitanul nostru se lăsă păgubaș. Noi nu aveam nici un motiv să ne plîngem de situația asta, pentru că Wilson era un om cumsecade și avea un fel plăcut de a vorbi, care te încuraja, încît totul mergea strună. După vreo două, sau

trei ceasuri de trudă continuă la vinci, virînd și opintindu-ne cu toată puterea, am reușit să scoatem o ancoră, de care se agățase și ancora cea mică de prova de pe *Loriotte*. După ce-am degajat-o pe asta, i-am dat drumul, și ne-am mai pus ordine în prova, am ridicat și cealaltă ancoră care derapase prin jumătate de port.

— Acum, ne spuse Wilson, am să vă găsesc eu un loc bun de ancorare.

Punîndu-ne să ridicăm velele zburător, ne duse mai departe și am ancorat cu mare eleganță, drept în fața magaziei de piei pe care urma s-o folosim noi. După treaba asta își luă la revedere, în vreme ce noi strîngeam velele și ne duceam la masă, lucru binevenit, pentru că muncisem pe rupte și nu mîncasem nimic de la prînz, din ziua precedentă, iar acum era aproape douăsprezece. După acest mic dejun, pînă noaptea am muncit, coborînd bărcile și legînd nava la geamandură. După masa de seară, doi dintre noi l-am dus pe căpitan cu barca la *Lagoda*. Cînd ajunse lîngă navă, el își anunță sosirea, iar secundul, de pe pasarelă, îi strigă prin gura tambuchiului căpitanului Bradshaw.

— Sir, vine căpitanul Thompson la bord !

— A adus și bricul cu el ? se interesă bătrînul tăbăcit de mare, pe un glas care se auzi și la prova și la pupa.

Incidentul îl deranjă destul de mult pe căpitanul nostru, și gluma deveni vorbă curentă printre noi, ba chiar și pe toată coasta cît a mai durat călătoria. Căpitanul nostru a coborît în cabină, iar noi ne-am dus la prova, am băgat capul în teugă și i-am găsit pe oameni la masă.

— Haideți încoace, matrozi, haideți ! ne invitară ei, îndată ce ne zăriră.

Am coborît și ne-am trezit într-o teugă înaltă, spațioasă, bine luminată, cu un echipaj de doisprezece, paisprezece

oameni care îmbucau din gamelele și cratițele lor, beau ceai, trîncăneau și rîdeau, toți degajați și stăpîni pe ei, de parcă toată lumea era a lor. Atmosfera trăda confort și dragoste de viață, față de teuga noastră întunecată și înghesuită, și față de echipajul atît de redus și nemulțumit al bricului. Era sîmbătă seara, oamenii își terminaseră lucrul pe săptămîna respectivă și, fiind ancorați bine, nu mai aveau nimic de făcut pînă luni dimineața. După doi ani de muncă grea de-a lungul coastei, văzuseră toată California și tot ce are ea mai nenorocit. Acum încărcaseră, aranjaseră în cală aproape toată încărcătura și, în vreo săptămîină sau două, sperau să se îndrepte spre Boston.

Am petrecut o oră sau chiar mai bine cu ei, discutînd despre California, pînă cînd veni ordinul : „Cei de pe *Pilgrim*, valea !” și am ajuns iar pe bricul nostru. Cei de pe *Lagoda* erau o echipă de oameni încercați și inteligenți, puțin cam sălbăticiți și cu hainele vechi și peticite după atîta vreme de stat în California. Toți erau marinari cu experiență, între douăzeci și treizeci și cinci, patruzeci de ani. Ne-au întrebat și ei despre nava noastră, despre obiceiurile de la bord etc., și nu mică le-a fost mirarea auzind de povestea cu biciuirea. Ne-au spus că de-a lungul coastei se iscau adesea neînțelegeri și, uneori, cîte o bătaie sau încăierare în regulă, dar nu mai pomeniseră vreodată ca un marinar să fie cetluit și biciuit. „Vulturul cu aripile întinse” — pedeapsa prin țintuire pe punte — era o specie nouă de pasăre în California.

Ne spuneau că, la San Diego, echipajele aveau întotdeauna ziua de duminică liberă, atît cei de la bordul navelor cît și cei de la magazii, mulți dintre ei mergînd și în permisie în oraș. Tot de la ei am aflat o mulțime de lucruri despre tăbăcitul și depozitarea pieilor, iar ei se arătau cît se poate de nerăbdători să afle ultimele noutăți (vechi

de șapte luni) din Boston. Una dintre primele lor întrebări a fost despre părintele Taylor, preotul marinarilor din Boston. După care au urmat obișnuitele discuții, întrebări, povești și glume care se aud în teuga navelor și care, la urma urmelor, nu sînt cu nimic mai vătămătoare, deși mai neșlefuite și mai din topor, decît cele pe care s-ar putea să le auziți de la niște gentilemani bine îmbrăcați, adunați în jurul meselor de acasă.

Capitolul XVI ZI DE PERMISIE LA ȚĂRM

A doua zi, duminică, după ce-am curățat, am spălat punțile și am luat masa, secundul veni la teugă anunțîndu-ne că unul din carturi are permisiunea să coboare la țărm. Am tras la sorti, și s-a nimerit să iasă cartul tribord, în care mă număram și eu. Într-o secundă nu se mai vedeau decît pregătiri în acest scop. Intrară în funcțiune căldările de apă dulce, treabă îngăduită în port, și săpunurile, apărură hainele de oraș care începuseră să fie periate frumos, pantofii de lac, legăturile de gît, pălăriile treceau prin revizia generală, se împrumutau de la unul la altul, așa că, în cele din urmă, fiecare se dichisi cu ce era mai de soi. S-a dat ordin să se pună la apă o barcă pentru a-i duce la țărm pe cei în permisie, noi ne-am așezat frumos la pupa, cu niște mărețe aere de pasageri care și-au plătit drumul și, după ce-am sărit pe plajă, ne-am îndreptat spre orașul care se afla la vreo trei mile depărtare.

E păcat că pe navele comerciale nu se organizează și alt fel ziua asta liberă. Atunci cînd se află în port, echipajele lucrează toată săptămîna și singura zi îngăduită odihnei sau distracției e duminica, iar dacă nu apucă să

coboare la țărnișă în ziua asta atunci nu mai au cînd. Am auzit de unii căpitani mai habotnici care sîmbăta, după ora douăsprezece, le dădeau liber oamenilor. E un program bun atunci cînd comandantii lasă la dispoziția echipajului alt de mult timp. Dar mai ales tinerilor marinari, crescuți în cultul acestei zile, li se pare foarte păcătoasă tentația puternică a unora de a încălca acest caracter sacru al duminicii. Dar, așa cum stau lucrurile, e greu de crezut că, după un lung și greu voiaj, vreun echipaj va refuza să profite de ocazia de a scăpa cîteva ceasuri de truda și restricțiile de la bord și nu va profita pentru a mai păși pe pămînt și a vedea lumea, oamenii, numai pentru că e duminică. Marinarii nu vor avea niciodată nimic împotriva să mai scape și ei de infern în ziua asta de sărbătoare.

N-am să uit niciodată plăcuta senzație de a zburda liber pe coclauri, ascultînd păsările cum cîntă în jurul meu, de a mă simți departe de universul închis, munca și regulamentul de la bord, de a fi chiar și numai pentru o zi din nou stăpînul meu. Libertatea marinarului nu ține decît o singură zi, dar, atîta vreme cît durează, e o deplină libertate. Nu-l mai supraveghează nimeni, poate face ce pofteste și se poate duce unde are el chef. Trebuie să spun, cu toată sinceritatea, că ziua asta mi-a îngăduit să înțeleg pentru prima oară în viață sensul cuvintelor : *bucuria libertății*. Era și Stimson cu mine și, întorcînd spatele navei, am pornit-o agale, sporovăind despre fericirea de a fi iarăși stăpîni pe propria noastră soartă, despre vremurile de altădată pe cînd eram cu desăvîrșire liberi, în mijlocul prietenilor noștri din America, despre perspectiva întoarcerii și ne făceam planuri încotro să ne îndreptăm și ce să facem după ce ne vom vedea ajunși acasă. Era minunat cum viitorul ni se lumina, și cît de scurtă și suportabilă ni se părea acum călătoria în această nouă

lumină. Lucrurile arătau acum cu totul altfel decît atunci cînd le dezbatăam noi în teuga întunecoasă, în noaptea de după supliciul biciuirii, la San Pedro. Dar nu e chiar cel mai neînseinnat cîştig faptul că, îngăduind din cînd în cînd marinarilor să se bucure de o astfel de permisie, li se insuflă o nouă poftă de viață, care îi face să se simtă mai veseli și mai independenți și, treptat, asta îi determină să vadă și fața plăcută a lucrurilor, cel puțin pentru o vreme.

Eu și Stimson ne-am hotărît să fim cît mai mult împreună, deși știam că nu se făcea să ne îndepărtăm de tovarășii noștri de navă, mai ales că ei știau că, prin naștere și educație, aparțineam altei lumi și erau deja puțin cam neîncrezători, gîndindu-se că îndată ce vom ajunge la țărm aveam să ne dăm aere de gentilemani, și ne vom rușina de tovarășia lor, treabă pe care marinarul nu o înghite. După ce s-a încheiat călătoria n-ai decît să te porți cum vrei, dar atîta vreme cît faci parte din aceeași navă, trebuie să fii tovarăș cu el și pe țărm, altfel nu-ți va fi nici el tovarăș îndată ce se va întoarce la bord. Am fost prevenit de treaba asta înainte de a porni pe mare, drept care nu mi-am luat țoale dichisite cu mine, fiind îmbrăcat la fel ca toți ceilalți, cu niște pantaloni albi de doc, haină albastră și pălărie de pai, ceea ce mă împiedica să-mi aleg o tovarășie mai de soi, și nearătîndu-mă înclinat să mă feresc de ei, am reușit să le înlătur toate bănuielile. Echipajul nostru s-a amestecat cu cele aparținînd altor nave și, așa cum e firea marinarului, am cotit-o către prima crîsmă. Era o coșmelie mică din chirpici, doar cu o singură încăpere, unde se găseau băuturi, mercerie, mirodenii, încălțăminte, pîine, fructe, și tot ce se poate găsi în California. Cîrciuma era ținută de un iancheu, un individ chior, venit de la Fall River pe coasta Pacificului, cu o balenieră, pe care o părăsi în Insulele

Sandwich, ca apoi să se îndrepte spre California unde puse pe roate o *pulperia*. Eu și Stimson ne-am ținut în siajul tovarășilor noștri de navă, știind că refuzul de a bea cu ei însemna cel mai mare afront, dar hotărâți s-o ștergem la prima ocazie. E un obicei universal recunoscut ca fiecare marinar pe rînd să dea de băut celorlalți, obligîndu-i pe toți cei prezenți, chiar și pe patronul localului, să servească un păhărel. Cînd am intrat prima oară în cîrciumă, se stîrnise un fel de dispută între echipajul navei noastre și ceilalți marinari, toți certîndu-se care să înceapă tratația, noii veniți în California sau cei mai vechi; dar cum lucrurile s-au rezolvat în favoarea celor din urmă, fiecare membru al celorlalte echipaje începu să dea de băut pe rînd; de față erau o mulțime, punîndu-i la socoteală și pe „musafiri” — adică din cei veniți întîmplător pentru că știau ei ce avea să se întîmple și voiau să profite de ospitalitatea marinarului —, paharul de băutură era un real, cam doisprezece cenți jumătate, așa că e lesne de închipuit că tratația făcea o gaură destul de mare în bugetul fiecăruia. Veni și rîndul echipajului nostru, iar eu și Stimson, cum eram foarte dornici de a scăpa o dată, am ieșit în față solicitînd paharele cu băutură, dar am descoperit deîndată că exista o rînduială și aici, cei mai bătrîni avînd întîietatea tratației, fiindcă marinarii tîbăciți nu suferă să vadă că le-o iau înainte doi mucoși. Și *bon gré, mal gré*, a trebuit să ne așteptăm rîndul, temîndu-ne, pe de-o parte, că n-b să mai găsim cai de închiriat, iar pe de alta, să nu apucăm să bem prea mult, fiindcă trebuia să-ți golești de fiecare dată paharul, iar dacă acceptai cîntea unuia și refuzai pe a altuia era mare insultă.

După ce ne-a venit și nouă rîndul și ne-am achitat de toate obligațiile, am șters-o frumușel afară și am început să ne strecurăm printre case, căutînd să facem rost de niște

cai ca să ne plimbăm și să vedem ținutul. La început n-am prea avut succes, și la toate întrebările noastre n-am putut scoate de la indivizii aceia indolenți decît un *Quien sabe ?* (Cine știe ?), obișnuitul răspuns pe care-l dau la orice fel de întrebare. După multe încercări, am întîlnit un puști din Insulele Sandwich, din echipajul căpitanului Wilson, de pe *Ayacucho*, și abia acesta, cunoscînd bine locurile, s-a descurcat și ne-a făcut rost de doi cai, cu șa și frîu în regulă, precum și cu un lasou la oblînc. Îi închiriasem pentru toată ziua, avînd înlesnirea de a-i aduce seara și a-i lăsa pe plajă, și totul numai pentru un dolar, pe care a trebuit să-l plătim înainte. În California calul e cît se poate de ieftin, nici cel mai grozav nu face mai mult de zece dolari, cei mai amărîți fiind vînduți la patru sau chiar trei dolari bucata. Atunci cînd închiriezi un cal cu ziua nu plătești de fapt decît folosirea șei, și efortul de a prinde calul. Dacă aduci șaua nevătămată înapoi, proprietarul nu-și mai bate capul să vadă ce-i cu calul. După ce-am încălecat pe bidiviii noștri, animale foarte vioaie, am pornit-o în goană prin împrejurimi. Și, fiindcă veni vorba, aici calul se conduce ca la cavalerie, apăsînd hățul pe grumazul animalului în partea opusă direcției în care s-o ia și nu trăgînd de zăbală. Ne-am dus întîi și întîi la acel *presidio* căzut în ruină, ce se ridica pe o colină, lîngă așezarea pe care o și domina. Era construit în formă de patruleter deschis la un capăt, ca toate celelalte edificii de acest fel, și arăta dărăpănat de tot, în afară de una din laturi, unde locuiește comandantul cu familia lui. Avea doar două tunuri, dintre care unul era înfundat, iar celălalt nu avea afet. Garnizoana era formată din vreo duzină de indivizi mai mult goi și cam nemîncați, după cum se vedea, și se zicea că nu exista pentru fiecare cîte o armă. Mica așezare se afla chiar sub fort, fiind compusă din

vreo patruzeci de colibe sau locuințe de un maroniu întunecat și alte trei sau patru case mai mari, cu pereții văruiți, aparținând așa-numiților *gente de rason*. Așezarea e cam cît jumătate din Monterey sau Santa Barbara, și prea mult comerț nu se poate face aici. De la *presidio*, am luat-o către misiunea catolică, aflată la vreo trei mile distanță, după cum ni se spusese. Treceam peste un ținut nisipos și, pe mile și mile întregi, nu vedeai ceva ce s-ar fi putut numi copac, însă iarbă verde din belșug, tufișuri și desișuri de arbuști, și se zicea că terenul e fertil. După ce-am călărit în chip plăcut vreo cîteva mile, am zărit și zidurile albe ale misiunii, iar după ce-am trecut un pîrîu, am ajuns chiar în spatele clădirii. Misiunea era durată din lut și tencuită. Avea ceva cu totul izbitor în înfățișare : un șir de clădiri neregulate, legate una de alta formînd un careu, la un capăt cu o biserică ce domina totul cu cele cinci clopotnițe ale sale, în fiecare atîrna cîte un clopot mare, iar tocmai în vîrf se ridica cîte o imensă cruce ruginită. În afara zidurilor, lipite de ele, mai erau vreo douăzeci sau treizeci de mici colibe, din paie și crengi, unde își duceau traiul cîteva indieni, aflați sub protecția și în slujba misiunii.

După ce-am trecut de poartă, am intrat în curtea pătrată din mijloc unde domnea o liniște de moarte. Într-o latură se afla biserica, pe cealaltă un șir de locuințe înalte, cu gratii la ferestre, pe cea de-a treia se vedeau cîteva locuințe mai mărunte, sau oficii, iar cea de-a patra părea să nu fie decît un zid înalt de legătură. Nu se zărea țiipenie de om. Am dat de două ori ocol călare curții, în speranța că, doar, doar, vom trezi pe careva. La un moment dat am zărit un călugăr înalt, cu capul ras, cu sandale în picioare, în veșminte de franciscan, trecînd iute printr-una din galerii, dar se făcu nevăzut fără să ne bage în seamă. După

ce-am încheiat cele două ocoluri, am oprit caii și, în cele din urmă, dinaintea uneia dintre locuințele mai mărunte se arată un om. Ne-am îndreptat spre el și ne-am trezit dinaintea unui individ îmbrăcat în ținuta obișnuită pentru această zonă, cu un lanț de argint în jurul gîtului de care era atîrnată o legătură mare de chei. După semnul acesta ne-am gîndit că aveam de a face cu „stevardul” misiunii, deci ne-am adresat cu *majordomo* și, drept răspuns, ne-a făcut o plecăciune și ne-a invitat în locuință. După ce ne-am legat caii, am intrat. Era o încăpere simplă, cu o masă, trei, patru scaune, una, două picturi cu sfinți, miracole, sau martirii, cîteva farfurii și niște pahare.

— *Hay alguna cosa de comer ?** i-am zis eu după cîtă gramatică știam.

— *Si, señor !* răspunse el. *Que gusta usted ?* * *

După ce i-am pomenit de *frijoles*, și știam că are precis, chiar dacă altceva n-ar fi avut, de carne de vită și pîine, făcînd aluzie și la vin, poate se nimerea să găscască și asta, individul a dispărut în altă clădire, de cealaltă parte a curții, și s-a întors în cîteva minute însoțit de niște ținci de indieni care aduceau farfurii și o ulcică de vin. În farfurii era niște friptură, fasole cu piper și ceapă, cîteva ouă fierte și un fel de macaroane făcute din făină californiană. Împreună cu vinul, a fost cea mai grozavă masă de care am avut parte de la plecarea din Boston și, în comparație cu ce mîncasem vreme de șapte luni, era de-a dreptul banchet împărătesc. După ce-am dat gata totul, am scos niște bani și l-am întrebat pe călugăr cît aveam de plată, dar omul a clătinat din cap, și-a făcut cruce și ne-a spus că era pomană, că Domnul ne îngăduise masa aceea. În-

* Se găsește ceva de mîncare ? (în spaniolă în text).

** Ce poftiți ? (în spaniolă în text).

țelegînd că tot ce consumasem nu fusese de vînzare, dar că omul nostru nu s-ar fi dat în lături de la un mic dar, i-am dat zece sau doisprezece reali, pe care-i puse în buzunar cu o admirabilă nonșalanță spunînd :

— *Dios se lo pague.* *

Luîndu-ne ziua bună de la el, ne-am îndreptat spre colibele indienilor. Puradeii alergau printre colibe goi pușcă, iar bărbații nu erau cu mult mai îmbrăcați, însă femeile aveau îndeobște pe ele niște rochii din pînză groasă, dintr-un fel de cînepă. Bărbații își petreceau timpul în cea mai mare parte păzind vitele misiunii, mai și lucrau în grădina destul de mare ce se întindea pe cîtiva acri, unde creșteau, se spunea, cele mai minunate fructe ale ținutului. Indivizii vorbesc, ca toți indienii din California, fără nici un fel de excepție, cea mai primitivă limbă pe care am auzit-o vreodată. Aruncă cuvintele din vîrful limbii și scot un sunet continuu și de neînțeles folosindu-se de obraji și fața exterioară a dinților. Nu cred că asta a fost limba lui Montezuma și a mexicanilor liberi.

Printre colibele de aici am întîlnit pe cel mai bătrîn om pe care l-am zărit în viața mea. Într-adevăr, nu mi-am putut închipui niciodată că un om poate fi atît de marcat de bătrînețe și încă să trăiască. Stătea la soare, rezemat de peretele colibei, iar mîinile și picioarele goale păreau de un arămiu închis, pielea îi era încrețită și boțită de parcă ar fi fost arsă. Mădularele erau subțiri, ca la un copil de cinci ani. Mai avea cîteva fire de păr cărunt, legate la ceafă, și se vădea a fi atît de neajutorat încît atunci cînd ne-am apropiat de el își ridică încet mîinile la obraz și, apucîndu-și pleoapele cu degetele, și le ridică ca să se uite la noi, după care, fiind satisfăcut de cele văzute, își

* Dumnezeu să te răsplătească (în spaniolă în text).

lăsă pleoapele să-i cadă la loc. Se pare că nu mai era în stare să-și deschidă ochii. Am întrebat ce vîrstă avea, dar n-am reușit să scot de la el decît un „*Quien sabe ?*” și probabil că nimeni nu știa.

După ce-am părăsit misiunea, ne-am întors în sat și, aproape tot drumul l-am făcut în galop. Caii californieni nu prea știu trapul care e mult mai plăcut ; ori merg la pas, ori în galop, fiindcă, aici nefiind nici străzi, nici defilări, nimeni nu-și poartă calul în trap strunit, călăreții de obicei își mîină bidiviii cît îi țin picioarele, pînă ostenesec, după care-i lasă la pas să-și tragă sufletul. După ce trăisem atît de multă vreme numai la bordul navei, aerul minunat al acelei după-amieze, galopul cailor, ce păreau să zboare fără să atingă pămîntul, emoția și noutatea goanei, toate ne făceau să încercăm o senzație de nedescris, și am fi vrut să călărim toată ziua. Cînd am ajuns în sat, am găsit foarte multă animație. Indienii, care în fiecare duminică au cîte o petrecere, acum se îndeletniceau cu un joc cu mingea, după care alergau pe un teren destul de neted din apropierea locuințelor. Bătrînii stăteau jos, în cerc, uitîndu-se, în vreme ce mai tinerii — bărbați, băieți și fete — alergau după minge și o aruncau cu toată puterea. Erau cîteva fete ce goneau ca niște ogari. Ori de cîte ori avea loc vreun incident sau o ispravă mai deosebită, bătrînii stîrneau mare zarvă, țipînd asurzitor și bătînd din palme. Cîteva mateloți se împleticeau printre case, ceea ce demonstra că *pulperia* fusese generoasă. Unul sau doi marinari ajunseseră să se salte în șa, dar, vădindu-se niște călăreți cam slabi, cum mexicanii le împrumutaseră niște cai mărăvași, bieții de ei se treziră curînd aruncați jos, spre marea veselie a celor din jur. Vreo șase băștinași din Insulele Sandwich, de la magazia de piei și de pe cele

două bricuri, se arătară călăreți încercați și goneau în plin galop de colo colo, chiuind și rîzînd ca niște sălbatici.

Se apropia amurgul, eu și Stimson am intrat într-o casă și ne-am întins să ne odihnim înainte de a ne întoarce pe plajă. Curînd s-au strîns mai mulți în jurul nostru să-i vadă pe *los marineros ingleses*, și o tînră femeie își manifestă slăbiciunea pentru batista mea, una mare de mătase, pe care o aveam de dinainte de a porni pe mare, mai frumoasă decît toate pe care le văzuseră ei vreodată. Bineînțeles că i-am dăruit-o, ceea ce mi-a atras recunoștința ei și ne-am trezit că ne oferă niște pere și tot felul de fructe, pe care le-am luat cu noi. Cînd am dat să plecăm, am văzut că bidiviii noștri, pe care-i legasem de ușă, dispăruseră. Plătisem ca să ne ducem cu ei pînă pe plajă, dar nu mai erau de găsit. Ne-am întors la cel de la care-i închiriasem, dar individul ridică doar din umeri și la întrebarea noastră unde-s caii ne răspunse doar „*Quien sabe ?*”. Cum nu se arăta deloc neliniștit și nici nu s-a interesat de șei, ne-am dat seama că el știa foarte bine unde erau caii. După puțină bătaie de cap, fiindcă nu aveam de gînd să facem cele trei mile pînă la țărm pe jos, am găsit alți doi cai, la prețul de patru reali fiecare, și ne-am ales și cu doi țînci indieni ce trebuiau să vină re-pejor după noi să aducă înapoi caii. Eram hotărîți să ne scoatem pîrleala pentru necazurile noastre pe seama cailor, așa că am pornit în galop îndrăcit și, în cîteva minute, eram pe plajă. Din dorința de a profita cît mai mult de ziua aceea de libertate, am pornit călare printre magazinele de piei, distrîndu-ne pe socoteala marinarilor care apăreau pe rînd — se lăsase seara de acum — unii călare, alții pe jos. Băștinașii din Insulele Sandwich veniră călare și arătau bine aghezmuiți. I-am întrebat de soarta tovarășilor noștri și ne-au spus că doi dintre ei porniseră călare,

dar fuseseră zvîrlîți din șa, sau căzuseră singuri, și-i zăriseră apoi îndreptîndu-se spre plajă, dar o cîrmeau cam strîmb și, după cum arătau, se părea că nu aveau să ajungă înainte de miezul nopții.

Țincii indieni veniră și ei, așa că le-am dat caii în primire, iar după ce i-am văzut plecați am strigat să ni se trimită barca, și ne-am dus la bord. Așa s-a încheiat prima noastră permisie la țărm. Eram frînți de oboseală, dar ne distrasem bine, și aveam mai mult chef de a ne apuca de treburile noastre cele de toate zilele. Pe la miezul nopții am fost treziți de ceilalți doi tovarăși de cart care veniseră la bord ciorovăindu-se cu năduf. Se pare că porniseră spre plajă călare pe același cal, spate-n spate, și fiecare dădea vina pe celălalt pentru că s-au trezit jos. Curînd însă s-au culcat și ei, au adormit și probabil că au uitat totul, pentru că a doua zi n-au mai reluat cearta.

Capitolul XVII SÂN DIEGO

Primul lucru pe care l-am auzit a fost : „Toată lumea pe punte !” și, cînd ne-am uitat pe gura tambuchiului, am văzut că se făcuse ziuă. Perioada noastră de libertate se încheiase cu adevărat, așa că ne-am scos pantofii, cio-
rapii, hainele albastre, legătorea de gît și toate celelalte găteli, ca atunci cînd mergi la țărm. Ne-am pus vechii nădragi de doc, cămășile roșii, căciulițele scoțiene și am început din nou să scoatem și să cărăm piei. Am lucrat din greu vreme de trei zile, de la crăpatul zorilor pînă la răsăritul stelelor, în afară de scurtul răgaz îngăduit meselor. Cu siguranță că San Diego e cel mai bun port pentru depozitarea și transportul la bord al pieilor. Portul e mic,

înconjurat de uscat din aproape toate părțile, nu se simte hula oceanului, navele stau la ancoră la un cablu de țărm, iar plaja e netedă, cu nisip tare, fără pietre și stînci. Din acest motiv portul e folosit ca loc de depozitare de către toate navele care se îndeletnicesc cu negoțul de piei. Într-adevăr, în oricare din celelalte porturi deschise ar fi imposibil ca în timpul încărcatului pieilor în vederea transportului lor spre casă, acestea să nu se ude la trecerea prin surf, ceea ce ar duce la degradarea lor. Am pus stăpînire pe una dintre magaziile ce aparțineau firmei noastre și fusese înainte folosită de nava *California*. Fusese construită pentru a depozita patruzeci de mii de piei, și nu ne surîdea plăcuta perspectivă de a o umple ochi înainte de a putea părăsi coasta, iar cele trei mii cinci sute pe care le adunasem noi pînă acum nu însemnau mare lucru. N-a existat om la bord care să nu se ducă la magazie să se uite, să se gîndească și să calculeze cam cît ne-ar fi trebuit ca s-o umplem.

De pe nave sînt coborîte piei brute, ce se stivuiesc lîngă magazii, de unde sînt preluate și trec prin procesul obișnuit de saramurare, uscarea și curățare, după care sînt depozitate în magazii, numai gata de urcat la bord. Procesul acesta e necesar pentru ca pieile să nu se degradeze în cursul unei călătorii atît de îndelungate, într-o climă foarte caldă. Pentru munca de saramurare și pentru paza pieilor, un ofițer și o parte a echipajului fiecărei nave rămîne la țărm ; am descoperit astfel că noul nostru ofițer fusese angajat tocmai în acest scop. Îndată ce am descărcat pieile, el a fost cel care a preluat magazia, iar căpitanul avea de gînd să lase la țărm și vreo doi, trei dintre noi, angajînd niște băștinași din Insulele Sandwich care să ne înlocuiască la bord ; numai că n-a reușit să găsească nici un băștinaș dornic să vină, deși le oferise cîte cincisprezece

dolari pe lună, fiindcă vestea cu biciuirea se răspîndise și printre ei, și-l porecliseră *aole maikai* (răul). Cu asta tentativa căpitanului a eșuat. Băștinașii s-au arătat însă dispuși să lucreze la țărm, așa că au fost angajați patru care, împreună cu domnul Russell, se ocupau cu pusul pieilor la saramură.

După ce-am descărcat pieile, am coborît la țărm toate vergile și școndrii de rezervă, toate proviziile de care nu aveam nevoie în cursul unei scurte călătorii de-a lungul coastei, tot ceea ce nu ne făcea trebuință imediat, ca să putem cîștiga cît mai mult loc la bord pentru piei. Printre acestea și cocina de porci o dată cu „bătrîna Bess“, o scroafă adusă de noi de la Boston, care rezistase și trecuse dincolo de Capul Horn, în vreme ce toți ceilalți porci muriseră de frig și umezeală. Se spunea că mai făcuse o călătorie și la Canton. În timpul drumului, fusese favorita bucătarului, care o ghiftuise cu ce putea fi mai bun, o învățase să-i cunoască glasul și să facă tot felul de comicării ciudate cu care să-l distreze. Tom Cringle spunea că nimeni nu poate măsura dragostea unui negru pentru un porc, și cred că avea dreptate pentru că atunci cînd auzi că Bess avea să rămînă la țărm și că nu va mai avea el grijă de ea, inima bietului negru se frînse de durere. Animalul acela fusese mîngîierea sufletului lui în timpul călătoriilor în susul și-n josul coastei. „Să legi calul unde spune stăpînul, chiar de-l mănîncă lupii“, cita el, deși ar fi vrut să zică „chiar de-i rupi inima“ — după care ne dădu o mîină de ajutor ca s-o trecem peste bord, silindu-se să-i facă chinurile cît mai suportabile. Am prins un mandar simplu de verga mare și l-am agățat de o chingă trecută pe sub burta ei, am început s-o ridicăm și, făcîndu-ne cu ochiul, am săltat-o în arboradă.

— Ce-i asta ! se răsti secundul. Terminați cu poznele ! Dați-o jos !

Dar era evident că se distra și el de gluma noastră.

Porcul guița ca în ajunul tăierii, iar din ochii negrului începură să șiroiască riuri de lacrimi, în vreme ce mormăia ceva din care nu se înțelegea decît că n-aveam milă de un biet animal.

— Biet animal ? făcu Jack. Dacă scroafa asta-i un biet animal, atunci înseamnă că eu nu-s Jack.

Vorbele lui dezlănțuiră rîsul tuturor, numai bucătarul nu se bucura, fiind prea îngrijorat și dornic s-o vadă o dată pe scroafă teafără în barcă. O urmări cu privirea pînă cînd ajunse la țarm, unde deîndată ce coborî fu înțîmpinată de o ciurdă întreagă de semeni, expulzați de pe alte nave, și familia lor se înmulțise devenind un larg *commonwealth*. Bucătarul își făcu obicei ca, din ușa ofi- ciului, să urmărească porcii și zăenguiala lor, scoțînd cîte un chiot de triumf și bătînd din plame ori de cîte ori Bess ieșea victorioasă din vreo încăierare pentru bucățile de piele crudă sau oasele sărate ce zăceau împrăștiate pe plajă. În timpul zilei punea de-o parte toate bucățile mai alese, pregătea cîte o găleată de lături și ne ruga să le ducem cu barca cea mică, iar cînd secundul îi răspunse că, de le mai prindea prin bărci, avea să arunce peste bord și lăturile și pe tuciuriu o dată cu ele, bietul om se arătă foarte amărît. Îi ziceam că probabil se gîndea la scroafă mai mult decît la nevastă-sa, care locuia în Robinson's Alley, și fără îndoială cu greu s-ar fi putut arăta mai atent cu aceasta din urmă decît cu scroafa. Mai multe nopți la rînd, după ce se întuneca bine, cînd socoti el că n-o să-l vadă nimeni, se strecură la țarm cu barca, ducînd cîte o găleată de lături alese și se întoarse precum Leandru după ce traversase Hellespontul.

Duminica următoare, cealaltă jumătate de echipaj beneficia de permisie la țărm, iar noi am rămas la bord să ne bucurăm de prima duminică liniștită de care aveam parte de cînd eram pe coasta Californiei. Aici nu venea nimeni să ne aducă piei și nici nu aveam a ne teme de furtunile de sud-est. Ne-am spălat și ne-am cîrpit hainele dimineata, iar restul zilei am citit sau am scris. Unii scriau scrisori acasă, urmînd să le trimită cu *Lagoda*. La ora douăsprezece, *Ayacucho* întinse velele zburător, semn că avea să plece curînd. Se dezlegă de la geamanduri și se trase pe ancoră prin golfuleț, după care porni la drum. În timpul acestor pregătiri, tot echipajul se opinti din greu, vreme îndelungată, la vinci, și am tras cu urechea la vocea muzicală a unui băștinaș din Insulele Sandwich, pe nume Mahanna, care ținea isonul pentru toți ceilalți. Atunci cînd se opintesc la vinci, pentru ca să tragă toți în ritm, marinarii pun pe cîte unul dintre ei să cînte, treabă pe care cel desemnat o face cu note prelungi, înalte, coordonîndu-se după mișcarea vinciului. E nevoie deci de o voce clară, plămîni puternici și mult exercițiu pentru ca să iasă totul bine. De data asta, individul avea o voce deosebită, dezlănțuită, care uneori se frîngea într-un fel de falsetto. Ceilalți marinari socoteau că vocea era prea înaltă, și n-avea răgușeala care se cere unui șef de echipaj, dar după mine avea un farmec deosebit. În radă domnea o liniște perfectă și vocea băștinașului răsuna între înălțimile din jur de parcă trebuia să se audă pe mile întregi. Cînd, spre asfințit, se ridică o briză prielnică, *Ayacucho* porni la drum, despîcînd valurile plină de eleganță, cu prova sa ascuțită, prelungă, drept, ca trasă de sfoară, și ieși spre larg, după care viră către sud. Se îndrepta spre Callao, de acolo către Insulele Sandwich, sperînd să se întoarcă din nou pe coasta Californiei în opt, zece luni.

Pe la sfîrșitul săptămînii și noi eram gata de plecare, dar am întîrziat o zi sau două din cauza fugii lui Foster, cel care fusese o vreme al doilea secund pe navă și după aceea îl expediase căpitanul în teugă. Din momentul în care fusese umilit, n-a mai avut zile bune la bord și se hotărîse să fugă la primul prilej. Fiind îmbarcat în calitate de ofițer, deși nu era nici pe jumătate marinar, nu i-a fost milă de echipaj, și nici destul de bărbat nu s-a arătat ca să-și găsească locul printre ceilalți marinari. Căpitanul îl făcuse „răcut” * și-i promisese că o să tragă de el ca de murele veleii mari, iar cînd un ofițer a hotărît să „drezeze” un om atunci omu-i terminat. Avusese mai multe confruntări cu căpitanul și-și ceruse permisiunea să se îndrepte spre țară cu *Lagoda*, dar fusese refuzat. Într-o seară, se arătase obraznic cu un ofițer pe plajă și refuzase să vină la bord cu barca. Fusese raportat căpitanului, iar cînd se înființă și el la bord, după ora îngăduită, fusese chemat la dunetă și informat că avea să fie biciuit. Îndată se trînti pe punte și începu să urle :

— Să nu mă biciuiți, domnule căpitan Thompson, să nu mă biciuiți !

Iar căpitanul, furios și îngrețoșat de individ, îl croi pe spinare cu un capăt de parimă și-l expedie la teugă. Nu pățise mare lucru, dar se înspăimîntase grozav, așa că-și puse în gînd s-o șteargă de pe navă în noaptea aceea ;

• * Răcut (recrut) e cel mai amarnic termen cu care poate fi certat un marinar. Înseamnă chiulangiu, puturos, unul care încearcă mereu să se fofileze de la treabă, sau încurcă, sau n-are trăgere de inimă atunci cînd e de muncă. Recrut se spune mai ales celui nepriceput și stîngaci în ale mării, ageamiu, vîntură-plajă. Cea mai mare pedeapsă care se poate da unui marinar e să fie pus să bată puntea în sus și-n jos cu cavila de matisit pe umăr, ca o santinelă. O astfel de pedeapsă aplicată unui marinar sadea pe o navă de război îl poate umili mai tare decît dacă ar fi biciuit.

isprava îi reuși mai bine decît oricare alta din viața lui și parcă de data asta dovedi și inteligență și prevedere. Îi oferî așternuturile și salteaua unuia din echipajul de pe *Lagoda*, care-i promise să i le păstreze, și le duse la bord ca și cum le-ar fi cumpărat. Apoi își desfăcu grăbit cufărul, punînd tot ce avea el mai de preț într-un sac mare de pînză și-l rugă pe unul ce era de cart să-l trezească la miezul nopții. Cînd se arătă pe punte la douăsprezece noaptea și nu văzu țipenie de ofițer, totul liniștit, își coborî fără un zgomot sacul într-o barcă, se strecură și el furiș în ea, desfăcu barbeta și se lăsă în tăcere să fie luat de marea pînă ajunse destul de departe ca să nu-l mai audă nimeni, după care vîsli spre țarm.

A doua zi dimineata, cînd toți oamenii au fost scoși la treabă, se stîrni mare zarvă pentru a-l găsi pe Foster. Bineînțeles că noi n-am spus nimic, și nu s-a descoperit decît un cufăr gol și faptul că individul o ștersese cu o barcă ce putea fi zărită pe plajă. După micul dejun, căpitanul se duse în oraș, oferî o recompensă de douăzeci de dolari celui care avea să-l găsească, și vreme de vreo două zile soldați, indieni și o mulțime de indivizi fără căpătii au răscolit cālări ținutul în căutarea lui, dar fără nici un rezultat, fiindcă, în toată vremea asta, el stătuse ascuns la cîteva sute de pași de magazii. Îndată ce pusese piciorul pe plajă, se dusesse glonț la magazia navei *Lagoda*, și oamenii din echipaj care erau lăsați la țarm acolo îi promise-seră să-i ofere adăpost lui și catrafuselor sale pînă avea să plece *Pilgrim*, după care să intervină pe lîngă căpitanul Bradshaw să-l ia la bord. Chiar în spatele magaziiilor, printre tufișuri și desișuri era o mică peșteră, a cărei intrare era cunoscută numai de doi oameni de pe țarm. Era atît de bine ascunsă intrarea asta încît mai tîrziu, cînd am rămas mai multe luni la magazii, mi-a fost arătată de

vreo două, trei ori, dar n-am fost în stare s-o mai găsesc singur după aceea. Aici fusese dus fugarul înainte de ivirea zorilor, i se procurase apă și pîine și a stat acolo pînă cînd a văzut că am plecat de-a binelea și am dispărut dincolo de promontoriu.

Vineri, 27 martie. După ce a pierdut orice speranță de a-l mai găsi pe Foster, nevoind să piardă vremea, căpitanul a dat ordin de ridicare a ancorei, după care am desfăcut velele, lăsîndu-ne să ne depărtăm încet de țărm o dată cu refluxul, împinși de o briză ușoară. I-am dat căpitanului Bradshaw scrisori pentru Boston și ne-am simțit tare nenorociți cînd l-am auzit spunînd că se va întoarce din nou pe coastă înainte de a apuca noi să plecăm. Îndată după ce am dublat promontoriul, vîntul, destul de slab și așa, a căzut cu totul, și am rămas într-un calm plat vreme de două zile, în care n-am reușit să facem nici măcar trei mile ; în cea de-a doua zi, o vreme am văzut chiar navele din port. În a treia, cam pe la amiază, se stîrni un vînt rece care încreți și întunecă fața mării și, la apusul soarelui, eram în largul portului San Juan, aflat la vreo patruzeci de mile de San Diego, punct socotit a fi la jumătatea drumului spre San Pedro, încotro ne îndreptam noi. Echipajul nostru se redusese simțitor. Un om se pierduse peste bord, altul fusese transferat la dunetă și transformat în funcționar, iar al treilea fugise. Așa că, în afară de mine și de Stimson, nu mai erau decît trei marinari calificați și un puști de doisprezece ani. Cu acest echipaj redus și nemulțumit, constrîns să trăiască pe o navă mică, a trebuit să ne luptăm cu carturile vreme de vreo doi ani în această grea meserie. Dar nu era nici unul între noi care să nu se bucure că Foster scăpase, fiindcă, deși era chiu-langiu și neispărvit, nimeni n-ar fi vrut să-l vadă chinuindu-se cu viața aceea nenorocită, terorizat continuu și dis-

perat. Cînd ne-am întors după vreo două luni la San Diego, am fost încîntați auzind că fusese luat imediat pe *Lagoda*, și plecase spre țară la bordul ei, angajat ca orice marinar obișnuit.

După o traversadă leneșă de vreo cinci zile, miercuri, 1 aprilie, am ajuns la vechiul nostru loc de ancoraj de la San Pedro. Golful era la fel de pustiu și mohorît ca și înainte, și nu ne făcea nici o plăcere comparația cu San Diego, unde stătusem în siguranță și bine adăpostiți, iar activitatea de încărcare și descărcare a patru nave împrumuta viață priveliștii și ne trezea interesul. După cîteva zile, începură să vină, treptat, și pieile, și ne-am apucat iar de vechea indeletnicire, cărînd mărfurile noastre la deal, aducînd pieile la vale și vîslind cîte o leghe îndoace, o leghe încolo. Cît am stat de data asta aici nu s-a petrecut nimic demn de reținut, în afară de faptul că s-a făcut o încercare de a repara micul bric mexican, aruncat pe țarm de o furtună de sud-est, și care acum stătea frumușel pe uscat, pe un pinten de stîncă, între două bancuri de nisip. După ce o cercetă, dulgherul nostru spuse că putea fi reparată și armată din nou, drept care, în numai cîteva zile, s-au și înființat proprietarii din Pueblo. Au așteptat o vreme marea înaltă de primăvară, cu ajutorul echipajului nostru, al cablurilor și ancorelor de halaj de pe *Pilgrim*, bricul a fost tras la apă, după mai multe încercări neizbutite. Cei trei indivizi de la magazia de pe țarm făcuseră înainte parte din echipajul bricului, așa că acum s-au urcat la bord și s-au arătat bucuroși de perspectiva de a scăpa de coasta asta.

Pe nava noastră lucrurile se desfășurau cu monotonia obișnuită. Tulburarea care ne încercase după scena cu biciuirea trecuse, dar amintirea celor petrecute era încă vie în mintea echipajului, și mai ales a celor doi împrici-

nați. Deosebit de interesant era felul diferit în care fusese afectat fiecare dintre ei, după cum și caracterul lor se vădea diferit. John nu era american, avea un temperament aprins și, deși adînc rănit sufletește, cum ar fi fost oricare altul după o astfel de înjosire nenorocită, sentimentul care-l stăpînea era mînia, drept care vorbea adesea de satisfacția răzbunării, dacă avea să ajungă vreodată la Boston. Celălalt însă se purta cu totul altfel. Era american, avusese parte de puțină educație, și încercarea prin care trecuse părea să-l fi doborît cu totul. Trăia sentimentul umilinței la care fusese supus, sentiment de care celălalt nu era în stare. Înainte de aceea pedeapsă se arătase om plin de veselie, și adesea ne distrase cu tot felul de povești ciudate de-ale negrilor — omul era din statele sudice —, dar după aceea rar îl mai vedeai zîbind, părea să-și fi pierdut tot cheful de viață, puterea de adaptare, și nu dorea decît un singur lucru : să se termine odată călătoria asta. L-am auzit adesea oftînd din greu cînd se trezea singur, și nu-l prea interesau planurile de a face dreptate și de răzbunare ale lui John.

După o ședere de vreo două săptămîni, în timpul căreia am fugit în larg două zile din pricina unei furtuni de sud-est, am ridicat iar ancora și am pornit spre Santa Barbara. De-acum era mijlocul lui aprilie, cînd sezonul furtunilor de sud-est se apropia de sfîrșit, iar în fiecare după-amiază se făceau tot mai mult simțite vînturile regulate, blînde, dinspre coastă. Îndreptîndu-se spre Santa Barbara, am fost nevoiți să înaintăm din greu împotriva acestei brize, preț de nouăzeci de mile, pe care le-am făcut în trei zile. Acolo am dat peste aceeași navă mare, genoveză, aflată la ancoră, pe care o văzusem și în prima zi cînd ne apropiasem de coastă în acest punct. Făcuse o călătorie la San

Francisco, sau, cum se spune, urcase pe vînt, se oprise la Monterey la întoarcere, urma să se îndrepte curînd spre San Pedro și San Diego, de unde, după preluarea încărcăturii, avea să pornească spre Valparaiso și Cadiz. Era o navă mare, greoaie, cu arborii aplecați spre prova, o dunetă înaltă, arătînd ca o babă cocoșată. Postul mare se apropia de sfîrșit și, în vinerea mare, toate vergile erau pavoazate, obicei frecvent pe navele catolice. Pe unele se ridică și o momîie reprezentîndu-l pe Iuda, cu care echipajul se distrează mînjindu-l cu catran ca apoi să-l spînzure de vreo vergă.

Capitolul XVIII DUMINICA PAȘTELUI

Duminică era paștele și, cum la San Pedro nu avusesem parte de permisi, ne venise acum din nou rîndul să coborîm la țărm și să păcătuim în zi de sărbătoare. Îndată după micul dejun, o barcă mare, plină de oameni în haine albastre, șepci stacojii și cămăși de toate culorile, se desprinse de nava italiană, trecu prin pupa noastră, și tot drumul petrecăreții au cîntat în cor niște frumoase barca-rolle italiene. Printre ele am recunoscut cîntecul meu favorit *O pescator dell' onda*. Mi-a reamintit de pian, de saloane de muzică, de tinere cîntînd, și de o mie de alte lucruri, iar în situația în care mă aflu, numai bine nu-mi cădeau gîndurile astea. Cum aici nu prea era pe unde să ne plimbăm călare, am socotit că nu aveam ce face o zi întreagă la țărm, așa că am rămas cuminți la bord pînă după prînz. Apoi am plecat spre țărm, luînd loc la pupa unei bărci, pentru că așa e obiceiul : cei ce se bucură de permisie să fie duși ca niște pasageri de către tovarășii

lor. După ce-am primit ordin să fim înapoi înainte de a apune soarele, am pornit spre oraș. Aici totul amintea de sărbătoare. Oamenii purtau cele mai bune veșminte, bărbații se plimbau călare printre case, iar femeile stăteau dinaintea ușii pe niște covorașe. Sub arcada unei *pulperia*, doi indivizi, gătiți nevoie mare, cu ciorchini de panglicuțe și mănunchiuri de flori, stăteau și cântau la vioară și gitară. În afară de trompetele și tobele întâlnite la Monterey, acestea erau singurele instrumente pe care le-am văzut în California, și bănuiesc că nici nu se cântă la altceva, pentru că la un mare *fandango*, la care am fost și eu mai apoi, unde localnicii au arătat tot ce știu în materie de muzică, n-am zărit decît trei viori și două ghitare. Deoarece era prea aproape de prînz ca să se pornească dansul, auzind în plus că, într-un ceas, sau două, de la țară avea să fie adus un taur ce urma să fie alergat prin piața de la *presidio*, am pornit să ne plimbăm prin oraș. Ne-am interesat de un american despre care ni se spusese că se căsătorise aici și deschisese o prăvălie ; cineva ne-a îndreptat către o construcție lungă și joasă, la capătul căreia se vedea o ușă cu o inscripție în spaniolă deasupra ei. Intrînd în prăvălie, n-am zărit pe nimeni, și totul în jur avea un aer pustiu, de loc părăsit. În cîteva minute a apărut și omul nostru, și-și ceru iertare că nu are ce ne oferi, deoarece, cu o seară înainte, acolo fusese un *fandango* și clienții dăduseră gata toată mîncarea și băutura.

— Ei, sigur, așa-s sărbătorile paștelui, am spus eu.

— Nu, mi-a replicat el, cu o expresie cu totul aparte pe chip. Alaltăieri mi-a murit o fetiță, și așa-i obiceiul locului.

M-am simțit foarte stînjedit, nu mai știam ce să spun, dacă să-i adresez vorbe de mîngîiere sau nu și dădeam să plec, cînd omul deschise o ușă și ne pofti înăuntru. Nu

mică mi-a fost mirarea în fața celor ce vedeam, pentru că încăperea era plină de fete de la trei, patru ani pînă la cincisprezece, șaisprezece ani, toate îmbrăcate în alb, cu buchețele de flori în păr și în mîini. Mergînd în urma gazdei mele printre fetele care se jucau vesele, am ajuns în fundul încăperii unde, pe o masă acoperită și aceasta în alb, se afla un sicriu de numai vreun metru, în care odihnea trupul copilașului său. Sicriul era și el acoperit cu pînză albă avînd și o bordură de satin alb, și părea înecat în flori. Într-o altă încăpere, prin ușa deschisă, am zărit cîțiva oameni în vîrstă, îmbrăcați în obișnuitele lor haine, băncile și mesele împinse într-un colț, pereții pătați stăteau mărturie a petrecerii din noaptea precedentă. Simțindu-mă precum Garrick între tragedie și comedie, trăind un fel de derută, l-am întrebat pe bietul om cînd va avea loc înmormîntarea și, după ce-am aflat că procesiunea se va îndrepta cam într-o jumătate de oră spre misiunea catolică, mi-am luat ziua bună.

Ca să facem timpul să treacă mai repede, am închiriat niște cai și am luat-o la goană spre țărm, unde am întîlnit vreo trei sau patru marinari italieni ce galopau cu furie în sus și-n jos, în partea cu nisip bătătorit a țărmului. Ne-am băgat și noi între ei și am descoperit că întrecerea constituia un sport minunat. Țărmul oferea o fîșie bună de vreo milă sau chiar mai mult, iar caii parcă zburau pe plaja netedă, cu nisip bine bătătorit, parcă înviorați, stîrniți de briza sărată și de vuietul continuu al brizanților ce se repezeau asupra țărmului. De pe plajă, ne-am întors în oraș și, aflînd că procesiunea funerară pornise, am mers mai departe călare și am ajuns-o cam la jumătatea drumului spre misiune. Și aici mi se oferea o priveliște la fel de ciudată ca și cea din casa bietului hangiu, șirul acela de oameni arătînd a procesiune funerară în aceeași măsură în care

locuința sărmanului om aducea a casă de priveghi. Micuțul coșciug era purtat de opt fete, înlocuite mereu cu altele ce veneau din rîndurile procesiunii. În urma acestuia venea, cam în neorînduială, un grup de fetițe, îmbrăcate cum am mai spus, numai în alb și purtînd o mulțime de flori, și, după numărul lor, socotesc că se strînseseră toate copilele între cinci și cincisprezece ani din partea locului. În vreme ce mergeau, copiii se și jucau, adesea se opreau și o luau la goană ca să vorbească toate grămadă cu cineva, sau să culeagă vreo floare, pentru ca apoi s-o rupă la fugă pentru a ajunge procesiunea din urmă. Urmau apoi cîteva bătrîne, îmbrăcate în hainele lor obișnuite, după care venea un grup de băieți și tineri, unii pe jos și alții călare, unii în rîndul procesiunii, alții pe lîngă, adesea stînjenind înaintarea celorlalți, fie băgîndu-se în vorbă, fie spunînd tot felul de glume. Cel mai neobișnuit spectacol era cel oferit de doi bărbați ce mergeau de fiecare parte a sicriului, avînd în mîini cîte o muschetă pe care o încărcau mereu, slobozind-o în aer. Nu știu dacă ritualul acesta avea darul de a ține departe spiritele rele sau nu, dar era singura explicație pe care am fost în stare s-o găsesc.

Pe cînd ne apropiam de misiune, am văzut că porțile acesteia erau larg deschise, iar *padre* stătea drept pe scări, cu un crucifix în mîini. Misiunea avea o clădire mare, dar cu un aer de părăsire, dependențele din jur fiind mai mult o paragină, totul emanînd sentimentul măreției apuse. În fața ușii bisericii, o fîntînă mare de piatră își vărsa apa cristalină, prin patru guri, într-un bazin. Noi eram pe punctul să ne apropiem de fîntînă ca să ne adăpăm caii, cînd ne-a trecut prin minte că s-ar putea să fie sfințită, motiv pentru care ne-am abținut. Chiar în momentul acela se porniră și clopotele cu dangătul lor aspru, discordant, iar procesiunea pătrunse în curte. Am vrut să-i urmez

pentru a vedea ceremonia, dar unul dintre caii tovarășilor mei s-a speriat și a rupt-o la goană în direcția așezării. L-a aruncat pe călăreț din spate, șaua a alunecat de pe spinarea bidiviului care-și prinse o copită în chingi și acum vedeam cum face șaua bucăți. Bănuind că tovarășul meu nu știa o boabă spaniolă, și deci avea să dea de necazuri, am fost nevoit să părăsesc ceremonia și să mă duc după el. Curînd l-am ajuns din urmă, omul mergea blestemînd calul de mama focului, cărînd resturile șei pe care o adunase de pe drum. Ne-am dus la stăpînul năvășului care s-a arătat uimitor de înțelegător. Toate părțile șei i-au fost înapoiate și, văzînd că se putea repara, s-a mulțumit numai cu șase reali. Noi ne gîndisem la cîțiva dolari. I-am arătat cu degetul și calul care acum ajunsese la jumătatea drumului spre munte, dar omul a clătinat din cap și ne-a replicat : „*No importa !*“, lăsîndu-ne să înțelegem că avea destui.

După ce ne-am întors în oraș, am întîlnit o mulțime de oameni adunați în piața de dinaintea principalei *pulperia*, ne-am apropiat de ei călare și am văzut că toți — bărbați, femei, copii — fuseseră atrași acolo de înfruntarea dintre doi cocoși din rasa Bantam. Cocoșii erau în plină încăierare, se aruncau unul asupra celuilalt, iar spectatorii se arătau atît de prinși de luptă, încît chiuiau de bucurie, încurajau bieteile orătării de parcă ar fi asistat la confruntarea dintre doi luptători. Taurul le trăsese însă clapa : rupsese țarul, o luase la sănătoasa și acum era prea tîrziu ca să se poată face rost de altul. Așa că oamenii au trebuit să se mulțumească numai cu lupta asta de cocoși. Unul dintre combatanți se alesese cu o lovitură în cap, adversarul îi mai scoțase și un ochi, așa că se dădu bătut. În locul lor au fost aduși o pereche de uriași cocoși de luptă. Aceștia fuseseră de fapt cei așteptați cu atîta ardoare, cei din rasa Bantam fiind doar un divertisment pentru a da prilej oamenilor să

se adune. În ring au apărut doi indivizi, fiecare cu câte un cocoș în brațe. Îi mîngîiau, mergeau în patru labe în jurul lor încurajîndu-i și stîrnindu-i unul împotriva celuilalt. Pariurile au crescut îndată și, ca la orice înfruntare, o vreme sortii au rămas indeciși. Amîndoi cocoșii vădeau mult curaj și s-au luptat timp mai îndelungat și cu mai multă pricepere decît ar fi făcut-o stăpînii lor. Nu mai țin minte dacă în cele din urmă a învins cel roșu sau cel alb, dar, indiferent care o fi fost, acesta a plecat mîndru nevoie mare, aruncînd o privire ce parcă ar fi grăit *veni-vidi-vici*, după ce-și lăsase adversarul gîfîind, mai-mai să-și de-a sufletul.

După ce s-a isprăvit și distracția asta, am auzit pe vreo cîțiva vorbind de *caballos* și *carrera*, și cum oamenii porniseră într-o singură direcție, ne-am luat și noi după ei și am ajuns la un fel de platou drept, chiar în afara așezării, folosit drept teren de alergări. Mulțimea începu să se înghesuie curînd și aici, terenul a fost marcat, arbitrii aleși și caii adunați la un capăt. Doi distinși oameni în vîrstă, don Carlos și don Domingo, păstrau pariurile, așa că totul era în ordine. Am mai așteptat o vreme, timp în care am urmărit vînzoleala cailor ce se suceau și se răsuceau, pînă cînd, în cele din urmă, se auzi un chiot și animalele se buluciră înainte, cu gîturile încordate și ochii ieșiți din cap, zbuciumîndu-se atît oamenii cît și animalele. Caii trecură glonț prin fața noastră, grumaz lîngă grumaz, și nu le mai vedeam acum decît dosurile și picioarele de dinapoî zburînd în aer. Îndată ce trecură caii, mulțimea rupse rîndurile și alergă spre sosire. Cînd am ajuns și noi acolo, am văzut caii întorcîndu-se în pas alene, fiindcă, din elan, alergaseră dincolo de linia de sosire. Am auzit că unul dintre ei, mai ciolănos, îi întrecuse pe ceilalți doar cu o lungime de cap și de grumaz. Călăreții erau niște tipi mă-

runței și ușurei, cu niște batiste legate în jurul capului, cu brațele și picioarele goale. Caii arătau a fi animale nobile, nu la fel de bine țesălați și îngrijiți ca bidiviii noștri din grajdurile Bostonului, dar cu niște picioare lungi și ochi inteligenți. După terminarea întrecerii, oamenii au trăncănit pe îndelete despre ea, apoi s-au împrăștiat care încotro, îndreptându-se spre oraș.

Cînd ne-am întors la *pulperia*, am prins zvon de vioară și ghitară, scîrțîitul și zdrăngănitul lor răsunînd pe sub portalul unde se aciuaseră cei doi cîntăreți toată ziua. Se lăsa seara, așa că se porni și jocul. Dansau mai ales marinarii italieni, dar unul dintre tovarășii mei de echipaj se lansă și el într-un fel de dans tîrșîit din Indiile de Vest, spre marea bucurie a privitorilor care strigau cît îi ținea gura : *Bravo ! Otra vez ! ** și *Vivan los marinos*. Dar dansul nu deveni general pentru că femeile și *gente de razon* încă nu-și făcuseră apariția. Voiam tare mult să mai stăm și să vedem și noi desfășurarea dansului, dar, deși în ziua aceea fusesem oameni liberi, eram totuși niște bieți marinari de rînd. Ni se poruncise să fim pe țărm la lăsarea serii și nu îndrăzneam să întîrziem mai mult de un ceas, așa că ne-am pornit la drum. Cînd am ajuns, barca tocmai se apropia de țărm trecînd prin brizantii foarte înalți. În larg fusese multă ceață, fenomen care, dintr-un motiv sau altul, fie că aduce fie că precede perioadele de mare agitată. Cei plecați în permisie sînt privilegiați din momentul în care părăsesc nava și pînă pășesc din nou pe punte. Așa că ne-am luat locurile de pasageri la pupa bărcii, și tocmai ne felicitam că am scăpat nemurați cînd un brizant mai mare se sparse peste noi de la prova la pupa și ne-a udat pînă la piele, umplînd și barca pe jumătate cu apă. Barca și-a pierdut flotabilitatea din cauza greutatei apei ambar-

* Bravo. Încă o dată (în spaniolă în text).

cate, așa că, după aceea, la fiecare val, se mișca greoaie, iar cînd am reușit să trecem de surf abia de măi plutea ; noi stăteam pînă la genunchi în apă, iar cu o găleată mică și cu pălăriile am scos-o afară. Am ajuns apoi la bord, am ridicat toate bărcile sus, am luat masa, ne-am schimbat hainele, ca de obicei am făcut o relatare completă a aventurilor din acea zi pentru cei care rămăseseră la bord și, după ce-am fumat și țigara de seară, ne-am culcat. Așa s-a încheiat cea de-a doua zi liberă petrecută la țarm.

Ca un început al distracției zilnice, luni dimineață ne-am apucat cu toții să cătrănim parîmele manevrelor. Unii au montat mandare pentru ca să se lase în josul straiurilor și sarturilor, alții cătrăneau fungile, balansinele etc., suindu-se pe vergi și coborînd treptat în arboradă. Ne-am răscolit boccelele și ne-am scos la iveală nădragii și hainele mînjite de catran, cu care mai făcusem treaba asta și înainte, încît la răsăritul soarelui eram cu toții răspîndiți prin arboradă. După micul dejun am avut bucuria să vedem barca navei italiene plină de oameni îmbrăcați de sărbătoare, ca și în ziua de dinainte, cîntînd barcarole. La țarm, sărbătorile paștelui țin cîte trei zile, iar echipajul navei respective, fiind de religie catolică, se bucură de avantajele acestei sărbători. În vreme ce noi stăteam cocoțați în arboradă, mînjiți cu catran, ocupați cu munca asta neplăcută, i-am văzut pe italieni timp de două zile la rînd ștergînd-o la țarm dimineața și întorcîndu-se seara veseli nevoie mare. Așa se întîmplă cînd ești protestant. Nu e nici o primejdie ca să se întindă catolicismul și în Noua Anglie, decît dacă biserica catolică va avea ideea de a reduce sărbătorile, pentru că iankeii nu-și pot permite să piardă vremea. Proprietarii de nave din America cîștigă aproape trei săptămîni de muncă în plus în decursul unui an de la echipajele lor, față de cei ai navelor din țările catolice.

Cum iankeii nu prăznuiesc de obicei nici crăciunul, comandantii navelor, cînd sînt pe mare, habar n-au cînd e Ziua Recunoștinței, așa că marinarul iar n-are parte de sărbătoare.

Pe la amiază, unul din oamenii care urcaseră în arboradă strigă „Navă la orizont“, și am zărit velele prova ale unei corăbii care dubla promontoriul. După ce depăși capul, ni se arată din travers — un bric cu toate velele ridicate, cu pavilionul american la pic. Am ridicat și noi pavilionul american deîndată. Cum știam că pe coastă nu mai era nici un bric în afară de al nostru, speram că acum vom primi vești de acasă. Nava veni în vînt și fundarisi ancora, dar figurile tuciurii pe care le-am zărit cocoțate în arboradă, silindu-se să strîngă velele, ca și babilonul de pe punte ne-au făcut să înțelegem că venea din insulele Pacificului. Îndată după aceea la bordul navei noastre au apărut și cîțiva din echipajul nou venit care-l aduseseră pe comandant la noi, și de la ei am aflat că bricul era din Oahu, și se ocupa cu același gen de negoț ca și *Ayacucho* și *Loriotte*, făcînd drumul de pe coasta Californiei, în Insulele Sandwich și apoi în Peru și Chile. Căpitanul și ofițerii erau americani, ca de altfel și o mică parte a echipajului, restul fiind băștinași. Nava se numea *Catalina* și, ca la toate suratele ei în aceeași branșă, în afară de *Ayacucho*, actele și pavilionul proveneau de la Unchiul Sam. Bineînțeles că nu ne-au adus nici un fel de noutăți din țară, așa că am fost de două ori dezamăgiți pentru că la început socotisem că s-ar fi putut să fie vorba de nava pe care o așteptam să vină de la Boston.

Am stat aici vreo două săptămîni și, după ce-am adunat toate pieile pe care le puteam strînge prin partea locului, am ridicat velele și ne-am îndreptat spre San Pedro. Aici am întîlnit stînd la ancoră bricul pe care-l ajutasem noi să

iasă în larg, și care acum avea un echipaj amestecat de marinari, englezi, băștinași, spanioli și indieni spanioli. Cu toate că bricul era mult mai mic decît al nostru, avea un echipaj de trei ori mai numeros. Și avea nevoie de toți pentru că ofițerii navei erau californieni. Nici o navă din lume nu are un echipaj atît de redus ca navele americane și engleze, și nici una nu se descurcă atît de bine. Un bric american de aceeași mărime ar fi avut patru oameni în echipaj și ar fi fost destui pentru toată munca de pe navă. Cea italiană avea un echipaj de treizeci de oameni, de trei ori aproape cît *Alert*, care a venit mai apoi pe coastă, vândindu-se a fi de aceeași mărime. Cu toate astea, *Alert* era în stare să pornească la drum sau să ancoreze, și doar avea două ancore de manevrat, în numai jumătate din timpul necesar celeilalte, la bordul căreia toată lumea vorbea o dată, strigînd ca niște apucați și alergînd bezmetici pe punte în căutarea unui palanc de capon.

Aveau doar un singur avantaj asupra noastră și anume felul în care-și ușurau trasul la rame, deoarece cîntau întotdeauna cînd erau în bărci. Americanii își cruță timpul și banii, dar, ca națiune, încă n-au învățat deocamdată „să valorifice și muzica“. Noi trăgeam la rame încoace și-n colo pe distanțe lungi, cu bărcile încărcate, fără să scoatem o vorbă, cu niște priviri amărîte, în vreme ce ceilalți nu numai că-și ușurau munca prin cîntec, dar o făceau să fie și plăcută, veselă. Fiindcă e adevărat ce se spune :

„Cînd sclavu-i ostenit, doar cîntu-i mai ridică
vîsla grea,

Și-i împrumută ritm și armonie,
Făcînd mai blîndă clima cea mai rea
Și mai frumos, cel mai frumos țărîm plin
de poezie“.

După ce-am adăstat în San Pedro vreo săptămînă, am pornit iar spre San Diego, cu gînd să ne oprim la San Juan, pentru că sezonul furtunilor de sud-est se cam terminase și deci nu ne pîndea nici un pericol.

Fiind primăvară, San Pedro, ca și toate celelalte porturi cu golfuri largi de pe coastă, era plin de balene, venite să cerceteze, ca în fiecare an, adîncimile de lîngă mal. În primele zile în care ne-am întîlnit cu ele, aici și la Santa Barbara, le-am urmărit cu mare interes, strigîndu-ne mereu unul altuia : „Uite, suflă !“, ori de cîte ori vedeam coloana de aburi a cîte unei balene ieșite la suprafață. Dar, în curînd, spectacolul deveni atît de banal încît nu l-am mai luat în seamă. Adesea ieșeau la suprafață chiar lîngă noi și, într-o noapte întunecoasă, cu ceață, în timpul unui calm plat, pe cînd eu eram cart de ancoră, una dintre ele apăru alît de aproape încît lovi lanțurile și făcu să se cutremure totul în jur. Dar se pare că nici ei nu i-a prea plăcut întîlnirea, pentru că se afundă deîndată și se arată doar la mare distanță. O dată era să dăm cu barca cea mică peste o balenă care ne-ar fi făcut pe toți arșice și ne-ar fi aruncat pînă la ceruri. Făcusem o vizită la bordul bricului spaniol și ne întorceam, opintindu-ne zdravăn în vîsle, încît bărcuța zbura ca o rîndunică. Noi eram cu fața spre pupa, cum stau vîslașii întotdeauna, iar căpitanul, care se afla la cîrmă, nu se uita nici el înainte, cînd deodată auzim răsufierea unei balene drept înaintea noastră. „Trageți invers ! Trageți invers ! Altfel sîntem pierduți !“ urlă căpitanul. Ne-am opintit în vîsle invers și barca s-a oprit într-un noian de spumă. Cînd am întors capul, am zărit o imensă și urîță balenă cocoșată, care trecea pe dinaintea piciorului etavei noastre la trei, patru iarzi de chilă. Dacă n-am fi oprit din vîsle barca așa cum am făcut, ne-am fi izbit de ea fără îndoială, lovind-o cu chila drept la mijloc. Dar așa, nici nu ne-a băgat în seamă, trecu alene mai departe și se

scufundă cîțiva iarzi mai încolo, zvîrlindu-și coada în aer la mare înălțime. Eram atît de aproape încît am văzut-o perfect și, cum e ușor de bănuir, n-aveam nici o dorință de a o vedea mai de aproape. Era o creatură groaznică, cu o piele vîrtoasă și păroasă, și avea o culoare cenușie metalică. Soiul acesta de balene se deosebește de cașalot atît la culoare cît și ca piele. Se zice că sînt și mai fioroase. Am văzut și cîțiva cașaloți. Dar cele mai multe care se apropie de coastă sînt din neamul balenelor nordice sau al celor cocoșate, care-s mai greu de vînat și se zice că nici nu dau suficient spermanțet pentru a merita osteneala. Din această pricină, balenierele nu se apropie de coastă în urmărirea lor. Căpitanul nostru, împreună cu căpitanul Nye de pe *Loriotte*, care fusese înainte pe o balenieră, s-au gîndit să încerce să prindă o balenă, folosindu-se de două echipaje cu două bărci, dar cum aveam numai două harpoane și nu dispuneam de parîma necesară, au renunțat.

Aceste balene se ivesc în număr mare în lunile martie, aprilie și mai, în rada porturilor Santa Barbara, San Pedro etc. și dau tîrcoale în largul coastei, iar unele își fac drum chiar pînă în porturile închise de la San Diego și Monterey. Dar, înainte de miezul verii, caută largul și pot fi întîlnite în mijlocul oceanului. Cînd ne îndreptam spre San Juan, am văzut la cîteva mile sub vînt și cîteva cete frumoase de cașaloți, care pot fi deosebiți ușor după coloana de abur pe care o aruncă în înalțuri.

Urcînd pe coasta Pacificului, am ancorat în mare deschisă, cum s-ar zice, în apă cu adîncimea de douăzeci de brațe, chiar în traversul unei stînci ce domina valurile, ridicîndu-se la o înălțime de două ori mai mare decît cea a rîndunicii noastre. Auzisem multe despre meleagurile acestea de la echipajul de pe *Lagoda*, care spunea că aici e cel mai nenorocit loc din toată California. Tărmul e numai

stînci, expus drept în bătaia furtunilor de sud-est, încît toate navele sînt nevoite să-și părăsească geamandurile ca să se salveze la cel mai mic semn de furtună. Deși sezonul acestor vînturi era pe sfîrșite, am ancorat la geamandură cu parîme dublin și instalația respectivă, de parcă am fi avut de gînd să rămînem doar douăzeci și patru de ore. Am dus agentul la țarm, și am primit poruncă să stăm să-l așteptăm, în vreme ce el o pornea pe un drum ocolit, pe după stînci, pentru a ajunge la misiunea ce se afla în spatele lor. Eram bucuroși că aveam astfel timp să cercetăm și noi acel loc cu totul aparte. După ce am ridicat barca pe țarm și am priponit-o bine, am pornit în toate direcțiile în susul și în josul malului în explorare.

San Juan e singurul loc romantic de pe toată coasta. Pe mile întregi, ținutul e aici un platou înalt, ajungînd semet pînă la țarm, unde se transformă într-o faleză abruptă, la picioarele căreia se sparg continuu valurile Pacificului. Talazurile spală pe mai multe mile baza înălțimii sau se sparg de stîncile și țăncurile de piatră ce se prăvălesc în mare. Unde am acostat se formase o baie mică, un golfuleț și, la maree înaltă, mai rămîneau cîteva picioare pătrate de plajă nisipoasă, între mare și faleză. Era singurul loc unde se putea trage la țarm. În fața noastră se ridica, abrupt, peretele de stîncă, înalt de vreo patru, cinci sute de picioare. Nu ne trecea deloc prin minte cum puteam reuși să coborîm pieile și să urcăm mărfurile pe platoul acela unde era cocoțată misiunea. Agentul o apucase pe un drum lung și ocolit, și totuși fusese nevcit să sară adesea peste rîpi și să se cațere pe coaste pieptișe. Povirnișul din fața noastră nu putea fi urcat nici de animale, nici de om. Nici o maimuță nu s-ar fi putut cățara pe acolo. Dar cum asta nu era treaba noastră, știind că agentul nu se va întoarce decît peste un ceas sau două, poate chiar

mai mult, am început a bate țărml, adunînd scoici și urmărînd talazurile ce se spărgeau vuînd și împrôscînd, în crăpăturile adînci ale imenselor stînci. Ce spectacol, gîndeam eu, trebuie să fie aici la vremea furtunilor de sud-est ! Stîncile erau la fel de mari ca cele de la Nahant sau Newport, dar acum mi se păreau mai uriașe și mai prăpăstioase. În plus, totul în jur avea un fel de măreție care împrumuta solemnitățe peisajului, o tăcere și singurătate ce se făceau simțite pretutîndeni. Pe mile întregi nu se pomenea suflet de om în afară de noi și nici un sunet decît cel făcut de pulsul marelui Pacific. Iar imensul piept de stîncă se înălța ca un perete, izolîndu-ne de întreaga lume, în afară de cea a apelor. M-am depărtat de ceilalți tovarăși și m-am așezat pe un bolovan, alegîndu-mi un loc unde marea pătrundea adînc printre stînci, formînd o minunată arteziană la fiecare val.

În comparație cu țărml nisipos și plicticos din restul coastei, măreția acestei priveliști era la fel de înviorătoare ca apariția unui pînten imens de piatră într-un peisaj monoton. Pentru prima oară de cînd plecasem de acasă eram cu adevărat singur, pentru prima oară încercam sentimentul că nu aveam pe nimeni alături, în coasta mea, ca să mă mai țină și de vorbă. Am simțit că redobîndesc ceea ce era mai bun în mine. Totul se potrivea cu starea mea sufletească, și m-a încercat bucuria de a descoperi că poezia și romantismul nu fuseseră ucise cu totul în mine de viața de trudă, de mizeria pe care o dusesem, de tovarășia acelor oameni abrutizați de greutăți. Am stat așa vreo oră, furat de frumusețea acestui decor cu totul nou în mijlocul căruia îmi găsiseram un rost, cînd, deodată, am fost trezit la realitate de strigătele îndepărtate ale tovarășilor mei pe care i-am văzut că începeau să se adune,

pentru că agentul își făcuse apariția și se îndrepta spre barcă.

Am vîslit pînă la navă, unde am găsit barcazul lăsat la apă și încărcat cu mărfuri. După masă, am pornit cu toții la țarm, vîslind la barca de salvare ce ducea la remorcă barcazul. În vreme ce trăgeam la rame, am zărit un car cu boi și vreo doi oameni care se opriseră chiar pe buza falezei. După ce-am ajuns la țarm, căpitanul o porni pe drumul ce ocolea înălțimea, ordonîndu-ne mie și încă unuia să-l urmăm. Am pornit după el, avînd mare grijă pe unde călcam, sărind și cățărîndu-ne, trecînd prin mărăcinișuri și tufe de păducel, pînă am ajuns în vîrf. De aici încolo se întindea un ținut neted, ca o tăblie de masă, și cît vedeai cu ochii nu se zărea nici o locuință, doar într-o scobitură, la vreo milă de noi, ne apărea mica misiune catolică de la San Juan Capistrano, în jurul căreia se ițeau cîteva colibe de indieni. Cînd am ajuns la buza falezei, unde se afla carul, am descoperit și cîteva grămezi de piei, alături de care stăteau niște indieni. Dinspre misiune, mai veneau comol unul sau două care, iar căpitanul ne-a poruncit să ne apucăm de treabă și să aruncăm pieile la vale. Deci în felul acesta ajungeau ele pe plajă — erau aruncate, una cîte una, de la vreo patru sute de picioare ! Așa se făceau afacerile pe scară mare ! Stînd la marginea platoului, și uitîndu-te în prăpastia povîrnită, marinarii

*„De pe țarm
Ca șoriceii de se vedeau,
Iar nava noastră cea mare,
Doar cît o barcă se zărea,
Iar barca doar cît geamandura,
Și parcă nici nu mai conta“.*

Pe povîrnişul acesta la vale aruncam noi pieile, zvîrlindu-le cît mai departe în aer. Cum erau mari, ţepene şi îndoite ca nişte coperti de carte, le lua vîntul, coborau legănîndu-se şi răsucindu-se, înălţîndu-se şi prăbuşindu-se ca un zmeu cînd i se rupe sfoara. Era reflux foarte scăzut, aşa încît nici o primejdie să cadă în apă. Pe măsură ce ajungeau pe plajă, oamenii le luau, le puneau pe creştet şi se îndreptau cu ele spre barcă. Era o privelişte plină de pitoresc : peretele înalt de stîncă, pieile care zburau ca nişte solzi, acel du-te vino pe plajă al oamenilor ce păreau nişte pitici. Romantismul negoţului de piei !

Unele se înţepeneau în crăpături, sub mal, chiar sub noi, de nici nu le mai zăream, dar, aruncînd cu altele în direcţia respectivă, reuşeam să le desprindem. Dacă s-ar fi întîmplat să rămînă acolo definitiv, căpitanul, după cum ne spusese, avea de gînd să trimită la navă barca să aducă nişte parîme lungi de fungă, şi unul dintre noi urma să se coboare pe funii să arunce pieile jos. Se zicea că un marinar din echipajul unui bric englez aşa făcuse, cu cîţiva ani înainte. Ne-am uitat şi noi la peretele acela al falezei şi prin minte ne-a trecut gîndul că n-ar fi fost o misiune prea îmbucurătoare, mai ales pentru cîteva nenorocite de piei. Dar nimeni nu ştie de ce-i în stare pînă cînd nu-i nevoit să afle, fiindcă, la vreo şase luni mai apoi, eu am coborît exact prin acel loc, agăţat de nişte fungi de aripă, pentru a salva vreo jumătate de duzină de piei înţepenite în crăpăturile stîncii.

După ce le-am aruncat pe toate jos, ne-am întors pe plajă unde am găsit barca încărcată şi gata de plecare. Am tras la rame, am suit pieile la bord, am ridicat şi barca, am virat ancora şi am ridicat velele, încît înainte de apusul soarelui eram în drum spre San Diego.

Vineri, 8 mai, 1835. Cînd am ajuns la San Diego, portul era pustiu. *Lagoda*, *Ayacucho*, *Loriotte* părăsiseră coasta și acum rămăsesem doar noi. Toate magaziile de piei, în afară de a noastră, erau închise. Doar vreo zece, douăzeci de băștinași din Insulele Sandwich, care fuseseră angajați pe alte nave, mai rămăseseră pe țarm după ce-și primiseră plata, iar acum organizaseră un mare carnaval. Pe mal rămăsese un cuptor mare de pîine, construit, se pare, de o navă rusească aflată într-o expediție de prospectare, nimerită pe coastă cu cîțiva ani mai înainte. Băștinașii l-au luat în primire și l-au stăpînit de atunci netulburați. Era destul de mare să încapă opt sau zece oameni. Într-o parte, cuptorul avea o ușă, iar deasupra o răsufălătoare. Pe jos, puseseră niște rogojini aduse din Insula Oahu, pe vremea acopereau răsufălătorea de deasupra și transformaseră cuptorul în cartier general. Acum se înghesuiau în el zece, douăzeci de oameni, într-o totală trîndăvie, ocupîndu-se doar de băut, jucat cărți și de tot felul de petreceri. O dată pe săptămînă, cumpărau cîte un bou ca să aibă carne, iar unul dintre ei se ducea în fiecare zi în tîrg să aducă fructe, băutură și alte provizii. Pe lîngă astea, mai cumpăraseră un butoi cu biscuiți marinărești și unul de făină de pe *Lagoda*, înainte de plecarea navei. Și-și duceau traiul acolo, distrîndu-se nevoie mare, fără să le pese de nimic. Căpitanul Thompson și-a pus în gînd să-i convingă pe vreo trei, patru să vină la bordul lui *Pilgrim*, fiindcă rămăsesem atît de puțini oameni în echipaj, așa că s-a prezentat la cuptor și s-a chinuit vreun ceas sau două să-i momească. Unul dintre ei, un tip bine clădit, vioi, puternic și inteligent, era purtătorul lor de cuvînt. Se numea Mannini, sau, cum i se spunea din respect pentru funcția și influența de care se bucura — domnul Mannini, cunoscut în toată California. Prin intermediul lui, căpitanul le oferi cincispre-

zece dolari pe lună, cu plata pe o lună înainte, dar treabă zadarnică, ca și cum ar fi stricat orzul pe gîște sau ar fi vrut să vîndă castraveți grădinarului. Atîta vreme cît se mai ținea un ban de ei, nu aveau chef să lucreze pentru cincisprezece dolari pe lună, iar după ce-și vor isprăvi banii vor accepta și zece.

— Cu ce vă îndeletniciți voi aici, domnule Mannini ?
îl întrebă căpitanul.

— Păi, jucam carte, beum, fumam, tot ce trece prin cap al nostru.

— Nu vreți să vă angajați la mine pe navă și să mai lucrați ?

— *Aole ! aole make make makou i ka hana.* Acum bani berechet la noi, munca nu bun. *Manule*, bani *pau*, dus, ei, munca foarte bun ! *maikai, han hana nui !*

— Dar în felul ăsta risipiți toți banii ! le spuse căpitanul.

— Îhî ! Eu știe. Încet, încet banii *pau* — dus tot. Atunci *kanaka* munca mult.

Era zadarnic, căpitanul i-a lăsat în plata domnului, hotărît să aștepte pînă rămîn băștinașii fără para chioră.

Am descărcat toate pieile și, în vreo săptămînă, eram gata de pornit din nou la drum în susul coastei. Am virat legăturile, am pregătit totul de drum, cînd căpitanului i-a venit ideea de a-și mai încerca o dată norocul cu cei de la cuptor. De data asta ținu seamă mai mult de *mollia tempora fandi*, și reuși. Îl cîștigă pe domnul Mannini de partea lui. Cum averea din visteria cuptorului cam ajunsese la fund, îl convinse pe el și pe încă vreo trei să vină la bord cu cuferele și bagajele lor și trimise în grabă vorbă ca eu și puștiul echipajului să ne luăm catrafusele și să coborîm la țarm, pentru a lucra alături de cei de la magazia de piei. Era o veste neașteptată pentru mine, dar îmi plă-

cea orice mai aducea puțină varietate vieții de marinar. Așa că ne-am gătit repede de drum și am fost duși la țarm. Am rămas pe plajă uitându-mă în timp ce nava pornea, și am urmărit-o pînă a trecut dincolo de promontoriu, după care m-am dus la magazia de piei să-mi iau în primire locul unde aveam să locuiesc vreme de mai multe luni.

Capitolul XIX BĂȘTINAȘII DIN INSULELE SANDWICH

Viața mi s-a schimbat pe cît de radical pe atît de brusc. Cît ai clipi din ochi m-am transformat din marinar în om de uscat și tăbăcar de piei. Dar nu-mi displăcea deloc noutatea acestei vieți și, comparativ, mai multa libertate de care mă puteam bucura. Magazia noastră de piei era de fapt o încăpere mare, construită din scînduri negeluite, pentru a adăposti patruzeci de mii de piei. Într-o parte, printr-o despărțitură, se făcuse o cămăruță în care au fost încropite patru cușete, unde urma să ne ducem traiul. Iar mama glie ne servea drept podea. Mai era o masă, un dulăpior pentru oale, vase, tacîmuri etc., iar ca să între lumina înăuntru se practicase o gaură în perete. Aici ne-am adus cuferele, ne-am pus așternuturile pe cușete și, deci, ne-am instalat. Deasupra noastră era o altă încăpere mică, unde locuia domnul Russell, cel ce răspundea de magazia de piei, același care o vreme fusese ofițer pe *Pilgrim*. Trăia aici într-o solitară măreție, dormea și mîncea singur — ocupațiile lui principale — și stătea de vorbă doar cu propria-i demnitate. Puștiul, o tînără speranță din Marblehead, pe nume Sam, urma să ocupe funcția de bucătar, în timp ce eu, un francez uriaș Nicho-

las, și patru băștinași trebuia să punem pieile la saramură. Eu, Sam și Nicholas locuiam împreună, cei patru băștinași lucrau și mâncau laolaltă cu noi, dar, de obicei, dormeau la cuptor. Noul meu tovarăș — Nicholas — era cel mai uriaș dintre toți pe cîți i-am cunoscut. Ajunsese pe coastă cu o navă care apoi naufragiase, iar acum se angaja pe la diverse firme unde punea piei la saramură. Avea cu mult peste șase picioare înălțime și era atît de spătos încît putea fi expus ca o curiozitate. Însă picioarele lui păreau cu totul remarcabile. Erau atît de mari că nu găsisese în toată California o pereche de încălțări pe măsură și fusese nevoit să trimită pe cineva în Oahu să-i aducă. Iar apoi a trebuit să le poarte doar pe acelea pînă s-au ros de tot. Mi-a povestit că, o dată, a naufragiat cu un bric american pe bancurile Goowin Sands și a ajuns astfel la Londra, pe capul consulului american. Nu avea decît cele vreo cîteva haine de pe el și a fost nevoit să umble vreo trei, patru zile, în luna ianuarie, pe străzile Londrei numai în ciorapi, pînă cînd consulul i-a dat o pereche de ghete făcute special pentru el. Dar avea și putere pe măsura lui, iar ignoranța era pe măsura puterii. Înalt ca bradul, deștept ca gardul. Habar n-avea să scrie sau să citească. De copil se pomenise numai pe mare, făcuse tot felul de meserii și fusese pe tot soiul de nave — de comerț, de război, de corsari sau pe cele ce se ocupau cu negoțul de sclavi negri. Din cîte mi-am putut da eu seama, și din cîte mi-a mai destăinuit și el, în cel mai strict secret, la un moment dat, a fost amestecat în afaceri chiar mai necurate decît negoțul de sclavi. În Charleston, Carolina de Sud, a și fost judecat o dată și-l pîndea condamnarea la moarte, iar după ce a fost achitat, a intrat atît de tare spaima în sufletul lui că n-a mai călcat în Statele Unite de atunci. N-am reușit să-l conving că nu mai putea fi

judecat din nou pentru aceeași vină. Mi-a răspuns că a reușit să scape o dată dincolo de brizanți și că se socotea marinar prea bun ca să-și mai riște cheresteaua din nou.

Deși știam bine ce fel de viață dusesese, mie individul nu mi-a inspirat niciodată teamă. Ne-am înțeles totdeauna cât se poate de bine și, cu toate că era cu mult mai în vîrstă decît mine, mai puternic și mai generos clădit, îmi arăta mult respect, impresionat de educația mea, de cele auzite despre situația mea de dinainte de a pleca pe mare, atitudine firească la un european de obîrșie modestă.

— Am să-ți fiu bun prieten, îmi spunea el adesea, și poa' cu vremea, cînd o să mai vii pe-aici și-o să fii căpitan, o să mă ajuți și tu pe mine.

Stăteam mai mult împreună, așa că ofițerul se purta frumos cu noi, fiindcă-i era frică de Nicholas, și nu se băga în viața noastră decît atunci cînd trebuia să ne ocupăm cu punerea pieilor la saramură.

Ceilalți tovarăși ai mei, băștinașii, merită o mențiune aparte. De mai mulți ani California și Insulele Sandwich fac reciproc un comerț intens, și cele mai multe nave au marinari dintre băștinași fiindcă ei nu semnează îndeobște nici un contract, pleacă de la bord cînd le vine lor chef, se angajează la tăbăcitul pieilor la San Diego, sau pentru a înlocui pe oamenii lăsați la țarm de pe navele americane ce navighează de-a lungul coastei. În felul acesta, la San Diego s-a format o mărunță colonie de băștinași. Unii dintre ei au plecat cu *Ayacucho* și *Loriotte*, iar *Pilgrim* luase la bord pe domnul Mannini și încă vreo trei, așa că n-au mai rămas decît vreo douăzeci. Dintre aceștia, patru erau angajați la magazia navei *Ayacucho*, patru lucrau cu noi, iar restul își vedeau liniștiți de-ale lor la cuptor, fiindcă banii le erau pe terminate și cei pe care-i

mai aveau trebuiau să le ajungă pînă apărea vreo altă navă să-i angajeze.

În răstimpul celor patru luni cît am stat acolo, m-am împrietenit cu toți băștinașii, m-am străduit foarte mult să le deprind limba, obiceiurile, felul de-a fi. N-am putut învăța limba decît oral, fiindcă nu aveau nici un fel de cărți la ei, deși în insulele lor învățaseră cu misionarii să scrie și să citească. O rupeau puțin pe englezește și, printr-un fel de compromis, pe coastă se vorbea un jargon amestecat, înțeles de toată lumea. Sînt nevoiți să renunțe la nesfîrșitele lor nume, iar albi, pretutindeni în Pacific, le spun canaci, de la un cuvînt din limba lor ce mi se pare că înseamnă om, ființă omenească, și e atributul tuturor băștinașilor din insule, spre deosebire de *haole*, sub care-i denumesc ei pe albi. La apelativul canac răspund și cînd e vorba de un singur individ, și cînd sînt o colectivitate. Cum numele lor adevărate în propria lor limbă sînt greu de pronunțat și de ținut minte, băștinașii se aleg cu oricare altul cu care sînt binecuvîntați de către căpitan sau echipaj. Unii sînt botezați cu numele navei pe care lucrează, alții cu nume ca Jack, Bill, Tom, în vreme ce alții se procopsesc cu niște porecle foarte fanteziste ca Neguțătorul Indian, Mărul Catargului, Pelicanul, Sfîlăță etc., etc. Dintre cei patru ce lucrau cu noi la magazie, pe unul îl chema domnul Bingham, după numele misionarului din Oahu, pe altul Hope (Speranță), la fel ca pe nava pe care fusese, pe al treilea Tom Davis, numele primului căpitan alături de care navigase, iar pe al patrulea Pelicanul, pentru că i se păruse cuiva că aduce cu pasărea respectivă. Apoi mai erau Jack-Lagoda, Bill-California etc. Dar, indiferent cum i-ar fi chemat, mie mi s-au părut a fi cei mai interesanți, inteligenți și cumsecade oameni pe care i-am întîlnit. Am simțit o deosebită afecțiune pentru aproape toți. Chiar

pînă astăzi am păstrat o adîncă simpatie pentru ei, încît sînt în stare să bat drum lung pentru a-i vedea și întotdeauna voi simți un deosebit interes chiar și numai față de numele unui băștinaș.

Tom Davis știa să citească, să scrie și să se descurce puțin cu socotelile aritmetice. Fusesse în Statele Unite și vorbea destul de bine englezește. Avusese parte de aceeași educație de care se bucură trei pătrimi dintre iankeii din California, numai că avea o purtare și niște principii mult mai sănătoase. Prindea totul atît de repede încît ar fi fost în stare să învețe navigația și principiile multor științe. Bătrînul domn Bingham nu se prea descurca cu engleza, habar nu avea de scris și de citit, dar stăpînea cea mai largă inimă din lume. Să tot fi avut vreo cincizeci de ani. Îi lipseau doi dinți din față, smulși de părinții lui, ca dovadă a durerii pe care au încercat-o la moartea lui Kamehameda, marele rege al Insulelor Sandwich. Îl provocam uneori spunîndu-i că-l mîncase pe căpitanul Cook și cu prilejul festinului își pierduse dinții. Era singurul lucru care-l înfuria. Totdeauna se pornea la auzul acestei acuzații și spunea :

— *Aole !* (Nu) Eu nu maninci capitan Cook ! Eu *pikanniny* — mică, atit numai ! Tata vazut capitan Cook, eu nu !

Nu le plăcea să le amintească cineva de căpitanul Cook, fiindcă marinarii credeau că acesta fusese mîncat, și nu le convenea să-i ia cineva peste picior cu asta.

— Canaci din Noua Zeelanda maninci om alb, canaci din Insule Sandwich nu maninci. Canaci din Insule Sandwich *ua like pu na haole* — la fel ca voi !

Domnul Bingham era un fel de patriarh printre ei, se bucura de mult respect, deși nu avea nici educația nici energia prin care își dobîndise domnul Mannini puterea asupra lor. Am stat ceasuri întregi cu el de vorbă despre Kamehameha, un fel de Carol cel Mare al Insulelor

Sandwich, despre fiul și succesorul acestuia, Riho Riho, care murise în Anglia și fusese adus în Oahu la bordul fregatei *Blonde*, comandate de căpitanul Lord Byron, iar ale cărui funeralii și le amintea foarte bine, ca și despre obiceiurile din copilăria lui, despre schimbările survenite o dată cu sosirea misionarilor. Nu putea accepta nici în ruptul capului că în insulele lui se practicasese canibalismul și părea, într-adevăr, o insultă să spui unor oameni atât de afectuoși, inteligenți și civilizați că astfel de obiceiuri barbare se practicaseră vreodată în țara lor, pînă încoace, pe vremurile despre care mulți ar fi trebuit să-și aducă aminte. Cu siguranță că o atât de rapidă depărtare de epoca barbară nu poate fi întîlnită în istoria nici unui alt popor. Aș fi avut curajul să-mi încredințez și viața și tot avutul meu în mîinile oricărui dintre ei. Iar dacă aș fi avut nevoie de un gest de generozitate sau sacrificiu, m-aș fi adresat acestor oameni înainte de a recurge la unul dintre concetățenii mei de pe coastă, și n-aș fi fost surprins să-mi văd rugămintea împlinită înainte ca cei de-un neam cu mine să ajungă măcar la jumătatea socotelilor pe care le-ar fi făcut ca să vadă cît i-ar costa acest gest. Obiceiurile și felul de a se purta unul cu altul vădesc o mărinimie primitivă, plină de simplitate, de-a dreptul încîntătoare, care conține întotdeauna un reproș la adresa semenilor lor mai civilizați. Tot ce aparține unuia aparține tuturor. Banii, mîncarea, hainele, totul se împarte, pînă la ultima bucată de tutun pe care și-o îndeară în pipă. Odată l-am auzit pe domnul Bingham replicîndu-i, în culmea indignării, unui negustor iankeu, care încerca să-l convingă să-și păstreze banii numai pentru el :

— Nu ! Noi nu tot la fel cu tine ! Eu ghindești unul are bani, tot are bani. Tu ghindești unul are bani, atunci inchide la el în cufăr. Nu bun ! Canaca tot ca unu !

Acest principiu e atît de firesc încît nici unul dintre ei n-ar pune gura pe mîncare fără să le ofere și celor din jur. L-am văzut odată pe unul dintre ei împărțind în cinci un biscuit care-i fusese dăruit, într-o vreme cînd nici el nu prea avea ce mîncă, dar știa că nici cei de pe țarm nu aveau.

Hope mi-era cel mai drag dintre ei. Era iubit atît de ofițeri cît și de marinari, de oricine avea de-a face cu el. Se dovedea inteligent, bun la inimă, nu l-am pomenit niciodată înfuriindu-se, deși am stat cu el mai bine de un an de zile și l-am văzut adesea înjosit de albi, maltratat de niște obraznici de marinari. Era întotdeauna politicoș, săritor, și nu uita niciodată un gest mărinimos. Odată, cînd a fost bolnav, l-am îngrijit, i-am adus medicamente din farmacia navei, fiindcă nici căpitanul, nici ofițerii n-aveau chef să-l ajute, și nu m-a uitat. Fiecare canac are cîte un prieten apropiat, față de care se simte în stare să facă orice și cu care are un fel de contract, o alianță ofensivă și defensivă, și pentru care adesea e în stare de cel mai mare sacrificiu. Acest gen de prieten e numit *aikane*. Hope m-a adoptat ca pe un *aikane*. Nu creșd că aș fi putut dori ceva de la el și el să nu-mi dea sau să nu facă. Dintre americani eu eram prietenul lui adevărat și am început să-l învăț alfabetul și cifrele, fiindcă plecase din patrie înainte de a deprinde cititul și socotitul. Îl interesa foarte mult Bostonul (așa spun ei Statelor Unite), îmi puneă o mulțime de întrebări despre locuințe, oameni etc. și adesea îmi cerea să-i lămuresc desenele de prin cărți. Toți băștinașii prindeau foarte repede explicațiile și, adesea, îi vedeam înțelegînd într-o clipită ceea ce eu socotisem că-mi va fi aproape imposibil să-i fac să înțeleagă vreodată, dar ei îmi puneau întrebări care dovedeau că pricepuseră destul de multe pentru a dori să continui.

Mare bătaie de cap mi-au dat însă vapoarele, trenurile și mașinile care apăreau în paginile unor ziare. Înțelegeau fără efort cum se nivela un drum, ce era o cale ferată, cum se construia un vagon, dar ideea mișcării cu ajutorul aburului era puțin cam prea complicată pentru ei. Odată am încercat să le arăt cum vine treaba asta folosindu-mă de oalele de la bucătărie, dar n-am reușit, probabil mai mult din cauza propriei mele nepriceperi, decât din lipsa lor de înțelegere și, fără îndoială, le-am creat o imagine a principiului la fel de limpede ca și cea din mintea mea. Aceeași dificultate am întâmpinat-o, bineînțeles, și în privința vapoarelor și n-am izbutit să le arăt decât rezultatele în privința vitezei navelor, fiindcă, eșuând în domeniul principiului, am fost nevoit să recurg la fapte. În demonstrația vitezei am fost ajutat de Tom, care fusese la Nantucket, și văzuse o șalupă cu aburi care gonea spre New Belford. Și, fiindcă veni vorba, era ciudat să-l auzi pe Tom vorbind despre America, pentru că bietul de el nu făcuse decât o călătorie pe la Capul Horn și înapoi și nu văzuse decât Nantucketul. Le-am arătat odată o hartă a lumii care i-a captivat ore întregi. Cei care știau să citească îmi arătau pe hartă diverse locuri și-mi cereau amănunte cu privire la distanțe. Îmi amintesc că m-a distrat foarte mult o întrebare a lui Hope. Indicându-mi pata mare, neregulată, care e lăsată albă pe hărți în dreptul polilor pentru a arăta că zona respectivă nu e descoperită, s-a uitat la mine și m-a întrebat :

— *Pau ? (Sfârșit ? Terminat ?)*

Au priceput repede rostul denumirilor de străzi și al numerelor de case. Voiau foarte mult să vadă America, dar le era teamă de călătoria pe la Capul Horn, pentru că, în climatul rece, suferă foarte mult, și auziseră povești cumplite despre aceste locuri de la cei care fuseseră pe

acolo. Băştinaşii fumează foarte des, deşi nu mult o dată, folosindu-se de nişte pipe cu cupa mare şi muştiucul scurt, sau chiar fără muştiuc deloc. Şi le aprind, le bagă în gură, trag îndelung, umplîndu-şi cît mai tare gura cu fum, umflîndu-şi obrazii, şi apoi slobozesc încet fumul pe gură şi nări. Apoi pipa e trecută mai departe, la ceilalţi care trag din ea în acelaşi chip, o pipă ajungînd la o jumătate de duzină de fumători. Ei nu fumează ca europenii, trăgînd mereu şi des, ci un astfel de „fum ca în Oahu“, cum spun marinarii, le ajunge pentru o oră sau două, pînă cînd un altul îşi aprinde pipa şi o trece şi celorlalţi în acelaşi fel. Pe ţărm, fiecare canac are o pipă, cremene, amnar, iască, o mîină de tutun, un briceag marinăresc, de care nu se desparte niciodată.

Dar pe orice străin îl izbeşte cel mai tare felul lor deosebit de a cînta. Îngîină într-o tonalitate adîncă, guturală, monotonă, un fel de incantaţie, limba şi buzele aproape că nici nu le mişcă, sunetele pîrînd a fi modulate numai din gît. Nu prea are melodie, iar cuvintele, din cîte am priceput eu, sînt ticluite pe loc. Cîntă despre oamenii şi cele văzute în jur, şi adoptă metoda asta atunci cînd nu doresc ca străinii să-i înţeleagă. Stratagema e foarte eficientă pentru că, deşi mi-am dat toată silinţa, n-am reuşit să disting un singur cuvînt dintre cele pe care le ştiam. L-am auzit adesea pe domnul Mannini, cel mai reputat *improvisatore*, cîntînd cîte un ceas neînterupt, pe cînd trudea în mijlocul englezilor şi americanilor, iar din strigătele şi hohotele de rîs ale canacilor aflaţi la oarecare depărtare era limpede că individul vorbea în cîntecul lui despre diferite indivizi cu care lucra în momentul acela. Canacii au un puternic simţ al ridicolului, sînt excelenţi mimi, mulţi avînd darul de a descoperi ciudăţeniile tovarăşilor mei şi de a le imita înaintea noastră.

Aceștia erau oamenii alături de care urma să-mi petrec mai multe luni și, dacă nu punem la socoteală pe ofițer, francezul Nicholas și puștiul de pe navă, ei formau întreaga populație a acelei plaje. Poate că am uitat cîinii, ce constituiau un element important al așezării. Cîteva din primele nave ajunse aici au adus cu ele și niște cîini, și le-a fost mai comod să-i lase la țărm ; aceștia s-au prăsit pînă au ajuns să formeze o numeroasă populație. Pe cînd mă aflam acolo, ajunseseră la vreo patruzeci și, probabil, încă pe atîția se îneacă sau sînt uciși în felurite chipuri, în fiecare an. Sînt foarte folositori pentru că păzesc plaja, deoarece indienii se tem să se apropie noaptea : ar fi fost imposibil să se apropie careva chiar la jumătate de milă de magaziile de piei fără să se dea alarma generală. Părintele coloniei canine, Bătrînul Sachem, botezat astfel după numele navei care-l adusese, a murit chiar în timp ce mă aflam acolo, încărcat de ani și a fost îngropat cu toate onorurile. Tot acolo își duceau traiul și niște porci și vreo cîteva găini, care, la fel ca și cîinii, stăteau laolaltă, deși fiecare era cunoscut de stăpîn și, de obicei, venea să fie hrănit la magazia de care aparținea.

Nu eram decît de vreo cîteva ceasuri pe țărm, *Pilgrim* abia dispăruse la orizont, cînd, deodată, se auzi strigătul „Corabie în depărtare“, o brigantină mică dublă promontoriul, se îndreaptă spre port și ancoră. Era nava mexicană *Fazio*, pe care o lăsasem la San Pedro, și venise pentru a-și lăsa la țărm încărcătura de seu, ca să fie topit, pus în alți saci, urcat la bord din nou, după care nava părăsea țărmul. Brigantina a fost legată la geamandură, s-au pus la punct instalațiile de topit pe țărm, s-a ridicat un mic cort, unde stăteau grămadă cei ce se ocupau de treaba asta și s-a început operația. Venirea acestei nave a produs o oarecare schimbare și varietate în monotonia „societății“ noastre.

Am petrecut numeroase seri în cortul lor, unde, într-o babilonie de engleză, franceză, dialect indian și al băștinășilor canaci, am găsit și cuvinte prin care să ne înțelegem.

A doua zi dimineată după debarcarea mea, mi-am început treaba, ocupîndu-mă de punerea pieilor în saramură. Ca să se poată înțelege despre ce e vorba, trebuie să prezint toată istoria unei piei, din momentul în care e jupuită de pe vită, pînă e urcată la bordul navei pentru a fi transportată la Boston. După jupuire, se fac pe marginea pielei niște găuri, de jur împrejur, cu ajutorul cărora sînt întinse pe țărui pentru a se usca. În felul acesta nu se încrețesc atunci cînd se usucă. După ce se zvîntă astfel la soare, sînt indoite cu părul în afară, urcate la bordul navelor în diverse porturi de pe coastă, și aduse la magaziiile de la San Diego. Aici sînt date jos și depozitate în mari grămezi lîngă magazii. După care începe trecerea lor prin saramură.

Mai întîi se pun la umezit, treabă ce se face în timpul refluxului foarte jos, cînd pieile sînt legate în mici grămezi, cu sfoară, iar cînd începe marea, apa le acoperă cu totul. În fiecare zi puneam cîte douăzeci și cinci de piei la muiat de fiecare om, ceea ce însemna cîte o sută cincizeci pentru toți cîți eram noi acolo. Pieile rămîneau la apă patruzeci și opt de ore, apoi erau scoase, transportate cu roabele, și aruncate în niște hîrdaie. În hîrdaie le aștepta o saramură foarte concentrată, adică apă de mare în care se punea o mare cantitate de sare. Sarea intra bine în pieile ce stăteau aici alte patruzeci și opt de ore. Apa de mare în care zăcuseră prima dată era prea „moale” și nu făcea decît să le curețe. Se scoteau apoi din hîrdaie și erau întinse pe o platformă alte douăzeci și patru de ore, după care se așezau pe pămînt unde erau întinse cu grijă între țărui, cu pielea în afară, ca să nu facă deloc crețuri în timpul uscării. După ce stăteau astfel întinse, cînd încă mai

erau ude și moi, noi le ajustam cu cuțitul, tăind toate părțile ce prezentau cusururi — bucăți de carne sau grăsime, care ar fi înlesnit stricare și putrezirea celorlalte dacă rămînea așa luni de zile în magazia navei —, ca și *părțile ce deteriorau forma* : urechile, și altele care ne-ar și împiedicat să le depozităm ca lumea. Asta era cea mai dificilă parte a muncii noastre, cerînd multă pricepere pentru a îndepărta tot ce trebuia îndepărtat fără să tai și să strici pielea. Era și o muncă îndelungată pentru că numai noi, șase oameni, trebuia să curățăm o sută cincizeci de piei pe zi, și la multe aveam o groază de lucru, deoarece spaniolii sînt cam neglijenți cînd juipoaie vitele. Iar cînd curățai pieile acelea întinse între țărushi, erai nevoit să stai în genunchi, să te apleci mereu, și un începător se alegea cu groaznice dureri de șale. În prima zi m-am dovedit atît de stîngaci și nepriceput că n-am reușit să curăț decît opt piei, după vreo cîteva zile am ajuns să termin de două ori mai multe, iar în două sau trei săptămîni mă țineam în rînd cu ceilalți și făceam douăzeci și cinci.

Trebuie să termini cu curățatul lor înainte de amiază, pentru că apoi se usucă prea tare. După ce-au stat la soare cîteva ceasuri, sînt răzuite frumos de toată grăsimea care iese la iveală. Treaba asta odată încheiată, se desfac de la pari, se îndoaie cu grijă, tot cu părul în afară, și se lasă să se usuce mai departe. La mijlocul după-amiezii se întorc, ca să se usuce bine și pe partea cealaltă, iar la apusul soarelui se așază una peste alta și se acoperă. A doua zi sînt din nou desfăcute și întinse la soare, iar seara, deplin uscate, se pun pe o prăjină fixată orizontal, cîte cinci o dată, și se bat zdravăn, în felul acesta ieșind tot praful din ele. După ce-au fost puse la saramură, răzuite, curățate, bătute, se depozitează în magazie. Aici s-ar termina istoria lor, numai că sînt din nou luate la mînă cînd se

pregătește nava de plecat spre patrie, bătute din nou, depozitate la bord, transportate la Boston, tăbăcite, transformate în încălțăminte sau alte articole și, în cele din urmă, multe dintre acestea ajung înapoi în California, sub formă de cizme, care sînt purtate apoi fie de cei care se ocupă de alte vite, fie de cei ce pun la saramură alte piei.

Pentru că în fiecare zi puneam la muiat o sută cincizeci de bucăți, aveam același număr de trecut prin diversele faze. Deci, zi de zi, ne chinuiam cu aceeași treabă, cu același număr de piei : o sută cincizeci de muiat, o sută cincizeci de spălat și pus în hîrdaie, tot atîtea de scos de la saramură și întins pe platformă la uscat, același număr de piei de întins și de legat de țărushi, de curățat, tot atîtea de bătut și depozitat în magazie. Cu asta ne îndeletniceam zilnic, în afară de duminică, pentru că de ani în șir duminica, la țarm, e zi de odihnă, regulă pe care nici un căpitan sau agent n-a îndrăznit s-o încalce. Sîmbăta seara, pieile se acoperă, indiferent în ce fază de lucru s-ar afla, și se dezvelesc lunea. Duminica nu aveam nici o treabă de făcut, doar dacă trebuia să căsăpim vreo vită, trimisă pentru ca să avem carne toată săptămîna. Și vita asta ajungea la noi taman duminica. Un alt avantaj al muncii la țarm era faptul că aveam o muncă precisă de făcut și, după ce o terminam, eram stăpîni pe timpul nostru. Știind treaba asta, trăgeam tare și nu trebuia să ne mîne nimeni de la spate. Ne trezeam la prima geană de lumină dimineața și, îngăduindu-ne un scurt răgaz, pe la ora opt pentru micul dejun, de obicei terminam cu treaba pe la unu, două, cînd mîncam, iar restul timpului ne aparținea pînă la lăsarea serii, cînd ne apucam să batem pieile uscate, să le depozităm în magazie, și să le acoperim pe toate celelalte. În chipul acesta, în fiecare după-amiază aveam la dispoziție vreo trei ceasuri, iar după apusul

soarelui cinam, și treaba era încheiată pe ziua respectivă. Nu aveam nici carturi, nici de terțarolat rîndunici. Seara, de obicei, ne-o petreceam pe la alte magazii, adesea, mi-am pierdut cîte un ceas la cuptor, numit „Hotelul Canacilor” sau „Cafeneaua Oahu”. După prînz urma o scurtă siestă, pentru a compensa faptul că ne sculam devreme, iar după-amiaza făceam ce voiam. Eu, de obicei, citeam, scriam și-mi confecționam sau cîrpeam haine, fiindcă nevoia, mama tuturor invențiilor, mă învățase și aceste două îndeletniciri. Canacii se retrăgeau la cuptor, și se întindeau la somn, la taifas, la fumat. Tovarășul meu Nicholas, care habar n-avea de citit sau scris, se bucura de lungi sieste, mai trăgea vreo două, trei pipe și apoi o pornea în *paseo* pe la celelalte magazii. Nimeni nu îndrăznește să încalce acest răgaz. Căpitanii știu foarte bine că marinarii și-l cîștigă trudind din greu și repede, și dacă se amestecă în treaba lor, aceștia învață iute să facă în așa fel ca lucrul la cele douăzeci și cinci de piei să dureze toată ziua. Ne bucuram și de independență pe deasupra, deoarece stăpînul magaziei — *capitan de la casa* — nu avea nici o treabă cu noi decît atunci cînd ne luptam cu pieile. Nu ne puteam însă duce în oraș fără îngăduința lui, și mai niciodată nu ne refuza.

Totul contribuia ca munca noastră să fie neplăcută și obositoare : greutatea enormă a pieilor ude, pe care le căram de colo colo cu roaba, aplecatul continuu asupra celor care trebuiau întinse între țărushi pentru a fi curățate, putoarea cumplită a hîrdaielor în care eram adesea obligați să ne bălăcim pînă la genunchi pentru a presa pieile. Dar, în curînd, ne-am tăbăcit și la treburile astea, iar relativa libertate de care ne bucuram ne-a împăcat și cu asta, fiindcă acum nu aveam pe nimeni pe cap să ne dreseze și să ne găsească nod în papură mereu. După ce ne schimbam

hainele, eram liberi. Exista numai o singură excepție la regula aceasta a timpului liber și anume cînd, în cîte o după-amiază, trebuia s-o pornim să aducem lemne de foc bucătarului. În împrejurimile localității San Diego nu prea există lemn de foc, deoarece, pe mile întregi, nu întîlnești nici un copac. Locuitorii orașului folosesc vreascurile tufișurilor, treabă pentru care-i trimit pe indieni în mare număr la cîteva zile o dată. Din fericire, climatul e atît de blînd încît cei de aici nu sînt nevoiți să facă focul pentru a se încălzi, ci doar pentru gătit. Noi aveam mare bătaie de cap cu lemnele astea fiindcă tot ce se numea lemn dispăruse din jurul magaziiilor, și trebuia să batem o milă, două și să cărăm sarcinile de vreascuri în spinare cale lungă, deoarece nu puteam să ne ducem cu căruțul pe dealurile din jur pe terenul acela accidentat. Cam două zile pe săptămînă, de obicei luna și joia, îndată ce terminam cu prînzul, porneam după vreascuri, înarmați fiecare cu cîte o secure și o bucată lungă de frînghie, tirînd după noi un cărucior și urmați de întreaga colonie de cîini, care erau întotdeauna gata s-o pornească la drum spre desîșuri și cînd ne vedeau că ne pregătim de expediție aproape că turbau cu toții. Trăgeam căruțul după noi atît cît puteam, după care-l lăsam la loc deschis, de unde să se vadă bine, iar noi ne împrăștiam care încotro, căutînd cîte un loc potrivit pentru a ne apuca de treabă. Uneori eram nevoiți să ne îndepărtăm de căruț cîte o milă bună. Cînd dădeam de un copăcel ca lumea, întîi trebuia să curățăm locul în jur de lăstăriș, ca să ne putem apropia de victimă. Copăceii aici rareori trec de cinci, șase picioare înălțime, iar cel mai mare pe care l-am întîlnit eu în aceste expediții nu depășea douăsprezece picioare. Așa că, dacă ținem cont că trebuia să tăiem lăstărișul și crengile, se înțelege că munceam din greu

pentru ca să facem rost de puțin lemn. După ce adunam astfel câte o sarcină întreagă, ne apucam să o legăm cu frînghia, o săltam în spinare, luam securea în mînă și o porneam cînd la deal și cînd la vale, către căruț. Cîte două sarcini de fiecare om ajungeau pentru a încărca bine căruțul; cam asta era partea fiecăruia. După ce aduceam fiecare cele două sarcini, le puneam în căruț și o porneam încet înapoi spre țarm. De obicei ne apuca amurgul cînd ajungeam înapoi, iar după ce descărcam lemnele, acopeream pieile pentru noapte, și ne încheiam și noi treaba pe ziua aceea.

Totuși, aceste plimbări în căutare de lemn aveau și ceva plăcut în ele. Cel puțin hoinăreala asta prin desigurii cu securea în mînă, ca un colonist rătăcit prin păduri, urmat de o haită de cîini, stîrnind din ascunzișurile lor păsări, șerpi, iepuri, vulpi, avînd timp să cercetezi diferitele specii de arbuști, flori, cuiburi de păsări, însemna o schimbare față de truda monotonă de la bord. Aici întâlnești o mulțime de coioți — un fel de încrucișare de vulpe și lup — niște mici animale fioroase, cu cozi stufoase și capete enorme, care scoteau un lătrat ascuțit și scurt. Cîinii îi pîndeau în mod deosebit și cînd îi vedeau țîșneau nebunește după ei. Am fost martorul unor minunate vînători, dar, cu toate că dulăii noștri alergau destul de bine, pungașii de coioți de obicei scăpau. Fiara asta și cîinele sînt cam la fel de puternici, dar fiindcă cei din urmă merg în haită, lupta nu e niciodată egală. Un cățelandru de-al nostru a atacat de unul singur un coiot și s-a ales cu o scărmăneală zdravănă, iar dacă n-am fi sărit și noi în ajutorul lui, ar fi fost probabil ucis. Aveam însă și un cîine ce le dădea mult de furcă și-i gonea de le scotea sufletul. Era un dulău înalt, frumos, la care puterea și sprintenala se împleteau în chip minunat, cum n-am văzut la alt

cîine. Se născuse în insulele Pacificului, tatăl lui fiind un dog mare englez, iar maică-sa ogar. Avea capul ascuțit, picioarele lungi și trupul subțire ca al mamei, și un bot groaznic, niște fălci zdravene, și pieptul puternic ca al dogului. Cînd a fost adus la San Diego, un marinar englez spusese că la mutră semăna cu ducele de Wellington, pe care-l văzuse el odată la Turnul Londrei și, într-adevăr, avea potaia ceva care-l făcea să aducă bine cu ducele. Din clipa aceea a fost botezat Welly, devenind favoritul și campionul plajei. Totdeauna era cu cîțiva iarzi în fruntea haitei cînd începea goana și ucisese vreo doi coioți pe care-i încoltise de unul singur. Ne distram uneori grozav cu javrele astea. Era de ajuns să se audă un lătrat iute și ascuțit de coiot și, într-o clipită, tot ce se chema cîine gonea cît îl țineau picioarele. După cîteva minute, nici nu mai conta dacă startul îl prinsese pe careva pe picior greșit sau nu, deoarece fiecare dulău își ocupa locul ce i se cuvenea. Welly, în fruntea lor, părea să zboare pe lîngă desişuri, după el venea Fanny, Feliciană, Childers și ceilalți mai iuți de picior — cockerii și terierii — iar în urma lor greii — buldogii etc., fiindcă acolo se strînseseră reprezentanți din toate rasele. Era în zadar să încercăm a ne ține după ei ; după vreo jumătate de ceas cîinii se întorceau gîfiind unul cîte unul.

În afară de coioți, cîinii porneau la vînătoare după iepuri de vizuină și de cîmp, ce se găsesc din abundență pe aici, și din care am împușcat și noi pentru mîncare. Pe lîngă toate acestea, se mai vedea pe aici o reptilă care nu mă prea îmbia la distracție : șarpele cu clopoței. Întîlnești foarte mulți șerpi din aceștia mai ales primăvara. În ultima perioadă a șederii mele la țarm nu prea i-am văzut, dar, în primele două luni, nu era dată să ne ducem în desişuri să nu stîrnim un șarpe. Îmi aduc perfect de bine

aminte de primul pe care l-am văzut. Tocmai mă răzlețisem de tovarășii mei și începusem să curăț locul în jurul unui frumos pîlc de arbuști, cînd, chiar din mijlocul desişului, la vreo cîțiva iarzi de mine, se porni pe sîsîit una din creaturile astea. Auzi un sunet continuu, ascuțit, semănînd foarte bine cu şuieratul aburului slobozit de un vaporeș cînd e prea mare presiunea la cazane, numai că e mai slab. După sunetul loviturilor de topor mi-am dat seama că în apropiere se afla unul dintre tovarășii mei, așa că l-am strigat și i-am spus peste ce dădusem. Omul a luat totul ușor și, văzîndu-l că părea să rîdă de mine că-mi era frică, m-am hotărît să nu mă dau bătut. Știam că atîta vreme cît auzeam sunetul șarpelui eram în siguranță, pentru că aceste reptile nu fac nici un zgomot atunci cînd pornesc. Așa că mi-am continuat treaba, și tărăboiul pe care-l făceam tăind arbuști, rupînd crengi îl ținea pe șarpe într-o permanentă stare de alarmă, iar eu aveam nevoie de zornăitul lui pentru a-mi da seama unde se afla. O dată sau de două ori zgomotul șarpelui nu s-a mai auzit scurtă vreme, treabă care m-a îngrijorat, și m-am tras înapoi vreo cîțiva pași, de unde am aruncat cu ceva în desiş, la care șarpele își stîrnea din nou sunetul acela caracteristic, moment în care descopeream că nu-și schimbase locul și mă linișteam. Mi-am continuat treaba în chipul acesta pînă am strîns o sarcină bună, nelăsînd creatura aceea să tacă o clipă. Mi-am adunat lemnele, le-am legat și m-am gătit de plecare. Socoteam că acum îi puteam chema pe ceilalți fără să mi se pună în cîrcă acuzația că fusesem fricos, așa că am pornit în căutarea lor. În cîteva minute s-au strîns cu toții și am început atacul asupra desişului. Francezul acela uriaș, de fapt cel pe care-l chemasem întîi, s-a arătat tot atît de puțin ispitit de dorința de a se apropia de șarpe ca și mine. Și cîinii

păreau intimidati de zureitul șarpelui și nu conteneau cu lătratul, dar se ațineau la distanță. Însă canacii nu s-au arătat deloc speriați, au făcut rost de niște prăjini, au intrat în desiş și, cu ochii în patru, s-au apropiat de șarpe la numai câțiva pași. Cîteva lovituri au căzut lângă creatură, iar după ce l-au nimerit vreo două pietre, a întins-o și i-au pierdut urma, iar noi trăiam sentimentul plăcut că s-ar fi putut strecura sub picioarele noastre. Am început să aruncăm cu pietre și surcele în toate părțile. Pînă la urmă l-am făcut să-și dea drumul din nou la zureitul acela, drept care am pornit din nou la atac. De data asta l-am atras la loc deschis și l-am văzut cum luneca furiș, cu capul și coada ridicate în sus. O piatră bine țintită l-a nimerit și l-a aruncat într-o rîpă de vreo cincisprezece, douăzeci de picioare adîncime, unde s-a întins cît era de lung. După ce ne-am asigurat că era mort, aruncînd în el alte cîteva pietre, am coborît și unul din canaci i-a tăiat coada cu inelele zornăitoare. Numărul inelelor variază, se zice, în raport cu vîrsta șarpelui, deși indienii au credința că numărul lor arată cîte victime au făcut. Păstram întotdeauna cozile acestea drept trofeu și, la sfîrșitul verii, aveam o colecție impresionantă. Nici unul dintre noi nu s-a ales cu vreo mușcătură, doar un cîine a murit mușcat de șarpe, iar un altul, deși mușcat, și-a revenit. Nu exista nici un fel de remediu împotriva mușcăturilor de șarpe, deși se spunea că indienii din partea locului aveau leacurile lor, iar canacii se lăudau că știu ei o buruiană tămăduitoare dar, din fericire, n-am fost nevoiți să verificăm spusele lor.

Așa cum am mai pomenit, hălăduiau pe aici iepuri de vizuină și de cîmp din abundență, iar în lunile de iarnă bălțile erau pline de rațe și gîște sălbatice. Nici ciori nu erau puține, și adesea se repezeau în număr mare asupra

pieilor noastre, ciugulind bucățelele de carne și grăsime rămase. În zonele de coastă mai înalte, ca și spre interior, se întâlnesc numeroși urși și vulpi. În vreme ce eram noi aici, un urs a omorât un om la numai cîteva mile de San Pedro —, dar în apropiere de baza noastră nu s-a aventurat nici unul. Pe lîngă jivinele astea nu mai vedeai decît niște cai. Mai bine de o duzină erau proprietatea unui individ de pe coastă, care-i lăsa slobozi pe dealuri să pască după voia lor, cum puteau, doar cu un lung laso pe care-l tîrau după ei. Îi vedeam cu regularitate o dată pe zi, pentru că pe dealuri nu exista apă de băut și erau nevoiți să coboare la fîntîna săpată pe țărm. Fuseseră cumpărați cu doi pînă la șase, sau chiar opt dolari fiecare, și păreau a fi mai degrabă proprietate colectivă. De obicei țineam cîte unul mai sprinten priponit în apropierea magaziiilor pentru ca să-i putem prinde la nevoie pe ceilalți. Unii erau niște animale frumoase și ne-au prilejuit minunate galopuri pînă la *presidio* sau prin ținut.

Capitolul XX NOU-VENIȚII

După cîteva săptămîni de stat la țărm, cînd începuse să ne apese rutina acelei vieți, monotonia a fost împrăștiată de sosirea a două nave venind din susul coastei. Tocmai stăteam la masă în cămăruța noastră, cînd am auzit deodată strigătul de : „Corabie-n depărtare“. Știam că nu totdeauna însemna : sosirea unei nave, pentru că semnalul se dădea și atunci cînd era zărită vreo femeie venind dinspre oraș, la apariția unei căruțe, sau a orice altceva neobișnuit. Așa că n-am dat importanță faptului. Dar curînd strigătul deveni atît de general și se auzea din atîtea direcții de pe plajă, încît am fost și noi siliți să ne

ducem la uşă. Se vedeau, fără nici o îndoială, două nave dublind promontoriul, bandindu-se mult sub suflarea vîntului puternic de nord-vest, care bate pe coastă în fiecare după-amiază. Cea din frunte era o corabie cu trei catarge, iar în urma ei venea un bric. Toată lumea pe plajă era emoţionată şi se făceau tot felul de presupuneri. Unii ziceau că e *Pilgrim*, împreună cu nava din Boston pe care o aşteptam, dar curînd ne-am dat seama că bricul nu putea fi *Pilgrim*, iar cealaltă navă, cu arborelul zburător ciuntit şi bordul ruginit, nici pomeneală să aducă a eleganta corabie plecată din Boston spre Indii. Cînd s-au mai apropiat, am văzut, după duneta înaltă, semiteuga ei lungă şi alte semne, că era vorba de nava italiană *Rosa*, iar bricul s-a dovedit a fi *Catalina*, pe care-l văzusem la Santa Barbara, cînd abia sosise de la Valparaiso. Ancorară, se legară la geamandură şi începură să descarce piei şi seu. *Rosa* cumpărase magazia folosită de *Lagoda*, iar *Catalina*, închirie una liberă, aflată între noi şi cea a navei *Ayacucho*, aşa că toate magaziiile erau acum ocupate, iar vreme de cîteva zile plaja a fost plină de animaţie. La bordul *Catalinei* erau mai mulţi canaci, luaţi imediat în primire de ceilalţi băştinaşi şi duşi la cuptor unde se puseră la taifas şi fumat. Doi francezi de pe *Rosa* veneau în fiecare seară la Nicholas, şi de la ei am aflat că *Pilgrim* era acum la San Pedro, şi rămăsese singura navă americană pe toată coasta. O parte din italieni dormiră la magazia lor de pe ţarm, iar în fiecare seară şi la ei şi la cortul unde stătuse echipajul de pe *Fazio* se încingeau cîntece. Italienii aveau tot felul de melodii — barcarole, cîntece populare etc. — şi în cîteva rînduri am recunoscut bucăţi din opere îndrăgite şi cîntece de dragoste. Se arătau totdeauna gata de cîntat, fiecare pe cîte o voce, ceea ce producea un efect minunat, mai ales că mulţi aveau glasuri frumoase şi interpretau cu

mult suflet. În special unul din tineri avea un falsetto la fel de curat ca al unui clarinet.

Majoritatea oamenilor de pe nave seara erau la țarm, și ne petreceam vremea trecînd de la o magazie la alta, ascultînd tot felul de limbi și urmărind tot felul de obiceiuri. Dar terenul comun unde ne întîlneam cu toții era spaniola, fiindcă toți o rupeau cît de cît pe limba asta. Ne strînseserăm acum vreo patruzeci, cincizeci de oameni, reprezentînd aproape toate națiile din lume — doi englezi, trei americani, doi scoțieni, doi galezi, un irlandez, trei francezi între care doi normanzi și un gascon, un olandez, un austriac, doi sau trei spanioli, din bătrîna Spanie, vreo jumătate de duzină de spanioli americani și metiși, doi indieni sadea din Chile și Insula Chiloe, un negru, un mulatru, vreo douăzeci de italieni, din toate părțile Italiei, ca și mulți băștinași din Insulele Sandwich, unul din Tahiti, și unul din Insulele Marchize.

Cu o seară înainte de plecarea navelor, toți europenii s-au strîns și au întins o petrecere la magazia de piei a Rosei, unde am avut parte de cîntece de toate neamurile și în toate limbile. Un neamț ne-a cîntat *Ach ! mein lieber Augustin*, cei trei francezi au intonat *Marseillesa*, englezii și scoțienii au trecut la *Britania să stăpînească*, și *Cin' să ne fie rege decît Charlie ?*, italienii și spaniolii au urlat mai multe imnuri naționale, din care n-am priceput mare lucru, iar noi, cei trei ianchei, ne-am încercat norocul cu *Stindardul înstelat*. După ce am plătit acest tribut patriotic, austriacul ne-a oferit un plăcut cîntec de dragoste, iar francezii au cîntat frumosul *Santinelles ! O prenez garde aux vous !*, urmat de un *melange* cum era de așteptat. Cînd l-am părăsit, li se cam urcaseră la cap *aguardiente* și *annisou* cît băuseră, așa că toți cîntau și sporovăiau laolaltă, și înjurăturile neaoșe copleșeau celelalte vorbe.

A doua zi, ambele nave porniseră în susul coastei, și ne lăsară să stăpânim în liniște plaja. Numărul nostru a sporit cu cei de la noile magazine, iar societatea plajei s-a schimbat oarecum. Un bătrîn scoțian, Robert, fu numit responsabil cu magazia *Catalinei* și, ca majoritatea concetățenilor săi, avea ceva școală, era bineînțeles pragmatic, ba mai avea și o îngîmfare solemnă și caraghioasă. Își petrecea vremea văzînd de porci, de găini, de curci, cîini etc., sau trăgînd dintr-o pipă lungă. În magazia lui totul era curat ogîndă, omul era de o regularitate de ceasornic, dar, cum prefera doar propria-i tovărășie, nu contribuia cu prea mult la societatea noastră. Toată vremea cît a fost cu noi pe țărm n-a cheltuit o centimă, iar ceilalți spuneau că nu era un bun tovarăș de navă. Fusesse subofițer pe fregata engleză *Dublin*, comandată de căpitanul lord James Townshend, și-i intrase în cap că era o persoană importantă. Magazia *Rosei* era în sarcina unui austriac, Schmidt, care însă vorbea, citea și scria în patru limbi străine cu ușurință și foarte corect. Germana era limba lui maternă, dar, fiind născut lîngă granița cu Italia și pentru că se îmbarcase la Genova, stăpînea italiana la fel ca și propria-i limbă. Vreo șase ani și i-a petrecut la bordul unei nave de război britanice, unde învățase engleza pe care o vorbea bine, ba mai și citea și scria în limba asta. Mai mulți ani navigase la bordul unor nave spaniole și învățase limba atît de bine că citea curent cărți în spaniolă. Avea între patruzeci și cincizeci de ani și era un amestec ciudat de puritan și marinar din marina militară. Vorbea foarte mult despre justețe, corectitudine, și le dădea foarte bune sfaturi celor tineri și canacilor, dar rareori se întîmpla să se ducă în oraș fără să se întoarcă pe trei cărări. Într-o zi de sărbătoare, el și Robert — scoțianul de pe *Catalina* — s-au dus în oraș și s-au afumat atît de zdravăn, tot povestin-

du-și unul altuia vechi întâmplări și dîndu-și sfaturi bune, încît au ajuns la țărm călare pe același cal, mergînd spate-n spate, iar cînd bidiviul s-a oprit, amîndoi s-au prăvălit grămadă în nisip. După asta aerele lor înțelepte n-au mai avut nici o trecere și n-au mai scăpat niciodată de gura celor din jur. În noaptea petrecerii la magazia Rosei, l-am văzut pe bătrînul Schmidt — așa-l chema pe austriac — stînd lîngă un butoi mare de care se ținea cu amîndouă mîinile, și-și spunea de unul singur : „Țin'te bine, țin'te bine, bătrîne, că altfel te vād pe spate !“ Cu toate astea, era un bătrîn inteligent, cumsecade, stăpîn al unui cufăr plin de cărți, din care mi-a împrumutat și mie, cu multă bunăvoință, să citesc. La aceeași magazie cu el mai erau un francez și un englez, acesta din urmă clădit ca un lup de mare sadea, marinar din marina militară, om generos, inimos și, în același timp, un nenorocit de bețiv. Își făcuse o regulă ca de cîte ori se ducea la *presidio* să se îmbete, iar tot de atîtea ori reușea să adormă pe drum, ca să se trezească apoi că i s-au furat banii. Cu cei pomeniți, plus un chilian și o jumătate de duzină de canaci, se îmbogățise colectivitatea noastră.

După șase săptămîni de la plecarea navei *Pilgrim*, noi terminasem de trecut prin saramură și de depozitat toate pieile. Iar după ce am curățat locul, am golit hîrdaiele și am pus totul în ordine, ne-am trezit că nu mai aveam ce face, pînă cînd se înapoia nava, decît să ne ocupăm de aprovizionarea cu lemne. În loc să ne ducem de două ori pe săptămîină să ne îmbogățim provizia de lemne, ne-am hotărît să consacram acestei acțiuni o săptămîină întreagă, ca să adunăm suficient pentru a ne ajunge pînă la jumătatea verii. În consecință, porneam la drum cu securea în mînă în fiecare dimineață, după ce mîncam devreme, și tălam arbuști pînă ce soarele trecea de zenit, semn că venise

și pentru noi vremea prînzului, deoarece nimeni pe țărm nu avea ceas, și ne întorceam să mîncăm ; iar apoi o porneam din nou cu căruțul după noi și cu funii, cărînd sarcinile pînă apunea soarele. Cu treaba asta ne-am îndeletnicit o săptămînă întreagă, reușind să adunăm cîtiva stînjeni buni, ca să ne ajungă șase, opt săptămîni, după care am renunțat cu totul la distracția asta spre marea mea bucurie. Fiindcă, deși îmi plăcea să hoinăresc pe coclauri și să tai lemne, căratul sarcinilor în spinare atîta cale, printr-un ținut accidentat, era cea mai grea treabă pe care am făcut-o vreodată. De obicei, trebuia să mă las în genunchi, să mă chinui să salt sarcina zdravăn legată în spate, și apoi să mă ridic în picioare și s-o pornesc cînd la deal, cînd la vale, de multe ori prin desişuri, spinii intrîndu-mi în carne, rupîndu-mi hainele, încît după o săptămînă nu mai aveam cămașă întreagă pe mine.

Cu asta chiar că terminasem tot ce aveam de făcut, și nu ne mai rămînea nici o ocupație pînă apăsese din nou *Pilgrim*. Dar ajunsesem și la capătul proviziilor o dată cu încheierea misiunii, fiindcă ofițerul nostru fusese mîna largă, așa că ceaiul, făina, zahărul și melasa se duseseră. L-am bănuț că le expediase spre oraș și, ori de cîte ori indiencele veneau pe plajă, el le trata cu melasă. Deoarece cafeaua de orz și pezmeții marinărești ni se păreau sărăcie curată, ne-am sfătuit între noi, după care eu am pornit călare spre oraș, cu o desagă mare de sare legată dinapoia șei și cîtiva reali în buzunar, ca la întoarcere să aduc desaga plină de ceapă, fasole, pere, pepeni și alte fructe, deoarece tînăra femeie peste care am dat, cum avea și o grădină, s-a arătat foarte darnică atunci cînd a aflat că făceam parte din echipajul navei americane și că rămăseseam fără provizii. Cu astea am dus-o împărătește vreo săptămînă, două, iar în plus, așa cum spun marinarii, ne-am înecat

în somn, și nu catadicseam să ne ridicăm dimineța pînă nu era și micul dejun gata. Vreo cîteva zile mi-am răscolit tot cufărul și mi-am cîrpit toate hainele vechi, pînă le-am aranjat ca lumea — „petec lîngă petec și deasupra alt petec, ca randa unei barje de cărat nisip“. După asta am pus mîna pe *Navigatorul* lui Bowditch, pe care-l cărasem peste tot cu mine. Citisem cartea în cea mai mare parte și acum am parcurs-o din nou cu grijă, de la un capăt la altul, rezolvînd majoritatea problemelor. Cum nici după treaba asta *Pilgrim* nu dădea semne să se arate, am făcut o descindere la bătrînul Schmidt, de unde am împrumutat și am citit toate cărțile care se puteau găsi atunci la țarm. Atît de rar era acest articol încît orice, chiar și o cărțuție cu povești de copii, sau jumătate de calendar marinăresc părea o comoară. Am citit o colecție de glume de la un capăt la altul într-o singură zi, ca pe un roman, și m-am distrat copios. În cele din urmă, tocmai cînd socoteam că nu mai găsesc nimic, am descoperit chiar pe fundul cufărului lui Schmidt *Mandeville*, un roman de Godwin, în cinci volume. Nu-l citisem pînă atunci, dar numele lui Godwin îmi era destul și, după terfeloagele nenorocite pe care le mistuisem, orice carte ce purta în frunte numele unui intelectual era o comoară. Am pus mîna pe ea și preț de două zile m-am sculat o dată cu zorii și m-am culcat tîrziu, citind cît puteam, sorbind-o de plăcere. Nu e exagerare să spui că romanul acela era ca un izvor în deșert.

De la sublim la ridicol nu era decît un pas, așa și cu mine de la *Mandeville* la săratul pieilor pentru că...

...Miercuri, 18 iulie, ne-a fost dat să vedem bricul *Pilgrim* apărînd din nou din susul coastei. În vreme ce se apropia, am văzut că înfățișarea i se schimbase mult. Arboretul scurt al zburătorului fusese ridicat, toate parîmele de bulină erau degarnisite de pe macarale, în afară de cele

pentru velele inferioare, tangoanele prova și traversele de crucetă erau date jos, mai multe palancuri desființate, manevre curente instalate în alte locuri, vădind și nenumărate alte modificări de același fel. În plus, de pe dunetă se auzea o altă voce care dădea ordine și se zărea o altă siluetă : un bărbat scund, măsliniu, îmbrăcat într-o jachetă verde și pe cap cu o pălărie înaltă din piele. Bineînțeles că aceste schimbări puseră plaja în alertă, și așteptam cu sufletul la gură să sosească odată barca navei la țarm ca să aflăm ce se întâmplase. În cele din urmă, după ce velele au fost strânse, ancora transportată la locul ei și fundarisită, barca se apropie de plajă, iar îndată se împrășteie vestea că nava așteptată sosise la Santa Barbara, iar căpitanul Thompson preluase comanda ei, în vreme ce căpitanul Faucon venise cu *Pilgrim* și era chiar omul cu jacheta verde de pe dunetă. Barca se îndreptă spre larg de îndată, fără să mai avem timp să punem și alte întrebări, așa că am fost nevoiți să așteptăm pînă seara cînd am luat un schif ce zăcea pe plajă și am tras la vîsle spre navă. Cînd am pus piciorul la bord, al doilea secund m-a chemat la dunetă, mi-a pus în brațe o boccea imensă care-mi era destinată și pe care scria Nava *Alert*. După asta jinduisem eu, dar m-am stăpînit și n-am desfăcut-o pînă cînd n-am ajuns din nou pe țarm. Toată lumea era curioasă să știe ce-i cu noua navă, care erau ultimele știri din Boston etc. Stimson primise scrisori de-acasă, și se părea că nu se petrecuse nimic remarcabil. Tot echipajul părea de acord că *Alert* era o navă minunată, mare : „mai mare decît *Rosa*“, „destul de încăpătoare ca să transporte toate pieile din California“, „balustrade înalte la un cap de om“, „navă nemaipomenită“, „o bijuterie“ etc., etc. Căpitanul Thompson trecuse la comanda ei și *Alert* o pornise direct spre Monterey, de acolo urmînd să se îndrepte spre San Francisco, și n-avea să ajungă la San Diego decît

în vreo două, trei luni. Cîțiva dintre membrii echipajului de pe *Pilgrim* își descoperiseră vechi tovarăși la bordul noii nave și-și petrecuseră o oră, două în teuga ei în seara de dinaintea plecării. Se spunea că punțile erau albe ca neaua, bricuite în fiecare dimineată, ca pe orice navă militară. La bord totul era „în bună rînduială ca la Bristol”. Avea oameni de ispravă, trei secunzi, un velar, un dulgher și un echipaj complet. „La bord au un secund ca lumea, nu un terchea-berchea”. „Un secund care-și cunoaște meseria, și-i pune pe toți ceilalți la treabă cum se cuvine, și nu-l calcă pe bătăture nici căpitanul, nici echipajul”. După ce-am strîns toate informațiile asupra acestui punct, am întrebat și despre noul căpitan cîte ceva. Acesta nu era la bord de multă vreme ca oamenii să-l cunoască îndeajuns, dar se impusese de îndată ce preluase comanda, schimbînd arboretele zburătorilor, degarnisise toate mandarele aripiilor, ca și jumătate din cele ale manevrelor curente, chiar din prima zi.

După ce-am aflat tot ce se putea afla, am luat barca și am pornit-o spre țarm și, de îndată ce am ajuns la magazie, așa cum e lesne de bănuir, m-am apucat să desfac bocceaua în care am găsit o provizie îndeustulătoare de doc, flanele, încălțăminte etc. și, ceea ce era și mai prețios, o legătură cu unsprezece scrisori. Am stat aproape toată noaptea aceea și le-am citit, după care le-am pus cu grijă la păstrare, pentru ca să le recitesc și răsцитesc în momentele mele de răgaz. Apoi urma o jumătate de duzină de ziare, ultimul dintre ele pomenind de sărbătoarea Recunoștinței și de „plecarea navei *Alert*, aparținînd firmei Bryant, Sturgis et Co., comandată de căpitanul Edward H. Faucon, cu destinația Callao și California”. Numai cel care după o lungă călătorie și o îndelungată absență are șansa de a primi un ziar din patrie poate înțelege bucuria

ce o încerci atunci cînd îl citești. Am parcurs fiecare literă, tot, și despre case de închiriat, lucruri pierdute sau furate, despre licitații. Numai un ziar e în stare să te transporte cu totul într-un anumit loc și să te facă să te simți din nou acasă. Chiar numai numele acestuia — „Boston Daily Advertiser“ — îmi suna ca un bun venit în urechi.

Pielele de pe *Pilgrim* au fost descărcate, ceea ce ne-a dat din nou de lucru, și în numai cîteva zile intrasem în vechea rutină cu piei muiate, piei uscate, curățatul și bă-tutul lor, etc. Căpitanul Faucon se apropie liniștit de mine pe cînd stăteam lîngă o piele întinsă și tăiam bucățile de carne cu un cuțit, și m-a întrebat cum îmi plăcea California, după care adăugă :

— *Tityre, tu patulae recumbans sub tegmine fagi.* *

Foarte la obiect, m-am gîndit eu, și, în același timp, rezultă că ai studiat și latina. Era însă un gest amabil din partea lui și atenția unui căpitan nu era de disprețuit. Lui Thompson aerele de grandomanie nu i-ar fi îngăduit să se coboare pînă la o astfel de dovadă de familiaritate sub privirile atîtor ofițeri și marinari de rînd. Dar Faucon era om cu educație, cu înclinații spre literatură și avea o poziție socială bună, încît aprecia lucrurile la adevărata lor valoare.

Sîmbătă, 11 iulie. *Pilgrim* a ridicat velele și a pornit în susul coastei, lăsîndu-ne să ne vedem de treabă ca mai înainte. Pentru că adunasem o provizie îndestulătoare de lemne, iar zilele erau lungi și frumoase, fără excepție, ne rămînea timp berechet pentru treburile noastre personale. Din docul primit de acasă mi-am făcut curînd pantaloni și bluze, iar din rămășițele rămase mi-am cusut o șapcă, drept care, în fiecare duminică, mă arătam într-un costum

*Titirus, stînd culcat pe pajiști, sub coroana fagului... (în latină în text, primul vers din *Egloga I* de Vergiliu).

complet, croit de mine din cap pînă-n picioare. Mi-am umplut astfel timpul liber cu cititul, cîrpitul, cu plimbări în căutarea coioșilor, iepurilor, lapinilor sau pentru a întâlni vreun șarpe cu clopoței. Din cînd în cînd făceam o vizită la *presidio*. O altă distracție cu care ne delectam uneori era vînătoarea de languste la lumina torțelor. Pentru treaba asta am făcut rost de două ostii, cu niște mînere lungi ca de harpon, am confecționat niște torțe din frînghie cătrănită înfășurată pe niște prăjini lungi din lemn de pin, luam apoi singura barcă existentă pe plajă — un schif mic ; la prova stătea unul cu torța, un cîrmaci la pupa și doi oameni cu ostiile de fiecare parte a bărcii, și o porneam în nopțile întunecoase să scotocim apele. E un sport minunat. Ne așineam la o aruncătură de băț de țărm, unde apa nu are mai mult de trei, patru picioare, fundul e nisipos și curat, iar torțele luminau totul atît de bine că puteai găsi și un ac. Langusta e pradă ușoară, și curînd am ajuns să prindem o grămadă. Peștii erau mai greu de păcălit, dar cîteodată mai înfigeam ostia și în ei, aducînd de toate neamurile și mărimile. De pe *Pilgrim* făcusem rost de o provizie bună de cîrlige de pescuit — înainte nu luasem cu noi la țărm — și mai multe zile la rînd ne-am dus pe promontoriu și am prins cod și macrouri. În timpul unei astfel de expediții am văzut o luptă între doi băștinași din Insulele Sandwich și un rechin. Johny-rechinul se cam juca în jurul bărcii noastre de la o vreme, alungînd peștele și arătîndu-și dantura la momeală, ori de cîte ori ne scăpa. După cîteva minute am auzit doi canaci ce pescuiau pe o stîncă în fața noastră cum strigau unul la altul.

După care i-am văzut cum trăgeau de o funie zdravănă în vreme ce rechinul Johny se zbătea la capătul celălalt. Funia se rupse curînd, dar canacii nu aveau de gînd să-l

lase să scape atît de ușor și s-au aruncat drept în apă după el. Abia acum începu bătălia. Înainte de a reuși rechinul să ajungă la apă adîncă, unul din băștinași îl apucă de coadă și o luă la fugă cu el spre plajă, dar Johny se răsuci și, îndoindu-se, își arătă dinții în apropierea băștinașului, îl obligă pe acesta să-i dea drumul și să sară din apă. Rechinul se întoarse spre larg, și se strădui din răputeri, zbatîndu-se și plescăind, să iasă la apă adîncă, dar, din nou, înainte de a izbuti el să scape, celălalt băștinaș îl apucă de coadă și zvicni cu el spre plajă, în vreme ce tovarășul său îl stîrnea lovindu-l cu pietre și cu o prăjină lungă. Dar și de data asta, cînd rechinul reuși să se răsucească, băștinașul fu nevoit să-i dea drumul, însă în clipa în care peștele o luă spre larg amîndoi se ținură după el, așteptînd clipa în care să-l prindă. În chipul acesta bătălia dură o vreme, rechinul bătînd apa cu furie, zbatîndu-se, răsucindu-se, iar cei doi băștinași, stîrniți de emoția vînătorii, vociferau cît îi ținea gura. În cele din urmă rechinul scăpă, ducînd cu el un cîrlig, o bucată de funie și, drept amintire, cîteva răni zdravene.

Capitolul XXI CALIFORNIA ȘI LOCUITORII EI

Am rămas permanent în legătură cu cei de la *presidio* și, pe la sfîrșitul verii, îmi îmbogățisem substanțial vocabularul, pe lîngă faptul că acum îi cunoșteam pe toți cei din partea locului, știam caracterul și obiceiurile lor, ca și instituțiile după care se conduceau.

California a fost descoperită în 1534 de Ximenez, sau în 1536 de Cortez, nu știu exact de care, și a fost vizitată de numeroși alți aventurieri, ca și de călători trimiși de

către coroana spaniolă. Au descoperit că era locuită de numeroase triburi de indieni și că în unele regiuni se arăta deosebit de fertilă. La asta s-au adăugat și zvonurile despre mine de aur, perle etc. Abia s-a răspândit vestea despre bogăția acestui ținut, că iezuiții au și obținut îngăduința de a se așeza aici, pentru a-i creștina și lumina pe indieni. Au înființat misiuni în diferite regiuni spre sfârșitul celui de-al XVII-lea secol și i-au strâns pe băștinași în jurul lor, i-au creștinat după datina bisericii catolice și i-au învățat arta vieții civilizate. Pentru a asigura protecția iezuiților și a întări puterea coroanei asupra indienilor civilizați, au mai fost ridicate două forturi, la Monterey și San Diego, unde au fost instalați militari. Acestea au primit denumirea de *presidio* și și-au împărțit între ele stăpânirea asupra întregii colonii. De atunci s-au mai înființat astfel de *presidiouri* la Santa Barbara, San Francisco și în alte locuri, împărțind țara în mari districte, fiecare cu *presidioul* său, guvernate de un comandant. Cea mai mare parte a soldaților s-au căsătorit cu indience aduse la civilizație și, treptat, în jurul fiecărui *presidio* au apărut mici localități. În decursul timpului, în porturi s-au ivit nave venite să facă negoț cu misiunile, luând în schimb piei, și astfel a început marele comerț al Californiei. Aproape toate vitele din țară aparțineau misiunilor care i-au folosit pe indieni, deveniți de fapt robi, pentru a se îngriji de imensele lor cirezi. În anul 1793, când Vancouver a vizitat San Diego, misiunile aveau puteri mari, imense bogății și au fost acuzate că au subminat autoritatea suveranului, tocmai pentru a li se lua cele dobândite. După expulzarea iezuiților din dominioanele spaniole, misiunile au trecut în mîna franciscanilor, fără să schimbe prea mult stilul de administrare. De la proclamarea independenței Mexicului, misiunile au început să cam scapete, pînă cînd, în cele din urmă, s-a

votat o lege care le-a luat tot avutul, obligându-i pe călugări să se limiteze numai la îndatoririle lor spirituale, iar pe indieni declarându-i liberi și independenți *rancheros*. Dar, așa cum e ușor de presupus, condiția indienilor nu s-a schimbat decît cu numele, pentru că au rămas la fel de robi ca și înainte. În schimb situația misiunilor s-a modificat cu totul. Acum preoții nu mai au nici o putere, decît în domeniul problemelor religioase, iar marile lor proprietăți au ajuns să fie pradă pentru harpiile puterii civile, ce sînt trimise în regiuni în calitate de *administradores*, pentru a rezolva treburile curente ; în cîtiva ani, aceștia ajung să-și încropească averi, lăsînd în urma lor problemele administrative într-o situație și mai nenorocită decît la venire. Pentru locuitori, ca și pentru toți cei interesați de această țară, fie atrași de negoț, fie din alte motive, dinastia preoților fusese mai acceptabilă decît cea a administratorilor. Preoții erau legați de o singură misiune și erau nevoiți să-i apere bunul renume. Așa că misiunile își achitau datoriile cu regularitate și, în general, locuitorii erau tratați mai omenește și legați de cei care-și petreceau întreaga viață în mijlocul lor. Însă acești *administradores* sînt oameni străini, trimiși din Mexico, nelegați în nici un fel de această țară, nu au nici un interes față de misiunea primită, fiind în cea mai mare parte aventurieri incorrigibili — militari scăpătați, politicieni ratați —, a căror singură țintă e să-și refacă averea în cel mai scurt timp posibil. Pe coastă, această schimbare se produsese cu numai cîtiva ani înainte de sosirea noastră, dar chiar și în acest scurt timp comerțul scăzuse simțitor, creditele diminuaseră, iar venerabilele misiuni decădeau rapid.

Modul de guvernare a rămas însă același. Există patru sau chiar mai multe *presidiouri*, avînd sub oblăduirea lor diferite misiuni, și niște *pueblos* — reședințe ale puterii

civile, unde nu există nici misiuni, nici *presidio*. Cel mai nordic *presidio* e San Francisco, următorul Monterey, apoi Santa Barbara, cu misiunea cu același nume, San Luis Obispo și Santa Buenaventura, despre care se zice că e cea mai bună misiune din întreaga țară, posedând terenuri fertile și podgorii. Cel mai sudic *presidio* e San Diego, cuprinzând misiunile San Diego, San Juan Capistrano, Pueblo de los Angeles, cea mai mare așezare din California și misiunea învecinată San Gabriel. În privința problemelor religioase, preoții sînt sub oblăduirea arhiepiscopului din Mexico, iar cît privește treburile laice, ei țin de guvernatorul general, cea mai înaltă autoritate civilă și militară.

Guvernul acestei țări e de fapt o democrație în care domnește arbitrariul, pentru că nu are un cod juridic comun, nimic care s-ar putea numi o justiție. Singurele lor legi se fac și se desfac după capriciul legiuitorului, și deci sînt tot atît de schimbătoare ca și legiuitorul însuși. Sistemul uzează de delegați trimiși la congresul de la Mexico, dar, cum pentru dus și întors e nevoie de mai multe luni, între capitală și provinciile îndepărtate nefiind decît foarte puține mijloace de comunicație, un astfel de delegat rămîne permanent în capitală, știind foarte bine că, pînă să scrie el o scrisoare și să primească răspuns la ea din partea celor de acasă, acolo vor avea loc mai multe revoluții, iar dacă e trimis un alt delegat, nu-i rămîne decît să-l înfrunte, iar candidatura se hotărăște în acest mod.

În California revoluțiile sînt ceva obișnuit. Sînt provocate de oameni aflați pe ultimele trepte ale scării sociale, împinși de o situație disperată, care pe cei de aceeași condiție din țara mea i-ar face să înființeze o nouă organizație politică. Dar obiectivul acestei mișcări e bineînțeles pîinea și dreptul de pescuit, numai că, în loc să facă *întruniri*, să discute paragrafe, să se satirizeze, să

organizeze serbări, să facă promisiuni și să mintă, cei de aici pun mîna pe muschete și baionete, ocupă un *presidio* și vama, împart prada și declară instituirea unei noi dinastii. În ceea ce privește dreptul, nu cunosc altă lege decît puterea și teama.

Un iankeu s-a naturalizat, a devenit catolic și s-a căsătorit în această țară. Într-o zi omul stătea în casa lui din Pueblo de los Angeles cînd un mexican, cu care avusese niște neînțelegeri, intră în casă și-l înjunghie drept în inimă, de față cu toți ai lui. Criminalul a fost prins de cîțiva iankei ce se așezaseră în partea locului ; aceștia l-au ținut arestat pînă cînd avea să ajungă la guvernatorul general o relatare a întregii afaceri. Guvernatorul general a refuzat să aibă de-a face cu chestiunea în cauză, iar concetățenii celui ucis, văzînd că nu există nici o șansă ca cel vinovat să ajungă pe mîna justiției, au adus la cunoștința autorităților că, de nu se întreprinde nimic din partea lor, aveau să-l judece ei. Din întîmplare, în vremea aceea s-a nimerit acolo și un grup de vreo treizeci, patruzeci de vînători și treperi din statele vestice, înarmați cu puști, care-și stabiliseră cartierul general la Pueblo. Aceștia, împreună cu englezii și americanii din partea locului — vreo douăzeci, treizeci și ei — au pus mîna pe putere în oraș și, după ce au așteptat o perioadă rezonabilă de timp, au trecut la judecarea omului după procedura din țara lor. A fost ales un judecător și niște jurați, omul a fost judecat, condamnat la moarte prin împușcare și apoi adus dinaintea celor de față legat la ochi. Numele tuturor au fost puse într-o pălărie ; fiecare dintre cei implicați a jurat să-și împlinească datoria, a avut loc tragerea la sorti, au fost alese douăsprezece nume, oamenii respectivi au luat poziție de tragere, la comandă au tras și l-au executat pe criminal. Acesta a fost înmormîntat cum se cuvine, după care puterea a fost remisă autorităților legale. La San Ga-

eriel își avea reședința un general cu atît de multe titluri încît ar fi fost suficiente chiar și pentru un *hidalgo* ; acesta a dat o proclamație lungă, cît o parîmă de bulină, amenințîndu-i pe rebeli cu completa distrugere, dar nu s-a mișcat din fortul lui, fiindcă știa el că patruzeci de vînători din Kentucky, înarmați ca luna, și o duzină de iankei și englezi constituiau o forță capabilă să țină piept unui regiment întreg de metiși flămînzi, leneși și la vorbă și la faptă. Întîmplarea s-a petrecut pe vremea cînd noi eram la San Pedro, portul așezării Pueblo, și amănuntele le-am aflat de la cei care au fost la fața locului. La cîteva luni după aceea, a fost ucis pe drumul dintre Pueblo și San Luis, Rey, un alt om, de către soția lui și bărbatul cu care aceasta fugise. După unii, străinii i-ar fi urmărit și i-ar fi împușcat pe amîndoi, dar după altă versiune, nu s-a întreprins nimic contra lor, pentru că era vorba doar de niște băștinași ; la San Diego am văzut adesea un individ despre care se spunea că el e criminalul. Poate să fi fost vorba de două întîmplări diferite și să se fi amestecat între ele.

Atunci cînd crima e comisă de indieni, dreptatea, sau mai degrabă răzbunarea, nu se mai arată atît de indolentă. Pe cînd eram la San Diego, într-o duminică după-amiază, un indian stătea călare cînd un altul, cu care acesta avu- sese neînțelegeri, se apropie de el, scoase la iveală dita- mai cuțitul și-l înfipse drept în inima calului. Celălalt indian sări de pe calul ce se prăbușea, scoase și el cuțitul și-l înfipse în pieptul atacatorului, lăsîndu-l mort pe loc. Criminalul fu prins de îndată, băgat la zdup și ținut acolo pînă la sosirea răspunsului de la Monterey. Cîteva săptămîni mai tîrziu l-am văzut pe bietul nenorocit stînd pe pămîntul gol, dinaintea pușcării, cu lanțuri la picioare și cătușe la mîini, priponit de un stîlp. Știam că nu mai avea nici o scăpare. Deși comisese fapta la furie, pentru

că animalul îi aparținea și în plus ținea foarte mult la el, bietul de el nu era decît un indian, și atît părea suficient ca să fie vinovat. Cam la o săptămînă după ce l-am văzut eu, am auzit că fusese împușcat. Aceste cîteva exemple sînt suficiente pentru a da o imagine a felului în care se împarte dreptatea în California.

Cei de aici nu sînt mai cumsecade în relațiile lor particulare decît în cele publice. Bărbații sînt risipitori, îngîmfați, aiuriți și subjugați tare de patima jocurilor de noroc ; iar femeile nu prea au școală, în schimb sînt frumoase, numai că moralitatea lor nu e dintre cele mai perfecte. Cu toate acestea, cazurile de infidelitate sînt mult mai rare decît s-ar putea presupune la început. De fapt, un viciu ține piept altuia, și în felul acesta se obține un fel de echilibru. Dacă femeile nu-și păzesc virtutea, soții sînt în schimb cumplit de geloși, iar răzbunarea lor, aproape sigur, înseamnă moartea. Cîțiva inci de lamă rece de oțel între coaste a adus sfîrșitul multor bărbați nesăbuiți, care uneori nu s-au făcut vinovați decît de o mică indiscreție. Infidelitatea trebuie să înfrunte multe dificultăți, iar descoperirea ei are consecințe fatale în sînul claselor avute. Sînt foarte supravegheate chiar și femeile necăsătorite. Principala preocupare a părinților e să-și mărite fetele cît mai bine, iar pentru aceasta au nevoie de un bun renume. Privirea tăioasă a unei *duena*, ca și arma neșovăielnică a unui tată sau frate constituie suficientă protecție, iar caracterul aprig al celor mai mulți dintre ei — fie bărbați, fie femei — justifică folosirea acestor arme, deoarece chiar domnii care-și pun viața în joc pentru a răzbuna dezonoarea familiei lor, își vor risca iar viața pentru a aduce dezonoare alteia.

Nimeni nu se prea îngrijește de bieții indieni. Se zice că preoții misiunilor sînt foarte severi cu ei, alcalzii

introduc reguli pentru a pedepsi orice abatere comisă de ei, dar toate astea nu ajută la nimic. Ca să arăt cât de mult le lipsește indienilor orice simbură de moralitate sau conștiință a îndatoririlor familiale, am să amintesc că am cunoscut un indian care-și lua nevasta, cu care se căsătorise în biserică, și o aducea pe plajă, după care împărțea cu ea banii pe care-i dobândise acesta de la marinari. Dacă alcaldele descoperea că vreuna din fete o apuca pe cărări greșite fără să se mai sfiască, atunci era biciuită, pusă să măture curtea de la *presidio*, să care lut și cărămizi pentru construcții. Dar cu câțiva reali pedeapsa se anula. Viciul cel mai răspândit printre indieni era necumpătarea la băutură. Mexicanii, din contra, sînt cumpătați, și nu-mi aduc aminte să fi văzut unul singur beat.

Cam așa arată poporul acesta ce stăpînește o țară care se întinde pe patru, cinci sute de mile de-a lungul coastei, unde se află cîteva porturi bune, iar în nord păduri frumoase, ape pline de peste și cîmpii acoperite de mii de cirezi de vite, binecuvîntată cu un climat cum nu se poate mai blînd pe pămînt, cu un sol în care dintr-o sămînță de porumb culegi șaptezeci, optzeci de boabe, iar populația nu cunoaște nici un fel de boli epidemice sau endemice. Ce țară minunată ar putea deveni în mîinile unor oameni întreprinzători! ne-ar veni nouă să spunem. Și totuși, cît timp va rămîne acest popor în această situație, într-o astfel de țară? Americanii — cum sînt numiți cei ce locuiesc în Statele Unite — și englezii — care se infiltrează destul de iute în principalele orașe și au preluat negoțul — sînt mai harnici și eficienți decît mexicanii. Cu toate acestea, copiii lor cresc ca niște mexicani în multe privințe, și dacă „febra californiană“ — adică indolența — cruță prima generație, reușește foarte probabil s-o atace pe cea de-a doua.

Capitolul XXI NAVA ALERT

Sîmbătă, 18 iulie. În această zi, brigantina mexicană *Fazio* a ridicat velele îndreptîndu-se spre San Blas și Mazatlan. Nava aceasta fusese aruncată pe țărm la San Pedro de o furtună de sud-est, și apoi fusese adusă la San Diego pentru reparații și încărcătură. Proprietarul ei avusese mult de furcă cu autoritățile în privința impozitelor, și plecarea navei fusese amînată cu mai multe săptămîni. Dar, după ce s-au rezolvat toate dificultățile, brigantina a pornit la drum, împinsă de o briză ușoară, și tocmai ieșea din port cînd doi călăreți se repeziră în goană pe plajă și încercară să găsească o barcă să pornească după navă. Dar cum nu se găsea nici una la îndemînă, au oferit o mînă de monede de argint oricărui canac care s-ar fi angajat să pornească înot ca să ducă o scrisoare la bord. Unul dintre băștinași, un tînăr plin de viață, bine făcut, își smulse într-o clipă de pe el hainele, în afară de pantaloni, puse scrisoarea în pălărie și porni înot după navă. Din fericire, bătea un vînt foarte ușor, nava înainta încet, așa că, deși era la o milă spre larg cînd băștinașul pornise de la mal, acesta începu să se apropie iute de ea. Înota lăsînd un siaj ca o mică șalupă cu aburi. N-am pomenit niciodată un astfel de înot. Cei de pe punte au văzut că se apropia, dar n-au pus în pană, bănuind cam despre ce putea fi vorba. Cum vîntul continua să nu se întărească, băștinașul ajunse lîngă navă, urcă la bord și înmînă scrisoarea. Căpitanul o citi, îi spuse băștinașului că nu avea nici un răspuns de transmis, după care îi dădu un pahar de brandy și-l lăsă să se arunce în mare ca să-și găsească drumul spre țărm, cum s-o descurca mai bine. Băștinașul înotă pînă la cel mai apropiat promontoriu, și numai după un ceas, a apărut

la magazii. Nu arăta deloc obosit, câştigase trei sau patru dolari, un pahar de brandy şi era în culmea bucuriei. Brigantina îşi continuă drumul, iar ofiţerii guvernamentali, care veniseră tocmai pentru a împiedica plecarea ei, o luară la drum acum cam cu buzele umflate, dezamăgiţi fiecare în felul lui, fiindcă se bizuiseră pe faptul că vor mai putea stoarce ceva bani de la proprietarul navei.

Trecuseră de-acum trei luni de când sosise *Alert* la Santa Barbara şi o aşteptam să apară în fiecare zi. La jumătate de milă în spatele magaziei se afla o colină înaltă, şi în fiecare după-amiază, îndată ce ne terminam treaba, ne suiam acolo să vedem de nu cumva se zăreşte vreo pînză-n depărtare împinsă din spate de alizeele regulate. Ne urcam zi de zi şi ne întorceam dezamăgiţi. Ardeam de nerăbdare s-o văd venind odată, fiindcă mi se spusese în scrisoare că proprietarii din Boston, la cererea prietenilor mei, îi scriseseră căpitanului Thompson să mă ia la bordul navei *Alert* în cazul în care aceasta se îndrepta spre Statele Unite înaintea lui *Pilgrim*. Iar eu voiam să ştiu dacă acest ordin fusese deja primit, şi care era destinaţia navei. Pentru alţii, un an mai devreme sau mai târziu s-ar fi putut să nu aibă prea multă importanţă, dar pentru mine însemna totul. Se împlinise acum exact un an de când plecasem din Boston şi, în cel mai bun caz, nici o navă nu putea spera să ajungă acolo în mai puţin de opt, nouă luni, ceea ce ar fi însemnat că lipsisem doi ani cu totul. Era o perioadă îndelungată, dar nu fatală. Nu trebuia neapărat să aibă consecinţe hotărîtoare asupra viitorului meu. Dar dacă mai trecea un an, acest an ar fi putut să-mi pecetluiască soarta definitiv. S-ar fi putut să rămîn marinăr pe viaţă. Cu toate că înainte de primirea scrisorilor de acasă mă cam împăcasem cu gîndul, de îndată ce mi se oferea prilejul de a mă întoarce şi mi se deschidea perspectiva

unui alt fel de viață, am început să simt cum mă copleșește dorința de a mă vedea acasă și de a avea cel puțin șansa de a-mi hotărî singur soarta. Aș fi vrut poate să-mi încerc norocul chiar și în meseria de marinar, și să devin ofițer, dar magazia de piei nu era cel mai nimerit loc pentru a învăța meseria mării. Ajunsesem expert în pus pieile la saramură, totul mergea strună, avusesem prilejul de a cunoaște oamenii Californiei, timp suficient pentru citit și studiat navigația, dar marinăria practică nu se poate învăța decît la bord, așa că eram hotărît ca, de îndată ce apărea nava, să cer să fiu luat la bord. Pe la înții august, am terminat de pus la saramură toate pieile, le-am depozitat, am curățat hîrdaiele — treabă cu care ne-am îndeletnicit vreme de două zile, stînd în mizerii și resturi adunate timp de șase luni de la prelucrarea pieilor, într-o duhoare care l-ar fi deranjat și pe un porc — și am rînduit totul în vederea sosirii navei, după care am avut iar un răgaz de așteptare de vreo trei sau patru săptămîni. Mi le-am petrecut ca de obicei, citind, scriind, făcîndu-mi haine și cîrpindu-le pe cele vechi, pregătindu-mi toată garderoba pentru cazul în care urcam iar la bordul navei. Binențeles că am mai fost și la cîte un pescuit, am bătut desîșurile împreună cu ogarii mei, și, din cînd în cînd, am mai făcut și cîte o vizită la *presidio* și la misiune. Mi-am pierdut multă vreme ocupîndu-mă de un cățeluș, pe care l-am ales din treizeci și șase, cîți se născuseră într-un interval de numai trei zile la magazia noastră. Era un cățeluș minunat, care promitea ; avea toate cele patru lăbuțe albe, în rest fiind de un maroniu închis. I-am făcut un mic coteț și l-am priponit și pe el alături, separîndu-l de ceilalți cîini, hrănindu-l și dresîndu-l cu mîna mea. În numai cîteva săptămîni l-am făcut să mă asculte. Creștea frumos, era foarte atașat de mine, și promitea să fie una dintre

căpeteniile haitei de pe plajă. L-am botezat Bravo și numai gîndul la el și la canaci mă făcea să regret că aveam să mă despart de țărmul acela.

Zi de zi ne urcam pe colină, dar nu se vedea nici urmă de navă și am început să facem tot felul de presupuneri, întrebîndu-ne pe unde o fi rătăcind. *Alert* era subiectul tuturor discuțiilor ce se stîrneau seara pe la diferite magazii, ca și în timpul acelor *paseo* de după-amiază de-a lungul plajei, mirîndu-ne unde putea întîzia, dacă fusese la San Francisco, cam cîte piei avea să aducă etc., etc.

Joi, 25 august. În dimineața asta ofițerul care răspunde de magazia noastră s-a dus împreună cu doi canaci într-o canoe mică, în largul promontoriului la pescuit, iar noi stăteam cuminți în cămăruța noastră, cînd, deodată, înainte de prînz, s-a auzit chemarea : „Corabie-n depărtare !” izbucnind din toate părțile țărmului, de la cuptorul canacilor și pînă la magazia *Rosei*. Într-o clipită toată suflarea a fost afară, și iată o corabie mîndră, cu rîndunicile și contrarîndunicile ridicate, înclinîndu-se în bătaia puternicei brize de după-amiază, dublînd iute promontoriul. Avea vergile brațate în sart, toate pînzele erau sus și trăgeau bine, pavilionul american flutura la picul mizenei și, avînd și fluxul în ajutor, acum gonea ca un cal de curse. De șase luni nu mai intrase în portul San Diego o nouă navă, așa că toți erau acum cu ochii pe ea. *Alert* și-a făcut o frumoasă intrare. Velele superioare au fost strînse pe cînd depășea limba joasă de nisip, apoi au fost adunate velele prova și nava a dublat frumos promontoriul numai cu gabierul artimon, și-și fundarisi ancora doar la un cablu distanță de țărm. În cîteva minute marinarii se împrăștiară pe vergile zburător, și toate cele trei vele zburător au fost strînse odată. De pe verga zburătorului trinchet, marinarii s-au lăsat să alunece pe straiuri și au strîns focul, cei de pe verga zburătorului

artimon, tot pe straiuri, au ajuns la gabia arborelui mare, iar de acolo pe vergă, iar marinarii de pe vergile gabier au venit la vale pe balansine pînă la brațele vergilor velelor inferioare. Toate pînzele au fost adunate cu mare grijă, burțile lor strînse bine în contrașcote, folosind palancurile mici, iar focurile au fost protejate cu capoate. Apoi vergile rîndunicilor au fost coborîte, palancurile asigurate pe vergi și straiuri, barca cea mare coborîtă la apă, pentru a transporta în pupa o ditamai ancora, după care nava a fost ancorată. Era *Alert*.

De pe dunetă a fost coborîtă barca cea mică, și un echipaj de băieți zdraveni, între paisprezece și optsprezece ani, l-au adus pe căpitan la țarm. Barca cea mică era de fapt o balenieră ușoară, frumos vopsită, care la pupa avea banchete cu perne, și timonă cu torțe pentru cîrmă. Ne-am repezit cu toții la echipajul bărcii și, în cîteva minute, eram prieteni la toartă. Aveam multe de întrebat despre Boston, despre călătoria făcută etc., iar ei erau tare curioși să afle cum ne duceam traiul la țarm. Unul dintre ei s-a oferit imediat să schimbe locul cu mine, exact ceea ce voiam și eu, și nu ne mai trebuia acum decît învoirea căpitanului.

După masă, echipajul începu să descarce piei, iar cum noi, cei de la magazie, nu aveam nimic de făcut, ni s-a ordonat să venim la bord să-i ajutăm. Acum aveam pentru prima dată prilejul să văd și nava care speram să-mi fie adăpost în cursul anului ce urma. De aproape, de la bord arăta la fel de bine ca și de departe. Avea niște punți mari și încăpătoare — mai ales că nu erau nici dunetă, nici ruf, care desfigurează de obicei pupa celor mai multe corăbii —, punți fără suprastructuri și la prova și la pupa, albe ca o pînză de in (echipajul ne-a spus că albeața aceea de la pietrele de bricuit se trage). Nu

era împopoțonată cu fleacuri de ornamente aurite sau țipătoare, ca să ia ochii pasagerilor și ageamiilor de uscat, ei totul arăta cum se cuvine să arate pe o navă serioasă. Nu se vedea nici urmă de rugină, de murdărie, manevre care să nu fie bine întinse, capete de parîmă scămoșate, de socar nematisite în arboradă, vergile erau încrucișate ca la carte, ținute bine de balansine și brațe. Secundul se vădea inimos, cu un glas de taur și totdeauna vioi, pus pe treabă. Era bărbat întreg, din cap pînă-n picioare și, cu toate că se arăta cam „catîr“, cam „chițibușar“, în general era iubit de echipaj. Mai existau un al doilea și un al treilea ofițer, un dulgher, un velar, stevard și bucătar, ca și doisprezece marinari la teugă. Adusesse la bord șapte mii de piei, coarne și seu, pe care le colectase din susul coastei. Am început să descărcăm toată marfa asta, pe două schele de bord în două bărci odată, al doilea secund răspunzînd de barcaz, iar al treilea de barca de serviciu. Cu asta ne-am îndeletnicit mai multe zile, pînă cînd am dus la țarm toate pieile, după care echipajul s-a apucat de încărcat balast, iar ceilalți am trecut la pus piei în saramură.

Sîmbătă, 29 august. Din susul coastei a apărut bricul *Catalina*.

Duminică, 30 august. Era prima duminică de care se bucura echipajul de pe *Alert* de cînd ajunsese la San Diego, și toți marinarii voiau bineînțeles să se ducă să vadă orașul. Indienii coborîseră pe plajă devreme, aducînd și cai de închiriat pentru ziua respectivă, așa că cei ce primiseră învoire o porniră spre *presidio* și misiune, și nu s-au întors decît scara. Eu mă cam săturasem de San Diego, m-am dus la bord și mi-am petrecut ziua alături de cîțiva oameni din echipaj, pe care i-am găsit făcîndu-și de lucru în teugă, fie cîrpindu-și sau spălîndu-și hainele, fie citind sau scriind. Mi-au spus că nava, la

venire, făcuse escală la Callao, unde a stat la ancoră trei săptămîni. De la Boston la Callao făcuse doar ceva mai mult de optzeci de zile, una dintre cele mai scurte călătorii din cîte s-au consemnat. La Callao au întîlnit fregata *Brandywine* și alte cîteva nave militare americane mai mici, fregata engleză *Blonde* și o navă militară franceză cu șaptezeci și patru de tunuri. De la Callao veniseră drept spre California, și vizitaseră toate porturile de pe coastă, inclusiv San Francisco. Teuga era spațioasă, destul de bine luminată prin iublouri și, cum era curată lună, avea un aspect destul de primitor. Cel puțin era cu mult mai confortabilă decît vizuina aceea înghesuită, întunecoasă în care trăisem atîtea luni la bordul navei *Pilgrim*. Conform regulamentului navei, teuga era curățată în fiecare dimineață, iar marinarii, fiind și ei oameni îngrijiți, păstrau multă ordine avînd și propriile lor reguli, cum ar fi întreținerea unei scuipători imense aflate întotdeauna sub scară, și între binte, aerisirea hainelor umede etc. În afară de asta, în fiecare duminică dimineața teuga era și ea bricuită. La pupa se aflau o cabină elegantă, un salon, un oficiu comercial, cu tot felul de rafturi și mărfuri. Între compartimentele de la pupa și teugă se afla o întrepunte, înaltă ca și puntea tunurilor de pe o fregată, avînd pînă la traverse vreo șase picioare jumătate. Și întrepuntea era bricuită regulat, ținută în perfectă rînduială, într-o parte fiind bancul de lucru și sculele dulgherului, în cealaltă ale velarului, iar dulapul șefului de echipaj, plin cu parîme pentru greement, în cea de-a treia latură. O parte a echipajului dormea aici, în hamacuri prinse de traverse și strînse frumos în fiecare dimineață. Oamenii spuneau că nava era etanșă ca o tobă, o corabie minunată, singurul ei defect — ca la cele mai multe — fiind acela că la teugă ajungea umezeala. Cînd naviga cu cîte opt, nouă noduri, cum se întîmpla adesea la vînt

bun, dincolo de pasarele, la prova, nu rămînea un locșor uscat. Marinarii spuneau povești uimitoare despre cum naviga corabia asta, și aveau deplină încredere în ea, socotind-o a fi sub zodia norocului. Avea abia șapte ani, fusese angajată numai în comerțul cu Cantonul, nu i se întîmplase nici un accident mai de seamă, și în nici o traversadă nu depășise media de timp. Al treilea ofițer, un băiat de vreo optsprezece ani, nepot al proprietarilor, era pe nava asta de cînd se pomenise copil și credea orbește în ea. Iar secundul o respecta așa cum își respecta soția, familia.

Nava a mai rămas în port vreo săptămînă, iar după ce-și descărcă marfa și luă balast, se pregăti de plecare. I-am cerut căpitanului să mă ia la bord. Mi-a spus că mă puteam îndrepta spre casă cu *Alert*, lucru pe care-l știam dinainte, și văzînd că voiam să rămîn la bord și în perioada în care va naviga de-a lungul coastei, mi-a spus că n-are nici o obiecție, cu condiția să găsesc un altul de seama mea cu care să fac schimb. I-am împlinit cu ușurință dorința, pentru că erau mulți cei care se arătau bucuroși să mai schimbe decorul, rămînînd cîteva luni la țarm, și mai ales să scape de perioada de iarnă și de furtunile de sud-est. A doua zi am urcat la bord cu cu-fărul și hamacul, și iată-mă din nou pe mare.

Capitolul XXIII

O NAVĂ NOUĂ. NOI TOVARĂȘI

Joi, 8 septembrie. Prima zi de muncă pe noua navă. Credeam că viața marinarului e aceeași, indiferent unde, dar am descoperit că aici toate obiceiurile erau alt fel decît pe *Pilgrim*. După ce tot echipajul a fost trezit în

zori, fiecare a avut la dispoziție trei minute jumătate să se îmbrace și să ajungă pe punte, iar care întârzia știa că va avea de furcă apoi cu secundul, aflat totdeauna pe punte și al cărui glas se auzea pe toată nava. Se montau pompele prova, iar al doilea și al treilea ofițer supravegheau spălatul punților, în vreme ce secundul bătea duneta fără să-i scape nimic, dar nu se cobora el să pună mîna pe vreun ghiordel sau pe perie. Totul era spălat, pe afară și pe dinăuntru, la prova și la pupa, puntea superioară, întrepuntea, timoneria și teuga, balustradele, parapetul și gurile de scurgere — toate frecate cu mături și cîrpe, punțile udate și răzuite cu nisip peste tot, după care se bricuiau. Piatra de bricuit e o bucată mare de piatră moale, cu partea de jos netedă; la capete sînt prinse niște funii de care trag oamenii făcînd-o să alunece înainte și înapoi peste puntea presărată cu nisip. Pietrele mai mici de bricuit, numite de marinari „cărți de rugăciune“, se folosesc pentru frecatul șanțurilor și locurilor mai înguste, unde pietrele mari n-au cum să ajungă. Cu treaba asta ne îndeletniceam un ceas sau două, după care oamenii treceau și spălau tot nisipul de pe punți. Apoi urma frecatul cu peria și coada, iar după ce punțile erau uscate, fiecare se ducea la treaba lui din dimineața respectivă.

Nava avea cinci bărci, un barcaz, o barcă de serviciu, una mică, alta de salvare și una de comandant. De fiecare răspundea cîte un șef, care o îngrijea și se ocupa de întreținerea și curățenia ei. Apoi fiecărui om din echipaj îi revenea un anumit sector de curățat, unuia alămurile și părțile componente ale vinciului, altuia clopotul de alamă, care era frecat lună, celui de-al treilea butoiul de carne sărată, altuia bastoanele balustradei, apoi altul se îngrijea de scările teugii și tambuchiurilor, ce erau și

ele ridicate și bricuite. Toate îndatoririle astea trebuiau terminate înainte de masa de dimineață. Ceilalți din echipaj verificau și înlocuiau calafatul, bucătarul își freca blidele — gamele de lemn din care mănîncă marinarii —, lustruia cercurile cioveielor pe care le așeza dinaintea bucătăriei așteptînd inspecția. După ce punțile se uscau, atoatestăpînitorul se arăta pe dunetă, făcea cîteva tururi, se auzeau opt bătăi de clopot, și tot echipajul se ducea la masă. Aveam la dispoziție jumătate de oră pentru micul dejun, după care eram chemați pe punte din nou, gamelele, oalele, sacii de pîine etc. dispăreau la locul lor. Iar în dimineața aceea se făceau pregătiri de drum. Am filat lanțul de care se legăna nava, l-am virat pe celălalt și am pus ancora la post. Toată treaba asta ne-a luat mai puțin decît ne trebuia pentru aceleași manevre pe bric, fiindcă, în ciuda faptului că aici totul era de două ori mai mare, de exemplu macaraua de capon era atît de imensă că un om abia o putea sălta, iar lanțul de trei ori mai greu, aveam spațiu suficient de mișcare, mai multă disciplină și metodă de muncă, mai mulți oameni și mai mult chef de lucru. Toți păreau îmboldiți de ambiția de a executa cît mai bine. Și ofițerii și marinarii își cunoșteau meseria, și toate mergeau strună. Îndată ce am virat ancora la pic scurt, secundul, aflat pe teugă, dădu ordin să se desfacă velele și, într-o clipă, toți oamenii se aruncară în arboradă, pe sarturi în sus, se desfășurară pe vergi, alergînd unul după altul, primul ajuns, cel mai destoinic, desfăcînd sacheții de la capătul vergilor, ceilalți sacheții de la mijloc, apoi cîte un om rămînea pe fiecare vergă, ținînd pălăncelul de cargafung cu cîte o voltă numai pe după atîrnătoarea de vergă, gata să-i dea drumul, în vreme ce toți ceilalți coborîseră pentru a pune mîna pe fungi și școte. După care secundul striga spre cei de pe vergi : „Totul gata la prova ? Totul gata pe

verga mare ?“ etc., iar după ce auzea răspunsul „Da, da, sir !“ venea ordinul de a da drumul. Într-o clipită, nava, care pînă atunci nu-și arăta decît vergile golașe, înflorea de pinzele velelor slăbite brusc, de la arboretul rîndunilor pînă la punte. Apoi toată lumea cobora în afară de cîte un singur om pe fiecare catarg, pentru a supraveghea arborada. Atunci se ridicau zburătorii și se trăgeau la locul lor, cele trei vergi săltînd o dată pînă la vîrfurile arboradei, cartul tribord ridicînd zburătorul trinchet, cartul de babord pe cel mare și cinci marinari mai slăbuți din ambele carturi (eu eram unul dintre ei) săltau zburătorul artimon. Apoi se brațau vergile, se vira ancora, macaraua de capon era instalată, parîma se întindea trasă de tot echipajul, cu bucătar cu tot, iar ancora era adusă la post însoțită de corul vioi ce intona *Cu inimă, marinari !* Nava fiind pornită acum, se ridicau și velele superioare, una după alta și, încă înainte de a ajunge la promontoriu, toate velele erau sus. Rîndunica trinchet, care-mi revenea mie, pentru că eram în cartul secundului, era de două ori mai mare decît cea de pe *Pilgrim* și, cu toate că mă descurcam ușor cu cea de pe bric, de data asta m-am văzut copleșit de vela aceea, mai ales că nici n-aveam de ce mă sprijini, pe nava asta totul fiind cîntărit cu zgîrcenie, așa că marinarului nu-i rămînea să se țină decît cu pleoapele.

Îndată ce am dublat promontoriul, deoarece toate velele fuseseră ridicate, s-a auzit ordinul „Cartul liber sub punte !“, iar echipajul mi-a spus că de cînd erau pe coastă, rutina era cart pe cart în timpul călătoriilor între porturi. Totul demonstra că, deși se păstra o disciplină strictă, și se cerea fiecăruia să se străduiască din răspuțeri pentru împlinirea datoriei, totuși, în mare, la bord domnea o bună rînduială. Fiecare marinar știa că trebuie să se arate bărbat și s-o demonstreze cînd muncea, și

totuși cu toții erau mulțumiți cu regimul. Iar un echipaj mulțumit, în care oamenii se înțelegeau între ei, nu-și căutau pricină, oferea un plăcut contrast cu echipajul redus, nemulțumit, pus pe gîlceavă și extenuat de pe *Pilgrim*.

Cum era rîndul nostru să mergem sub punte, oamenii s-au apucat să-și vadă de treburi, să-și repare hainele sau să se îndeletnicească în liniște cu diverse lucruri mărunte. Pentru că aveam garderoba pusă la punct de la San Diego, mie nu-mi rămînea nimic de făcut decît să citesc. Așa că am răscolit prin cuferele echipajului, dar n-am găsit nimic care să-mi convină, pînă cînd unul dintre marinari mi-a spus că avea el tocmai la fundul cufărului o carte care „spunea totul despre un mare tilhar” și, după ce o dădu la iveală, am descoperit, spre marea mea surpriză și bucurie, că era chiar cartea lui *Bulwer Paul Clifford*. Am și înhățat-o, m-am dus la cușetă, m-am întins și am început să citesc în legănarea hamacului pînă am fost chemat cu cartul meu pe punte. Totul era plăcut: întrepunțile goale, tambuchiurile deschise prin care se strecura o briză răcoroasă, nava ce înainta domol. Tocmai începusem să simt gustul povestirii cînd au răsunat opt bătăi de clopot și s-a ordonat să mergem la masă. După ce-am luat masa, cartul nostru a fost chemat pe punte pentru patru ceasuri, iar la patru am coborît din nou în teugă, m-am culcat pe hamac și am citit pînă la cartul scurt. Pentru că nu era îngăduită folosirea lămpilor după ora opt, în cartul de noapte n-am putut citi. Am avut parte de vînturi blînde și de perioade de calm, așa că drumul a durat trei zile. În timpul zilei, ori de cîte ori cartul meu era liber, mi-am petrecut timpul în același fel, pînă cînd am terminat cartea. N-am să uit niciodată cîtă plăcere mi-a făcut. Era o surpriză să dau peste o carte ca asta atunci cînd nici nu mă gîndeam să

pretind ceva cu calități cît de cît literare, așa încît pentru mine a fost o adevărată sărbătoare. Stilul strălucit, succesiunea momentelor de tensiune, portretele frumoase și caracteristice mi-au creat un permanent sentiment de bucurie. Era prea bună pentru un marinar. Și nu mă așteptam ca astfel de momente să dureze prea mult.

Cînd eram pe punte, intram în rutina firească a navei. Velarul și dulgherul își vedeau de treabă în întrepunți, iar echipajul avea de lucru în arboradă, sau deslăcea funii, împletea sfilețe etc., ca de obicei pe o navă comercială. Carturile de noapte păreau mult mai plăcute decît pe *Pilgrim*. Acolo erau atît de puțini oameni încît dacă unul trecea la timonă și celălalt de veghe, nu mai aveai cu cine schimba o vorbă. Aici eram cîte șapte în cart, așa că tăifășuiam din plin. După două sau trei nopți îi cunoșteam bine pe cei din cartul babord. Șeful cartului era velarul, în general socotit omul cu cea mai mare experiență la bord. Arăta a marinar de soi, provenit din marina militară, fusese pe mare vreme de douăzeci și doi de ani, pe tot felul de nave — militare, corsar, de sclavi, comerciale —, de toate, în afară de baleniere, la care un marinar sadea din marina militară se uită cu dispreț și se ferește pe cît poate de ele. Bătuse o mulțime de colțuri de lume și era mare meșter să scornească tot felul de istorii. Poveștile lui durau cîteodată tot cartul, și-i ținea pe toți treji. Erau foarte amuzante prin exagerări și, bineînțeles, nici el nu se aștepta vreodată să fie crezut, totuși le spunea din pură plăcere. Cum avea umor, și o provizie inepuizabilă de expresii militarești și marinărești sadea, ne distra întotdeauna. După el ca vîrstă, ca experiență și ca poziție în cart venea un englez, pe nume Harris, despre care am să vorbesc pe larg mai departe. Urmau doi sau trei americani, marinari obișnuiți cu voiajele în Europa și America de Sud,

unul fusese pe o balenieră și bineînțeles era doldora de istorii în bransă. La urmă venea un băiat din Cape Cod, un căpăținos, lat în umeri, hîrșit pe goelete de pescuit macrouri, care acum făcea prima călătorie pe o corabie cu velatură pătrată. Era neaoș din Hingham și, bineînțeles, era poreclit „dogarul”. Celălalt cart număra cam tot atîția. Șeful lor era un francez înalt, arătos, cu niște favoriți negru corb și păr cîrlionțat. Arăta a marinar de mîna-ntîi, și se numea John — marinarul n-are nevoie decît de un singur nume. Mai erau doi americani — unul din ei provenea dintr-o familie scăpătată, dar cu rudenii respectabile, și ajunsese, săracul, la nădragi de doc și salariu lunar ; un neamț și un englez, pe nume Ben, ce aparținea de echipa de pe verga zburătorului artimon ca și mine, și care, în ciuda vîrstei lui, era un marinar bun. La cei pomeniți se mai adăugau doi puști din Boston, abia ieșiți din școală. Dulgherul uneori se lipea de cartul babord. Era un bătrîn lup de mare, născut în Suedia, care se dovedise cel mai priceput timonier de pe navă. Aceștia erau tovarășii mei, la care se adăugau bucătarul și stevardul, amîndoi negri, trei ofițeri și căpitanul.

În cea de-a doua zi de cînd făceam largul, vîntul se roti, venind din față, și a trebuit să răzbim în susul coastei. În vreme ce eram nevoiți să navigăm în volte, am avut prilejul să înțeleg rutina de la bord. În loc să fim trimiși unde era mai multă nevoie și să alergăm dintr-un loc în altul, fiecare om avea postul lui. S-a instituit un veritabil regulament al navigației în volte. Secundul comanda de pe teugă, răspundea de velele prova și de prima jumătate a navei. Doi dintre cei mai destoinici marinari, velarul din cartul nostru și John francezul din celălalt cart, munceau pe teugă. Al treilea secund comanda la mijlocul navei și împreună cu dulgherul și încă

un marinar manevrau murele și bulinele velei mari, bucătarul, *ex officio*, școta trinchet, iar stevardul pe cea a velei mari. Al doilea secund avea în sarcină vergile artimon, brațele de sub vînt ale trinchetului și arborelui mare. Eu fusesem postat la brațele din vînt ale velei artimon, alți trei marinari mai tineri în partea de sub vînt, un puști la școta randei și la ghiu, un marinar și alți puști la brațele zburătorului mare, gabierului mare și rîndunicii mari, iar restul echipajului — marinari și muși — trudea la brațele velei mari. Fiecare își cunoștea postul, acolo trebuia să fie atunci cînd se dădea comanda de voltă și răspundea de manevrele care i se încredințaseră. Fiecare parîmă trebuia slăbită sau trasă numai la comandă, legată ca lumea și pusă frumos colac după ce nava făcea o voltă. Înăută ce toți oamenii își ocupă posturile, căpitanul, care stă în partea din vînt a duneții, face un semn timonierului și-i comandă :

— Cîrma în vînt !

— Cîrma în vînt ! răspunde secundul de pe teugă și școtele prova sînt lăsate libere.

— Desfaceți murele și școtele, spune căpitanul.

— ...murele și școtele ! trece comanda din gură-n gură spre prova, și murele și școtele sînt eliberate.

Următoarea mișcare e virarea manevrelor pentru voltă. Brațele din vînt ale vergii artimon și ale vergii mari sînt asigurate în același timp, cu numai două volte, pregătite pentru a fi slobozite, iar brațele din partea opusă sînt întinse la maximum.

— Vira gabierul mare ! strigă căpitanul.

Brațele sînt slobozite și dacă și-a ales momentul potrivit, vergile se rotesc ca unse. Dacă însă a întîrziat sau a dat comanda prea devreme, e ca și cum ți s-ar scoate o măsea. Apoi sînt brațate vergile artimon, școta

velei mari e întinsă spre prova, randa artimon slăbită în partea de sub vînt, și oamenii de la brațe sînt gata de manevra vergilor prova.

— Dați drumul și strîngeți ! ordonă căpitanul.

Al doilea ofițer dă drumul brațelor prova din vînt și marinarii le virează pe cele din bordul de sub vînt. Secundul de pe teugă e atent la vergile prova.

— Bine verga gabierului trinchet ! Bine verga zburătorului ! Verga rîndunicii prea mult ! Mai mult în partea din vînt. Bine așa ! Bine peste tot !

Apoi cartul tribord virează cu grijă murele velei mari, iar cartul babord trece în prova și virează murele prova, filează școta focului, asigurînd-o cu un palanc dacă vîntul bate foarte tare. Apoi sînt brațate vergile artimon, căpitanul de obicei supraveghind personal operațiunea.

— Bine verga randei ! Încă puțin la verga gabierului mare ! Bine așa ! Bine verga gabierului artimon ! Toate vergile inferioare bine ! Totul bine la pupa ! Virați bine manevrele din vînt !

Acum totul fiind în ordine, fiecare își face colac capetele de parîmă, la postul său, și apoi urmează ordinul :

— Cartul liber sub punte !

În cursul ultimelor douăzeci și patru de ore ale drumului, am tot făcut volte cînd spre țarm, cînd spre larg, schimbînd de drum la fiecare patru ore, așa că am avut destule prilejuri să observ manevrele necesare pe navă. Și nu era nevoie de mai mulți oameni pentru a brața vergile inferioare pe *Alert*, care depășeau cincizeci de picioare pătrate, decît pe *Pilgrim*, unde aceste vele aveau doar ceva mai mult de jumătatea acestora. Într-atît de mult depind aceste manevre de felul în care se fac operațiile și de starea scripetilor. Iar căpitanul Wilson, care ne-a fost pasager în cursul unei călătorii în susul coastei,

spunea că nava noastră avea nevoie de numai jumătate din oamenii necesari pe bricul lui. Această ușurare a muncii se datora priceperii și atenției cu care lucrase căpitanul Faucon. El garnisise din nou aproape toate manevrele mobile de pe navă, aruncase toate macaralele uzate, înlocuindu-le pe cele duble cu macarale simple și palancuri, rînduindu-le pe toate cît mai științific.

Vineri, 11 septembrie. În dimineața asta, la ora patru, am coborît sub punte, pe cînd promontoriul San Pedro era la două leghe în fața noastră, iar *Alert* naviga cu toate velele și cu aripile întinse. După numai o oră, am fost treziți de zăngănitul lanțului pe punte, și în cîteva minute am auzit comanda „Tot echipajul pe punte !” Și ne-am apucat de muncă din greu, virînd parîme și strîngînd aripile, pregătind lanțul prova și ancorele.

— *Pilgrim* e în port la ancoră, spuse cineva, în vreme ce noi alergam de colo colo pe punte.

Și, aruncîndu-mi o clipă privirea peste bord, am văzut-o pe vechea mea prietenă, încărcată din greu și asaltată de alge. În timpul manevrelor de ancorare și a celor necesare pentru volta în vînt, fiecare își are postul și menirea lui. Velele superioare au fost coborîte și strînse, vergile inferioare ridicate și focurile date jos, apoi au urmat la rînd velele gabier, cargafungurile le-au strîns la mijloc, după care s-a fundarisit ancora. Îndată ce ancora a prins bine, tot echipajul a sărit în arboradă să strîngă velele zburător. Am descoperit curînd că, la bordul lui *Alert*, manevrele astea însemnau lucru mare, fiindcă orice marinar știe că o navă e judecată după cum se strîng velele. Al treilea ofițer, velarul și cartul babord s-au dus pe verga zburătorului trinchet, al doilea secund, dulgherul și cartul tribord, pe verga zburătorului mare, iar eu, flăcăul acela din Anglia și doi băieți din Boston, ca și individul de la Cape Cod am strîns zburătorul

artimon. Numai nouă ne revenea misiunea de a terțarola și a strînge vela asta, și nimeni altul decît noi nu avea dreptul să calce pe verga respectivă. Secundul ne-a luat sub oblăduirea lui, adesea punîndu-ne s-o terțarolăm și s-o strîngem de cîte patru ori la rînd, pînă cînd, adunînd-o frumos la mijloc, vela forma un con perfect, fără o încrețitură. Îndată ce fiecare velă e strînsă și i se adună burta, cargafungul se trece prin palanc și apoi se întinde cu contrașcota de pe punte. Secundul se ducea la babale să verifice atent velele prova, apoi se urcă pe vinci pentru inspecția velelor arborelui mare, și la urmă se ducea la piciorul arborelui mare pentru o ultimă privire asupra velelor artimon. Dacă ceva nu era în regulă, dacă o velă făcea burtă prea mult, colțurile de școtă prea întinse sau prea slabe sau vreo vergă nu se orienta bine înspre prova totul trebuia luat de la capăt. Cînd totul era în ordine mijlocul velelor stătea întins bine cu contrașcotele, sacheții de împuntătură strînși, ca să nu facă vela nici o cută, urmînd apoi ceilalți sacheți legați în scurt, buclă lingă buclă.

Din momentul fundarisirii ancorei, pe căpitan nu-l mai interesează nimic, stăpîn devenind secundul. Cu un glas de leu tînăr, urla în toate direcțiile, și totul zbură, dar se făcea cum trebuie în același timp. Părea cu totul alt om decît secundul de pe *Pilgrim*, om liniștit, cumsecade și nebăgăreț. Cel de pe *Alert* nu era mai demn de stimă poate, dar ca secund părea cu mult mai bun. Și completa schimbare a felului de a fi al căpitanului Thompson din clipa preluării comenzii navei *Alert* se datora, fără îndoială, tot acestui om. Dacă secundului îi lipsește vîna, disciplina slăbește, nimic nu mai merge ca lumea, și căpitanul e nevoit să se amestece permanent. Aceasta creează o stare de încordare între cei doi ofițeri, echipajul se simte încurajat și totul se încheie cu o răfuială

în trei. Dar domnul Brown — din Marblehead — nu avea nevoie de ajutorul nimănui, ținea toate frînele în mînă și s-ar fi putut spune, mai degrabă, că-și depășea autoritatea în detrimentul celei a căpitanului, nicidecum să ajungă în situația de a fi îmboldit de acesta. Căpitanul Thompson îi dădea secundului ordinele necesare între patru ochi și, în afară de cazurile în care era nevoie de manevre la care participa toată suflarea — ancorarea, plecarea din port, navigația în volte, terțarolarea gabierelor etc. — rareori se arăta personal pe punte. Așa e normal să se desfășoare lucrurile, și atîta vreme cît situația asta durează și la pupa sînt raporturi de bună înțelegere, totul merge strună.

După ce s-au strîns toate velele, se coboară vergile rîndunicii. Eu și un puști englez am coborît verga rîndunicii mari, care aici era mai lungă decît verga zburătorului mare de pe *Pilgrim*, alți doi băieți mai tineri s-au ocupat de verga rîndunicii trinchet, și altul de cea ar-timon. Am păstrat această rutină pe tot timpul cît am fost pe coastă, ridicînd și dînd jos aceste vergi ori de cîte ori plecam sau ne întorceam în port. Erau manevrate și coborîte toate odată, verga rîndunicii mari la babord, iar celelalte două la tribord. Nu s-a încheiat bine totul și s-a rînduit cum se cuvine că au și fost montate macarale pe vergi și straiuri și au fost date la apă barcazul și barca de serviciu. S-au fixat apoi cu sarturi tangoanele pentru bărci, iar acestea au fost bine legate la capătul brațului fals, așa cum se procedează în porturi. După micul dejun, au fost deschise gurile magaziiilor, și s-a pregătit totul pentru a fi ridicate la bord pieile de pe *Pilgrim*. Toată ziua bărcile s-au plimbat înapoi și-ncolo pînă am preluat toată încărcătura de pe bric și l-am lăsat numai cu balastul. În cala navei noastre toate aceste piei nu însemnau mare lucru, deși pentru

Pilgrim constituiseră o încărcătură care-l afundase pînă la portsarturi. Schimbul acesta de piei a rezolvat și problema destinației celor două nave, subiect de ample speculații pentru noi. Nava noastră urma să rămînă în port, în timp ce *Pilgrim* avea să pornească a doua zi spre San Francisco. După ce-am terminat treaba, și am pus rînduială pe punți pentru noapte, prietenul meu Stimson veni la bord și am stat amîndoi vreun ceas în cușeta mea. Cei de pe *Pilgrim* mă invidiau pentru locul obținut pe *Alert*, și se gîndeau că prinsesem un vînt mai bun decît ei, cel puțin în ceea ce privește plecatul spre casă. Stimson era hotărît să se îndrepte și el spre țară cu *Alert*, fie rugîndu-se, fie plătind. În cazul în care căpitanul Thompson n-ar fi fost de acord să-l ia în alt chip, avea să-și cumpere locul făcînd schimb cu unul din echipaj. Perspectiva a încă un an de ședere aici, după ce *Alert* se va îndrepta spre casă, i se părea prea mare pedeapsă.

Pe la ora șapte, secundul dădu buzna în compartimentul nostru comun plin de chef de distracție, i-a scos pe băieți din cușete, l-a sculat pe dulgher cu scripca lui, l-a trimis pe stevard să pună lămpi în întrepunte, și i-a stîrnit pe toți să danseze. Întrepuntea era destul de înaltă ca să și sărim, goală și albă de atîta bricuit încît arăta numai bine a sală de dans. Cîțiva din echipajul lui *Pilgrim* se află în teuga noastră, și toți s-au apucat de petrecere și s-a întins un joc marinăresc în regulă, pînă cînd a bătut clopotul de opt ori. Băiatul din Cape Cod știa să danseze giga, precum un pescar sadea, cu picioarele goale, lovindu-și călcîiele și izbind puntea cu tălpile, după ritmul muzicii. Asta era distracția favorită a secundului, care obișnuia să stea în ușă și să privească, iar dacă băieții nu aveau chef să danseze, îi alerga de jur împrejur amenințîndu-i cu un capăt de parîmă, spre marea distracție a echipajului.

A doua zi dimineată, conform ordinelor agentului, *Pilgrim* ridică velele și porni în susul coastei, într-o călătorie de trei sau patru luni. A luat-o la drum fără multă zarvă, și a trecut atât de aproape de noi că puteai arunca o scrisoare la bord, la timonă stînd căpitanul Faucon în persoană și conducînd nava de parcă ar fi fost o barcă de pescuit macrouri. Cînd la comanda lui *Pilgrim* era căpitanul Thompson, la plecare aveau loc atîtea pregătiri și ceremonie de ziceai că pornește la drum o navă de război cu șaptezeci și patru de tunuri. Dar căpitanul Faucon era marinar pînă-n măduva oaselor. Știa ce e aia o navă și era la fel de liniștit la bordul oricăreia, ca un cizmar pe scaunul lui. Nu avea nevoie de alte farafasticuri care să-i scoată în evidență priceperca, ci-i ajungea părerea echipajului, ce fusese vreme de șase luni sub comanda lui, și-l cunoștea ca pe un cal breaz, iar dacă marinarul spune despre comandantul lui că e bun atunci poți fi sigur că așa e, deoarece e ultimul lucru pe care e dispus să-l recunoască oamenii. Echipajul își alimentează provizia de bombăneli tocmai pe seama cusurilor pe care le găsește căpitanului în ceea ce privește priceperca lui în ale marinariei.

După ce *Pilgrim* a plecat, am rămas la ancoră la San Pedro încă trei săptămîni, de la 11 septembrie pînă la 2 octombrie, ocupați cu îndeletnicirile obișnuite legate de debarcarea mărfurilor și încărcarea pieilor. Această muncă părea mai ușoară și mai plăcută decît la bordul lui *Pilgrim*. Cu cit e mai mult cu atît e mai vesel, spune un proverb marinăresc și, printr-o bună diviziune a muncii, un echipaj de barcă de doisprezece oameni putea, fără mare bătaie de cap, încărca toate pieile aduse într-o zi. Și pe țarm ca și pe navă, cheful, lipsa motivelor de nemulțumire și mormăiala contribuie la buna desfășurare a muncii. Al treilea

secund, ofițerul ce venea cu noi, de obicei, părea un tânăr umsecade, care nu crea probleme dacă nu era nevoie. Așa că, de obicei, timpul se scurgea în mod plăcut, fiind bucuroși să mai scăpăm de disciplina rigidă de pe navă. În vremea cât am fost aici m-am gândit adesea la săptămânile nenorocite, mohorâte petrecute pe aceste meleaguri plicticoase când fusesem la bordul lui *Pilgrim*, trăind într-o atmosferă de nemulțumire și severitate la bord și cu numai patru oameni care să facă toată treaba la țărm. Prefer navele mari. Spațiu mai mult, mai bine înzestrate, reguli mai bune, mai multă viață și mai mulți oameni care-ți țin tovărășie. Încă ceva contribuia să ne descurcăm mai ușor : exista un echipaj normal de barcaz. O balenieră ușoară, frumos vopsită, cu bănci la pupa, cu eche și troțe de cîrmă stătea la cartierul tribord și era folosită drept barcaz. Cel mai tânăr de pe navă — un puști din Boston de vreo paisprezece ani — era șeful bărcii și el răspundea de ea, o întreținea mereu curată și pregătită de plecare în orice clipă. Alți patru tineri marinari, cam de aceeași statură și vîrstă — eu eram unul dintre ei — formau echipajul. Fiecare avea vîsla și locul lui și trebuia să fim la post cu vîslele albe lună, cu strapazanele puse, și apărătorile de bordaj lăsate. Trăgătorul de la rama prova avea în grijă barbeta și cangea de barcă, iar șeful de barcă — cîrma, echea și locul pasagerilor de la pupa. Misiunea noastră era să-i purtăm pe căptian și pe agent unde aveau nevoie, sau să-i ducem pe pasageri la bord și la țărm, treabă care nu era de joacă pentru că cei de pe mal nu aveau bărci, așa că noi trebuia să-i luăm pe toți, de la țîncul ce voia să-și cumpere o pereche de încălțări și pînă la negustorul ce lua butoaie și baloturi. În unele zile, cînd cumpărătorii se înghesuiau venind și plecînd iute, noi stăteam în barcă toată ziua, vîslind cînd încoace cînd încolo, și abia de

aveam vreme să mîncăm, iar cum nava era la vreo trei mile de mal, trăgeam la rame cîte treizeci, patruzeci de mile. Cu toate astea, ni se părea cea mai plăcută treabă de pe toată nava, pentru că atunci cînd era folosit barcazul, noi nu aveam nici o treabă cu încărcatul și descărcatul, în afară de transportul unor mici baloturi de-ale pasagerilor, și nici cu pieile. Apoi mai profitam și de prilejul de a vedea toată lumea care venea la bord, de a face noi cunoștințe și de a auzi noutățile. Dacă nu se nimerea căpitanul sau agentul cu noi, n-aveam nici un ofițer în barcă, și cu pasagerii uneori petreceam de minune, fiindcă mai totdeauna aveau chef să stea de vorbă cu noi și să ne distreze. Adesea eram nevoiți să stăm și să așteptăm la țarm ceasuri în șir, atunci trăgeam barca pe mal, unde o lăsam cu un om de pază, după care ne duceam la cea mai apropiată casă, sau ne pierdeam vremea bătînd plaja, culegînd scoici, jucînd șotron, sau alte jocuri unde era nisipul mai tare. Ceilalți de la bord nu aveau prilejul de a părăsi nava, în afară de cazul cînd trebuiau să care mărfuri grele sau să aducă piei. Cu toate că mai tot timpul stăteam murați, fiindcă brizanții ne udau mereu din cap pînă-n picioare, noi eram tineri, clima blîndă, și socoteam că, oricum, era mai bine decît înhămați tot timpul la robota de la bord. Cunoșteam de acum aproape jumătate din oamenii Californiei, deoarece nu numai că-i duceam pe toți la navă — bărbați, femei, copii —, dar și toate scrisorile, mesajele, pachetele mai ușoare tot noi le căram și, fiind cunoscuți după îmbrăcăminte, eram totdeauna bine primiți oriunde.

La San Pedro nu aveam distracția asta, fiindcă acolo nu exista decît o singură locuință și nu era mai nimic de văzut și nici cu cine sta de vorbă. Singura treabă plăcută acolo era să mă duc călare, o dată pe săptămînă, pînă la

cea mai apropiată fermă, pentru a comanda să ne trimită o vită la navă.

Bricul *Catalina* sosi de la San Diego, și fiindcă se îndrepta în susul coastei am pornit împreună, într-o cursă de viteză pînă la Santa Barbara, pe o distanță de circa optzeci de mile. Am virat ancora și am ridicat velele pe la ora unsprezece noaptea, împinși de o ușoară briză dinspre țarm, care, spre dimineață, a căzut, lăsîndu-ne într-un calm plat la numai cîteva mile de locul de ancoraj. *Catalina*, fiind o navă ușoară, nici jumătate cît *Alert*, a scos ramele lungi de pupa, a lăsat o barcă la apă s-o remorcheze și a vîslit astfel toată noaptea, așa că a avut parte de o briză a mării mai puternică și venită mai devreme decît noi; am trăit amărăciunea de a o vedea împinsă în susul coastei de un vînt favorabil, cu marea încreștită de valuri în jur, în vreme ce noi stăteam lîngă mal, pe o mare moartă. Cînd briza dinspre mare a căzut, *Catalina* aproape că nu se mai vedea. Tîrziu, după-amiază, s-a ridicat puternic vîntul regulat dinspre nord-vest, am brațat vergile la maximum, am întins bine toate școtele, murele, fungile și am pornit strașnic după cealaltă, *Alert* descurcîndu-se minunat cu vînt de bulină. Am avut parte de cinci ceasuri de navigație grozavă, urcînd pe vînt prin volte lungi spre larg și spre țarm, și apropiîndu-ne vîzînd cu ochii de *Catalina* la fiecare bordée. Cînd vîntul ne-a lăsat, ajunsesem atît de aproape încît eram în stare să-i numărăm savorzii laterali. Din fericire, briza a căzut taman cînd făceam volta spre mal, iar *Catalina* spre larg, așa că noi am fost mai aproape de uscat și am prins mai iute briza de țarm, care se porni cam pe la mijlocul primului cart. Tot echipajul a fost sculat și am ridicat toate pînzele, pînă la contrarîndunici și aripi, și, cu ajutorul lor, am prins să despicăm încet fața mării, lăsînd-o în urmă pe

Catalina care nu putea desfășura atîta velatură cît noi, iar spre zori eram departe, în largul Santei Buenaventura. Iar concurenta noastră aproape că nu se mai vedea la pupa. Totuși, în cele din urmă, briza de larg o favoriză din nou. În vreme ce noi am rămas fără vînt în apropierea țărmului, și ne chinuiam să înaintăm cît de cît. Pe la amiază, *Catalina* era în traversul nostru. Astfel am continuat competiția, fiecare pe rînd cînd în față cînd în pupa sau traversul celeilalte, acum departe în larg, acum în apropierea țărmului. În cea de-a treia dimineată, eram în golful cel larg al portului Santa Barbara, ajungînd cu două ore în urma bricului și pierzînd pariul, cu toate că, dacă întrecerea ar fi fost pînă la promontoriu, i-am fi bătut pe ceilalți, întrecîndu-i cu cinci, șase ore. Dar competiția asta a limpezit oarecum posibilitățile de navigație ale celor două nave, fiindcă s-a văzut că bricul, fiind mai mic și mai ușor, ne întrecea la vînturi slabe, dar, ori de cîte ori aveam briză destul de puternică, îl lăsam în urmă, de parcă eram trași de ață, iar atunci cînd trebuia să navigăm cu vîntul strîns — cel mai bun test la care poate fi supusă o navă — aveam mare avantaj asupra celeilalte.

Duminică, 4 octombrie. Am sosit în ziua asta la țărm și pentru prima dată căpitanul nostru reuși și el nu numai să plece, ci și să intre în port într-o zi de duminică. Motivul principal pentru care se navighează duminica nu e acela că, vezi doamne, e o zi norocoasă, așa cum socotesc mulți, ci fiindcă e zi de odihnă pentru echipaj. În celelalte zile lucrătoare marinarii sînt folosiți la încărcat-descărcat și la alte treburi de pe navă, iar duminica, fiind singura lor zi de odihnă, orice treabă aruncată în spatele lor înseamnă tot atîta cîștig pentru proprietari. Acesta e motivul pentru care cabotierele noastre și navele poștale pornesc la drum duminica. Așa ni s-a întîmplat nouă cam

tot timpul cît am fost pe coastă, și am pierdut o mulțime de zile de odihnă. Catolicii de pe țărm, în mod obișnuit, duminica nu fac nici negoț, nici plimbări, dar americanii n-au o religie națională a lor și vor să-și manifeste libertatea în ale credinței făcînd ceea ce le place în această zi de sărbătoare.

Santa Barbara arăta cam la fel ca atunci cînd am părăsit-o cu cinci luni în urmă : plaja lungă de nisip, cu brizantii spărgîndu-se de ea într-un vuiet continuu, orășelul înfipt în mijlocul cîmpiei și înconjurat de amfiteatrul colinelor. Soarele se ridica strălucitor în fiecare zi, luminînd golful imens, acoperișurile roșii ale caselor, totul fiind învăluit într-o nemișcare de moarte, de parcă oamenii nu ar fi fost nevoiți să-și cîștige în nici un fel dreptul la viață. Lumina zilei se risipea pogorîndu-se asupra lor. Am avut și cîțiva vizitatori, și am strîns vreo sută de piei, iar în fiecare seară barcazul era trimis la țărm să-l aștepte pe căpitan, care-și petrecea ziua în oraș. Ne luam întotdeauna cu noi niște haine scurte, cremene și amnar, și făceam un foc pe plajă cu lemn adus de valuri și crengi pe care le smulgeam din tufișurile învecinate și ne întindeam pe nisip lîngă foc. Uneori ne mai abăteam și spre oraș, dacă știam că, probabil, căpitanul avea să vină tîrziu, și ne petreceam ziua pe la vreuna din case, unde eram întotdeauna bine primiți de localnici. Uneori mai devreme, alteori mai tîrziu, apărea și căpitanul pe plajă. Cînd, după o baie zdravănă în brizanți ajungeam la bord, ne schimbam și ne culcam, dar nu ca să dormim și noi toată noaptea, pentru că mai aveam și cartul de ancoră de făcut.

Acum vine rîndul să vorbesc despre tovarășul meu de cart vreme de nouă luni de zile, un om dintre cei mai deosebiți — Tom Harris. În fiecare noapte, cînd stăteam în port, un ceas întreg noi eram stăpîni pe punte și,

bătînd împreună nava în lung și-n lat, noapte de noapte, vreme de luni întregi, am învățat să-i cunosc firea și destinul, am aflat o mulțime de lucruri despre popoare străine, despre obiceiurile lor, și mai ales secretele vieții de marinar, cu greutățile ei, ca și practice deprinderi în ale marinăriei (și în privința asta experiența îl ajuta să mă școlească din plin), și cu el am învățat mai mult decît aș fi făcut-o oriunde în altă parte. Avea o memorie impecabilă, de parcă amintirile ar fi format la el un lanț continuu, mergînd din cea mai fragedă copilărie pînă în clipa în care l-am cunoscut eu, fără să-i lipsească o singură verigă. Iar iscusința lui în ale matematicii era uluitoare. Eu mă consideram destul de priceput la socoteli și făcusem un curs întreg de matematici, dar atunci cînd trebuia să fac calcule în gînd, rămîneam atît de tare în urma lui de nici nu mă mai vedeam, deși Harris nu trecuse niciodată dincolo de aritmetică. În mintea lui exista nu numai un jurnal de călătorie, în care înregistrase totul cu acuratețe și la care nimănui nu-i trecea prin gînd să apeleze, dar ținea și o evidență strictă a încărcăturii, știind unde era depus în magazie fiecare articol și cîte piei luasem la bord din fiecare port.

Într-o noapte făcu un calcul în mare cam cîte piei puteau încăpea în cala inferioară, între arborele trinchet și cel mare, ținînd seama de adîncimea magaziei și de lățimea traverselor (fiindcă, în plus, omul învățase toate dimensiunile navei pe de rost de cum pusese piciorul la bord), ca și de suprafața și grosimea medie a pieilor, și ajunsese în mod surprinzător foarte aproape de numărul real, așa după cum avea să se vadă mai tîrziu. Secundul venea adesea la el să-l întrebe cîte ceva cu privire la capacitatea diferitelor compartimente ale navei, iar velarului îi putea spune cu mare precizie cantitatea de pînză de care avea nevoie

pentru oricare dintre vele. Cunoștea înălțimea fiecărui catarg, suprafața oricărei vele, de sus pînă jos, cîte picioare și cîți inci avea. Cînd navigam în larg, păstra în minte socoteala drumului navei, a numărului de noduri făcute, a traseului, iar dacă mersul navei nu varia prea mult în două zeci și patru de ore, ținînd seama de tot parcursul, de atîta derivă spre sud, atîta derivă spre nord, ca și de abaterile spre est, sau-vest, reușea să stabilească poziția navei înainte de a face căpitanul punctul navei la amiază, și adesea era foarte aproape de rezultat. În cufărul lui adunase mai multe volume în care se vorbea despre tot felul de invenții în mecanică, pe care le citea cu mare plăcere și reușise să le stăpînească. Mă îndoiesc că Harris izbutise vreodată să uite ceva din ceea ce citea. Singura lucrare citită de el care se apropia oarecum de poezie era *Naufragiul* de Falconer, care-l încîntase atît de mult încît era în stare să recite pagini întregi. Spunea că poate să-și amintească numele oricărui tovarăș de navă, ale tuturor navelor, căpitanilor și ofițerilor pe care-i avusese, ca și principalele date ale oricărei călătorii făcute. Cînd se întâlnea cu un marinăr cu care fusese pe aceeași navă cu doisprezece ani înainte, acesta a rămas tare mirat cînd Harris a început să-i amintească o mulțime de lucruri despre el pe care omul le uitase demult. Nimănui nu-i trecea prin minte să-l contrazică pe Harris, cînd era vorba de fapte, date, întîmplări. Iar marinarii nu îndrăzneau să intre în dispute cu el, fiindcă, fie că avea sau nu dreptate, Harris scotea la iveală întotdeauna cele mai convingătoare argumente. Puterea lui de argumentare era formidabilă. Cu el am avut cea mai grea confruntare pe care am fost nevoit s-o susțin vreodată, în cursul unei dispute din timpul cartului, deși știam bine că dreptatea era de partea mea, iar el își exprima doar îndoiala, și asta nu din cauză că se arăta încă-

pătinat, ci datorită ascuțimii lui de minte. Prefer să mă confrunt cu oricare dintre cei pe care i-am cunoscut în colegiu, decît să am o dispută cu acest om, căruia îi e de ajuns să prindă doar cîteva cunoștințe cu privire la subiectul în dezbattere. Niciodată nu i-am răspuns la o întrebare și nici n-am îndrăznit să-i sugerez vreo idee fără ca înainte să mă gîndesc bine de mai multe ori. Avînd o memorie de elefant, părea să-și poată aminti, la comandă, toate discuțiile dinainte, iar dacă acum spuneai ceva care nu se prea potrivea cu ceea ce spuseseși cu luni de zile mai devreme, erai victimă sigură. Ori de cîte ori stăteam cu el trăiam sentimentul că am de-a face cu un om deosebit. Nutream un respect imens pentru inteligența lui și adesea mă gîndeam că, dacă s-ar fi bucurat măcar de jumătate din eforturile care se risipesc în fiecare an în colegiile noastre, acest om ar fi ajuns cineva. Ca mulți autodidacți de valoare, el disprețuia meritele învățămîntului normal și i-am spus adesea această părere. Profitam de această lacună a lui fiindcă întotdeauna mă trata cu deosebită considerație și adesea se dădea bătut dinaintea mea fără motiv, numai din exces de respect față de cunoștințele mele. Avea în schimb un dispreț suveran la adresa facultăților intelectuale ale restului echipajului, ale căpitanului și tuturor celorlalți de la bord. Era mai bun marinar, probabil și navigator, decît căpitanul, și avea mai multă minte decît aveau toți ceilalți din echipaj la un loc. Marinarii spuneau despre el cam așa : „Tom are un cap mare cît un bompres“, și dacă cuiva îi venea în minte să se pună în bețe cu el, ceilalți îi ziceau : „Măi, găgăuță, lasă-te mai bine păgubaș, fiindcă Tom o să te întoarcă pe dos înainte să-ți dai tu măcar seama“.

Îmi amintesc de o expunere pe care mi-a făcut-o odată pe tema legilor restrîngerii importului de grîne în

Anglia. Fusesem chemat să-mi fac cartul și, cînd am ajuns pe punte, l-am găsit acolo și am început, ca de obicei, să ne preumblăm de colo colo în partea centrală a navei. A început să-mi vorbească despre legile porumbului, mi-a cerut părerea și i-am spus cam ce gîndeam, punînd la bătaie puținele mele cunoștințe în chip cît mai avantajos, pentru că presupuneam că știe mai puține decît mine despre acest subiect, dacă știa cît de cît ceva. După ce am terminat, și-a îngăduit să nu fie de acord cu mine, mi-a expus fapte și argumente noi pentru mine, la care n-am fost în stare să-i răspund. I-am mărturisit că, după cum se vedea, nu prea cunoșteam mare lucru și mi-am exprimat uimirea în fața bogatei sale informații. Mi-a spus că pe cînd stătea la o pensiuie la Liverpool, cu mulți ani înainte, dăduse peste o broșură pe această temă și, cum conținea și niște calcule, a citit-o cu mare atenție, iar de atunci tot căuta pe cineva care să-i spună lucruri noi cu privire la acest subiect. Cu toate că citise cărticica aceea cu atîția ani în urmă și trata un subiect despre care habar n-avusese o iotă pînă atunci, totuși reținuse în mintea lui tot șirul argumentației, bazate pe principii de economie politică. Și, după cîte îmi puteam da seama, calculele lui erau corecte. Se familiarizase și cu principiile mașinii cu aburi, după ce fusese mai multe luni pe un vapor încît ajunsese maestru al secretelor sale. Cunoștea, pe luni, poziția tuturor stelelor din ambele emisfere și era stăpîn pe cvadrant și sextant. Oamenii spuneau că putea să stabilească înălțimea soarelui la meridian folosindu-se doar de o găleată de catran. Acesta era omul care, la patruzeci de ani, ajunsese doar un nenorocit de marinar de rînd, plătit cu doisprezece dolari pe lună. Motivul trebuia căutat în trecutul pe care l-am aflat chiar de la el, din cele relatate în mai multe rînduri.

Era englez, născut la Ilfrancomb, Devonshire. Taică-su fusese căpitan pe un mic costier la Briston, dar murise pe cînd feciorul era încă tînăr ; rămase astfel în grija maică-si prin ale cărei eforturi reuși să urmeze o școală publică, petrecîndu-și iernile la școală și verile pe cabotierele de comerț, pînă la vîrsta de șaptesprezece ani, cînd își părăsi țara și porni în călătorii. Vorbea despre maică-sa cu cea mai mare venerație, spunînd că era o femeie cu o minte deosebită, avea un sistem de educație excelent, făcînd din ceilalți trei frați oameni respectabili. Doar în cazul lui eșuase, și asta din cauza încăpățînării lui de nedomesticit. Mi-a pomenit un amănunt prin care, spunea el, maică-sa se deosebea de toate celelalte mame pe care le văzuse punîndu-și țîncii la punct și anume, cînd el nu avea chef și refuza să mănînce, în loc să-i ia farfuria de dinainte, spunîndu-i că foamea avea să-l dea pe brazdă cînd o veni vremea și o să mănînce el atunci, ea stătea lîngă el și-l obliga să înghită totul, pînă la ultima fărîmitură. Nu din vina ei ajunsese el așa cum îl vedeam eu acum ; și încerca un sentiment de recunoștință atît de puternic pentru strădaniile ei, deși nerodnice, încît era hotărît ca la sfîrșitul călătoriei să se imbarce pe o navă și s-o pornească spre casă, ducînd cu el toți banii ce avea să-i cîștige, ca să-i cheltuiască pentru ea și cu ea, dacă avea șansa s-o mai găsească în viață.

După ce plecase de acasă, își risipise vreo douăzeci de ani în tot felul de voiaje, în majoritatea cazurilor pornind din porturile New York și Boston. Douăzeci de ani de depravare ! Orice viciu ce se poate prinde de un marinar el îl cunoscuse pînă la capăt. De cîteva ori ajunsese prin spitale și de tot atîtea ori constituția lui robustă îl ajutase să iasă teafăr la liman. De mai multe ori, datorită priceperii sale recunoscute, fusese promovat la rangul de secund și, tot de atîtea ori, purtarea lui în porturi, mai

ales bețiile făcute, de care nici teama, nici ambiția nu l-au putut vindeca, l-au expediat din nou la teugă. Într-una din nopți, pe cînd îmi relata din viața lui și se plîngea de anii risipiți îmi spuse :

— Uite, acolo în teugă, la capătul treptelor, cufărul acela cu boarfe vechi e agoniseala a douăzeci și doi de ani în care am muncit din greu și am îndurat de toate, am trudit ca un cal și am fost tratat ca un ciine.

Pe măsură ce avansa în vîrstă, simțea nevoia să se pună la adăpost de nevoile bătrîneții și, încet încet, ajunse la convingerea că cel mai mare dușman al său fusese băutura. Într-o noapte, pe cînd era la Havana, a fost adus la bord un tovarăș de navă, băiat tînăr, beat mort, cu țeasta crăpată zdravăn, jefuit de bani și de haine. Harris trăise sute de astfel de imagini, dar în starea sufletească în care se afla acum, scena i s-a întipărit în minte, i-a îmboldit hotărîrea și și-a impus să nu mai pună picătură de băătură tare în gură. N-a semnat nici un legămînt, n-a făcut nici un jurămînt, ci s-a bizuit numai pe puterea gîndului său. Prima dată el trebuia să gîndească, apoi venea hotărîrea și totul era pecetluit. Ținea minte momentul în care luase această hotărîre, bineînțeles, pînă și ora — cu trei ani înainte de a-l cunoaște eu. De atunci nu mai pusese gura decît pe cidru sau o cafea. Marinarilor nu le-a trecut niciodată prin minte să încerce să-l ademenească pe Tom să ia din nou paharul, așa cum nu aveau de gînd să stea de vorbă cu busola navei. De-acum era un om cumpătat pentru tot restul vieții, în stare să ocupe orice funcție la bordul unei nave, și există la țărm o mulțime de posturi înalte deținute de oameni mult mai modest înzestrați.

Harris înțelegea toată conducerea navei pe baze științifice și era în stare să-ți explice motivele pentru manevra

flecărei parîme. Îndelungata lui experiență, la care se adăuga adîncă lui putere de observație îl înzestraseră cu un bagaj de cunoștințe referitoare la mijloacele și procedeele utile în cazul unor situații excepționale, pentru care i-am rămas mult îndatorat, deoarece avea o deosebită plăcere să-și descarce tezaurul de cunoștințe dinaintea mea, iar eu nu aveam cum să-l răsplătesc. El îmi povestea întâmplări din care reieșeau tirania și greutățile la care erau supuși marinarii, încît unii ajunseseră să se dedea la piraterie, ignoranța incredibilă a comandanților și secunzilor, brutalitatea groaznică față de cei bolnavi, muribunzi, sau morți de-a binelea, sau îmi împărtășea ascunsele ticăloșii și înșelătorii cărora le cădeau pradă oamenii echipajelor, prin înțelegerea tacită dintre proprietari, căpitani și ofițeri. Iar eu nu puteam să nu-l cred, deoarece îți făcea impresia unui om corect pentru care orice exagerare însemna o minciună, și afirmațiile lui întotdeauna erau întărite de fapte. Îmi amintesc, între altele, că mi-a povestit despre un căpitan — despre care auzisem eu și de la alții — că nu se îndura să dea nimic direct în mîna unui marinar, ci punea lucrul acela pe punte și apoi îl expedia destinatarului cu o lovitură de picior, sau despre un altul, cu relații sus-puse, care ucisese un tînăr din Boston, plecat cu el în calitate de marinar simplu spre Sumatra, și pe care nu-l slăbise o clipă, punîndu-l la cele mai grele munci și-l obliga să doarmă pe un culoar deși băiatul era bolnav de friguri. (Căpitanul a murit atins de aceleași friguri pe aceeași coastă).

Dacă punem la socoteală cîtă marinărie am învățat, tot ce-am aflat eu de la el — istorisirile despre munca marinarilor, sfaturile practice de viață și despre natura umană în împrejurări noi și neobișnuite, o mare istorie la care mulți nu ajung niciodată —, n-aș renunța niciodată

la ceasurile de cart pe care le-am petrecut cu acest om nici pentru hatîrul multor ore de studiu și de conversație în cea mai aleasă societate.

Capitolul XXIV DIN NOU LA SAN DIEGO

Duminică 11 octombrie. În dimineața asta am ridicat velele și am pornit în josul coastei, am trecut pe lîngă San Pedro destul de aproape ca să-l vedem, dar, spre marea noastră bucurie, n-am ancorat aici, ci am ținut capul direct spre San Diego, unde am ajuns și am ancorat...

...*Joi, 15 octombrie.* Aici am întîlnit nava italiană *La Rosa*, ce venise din susul coastei, de la care am aflat că *Pilgrim* era la San Francisco. Aici, ca de obicei, domnea liniștea. Am descărcat pieile, coarnele și seul și eram gata pentru pornit din nou la drum în următoarea duminică. M-am dus la țărm, la vechea mea reședință și am găsit echipa de la magazia de piei angajată în rutina cea de toate zilele, iar seara am petrecut un ceas sau două la cuptor, trăgînd o pipă cu vechii mei prieteni, băștinașii, care se arătau tare bucuroși să mă vadă și m-au întîmpinat ca pe un aikane al canacilor. M-am întristat cînd am aflat că bietul meu cîine Bravo murise. Începuse să tînjească și a murit subit chiar a doua zi după ce am plecat cu *Alert*.

Ca de obicei, duminică a fost ziua aleasă să pornim la drum; am plecat pe un vînt tare, care ne-a amintit că ajunsesem la sfîrșitul toamnei și din nou venise vremea să ne așteptăm la furtuni din sud-est. Am răzbit cu greu, cu velele terțarolate, împotriva unui vînt din față, și am ajuns la San Juan, unde am ancorat la aproape

trei mile de țărni, punînd parîme dublin la lanțurile ancorelor, după sistemul din iarna trecută, adoptat în eventualitatea unor furtuni de sud-est. Pe parcursul acestui drum am avut ca pasager la bord pe un bătrîn căpitan care se căsătorise și se stabilise în California, și nu mai fusese pe mare de mai bine de cincisprezece ani. Era uimit de schimbările și îmbunătățirile făcute la bordul navelor, mai ales de sistemul velaturii, și se arătă cu adevărat înfricoșat văzînd că noi aveam și zburătorii ridicați atunci cînd el ar fi mers doar cu velele gabier terțarolate. Felul cum mergea nava, cum răzbea împotriva vîntului părea să-l încînte, zicea că nava urca pe vînt de parcă ar fi fost remorcată.

Marți, 20 octombrie. Cum totul era pregătît, am trimis agentul la țărni și acesta se prezentă la misiune pentru a grăbi expedierea pieilor a doua zi dimineață. În noaptea aceea am avut ordine din cele mai stricte să fim atenți la orice semn de furtună, iar norii prelungi și joși arătau amenințatori. Dar noaptea trecu fără nici un pericol, iar dimineață, devreme, am dat la apă barca cea mare și cea de serviciu, ca și bărcile de salvare și am pornit la țărni să aducem pieile. Din nou am ajuns în acel romantic loc cu faleza abruptă, de două ori mai înaltă decît vîrful catargului navei și cu un singur drum ocolit pînă spre culme, cu plaja lungă și nisipoasă la poale și hula întregului Pacific ce se spărgea la picioarele sale, în vreme ce pieile noastre stăteau aranjate grămezi pe buza peretelui stîncos. Căpitanul pe mine mă trimise pe faleză — fiind singurul care mai fusesem acolo — să număr pieile și să le fac vînt jos. Și iată-mă din nou ca în urmă cu șase luni, aruncînd pieile de sus de pe faleză și urmărindu-le cum cădeau legănîndu-se pînă jos, în vreme

ce tovarășii mei, niște pitici, la distanța aceea, mișunau încoace și-n colo pe plajă, adunînd piei și cărîndu-le pe creștet pînă la bărcile aflate departe. Două sau trei încărcături plecaseră deja la navă, bărcile stăteau aproape pline din nou, terminasem de aruncat toate pieile, numai că vreo zece, douăzeci se înțepeniseră în crăpături și n-aveam cum le nimeri cu nici un fel de proiectil, pentru că perețele era perfect perpendicular, pieile se fixaseră în niște scobituri, nici nu se vedeau și nici n-aveai cum ajunge la ele de pe culme. Cum pieile astea la Boston valorează doisprezece cenți jumătate livra, iar comisionul căpitanului e de unu la sută, acesta era hotărît să nu renunțe la ele, și trimise oameni la bord să aducă două fungi de aripi zburător și ceru ca cineva din echipaj să vină și să se urce pe faleză pentru a coborî apoi pe fungi. Bătrînii marinari ziceau să facă isprava asta băieții, care erau ușori și vioi, în vreme ce aceștia din urmă răspundeau că aici trebuia putere și experiență. Văzînd dilema și simțînd că eu eram cam între cele două tabere în privința calităților cerute, mi-am oferit serviciile, m-am suit pe faleză, împreună cu un alt marinăr care să manevreze parîma și m-am pregătit să cobor.

Am găsit și un par înfipt bine în pămînt, ce părea în stare să reziste la greutatea mea ; am prins cu o buclă un capăt al fungii de țăruș, am luat apoi restul colacului și i-am făcut vînt peste buza falezei. Am văzut că celălalt capăt ajungea exact la un loc de unde se putea ușor coborî pe plajă. Cum nu aveam pe mine decît o cămașă, nădragi și pălărie, costumul obișnuit al marinărului în regiunile calde, nu mai trebuia să mă dezbrac și am început coborîrea apucînd parîma cu amîndouă mîinile, cu picioarele petrecute pe după funie, alteori împingîn-

du-mă cu o mînă sau un picior în peretele de stîncă și agățîndu-mă de parîmă cu celelalte. Așa am coborît încet pînă am ajuns la un fel de prag unde se opriseră pieile. Cu o mînă mă țineam mai departe de funie, iar cu cealaltă și cu picioarele am reușit să le desprind, după care mi-am continuat coborîrea. Ceva mai jos, peretele ieșea iar în afară și, trecînd și peste buza asta, sub mine n-am mai văzut decît valurile ce se spărgeau de stînci și cîțiva pescăruși planînd în aer. Am ajuns teafăr jos, murdar de tot, iar drept răsplată pentru tot chinul mi s-a spus : „Trebuie să fii nebun de tot ca să-ți riști viața pentru cîteva piei nenorocite !”

În vreme ce căram pieile la barcă, abia atunci am băgat de seamă ceea ce nu văzusem înainte, fiind prea ocupat — niște nori mari, negri, care se buluceau dinspre mare, hula puternică de larg, semne sigure de furtună dinspre nord-est. Căpitanul ne zorea. Pieile au fost aruncate în bărci și, cu oarecare greutate, intrînd în apă pînă la piept, am trecut bărcile de linia brizanților și am început să vîslim spre navă. Echipajul bărcii mici remorcă barca de serviciu legată la pupa, iar barcazul fu tras de șase oameni care vîsleau în iolă. Nava se afla la trei mîle în larg, săltînd la ancore și cu cît înaintam cu atît hula se făcea mai puternică. Barca noastră de mai multe ori se ridică vertical cînd pe pupa cînd pe prova, iar parîma bărcii de serviciu se rupse, în fiecare clipă ne așteptam să vedem barcazul dispărînd sub valuri. În cele din urmă am ajuns lîngă navă, cu bărcile pe jumătate pline de apă, iar acum veni cea mai grea manevră dintre toate — descărcatul bărcilor pe o mare agitată, care ne zbuciuma în toate felurile de nu puteai sta în picioare, săltînd uneori bărcile pînă la balustradă, alteori lăsîndu-le să se prăbușească

mai jos de fundul calei. Cu mare greutate am reușit să urcăm pieile la bord și să le punem în magazii, am montat palancurile de ridicare, am suit la bord barcazul și iola prinse în chingi. Apoi am săltat și bărcile de salvare și am început să virăm lanțurile ancorelor. N-a fost ușor de ridicat ancora pe o astfel de mare, dar cum nu mai aveam de gând să ne mai întoarcem în acest port, căpitanul a hotărât să nu folosească sistemul parimelor dublin, lăsând ancorele la geamandură. Prova navei se înfipse într-un talaz, apa dădu năvală pe gurile savorzilor, iar lanțul ancorei se smuci atât de tare încît era mai mai să smulgă clopotul vinciului.

— Sir, virăți ancora la pic scurt, strigă secundul.

— În regulă ! Încă o voltă la vinci ! Întindeți gabierii ! Marinari ! Întindeți velele, mai cu inimă !

În cîteva clipe velele gabier, care fuseseră strînse cu terțarolele pe ele, fură desfăcute, școtele virate la maximum, și pînzele întinse.

„Puneți mîna cu toții !“ suna porunca momentului, și fiecare vedea singur cît de multă nevoie era de toate strădaniile, fiindcă furtuna ajunsese de-acum asupra noastră. Nava își smulse ancora, care a fost apoi prinsă cu cîrligul caponului și pusă la post cu dichisul ei. Curînd nava urca în vînt, cu velele terțarolate răzbind cu greu spre larg împotriva valurilor mari de prova pentru a scăpa de țăr-mul de subt vînt și de stînci. S-a mai ridicat și trinca, ceea ce a mai ajutat puțin nava, dar cum greu ținea drumul în fața talazurilor mari ce o împingeau spre țăr-mul de sub vînt, căpitanul a strigat :

— Ridicați vela mare !

Parîma colțului de mură a fost dusă la prova și pusă pe vinci, și tot echipajul a fost chemat la manele. Vela

aceea imensă făcu o burtă aproape orizontală, de parcă voia să smulgă straiul arborelui mare, macaralele au scîrțîit și au început să se bălăngăne în vînt, dar forța instalației vinciului era destul de mare.

— Vira ! Vira ! Vira cu opritori ! Vira, mai cu suflet !

Și, în ritm cu glasurile noastre, cabestanul prinse a se roti încet, împins de forța a douăzeci de brațe puternice, colțul de mură al velei a fost tras pînă la scîndurile punții. Cartul tribord a pus mîna pe școtă și a întins-o la pupa, după care nava a început să zboare prin talazuri ca un cal apucat de streche, tremurînd și bițîind din toate încheieturile, improșcînd spuma care, la fiecare izbitură a valului, țîșnea departe luată de vînt. Jumătate de oră de navigație în acest chip și ne-am atins scopul, după care colțurile de mură au fost slăbite și ridicate, vela strînsă, iar nava, nemaisuportînd presiunea aceea, își văzu de drum mult mai liniștită. Curînd a fost terțarolată și trinca, iar noi cei de la artimon am fost trimiși în arboradă să mai luăm o terțarolă la gabierul respectiv. Pentru prima dată am ajuns și eu la împuntătura din vînt și nu mică îmi era mîndria stînd călare pe capătul vergii din vînt, trecînd mai departe baiera de terțarolă și strîgînd : „Hei, trageți dinspre capătul de sub vînt“. Din clipa aceea și pînă am ajuns la Boston, secundul nu mai îngădui nimănui decît nouă să ne urcăm pe verga gabierului artimon, fie pentru a pune o terțarolă, fie pentru a strînge vela cu totul și, de obicei, băiatul acela englez și eu treceam unul la un capăt, altul la celălalt capăt al împuntăturii.

După ce am depășit promontoriul și am ieșit la larg, am brațat mult vergile, am mai ridicat vele și am pornit

aproape cu vînt numai din prova spre San Pedro. Vîntul a bătut puternic și cu puțină ploaie aproape toată noaptea, dar spre dimineață s-a mai domolit, furtuna istovindu-se, și astfel am ajuns...

...Joi, 22 octombrie la San Pedro, la vechiul nostru ancoraj la numai o milă de țărm, pregătiți pentru furtunile din sud-est, legîndu-ne cu dublin la geamanduri, strîngînd velele gabier gata terțarolate și fixînd cu bucăți de parîmă în loc de sacheți velele. Am rămas aici încă zece zile, angajați la angaralele obișnuite : trasul la rame, căratul pieilor, urcatul mărfurilor pe colină la deal, distrîndu-ne cu picioarele goale prin pietrișul plajei și făcînd baie pînă la piele în brizanți.

A treia zi după sosirea noastră se arătă și Rosa de la San Juan, port spre care se îndreptase cu o zi înainte de izbucnirea furtunii de sud-est. Oamenii din echipaj ne-au spus că, după furtună, marea s-a liniștit ca un lac, și au putut lua la bord aproape o mie de piei, ce fuseseră trimise pentru noi, și pe care le-am pierdut datorită vremii proaste. Treaba ne-a amărît foarte tare. Nu numai pentru că o navă italiană ne suflase marea de sub nas, ci mai ales fiindcă orice mie de piei se adăuga la cele strînse pentru a ajunge la patruzeci de mii, cîte ne trebuiau pentru a putea spune la revedere Californiei.

În timp ce stăteam aici, am luat la bord încă un marinar, un englez, de vreo douăzeci și șase de ani, care era o bună achiziție, pentru că s-a dovedit marinar destoinic, bun cîntăreț și, ceea ce era important mai ales pentru mine, avea școală și o biografie destul de remarcabilă. Zicea că-l cheamă George P. Marsh, se lăuda că fusese pe mare de copil și că la viața lui fusese amestecat în contrabanda dintre Germania, coastele Franței și Angliei. Așa explica el cunoașterea limbii franceze, în care

vorbea și scria la fel de bine ca în engleză, dar viața asta de mare nu explica deloc engleza pe care o stăpînea, mult prea bună față de cea care se putea prinde la bordul unui cutter angajat în contrabandă. Avea un scris neobișnuit de frumos, de îngrijit și, adesea, cînd stătea de vorbă numai cu mine, cita din cărți, arăta că știe atît de bine obiceiurile din lumea bună și mai ales ceremonialul diferitelor curți cu juri, a parlamentului, încît m-a surprins. Cu toate astea nu voia să ne destăinuiească nimic altceva despre sine, spunînd doar că tot ce învățase știa de la bordul navei de contrabandiști. Un alt tip, cu care ne-am întîlnit mai apoi, fusese tovarăș de navă cu George cu mai mulți ani înainte și spunea că ar fi auzit, la căminul marinarilor unde se angajaseră, că George fusese și el student la un colegiu — probabil la unul naval, pentru că nu știa nici latină, nici greacă —, unde învățase franceză și matematică. Prin firea lui nu semăna deloc cu Harris. Acesta din urmă, pentru tot ce făcuse, în ciuda tuturor obstacolelor, era dator numai minții și caracterului său, în vreme ce George se născuse în altă categorie socială, se bucurase de educație de mic, dar se dovedise un vagabond și nu-și mai îmbogățise cu nimic zestrea. În plus, nu avea nici caracterul, nici inteligența sau memoria lui Harris. Se vedeau la el rămășițele unei bune educații, care-l ajuta să exprime cu destulă ușurință ce avea în minte, un spirit șlefuit și o predispoziție intelectuală pe care, spre cîntea lui, ani de zile de trai nenorocit în mijlocul marinarilor nu reușiseră să i le șteargă. După ce se mai acomodă o vreme la bord, am aflat de la el aventurile de care avusese parte în ultimii doi ani, și care au fost mai apoi confirmate, în așa fel încît tot ce ne-a spus s-a dovedit adevăr adevărat.

Dacă nu mă înșel, pornise în 1833 din New York ca simplu marinar pe bricul *Lascar*, din Canton. Nava a fost vîndută în Indiile de Est, și tipul s-a imbarcat, la Manilla, pe o mică goeletă, pornită într-un voiaj de afaceri printre Insulele Ladrone și Pelew. Nava lor a naufragiat pe una din ultimele insule amintite, au fost atacați de băștinași și, după o rezistență disperată, în cursul căreia ceilalți au fost uciși ori s-au înecat, căptanul, George și un pușc au fost nevoiți să se predea și au fost duși, legați fedeleș pe una din insulele învecinate. După vreo lună s-a ivit ocazia ca unul dintre ei să scape. Am uitat împrejurările, dar îmi amintesc că numai unul putea scăpa, și l-au ales pe căpitan, care le-a promis că dacă va ieși cu bine la lîman le va trimite ajutoare să-i salveze. Căpitanul a reușit să scape, s-a urcat la bordul unei nave americane, s-a întors la Manilla, și de acolo în America, dar n-a mai făcut nici un efort pentru a-i salva și pe ceilalți sau, așa cum a aflat George mai tîrziu, măcar să pomenească de ei cuiva la Manilla. Băiatul care fusese cu George a murit și astfel, văzîndu-l că a rămas singur, fără nici o șansă de scăpare, băștinașii l-au tratat cu blîndețe, ba chiar cu respect. L-au pictat, i-au tatuat corpul — fiindcă niciodată n-a consimțit să-l cresteze pe față sau pe mîini —, i-au dat două sau trei neveste, și l-au făcut un fel de odraslă favorită a lor. A dus-o așa vreo treisprezece luni, într-o climă minunată, avînd de mîncare din belșug, umblînd pe jumătate despuiat și nefiînd obligat să facă nimic. Dar, curînd, s-a plictisit de traiul ăsta și a explora insula sub diferite pretexte, căutînd de fapt să zărească vreo navă. Într-una din zile, tocmai pe cînd pescuia dintr-o canoe mică împreună cu un alt băștinaș, văzu deodată o navă mare trecînd la vreo leghe în traversul insulei, în partea din vînt, și îndreptîndu-se spre vest.

Cu oarecare greutate l-a convins și pe băștinaș să meargă cu el pînă la corabie, promițîndu-i să se întoarcă amîndoi cu o bună provizie de băuturi și de tutun. Băștinașii prinseseră gustul acestor bunătăți de la americanii cu care făcuseră negoț și tentația lor era prea mare pentru bietul om, așa încît consimți. Au tras amîndoi la padele pentru a ieși înaintea navei și apoi au stat și au așteptat pe loc pînă cînd i-a ajuns. George s-a urcat la bordul navei așa despuat cum era, vopsit frumos din cap pînă-n picioare, de nu-l puteai deosebi în nici un chip de tovarășul său, pînă cînd a început să vorbească. Nu mică le-a fost mirarea celor de pe navă cînd l-au auzit, iar după ce a aflat povestea, căpitanul l-a pus să se spele și l-a îmbrăcat ca lumea, iar pe bietul băștinaș, care rămăsese cu gura căscată, l-au expediat acasă cu un cuțit sau două, niște tutun, stambă imprimată, iar George a plecat mai departe cu nava. Era vorba de nava *Cabot*, din New York, sub comanda căpitanului Low. Se îndrepta spre Manilla, după ce traversase Pacificul, și George a muncit ca simplu marinar, pînă au ajuns în port, unde s-a urcat pe un bric ce se îndrepta spre Insulele Sandwich. De la Oahu a ajuns la Monterey, la bordul bricului englez *Clementine*, în calitate de al doilea secund. La Monterey a părăsit nava pentru că avusese niște neînțelegeri cu căpitanul și, coborînd în josul coastei, s-a întîlnit cu noi la San Pedro. La vreo șase luni de la relatarea asta, în niște ziare primite de la Boston, am găsit și o scrisoare a căpitanului Low de pe *Cabot*, publicată îndată după sosirea lui la New York, în care toate amănuntele coincideau cu cele povestite de George. Scrisoarea fusese publicată pentru a face să parvină vești despre George prietenilor lui, drept care căpitanul adăugase că îl lăsase la Manilla pe cale de a porni spre Oahu, după care nu mai auzise nimic de el.

George avea un interesant jurnal cu aventurile lui în Insulele Pelew, pe care le pusese pe hirtie pe îndelete, cu scrisul lui frumos, într-o engleză corectă *.

Capitolul XXV ZVONURI DE RĂZBOI

Duminică, 1 noiembrie. În această zi — bineînțeles că într-o duminică — am pornit la drum spre Santa Barbara, unde am ajuns pe data de 5 noiembrie. După ce am dublat Santa Buenaventura și ne apropiam de ancoraj, în port am văzut două nave — una mare cu trei arbori și o brigantină mai mică. Oamenii din echipaj spuneau că ar fi fost *Pilgrim*, dar eu fusesem prea multă vreme la bordul bricului pentru a mă înșela. Am avut dreptate să nu fiu de acord cu ei, pentru că, după ce ne-am mai apropiat, mi-am dat seama, după prova lungă, joasă,

* În primăvara anului 1841, la birourile mele din Boston, s-a prezentat un marinar care a spus că voia să mă vadă intrucît putea să mă informeze asupra unui om despre care scrisesem. Mi-a relatat că fusese al doilea secund pe barcul *Mary Frazer*, care navigase de la Batavia o dată cu nava *Cabot* spre Manilla. Când au ajuns în largul insulelor Pelew au întâlnit o canoe cu doi băștinași care i-au informat că înaintea lor trecuse o navă americană ce abia dispăruse la orizont, navă ce luase un alb la bord. Barcul a luat canoea la remorcă pe o scurtă distanță. Când *Mary Frazer* a ajuns la Manilla, au văzut nava *Cabot* în port, și informatorul meu îmi spunea că mai apoi George s-a urcat de mai multe ori la bordul lor și i-a relatat aceeași istorie pe care am amintit-o eu. Mi-a mai spus că goeleta lui George se numea *Dash*, că naufragiase și fusese atacată de băștinași, exact așa cum povestise și George.

Acest marinar, pe nume Beauchamp, era al doilea secund pe *Mary Frazer* pe vremea când ducea niște misionari în Oahu. În timpul călătoriei a avut o criză religioasă, a rămas la misiune îndată după sosire, dar când l-am întâlnit eu era căpitanul unui barc.

ascuțită, după catargele înclinate, că era altă navă. Unii spuneau „un bric de război“, alții — „cliperul *Baltimore*“, *Ayacucho* îmi spuneam eu. Și curînd văzurăm desfășurat la pic frumosul pavilion al Sfîntului George — cîmp alb, cu fruntariile roșii și crucea. După cîteva minute, nu mai putea fi nici o îndoială, și curînd stăteam lingă *Ayacucho*, care plecase din San Diego cu nouă luni înainte, în vreme ce noi eram cu *Pilgrim* la ancoră. De atunci fusese la Valparaiso, Callao și Insulele Sandwich, iar acum abia sosise din nou pe coastă. Barca sa îl aduse la bordul nostru pe căpitanul Wilson și, în jumătate de oră, se răspîndi în toată nava vestea că izbucnise războiul dintre Statele Unite și Franța. Zvonuri mult exagerate ajunseră și la teugă. Se vorbea de bătălii care avuseseră loc, despre o mare flotă franceză ajunsă în Pacific, etc., etc. și unul din echipajul bărcii de pe *Ayacucho* ne povestea că, taman cînd părăsiseră Callao, două nave, o mare fregată franceză și fregata americană *Brandywine*, care pînă atunci stătuseră ancorate una lingă alta, urmau să iasă din port pentru a se confrunta, iar fregata engleză *Blonde* avea să fie arbitru și să vegheze ca lupta să se desfășoare corect. Erau vești importante pentru noi. Eram singuri, pe o coastă nepăzită, fără o navă de război pe mii de mile împrejur și cu perspectiva unei lungi călătorii spre casă prin tot Pacificul și Atlanticul. Părea mult mai sigură ca destinație o închisoare franțuzească decît portul Boston. Cu toate astea, prea eram marinari sadea pentru a crede toate poveștile care ajungeau la teugă, și așteptam să auzim adevărul asupra situației de la autorități mai înalte. Prin intermediul funcționarului supercargo, am aflat cum stăteau lucrurile : cele două guverne avuseseră unele neînțelegeri cu privire la plata unor datorii, fuseseră proferate amenințări cu războiul și se și făcuseră unele prgătiri, dar ostilitățile nu fuseseră deschis decla-

rate, deși cam toată lumea se aștepta la izbucnirea lor. Treburile nu stăteau deci chiar atât de rău, dar constituiau motiv de mare îngrijorare. Nouă însă nu ne păsa prea tare.

— Ori cu capul de piatră ori cu piatra de cap, marinarului îi e tot una !

Nu credeam că într-o închisoare franțuzească putea fi mult mai rău decât pe coasta Californiei, gonind de colo colo după piei de vită, și cine n-a avut parte de un voiaj lung și plicticos, condamnat să muncească pe o navă, nu-și poate da seama de efectul monotoniei asupra gândurilor și dorințelor unui om. Perspectiva unei schimbări e ca o oază în deșert și posibilitatea unor evenimente importante și a unor scene tari îți stîrnește un sentiment de plăcere, îți pune sîngele în mișcare, producîndu-ți o emoție pe care nu o poate înțelege cine nu a trăit o situație similară. Într-adevăr, de luni de zile la teugă n-a domnit o atmosferă mai veselă. Toți păreau să încerce o inexplicabilă bucurie. Pe toți parcă pusese stăpînire presimțirea nedefinită a unor schimbări radicale, a unor noi priveliști și fapte mărețe, iar truda ingrătă de pe navă părea demnă de dispreț. Acum se deschidea un nou filon — o temă imensă de pălăvrăgeală și un subiect pentru tot felul de discuții. Sentimentele naționale ieșeau la iveală. Se făceau glume pe seama singurului francez de la bord, se iscau comparații între bătrînul lup de mare și cel „ce-o șterge... franțuzește“ etc., etc.

Am trăit incertitudinea acestui război vreme de mai bine de două luni, pînă cînd sosirea unei nave din Insulele Sandwich ne-a adus vestea unei rezolvări amicale a neînțelegerilor.

Cealaltă navă întîlnită în port era brigantina *Avon*, din Insulele Sandwich. Se prezenta cum nu se poate mai frumos, dimineața și seara trăgea cîte o lovitură de tun

la ridicarea și coborîrea pavilionului, avea o orchestră cu patru sau cinci instrumente și arăta mai degrabă a iaht de plăcere decît a navă comercială. Cu toate astea, în colaborare cu *Loriotte*, *Clementine*, *Bolivar*, *Convoy* și alte nave mai mici făcea un considerabil negoț legal și ilegal — cu piei de vidră de mare, mătase, ceai, etc., ca și cu piei de vită și seu.

A doua zi după sosirea noastră, un bric mare dublă promontoriul, dinspre nord, navigă domol prin golf și apoi se îndreptă din nou spre larg în direcția sud-est, spre marea insulă Catalina. A doua zi *Avon* ridică și ea velele și porni în aceeași direcție, cu destinația San Pedro. Poate că pe cei din marina de coastă și pe californieni manevra să-i fi păcălit, dar noi știam prea bine șmecheriile astea. Bricul nu a mai apărut deloc pe coastă, iar *Avon* a ajuns la San Pedro după vreo săptămînă cu o încărcătură cu totul reîmprospătată de mărfuri din Canton și Statele Unite.

Acesta era unul din mijloacele de a mai scăpa de grelele impozite vamale pe care autoritățile mexicane le puneau pe toate importurile. O navă cu o încărcătură modestă vine spre coastă, intră în Monterey, unde-i singurul punct vamal, și începe negoțul. Peste o lună sau mai bine, după ce și-a vîndut mare parte din încărcătură, se îndreaptă spre Catalina, sau către oricare alta din marile insule nelocuite din largul coastei, ca într-o călătorie obișnuită de la un port la altul și se aprovizionează cu cele mai alese articole de pe o altă navă venită din Oahu, și care o așteaptă în larg. La două zile după plecarea navei *Avon*, se arată și *Loriotte*, din josul coastei și, neîndoielnic, se înfruptase și ea din încărcătura bricului.

Joi, 10 noiembrie. Ducîndu-ne ca de obicei la țărm cu barca mică, chiar înainte de amurg, pentru a-l aduce

pe căpitan, tocmai după ce-l luasem pe acesta și vîsleam spre *Alert*, am văzut că pe nava noastră, care era ancorată cel mai în larg, se ridica pavilionul. Semnalul însemna „corabie-n depărtare !”, bineînțeles, dar cum noi aveam promontoriul în față nu puteam vedea nimic.

— Dați-i bătaie, băieți, dați-i bătaie ! Trageți tare, vîsliți lung ! spuse căpitanul.

Și, întinzînd brațele cît erau de lungi, lăsîndu-ne apoi mult pe spate, pînă atingeam aproape bancul din urmă, barca porni să zboare pe valuri ca o rachetă. După cîteva minute de vîslit în chipul acesta ne-au apărut insulele, rînd pe rînd, de după promontoriu, și am putut să zărim canalul, unde se ivi o navă, cu zburătorii ridicați, îndreptîndu-se încet, mînată de o briză ușoară spre locul de ancoră. Punînd barca cu prova spre navă, căpitanul ne-a spus să tragem din nou, dar n-a fost nevoie să ne mai îmboldească pentru că gîndul de a ne sui la bordul unei noi nave, probabil venind dinspre patrie, și de a auzi vești, ca să avem ce povesti cînd vom ajunge pe nava noastră, ne era suficient și vîsleam cu tragere de inimă. Căpitanul Nye, de pe *Loriotte*, bătrîn marinăr de balenieră, se afla în barca noastră, și se lăsă și el prins de aceeași puternică nerăbdare.

— Trageți să pîrîie oasele și vîslele ! strigă el la noi. Ține-o așa, Barosane ! Uite-o cum suflă ! dădu el drumul unor exclamații obișnuite printre vînătorii de balene.

În vremea asta se lăsă un calm plat pe mare, și fiind la numai cîteva mile depărtare, ne gîndeam că în cîteva minute vom fi la bord, cînd, deodată, se porni un vînt exact din prova navei, care-și brață vergile și o luă spre larg, către insule, făcînd brusc o voltă în babord și pornind să despice iute valurile. Bineînțeles că noi ne-am oprit și nu ne-a rămas decît să executăm manevra de întoarcere : „ramele babord mai ușor, ramele tribord mai tare” și

să ne îndreptăm spre *Alert*, cam cu coada-ntre picioare. Toată noaptea a bătut o briză ușoară dinspre țărm și nava respectivă n-a ancorat în port decît a doua zi dimineață.

Îndată ce ancora ajunsese la fund, ne-am prezentat și noi la bord, pentru a descoperi că avem de-a face cu baleniera *Wilmington and Liverpool Packet*, din New Bedford, aducînd din zonele de pescuit din larg o mie nouă sute de butoaie de spermanțet. De cum am pus ochii pe ea am știut că e vorba de o balenieră, după macarale, după bărcile pe care le avea, după arboretul zburător retezat, aspectul neîngrijit al velelor, arboradei, școndrilor și cocii. Iar cînd ne-am urcat la bord am văzut că totul corespundea ideii noastre despre o balenieră. Avea o punte falsă, neîngrijită și îmbîcsită de grăsime și, oriîncotro te uitaî, nu vedeai decît gardinile butoaielor de ulei. Greementul atîrna slăbit și necătrănit, vopseaua se scorojise de pe școndri, scripeții atîrnau, legături stîngaci făcute, capete de matiseală ieșeau în toate direcțiile. Nici echipajul nu părea mai grozav. Căpitan era un quaker sfrijit și înalt, cu un costum maroniu, pălărie cu boruri mari, care bătea puntea cu picioarele lui lungi și crăcănate, cu capul în jos ca o oaie, iar oamenii din echipaj aduceau mai degrabă a pescari și fermieri decît a marinari.

Deși nu era frig — noi nu purtam decît o cămașă roșie și nădragi de doc — cei de pe nava asta aveau pantaloni din lînă, și nu albaștri cum se potrivește unui marinar, ci de toate culorile, maronii, cafenii, gri, și chiar verzi, cu bretele aruncate peste umeri și buzunare ca să aibă unde-și băga mîinile. Mai purtau și haine ca în Guernsey, fulare dungate, cizme groase din piele de vită, căciuli de lînă, și răspîndeau o permanentă duhoare de ulei. Pentru completarea tabloului mai adăugați niște mutre de ageamii. Opt sau zece marinari erau suiți pe verga gabierului trinchet și cam tot atîția pe cea a ga-

bierului mare, strângînd velele respective, în vreme ce alți opt sau zece tîndăleau în jurul teugii, fără nici o treabă. Era o ciudată priveliște pentru o navă care tocmai ancora, așa că ne-am dus la ei să vedem ce-au pățit. Un individ zdravăn, cu o mutră prietenoasă, își întinse un picior spunînd că-l lovise scorbutul, altul se tăiase la o mîină, iar ceilalți nu aveau nimic, dar ziceau că erau destui în arboradă ca să strîngă velele, așa că mai pierdeau și ei vremea pe la teugă. La bord nu se vedea decît un singur lup de mare, un bătrîn marinar sadea, ce arăta minunat, cocoțat la mijlocul vergii gabierului trinchet. Probabil că era unicul marinar de pe navă care se pricepea ca lumea la matisit. Bineînțeles că ofițerii și conducătorii de bărci, ca și alți doi, trei oameni din echipaj mai fuseseră pe mare, dar numai la vînătoare de balene, iar cea mai mare parte a echipajului era formată din începători, abia veniți de la țară, care n-apucaseră să-și scuture paieile din păr. Vela gabier a artimonului rămase atîrnînd pînă cînd au fost strînse cele din față. Și uite așa, un echipaj de treizeci de oameni s-a trudit jumătate de oră să facă ceea ce nouă, pe *Alert*, cu numai optsprezece oameni ce urcau în arboradă, ne trebuiau cincisprezece, douăzeci de minute.

Am aflat că erau pe mare de șase sau opt luni și nu aveau nici un fel de noutăți, așa că am plecat promițînd să obținem permisiunea de a veni seara să mai vedem ce curiozități mai aflăm la bord. Așa că îndată ce am terminat treaba și am luat cina, am obținut îngăduința de a părăsi nava, am luat o barcă și ne-am dus la ceilalți unde am stat vreun ceas, două. Ne-au dat oase de balenă, dinți sau alte părți ale unor ciudate animale marine, și am făcut cu ei schimb de cărți — obicei destul de răspîndit între nave într-un port străin, prin care scăpai de cărțile citite și răscitite și făceai rost de altele, iar marinarul nu e foarte pretențios în privința valorii lor.

Joi, 12 noiembrie. În zori a fost destul de frig, și se vedeau și niște nori negri, dar cum adesea dimineața arăta cam așa, nimeni nu s-a speriat și toți căpitani au coborât pentru a rămîne ziua la țarm. Spre amiază, nori grei s-au adunat deasupra munților, apoi au coborât pînă la jumătatea colinelor ce înconjoară Santa Barbara, iar dinspre sud-est se porni o hulă puternică. De îndată, secundul dădu ordin ca barca ușoară să plece și, în același timp, am văzut și cele de la alte nave îndreptîndu-se spre țarm. Era un prilej nimerit pentru o întrecere între bărci, așa că fiecare a tras cît s-a priceput mai bine. Am depășit echipajele de pe *Ayacucho* și *Loriotte*, dar n-am putut ține piept celor șase vîslași de pe balenieră. Au ajuns la linia brizanților înaintea noastră, dar aici avantajul era de partea noastră, fiindcă rivalii nu erau obișnuiți cu surful, și au așteptat să vadă cum trecem noi, tot așa cum, în același loc, cu aproape un an înainte, noi, cei de pe *Pilgrim*, am fost bucuroși să prindem mișcarea de la un echipaj de băștinași.

Abia ajunseseam la țarm și întorsesem bărcile cu prova spre larg, cînd Bill Jackson, arătosul marinar englez care conducea barca de pe *Loriotte*, strigă de-odată că bricul lui pornise în derivă. Și, într-adevăr, nava respectivă își smulsese ancorele și era împinsă spre baie. Fără a-l mai aștepta pe căpitan — fiindcă în afară de secund și un băștinaș nu mai era nimeni la bord — Jackson a sărit în barcă, i-a strigat pe băștinași și a vrut să pornească în larg. Dar băștinașii, deși adevărați cîini de mare, s-au speriat cînd au văzut nava derivînd, s-au înspăimîntat de situația aceea dramatică și parcă își pierduseră mințile. De două ori barca s-a umplut de apă și a fost aruncată de-a latul pe țarm. Jackson îi înjura, îi făcea șleahță de sălbatici, îi amenința pe toți cu biciul. Dar nu ajuta la nimic. Cînd ne-am apropiat de ei, Jackson le-a spus să-și

ocupe locurile în barcă, iar noi, cîte doi de fiecare parte, am împins-o pînă cînd ne-a ajuns apa la umeri și atunci i-am făcut vînt, iar cei din barcă au început să tragă la rame, și așa au ajuns dincolo, în zona cu valuri lungi, regulate de hulă. În același timp de pe nava noastră și de pe balenieră au pornit bărci spre *Loriotte*. Suindu-se cu toții la bord, au lăsat la apă și cealaltă ancoră, au mai filat lanț, au brațat vergile spre vînt și au reușit să oprească nava.

În cîteva minute au apărut și căpitanii, fuga-fuga, nu mai era nici o clipă de pierdut, pentru că furtuna amenința să se dezlănțuie puternic, iar valurile ce se spărgeau de țărni erau tot mai mari și ajungeau tot mai departe cu fiecare secundă. Prima a pornit barca de pe *Ayacucho*, cu patru băștinași la vîsle, și cum n-aveau nici eche, nici vîslă de cîrmă, probabil că n-ar fi reușit niciodată să treacă de brizanți, dacă nu i-am fi dus noi atît cît ne-a îngăduit apa să înaintăm. Apoi a încercat să plece barca balenierei, pentru că noi, fiind cei mai experimentați „marinari de țărni“, nu aveam nevoie de ajutor și am rămas la urmă. Vinătorii de balene sînt cei mai buni vîslași cînd trebuie să tragă din greu, lung la rame, dar vîslitul în apropierea țărnilor era treabă nouă pentru ei și, în ciuda lecțiilor urmărite mai înainte, s-au rotit pe loc, și au fost aruncați, barcă, oameni, vîsle, totul, grămadă, pe țărni. A doua oară au umplut barca de apă și au fost nevoiți s-o întoarcă cu fundul în sus, și să pornească din nou. Nu aveam cum să-i ajutăm ; erau și așa atît de mulți oameni în barcă încît se încurcau unul pe altul, și nu mai era nevoie și de alții. A treia oară au reușit să treacă spre larg, deși nu fără a îmbarca un val care i-a udat pe toți pînă la piele și le-a umplut barca pe jumătate, de au trebuit să scoată apă din ea pînă au ajuns la navă. Acum ne-am

pregătit și noi de plecat, îndreptînd barca cu prova spre larg. Ben englezul și cu mine, cei mai înalți, am rămas de fiecare parte a bărcii ca s-o menținem cu botul spre larg, alți doi au urcat în barcă, trecînd la cele două rame de la pupa, iar căpitanul a luat cîrma. Doi sau trei mexicani, ce stăteau pe plajă și se uitau la noi, și-au strîns pelerinele în jurul lor, au clătinat din cap și au mormăit : *Caramba !* Isprăvi de genul ăsta nu erau pe gustul lor. Hidrophobia e o boală națională printre ei, lucru evident și cînd te uiți la ei și cînd îi vezi ce fac.

Așteptam un moment nimerit pentru a le arăta celorlalți cum se face treaba asta și, îndată ce barca noastră a prins să plutească, am alergat cu ea făcîndu-i vînt înainte, cu grijă să fie mereu cu prova spre larg ; împingeam silindru-ne din toate puterile, ajutați de cîrma ținută de căpitan. Ceilalți doi vîslași trăgeau lung și regulat la rame, iar cînd n-am mai simțit cu picioarele nisipul ne-am aruncat și noi înăuntru, la prova, rămînînd nemișcați de teamă să nu-i stînjenim pe ceilalți. Barca s-a sălțat aproape vertical pe apă, iar după ce valul a trecut pe dedesubt s-a prăvălit cu atîta putere încît părea că o să-i sară fundul. Am lăsat ușurel și noi vislele în apă, ca să nu-i încurcăm pe ceilalți vîslași. Acum mai aveam două rame la prova, astfel, cu patru vîslași și cu mîna fermă a căpitanului la cîrmă, am ieșit cu bine dincolo de brizanți, deși am imbarcat și noi cîteva valuri care ne-au umplut pe jumătate barca cu apă. Am vîslit pînă lîngă *Loriotte*, l-am lăsat pe căpitanul ei la bord, și am văzut că nava tocmai se pregătea să desfacă parîmele dublin pentru plecare, după care ne-am îndreptat spre nava noastră. Aici, domnul Brown, mereu la datorie, pregătise totul, așa că nu ne mai rămînea decît să prindem barca cea mică și s-o sălțăm la bord, după care s-a dat ordinul de a desface pînzele. În vreme ce eram cocoțați în arboradă, am văzut că *Loriotte* pornise deja și,

înainte ca vergile noastre să fie ridicate la post, *Ayacucho* și-a întins aripile, și cu velele brațate mult în sart, pleca, trecînd prin prova noastră. Nu există priveliște mai frumoasă decît aceea a unui bric great ca un cliper, care navighează cu vînt foarte strîns. Într-un minut am desfăcut și noi dublinurile, velele trinchetului s-au umflat în vînt și am pornit. Apoi a venit rîndul balenierei. Cu jumătate de ceas înainte, patru nave stăteau cumînți la ancoră, fără o batistă măcar întinsă, fără să dea nici un semn de plecare, iar acum golful era pustiu, și patru nouri albi lunecau pe deasupra apei către larg. Fiind siguri că puteam dubla promontoriul, n-am brațat decît puțin vergile, în vreme ce *Ayacucho* mergea cu bulinele bine strînse, trecînd mai în vînt decît noi. Tot restul zilei și cea mai mare parte a nopții, am avut parte de obișnuita distracție din timpul unei furtuni de sud-est; rafale de vînt, cîte o bură de ploaie, care s-au încheiat cu un potop de trei sau patru ceasuri ce ne-a murat pînă la piele. În zori, norii s-au mai risipit, s-au îndepărtat și a ieșit un soare curat la iveală. Vîntul, în loc să bată ca de obicei din nord, se pornise acum cu putere dinspre locul nostru de ancorare. Pentru noi nu era prea plăcut, deoarece nava fiind ușoară, numai în balast, nu puteam naviga prea bine cu vînt de bulină, și depindeam de vînt favorabil, iar cu ajutorul velelor superioare și al aripilor speram să fim primii la ancoraj. Dar *Ayacucho* ajunsese cu o leghe bună mai aproape de țarm și se îndrepta spre port cu o alură minunată. În același timp, baleniera era cam tot atît de departe spre larg, iar *Loriotte* aproape că nici nu se mai vedea, hăt, către insule, în susul canalului. Brațînd bine vergile și strîngînd bulinele, montînd palancuri simple la toate școatele și fungile, am reușit totuși să ținem piept vîntului și să ne îndepărtăm cu fiecare voltă de navele dinspre larg. Cînd am ajuns la locul de ancorare, *Ayacucho* își funda-

risise ancora, strînsese velele, coborîse vergile și stătea liniștită de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Ca de obicei, am avut noroc, nefiind nevoiți să lăsăm decît o singură ancoră, totul părea în bună rînduială la bord și, într-o jumătate de oră, bărcile erau coborîte și amarate la brațul fals. După mai bine de două ceasuri a apărut și baleniera, făcu niște manevre foarte stîngace pentru a veni la ancoră, fiind nevoită să lase mai întîi cea mai bună ancoră de prova, pentru ca apoi să scoată și o ancoră de halaj și un garlin. Au tot făcut manevre, cînd oprindu-se cînd pornind din nou, trăgînd la cabestan, caponînd, traversînd ancora vreme de trei ceasuri. Iar velele au spînzurat de vergi toată după-amiaza și n-au fost strînse decît la căderea serii. *Loriotte* a venit și ea chiar după apusul soarelui. A lăsat ancora la apă, fără a încerca s-o prindă pe cealaltă de la geamandură decît a doua zi !

Întîmplarea a dat loc la o dispută cu privire la nava noastră și *Ayacucho*. Căpitanii au făcut prinsoare între ei, iar oamenii din echipaj au pus și ei rămășag în felul lor în vederea unei întreceri între ele. Dar cum *Ayacucho* urma să plece în josul coastei, iar noi în susul ei, iar căpitanii de pe navele comerciale nu se pot abate de la drumul lor, competiția n-a mai avut loc. Și poate că a fost bine că s-a întîmplat așa pentru că *Ayacucho* bătea de vreo opt ani Pacificul, prin mai toate părțile — Valparaíso, Insulele Sandwich, Canton, California — și era socotită cea mai iute navă comercială de pe acest ocean, dacă nu cumva o întreceau bricul *John Gilpin* sau nava *An McKim*, din Baltimore.

Sîmbătă, 14 noiembrie. În ziua asta am pornit, împreună cu agentul și cîțiva mexicani de vază, în calitate de pasageri, spre Monterey. Ne-am dus la țărm cu barca

cea mică să-i aducem cu tot cu bagaje și i-am găsit așteptându-ne pe plajă, puțin cam speriați la gândul de a ieși în larg, pentru că brizantii erau încă foarte înalți. Dar noi eram în culmea bucuriei, că de mult voiam să murăm un mexican în mare. Agentul era și el cam antipatic tuturor din echipaj și, deoarece nu aveam nici un ofițer cu noi, speram să-i facem și lui o baie, fiindcă știam că se pricepeau atît de bine la mare cu toții încît habar n-ar fi avut dacă incidentul se întîmpla din vina noastră sau nu. În consecință, am dus barca la apă cît mai departe de țărm, ca să-i obligăm să se ude puțin la picioare pentru a ajunge la ea, după care am așteptat să vină unul din brizantii aceia imenși, și atunci am lăsat prova să se abată puțin, pentru ca toată forța valului să se răzbune pe cei de la pupa și să-i ude din cap pînă-n picioare. Mexicanii au sărit din barcă, înjurînd, s-au scuturat și au protestat împotriva ideii de a mai încerca o dată, și numai cu mare greutate agentul a reușit să-i convingă. A doua oară am fost cu mai multă grijă, am ieșit la larg ușor și am ajuns la navă. Echipajul a venit lingă balustradă să le ridice bagajele la bord și toți s-au înveselit văzîndu-i pe pasageri cu niște mutre de oameni pe jumătate înecați.

Cum totul era pregătit și pasagerii la bord, am ridicat iute pavilionul și flamura de armator — pentru că nu se afla nici o navă militară, iar *Alert* rămăsese cea mai mare corabie de pe coastă. Celelalte din port au salutat și ele cu pavilionul. Am virat ancora la pic scurt, am desfăcut sacheții, lăsînd burta velelor strînsă numai cu un palanc, pe care-l ținea în mînă cîte un om pe fiecare vargă, iar la un singur cuvînt, toate velele navei s-au desfăcut, și cu cea mai mare iuțeală au fost săltate și întinse, ancora smulsă de pe fund și caponată, după care nava a pornit. Eram hotărîți să le arătăm celor de pe ba-

lenieră cam cum se fac manevrele pe o navă ca lumea, deși aveam în echipaj doar jumătate din numărul lor. Vergile rîndunicilor au fost deîndată încrucișate, velele respective ca și contrarîndunicile ridicate și ele și, cum aveam vînt larg, ghiurile au fost slăbite cît mai mult, în vreme ce toți oamenii din arboradă se mișcau vioi ca niște picici, instalînd greementul pentru aripi. Căpitanul împărți ordine, velele se desfășurară una după alta, pînă cînd nava fu numai pînze toată, arătînd ca un mare nor alb, sprijinit pe un mic punct negru. Încă înainte de a dubla promontoriul, despicam valurile în goană, lăsînd celelalte nave mult în pupa. Am avut parte de o briză favorabilă care ne-a purtat iute prin canal, cum numesc localnicii golful acesta de patruzeci de mile lungime și zece lățime. Spre seară, briza a căzut, și toată duminica am stat într-un calm plat, la jumătatea drumului între Santa Barbara și Promontoriul Conception. Duminică noaptea, s-a pornit o ușoară briză care ne-a urnit din loc și, avînd parte de vînt prielnic în prima jumătate a zilei de luni, speram să depășim fără nici un fel de dificultăți Promontoriul Conception, un fel de Cap Horn al Californiei, unde, așa după cum spun marinarii, furtunile pornesc să bîntuie începînd cu întii ianuarie și țin doar pînă în ultima zi a lui decembrie. În a doua jumătate a zilei, s-a pornit obișnuitul vînt de nord-vest ; profitînd de el, am ridicat și aripile, avînd șansa de a dubla promontoriul aflat acum chiar în traversul nostru. Un lanț muntos înalt, stîncos și arid, se întinde pe sute de mile de-a lungul coastei spre nord și sud, dar aici iese spre largul Pacificului. Orice adiere de vînt devine aici aproape furtună, de aceea înainte de lăsarea serii am strîns rîndunicile și nava trudea din greu numai cu velele zburător. La cele opt bătăi de clopot, cartul nostru a coborît sub punte, lăsînd numai atîtea vele cît putea nava

duce, iar la fiecare tangaj, perdele de apă zburau pe deasupra teugii. Vîntul bătea din plin, pe cer nu era nici urmă de nor, iar soarele coborîse strălucitor la apus.

Nu stăteam de prea multă vreme în teugă cînd am avut obișnuita presimțire că se pregătește o furtună — valurile măturau toată partea din față, prova se izbea în talazuri cu putere, bubuind de parcă ar fi bătut piloni. Oamenii din cart păreau și ei a avea treabă, după tropăitul de pe punte și îndemnurile cu care-și însoțeau manevrele de parîme. Un marinar îți poate spune numai trăgînd cu urechea ce velă se strînge, și curînd am auzit coborîndu-se velele zburător una după alta și apoi focul săgeții. Manevra părea să mai ușureze puțin efortul navei, în vreme ce noi zburam în largul Țării lui Nod, cînd deodată auzim, bang-bang, niște lovituri în capace și ordinul : „Tot echipajul pe punte !“, care ne-a smuls din cușete. Cum fusese vreme frumoasă, nu aveam haine mai groase de pus pe noi, și îndată am ieșit afară. N-am să uit niciodată frumusețea priveliștii. Era o noapte senină și destul de răcoasă, stelele străluceau puternic și, cît vedeai cu ochii, nu se zărea fir de nor. Cerul și marea se întîlneau pe un orizont foarte clar. Nici un pictor n-ar fi putut reda un cer mai curat. Nu avea nici o pată. Dar, dinspre nord-vest, se dezlănțuise un vînt puternic. Atunci cînd mai zărești și cîte un nor, ți se pare că vîntul are dincotro bate, dar acum nu-ți dădeai seama unde-i izvorul lui. Dacă stăteai și admirai ca pe un tablou priveliștea aceea, n-ai fi spus că nu era vorba de o liniștită noapte de vară. Am pornit să luăm terțarolele una după alta la velele gabier și, înainte de a reuși noi să le ridicăm la post, am auzit o bubuitură ca de tunet repetat și focul a fost smuls de pe grandee și sfîșiat bucăți, bucățele. Am ridicat velele gabier, am scos resturile focului, ridicînd în locul lui velas-

traicul gabierului trinchet, cînd, deodată, vela mare se spintecă de sus pînă jos.

— Sus pe verga mare și strîngeți vela pînă nu se face zdrențe ! strigă căpitanul.

Într-o clipă eram în arboradă, strîngînd ce mai rămăsese din velă. Am înfășurat-o în jurul vergii, am strîns-o cu baierele cît mai zdravăn, și abia ajunsesem din nou pe punte cînd, cu o detunătură puternică, ce se auzi pe toată nava, gabierul trinchet la care luasem două terțarole, se spintecă în jumătate, de-a curmezișul, chiar sub banda terțarolei, de la o barieră la alta. Din nou o luarăm de la capăt : sus în arboradă, strînge palancurile de terțarolare, întinde-te pe vergă și apucă-te de terțarolat. Strîngînd și mai mult cu palancurile, am slăbit presiunea pe celelalte baiere ; am petrecut sacheții din nou prin ochiuri și am reușit să ridicăm din nou vela strîns terțarolată.

Abia adunasem colacii de parîmă și așteptam să auzim comanda : „Cartul sub punte !” cînd rîndunica mare își slăbi sacheții și o porni drept spre partea de sub vînt, umflîndu-se, zbatîndu-se, zgîlțîind catargul ca pe-o nuia. Era treabă nu jucărie de data asta. Trebuia strînsă îndată rîndunica, sau tăiate legăturile și lăsată în plata Domnului, altfel rupea catargul. Cei mai sprinteni din echipaj s-au urcat pe rînd, dar n-au reușit să facă nimic. În cele din urmă John, francezul acela înalt, căpetenia cartului tribord — și nu era marinar mai de ispravă decît el —, sări în arboradă și cu mîinile și picioarele acelea lungi ale lui reuși să îmblînzească și să lege zdravăn, cu saulă împletită, vela care mai înainte se zbuciuma prinsă de vergă în partea de sub vînt, în timp ce contrarîndunica i se bălăngănea chiar deasupra capului. Fu cît pe ce să fie smuls sau aruncat de pe vergă de mai multe ori, dar se dovedi marinar adevărat, pînă-n buricele degetelor. După ce legă

vela zdravăn, se pregăti să coboare verga jos pe punte, treabă lungă și grea, pentru că adesea era nevoit să se oprească, să se țină din răspuțeri, minute în șir, deoarece nava se inclina atît de tare încît orice manevră era imposibilă la înălțimea aceea. În cele din urmă, verga ajunsese jos cu bine, apoi au fost coborîte și vergile rîndunicii trinchet și artimon. Tot echipajul a fost trimis din nou în arboradă unde am trudit din greu vreun ceas, două, asigurînd bine toate ghiurile, degarnisind palancurile aripilor, rîndunicilor și contrarîndunicilor, legînd vergile cu parîme de ruliu, montînd pataraține suplimentare, îndeletnicindu-ne cu pregătirile obișnuite de furtună. Era o noapte minunată pentru o vreme de furtună, răcoroasă, înviorătoare, cît să te faci să lucrezi iute, fără să fie frig de-a binelea, și luminoasă ca ziua. Era o plăcere să ai parte de furtună pe o vreme ca asta ; și totuși bătea un vînt de uragan. Părea să se fi pornit cu ciudă, tăios, pus să ne măture de pe vergi. Sufla mai tare ca niciodată. Dar numai bezna, umezeala sînt chinuitoare pentru marinar în timpul furtunii.

Cînd am ajuns din nou pe punte, ne-am uitat în jur, ca să ne dăm seama cam cît era ceasul, și rîndul cui era la cart. În cîteva minute, omul de la timonă băt看 de patru ori în clopot, și ne-am dat seama că se terminase serviciul celui alt cart, iar al nostru ajunsese la jumătate. În consecință, oamenii cartului tribord coborîră sub punte și lăsară nava pe mîna noastră pentru cîteva ceasuri, nu înainte de a primi ordinul să fie pregătiți în orice moment să se reîntoarcă pe punte.

Abia au apucat oamenii să coboare sub punte cînd velastraiul gabierului trinchet se făcu fișii. Era o velă mică, și ne puteam descurca singuri, cîți eram în cart, cu ea, așa că n-a fost nevoie să-i mai chemăm și pe ceilalți. Ne-am suit pe bompres, unde jumătate de vreme eram mai mult sub apă, am desfăcut resturile de velastrai, dar, cum nava

trebuia să aibă și o velă de prova, ne-am pregătit să ridicăm alt velastrai. Am găsit cealaltă velă în plasa de bord, am apucat palancurile, școtele și canistarele, am trecut la fungi, am tăiat și am aruncat legăturile care țineau încă vela veche și am început s-o ridicăm pe cea nouă. Dar, înainte de a reuși noi s-o săltăm la jumătate, a fost sfișiată de vânt și asta. Când am lăsat fungile, nu mai rămăsese din ea decît grandeea. Găuri mari apăruseră și-n vela trinchet și, știind că avea să se ducă și asta curînd, secundul ne ordonă să ne suim pe vergă și s-o strîngem. Nu voia să-i scoale pe cei din cartul celălalt care fuseseră mai toată noaptea pe punte, așa că îi trezi pe dulgher, velar, pe bucătar și pe stevard, și împreună cu ei am urcat în arboradă, iar după jumătate de oră de luptă cu vela aceea am reușit s-o înfășurăm bine în jurul vergii. Acum vîntul atinsese forța maximă. În vreme ce urcam sus pe catarge, părea să ne lipească pur și simplu de sarturi, iar cînd am ajuns pe vergă nici vorbă să te întorci cu fața la vînt. De data asta nu aveam parte de grindină, de întuneric, de umezeala și de frigul de la Capul Horn, iar în loc de țepenele haine impermeabile, pălăriile mari de ploaie și cizme grele, aveam acum doar pălării de pai, jachete scurte, pantaloni de doc, pantofi lejeri, totul ușor pe noi. Pentru marinar era mare lucru. Când am coborît, omul de la timonă tocmai băt看 de opt ori în clopot — ora patru dimineața și chemarea : „Cartul tribord pe punte !” îi scoase și pe ceilalți afară, dar noi n-aveam nici o șansă să ne ducem în teugă, la rîndul nostru, să ne odihnim. Furtuna atinsese maximum de intensitate, „suflînd din toți bojocii”. Căpitanul ieșise pe punte. Nava neîncărcată balansa și tanga de parcă voia să-și scuture catargele înalte cu totul, velele își arătau găurile și plezniturile în toate părțile. Gabierul artimon, velă relativ nouă, deși

strîns terțarolată, plesni de sus pînă jos, gabierul trinchet, la o rafală se sfișie dintr-o parte în alta și se făcu fișii, fișii, unul dintre lanțurile subarbei bompresului se rupse, verga velei cu spetează se desprinse și rămăsese atîrnată numai în parîmele de ridicare, martingala se deplasase spre partea de sub vînt, iar greementul dinspre partea de sub vînt, datorită îndelungatei perioade de vreme uscată, făcea burtă, slăbit la fiecare rafală. Unul din sarturile arboretului zburătorului mare plesni și, ca o încununare a dezastrului, barca comandantului fu smulsă și aruncată în partea de sub vînt, iar o ancoră din prova se desfăcuse și acum se izbea de bordaj. Aveam treabă pentru jumătate de zi tot echipajul. Echipa noastră se urcă pe verga gabierului artimon și, după mai bine de jumătate de oră de trudă grea, am reușit totuși s-o strîngem, în vreme ce vela făcea burtă deasupra capetelor noastre, iar la un moment dat, la o rafală de vînt, se smuci sub vergă cu atîta putere de era să ne arunce pe toți de pe țapapie.

Vergile au fost asigurate cu cîte două rînduri de sacheți, au fost strînse legăturile de rulu și celelalte manevre, totul rînduit cît se putea mai bine. Cînd am ajuns jos am văzut că restul echipajului tocmai cobora din arborada trinchetului, după ce desfăcuse gabierul zdrențuit, sau mai degrabă înfășurat, fișii, fișii pe verga ce arăta ca un mădular bandajat. Pe navă nu mai rămăseseră alte vele decît randa și gabierul mare, terțarolat strîns. Dar în situația asta părea prea multă velă de pupa și s-a dat ordin să strîngem și randa. Am virat strîngătorul de randă, iar cei mai tineri din echipaj au fost trimiși pe pic să lege sacheții, dar n-au reușit. Secundul îi injura, făcîndu-i șleahță de recruți, și trimise la ei vreo cîțiva dintre cei mai buni marinari, dar nici aceștia nu izbutiră mai bine, așa că picul a fost coborît și el pe punte. Tot echipajul trecu acum la întins manevrele

din partea de sub vînt, oamenii se apucară să prindă verga velei cu spetează, să lege barca comandantului, să prindă martingala cu niște scripeți și s-o tragă la locul ei. Pentru că făceam parte din cartul babord, eu trebuia să muncesc la prova, să ajut la fixarea martingalei. Vreo trei ne-am urcat pe balansinele martingalei, și pe subarbă unde am stat mai bine de jumătate de ceas aducînd scripeți, fixîndu-i, acoperiți de talazuri în mai multe rînduri, pînă cînd secundul ne-a ordonat să urcăm din nou la bord de teamă să nu fim măturați de acolo. A urmat apoi altă misie : să ridicăm ancorele la balustradă, treabă la care au fost înhămați toți cei din echipaj un ceas bun, în vreme ce, din cînd în cînd, cîte un talaz se spargea peste teugă, măturînd totul spre partea de sub vînt, umplînd saborzii de apă pînă la înălțimea pieptului unui om, și cărînd cavaletul bărcii pînă la dunetă.

După ce-am amarat totul zdravăn din nou, ne-am promis să îmbucăm ceva, fiindcă de-acum se făcuseră orele nouă dimineața, dar taman atunci vela gabierului mare dădu semne că avea să cedeze. Pe o navă sînt unele vele care trebuie menținute, iar căpitanul dădu ordin să se coboare picurile trinchetului și arborelui mare, să prindem cele două rande — vele de furtună, noi nouțe, mici, făcute din cea mai tare pînză —, să le ridicăm și să le legăm de vergile respective, lăsînd gabierul mare să cadă pradă vîntului, binecuvîntîndu-l dacă avea să țină pînă cînd ridicam noi pe celelalte. Am legat velele cu foarte mare grijă, cu cele mai zdravene parîme și sacheți, iar după ce-am prins palancurile la colțurile de școtă, am virat școtele pînă la parapet. Cînd am terminat noi și gabierul mare era terminat. Am urcat în arboradă să scoatem resturile ultimei vele din cele ridicate cu douăzeci și patru de ceasuri înainte. Rande erau acum singurele vele de pe navă și, fiind din pînză tare, mici,

aproape de punte, nu ofereau decît o redusă suprafață vîntului și făgăduiau să țină bine. Stînd la capă numai cu randele și fără alte vele în partea superioară, *Alert* balansa și deriva sub vînt ca o navă de război.

Se făcuse de-acum unsprezece și cartul a fost trimis sub punte să ia masa. Cînd au răsunat opt bătăi de clopot — deci de amiază — pentru că totul era în rînduială, deși furtuna nu slăbise deloc, cartul nostru a ieșit din nou pe punte, iar celălalt a coborît în teugă. Trei zile și trei nopți, furtuna a continuat cu neslăbită furie, cu o statornicie neobișnuită. Nu interveneau perioade de răgaz, nu-și domolea decît rareori foarte puțin turbarea. Cum nava noastră nu era încărcată, se înclina atît de tare încît aproape că intra cu verga mare în apă și deriva puternic sub vînt. În tot acest răstimp nu s-a ivit un singur nor pe cer, nici ziua, nici noaptea, nici cît o palmă. Deloc. În fiecare dimineață soarele se ridica din valuri neumbrit de vreun norișor, într-o mare de lumină. Iar stelele răsăreau din albastrul cerului una după alta, noapte de noapte, nestingherite, clipind strălucitor ca în nopțile de iarnă de acasă, pînă cînd venea ziua asupra lor. Însă oceanul arunca spre înalturi valuri imense, albe, care spumegau pe toată întinderea, cît vedeai cu ochii. Ajunsesem la zeci și zeci de leghe depărtare de țarm.

Cum întrepuntea era liberă, unii dintre noi dormeau acolo în hamacuri, locul cel mai minunat de dormit pe vreme de furtună. Nu li se potrivea hamacelor vorba aceea nimerită pentru alt gen de paturi : „cînd bate vîntul leagănul se leagănă“, pentru că de data asta cea care se legăna era nava, în vreme ce hamacul atîrna vertical de traverse. În următoarele optzeci și două de ceasuri n-am avut nimic altceva de făcut decît să ne culcăm și să ne trezim, patru ceasuri sub punte, patru

ceasuri pe punte, să mîncăm, să dormim și să facem de cart. Iar carturile se desfășurau monoton, singura schimbare intervenind doar cînd treceam pe rînd la timonă, sau cînd eram trimiși în arboradă să mai strîngem legăturile unei vele slăbite în sacheți, sau să mai întindem manevrele lăsate. La un moment dat, una din troțele cîrmei se rupse, accident ce ar fi putut să ne fie fatal, dacă n-ar fi sărit secundul să intervină cu un palanc de rezervă, care să stăpînească echea pînă am garnisit o nouă troță. În dimineața de douăzeci, apărură semne că furtuna își făcuse mîndrele și începea să se potolească, în așa măsură, încît tot echipajul a fost chemat pe punte pentru a ridica alte vele, deși vîntul încă sufla puternic, cît pentru două furtuni, nu una. Cu mare chin și trudă, vechile vele au fost dezlegate una cîte una și date jos, și din magazia de pînze au fost scoase alte trei gabiere noi nouțe, făcute pentru drumul de întoarcere pe la Capul Horn și potrivite de velar pentru a fi legate în locul celor sfîșiate. Au fost ridicate cu fungile în arboradă, și cu parîme de legare și socare le-am prins de vergi, le-am terțarolat strîns, le-am înălțat la post și le-am întins. Am ridicat astfel cîte o velă pe rînd, cu mare greutate și deosebită grijă. Tot așa am scos și am legat două vele inferioare, după care le-am înfășurat bine pe vergi, ca și un foc de furtună pe care l-am strîns de asemenea cu grijă. Se făcuse douăsprezece cînd am terminat cu treaba asta și n-am pomenit niciodată cinci ceasuri mai chinuitoare în viața mea. Îndrăznesc să spun că după experiența asta nici unul din echipaj n-ar mai fi avut vreodată chef să desfacă și să lege la loc cinci vele mari, în mijlocul unei cumplite furtuni de nord-vest. Spre seară, la orizont apărură cîțiva norișori, și cum uraganul se mai domolise, ivirea norilor parcă mai

lumină fața cerului. În cea de-a cincea zi de la izbucnirea furtunii, am mai dat drumul la cîte o tertarolă de la fiecare gabier și am ridicat trinca tertarolată, focul și randa de furtună, dar abia după ce am mai navigat opt zile numai cu vele tertarolate am ridicat toate pinzele pe navă. Și așa era încă prea devreme, iar aceste manevre nu erau justificate decît de dorința căpitanului, nerăbdător să ne îndreptăm spre țărm, deoarece furtuna ne mîinase aproape la jumătatea distanței spre Insulele Sandwich.

Desfășuram velele inci cu inci, pe măsură ce ne îngăduia furtuna, pentru că vîntul sufla încă tare din față și mai aveam multe zile de navigație pentru a ajunge din nou la longitudinea la care fusesem cînd ne surprinsese uraganul. Am mai mers cu furtuna din față încă vreo opt zile, după care vîntul începuse să se rotească și deveni schimbător. O ușoară briză de sud-est făcu minuni, pentru că puteam să ridicăm și aripile gabier tertarolate.

Vineri, 4 decembrie, după o călătorie de douăzeci de zile, am ajuns la intrarea golfului San Francisco.

Capitolul XXVI SAN FRANCISCO

Portul nostru de destinație fusese Monterey, dar, cum ne aflam la nord de el cînd vîntul se schimbă din față, ne-am îndreptat către San Francisco, spre care aveam vînt favorabil. Golful acesta mare, aflat la latitudinea de 37 grade 58 de minute, a fost descoperit de sir Francis Drake, care l-a descris ca fiind minunat — cum s-a și dovedit — cu numeroase locuri de ancorare, apă adîncă și înconjurat de teren fertil, un ținut cu numeroase păduri. Cam la treizeci de mile de la intrarea în golf, pe

partea dinspre sud-est, se întâlnește un promontoriu înalt, pe care e construit un *presidio*. Dincolo de promontoriu se află un port mic, un fel de baie, numit Yerba Buena, unde ancorează de obicei navele comerciale, iar în apropiere se ridică misiunea Dolores. Pe țărmul acesta al golfului nu întâlnești nici o altă așezare, în afară de șandramaua din scânduri negeluite a unuia Richardson, care se îndeletnicea cu negotul de mărfuri luate de pe nave și vândute indienilor. Aici am văzut o singură navă la ancoră, un bric ce arborase pavilionul rusesc, venit de la Sitka, Alaska, pentru a ierna, și a lua o încărcătură de seu și grîne, ultimele cultivîndu-se în mari cantități în jurul misiunii, pe niște terenuri de la capătul golfului. A doua zi după sosire, fiind duminică, ne-am dus pe bric, mai mult din curiozitate. Merita osteneala. Deși nu era mai mare decît *Pilgrim*, avea cinci sau șase ofițeri la bord și un echipaj de douăzeci, treizeci de oameni. Era destul de cald, noi nu purtam decît pălării de pai, cămăși și nădragi de doc, umblînd cu picioarele goale ; cei de pe navă erau încălțați cu cizme, cu două rînduri de pîngele, înalte pînă la genunchi și bine date cu unsoare, pantaloni groși de lînă, manta, haină de postav, beretă de lînă, după portul din Nova Zemlia, și nici în cele mai călduroase zile nu apăreau altfel. Îmbrăcămintea unuia singur atîrna cam cît toate veșmintele a jumătate din echipajul nostru.

Nici nava nu arăta mai strălucit decît echipajul. Totul era după cel mai vechi sistem posibil, vergi cu balansine și brațe suplimentare. Colaci de garlin gros stăteau aruncați peste tot pe punte, arboretul gabierului zburătorului și verfaforii aripilor păreau aproape negri de neîngrijiți ce erau, iar puntea ar fi stîrnit revolta unui marinar de pe o navă militară. Bucătăria era în teugă și oamenii viețuiau acolo în mijlocul aburilor și mirosurilor de mîncare,

Într-o căldură ca de cuptor și parcă niciodată nu se făcea curat. Cinci minute am stat acolo, dar ne-au fost de-ajuns, și am fost fericiți să ieșim la aer curat. Am cumpărat de la ei niște ciudățenii făcute de indieni — mărgele, pene de păsări, mocasini din blană etc. —, articole cu care erau bine aprovizionați. Eu am cumpărat o manta mare, făcută din piele, uscată și cusută frumos, acoperită pe dinafară cu smocuri groase de puf, smuls de pe pieptul mai multor feluri de păsări, asortate cu diverse culori ca să fie cât mai strălucitoare.

După cîteva zile de la sosirea noastră, a început anotimpul ploilor și vreme de trei săptămîni a turnat întruna, fără încetare. Pentru noi era foarte prost pentru că în acest port pieile se strîng cu totul altfel decît în celelalte porturi de pe coastă. Misiunea Dolores, de lîngă locul nostru de ancoraj, nu se ocupă de comerț, dar în schimb misiunile San Jose, Santa Clara și altele, situate pe malurile marilor rîuri și fluvii ce se varsă în golf, la distanțe de cinsprezece pînă la patruzeci de mile, fac cel mai mult negoț din toată California. Fiecare misiune are niște bărci mari, barcaze, conduse de indieni, în stare să care cinci, șase sute de piei odată, care sînt trimise cu încărcătura la nave pentru a aduce în schimb alte mărfuri. Unele echipaje sînt nevoite să se ducă și să vină cu aceste bărci pentru a veghea asupra pieilor și mărfurilor. Pe vreme frumoasă aceste expediții sînt foarte căutate de marinari, dar acum, în anotimpul acesta, să mergi cîte trei, patru zile în niște simple bărci, fără un adăpost, sub o ploaie ce nu se mai termină, mîncînd numai hrană rece, nu e o îndeletnicire plăcută. Doi dintre camarazii mei au fost trimiși cu bărcile la Santa Clara și au mers trei zile în șir, sub o ploaie neostoită, n-au închis o clipă ochii, și trei nopți și le-au petrecut plimbîndu-se de la pupa la prova bărcii. Cînd s-au întors

la bord erau sfârșiți cu totul și s-au bucurat de un cart liber de douăsprezece ore. Pieile aduse erau și ele îmbibate de apă, nu se puteau depozita în cală, așa încît am fost nevoiți să le punem la uscat, peste tot unde era un loc potrivit în perioadele în care se mai arăta soarele sau bătea vîntul. Am întins parîme de la capetele bastonului bompresului pînă la brațele vergii trinca, iar de acolo pînă la vergile artimon ; și oriunde te uitai, în toate direcțiile, vedeai doar funii pe care spînzurau piei. Straiurile și sarturile prova, verga veleii cu spetează au fost și ele acoperite cu piei, dar, cum tot ne mai rămăseseră, am instalat și tangoanele de bărci și am întins piei și pe ele, ca și pe sarturile pupa. Balustradele din față și din spate, vinciul și cabestanul, marginile navei și orice loc cît de cît potrivit erau acoperite cu ele la cel mai mic semn de întrerupere a ploii. Toată nava nu era decît o masă de piei, de la botul de capon pînă la linia de plutire, de la capătul bompresului pînă la partea superioară a dunetei.

Într-o seară rece și ploioasă, pe la opt ceasuri, am primit ordin să mă pregătesc să plec spre San Jose, la patru dimineața, cu una din acele bărci indiene, luînd provizii pentru patru zile de drum. Mi-am scos veșmintele impermeabile, pălăria de mușama, niște cizme groase și m-am dus la culcare devreme, pentru că barca urma să tragă lîngă navă înainte de ivirea zorilor. Am dormit pînă cînd tot echipajul a fost chemat pe punte dimineața pentru că, din fericire, indienii, fie intenționat, fie pentru că n-au înțeles dispozițiile, au pornit singuri la drum în timpul nopții și acum nici nu se mai zăreau. Așa am scăpat eu de trei sau patru zile de foarte neplăcută corvoadă.

Cîteva zile mai tîrziu, patru dintre oamenii noștri au pornit cu una din bărcile de gardă spre Santa Clara,

pentru a-l duce pe agent, și au stat o noapte întreagă, pe o ploaie pătrunzătoare, într-o barcă mică, în care n-aveau loc nici să se întoarcă. Agentul a plecat spre misiune lăsându-i în voia soartei, fără să se îngrijească de a le găsi adăpost, fără să le trimită ceva de mâncare. Apoi, oamenii au mai fost nevoiți să vîslească și vreo treizeci de mile, iar cînd au ajuns la navă erau atît de țepeni că nu puteau să urce scările schelei de bord. Și așa nu-l prea iubeau oamenii pe agent, dar cu asta s-a umplut măsura ; după aceea nici unul din echipaj n-a mai vrut să facă nimic pentru el. De multe necazuri a avut el parte, multe întîrzieri și a mai trebuit să facă și numeroase băi în brizanți pentru a-și plăti polițele, sau, cum spuneau marinarii, „pentru a regla conturile cu mîzgălitorul de hîrtie“.

Deoarece adunasem cam toate pieile care se puteau găsi, am început pregătirile pentru a ne aproviziona cu lemne și apă, și locul cel mai nimerit de pe toată coasta pentru procurarea lor e San Francisco. O insuliță, cam la o leghe de ancorajul nostru, numită de noi Insula Pădurilor și de mexicani Insula de Los Angeles, era acoperită de copaci pînă la marginea apei. Într-acolo erau trimiși în fiecare dimineață doi oameni din Kennebec, care mînuiau toporul de parcă era o jucărie, pentru a tăia lemne împreună cu doi puști care să le clădească frumos. În vreo săptămînă au tăiat suficient lemn ca să ne ajungă pentru un an, iar al treilea secund împreună cu mine și alți trei am fost trimiși cu un barcăz mare, great ca o goeletă, închiriat de la misiune, pentru a căra lemnul pînă la navă. Am plecat de la bord cam pe la amiază, dar abia la apusul soarelui am reușit să ajungem în baia formată între două promontorii ale insulei, unde erau bărcile, din cauza unui puternic vînt din față, a curentului mareei, care ajungea aici la patru,

cinci noduri. Abia ancorasem, cînd se porni o furtună puternică de sud-est, ce ne amenințase toată ziua, însoțită de ploaie îndesată și frig. Eram într-o situație nenorocită : o barcă fără adăpost, ploaie și o noapte lungă înainte, pentru că la această latitudine, iutunericul ține iarna cîte cinsprezece ceasuri. Ne-am urcat într-un schif pe care-l luasem cu noi și ne-am dus la țarm, dar nici aici n-am găsit vreun loc adăpostit și ploaia turna pretutindeni. Am adunat niște vreascuri, pe care le-am găsit pe sub frunziș și desişuri, niște midii, ne-am îndreptat spre barcaz, și ne-am pregătit cum ne-am priceput mai bine pentru a ne petrece noaptea. Am dezlegat vela cea mare și am transformat-o în tendă, protejînd prova bărcii, ne-am încropit un loc de dormit pe lemnele ude și, învelindu-ne cu jachetele, ne-am întins pe la șase să dormim. Dar cînd am văzut că ploaia nu ne slăbea nici aici, că hainele ni s-au udat pînă la piele, iar butucii nodurosi nu constituiau un culcuș, ne-am sculat. Am luat o tigaie de tablă pe care o adusesem cu noi, am șters-o bine și am uscat-o, am așezat niște pietre în jurul ei, am tăiat scoarță udă de pe niște lemne și am făcut un foc mic în tigaie. Am ținut în apropiere cîteva lemne să se usuce și, încropind un mic acoperiș deasupra din cîteva scîndurele, am întreținut focul la care ne-am prăjit midiile și le-am mîncat, mai mult ca să avem o ocupație decît de foame. Nu se făcuse nici ora zece, și ne aștepta o noapte lungă înainte, cînd unul scoase la iveală un pachet de cărți spaniole din buzunar, pe care le-am salutat cu atît entuziasm de parcă s-ar fi potolit vîntul. La lumina chioară a focului întreținut cu vreascuri, am jucat cărți în neștire pînă pe la unu sau două, cînd, fiind obosiți cu adevărat, ne-am întors la buștenii noștri, rămînînd pe rînd numai un om treaz care să vegheze focul. Spre dimineață, ploaia

a încetat, s-a lăsat și mai frig, așa că n-am mai putut dormi și ne-am ridicat așteptînd să se facă odată lumină. Abia se crăpase de ziuă cînd am pornit spre mal și am început să pregătim încărcarea lemnelor. Nu greșisem cînd ni se păruse că se lăsase frig, pentru că pămîntul era acoperit de un strat alb de brumă — lucru pe care nu-l mai văzusem în California —, iar una sau două băltoace de apă dulce aveau o pojghiță subțire de gheață deasupra. Și pe astfel de vreme, înainte de răsăritul soarelui, în cenușiul dimineții trebuia să trecem prin apă pînă la briu va să încărcăm schiful cu lemne. Al treilea secund rămăsese la bordul barcuzului, alți doi oameni erau în schif pentru a încărca și așeza lemnele, iar toată treaba nenorocită de a căra lemnele cu apa pînă la briu ne revenea nouă, la doi puștani. Iată-ne călcînd pe pămîntul înghețat, bălăcindu-ne prin apă încoace și-n colo, cu picioarele goale, nădragii suflecați și brațele pline de lemne. După ce schiful a plecat cu încărcătura, ca să nu ne înghețe picioarele, ne-am apucat de alergat cît ne țineau puterile în susul și în josul plajei, pe nisipul întărit. Am muncit așa toată ziua aceea și, spre seară, încărcasem barcuzul cît putea el duce, am ridicat ancora, am săltat vela, pornind din baie. Dar abia am apucat a ieși în golful cel mare, că ne-au întîmpinat un curent puternic de reflux ce ne împingea spre larg, o ceață groasă de nu mai vedeam nici nava și o briză prea slabă ca să răzbiim împotriva curentului, fiindcă barcuzul se afundase mult în apă, ca o barjă de cărat nisip. Numai trudind din răsputeri am reușit să nu fim mînați spre larg și am fost bucuroși cînd am găsit un promontoriu în partea cea mai adăpostită a insulei, unde am ancorat și ne-am pregătit pentru o noapte și mai neplăcută decît cea de dinainte, deoarece acum eram încărcăți pînă la copastie și nu ne puteam alege un loc de odihnă decît fie pe butuci, fie

pe crengi. A doua zi dimineată, am ridicat vela, avînd parte de o mare liniștită, vînt prielnic și, pe la ora unsprezece, eram la bord. Tot echipajul a fost trimis să descarce și să depoziteze lemnele, treabă care a ținut pînă seara.

Adusesem tot lemnul de care aveam nevoie. A doua zi dimineată, echipei însărcinate cu procurarea apei i s-a dat ordin să plece cu butoaiele. De data asta am scăpat, pentru că avusesem parte de trudă destulă cu lemnele. Echipa de aprovizionare cu apă a fost plecată vreme de trei zile, timp în care au scăpat ca prin urechile acului să nu fie mînați în larg, o zi și-a petrecut-o pe o insulă unde unul dintre ei a împușcat o căprioară, fiind o mulțime care băteau insulele și colinele din golful San Francisco.

Cînd nu eram plecați după lemne și apă, sau în susul rîurilor către misiuni, ne bucuram de un program lesnicios la bordul navei. Stăteam ancorați și la prova și la pupa, la un cablu distanță de țărm, la adăpost de furtunile de sud-est și nici nu trebuia să tragem toată ziua la rame. Cum ploua mai tot timpul, deasupra gurilor de magazie au fost instalate tende, iar tot echipajul era trimis la întrepunte și pus la scărmanat cîlți, pînă am strîns destul calafat să călăfătuim nava din nou și să ajungă pentru toată călătoria. Apoi am confecționat un rînd complet de sacheți pentru drumul spre casă, o pereche de parîme de troțe pentru cîrmă din fișii de piele netăbăcită, cantități mari de sfilate, în fine, tot ce se putea face în întrepunte. Eram la latitudine înaltă, și aici, în mijlocul iernii, noaptea ține mult, așa că nu eram treziți decît la șapte dimineată, iar la cinci seara trebuia să încheiem treaba, să luăm masa, și ne rămîneau trei ceasuri pînă se auzeau cele opt bătăi de clopot, cînd începeau carturile.

Zăboveam de-acum cam de un an pe coasta asta și venise vremea să ne gândim și la drumul spre casă, știind că ultimele două sau trei luni va fi o perioadă încărcată, când n-o să mai avem un prilej atît de nimerit ca acum ca să ne vedem și de treburile noastre. Așa că seara ne îndeletniceam cu îmbrăcămîntea pentru călătoria de întoarcere, mai ales pentru Capul Horn. Îndată ce terminam cina, țincii se cărau la treaba lor, noi trăgeam cîte o pipă, ne așezam cu toții pe cufere în jurul lămpii ce atîrna de grindă și ne apucam fiecare de treaba lui, unii își făceau pălării, alții nădragi, sau jachete etc., etc. Nimeni nu stătea degeaba. Țincii, care nu se pricepeau prea bine la cusut ca să-și facă singuri veșminte, tăiau tutun pentru ceilalți marinari care, la rîndul lor, le coseau haine. Mai mulți ne-am asociat și am cumpărat o bucată mare de țesătură de bumbac din care ne-am făcut nădragi și bluze și, după ce le-am tras cîteva straturi de ulei de in, le-am pus la păstrare pentru Capul Horn. Mi-am mai cusut singur o pălărie impermeabilă, groasă și tare, de puteai să stai pe ea, și un rînd de flanele de corp pentru vreme rea. Cine nu avea pălării de furtună și le făcea acum, iar mai mulți și-au croit cu mîna lor haine și nădragi impermeabili, căptușiți pe dinăuntru cu flanel. Cuvîntul de ordine era hărnicia, și fiecare se îndeletnicea cu cîte ceva pentru sufletul lui, fiindcă știam că, îndată ce trecea iarna și aveam să ne îndreptăm tot mai mult spre sud nu vom mai avea la dispoziție serile acestea pentru a lucra.

Vineri, 25 decembrie. Crăciunul. Dar cum a plouat toată ziua și nu mai aveam piei de încărcat, nimic deosebit de făcut, căpitanul ne-a dat liber, prima zi de sărbătoare de care ne-am bucurat, în afară de unele dumi-

nici, de la plecarea din Boston, iar la masă am avut budincă cu prune. Cei de pe bricul rusesc sărbătoriseră crăciunul cu unsprezece zile mai devreme, după stilul vechi, când făcuseră o petrecere de pomină și, după cum spuneau unii, băuseră un butoi de gin în teugă, mînca-seră o sarcină de seu, iar din burduf făcuseră supă.

Duminică, 27 decembrie. Am încheiat toate treburile pe care le aveam în acest port și, fiind duminică, am ridicat ancorele și am pornit la drum, trăgînd o salvă de salut pentru bricul rusesc și o alta pentru cei de la *presidio*; ne-au răspuns și unii și alții. Cînd am pornit, îl aveam la bord pe *comandante de la presidio*, tînărul Don Guadalupe Vallejo, cel mai popular dintre toți californienii printre americani și englezi. Vorbea engleza destul de bine, și era bănuît că nutrea simpatie față de străini.

Am navigat în josul acestui minunat golf, împinși de o briză ușoară și de reflux, care ne-au purtat cu patru, cinci noduri. Era o zi splendidă, prima zi cu soare de mai bine de o lună, am trecut chiar pe sub stîncă pe care se ridică *presidio* și apoi am luat-o prin mijlocul golfului, de unde puteam vedea o mulțime de mici băi, insule frumoase și mari, acoperite de arbori, gurile mai multor riulețe. Dacă vreodată California va ajunge o țară prosperă, acest golf va fi inima prosperității sale. Bogăția de păduri și ape, deosbita rodnicie a pămîntului de pe malurile sale, climatul minunat, care e aproape cel mai bun de pe suprafața pămîntului, înlesnirile de navigație, avînd cele mai bune locuri de ancoraj de pe toată coasta, în fine, toate acestea par numai nimerite pentru o așezare de mare importanță.

Refluxul ne-a lăsat în pană și am ancorat aproape

de gura golfului, sub o colină înaltă, pe pantele căreia alergau cîrduri de sute și sute de căprioare și cerbi, cu coarne mari și răsfirate, ce se uitau la noi o clipă și apoi o rupeau la fugă, speriate de gălăgia pe care o făceam într-adins ca să le vedem cît de frumoase erau atunci cînd se mișcau.

Pe la miezul nopții, refluxul s-a făcut din nou simțit, am ridicat ancora și am ieșit din golf, în vreme ce deasupra capetelor noastre se deschidea un cer minunat, plin de stele, pentru prima oară după multe săptămîni. Am pornit încet, mînați de o ușoară briză de nord, care aici bate cu regularitatea alizeelor, am dublat promontoriul Año Nuevo, cel mai nordic al Golfului Monterey. luni după-amiază. Am întîlnit bricul *Diana*, din Insulele Sandwich, venind de pe coasta de nord-vest, ultimul port fiind Sitka, și am schimbat semnale cu el. S-a aflat în largul promontoriului în același timp cu noi, dar n-a ajuns la locul de ancoraj decît la un ceas sau două după noi. Am ancorat marți la orele zece dimineața. Monterey arăta la fel ca în urmă cu unsprezece luni, cînd l-am părăsit la bordul bricului *Pilgrim*. Pajiștea minunată din jur — verde, verde, cît de verde o puteau face soarele și ploaia —, cu pădurea de pini la sud, rîulețul la nord, casele din lut, văruiate în alb, acoperișurile roșii, același *presidio*, cu același tricolor murdar, aceeași zarvă discordantă de tobe și trompete ale parăzii de prînz, în fine toate ne-au readus în fața ochilor aceeași priveliște pe care o cercetasem cu atîta bucurie cu aproape un an înainte, proaspăt sosiți dintr-o lungă călătorie și după neplăcuta primire de la Santa Barbara. Mi se părea că mă întorsesem acasă.

Capitolul XXVII FANDANGO

Singura navă aflată în port era barcul militar rusesc din Sitka cu opt tunuri (dar ne-am dat seama că patru dintre ele erau false) avînd la bord pe fostul guvernator ce se îndrepta spre Mazatlan, și de acolo pe uscat pînă la Vera Cruz. El s-a oferit să ne ducă scrisori și să le predca consulului american de la Vera Cruz, de unde ajungeau ușor în Statele Unite. Am făcut iute un pachet de scrisori, aproape fiecare a scris cîte una, datîndu-le 1 ianuarie 1836. Guvernatorul s-a ținut de cuvînt și au ajuns toate la Boston înainte de mijlocul lui martie, cea mai rapidă legătură pe uscat făcută pînă atunci.

Bricul *Pilgrim* fusese la Monterey în ultima parte a lunii noiembrie, așteptîndu-ne așa cum sunau ordinele. Zi de zi, căpitanul Faucon se urcase pe colină să se uite doar, doar ne-o vedea venind, dar, în cele din urmă, a renunțat să ne mai aștepte, socotind că, probabil, ne-a minat departe furtuna ce ne-a întîmpinat în largul Promontoriului Conception și a bîntuit cu furie pe toată coasta, făcînd să eșueze pe țărîm multe nave în cele mai ferite porturi. Un bric englezesc, care intrase în San Francisco, și-a pierdut amîndouă ancorile, *Rosa* eșuase pe un banc mîlos la San Diego, iar *Pilgrim*, numai cu mare greutate a înfruntat furtuna la Monterey, avînd trei ancore lăsate de la prova. La începutul lui decembrie se îndreptase spre San Diego și porturile *intermediare*.

Urma să rămînem aici și duminică. Cum Monterey era cel mai minunat port de pe toată coasta atunci cînd voiai să mergi la țărîm, iar noi nu ne mai bucurasem de o zi liberă de aproape trei luni de zile, toată lumea voia să scape la uscat. Duminică dimineața, îndată ce punțile au fost spălate și am mîncat, cei care obținuseră învoire

începură să se dichisească de coborît la țărm. Am luat căldări de apă proaspătă, bucăți de săpun, prosoape mari și aspre și ne-am apucat să ne frecăm unul pe altul în teugă. După ce-am isprăvit cu treaba asta am trecut la prova, cîte unul de fiecare parte, cu cîte o găleată în mînă, și ne-am clătît reciproc, scoțînd apă și turnîndu-ne-o pe noi, fiindcă eram goi pînă la briu, numai cu o pereche de nădragi pe noi. Apoi a urmat dichisitul. Toată găteala consta în ciorapi albi, pantaloni largi de doc, albi, haine albastre, cămăși curate în carouri, o basma neagră la gît, pălării lustruite bine, cu un stîngen de panglică neagră atîrnînd deasupra ochiului stîng, o batistă de mătase fluturînd la buzunarul hainei, patru, cinci dolari legați strîns în basma și eram în regulă. Una dintre bărcile de serviciu ne-a dus la țărm și ne-am pornit în șir spre oraș. Am încercat să dau de biserică pentru a vedea slujba, dar mi s-a spus că acum nu era nici o slujbă, fusese o liturghie dimineata devreme, așa că am pornit-o prin oraș, făcînd vizite americanilor, englezilor și mexicanilor pe care-i cunoșteam de cînd stătusem data trecută acolo. Spre prînz am făcut rost de cai și am pornit spre misiunea Carmelitelor, aflată la vreo leghe distanță de oraș, unde am avut parte de un fel de masă — carne de vită, ouă, fasole, mămăligă și un vin suportabil — servit de un *major-domo* care, bineînțeles, a refuzat să primească bani, fiind un dar al domnului, în schimb a primit cadourile noastre, ca o recompensă personală, inclinîndu-se pînă la pămînt, ducîndu-și mîna la pălărie și exclamînd : *Dios se lo pague !*

După această masă, am tras o goană minunată, cutreierînd ținutul călare pe caii aceia iuți, și ne-am întors în oraș îndată după amurg. Aici ne-am regăsit tovarășii care refuzaseră să pornească alături de noi călare, socotind că un marinar are tot atîta legătură cu caii, cît are

un pește cu un balon. Ancoraseră bine într-o cîrciumă, și făceau, alături de o adunătură de indieni și meliși flămînzi, un tărăboi imens, cu mari șanse de a se trezi goi, goluți ba și înjunghiați, sau a-și petrece toată noaptea la *calabozo* *. Cu mare greutate am reușit să-i tîrîm pînă la bărci, dar nu fără să ne alegem cu niște căutături urîte și împotriviri din partea mexicanilor care-i aleseseră drept victime. Marinarii din echipajul de pe *Diana* — o șleahță de nenorociți naufragiați care fuseseră culeși de prin insule după ce nici o balenieră nu acceptase să-i ia — erau toți beți ca niște bestii și s-au înfruntat pe plajă cu căpitanul lor care nu era nici el mai treaz. Jurau că n-au să se urce la bord, și s-au întors spre oraș, unde au fost jefuiți, bătuți și au ajuns în *calabozo* unde au stat pînă a doua zi dimineată, cînd i-a scos căpitanul. În teuga noastră, ca de obicei după o zi de învoire la țarm, toată noaptea a fost vînzoleală din cauza celor beți. Nu s-au liniștit și n-au adormit decît spre dimineată, cînd au fost treziți o dată cu toți ceilalți și puși să muncească toată ziua în apă, cărînd piei, deși îi durea capul de abia abia se puteau ține pe picioare. Asta-i distracția marinarului.

Cît timp am stat aici nu s-a mai întîmplat nimic demn de menționat în afară de un mic meci de box pe nava noastră, care ne-a oferit subiect de discuții. Un puști din Cape Cod, lat în umeri, căpos, de vreo șaisprezece ani, îl terorizase toată călătoria pe un alt băiat din Boston, slăbuț, delicat, asupra căruia avea avantajul puterii, vîrstei și experienței în ale marinăriei, pentru că cel din urmă călătorea pentru prima oară pe mare. Acesta totuși s-a mai întremat, și-a învățat îndatoririle, și cu fiecare zi devenea tot mai vîrtos și mai încrezător în forțele lui,

* Închisoare (în spaniolă în text).

aşa că începu să-i țină piept celui care-l persecutase. Totuşi celălalt rămînea stăpîn şi, fiind mai tare, mereu îl încolţea pe cel din Boston şi-l punea la pămînt. Într-o după-amiază, înainte de a ne apuca noi de treabă, cei doi puşti s-au luat la harţă cumplit şi George, cel din Boston, a declarat că e în stare să-l înfrunte pe celălalt dacă e vorba de o luptă cinstită. Secundul a auzit scandalul din întrepunte, a ridicat tambuchiul şi i-a scos pe amîndoi afară. Le-a spus să-şi dea mîna şi le-a zis să nu mai audă că se ciorovăiesc în călătoria asta, altfel îi pune să se bată pînă cînd unul din ei se declară învins. Văzînd că nici unul dintre ei nu avea chef să se împace, secundul a chemat întregul echipaj — căpitanul era la ţarm, aşa că el putea face cum crede de cuviinţă — i-a aşezat pe toţi pe puntea centrală, a tras o linie pe punte, i-a adus pe cei doi puşti lîngă semn, i-a aliniat, a luat o bucată de parîmă, a legat-o de cavilă, întinzînd-o de-a curmezişul punţii, ca să le ajungă ceva mai sus de mijloc.

— Nu se loveşte sub centură !

Şi iată-i pe cei doi puştani, fiecare de cîte o parte, faţă în faţă repezindu-se deodată unul la celălalt, ca doi cocoşi. Nat, cel din Cape Cod, şi-a pus pumnii în funcţiune, dîndu-i sîngele şi învineţindu-l pe faţă şi pe braţe pe celălalt pe care ne aşteptam să-l vedem că se dă bătut în orice clipă. Dar cu cît era mai rău bătut, cu atît lupta mai bine. De mai multe ori a fost gata gata să fie doborît, dar de fiecare dată s-a ridicat şi a venit la semn, curajos ca un leu, şi din nou încasa lovituri zdravene care sunau de ţi se făcea milă de el. În cele din urmă, se ridică pentru ultima dată şi veni la semn cu cămaşa sfîşiată, cu obrazul acoperit de răni şi sînge, cu ochii aruncînd flăcări şi jură să nu se mişte de acolo pînă cînd ori unul ori altul îşi dă sufletul şi se aruncă asupra celui alt ca o furie.

— Ura ! la provă ! strigau oamenii încurajîndu-l.

— Nu te da bătut, cît mai ești în picioare !

Nat încercă atunci să se împace, știind că avantajul era de partea lui, dar secundul îl opri spunîndu-i că e vorba de luptă dreaptă între bărbați nu maimuțareală. Atunci Nat veni din nou la semn, dar se cam albise la față și loviturile lui nu mai aveau acum decît jumătate din vîlaga de mai înainte. Se întimplase ceva. Nu eram sigur dacă își dăduse lașitatea pe față sau, fiind o fire cumsecade, nu avea nici un chef să-l bată pe celălalt. În orice caz, acum cam șovăia. Pînă atunci el fusese cel mai tare, dar nu avea nimic de cîștigat, ci numai de pierdut, în vreme ce celălalt lupta pentru onoare și libertate, cu sentimentul că fusese nedreptățit. Curînd s-a încheiat și lupta asta. Nat se dădu bătut, aparent nu prea zdrelit, și de atunci n-a mai încercat niciodată să-l persecute pe celălalt. L-am luat pe George la teugă, l-am spălat în butoiul de punte, l-am lăudat pentru curajul lui, și din clipa aceea a devenit cineva, pentru că reușise să se evidențieze în luptă. Ideea domnului Brown a dat roade, de atunci n-au mai avut loc certuri între băieți pînă la sfîrșitul călătoriei.

Miercuri, 6 ianuarie 1836. Am ridicat velele și am plecat din Monterey, luînd mai mulți mexicani ca pasageri, și ne-am îndreptat spre Santa Barbara. *Diana* a ieșit din golf împreună cu noi, dar s-a despărțit de noi în largul Promontoriului Pinos, îndreptîndu-se spre Insulele Sandwich. Vreme de mai multe ceasuri am avut parte de un vînt strașnic și am mers cu viteză mare pînă seara, cînd vîntul a căzut, ca de obicei, și s-a stîrnit briza de țarm, care ne-a obligat să mergem cu bulinele strînse. Printre pasagerii noștri se nimeri și un tînăr care era un demn reprezentant al gentlemanului scăpătat. Îmi amintea foarte mult de niște personaje din *Gil Blas*. Făcea parte din aristocrația țării, familia sa era de sînge pur spaniol și,

pe vremuri, fusese la mare vază în Mexico. Tatăl său deţinuse funcţia de guvernator al provinciei şi, după ce pusese mina pe o întinsă proprietate, se stabilise la San Diego, unde îşi construise o casă imensă, cu curte în faţă, avea mai mulţi servitori indieni şi devenise un fel de *grande* al ţinutului. Feciorul a fost trimis la Mexico, unde a primit o educaţie aleasă şi a intrat în cea mai înaltă societate din capitală. Ghinionul, extravaganţele şi lipsa oricărui interes de a câştiga bani au păpat curînd domeniile, astfel încît Don Juan Bandini s-a întors din Mexico învăţat, sărac şi mîndru, fără o slujbă sau ocupaţie, pentru a porni pe făgaşul celor mai mulţi dintre tinerii familiilor de vază : risipitor, extravagant cînd dispunea de mijloace, cu o inimă ambiţioasă, dar neputincios în faptă, silit adesea să ciupească pentru a avea o bucată de pîine, dar păstrînd aparenţele de mare fală atunci cînd şi ultimul ţînc de indian despuiat de pe uliţă ştia cît era de sărac, şi tremura de frică în faţa celui mai amărît negustor sau prăvăliaş din partea locului. Avea o figură stilată, subţire, se mişca plin de graţie, dansa şi valsa frumos, vorbea o castiliană curată, cu un accent şi o voce cultivată şi plăcută, şi toată persoana sa trăda omul de bună condiţie. Iată-l bucurîndu-se de o călătorie pe gratis fiindcă, aşa cum am aflat mai apoi, nu avea cu ce să şi-o plătească, trăind din mila agentului nostru. Era politicoş cu toată lumea, vorbea cu marinarii şi-i dădu patru reali — cred că ultimii pe care-i mai avea în buzunar — stevardului care-l servea. Nu puteam să nu încerc un sentiment de milă faţă de el, mai ales cînd îl vedeam alături de celălalt pasager şi concetăţean de-al său — un negustor iankeu gras, grosolan, vulgar şi plin de ifose —, care câştigase bani buni la San Diego şi se hrănea cu avuţia familiei Bandini, îngrăşîndu-se de pe urma extravaganţelor lor, rumegîndu-i pînă-i aducea la sărăcie, avînd

ipotecii pe pământurile lor, acaparându-le cirezile de vite, și aruncându-se de-acum asupra bijuteriilor, ultima lor speranță.

Don Juan avea și un slujitor, care și el semăna cu multe din personajele din *Gil Blas*, ca și stăpînul său. Se intitula singur secretar particular, deși n-avea nimic de scris, și locuia într-un compartiment cu velarul și dulgherul. Era și acesta un tip. Știa să citească și să scrie bine, vorbea o spaniolă frumoasă, călătorise prin mai toată America Latină, încercase aproape orice situație imaginabilă, și împlinise orice funcție posibilă, mai ales pe cea de servitor de încredere pe lîngă un om de vază. L-am cultivat pe acest om în cursul celor cinci săptămîni cît a stat cu noi, fiindcă a rămas la bord pînă am ajuns la San Diego, și am dobîndit multe cunoștințe noi despre situația politică a partidelor din Mexico, obiceiurile și problemele diferitelor clase sociale, mai mult decît aș fi aflat de la oricare altul. S-a străduit mult să-mi corecteze spaniola pe care o vorbeam, m-a învățat o mulțime de expresii, termeni obișnuiți și interjecții. Mi-a împrumutat o colecție a ultimelor ziare din Mexico, care erau pline de relatări despre primirea triumfală a lui Santa Ana, care tocmai se întorsese din Tampico după victorie, și despre pregătirile sale pentru campania împotriva texanilor. „Trăiască Santa Ana !” era cuvîntul de ordine pretutindeni unde se auzise de el în California, deși erau mulți, și printre ei și Don Juan Bandini, care se opuneau guvernului său și trăgeau sforile pentru a-l aduce pe Bustamente. Părerea lor era că Santa Ana voia să în-genuncheze misiunile, sau, cum spuneau ei, *Santa Ana no quiere religion* *. Dar n-aveam nici o îndoială că funcția de administrator la San Diego l-ar fi împăcat pe Don

* Nu iubește religia (în spaniolă în text).

Juan cu orice dinastie și cu orice politică față de biserică. Tot în aceste ziare am găsit frânturi de vești despre Statele Unite și Anglia, dar erau atît de răzlețe și eu atît de ignorant cu privire la tot ce se întîmplase de optsprezece luni încoace, încît am reușit doar să-mi stîrnească și mai mult curiozitatea, nu să mi-o și satisfacă. Într-unul dintre articole se vorbea despre Taney care ajunsese *Justicia Mayor de los Estados Unidos* (Ce se întîmplase cu Marshall ? Murise, fusese dat jos ?), iar altul, spicuind din veștile primite la Vera Cruz, informa că *El Vizconde Melbourne* își reluase funcția de *primer ministro*, în locul lui sir Robert Peel. (Deci sir Robert Peel fusese ministru ? Și unde erau contele Grey și ducele de Wellington ?) Erau numai cîteva sugestii ale marilor răsturnări politice petrecute, restul rămînînd să completez singur cu imaginația, după voia mea.

A doua dimineață, după ce-am plecat din Monterey, eram în largul Promontoriului Conception. Era o zi senină, însorită, iar vîntul, deși bătea destul de tare, ne era prielnic, promontoriul făcîndu-ne o primire de un izbitor contrast față de experiența trăită tot în aceste locuri, cu două luni înainte, cînd derivam spre larg împinși de furtuna de nord-vest, avînd numai două rande neînvergate la trinchet și catargul mare.

— Pînză-n depărtare ! strigă un om care fixa în arboradă un verfafor pentru aripa unui zburător.

— În ce parte ?

— Travers în vînt, sir ! îi răspunse acesta căpitanului.

În cîteva minute, un bric apăru de după Promontoriul Conception. Fungile aripilor au fost slăbite, vergile brațate, velele pupa mascate și am pus în pană așteptînd cealaltă navă. Aceasta veni în vînt, mască gabierul mare și am văzut puntea plină de oameni, patru tunuri într-un

bord, împletituri de frînghii, totul ca pe o navă militară, numai că nu se auzea sifleea șefului de echipaj, iar pe dunetă nu apăreau uniforme. Un individ scund, zdravăn, cu o haină gri, cam veche, avînd o porta-voce în mîină se arătă pe dunetă lîngă bastingaj.

— Hei cei de pe navă !

— Hei !

— Ce navă-i asta, vă rog ?

— *Alert.*

— Dincotro veniți, vă rog ?

Etc., etc. Am aflat că cealaltă era bricul *Concroy*, din Insulele Sandwich și se ocupa de vînătoria de vidre de mare dintre insulele din apropierea coastei. Avea armament la bord pentru că se ocupa și de contrabandă. Printre insulele de aici se întîlnesc o mulțime de vidre și, fiind foarte prețioase, guvernul percepe o sumă foarte mare pentru autorizația de vînătoare și pun taxe grele pe orice animal împușcat și scos din țară. Nava de față nu avea autorizație, nu plătea nici o taxă, în plus se mai ocupa și cu contrabanda cu mărfuri pe care le transfera la bordul altor nave ce făceau negoț pe coastă, aparținînd aceluiași proprietari din Oahu. Căpitanul nostru i-a spus să se păzească de mexicani, dar celălalt i-a răspuns că navă de mărimea aceea și înarmată nu mai exista în tot Pacificul. Era, fără îndoială, aceeași navă care se arătase în largul portului Santa Barbara cu cîteva luni înainte. Aceste nave rămîn, adesea, ani de zile în apropierea coastei, fără să intre în vreun port, oprindu-se doar lîngă insule pentru a lua apă și lemne, sau cînd mai făceau cite o escală la Oahu pentru reprovizionare.

Duminică 10 ianuarie. Am ajuns la Santa Barbara. Iar miercuri am și desfăcut dublinul de la geamandură și am fugit în larg din cauza unei furtuni de sud-est. Ne-am întors la locul de ancoră a doua zi. Eram singura navă din

port. *Pilgrim* trecuse prin canal îndepărtându-se spre larg cu șase săptămîni înainte, în drum spre Monterey, iar acum era în josul coastei. Acolo auzi de sosirea noastră la San Francisco, teferi și nevătămați.

La țărm se făceau mari pregătiri pentru căsătoria agentului nostru cu Dona Anita dela Guerra de Noriega y Corillo, cea mai mică fată a lui don Antonio Noriega, grădele locului, și cap al celei dintîi familii din California. Stevardul nostru a fost plecat la țărm vreme de trei zile încheiate, ocupîndu-se de prăjituri și cozonaci, iar tot ce-a fost mai bun printre proviziile noastre într-acolo s-a dus o dată cu el. În ziua sortită căsătoriei, l-am transportat pe căpitan la mal în barca cea mică, cu ordinul de a veni să-l luăm noaptea, îngăduindu-ni-se să mergem și noi să vedem dansul *fandango*. Cînd ne-am întors la bord, am văzut că se făceau pregătiri pentru o salvă de salut. Armele erau încărcate și împărțite, cartușele la fel, fitilele au fost aprinse, și toate pavilioanele erau gata pentru a fi ridicate. La ora zece, mireasa se îndreptă împreună cu sora ei spre împărtășanie, îmbrăcate în negru. Urmă apoi un ceas de așteptare aproape, după care ușile bisericii misiunii se deschiseră, clopotele începură să bată, scoțînd un dangăt puternic și discordant, mireasa, îmbrăcată acum numai în alb, ieși din biserică împreună cu mirele, urmați de o lungă procesiune. Căpitanul ne dădu semnalul de la țărm. Exact cînd ieși ea din biserică, de la prova navei noastre, care se vedea bine, se ridică un norișor alb, apoi ecoul detunăturii se auzi repetat de colinele ce înconjurau golful, și pe dată nava se îmbracă în steaguri și flamuri de sus pînă jos. Douăzeci și trei focuri de pușcă au răsunit unul după altul, la intervale regulate, de cincisprezece secunde, după care fumul se împrăstie și nava rămase toată ziua pavozată. Seara, răsună același număr de împușcături și

toate flamurile fură coborîte. Socoteam a fi o ispravă grozavă să reușim să descărcăm noi, de pe o navă comercială, la interval de cincisprezece secunde cîte un foc, deși nu aveam decît patru puști la o duzină sau douăzeci de oameni.

După cină a fost chemat echipajul bărcii mici și am vîslit pînă la țărm, îmbrăcați toți în uniformă, am tras barca pe plajă și ne-am îndreptat spre locul unde se desfășura *fandangoul*. Casa tatălui miresei era principala construcție din partea locului, avînd o curte mare în față, unde fusese înălțat un cort, în care încăpeau mai multe sute de oameni. Pe măsură ce ne apropiam, auzeam cunoscutul zvon al viorilor și ghitarelor, și vedeam foiala mulțimii dinăuntru. Cînd am intrat, i-am găsit acolo pe aproape toți locuitorii orașului — bărbați, femei și copii — adunați grupuri, grupuri, abia lăsînd puțin loc pentru cei ce dansau. În astfel de ocazii, nu se dau invitații, dar e de presupus că va veni toată suflarea, iar în casă e un fel de petrecere pentru prietenii apropiați. Bătrînele stăteau de jur împrejur, bătînd din palme după muzică sau aplaudîndu-i pe cei tineri. Muzica era vioaie și printre melodii am recunoscut și cîteva din cîntecele noastre populare, pe care, fără îndoială, noi le-am luat de la spanioli. Dansul însă m-a dezamăgit. Femeile stăteau în picioare, cu mîinile lăsate pe lîngă corp și ochii fixați în pămînt, dinaintea lor, lunecau parcă fără să facă nici o mișcare, deoarece picioarele nu se vedeau, întrucît poalele rochiilor formau un cerc ajungînd pînă la podea. Aveau o înfățișare serioasă, de parcă împlineau o ceremonie sacră, trăsăturile feței rămînînd la fel de nemișcate ca și mădulele; și, în cele din urmă, în loc să urmărească vioaiile, fascinantele dansuri spaniole, după cum mă așteptam, am văzut un *fandango* californian, care, cînd priveai femeile, părea un

dans lipsit de viață. Bărbații se descurcau ceva mai bine. Se mișcau cu grație și însuflețire, rotindu-se în jurul partenerelor lor care aproape că nu se ciinteau din loc, și-și arătau toată măiestria.

Despre prietenul nostru Don Juan Bandini se vorbea foarte mult și, când se arătă și el, pe la sfârșitul petrecerii, ne-a făcut o demonstrație de dans, cel mai plin de grație pe care l-am văzut. Avea niște pantaloni albi, călcați bine, o haină scurtă din mătase, închisă la culoare, frumos brodată, ciorapi albi și papuci din marochin în picioarele foarte mici. Statura lui zveltă și grațioasă era parcă făcută anume pentru dans și se mișca cu grația și gingășia unui cerb tânăr. Cite o bătaie cu vârful piciorului în podea părea suficientă pentru a-l proiecta pentru multă vreme în aer. În același timp nu era nici fantezist, nici nu improviza, ci mai degrabă își stăpinea cu greu nevoia de mișcare. A fost aplaudat furtunos și, spre sfârșitul petrecerii, a dansat de mai multe ori. După masă a început valsul, care era rezervat doar pentru cei cîțiva dintre *gente de rason*, considerat o mare performanță și un semn de noblete : și de data asta Don Juan a fost figura centrală, dansînd cu sora miresei — Doda Angustia, femeie frumoasă, curtată de toți —, executînd o serie de figuri elegante care au durat cam jumătate de oră, timp în care nimeni altcineva nu a ieșit pe ring. Au fost aplaudați cu însuflețire de mai multe ori, bătrînii și bătrînele sărînd de pe scaune de entuziasm, iar cei tineri fluturîndu-și pălăriile și batistele. Marea distracție a serii — deoarece era un fel de carnaval — a fost prilejuită de ouăle umplute cu colonie sau parfumuri, care erau sparte în capetele asistentei. Femeile aduc pe ascuns cu ele un mare număr de astfeî de ouă, iar bucuria cea mare e să-l spargă în capul cîte unui domn cînd acesta stă cu spatele. Din galanterie, el trebuie să o găsească pe

doamna cu pricina și să-i întoarcă complimentul cu aceeași monedă, dar gestul nu trebuie făcut dacă respectiva a fost văzută. Un Don Cutare, înalt, maiestuos, cu niște imenși favoriți cărunți și o privire plină de importanță, stătea chiar dinaintea mea când am simțit deodată o mînă ușoară pe umăr, iar când m-am întors am văzut-o pe Dona Augusta — o cunoșteam cu toții, deoarece călătorise pînă la Monterey și înapoi cu *Alert* — care-și dusesese un deget la buze și-mi făcea semn să mă dau încet de-o parte. M-am tras puțin înapoi, ea se apropie de Don Domingo pe la spate, cu o mînă făcu vînt imensului sombrero al bărbatului și, în aceeași clipă, îi sparse oul drept în creștet, apoi făcu un salt în spatele meu, dispărînd într-o secundă. Don Domingo se întoarse încet, colonia îi șiroia pe față și pe haine, și din toate părțile izbucni un hohot imens de rîs. O vreme căută zadarnic în jur, pînă când, luîndu-se după direcția privirilor, atît de înveselite, ghici cine-i frumoasa obraznică. Era nepoata lui, favorita lui, așa că bătrînul Don Domingo fu nevoit să ia și el parte la veselia generală. S-au făcut multe feste de genul acesta, s-au purtat numeroase războaie cu manevre mișelești în rîndul tinerelor perechi și fiecare reușită stîrnea rîsul general.

Mai era un fel de joc pe care o vreme nu l-am înțeles. Dansa o fată frumoasă botezată cu un nume ce nouă ne-ar putea părea un sacrilegiu — *Espiritu Santo* — când, deodată, un tînăr se duse în spatele ei și-i trase pălăria lui pe cap, lăsînd-o să-i vină pînă peste ochi, după care sări iute și se retrase în mulțime. Fata a dansat o vreme cu pălăria în cap, și brusc a luat-o și a aruncat-o cît colo, ceea ce stîrni un val de strigăte, iar tînărul fu nevoit să iasă la iveală, să se ducă pe ring și să-și culeagă pălăria de pe jos. Unele din doamnele cărora li se pusese cîte o pălărie în cap le-au aruncat deîndată, numai cîteva le-au păstrat tot timpul dansului și abia la sfîrșit și le-au scos,

și le-au ținut în mână, pînă cînd stăpînul lor s-a arătat, a făcut o plecăciune dinaintea doamnei și și-a luat pălăria. Curînd însă am început să bănuiesc și eu semnificația jocului și mai apoi mi s-a spus că era într-adevăr un fel de semn de respect, un fel de propunere de a deveni, pentru seara respectivă, partenerul doamnei, și a o conduce apoi acasă. Dacă pălăria zbura cît colo, însemna că propunerea fusese refuzată, iar domnul respectiv era nevoit să și-o culeagă de jos în hohotul general. Distracția era și mai mare atunci cînd domnii le puneau doamnelor pălăria în cap fără să le îngăduie să vadă cine era făptașul. Atunci erau nevoite să o arunce sau să o păstreze după inspirație, iar cînd reușeau să-l descopere pe proprietar rîsul se adresa fie unuia fie celuilalt.

Căpitanul a trimis după noi pe la ora zece și am ajuns la bord veseli nevoie mare. Petreceră ne-a prilejuit o distracție grozavă, ceea ce pentru echipaj era foarte important, deoarece acum aveam ce povesti, fără să mai socotim și perspectiva de a fi spectatori în fiecare seară pînă se termina. De obicei aceste *fandangouri* țin cîte trei zile. A doua zi, doi dintre noi am fost trimiși în oraș cu misiunea de a avea grijă ca la întoarcere să trecem pe la casa lui senor Noriega și să vedem ce se mai întîmplă acolo. Muzicanții erau tot la locul lor, cocoțați pe o platformă, scîrțîind și zdrăngănind după cum li-i felul, iar cîțiva oameni, după cîte se vedea din păturile de jos, dansau. Dansul ține cu pauze cam toată ziua, însă masa mare a petrecăreților și *elita* apar numai spre amurg. Seara următoare — de fapt și ultima — ne-am dus la țarm ca de obicei, dar de data asta ne-au cam plictisit zdrăngăneala monotonă a instrumentelor, lălăiala femeilor care acompaniau, bătăile din palme în ritmul muzicii, în loc de castaniete. În plus, devenisem noi acum obiect de

curiozitate, ca de altfel toți cei ce se aflau acolo și tot ce se întâmpla în jur. Costumul nostru — și ne chinuiam mult ca să fie cât mai arătos și mai marinăresc — era foarte admirat, primeam invitații din toate părțile să le arătăm și noi un dans american. Dar, după figura jalnică pe care o făcuseră cîțiva din concetățenii noștri ce dansaseră după mexicani, am socotit că era mai sănătos să-i lăsăm să-și închipuie singuri cam cum sînt dansurile la noi. Agentul nostru, gătit cu un frac strîmt, negru, abia importat de la Boston, cu cravată înaltă și bătoasă și atît de țeapăn de parcă înghițise, săracul, o scîndură, doar mîinile și picioarele și le putea mișca, ieși la dans după Bandini. Am socotit că această mostră de grație iankee le era destul.

În ultima noapte, petrecerea continuă în stil mare, tocmai începuse să se încingă, cînd căpitanul ne-a chemat să mergem la bord, pentru că dăinuia încă sezonul furtunilor de sud-est și-i era teamă să rămînă prea mult timp la țărm. A făcut bine, pentru că în noaptea aceea iar am desfăcut parîmele dublin, ca o încununare a distracției de care avusesem parte pe țărm, și am ieșit în larg mînați de o furtună de sud-est care a ținut douăsprezece ore și ne-am întors la locul de ancoră abia a doua zi.

Capitolul XXVIII VEȘTI DE ACASĂ

Luni, 1 februarie. Am stat în port douăzeci și una de zile, apoi am plecat spre San Pedro, unde am ajuns a doua zi, după ce „am zburat” avînd colțul de mură al velei mari largat, vergile puțin brațate în cruce și aripa de jos trăgînd frumos. Vîntul dacă și-a schimbat direcția cu un cart tot drumul. Aici am dat peste *Ayacucho* și *Pilgrim*,

pe care nu-l mai văzusem de la 11 septembrie, adică de aproape cinci luni. Când l-am reîntîlnit, am simțit un fel de dragoste pentru bătrînul bric ce-mi oferise adăpost și la bordul căruia trăisem aproape un an, obișnuindu-mă cu greutățile și vicisitudinile vieții pe mare. Bricul mă ducea cu gîndul la Boston, la cheul de la care pornisem, la ancorajul de pe fluviu, la scena despărțirii și altele asemenea care acum mi se păreau niște firave fire ce mă legau de o altă lume unde, cîndva, trăisem, și pe care, de va fi să fie, o voi vedea din nou poate. În prima seară după cină m-am dus la bordul bricului, l-am întîlnit pe vechiul bucătar la postul lui, cîntînd din fluterul pe care i-l dădusem cadou la despărțire. Mi-a strîns mîna cu bucurie și apoi am coborît în teugă unde se aflau vechii mei tovarăși, aceiași dintotdeauna, bucuroși și ei să mă vadă, fiindcă aproape că se împăcaseră cu gîndul că ne-am pierdut, mai ales după ce nu ne-au găsit nici la Santa Barbara. Apoi fuseseră la San Diego, stătuseră la ancoră la San Pedro aproape o lună și luaseră trei mii de piei de la Pueblo. Dar cum *sic vos non vobis* *, a doua zi le-am transportat în cala noastră care astfel și-a făcut plinul și ambele nave au pornit la drum pe data de 4, bricul îndreptîndu-se spre San Francisco, noi spre San Diego, unde am ajuns pe 6.

Ne bucuram întotdeauna cînd era vorba să vedem din nou San Diego, pentru că aici era baza noastră, o așezare ca lumea, unde ne simțeam ca acasă, cu atît mai mult eu care stătusem o vară întreagă acolo. În port nu se vedea nici o navă, *Rosa* plecase spre Valparaiso și Cadiz, *Catalina* spre Callao, cu aproape o lună înainte. Am descărcat pieile și, în patru zile, eram din nou gata de drum în susul coastei, spre marea noastră bucurie, pentru ultima oară!

* Dicton latin : Munca-i a voastră, dar nu și răsplata (vers dintr-o poezie de Vergiliu).

Strînsesem pînă acum peste treizeci de mii de piei, saramurate, depozitate în magazie și, împreună cu ceea ce aveam să mai adunăm noi și *Pilgrim* de la San Francisco, va fi o încărcătură completă. Gîndul că urcam pentru ultima dată coasta și că data următoare cînd vom dubla Promontoriul San Diego vom fi de fapt în drum spre casă, ne făcea să ni se pară atît de aproape momentul acela încît parcă și ajunseseam, deși avea să mai treacă încă aproape un an înainte de a vedea Bostonul din nou.

O seară mi-am petrecut-o ca de obicei la cuptor, împreună cu băștinașii din Insulele Sandwich, dar apusă era vremea cînd aici sălășluiau rîsul și gălăgia. S-a spus că cel mai mare blestem pe capul celor din Insulele Pacificului de Sud a fost adus de primul om alb care le-a descoperit. Oricine cunoaște cît de cît istoria comerțului nostru în aceste părți ale lumii, știe cît adevăr e în aceste vorbe. Pentru că omul alb, cu viciile lui, a adus băștinașilor boli necunoscute în acele locuri, care acum reduc populația Insulelor Sandwich cu o cincime anual. Par a fi un popor sortit pieirii. Blestemul unor oameni care se numesc creștini pare să-i urmărească pretutindeni, chiar și aici, în aceste locuri izolate, unde doi insulari, pe care-i lăsasem la plecare zdraveni, vioi, zăceau acum doborîți de o boală de care n-ar fi avut habar niciodată de nu s-ar fi întîlnit cu semenii lor din America și Europa. Unul dintre ei nu era atît de bolnav, se mai mișca, mai trăgea din pipă, vorbea și încerca să-și păstreze curajul. Dar celălalt, Hope, prietenul meu, *aikane*, arăta îngrozitor, cum nu mi-a fost dat să văd om în viața mea : avea ochiii stinși și duși în fundul capului, obrații scofîlciți de i se lipiseră de dinți, mîinile arătau ca niște gheare. O tuse cumplită părea să-l scuture pînă în măduva oaselor, vocea îi suna dogit și nu părea în stare să se mai miște. Zăcea pe o saltea pusă

direct pe pământ — podeaua cuptorului — fără o doctorie lângă el, fără o mîngîiere, fără nimeni care să-l ajute în afară de cîțiva canaci, dornici să facă totul pentru el, dar n-aveau cum. Cînd l-am văzut, am simțit că mi se face rău și leșin. Sărmanul ! În cele patru luni cît stătusem la țarm, eram mereu împreună, cînd munceam, cînd plecam după lemne sau după apă. Țineam foarte mult la el, nu l-aș fi dat pe nici unul dintre concetățenii mei din partea locului și nu cred că exista ceva pe lume ce n-ar fi făcut pentru mine. Cînd am intrat în cuptor și-a ridicat ochii spre mine și mi-a spus, cu voce slabă, dar cu un zîmbet plin de bucurie :

— *Aloha, Aikane ! Aloha, nui !*

L-am încurajat cît m-am priceput, i-am promis să-l rog pe căpitan să-l ajute cu medicamente din trusă și l-am încredințat că, bineînțeles, căpitanul va face tot ce va putea pentru el, deoarece fusese angajatul nostru vreme de mai mulți ani, atît pe țarm cît și la bord. M-am întors pe navă, m-am trîntit în hamac, dar n-am putut să dorm.

Socotind că eu, ca om cu școală, trebuia să am cît de cît habar de medicină, canacii au insistat să-l consult cu atenție, și ce văzusem nu era de uitat vreodată. Un tovarăș din echipaj — un bătrîn care fusese douăzeci de ani pe nave de război și avusese parte să cunoască păcatul și suferința sub toate chipurile —, pe care l-am dus să-l consulte pe Hope, mi-a spus că arăta mai groaznic decît tot ce văzuse sau visase vreodată în viața lui. După chipul lui pricepeai că era îngrozit, deși zăcuse și el bolnav și fusese încă unul dintre cele mai desperate cazuri din spitalele noastre maritime. N-am putut să-mi mut toată noaptea gîndul de la sărmanul meu prieten, de la suferința lui îngrozitoare, de la sfîrșitul groaznic care părea că nu mai poate fi evitat.

A doua zi i-am spus căpitanului Thompson despre starea lui Hope și l-am rugat, dacă e atît de bun, să meargă să-l vadă.

— Cum ? Pe un afurisit de canac ?

— Da, sir ! i-am spus. A lucrat patru ani pentru navele noastre, a fost angajatul armatorilor noștri, atît la țarm, cît și la bord !

— Ducă-se dracului ! mai adăugă căpitanul și plecă.

Omul acesta a fost răpus mai apoi de friguri pe cumplita coastă a Sumatrei și, în nenorocirea lui, a avut parte de îngrijiri, cum el nu le-a acordat nimănui.

Văzînd că de la căpitan nu puteam obține nimic, m-am consultat cu un vechi tovarăș de navă care avea multă experiență în treburile astea, și de la el am obținut o rețetă pe care o avea întotdeauna asupra sa. Cu rețeta m-am dus la secund. Domnul Brown fusese însărcinat cu trusa medicală și, deși de obicei era aspru, mîină de fier în timpul cartului, avea o inimă bună, înclinat spre milă față de cei bolnavi. Mi-a replicat că Hope nu făcea de fapt parte din echipaj, dar, cum era angajatul nostru în momentul în care se îmbolnăvisese, o să-i pună medicamentele la dispoziție. Le-a scos și mi le-a dat, ba mi-a îngăduit ca seara să mă duc la țarm.

Nimic nu putea întrece bucuria băștinașilor cînd m-au văzut venind cu medicamentele. Și-au revărsat asupra mea toate cuvintele de dragoste și recunoștință, într-un fel degeaba, pentru că nu eram în stare să pricep nici jumătate din ele, dar prin purtarea lor mă făceau să le simt pe toate. Sărmanul Hope era atît de înviorat numai la gîndul că se încerca ceva, încît se simțea de pe acum mai în putere și mai bine. După cum arăta, știam că n-avea să scape, dar dacă tot era să moară, măcar să aibă parte de

doctorii, și merita încercat orice. Cuptorul, expus oricărei schimbări de vînt și de vreme, nu era cel mai nimerit loc unde să stea un om care ia calomel, dar nici un alt remediu nu i-ar fi folosit, iar în cazul acesta trebuiau medicamente puternice, altfel era pierdut. Aplicațiile externe și dozele interne erau foarte tari și i-am dat sfaturi severe să aibă grijă să stea la cald, la adăpost, spunîndu-i că-i singura lui șansă de a trăi. L-am vizitat apoi de două ori, avînd timp doar atît cît stăteam cu barca la mal așteptînd pe cîte cineva. Mi-a promis că avea să ia doctoria regulat cît urma să fiu plecat în susul coastei, pînă ne întorceam și am căutat să-l conving că deja arăta mai bine.

Am pornit la drum pe data de 10, îndreptîndu-ne spre San Pedro, și vreme de trei zile am avut parte de perioade de calm și vînturi contrare, înaintînd foarte greu. În cea de-a patra zi, ne-a prins o furtună de sud-est care ne-a obligat să terțarolăm velele gabier. În vreme ce eram cocoțat pe vergă, am zărit o corabie în depărtare, în partea din vînt, în travers prova. Cam în jumătate de ceas am trecut pe lîngă *Ayacucho*, ce se îndrepta spre San Diego cu gabierii dublu terțarolați. Am ajuns la San Pedro în cea de-a patra zi și am tras la vechiul loc de ancoră, la o milă de țărm. În port nu era nici o navă și aveam perspectiva a trei săptămîni și mai bine de viață plicticoasă, împingînd la deal mărfuri pe panta lunecoasă a colinei și cîrînd piei pe creștetul capului peste pietrișul plajei, probabil avînd și șansa de a fugi dinaintea vreunei furtuni de sud-est.

La singura șandrama din partea locului nu se afla decît un singur suflet de om, și am să mi-l aduc aminte întotdeauna pentru că era un reușit exemplar de vagabond

californian. Fusese pe vremuri croitor în Philadelphia, dăduse în patima beției și intrase la datorii, așa că s-a lipit de o echipă de vânători cu capcane, a pornit spre râul Columbia și de acolo a ajuns la Monterey, unde a cheltuit tot ce-a avut, și-a părăsit tovarășii și a venit la Pueblo de los Angeles pentru a se apuca iar de vechea meserie. Dar aici l-a luat vîntul la vale drept spre crîșme, case de noroc etc., după care s-a oprit la San Pedro pentru a se face om cumsecade, fiindcă acolo nu erau ispite. Stătea de mai multe săptămîni în coșmelia aceea și muncea cu rivnă la stofele lui, executînd comenzile primite ; ne vorbea mult de hotărîrea luată și și-a deschis inima și ne-a povestit tot trecutul. Stătea aici de cîtăva vreme și, într-o dimineată, porni la drum bine dispus, bine îmbrăcat, să ducă la *pueblo* veșmintele pe care le făcuse. Ne spuse că a doua zi avea să fie înapoi cu banii cîștigați și cu noi comenzi. A venit și cea de-a doua zi, a trecut o săptămînă, aproape două și într-o zi, cînd ne îndreptam spre țarm, am zărit un bărbat înat, aducînd oarecum cu prietenul nostru croitorul, care cobora dintr-o căruță indiană, ce tocmai venise din spre *pueblo*. Se îndreptă spre casă, iar noi ne-am luat după el. Cînd a văzut că eram aproape să-l ajungem, a pus la capă, s-a întors spre noi și a deschis gura.

Ce priveliște ! Cu picioarele goale, cu vechii nădragi încinși la brîu cu o bucată de piele netăbăcită, o cămașă murdară de bumbac și o pălărie sfîșiată, din cele pe care le poartă indienii. Era curățat pînă la ultimul real și tăvălit rău de tot. Ne-a spus tot cum s-a întîmplat, a mărturisit că dăduse în vechea patimă și acum îl aștepta o săptămînă groaznică de crize, după care, vreme de luni de zile, nu va

fi bun de nimic. Asta e viața de care au parte cam jumătate din americanii și englezii aruncați pe coasta Pacificului și pe insule, care sînt botezați de obicei cu numele de „vîntură țarmuri“. Cam de aceeași teapă era și Russell, ce fusese șeful magaziei de la San Diego, pe vremea cînd eram și eu acolo, și care, apoi, a fost dat afară pentru rea purtare. Și-a cheltuit banii, a împrăștiat toate proviziile noastre cu metisele de pe țarm, după care s-a dus la *presidio*, unde a avut parte de o viață de aventurier disperat, pînă cînd o nelegiuire l-a scos din rîndul oamenilor și s-a trezit gonind pe coclauri, fugărit de o poteră de oameni călări, indieni pedestri și cîini. Intr-una din seri, a dat buzna în camera noastră de la magazia de pici, alb la față ca o stafie, abia respirînd, acoperit de noroi, cu hainele rupte în mărăcinișuri și spini, și ne-a mărturisit că de trei zile nu mîncase și nu dormise. Dinaintea noastră stătea chiar marele domn Russell care, cu o lună înainte, era Don Thomas, *capitan de la playa, maestro de la casa* etc., etc. și acum cerșea de mîncare și adăpost de la niște bieți marinari și băștinași. A rămas cu noi pînă s-a predat și a fost tîrît la *calabozo*. Alt specimen, mai amuzant, a fost individul pe care l-am întîlnit la San Francisco. Fusese mus la bordul navei *California*, în cursul unei călătorii a fugit și a început prin a fi *ranchero*, apoi a devenit cartofoar, hoț de cai etc. A ajuns la San Francisco și trăia la un *ranchito* din apropiere în vremea cînd eram și noi în port. Într-o dimineață, ne-am dus la țarm cu bărcile și l-am găsit la locul de debarcare, îmbrăcat după tipicul californian — pălărie cu boruri mari, pantaloni de catifea decolorați și o pătură aruncată pe umeri — și-și exprimă dorința să-l ducem cu barca la bord pentru că avea chef de o *pasear* * cu domnul căpitan. Ne cam îndoiam de pri-

* Plimbare (în spaniolă în text).

mirea ce i se rezerva, dar lui i se părea că putea să-și permită compania oricui. L-am adus la navă, l-am lăsat la schela de bord și ne-am văzut de treabă, fără să pierdem din ochi duneta unde se plimba căpitanul. Tipul se duse drept la el, plin de încredere și, după ce-și scoase pălăria, îi spuse bună-ziua. Căpitanul Thompson se întoarse spre el, îl măsură din cap pînă-n picioare și, după ce-i aruncă în treacăt : „Da' cine dracu mai ești și tu ?“, își continuă plimbarea. Eșecul era neîndoielnic, oamenii din echipaj începură să-și facă cu ochiul și felurite semne de la un capăt la altul al navei. Rămînînd dezamăgit de primirea de pe dunetă, o luă frumușel către secund, care supra-veghea niște lucrări pe teugă, și încercă să lege o discuție cu acesta, dar nu-i merse nici aici. Secundul văzuse cum fusese întîmpinat la pupa și nu avea chef de mutra unui individ expedit atît de puțin protocolar de căpitan. Al doilea secund era în arboradă, iar al treilea și cu mine ne îndeletniceam cu vopsitul unei bărci ce atîrna în grui, așa că se apropie de noi. Ne-am uitat unul la celălalt, dar ofițerul era prea ocupat ca să scoată o vorbă. De la noi a pornit-o și i-a luat pe toți la rînd, dar, cum pățania lui fusese mai iute decît el, toată lumea avea deodată treabă și nu scotea nimeni o vorbă. Cîteva minute mai tîrziu, cînd ne-am uitat peste balustradă, l-am văzut că era în ușa bucătăriei și discuta cu bucătarul. Era mare regres să cobori de pe pedestalul de la început pînă la bucătar. Seara, cînd s-a anunțat cina, o vreme a stat pe puntea centrală, sperînd să fie invitat de ofițeri, dar aceștia au coborît sub punte unul după altul și l-au lăsat singur. Mai avea o șansă : să-l cheme velarul sau dulgherul, și se învîrte pe lîngă tambuchi pînă ce și ultimul dintre aceștia dispăru. Ne distrasem destul pe socoteala lui și, făcîndu-ni-se milă, i-am oferit o cană de ceai și o gamelă cu mîncare, alături

de noi, la teugă. Îi era foame, se lăsase seara, iar omul nostru înțelese că nu mai avea nici un rost s-o facă pe *caballero* de-acum, așa că veni în teugă, se apucă să mănânce marinărește, renunță la aere și făcu haz de pățanie laolaltă cu noi. Fiindcă atunci când te rătăcești printre marinari trebuie să le suporti glumele. Ne istorisi isprăvile lui prin California, toate potlogăriile, și era foarte distractiv. Era un individ deștept, necinstit, se amestecase în multe pungășii prin țara asta și ne-a furnizat multe informații interesante despre obiceiurile oamenilor din partea locului.

Sîmbătă, 13 februarie. La miezul nopții, am fost treziți cu toții ca să desfacem dublinul de la ancoră și să fugim din fața unei cumplite furtuni de nord-est, fiindcă portul nenorocit din San Pedro se socotește a fi nesigur pe orice fel de vînt. Am pornit mînați de o ploaie puternică și am pus la capă la adăpostul Insulei Catálina, unde am rămas trei zile, după care ne-am întors la locul de ancoră.

Joi, 23 februarie. Astăzi ni s-au făcut semnale de la țărm și am pornit cu barca mică : l-am găsit pe funcționarul agentului care fusese în *pueblo*, așteptînd la debarcader, sub braț cu un pachet învelit în hîrtie maronie și legat cu mare grijă cu sfoară. Nici n-am pornit bine spre navă și ne-a spus că avea vești bune din Santa Barbara.

— Ce fel de vești ? l-a întrebat unul din marinari. A dat în primire afurisitul acela de agent ? L-au lăsat bătrînele lui oase pînă la urmă ?

— Nu, vești mult mai bune. A sosit *California*. Cu scrisori, ziare, noutăți și poate chiar prieteni la bord !

Într-o clipă eram toți cu sufletul la gură și am vîslit ca niște băieți de nădejde, fiindcă prețiosul pachet nu putea fi deschis decît de către căpitan. Cînd am ajuns la pupa navei, funcționarul a îtatins pachetul și i-a strigat secun-

dului care stătea rezemat de balustradă că sosise *California*.

— Ura ! exclamă secundul, ca să fie auzit și la prova și la pupa. A venit *California*, au sosit știri de acasă !

Într-o clipă, la bord, ordinea consacrată fu tulburată, și cine n-a fost în situația asta n-are să înțeleagă. Pentru moment disciplina păru să slăbească.

— Domnule Brown, e adevărat ? făcu bucătarul scoțînd capul pe ușa bucătăriei. A sosit *California* ?

— Da, da, înger al întunericului ce ești, și ai și tu o scrisoare de pe strada Bullknop, numărul 225, ușa verde cu ciocan de alamă !

Pachetul a fost dus în cabină și fiecare aștepta să vadă urmarea. Cum nu ni se trimitea nimic, ofițerilor a început să li se pară că participau la un joc de copii și au pus echipajul din nou la treabă. A fost instaurată iarăși aceeași disciplină strictă care interzice oamenilor să stea de vorbă unii cu alții cînd muncesc pe punte. Așa că atunci cînd stevardul se arătă în cele din urmă cu misivele pentru echipaj, fiecare își luă scrisoarea, o puse în cufărul lui de la teugă, se întoarse imediat pe punte și nimeni n-a citit un rînd pînă n-am pus rînduială pe punte pentru noapte.

Ceca ce caracterizează pe oamenii mării e un sentiment exagerat al bărbăției. Asta uneori pare să le împrumute un fel de lipsă de sensibilitate și chiar cruzime. Din cauza asta, cînd un om scapă ca prin urechile acului de șansa de a-și frînge gîtul, întîmplarea devine prilej de glumă, o lovitură sau o rană nu merită nici o atenție și orice semn de milă sau de îngrijorare ar părea treabă muierască, nedemnă de un bărbat care trebuie să înfrunte vicisitudinile unei astfel de vieți. Așa se face că cei bolnavi sînt neglijați pe mare și, indiferent cum sînt marinarii la țarm, un bolnav nu are parte de prea multă atenție

și simpatie nici la prova, nici la pupa. Când ajunge la bordul navei, unui om nu-i e permis să mai aibă nimic sfânt, și ajunge să fie mîndru cînd poate disprețui sentimentele prea omenești, fie că le întâlnește la alții sau chiar la el însuși. Unul prea delicat nu poate supraviețui pe o navă. E jupuit de viu și nu scapă decît dacă are o piele groasă, ca de vită. Nu i se îngăduie decît un moment ca să încerce un firesc sentiment față de cei de acasă sau de prieteni și apoi se întoarce la rutina neîndurătoare a vieții pe mare. Se făceau glume pe seama celor care trădau vreun interes mai deosebit față de veștile de acasă, iar tot ceea ce era mai scump și mai apropiat devenea obiect de glume deșuchete și grosolănii, și nimeni nu putea face excepție.

Trebuia să iei și cina înainte de a-ți îngădui să citești scrisorile și, cînd în cele din urmă erau scoase la iveală, toți se strîngeau în jurul celui în cauză și așteptau să citească cu glas tare, ca să audă toată lumea. Dacă unul se apuca s-o parcurgă singur auzai : „Hei, fii cinstit, nu urbla cu șmecherii !“ Eu mi-am luat scrisoarea și m-am retras în cușeta velarului, unde puteam să citesc fără a fi întrerupt. Era expediată din august, la exact un an de cînd plecasem de acasă, toată lumea era bine, sănătoasă, nu interveniseră mari schimbări. Așa că, în ceea ce privea anul respectiv, puteam fi liniștit, dar de la expedierea ei mai trecuseră șase luni, și cine știa ce avea să aducă încă un an ? Cel ce pleacă de acasă își închipuie că trebuie să se petreacă lucruri importante în lipsa lui, în vreme ce pentru cei rămași continuă aceeași monotonie netulburată de nici un incident.

Cu toată emoția pe care o încercam la aflarea veștilor de acasă, n-am putut să nu mă distrez asistînd la o scenă care avea loc în compartimentul unde mă aflam. Dulgherul

se căsătorise chiar înainte de plecarea din Boston și, în tot cursul voiajului, povestind mereu despre nevastă-sa, a trebuit să îndure, fără să crîcnească, toate glumele ce se fac în mod obișnuit la bordul navei pe socoteala celor căsătoriți. Dar buna lui dispoziție era întreținută de convingerea că va primi vești de la soție cu prima navă care va veni. *California* venise, coletul fusese adus la bord și nu era nimeni mai vesel decît el. Apoi, cînd scrisorile primite au fost împărțite la prova, a descoperit că el nu avea niciuna. Căpitanul s-a mai uitat o dată, dar nu era nici o greșală. Sărmanul „Surceluță” n-a fost în stare să înghită cina aia. Era dărîmat cu totul. „Veluță”, velarul, a încercat să-l mîngîie spunîndu-i că-i nebun dacă-i în stare să renunțe la mîncare pentru o muiere. Și i-a adus aminte că-i spusese de zeci de ori că n-avea să mai primească în veci vreo știre de la nevastă-sa.

— Ei, îi replică „Surceluță”, habar n-ai ce înseamnă să ai o nevastă.

— Eu să n-am habar ? făcu Veluță.

Și pentru a suta oară începu să povestească de la capăt cum debarcase la New York, de pe fregata *Constellation*, după o călătorie de patru ani în jurul Capului Horn, cum primise la sfîrșit cinci sute de dolari, se căsătorise și închiriasse cîteva camere într-o casă cu patru etaje ; le mobilase — și descria cu amănunțime mobila luată, cele douăsprezece scaune cu fundul împletit, pe care le făcea tot mai mari ori de cîte ori venea vorba despre ele — plecase apoi din nou pe mare, lăsîndu-i nevestei, ca un zănatic ce era, jumătate din banii primiți, pentru ca la întoarcere să n-o mai găsească deloc, dispărută unde și-a înțărcat mutul iapa, de nu știa nimeni încotro. Mobila se dusesse, ca și scaunele cu fundul de pai, ca și toate celelalte, laolaltă cu hainele civile, banii dați nevestei, căciula de castor și cămășile. Și nici pînă în ziua aceea nu o mai

văzuse și nici nu mai auzise de ea, dar nici nu mai avea chef. După care povestitorul a mai adăugat o zdrobitoare frază care nu prea făcea cinste femeilor, în care-l luase și pe papă drept martor.

— Hai, „Surceluță“, fii bărbat, lasă jalea și mănincă. Nu îngădui să-și bată joc de tine o fustă nenorocită ! Și ia-ți gândul de la nevastă-ta, că n-o mai vezi în veci. A spălat putina înainte de a ajunge tu dincolo de Cape Cod. Ți-ai aruncat banii pe fereastră ca un zăpăcit, dar fiecare bărbat trebuie să învețe pe pielea lui, -ca mine. Așa că mai bine ridică ancora, ia-ți gândul de la ea, și descurcă-te cum poți mai bine.

Era cea mai bună consolare pe care o putea oferi „Veluță“, dar se pare că nu tocmai asta voia dulgherul nostru, fiindcă mai multe zile a fost tare amărît și suporta cu mare greutate glumele celorlalți marinari, dar încă și mai puțin încercările lor de a-i da sfaturi și a-l consola. O mostră grăitoare a fost tentativa velarului.

Joi, 25 februarie. Am ridicat velele îndreptîndu-ne spre Santa Barbara unde am ajuns sîmbătă. N-am mai găsit-o pe *California*, care ridicase ancora cu trei zile înainte, îndreptîndu-se spre Monterey, pentru a-și înregistra încărcătura la vamă și a obține autorizație, iar de acolo urma să plece la San Francisco ș.a.m.d. Căpitanul Arthur îi lăsase căpitanului Thompson niște colecții de ziare din Boston, pe care, după ce-au fost citite și discutate în cabină, le-am primit și eu de la cel de-al treilea secund. Unul dintre ziare era „Boston Transcripts“, din august 1835, iar restul vreo duzină din „Daily Advertiser“ și „Couriers“ din diferite date. La urma urmei, nimic nu-i mai interesant cînd ești departe de ai tăi decît niște ziare din patrie. În multe privințe, nici chiar o scrisoare nu e mare lucru în comparație cu ziarele. Te transportă pe vechile meleaguri

mai bine decît orice. Îți creează o stare în care parcă toate sînt aievea. Întîlnești nume de străzi în reclame și e ca și cum le-ai vedea cu adevărat, iar cînd citești un anunț cu „Un copil pierdut !” aproape că auzi și clopotul și bine-cunoscuta voce a bătrînului Wilson, plîngîndu-l pe puștiul „rătăcit, răpit sau pierdut”. Apoi am întîlnit cîte ceva despre începutul cursurilor la Cambridge, și chiar o relatare amplă a temelor la examenul de absolvire al anului meu ; sau lista tuturor acelor nume familiare — începînd de obicei cu Abbot și sfîrșind cu W —, care, în vreme ce o citeam de la un capăt la celălalt, făcea să-mi apară dinaintea ochilor figurile și firea lor, așa cum îi cunoscusem în cursul diverselor întîmplări din viața de colegiu. Apoi mi-i imaginam sus pe podium, rostindu-și discursurile, dizertațiile etc., fiecare cu tonul și gesturile lor obișnuite. Am încercat să-mi închipui felul în care s-a descurcat fiecare cu subiectele lui. Cutare — arătos, elegant și superficial, Cutare — căpos, minte limpede, stăpîn pe sine, Cutare — modest, sensibil, subapreciat, Cutare — purtătorul de cuvînt al tuturor bisericuțelor, gălăgics, aerian, democratic și așa mai departe. Apoi îi vedeam luîndu-și diploma din mîna rectorului plin de importanță, cu aer de feudal, de *auctoritate mihi commissa*, și apoi coborînd cu hîrtia în mînă, în vreme ce tovarășul lor de clasă bătea țărmurile Californiei în sus și-n jos cu o piele de vită pe creștet.

Vreme de o săptămînă, în cursul carturilor petrecute sub punte, am tot răsfoit ziarele, pînă cînd am fost sigur că nu mi-a scăpat nimic, de altfel mi-era și rușine să le mai țin.

Sîmbătă, 5 martie. Zi importantă în calendarul nostru, pentru că în această zi am primit pentru prima dată asigurări că voiajul nostru se apropie de sfîrșit. Căpitanul a dat ordinele de cuviință pentru pregătirea navei de drum

și a făcut observația că bătea o briză favorabilă, numai bună să ne ducă în josul coastei. Deci nu aveam să urcăm pe vînt. Era sigur, și vestea asta s-a împrăștiat repede la pupa și la prova. Iar cînd ne-am dus la țărm cu barca cea mică ca să-l luăm pe căpitan, l-am văzut dînd mîna cu cei de față, spunîndu-le că nu credea să mai vadă Santa Barbara prea curînd. Cuvintele acestea au lămurit chestiunea și au stîrnit bucurie în inima tuturor celor din barcă. Am tras spre navă cu nădejde, spunîndu-ne în gînd (cel puțin eu așa am făcut) : „La revedere Santa Barbara ! E ultima dată cînd mai vîslesc aici ! S-a terminat cu scăldatul obligatoriu în brizanții tăi și cu fuga din fața blestematei furtuni de sud-est“. Vestea s-a întins repede și la bord, și i-a insuflat fiecăruia mai multă tragere de inimă în timpul pregătirilor de plecare. Toți priveau pentru ultima oară misiunea, orașul, brizanții de la țărm, jurîndu-se ca niciodată, cu nici un preț să nu se mai lase convinși să se imbarce pe o navă pentru a vedea iarăși aceste meleaguri. Iar cînd tot echipajul s-a opintit în parîma curentului de capon, îndemnîndu-se : „A venit timpul să plecăm !“, ancora a fost ridicată pentru prima dată cu toată nădejdea, fiecare trăgînd din răsputeri. Ai fi zis că am și pornit spre casă, într-atît de aproape ni se părea momentul acela, cu toate că mai aveam încă trei luni de stat pe coastă.

Aici ne-a părăsit George Marsh, tînărul englez despre care am povestit, mai înainte, cum naufragiase în Insulele Pelew. Ne-a abandonat pentru a-și lua în primire funcția de al doilea secund pe *Ayacucho*, aflată în port. Era deplin calificat pentru postul acesta și pregătirea pe care o avea îl putea ajuta să se ridice pînă la oricare rang la bordul unei nave. Mi-a părut tare rău că trebuia să mă despărț de el. Avea ceva care-mi stîrnea curiozitatea și nu mă îndoiam o clipă că făcea parte dintr-o familie cu situație și avusese parte de școală bună în copilărie. Avea ceva

de gentleman din fașă, un sentiment dezvoltat al onoarei, destul de multă mîndrie, ca orice tînr de familie bună. Funcția i s-a oferit cu numai cîteva ceasuri înainte de plecarea noastră și, cu toate că astfel trebuia să renunțe la ideea de a se reîntoarce curînd în America, sînt sigur că satisfacția de a schimba o cușetă de simplu marinar cu una de ofițer era mult prea plăcută pentru ca oferta să fie respinsă. L-am dus cu barca la bordul navei *Ayacucho* și, înainte de a coborî, a dat fiecăruia din echipajul bărcii cîte o monedă, în afară de mine. Mie mi-a întins mîna și a dat din cap ca și cum ar fi vrut să spună : „Noi ne-am înțeles !“, după care sări la bordul navei. De-aș fi știut cu un ceas mai devreme că avea să ne părăsească, aș fi încercat să aflu de la el adevărul în privința vieții și tinereții lui. Știa foarte bine că nu puneam nici o bază pe povestea scornită pe care o spusese echipajului și, probabil, în momentul despărțirii, poate pentru totdeauna, mi-ar fi spus realitatea. Nu știu dacă-l voi mai întîlni vreodată sau dacă vor vedea vreodată lumina tiparului manuscrisele păta-niilor lui din Insulele Pelew, care-i vor face cinste și vor fi interesante pentru toată lumea. El reprezintă doar unul din cazurile foarte numeroase de acest fel, abia bănuite de cei care n-au trăit decît în jurul casei lor și nu s-au abătut niciodată de la linia dreaptă, din clipa cînd au coborît din leagăn și pînă la mormînt. Uneori trebuie să ne mai coborîm din înalțuri și să abandonăm cîteodată drumul drept pentru locuri mai joase și căi lăturalnice, dacă vrem să învățăm, prin contrast dur, adevărurile vieții. În cocioabe, în teugă, printre proscriși, rătăciți pe meleaguri străine, privește și vezi ce-au putut face din semenii noștri nenorocirea, greutățile sau viciul.

După două zile eram la San Pedro, iar după alte două zile — spre marea noastră bucurie — am privit pentru ultima oară aceste meleaguri, numite în mod curent iadul

Californiei, parcă anume făcute pentru a-l chinui și doborî pe marinar. Nici măcar această ultimă privire, fiindcă era ultima, nu era în stare să-ți trezească cît de cît un sentiment de regret. „N-am de ce să-ți mulțumesc — gîndeam eu în sinea mea în vreme ce ne depărtam de acele țărături pe care le uram —, nici pentru ceasurile nesfîrșite cînd am călcat cu picioarele goale plaja numai bolovani, cărînd piei pe creștet, nici pentru poverile pe care le-am împins pe pantele tale abrupte și mocirloase, nici pentru baia pe care o făceam regulat în brizantii tăi, nici pentru lungile zile și încă și mai lungile nopți petrecute pe colina ta pustie, privind grămezile de piei, ascultînd lătratul ascuțit al veșnicilor tăi coioți și huhuitul rău prevestitor al cucuvelelor tale.“

În timp ce-mi luam adio de la fiecare loc în parte, simțeam cum parcă se frîng una cîte una verigile lanțului sclaviei mele. Pentru că mergeam aproape de țarm, ca să profităm de briza dinspre uscat, am trecut în aceeași scară pe lîngă misiunea San Juan Capistrano și am văzut limpede, la lumina lunii, faleza de stîncă pe care coborisem cu ajutorul a două fungi înnodate pentru a salva cîteva nenorocite de pîci. *Forsitan et hoc olim* *, mi-a trecut mie prin minte, și am mai aruncat o ultimă privire. A doua zi dimineața eram în traversul promontoriului de la San Diego. Fluxul ne-a purtat iute în golf și am lăsat ancora exact în fața magaziei noastre, după care am început pregătirile pentru o îndelungată ședere. Era ultimul nostru port. Aici trebuia să coborîm totul de pe navă, s-o curățăm, s-o fumigăm, să depozităm pieile, să încărcăm apa și lemnurile de foc și apoi să ridicăm pînzele spre Boston. În vreme

* Corect : *Forsan et haec olim meminisse iurabit* (vers din *Eneida* de Vergiliu) — Poate într-o zi chiar și aceste amintiri vor fi pline de farmec.

ce se desfășurau toate aceste activități, trebuia să putem sta netulburați undeva, într-un port adăpostit, fără teamă de furtunile de sud-est. Așadar, ne-am ales un loc minunat de ancoră, cu o plajă netedă, numai bună pentru debarcare, la două cabluri de magazia noastră de piei, am amarat bine nava, am coborât velele, am dat jos vergile și am pus la post arboretul și verfaforii aripilor. Bărcile au fost lăsate la apă și apoi toate velele, școndrii de rezervă, proviziile, parîmele de care nu era absolută nevoie, în fapt tot ce nu trebuia zilnic la bord a fost dus la țărm și depozitat în magazie. A venit rîndul pieilor și coarnelor, aproape că n-a mai rămas nimic pe navă decît balastul, dar și pe acesta urma să-l coborîm a doua zi. Seara, după ce am terminat lucrul și stăteam în teugă fumînd și trîncănind, bucurîndu-ne ca niște adevărați marinari, ne-am felicitat că am ajuns în fine la stadiul acesta după care jinduisem ori de cîte ori ajungeam la San Diego. „Măcar de-ar fi ultima oară, ziceam adesea, cînd punem la post arboretul zburătorilor și dezlegăm velele.“ Iar acum era tocmai ce ne dorisem. Aveam înainte șase săptămîni sau două luni de muncă din cea mai grea, dar nu cea mai neplăcută sau istovitoare, și apoi „Adio California !“

Capitolul XXIX

ÎNCARCĂM NAVA PENTRU DRUMUL SPRE CASA

Ne-am culcat devreme pentru că știam că ne putem aștepta să fim treziți devreme și, bineînțeles, încă înainte de a dispărea stelele de pe cer se auzi : „Tot echipajul pe punte !“ și ne-am apucat de treabă descărcînd balast. Există o regulă a portului care interzice aruncarea balastului peste bord. În consecință, barcazul a fost căptușit

frumos cu scînduri negeluite, adus lîngă schela de debarcare și am început : la un hîrdău de balast răsturnat în barcă, douăzeci ajungeau în mare. Așa face fiecare navă și cu treaba asta se scutește mai bine de o săptămîină de trudă cu încărcatul bărcii, dusul ei pînă la promontoriu și descărcatul. Cînd se afla la bord cineva de la *presidio*, se trăgea barca și se încărca bine cu balast, dar, cînd nu ne vedea nimeni, barcazul era dus la pupa și balastul ajungea direct în mare. E una dintre șmecheriile practicate de nave în porturile unor națiuni mai mici care nu mai au timp să vadă nelegiuirile mărunte pentru că au altele mai mari și mai neobișnuite la care trebuie să facă față. Din fericire, marinarul nu e stăpîn pe sine și nu poate face cum vrea el la bordul navei și deci nu el e răspunzător în cazul acesta. Numai că, fiind pus astfel la munci în care el nu are de ales, rutina îl face într-un fel indiferent față de alții.

Ne-am îndeletnicit cu asta vineri și o parte din ziua de sîmbătă, pînă cînd am aruncat tot surplusul de balast, în afară de cît ne trebuia pentru echilibrarea navei cu încărcătura la bord pentru voiajul spre casă. A doua zi era duminică, zi numai bună pentru fumigarea navei, așa că am scos totul din cabine și de la teugă, am făcut un foc domol cu cărbune, coajă de mesteacăn, pucioasă și altele pe restul de balast din fundul calei; am închis totul etanș, călăfătuind gurile de magazie și orice crăpătură, am lipit geamurile sparte, ca și capacele de acces și tambuchiul. Oriunde se zărea ieșind fum, ne apucam de lipit și călăfătuit și, cît a stat în puterile noastre, am făcut nava ermetică, să nu scape fir de fum. Căpitanul și ofițerii au dormit sub tenda întinsă pe puntea dunetei, iar noi ne-am înghesuit sub o pînză veche de velă acoperind o parte a teugii. A doua zi, de teama izbucnirii vreunui incendiu și

pentru ca toată lumea să fie la bord într-o astfel de eventualitate, s-a dat ordin ca nimeni să nu părăsească nava. Punțile erau ticsite — claie peste grămadă, zăceau o mulțime de lucruri — așa că nici de spălat nu le puteam spăla, drept care toată ziua n-am avut nimic de lucru. Din nefericire, la cărți nu puteam ajunge și ne băteam capul să găsim ceva de făcut când unul dintre marinari își aminti de o carte pe care o lăsase la bucătărie. Se duse și o aduse : *Woodstock*. Era mană cerească și, cum nu puteam citi cartea toți o dată, am fost desemnat s-o parcurg cu voce tare, eu fiind învățatul echipajului. S-au strâns vreo șase, opt în jurul meu și nimeni n-a avut vreodată un auditoriu mai atent. Cîțiva au rîs de „savanți“, ne-au părăsit și s-au dus de cealaltă parte a teugii să-și caute ceva de lucru sau să stea la taifas. Dar eu am fost eroul zilei și crema echipajului a stat și m-a ascultat. Am sărit peste multe meditații și părți politice, și toți au fost încîntați de lectură. I-a interesat mai ales descrierea puritanilor, a rugăciunilor și certurile dintre capetele rotunde — soldații lui Cromwell. Au urmărit cu toată atenția isprăvile regelui Charles, complotul doctorului Radcliffe, ticăloșiile lui Tompkins, de fapt toate întîmplările. Și am fost surprins văzînd că oamenii pricep pe deplin multe dintre cele citite pe care le socoteam inutile pentru ei, depășindu-le puterea de înțelegere.

Am citit aproape toată ziua, pînă la apusul soarelui ; îndată după cină, cum aproape terminasem lectura, oamenii au adus o lampă de la bucătărie și am continuat, sărind peste pasajele mai neinteresante, pînă la căsătoria lui Everard și restaurația lui Charles al II-lea, terminînd înainte de ora opt.

A doua zi am scos capacele de la gurile magaziiilor și am deschis cala. Am găsit vreo cîțiva șobolani asfixiați,

iar gîndacii, libărcile, păduchii și alte viețuitoare, care s-or mai fi pripășit pe la bord, își curmaseră firul vieții înainte de a ridica noi capacele. Acum nava era gata, am acoperit fundul calei cu crengi uscate în loc de paiol și, după ce le-am aranjat ca lumea, am pregătit totul pentru a începe încărcarea. Toate pieile ce se adunaseră de cînd *California* părăsise coasta — adică ceva mai mult de doi ani de zile —, cam patruzeci de mii de bucăți, fuseseră trecute prin saramură, uscate, depozitate în magazie, așteptînd minunata noastră navă să le ia și să le ducă la Boston.

Am început munca de încărcare care ne-a dat de furcă din greu, din zorii zilei pînă la ivirea stelelor, vreme de șase săptămîni, cu excepția duminicilor, doar cu cîte un răgaz cît să ne înghițim în fugă mîncarea. Pentru a isprăvi treaba mai repede, s-a procedat la o diviziune a muncii. Doi oameni în magazie aruncau pieile de pe grămezi, alți doi le luau și le puneau pe o prăjină lungă așezată orizontal, puțin deasupra pămîntului, unde alți doi le altoiau bine cu îmblăciul, din cel folosit la bătut grînele. După ce erau bătute, alți doi le luau și le puneau pe o platformă de scînduri. Apoi zece, doisprezece oameni, cu nădragii suflecați, și pieile sprijinite pe creștet, mergeau, într-un permanent du-te-vino, de la platformă la barca ținută aproape la apă mică, numai cît să poată pluti. Cea mai dificilă treabă era aruncatul pieilor pe prăjină, fiindcă cerea o îndemînare ce se dobîndea numai prin lungă practică. Deoarece făcusem parte din echipa ce se ocupase de saramurarea pieilor, mie mi s-a repartizat această treabă, și m-am îndeletnicit cu ea vreme de șase sau opt zile la rînd, aruncînd în vremea asta opt, zece mii de piei, pînă cînd a început să mă doară încheietura mîinii și am fost nevoit să mă dau bătut ; am fost transferat la echipa ce se ocupa cu transportul la bărci, unde am și rămas pînă

la sfîrșit. Eram nevoiți să cărăm pieile pe creștet de teamă să nu se ude, și înăuntrul șepcilor fiecare își cususe o bucată de blană de oaie, cu blana întoarsă spre cap ; numai astfel am fost în stare să ducem zi de zi poverile astea care altfel ne-ar fi ros părul, iar pînă la urmă ar fi ajuns la țeasta goală. Era însă cea mai plăcută îndeletnicire ; cu toate că eram nevoiți să intrăm în apa rece dimineața devreme și seara tîrziu și stăteam uzi toată ziua, de ne-am fi putut îmbolnăvi, totuși scăpam de praful și murdăria care se stîrnea la bătutul pieilor ; iar cei din echipa noastră erau toți tineri și zdraveni și nu ne păsa de boală. Cei mai bătrîni, din echipaj, pe care ar fi fost o imprudență să-i ții în apă, au rămas la bord cu secundul și stivuiau pieile îndată ce erau aduse cu bărcile [...]

După ce cala a fost umplută pînă la patru picioare de grinzi, începu îndesatul, manevră prin care se mai vîră încă vreo sută de piei acolo unde, în mod normal, nu mai încape nici măcar una, dacă vrei să le vîri cu mîna, și în feul acesta grămada este presată pînă la refuz, încît uneori chiar și grinzile se îndoaie, ceea ce făceam noi semănînd cu procedul de presare a bumbacului. În fiecare dimineață, porneam spre țarm și aduceam cîte piei ne trebuiau pentru îndesat într-o zi ; după micul dejun coboram în cală unde rămîneam pînă noaptea, în afara unui scurt răgaz pentru cină [...]

Cîntecele de cabestan și de parîmă ale marinarilor sînt deosebite, cu intrări de cor după fiecare vers. Cea mai mare parte a melodiei revine unuia singur, iar la refren se alătură tot echipajul ; și cu cît se stîrnește gălăgie mai mare, cu atît mai bine. Cînd ne apucam noi să cîntăm în cală, mai-mai să săltăm punțile în sus și zarva se auzea pînă departe la mal. Marinarul are nevoie de cîntec precum soldatul de tobă și fluier. Marinarii trebuie să

se opintescă toți odată, așa cum soldații trebuie să pășească în cadență și, fără cîntec, nu se poate trage în același ritm și nici cu nădejde. Ori de cîte ori treaba începe să meargă greu, auzi pe cîte un marinar intonînd un cîntec care te îmboldește : *Trage, tare, să ajungem la fete !, O, Nancy !, Jack la crucetă, Cu inimă, băieți !* etc, și acestea parcă ne insuflau viață și dădeau putere brațelor. În vreme ce ne ocupam cu îndesatul pieilor, cu un ansamblu de pîrghii, am descoperit că era mare diferență în ceea ce privea efectul diferitelor cîntece. Uneori încercam cîte două, trei, fără nici un rezultat, nu izbuteam să clintim nici un inci sistemul de scripeți și parîme și, deodată, un alt cîntec părea să nimerească exact pe nevoia momentului, iar instalația sălta cîte două calupuri o dată. *Trageți cu inimă, Căpitanu-i coborî la țarm, Frumoasă navă, frumos echipaj* și altele asemenea se potriveau în clipele cînd ne opinteam normal în parîme, dar în situații grele, cînd voiam să „tragem în draci“, să se îndoaie grinzile navei, nimic nu mergea mai bine decît *Venit-a vremea de plecare !, Pe după colț, Hei, jucați tare !* sau *Ura, ura, iubitele mele !*

A fost cea mai încordată perioadă de muncă. Dimineața trăgeam puțin la rame și mai aveam ceva treabă la țarm, apoi douăzeci, sau treizeci de oameni cîți eram ne adunam în cală și trebuia să stăm jos și să ne strecurăm unii pe lîngă alții, să ne trecem pieile din mîină în mîină, să virăm parîmele instalației imense de pîrghii, scripeți, amare, cîntînd în vreme ce ne opinteam, și uitîndu-ne cum, cu fiecare zi, cala se umplea tot mai mult. De luni dimineața pînă sîmbătă noaptea, nu aveam un moment de răgaz, cînd, de obicei frînți de oboseală, eram fericiți să ne bucurăm de o noapte întreagă de odihnă, să ne spălăm și să ne schimbăm veșmintele, după care

urma o duminică liniștită. Și, în tot acest timp, n-am dus-o decît cu carne proaspătă de vită, fripturi de vită de cîte trei ori pe zi, dimineața, la prînz și seara. Dimineața și seara fiecare mai avea cîte o cană de ceai, iar zilnic îi revenea și o livră de pîine tare. Dar principalul aliment rămînea carnea. Unui grup de șase oameni i se punea dinainte o oală mare de lemn plină vîrf cu carne friptă, tăiată subțire și prăjită în grăsimi, peste care se turna untură. Ne strîngeam în jurul ei, atacînd carnea cu bri-cegele noastre marinărești și cu dinții, vădind o foame de lei tineri, iar oala ajungea goală înapoi la bucătărie. Și treaba asta se întîmpla de trei ori pe zi. N-am să încerc să calculez cam cîte livre de carne mîncă fiecare om. Un bou întreg — nu iertam nici ficatul, nimic — ne ajungea doar pentru patru zile. Îndrăznesc să spun că numai rareori ți-e dat să vezi devorîndu-se atîta carne. Porția generoasă de care avea parte un om pe zi l-ar fi făcut pe un țăran englez să rămînă cu gura căscată. În tot timpul cît am fost pe coastă, mîncarea noastră de bază a fost carnea proaspătă și toți am fost perfect sănătoși ; am avut parte și de o perioadă de muncă deosebit de epuizantă și nu știu ce ne-am fi făcut fără carnea asta. O dată sau de două ori, cînd nu ne-a sosit boul la vreme și am fost nevoiți să ne ținem zilele cu pîine uscată și apă, ni s-a părut că ne hrănim cu rumeguș. Uscătură inconsistentă, care nici nu ne sătura, ba ne mai și umfla, așa că eram fericiți cînd vedeam ciozvrtele de vită, abia sacrificată, atîrnînd de gabia trinchetului. Indiferent ce teorii mai scornesc oamenii sedentari, e sigur că fără regimul acesta nimeni n-ar fi putut trece printr-o perioadă mai grea de trudă și vicisitudini vreme de șaisprezece luni rămînînd perfect sănătos, fără să se plîngă de boli sau slăbiciune așa cum s-a întîmplat cu echipajul

navei noastre, nici dacă ar fi fost hrănit cu bucatele gătitе de mîna Hygeiei.

Vineri 15 aprilie. Bricul *Pilgrim* a sosit din susul coastei. Pentru oamenii echipajului său era întristător să urmărească pregătirile noastre de plecare, în vreme ce ei, care zăboviseră mai mult chiar pe aceste meleaguri, erau condamnați la încă un an de trudă grea. Am petrecut o seară la bordul lor, am văzut că suportau cu bărbăție situația și păreau hotărîți să o îndure cît mai bine. Stimson însă, după multe tîrguieli și bătaie de cap, a reușit să-l convingă pe Tom Harris, prietenul meu englezul, să-i ia locul pe bric, îndată ce va fi gata de plecare, oferindu-i treizeci de dolari, niște haine și promisiunea căpitanului Faucon că, încă înainte de încheierea voiajului, va avea nevoie de un al doilea secund.

Prima dată cînd am avut prilejul să vorbesc căpitanului Faucon, l-am rugat să meargă pînă la cuptor să-l vadă pe Hope, pe care-l cunoștea bine, pentru că fusese pe nava lui. S-a dus să-l vadă deîndată și mi-a spus că era mai bine, dar la bordul bricului avea atît de puține medicamente și urma să rămînă timp îndelungat pe coastă, așa că nu-și putea permite să-i pună și lui la dispoziție din ele, dar a promis că mai apoi căpitanul Arthur o să aibă grijă de el cînd va veni cu *California*, peste o săptămînă sau ceva mai mult. Am fost să-l văd pe Hope în prima seară cînd am ajuns la San Diego și, de atunci, deseori, seara mi-o petreceam la cuptor. Cînd plecasem în susul coastei, nu prea mai speram să-l găsesc în viață la înapoiere. La plecare arăta cît se poate de jalnic, și pe vremea aceea nici nu îndrăzneam să mă gîndesc la efectul pe care l-ar fi putut avea medicamentele pe care i le dădusem. Dar știam că fără ele ar fi murit cu siguranță. Mare mi-a fost bucuria cînd, la întoarcere, l-am găsit mult

mai bine. Medicamentele erau puternice, îi făcuseră bine și opriseră evoluția tulburărilor care-l măcinau, ba, mai mult decît atît, începuseră să le și înlăture. N-am să uit niciodată recunoștința pe care o vădea. Toți băștinașii socoteau că salvarea lui se datora numai cunoștințelor mele, și nimeni nu i-ar fi putut convinge că nu stăpîneam toate tainele lumii cu care făceam ce voiam. Însă medicamentele mele se terminaseră, de la navă nu aveam cum obține altele, așa că viața lui depindea numai de sosirea *Californiei*.

Sîmbătă 24 aprilie. Eram de-acum de aproape șapte săptămîni în San Diego, depozitasem în cală cea mai mare parte a încărcăturii și în fiecare zi așteptam *California* să vină pentru că-l avea la bord pe agentul nostru, cînd, într-o după-amiază, niște băștinași, ce se duseseră pe dealuri să prindă iepuri și să se lupte cu șerpii cu clopoței, porniră alergînd pe potecă la vale strigînd din răspuțeri : „Corabie-n depărtare“. Domnul Hatch, al doilea secund al nostru, era la țarm și, întrebîndu-i cît de mari erau velele și alte amănunte, a aflat că erau *Moku-Nui Moku* (mari, mari), după care strigă spre navă și informă că dincolo de promontoriu se afla *California*. Într-o clipă tot echipajul a fost pus la treabă, armamentul de la prova scos la iveală și încărcat, pavilionul și flamura mare ridicate, vergile brațate, totul aranjat pentru o primire cum se cuvine. În clipa în care nava și-a arătat prova dincolo de promontoriu, am început s-o salutăm. Intră în port cu velele zburător ridicate, își strînse pînzele în bună rînduială și ancoră la o zvîrlitură de noi. Fiind duminică, și deci noi neavînd treabă, tot echipajul era pe teugă, cîntărind nava abia sosită. Arăta a fi bună, mare, nu chiar la fel de lungă ca *Alert*, avea bordul drept și fundul plat, după ultima modă a navelor de transportat

bumbac și zahăr de pe coasta de sud. Zdravănă și etanșă, bun velier, dar fără pretenții de frumusețe, fără nimic din stilul unei nave de clasă superioară. Dar, una peste alta, eram mulțumiți că *Alert* putea ține fruntea sus alături de o navă de două ori mai dichisită decât ea.

Seara, cîțiva marinari au primit îngăduința să ia o barcă și ne-am dus la nava vecină unde am văzut o teugă mare și încăpătoare — *California* avea o formă mai lată la prova decât *Alert* — și un echipaj de doisprezece, cincisprezece oameni stînd pe cuferele lor, fumînd și trîncănînd, nerăbdători să ne întîmpine. Erau plecați din Boston de șapte luni, ceea ce nouă ni se părea a fi fost alaltăieri. În consecință, aveam o mulțime de întrebări să le punem. Citisem noi și ziarele, nu-i vorbă, dar oamenii fuseseră în Boston la vremea tipăririi acestora și văzuseră totul cu ochii lor. Unul dintre cei mai tineri din echipaj era din Boston, de la una din școlile publice și, bineînțeles, știa o mulțime de lucruri, iar noi abia așteptam să-i punem întrebări. După ce l-am iscodit cu privire la cei doi puști din Boston de pe nava noastră, am descoperit că fuseseră colegi de școală. Cei din echipajul meu aveau o sută de întrebări de pus despre Ann Street, căminele de marinari, navele din port, media salariilor și cîte altele.

Pe *California* erau și doi englezi din marina militară, așa că, bineînțeles, am avut și muzică. Au cîntat în cel mai adevărat stil marinăresc, iar restul echipajului — cu o remarcabilă ureche muzicală — și-a adus contribuția cîntînd în cor. Știau o mulțime de cîntece marinărești din cele mai noi, care încă nu ajunseseră și pe navele noastre comerciale, și erau într-adevăr foarte frumoase. Au început distracția îndată ce-am ajuns noi la bord și au ținut-o pînă a bătut clopotul de două ori, cînd, deodată, secundul a venit la prova și ne-a strigat :

— Cei de pe *Alert*, valea ! .

Păreau să cunoască un repertoriu complet de cîntece de luptă, de pahar, de barcă, de dragoste și de toate celelalte, și m-am bucurat cînd am văzut că niște melodii ca *Toți cu caș la gură !*, *Bietul Tom Bulină*, *Golful Biscaiei*, *Ascultă, om al țărmlui* și alte cîntece clasice ale mării își păstrasera încă locul. În afară de acestea, mai prinseseră de la teatru și de prin alte locuri vreo cîteva melodii mai dichisite de care erau foarte mîndri. Și n-am să-l uit pe un bătrîn lup de mare, cu o voce spartă de cît vin băuse pe țărmluri și de urletele scoase din vîrful catargului, în sute de furtuni, care cînta din tot sufletul *Ah, nu-l mai pomenim*, cu tot felul de triluri și tremolouri de nestăpînit, care, la notele înalte se frîngeau în niște false-touri nenorocite, iar la cele joase răgea ca un boțman în agonie, căzut pe gura tambuchiului și chemînd : „Tot echipajul pe punte“. Țin minte strofa :

*„Poate că la fel ca mine
Se luptă cu-al ei gînd ;
Dar de-a iubit la fel ca mine
Nu va uita nicicînd“.*

La ultimul vers, bătrînul urla cît îl ținea gura, rupînd fiecare cuvînt în zece silabe. Melodia devenise foarte populară și în fiecare seară artistul era chemat să-și interpreteze „cîntecul sentimental“. Nimeni nu-l cerea cu mai mult entuziasm decît mine pentru totala absurditate a interpretării, iar desăvîrșita satisfacție a marinarilor în fața melodiei era de un ridicol peste măsură.

A doua zi, *California* începu descărcatul, iar echipajele bărcilor care se duceau și veneau continuu cîntau toată ziua, marcînd ritmul la vîsle. Și așa au ținut-o mai

multe zile la rînd, pînă au dus la țărm toate pieile. Apoi a fost aleasă o echipă dintre ei și trimisă la bordul navei noastre pentru a ne ajuta la depozitarea în cală. Pentru noi sosirea lor era mană cerească, fiindcă știau o sumedenie de cîntece noi de cabestan și parîme, pentru că ale noastre se cam tociseră în cele șase săptămîni de folosință continuă. Nu am nici o îndoială că acest aport de cîntece noi ne-a scurtat treaba cu mai multe zile.

Încărcătura noastră era aproape toată la bord, iar vechiul meu prieten *Pilgrim*, după ce descărcase, se desfăcuse de la geamandură și se pregătea să ridice velele a doua zi dimineța, pentru a porni într-o nouă călătorie în susul coastei. Tocmai mă gîndeam la ghinionul de care avea parte biata navă și mă felicitam că scăpasem de acolo, cînd am primit ordin să mă prezint la cabina căpitanului. M-am dus la pupa și i-am găsit în jurul mesei din cabină pe căpitanul meu, căpitanul Faucon de pe *Pilgrim* și agentul, domnul Robinson. Căpitanul Thompson se întoarse spre mine și mă întrebă deodată :

— Dana, vrei să mergi spre casă cu nava asta ?

— Bineînțeles, sir, i-am răspuns eu. Sper să merg acasă cu nava asta.

— Atunci, spuse el, trebuie să găsești pe cineva să meargă în locul tău pe *Pilgrim*.

Am fost luat cu totul prin surprindere de această declarație bruscă încît, pentru moment, n-am putut să răspund. Mă gîndeam că nu-mi rămînea nici o șansă dacă încercam să conving pe careva din echipaj să se angajeze la alte douăsprezece luni în plus față de perioada de pe *California* și să se ducă pe bric. Știam de asemenea că domnul Thompson, căpitanul, primise ordin să mă aducă acasă pe *Alert*, chiar el îmi spusese, pe cînd lucram la magazia de piei, că urma să merg spre casă cu nava

asta. Chiar de n-ar fi fost așa, era destulă cruzime să nu mă anunțe asupra măsurii pe care aveau de gând s-o ia decît cu cîteva ore înainte de plecarea bricului. Îndată ce mi-am adunat gîndurile, mi-am luat îndrăzneala și le-am spus că aveam în cufărul meu o scrisoare de acasă în care mi se spunea că proprietarii din Boston îi scriseseră să mă aducă acasă cu nava aceasta. În plus, că însuși căpitanul mă anunțase că avea instrucțiuni în acest sens, și deci urma să pornesc cu el spre patrie.

Dar stăpînul atotputernic nu era obișnuit să i se răspundă astfel și nici să-l înfrunte cineva în chipul acesta. Se întoarse furios spre mine, încercă să mă strivească numai cu privirea și să mă facă să-mi retrag spusele, dar, văzînd că manevra nu avea sorți de izbîndă, și că începusem să mă apăr în așa fel încît ar fi trebuit să se trădeze în fața celorlalți doi, care ar fi priceput că adevărul nu era de partea lui, căpitanul schimbă atunci tactica. Arătă spre documentele de navigație ale bricului *Pilgrim* de pe care numele meu nu fusese șters, și-mi spuse că [...] numele meu era trecut acolo [...] că aparțineam echipajului bricului [...] că el avea puteri absolute [...] că, pe scurt, a doua zi dimineața, trebuia să fiu la bordul lui *Pilgrim* cu hamacul și cufărul, sau să găsesc pe cineva dispus să mergă în locul meu, și că nu mai voia să audă din partea mea nici un cuvînt.

Nici măcar tribunalul divin nu ar fi judecat mai sumar pe un amărît de diavol așa cum aveau de gând să procedeze cu mine cei trei, condamnîndu-mă la o pedeapsă mai grea decît aceea a unui exil în Australia și la o soartă care mi-ar fi schimbat cu totul viitorul, deoarece încă doi ani în California ar fi însemnat pentru mine să rămîn marinar tot restul zilelor. Mi-am dat seama de asta și am înțeles

că trebuia să mă arăt hotărît. Am repetat cele spuse mai înainte și am insistat asupra dreptului meu de a mă întoarce cu *Alert*.

„Ridicat-am brațul și spusu-le-am ce-aveam de spus, dinaintea tuturor.“

Dar n-ar fi ajutat la nimic dacă aș fi fost doar un amărît de marinar dinaintea acestui tribunal absolut și strivitor. Au văzut că n-aveam de gînd să mă las dus la bordul celeilalte nave decît *vi et armis* *, și știau că am prieteni influenți în țară care i-ar putea pedepsi pentru orice nedreptate mi-ar fi făcut. Probabil că aceasta a precumpănit în balanță, pentru că apoi căpitanul a schimbat tonul cu totul și m-a întrebat dacă în cazul în care un altul ar fi mers în locul meu eu aș fi fost de acord să-i dau aceeași sumă pe care i-o oferise Stimson lui Harris. Am răspuns că, dacă la bordul bricului va fi trimis oricare altul, l-aș fi compătimit și din acest motiv aș fi fost de acord să-l ajut cu suma respectivă sau cu orice altă sumă, dar nu voi socoti că a fost vorba de vreun schimb.

— În regulă, răspunse el. Du-te la prova și vezi-ți de treabă și trimite-l pe Ben, englezul, la mine.

M-am dus la prova cu inima ceva mai ușoară, dar strîngeam din dinți, încercînd mînie și dispreț. Ben a fost trimis la pupa și, după cîteva minute, se întoarse arătînd de parcă primise condamnarea la moarte prin spînzurătoare. Căpitanul îi spusese să-și strîngă lucrurile, să fie gata să treacă la bordul bricului a doua zi dimineața și că eu aveam să-i dau treizeci de dolari și un costum de haine.

* Cu forța brațelor și armelor (în latină în text).

Oamenii terminaseră treaba, se pregăteau de masă și erau în jurul teugii-cînd apăru Ben și le spuse întreaga istorie. Am văzut că întîmplarea stîrnise mare zarvă și, dacă nu reușeam să le explic cum stau lucrurile, resentimentele lor aveau să se întoarcă împotriva mea. Ben era un sărman tînăr din Anglia, străin de Boston, fără prieteni și fără bani și, fiind un flăcău săritor și harnic, bun marinar, în ciuda vîrstei, era iubit de toți.

— Bineînțeles, spuneau oamenii din echipaj, căpitanul te-a iertat pentru că ești fiu de domn mare și l-a trimis pe Ben în schimb, fiindcă n-are pe nimeni care să pună o vorbă pentru el.

Știam că cele spuse erau prea adevărate ca să pot răspunde ceva, dar am încercat să mă apăr de învinuire, arătîndu-le că aveam dreptul să mă întorc oricum acasă. Asta i-a mai liniștit puțin, dar echipajul înțelesese că un biet flăcău avea să sufere o nedreptate, și acum nu alegea prea bine cine-i de vină. Deși știam că nu eram cu nimic vinovat și că abia scăpasem chiar eu de cea mai amară nedreptate, mi-am dat seama că de acum încolo nu voi mai avea trai bun cu ei. Îndurînd cu ei cot la cot aceleași munci și greutăți, fără să mi se arate vreo umbră de favoare, fără să-mi dau vreodată aere față de ei, abia reușisem să le adorm simțămîntul că eu nu eram unul de-ai lor, iar acum gîndul acesta li se trezea din nou în minte. Dar mai puternic decît orice gînd în privința soartei mele era sentimentul de milă față de bietul băiat. El se bazase pe faptul că urma să plece cu nava asta, iar de la Boston voia să se îndrepte deîndată spre Liverpool, să-și viziteze prietenii. În afară de asta, pornise în călătorie cu foarte puține haine și parte din banii cuveniți îi dăduse pe haine din cufărul navei. În fiecare zi își făcea socoteli cît pierdea în felul acesta. În plus, la fel ca toți ceilalți din

echipaj, ura din suflet California și gîndul că avea să mai fie încă optsprezece luni sau doi ani hamal la pieile acelea părea să-l doboare. Eram hotărît, fie ce-o fi, să nu mă duc pe *Pilgrim*, și știam că nici căpitanul nu va îndrăzni să mă expedieze cu forța. Mai știam că cei doi căpitani căzuseră de acord să trimită pe careva și că, de nu reușeam să conving eu pe unul să se ducă de bunăvoie, Ben nu avea nici o scăpare. Din aceste motive, deși spusesem că nu vreau să am nimic de-a face cu vreun schimb, m-am străduit cît am putut să înduplec pe vreunul să se ducă nesilit. M-am arătat gata să semnez o poliță către proprietarii din Boston în valoare echivalentă cu salariul meu pe șase luni și să las și toate hainele, cărțile și alte lucruri de care n-avem nevoie în călătoria spre casă. Cînd această ofertă deveni cunoscută la bordul navei, și cazul lui Ben prezentat în culori cît mai dramatice, mai mulți, care nici nu se gîndeau să treacă pe cealaltă navă, s-au apucat să dezbată problema în fața altora care, socoteau ei, ar fi putut fi tentați. În cele din urmă, Harry May, un flăcău din Boston, cam aiurit, foarte iubit, poreclit Harry Bluff, și căruia nu-i păsa în ce țară sau pe care navă se află, atîta vreme cît avea destule haine și destui bani, se arătă în față și se oferi să se ducă să-și agațe hamacul în „afurisita aia de copaie“, împins la gestul acesta în parte de mila față de Ben și în parte de gîndul că va avea „bani de buzunar“ tot timpul călătoriei. Ca nu cumva hotărîrea să-i șovăie, i-am semnat o poliță pentru suma respectivă către proprietarii din Boston, i-am dat toate hainele de care mă puteam lipsi și l-am trimis la pupa, la căpitan, să-i aducă la cunoștință ce rezolasem. Comandantul a fost de acord cu schimbul și, fără îndoială, bucuros că totul se terminase atît de simplu. În același timp a plătit polița

care i s-a prezentat *, iar a doua zi flăcăul s-a dus pe bric, după cîte se părea, plin de voieşie, strîngîndu-ne la toţi mîna şi urîndu-ne călătorie plăcută, în vreme ce-şi suna banii în buzunare şi striga : „Să nu zici că totu-i pierdut, cît mai ai o para în cufăr“. Cu aceeaşi barcă a trecut dincolo şi Harris, vechiul meu tovarăş de cart, ce făcuse mai înainte schimb cu Stimson.

Îmi părea rău să mă despart de Harris. Bătusem puntea împreună aproape două sute de ceasuri, după cum am calculat noi, în timpul carturilor de ancoră, pe cînd toţi ceilalţi erau la teugă, şi sporovăisem despre toate cîte în lună şi în stele. Îmi strînse mîna cu putere, iar eu i-am spus că de va veni vreodată prin Boston să nu cumva să nu mă caute, fiindcă mi-ar face plăcere să-mi văd vechiul tovarăş de cart. Aceeaşi barcă l-a adus în schimb la bord pe Stimson, care pornise din Boston în călătorie alături de mine şi, la fel ca şi mine, se întorcea spre casă, spre familia şi spre societatea în care crescuse. Ne-am felicitat reciproc pentru că dobîndisem ceea ce dorisem şi discutam de atîtea ori. Şi nu era om mai fericit decît noi la bord cînd am văzut că bătrînul bric dublează promontoriul cu toate velele ridicate. Cînd ajunse în traversul nostru, ne-am adunat cu toţii pe puntea centrală şi l-am salutat cu trei urale puternice, izbucnite din tot sufletul şi ne-am fluturat pălăriile. Echipajul bricului se urcă în arboradă şi ne răspunse cu trei urale la fel de puternice, la care, după codul nautic, am răspuns o singură dată. M-am uitat pentru ultima oară la chipurile cunoscute, în vreme ce treceau şi l-am văzut pe bucătarul negru scoţîndu-şi capul

* Cînd echipajul nostru şi-a primit banii la Boston, proprietarii au achitat poliţele semnate de mine şi Stimson, dar n-au reţinut banii din salariile noastre, spunînd că schimburile se făcuseră sub imperiul forţei.

pe ușa bucătăriei și fluturându-și pălăria deasupra capului. Echipajul bricului sui iute în arboradă să desfacă velele zburătorilor și rîndunicilor, iar după zece minute am zărit pentru ultima oară albul pînzelor sale, după care dispăru dincolo de promontoriu.

Deși simțeam o mare ușurare văzînd bricul plecat (trăiam sentimentul unuia care abia scăpase dintr-o capcană ce fusese cît pe-aci să-l prindă), încercam totuși un regret privind pentru ultima oară bătrîna navă în care petrecusem un an de zile, primul an din viața mea de marinar, ce-mi fusese adăpost în lumea nouă în care intrasem și de care mă legau atîtea momente : plecarea de acasă, prima traversare a Ecuatorului, Capul Horn, Juan Fernandez, moartea unui tovarăș de mare, și multe altele, triste sau firești. Dar mă vindeca de toată această melancolie, de compasiunea față de vechii mei tovarășii condamnați la încă o perioadă pe coasta Californiei, gîndul că eu scăpasem și că, în numai o săptămînă, vom porni la drum spre Boston.

Vineri, 6 mai, am terminat de luat încărcătura, zi memorabilă în calendarul nostru. Așteptasem, cu nespusă nerăbdare, de șase luni de zile momentul cînd aveam să suim la bord ultimele piei, socotindu-l drept primul punct luminos. După ce și ultima bucată a fost depozitată în cală, gurile de magazie călăfătuite, mușamaua fixată deasupra lor, barcazul ridicat la bord și amarat la post, punțile curățate pentru noapte, secundul se urcă iute pe capătul barcazului, chemă tot echipajul la mijlocul navei și, ridicîndu-și pălăria deasupra capului, ne-a dat semnalul la care am scos trei urale puternice, smulse din adîncul inimilor noastre, de au răsunat văile și dealurile din jur. Într-o clipă am auzit cele trei urale de răspuns din partea

echipajului *Californiei*, care văzuse că ridicasem barcazul la bord. Și știau ei înțelesul uralelor noastre.

Ultima săptămână ne-am îndeletnicit cu adusul apei și lemnelor, pentru voiajul spre casă, ca și al școndrilor și velelor de rezervă. Am fost trimis cu o ceată de indieni să umplu butoaiele cu apă de la un izvor aflat la vreo trei mile de țărm, în apropierea orașului, și am stat acolo preț de trei zile, dormind noaptea în oraș, iar ziua umplînd butoaiele cu apă și ducîndu-le apoi cu niște care cu boi la debarcader, de unde erau transportate cu bărcile. După ce-am terminat și cu asta, o zi întreagă ne-am ocupat cu învergatul velelor, iar, pînă seara, toate velele, de la cele inferioare la contrarîndunici, erau legate la locul lor, și toate aripile pregătite pentru a fi ridicate.

Chiar înainte de plecare, unul din echipajul *Californiei* a făcut o încercare nereușită de schimb cu unul din echipajul nostru. Era un puști de vreo cincisprezece, șaisprezece ani, cunoscut sub porecla de „Aspirantul” pentru că fusese mus pe o navă a Companiei Indiilor de Est. Povestea și caracterul lui deosebit ne stîrniseră curiozitatea încă de cînd sosise nava în port. Era un băiat subțirel și delicat, cu un ten plăcut, trăsături regulate, cu o frunte marmoreană, un păr negru și cîrlionțat, degete lungi și delicate, picioare micuțe, o voce moale și purtări cuviincioase — semne sigure că provenea dintr-o familie bună și avusese parte de educație. Dar, în același timp, avea ceva în expresia feței care trăda o ușoară debilitate intelectuală. N-aș putea preciza cît de ușoară era această debilitate, dacă o avea din naștere sau era urmarea unei boli sau unui accident, sau dacă, așa cum spuneau unii, se alesese cu ea în urma melancoliei ce-l atinsese în timpul călătoriei. Din cîte povestea singur și din cele ce se știau cu privire la el, era fiul unui om avut. Maică-sa era italiancă. Probabil că era

copil din flori, fiindcă numai așa se puteau explica cele întâmplate în copilărie. Ne spunea că părinții nu locuiau împreună, și se pare că taică-său îl cam maltrata. Deși fusese crescut cu multă grijă și destul de răzgâiat — avea și acum cu el tot felul de farafastîcuri primite de acasă, educația lui fusese din nefericire cam neglijată, iar când împlini vârsta de doisprezece ani fusese trimis în calitate de mus în serviciul companiei. El povestea însă că fugise singur de acasă, din cauza neînțelegerilor pe care le avea cu taică-său, ajunsese la Liverpool, de unde se îmbarcase pe nava *Rialto*, a căpitanului Homes, îndreptîndu-se spre Boston. Căpitanul Homes încercase să-i găsească o navă care să-l aducă înapoi în Europa, dar, cum o vreme nu s-a ivit nici o ocazie, băiatul l-a părăsit și s-a dus la un cămin obișnuit al marinarilor de pe Ann Street, unde, vreme de cîteva săptămîni, s-a întreținut cu banii de pe lucrurile de valoare pe care le avea. În cele din urmă, după cum povestea el, dorind să se întoarcă acasă, s-a dus la un oficiu naval, unde nu mai era nici un loc liber decît pe contractul de îmbarcare al *Californiei*. Când se interesase încotro se îndrepta nava, comisarul maritim îi spuse că spre California. Cum nu avea habar încotro era California asta, îi explicase acestuia că el voia să se ducă spre Europa și-l întrebă dacă nu cumva California era în Europa. Comisarul îi răspunse în doi peri, încît băiatul nu înțelese nimic, după care îl sfătui să se îmbarce pe navă. Băiatul semnă contractul, primi avansul, își puse deoparte niște bani pentru haine, restul îi cheltui, și era gata să se urce la bord cînd, în dimineața plecării, auzi că nava se îndrepta spre coasta de nord-vest, într-o călătorie ce avea să dureze doi, trei ani, și nicidecum spre Europa. Speriat de această perspectivă, se strecură și o șterse pe cînd echipajul se îmbarca, ajunsese în cealaltă parte a orașului și începu să

rătăcescă prin preajma primăriei și pe străzile din jur toată după-amieza. Neavînd nici un ban, cu toate lucrurile și hainele în cufărul de la bord, simțindu-se și străin, în cele din urmă îl ajunse foamea și oboseala și se aventurează prin preajma docurilor, să vadă dacă nava plecase. Tocmai dădea colțul unei străzi cînd dinainte se trezi cu comisarul care pornise în căutarea lui ; acesta îl umflă și-l aduse la bord. A plîns și s-a zbatut, striga că nu voia să se îmbarce pe nava aceea. Dar velele gabier erau ridicate, amarele gata de desfăcut, totul în vînzoleala și graba plecării, așa că puștiul nici n-a prea fost băgat în seamă. Cîțiva au întreat ce se întîmplă, dar li s-a răspuns că era vorba de un puști care cheltuisese avansul și acum voise s-o întindă. Dacă proprietarii ar fi cunoscut situația, fără îndoială că ar fi intervenit, dar aceștia fie că nu știau nimic despre povestea asta, fie că li se spusese, ca și celorlalți, că era vorba de un puști nestăpînit căruia nu-i mai convenea contractul. Îndată ce băiatul se trezi pe mare, pornit într-o călătorie de doi, sau trei ani, își pierdu cu totul chefu de viață, refuză să muncească și ajunsese atît de nenorocit încît căpitanul Arthur îl luă la cabină, unde-l ajuta pe stevard și, din cînd în cînd, mai ieșea și pe punte și mai trăgea de cîte o parîmă. Cam în starea asta era cînd l-am întîlnit noi. Deși era mult mai bine pentru el acolo decît la teugă, unde ar fi avut parte de muncă grea, carturi, de vicisitudinile vieții pe mare, la care structura lui delicată n-ar fi făcut față, totuși mintea lui nu putea îndura să stea alături de un servitor negru, să slujească un om pe care, probabil, îl disprețuia, socotindu-l, în ceea ce privea educația și obiceiurile, doar ceva mai răsărit decît servitorii tatălui său. Dacă ar fi ajuns în situația asta din proprie voință, ar fi reușit s-o suporte, dar era de neîndurat să fii păcălit și la urmă și silit s-o accepți. Se strădui în

toate chipurile să pornească spre casă cu nava noastră, însă căpitanul nu fu de acord să-l lase decît în eventualitatea unui schimb, iar puștiul nu reuși să convingă pe nimeni. Dacă toată povestea e adevărată, așa cum ne-a spus-o băiatul și ne-a confirmat-o și echipajul, atunci nu înțeleg de ce căpitanul Arthur a refuzat să-l lase să plece, mai ales că avea renumele de om cumsecade, întărit nu numai de echipajul de atunci, ci de toți cei care fuseseră sub comanda sa. Adevărul este că puterile nelimitate ce se acordă căpitanilor pe navele comerciale, în cursul unor voiaje îndelungate, pe coaste străine, le înăbușă sentimentul răspunderii față de oameni și, uneori, chiar și pe cei, care altfel sînt oameni de treabă, îi face să nesocotească simțămintele și drepturile celorlalți. Băiatul a fost trimis la țarm să muncească alături de cei de la magazia de piei, iar de acolo — cum am aflat cu bucurie — a reușit să fugă, a ajuns la Callao pe o mică goeletă spaniolă, și apoi, probabil, s-a reîntors în Anglia.

Îndată după venirea *Californiei*, i-am vorbit căpitanului Arthur despre Hope. Îl știa din cursul unui voiaj de mai înainte, și ținea la el, așa că s-a dus îndată să-l vadă, i-a dat medicamentele necesare, și cu aceste îngrijiri băstinașul a început să se înzdrăvenească iute. Simbătă seara, înainte de plecare, am petrecut un ceas la cuptor, mi-am luat rămas bun de la prietenii mei canacii, și a fost singurul motiv de întristare acum cînd părăseam California. Țineam la mulți dintre acești oameni simpli care mi-au trezit interesul, într-adevăr buni la inimă, așa cum nu mi s-a mai întîmplat decît în relațiile cu cei apropiați. Hope mi-a strîns mîna, mi-a spus că se va face bine în curînd și va fi oricînd gata să lucreze pentru mine cînd mă voi întoarce pe coastă, la următoarea călătorie, ca ofițer de marină, și mi-a amintit să nu uit niciodată, atunci cînd voi

fi căpitan, să mă arăt îndurător față de cei bolnavi. Bătrînul domn Bingham și regele Mannini m-au însoțit pînă la barcă, mi-au strîns mîna cu căldură, mi-au dorit călătorie plăcută și s-au întors la cuptor, îngînînd unul dintre cîntecele lor improvizate, pe un ton monoton, gutural, din care, după cîte am înțeles, cea mai mare parte ne era închinată nouă și călătoriei noastre.

Duminică 8 mai. Părea să fie ultima noastră zi pe coasta Californiei. În cală erau depozitate bine cele patruzeci de mii de piei și treizeci de mii de coarne, în afară de mai multe hîrdaie cu piei de vidră de mare și castor, iar capacele magaziiilor închise și cătrănite *. Am adus la bord toți școndrii de rezervă și i-am amarat, butoaiele cu apă au fost fixate bine, iar șeptelul nostru — format din patru boi, vreo duzină de oi și mai mulți porci, trei sau patru duzini de găini — a fost repartizat în diferite locuri pe navă : boii în barcazuri, oile într-un ocol pe gura magaziei prova, porcii într-o cocină sub prova barcazelor, iar găinile în poiata lor. Iola era plină de fîn pentru vite și oi. Încărcătura neobișnuit de mare, la care se adăugau proviziile pentru cinci luni de călătorie făcură ca nava să se afunde pînă la portsarturi. În plus, pieile fuseseră îndeșate atît de bine, iar presiunea acestei încărcături îngheșuite cu instalații puternice o apăsa atît de tare, încît nava părea ca un om în cămașă de forță și n-avea să navigheze ca lumea pînă nu se va descotorosi de această stînjeneală.

* Mai aveam și oarecare cantitate de praf de aur, pe care-l aduseseră mexicanii și indienii din interior. Nu era ceva neobișnuit ca navele noastre să transporte și mici cantități de aur, după cum am aflat mai apoi de la proprietari. Am auzit zvonuri că s-ar fi descoperit aur în California, dar vestea nu a stîrnit decît prea puțină atenție, și nimeni nu i-a dat curs.

California terminase descărcatul și urma să pornească la drum în aceeași seară cu noi. După spălarea punților și masa echipajului, cele două nave stăteau una lângă cealaltă, gata de pornit spre larg ; pavilioanele ridicate la pic și greementul înalt se reflectau pe oglinda apei care, de la răsăritul soarelui, nu era tulburată de nici o încrețitură. În cele din urmă, pe fața apei trecu o boare, iar la ora unsprezece se porni vîntul regulat de nord-vest. Nu mai era nevoie să fie chemat tot echipajul pe punte, pentru că toți stătusem pe lîngă teugă întreaga dimineată, gata pentru manevrele de plecare la primul semn de briză. Ne întorceam adesea privirile spre căpitan, care bătea duna și arunca și el din cînd în cînd cîte o privire spre direcția de unde trebuia să pornească vîntul. Îi făcu un semn secundului, acesta veni apoi la prova, își luă într-adios locul între babale, aruncă o privire în arboradă și strigă : „Tot echipajul în arboradă și desfăceți velele !” Dar noi eram la jumătatea arboradei pînă terminase el de dat comanda, și de la plecarea din Boston nu mai fuseseră atît de iute desfăcuți sacheții vergilor și nici greementul pregătit de pornit.

- Totul gata la prova, sir !
- Totul gata pe catargul mare !
- Totul gata la artimon, sir !
- Tot echipajul pe punte, unul singur pe vergă !

Brațele vergilor și sacheții de mijloc au fost desfăcuți, fiecare velă stătea strînsă numai cu pălăncelul, iar parîma era ținută de un singur om gata să-i dea drumul și ei. Cînd noi am sărit în arboradă, vreo duzină de marinari de pe *California* începură aceeași manevră și într-o clipă erau înșirați pe vergi, velele lor stăteau gata de a fi desfăcute, așteptînd numai comanda. Între timp, tunul nostru de la prova fusese încărcat și pus în poziție, iar

bubuitura lui trebuia să fie semnalul de slobozire a velelor. De la prova țîșni un nor de fum, ecourile repetară semnalul nostru de rămas bun către înălțimile Californiei, și ambele nave se acoperiră, de la un capăt la celălalt, de vele albe. Cîteva minute totul păru să fie numai zarvă și derută, oameni aruncîndu-se ca niște maimuțe în arboradă, funii și macarale zburînd în toate părțile, ordine și răspunsuri încrucișîndu-se într-un talmeș-balmeș de zgomete la care se adăuga și heirupul celor de la parîme. Velele zburător se desfășurară în vîrful catargului însoțit de *Cu inimă, băieți!* și în cîteva minute toate pînzele fură întinse fiindcă bătea un vînt ușor. Velele prova fură mascate, vinciul începu să se rotească, scîrț-scîrț, însoțit de îndemnurile marinarilor.

— La pic scurt, sir ! raportă secundul.

— Sus ancora !

— Da, sir !

După opintiri zdravene, din toată inima, ancora se arată la suprafață.

— Prindeți caponul !

Capătul de tragere se înșiră pe punte și tot echipajul puse mîna.

— Ura, pentru ultima oară ! strigă secundul.

Și ancora veni la traversa de capon în sunetele vesele ale corului „A venit timpul de plecare !” Totul s-a executat repede, ca pentru ultima oară. Velele prova au prins vîntul, și nava începu să despice apa, pornind în călătoria spre casă.

California o luă la drum o dată cu noi, cele două nave au mers una lîngă alta de-a lungul îngustului golf, dar, încet, încet, ne îndepărtam de ea și eram pe cale să slobozim cele trei salve de urale pentru despărțire cînd, deodată, ne-am oprit în loc și *California* trecu iute pe lîngă

noi. La gura golfului se întindea un prag de nisip, iar apa era suficient de adîncă doar pentru navele obișnuite. Noi călcăm destul de multă apă, ținusem drumul mai sub vînt, pentru că ne îndreptam spre sud, așa că ne-am împotmolit, în vreme ce *California*, fiind mai ușoară, a trecut pe deasupra.

Am rămas cu toate velele ridicate, sperînd să forțăm pragul. N-am reușit, așa că am pus în pană și am așteptat să vină marea care să ne îngăduie să ne întoarcem în șenal. Era un motiv de supărare pentru noi, iar căpitanul arăta foarte enervat și indispus.

— Chiar aici a pus *Rosa* pe uscat, sir, pomeni cel de-al doilea secund, roșcovanul nostru gafeur.

S-a ales, ca și *Rosa*, cu niște blesteme afurisite în loc de răspuns, drept care s-a făcut nevăzut. În cîteva minute forța vîntului și creșterea mareei ne-au ajutat să ieșim în canal, după care ne-am îndreptat spre vechiul loc de ancoră, pentru că marea era iute și, pe un vînt ușor ca acela, nava era greu de manevrat. Am aruncat ancora la locul nostru dintotdeauna, direct în fața magaziei de piei, iar cei de acolo au fost cît se poate de mirați văzîndu-ne înapoi. Ni se părea că eram legați pe veci de *California* asta, și cîțiva oameni din echipaj blestemau spunînd că n-or să mai scape niciodată de afurisita asta de coastă.

După jumătate de oră, cam la maximum mareei, s-a dat ordinul de a pune vinciul în funcțiune, ancora fu caponată din nou : de data asta nu mai cînta nimeni și nu s-a mai pomenit nici o vorbă că ar fi pentru ultima oară. Văzînd că ne-am întors, *California* veni și ea înapoi, pusese în pană, și ne aștepta dincolo de promontoriu. De data asta am trecut pragul fără nici un incident, și curînd eram lîngă *California* care prinse vîntul și ne ținu tovărășie. Părea că dorește un concurs de viteză și căpitanul

nostru acceptă provocarea, deși noi eram încărcăți și nava intra în apă pînă la niturile portsarturilor, ca o șalandă de cărat nisip. Încărcătura ne împiedica atît de mult încît păream la fel de apți de cursă ca un condamnat în lanțuri, în vreme ce adversarul nostru era în cea mai bună formă. Îndată ce am trecut de promontoriu, briza s-a întărit, arboretele rîndunicilor se îndoiau sub povara velelor, dar n-am vrut să strîngem pînzele respective pînă cînd n-am văzut că trei băieți sar în arborada *Californiei* și atunci le-am strîns și noi o dată cu ei. Băieții noștri primiseră ordin să stea sus în vîrfurile arboretului zburătorilor pentru a fi gata să întindă velele din nou, la primul cuvînt. Misiunea mea fusese să strîng rîndunica trinchetului și, în vreme ce stăteam și așteptam s-o întind iarăși, am avut răgaz suficient să privesc scena. De unde stăteam eu cocoțat, ambele nave păreau a fi numai catarge și vele, în vreme ce punțile înguste, departe, jos, înclinate din cauza forței vîntului ce bîntuia în arboradă, nu păreau a fi în stare să susțină acea imensitate clădită pe spinarea lor. *California* era în partea din vînt a noastră și avea toate avantajele, dar atîta vreme cît ținea briza puternică făceam față cu succes. Cînd însă vîntul mai slăbi, *California* o luă puțin înainte, și îndată am primit ordinul de a întinde rîndunicile. Într-o clipă am desfăcut sacheții, mijlocul velei fu eliberat.

- Întindeți rîndunica prova !
- Virați școta din vînt !
- Virați școta de sub vînt !
- Executat, sir ! veni răspunsul din arboradă.
- Întindeți colțurile de mură ! strigă secundul.
- Da, sir ! Executat !
- Întindeți marginea de cădere ! Orientați brațele de sub vînt ! Întindeți bine pe cele din vînt !

Și rîndunicile au fost întinse. Cu ele iar ne-am urnit din loc, dar vîntul continuă să bată foarte ușor, *California* ridică și ea rîndunicile și, curînd, se văzu limpede că ne-o lua înainte. Atunci căpitanul nostru le strigă celorlalți și le spuse să o ia pe drumul lor adăugînd :

— Acum *Alert* nu mai e *Alert* de altădată ! Dacă ar fi nava mea încărcată ca a voastră nici nu ne-ați mai vedea la vremea asta.

De pe *California* ni se răspunse cu mare veselie, vergile fură brațate mult în sart, și nava se îndreptă mai spre țarm, mai în vînt, în vreme ce noi am încrucișat vergile și am pornit cu vîntul din spate spre sud-sud-vest. Echipajul de pe *California* se urcă în partea din vînt a arboradei, își flutură pălăriile în aer și ne salută cu trei urale, la care am răspuns cu același entuziasm, și peste întinderea apei veni, ca de obicei, o singură salvă de urale. *California* se îndreptă spre drumul ei, condamnată la încă optsprezece luni sau chiar doi ani de serviciu greu, pe coasta aceea atît de urîță, în vreme ce noi ne-am pornit spre casa de care fiecare ceas, fiecare milă ne apropia tot mai mult.

Îndată ce ne-am despărțit de *California*, tot echipajul a fost trimis în arboradă să ridice și aripile. Verfaforii au fost prinși la locul lor, murele și fungile au fost garnisite, velele ridicate una cîte una, pînă cînd a fost întins și ultimul inci de pînză, pentru a nu pierde nici un fir de vînt. Acum ne dădeam și mai bine seama cît de îngreunată și împiedicată era de încărcătură, deoarece, cu tot vîntul și cu toate pînzele ridicate, abia dacă se puteau scoate vreo șase noduri. Lochul a fost ridicat de mai multe ori la bord, dar mai mult de atîta nava nu putea face. Ne pierdusem răbdarea cu nava asta, dar marinarii mai vîrstnici ne spuneau : „Nu vă porniți. O să vedeți cum, într-o

săptămână, două, își dă drumul și când o fi la Capul Horn o să alerge ca un cal de curse“.

Cît ne-am îndeletnicit noi cu ridicatul velelor și am pus ordine pe punte, *California* s-a îndepărtat, ajungînd numai ca un punct la orizont, iar coasta se zărea doar ca o geană de nor spre nord-est. La apusul soarelui, nu se mai vedeau deloc, și din nou eram în mijlocul oceanului, singuri între apă și cer.

Capitolul XXX ÎN DRUM SPRE CASĂ

La ora opt, tot echipajul a fost chemat la dunetă și s-au stabilit carturile pentru perioada călătoriei. S-au făcut unele schimbări, dar m-am bucurat că am rămas tot în cartul babord. Echipajul nostru fusese oarecum redus, pentru că un marinar și un puști pleaseră pe *Pilgrim*, un altul ajunsese al doilea secund pe *Ayacucho*, iar al patrulea, Harry Bennett, cel mai bătrîn marinar, fusese doborît de muncă grea și de greutatea de pe coastă, făcuse o criză de paralizie și rămase la magazia de pici, în sarcina căpitănelui Arthur. Sărmanul, dorise foarte mult să se întoarcă acasă cu nava asta, și ar fi trebuit să fie luat. Un cîine viu face mai mult decît un leu mort, dar un marinar bolnav nu mai are nici un dumnezeu. Așa că a fost lăsat la țarm, laolaltă cu toate celelalte vechituri care încurcau locul. Dimineată, înainte de plecare, venise la bord cu cufăr cu tot, și încercase să se arate folositor, dar, cum abia își tîra picioarele, iar brațele slăbite nu-i erau de mare ajutor, a dat repede de bucluc și secundul i-a aruncat vreo cîteva vorbe. Bătrînul avea încă un suflet de bărbat, deși mai domolit puțin, poate și mintea îi mai slăbise din cauza bolii și răspunse :

vremea nenorocită ce ne aștepta. Fiecare își încropise un eostum din mușama sau pânză impermeabilă ; le-am scos acum la iveală și le-am impregnat cu câte un strat de ulei sau catran și apoi le-am întins pe straiuri la uscat. Am îmbibat cizmele înalte de asemenea din belșug cu un amestec de grăsime și catran. Am profitat astfel din plin de vremea frumoasă și de soarele fierbinte al Pacificului pentru ca să ne pregătim pentru întâlnirea cu cealaltă față a sa. În carturile de dinaintea prinzului, teuga arăta ca un veritabil atelier al marinarului, care e omul bun la toate. Ciorapi groși și izmene la fel erau peticiți și cîrpiți, mănușile erau scoase din fundul cuferelor și drese, încropeam fulare groase să ne țină cald la gît și la urechi, vechi flanele de corp erau tăiate și transformate în căptușeală pentru jachetele scurte marinărești, pălăriile de furtună erau căptușite și ele cu flanelă, o cutie cu vopsea a ajuns prin contrabandă la prova pentru a le mai da o față. În fine, totul a fost luat din nou la mină. Deși după doi ani de călătorie nu mai aveam cine știe ce garderobă, inventivitatea și chiverniseala marinarului ne-au ajutat pe fiecare să ne pregătim ca lumea pentru vremea rea, înainte de a ne lua adio de la cea bună. Nici arta cizmarului nu ne era străină. Mai multe perechi vechi de încălțări au fost reparate destul de acceptabil, și, dintr-un carîmb de cizmă aruncată, cu o sulă și ață impregnată, mi-am făcut o respectabilă teacă pentru cuțit.

Dar mai era un neajuns pe care noi, cu puterile noastre, nu-l puteam remedia. Teuga lăsa apa să treacă, treabă foarte neplăcută pe vreme proastă, cînd jumătate din cușete nu puteau fi folosite. Cea mai etanșă navă, în decursul unui lung voiaj, din cauza efortului la care e supusă permanent prova, va începe să lase apa să treacă pe lîngă călcîiul bompresului și babale, al căror capăt dă

în teugă. În afară de asta, aveam o infiltrație inexplicabilă în prova babord, lângă capătul grinzii de capon, care ne alunga din cușetele din partea respectivă, iar cînd nava mergea cu murele în babord, ne scotea din toate cușetele prova. Dar mai era o scurgere și pe lângă una dintre cușetele dinspre pupa atunci cînd venea vremea proastă. În felul acesta pe o navă nemaipomenit de etanșă în alte privințe, și care-și transporta încărcătura la Boston perfect uscată, noi, după toate chinurile pe care le înduram tocmai pentru a o păstra astfel — călăfătuind-o și căptușind-o mereu, noi, deci, aveam parte de o teugă în care nu rămîneau decît trei cușete uscate pentru șapte oameni. Dar cum numai un singur cart e în teugă la un moment dat, culcîndu-ne și sculîndu-ne pe rînd, ne descurcam. În cartul nostru erau doar trei oameni care stăteau la teugă, așa că aveam cîte un pat uscat fiecare pe vreme proastă. Cînd a fost demontat capătul grinzii de capon după sosirea la Boston, s-a văzut că sub el fuseseră tăiate două găuri pentru pene, care, din întîmplare, nu au fost astupate după montarea grinzii. Această mărunță și condamabilă neglijență ne-a adus mari necazuri.

Duminică 15 mai. Sîntem plecați de o săptămînă, am ajuns la 14 grade, 50 minute latitudine nordică și 116 grade și 14 minute longitudine vestică, iar după estimă am făcut peste o mie trei sute de mile în șapte zile. De la plecarea din San Diego am avut parte numai de vînt favorabil, exact cum ne-am fi putut dori. Timp de șapte zile vecele inferioare și aripile gabierilor au rămas mereu întinse, iar cele ale rîndunicilor și zburătorilor ori de cîte ori nava le putea duce fără să resimtă prea mult efortul. Din momentul în care ieșisem în larg, căpitanul dovedise într-adevăr că nu avea de gînd să se joace, ci ordonase să se ridice toată velatura posibilă în condițiile respective, și să restituie navei prin desfășurarea de pînze tot ceea ce pier-

duse prin încărcarea ei la maximum. În felul acesta, adesea parcurgeam cîte trei grade de latitudine în douăzeci și patru de ore pe lîngă ce cîștigam în longitudine. Ziua se scurgea cu treburile obișnuite la bord. Manevrele fixe, slăbite de atîta stat prin porturi, au fost întinse din nou, am instalat patareține suplimentare de arboret, pe arborile mare am fixat verfafori pentru aripi, am pregătit și aripile rîndunicilor pentru zona alizeelor blînde și am montat și un bate-pupa. În plus, am pregătit parîme potrivite și vele pentru regiunea Capului Horn. Fiindcă și pentru navă, ca și pentru marinari, pe vreme frumoasă trebuie să te îngrijești de cele necesare pe vreme proastă care va veni. Așa cum am mai zis, dimineăta, cînd eram cart liber, ne ocupam de ale noastre, carturile de noapte treceau în mod obișnuit — o vreme la timonă, o vreme de veghe la teugă, un pic de somn furat pe un colac de parîmă în partea ferită de vînt, puțină sporovăială în jurul cabestanului, sau, cum făceam eu, cîte o plimbare de unul singur încioace și-ncolo, pe puntea centrală din vînt, de la capătul cabestanului la murele velei mari. Fiecare val pe care-l despica nava ne ducea mai aproape de casă. Dar totul nu era decît un mod de anticipare.

Beneficiam încă de vremea frumoasă a Pacificului de Nord, mînați de alizeele de nord-est. Fiecare punct stabilit zilnic la amiază arăta un constant progres și, dacă mergeam tot așa, în mai puțin de cinci luni aveam să fim în Golful Boston. Aceasta-i bucuria vieții pe mare : vreme minunată zi de zi, fără excepție, vînt favorabil și din abundență [...] pe drumul de întoarcere acasă ! Toată lumea era bine dispusă, totul se desfășura ca la carte și se muncea cu tragere de inimă. În timpul cartului scurt, tot echipajul se strîngea pe punte, în partea din vînt a teugii, sau stătea pe cabestan și cînta cîntece marinărești, balade

cu pirăți și tîlhari, care le plac atît de mult oamenilor mării. Trăncăneam și despre casă, despre ce aveam să facem acolo, cîntăream cam cînd și cum vom ajunge. În fiecare seară, după ce gamelele și blidele erau la locul lor și ne puteam aprinde pipele sau țigările la bucătărie, ne adunam în jurul cabestanului și prima întrebare era :

— Ei, Dana, la ce latitudine sîntem astăzi ?

— Păi, paisprezece grade nord, iar de cînd s-a făcut estima, nava a tot mers cu cîte șapte noduri mereu.

— Uite așa o să ajungem la Ecuator în numai cinci zile.

— Da, da, numai că alizeele astea nu mai țin așa nici douăzeci și patru de ceasuri, preciză un marinar bătrîn, indicînd cu latul mîinii spre partea de sub vînt. Simt după cum arată norii.

Apoi urmau tot felul de socoteli și presupuneri privind modificările vîntului, vremea dincolo de Ecuator, alizeele de sud-est etc., precum și, cu aproximație, cam cînd va ajunge *Alert* în largul Capului Horn. Unii mai îndrăzneți precizau exact cîte zile va mai dura călătoria pînă la farul din Boston, și se ofereau să facă pariuri că nu va depăși termenul stabilit de ei.

— Mai bine așteaptă pînă trecem de Capul Horn, se băgă în vorbă o cobe bătrînă.

— Da, da, adăugă un altul, o să ajungeți voi și la Boston, numai că înainte de ziua asta binecuvîntată trebuie să gustați puțin și din ciorba iadului.

Ca de obicei, ce se vorbea în cabine își făcea drum sub formă de zvonuri și la prova. Stevardul îl auzise pe căpitan vorbind ceva despre Strîmtoarea Magellan, iar omul de la timonă își amintea că parcă îl auzise pe căpitan spunîndu-i pasagerului cum că de avea să întîmpine vînturi potrivnice și vreme proastă în largul Capului Horn,

atunci întorcea prova spre Noua Olandă și se întorcea acasă pe la Capul Bunei Speranțe.

Pasagerul acesta — singurul de altfel în afară de cei care mergeau dintr-un port în altul — era un gentleman pe care-l cunoscusem în vremuri mai bune, și ultima persoană pe care mă așteptam s-o întâlnesc pe coasta Californiei : profesorul Nuttall, de la Cambridge. La plecare îl lăsasem acasă, unde stătea liniștit la catedra lui de botanică și ornitologie a Universității Harvard, iar când l-am văzut din nou, se plimba pe plaja de la San Diego, cu o jachetă de marinar pe el, o pălărie mare de pai și picioarele goale, cu nădragii suflecați pînă la genunchi și culegea pietre și scoici. Călătorise pe uscat, traversînd continentul pînă la coasta de nord-vest, și apoi cu o navă mică ajunsese la Monterey. Acolo auzise că, mai în josul coastei, era o navă care urma să pornească spre Boston. Apoi se urcă la bordul lui *Pilgrim*, aflat atunci la Monterey, și veni, încet, încet, de-a lungul coastei, vizită porturile intermediare, cercetă copacii, plantele, solul, păsările etc., și se sui pe *Alert* la San Diego, cu puțin timp înainte de plecare. Al doilea secund de pe *Pilgrim* îmi spusese că au la bord un bătrîn domn care mă cunoștea și provenea din colegiul unde fusesem și eu. Nu-și aducea aminte cum îl chema, dar zicea că era un tip scund și cam bătrîior, cu părul alb, și-și pierdea tot timpul pe coclauri și pe plajă, adunînd flori, scoici și alte fleacuri din astea, de umpluse cu ele vreo duzină de cufere și butoaie. M-am tot gîndit și m-am răzgîndit, întrebîndu-mă cine ar fi putut fi, dar n-am reușit să-mi dau seama. A doua zi, chiar pe cînd ne pregăteam să părăsim țărîmul, se prezentă la barcă, așa cum am arătat mai înainte, cu încălțările în mînă și buzunarele pline de mostre. L-am recunoscut dintr-o ochire, dar nu m-aș fi mirat mai tare dacă aș fi văzut deodată vechea

clopotniță din Boston ivindu-se deasupra magaziei de piei. Probabil că nici lui nu i-a trebuit prea mult ca să mă recunoască. Cum plecasem de acasă cam în același timp, nu aveam prea multe să ne spunem, iar datorită poziției noastre diferite la bordul navei, nici nu ne-am văzut prea des în timpul călătoriei spre casă. Uneori, cînd în cîte o noapte liniștită eram la timonă și condusul navei nu-mi cerea decît prea puțină atenție, iar ofițerul de serviciu era la prova, se arăta și profesorul și stăteam puțin la taclale. Dar era împotriva regulamentului de bord, așa cum sînt toate relațiile dintre echipaj și pasageri. Mă distram adesea vîzîndu-i pe marinari că nu știu ce să creadă despre el, și-i ascultam cum își dădeau cu presupusul cu privire la individ și treburile lui. Nu înțelegeau o iotă, așa cum nu pricepea velarul cel bătrîn să se descurce cu instrumentele de navigație ale căpitanului. Spunea că erau trei — *cro-nometrul*, *cre-nometrul* și *nometrul*. Echipajul l-a poreclit pe domnul N. „Bătrînul Trăznaie“, din cauza interesului său pentru toate ciudăteniile. Unii spuneau că bătrînu-i cam nebun, și că prietenii îl lăsau să-și vadă de ciudăteniile lui ca să se mai distreze și ei puțin. Altfel cum se poate explica de ce un om bogat — marinarii socotesc bogat pe oricine nu-i silit să-și cîștige pîinea cu truda brațelor, poartă redingotă și cravată — părăsește o țară creștinească pentru a ajunge pe coclaurii Californiei ca să adune scoici și pietre ! Treabă de neînțeles pentru ei ! Unul dintre ei, care era mai umblat prin lumea de pe uscat, lămuri povestea, după cum socotea el :

— Ei și ce-i cu asta ? Habar n-aveți de meseria asta. Io am văzut cum is colegiile astea și știu ce hram poartă. Adună treburi din astea așa drept ciudățenii, le cercetează și trimit oameni să le caute și să le strîngă. Bătrînul știe el ce știe. Nu-i neîntărcat cum socotiți voi. O să care toate

fleacurile la colegiu la el și dacă ale lui îs mai breze decât cele adunate mai înainte, atunci pe el îl fac șef peste toată școala aia. Apoi vine altul și se duce după alte năzbîtii și mai și, și dacă alea-s mai grozave, cel dinainte trebuie să se ducă și el să afle altele care să le bată pe celelalte sau, dacă nu, îi lasă loc celui nou. Uite așa merg treburile acolo. Bătrînul șmecher e uns cu toate alifiile. S-a gîndit el să le ia maul și a pornit frumușel înapoi, unde n-a mai călcat nici unul dintre ceilalți, și nu i-a trecut nimănui prin diblă să vină să caute ciudățenii. Explicațiile astea i-au lămurit pe marinari, domnul Nuttall a crescut în ochii lor și, cum nu era chiar departe de adevăr, eu nu m-am amestecat.

În afară de domnul Nuttall, nu am mai luat pe nimeni la bord, așa că nu ne mai aflam decât cei care asiguram mersul navei și animalele de hrană. Iar în rîndul celor din urmă am dat rău iama. Tăiam cîte o vită tot la patru zile, așa că n-au ajuns nici pînă la Ecuator. De fapt cei de la cabine au trecut la oi și păsări, fiindcă acestea nu nimereau niciodată la masa marinarului.

Regulile cu privire la hrană sînt cam aceleași pe toate navele comerciale americane. Ori de cîte ori se taie un porc, marinarilor nu li se rezervă decât o singură masă din carnea lui. Restul merge la cabine ; iar orătăniile mai mici, păsările etc., nu ajung ele niciodată să fie gustate de marinar. De asta nu se plînge el, fiindcă ar fi nevoie de o groază pentru o singură masă ca lumea, și fără garnitura care însoțește o astfel de mîncare, și asta nu li se oferă niciodată, n-ar fi cu mult mai grozave decât carnea sărată de vită. Dar nici cu carnea asta sărată nu se procedează cînstit, fiindcă, ori de cîte ori se deschide un butoi, înainte ca orice bucată de carne să se pună în hîrdăul de serviciu, vine stevardul, începe să aleagă și ia cele mai bune bu-

căți — cele care mai au cît de cît grăsime pe ele — tot pentru cabină. Ritualul era același pe ambele nave pe care am mers, și oamenii mi-au spus că așa se obișnuiește pe oricare. Și nu e nici un secret, iar uneori mai e chemat și cîte un om din echipaj pentru a ajuta la sortatul cărnii. Prin acest procedeu, bucățile cele mai uscate, mai tari, pe care marinarul le numește „gloabă bătrînă“, ajung la masa lui.

Printre marinari circulă în chip tradițional o poezie pe care o repetă ori de cîte ori dau peste o astfel de bucată de carne proastă. Nu știu să fi văzut lumina tiparului înainte. Cînd stau în jurul gamelei, dacă vreunul dă de o bucată de carne deosebit de proastă atunci o scoate afară și marinarul i se adresează astfel :

*„Gloabă bătrînă, gloabă bătrînă, cum de-ai ajuns la mine
în mînă ?*

*De la Sacarap la cheul Portland
Am tot cărat la piatră an de an,
Pînă cînd doborît de lovituri și nerozi
Am ajuns de m-au pus la sare pentru matrozi.
Dar și matrozii mă disprețuiesc
Mă răsucesc și-mi blestemă zilele
Aleg carnea și-mi răzuiesc oasele,
Apoi la gunoi cu mine“.*

Marinarii știu o poveste cu un măcelar care a fost judecat la Boston pentru că vînduse carne de cal bătrîn în loc de vită pentru rezerva unei nave, faptă pentru care și fusese condamnat să stea în pușcărie pînă avea să mă-nince el singur toată marfa aceea ; individul cîcă ar mai fi zăcînd și acum închis. Dar am auzit povestea asta și pe alte nave, unele aparținînd chiar altor națiuni. Se bucură de mare crezare și totdeauna oamenii își dau cu părerea

că instanța care a judecat s-a vădit corectă și a arătat că justiția pedepsește cu dreptate.

Porcii au fost lăsați pentru etapa finală a călătoriei, pentru că sînt neam de marinari și rezistă la ori ce fel de vreme. Aveam la bord o scroafă bătrînă, mamă a unei numeroase progenituri, care trecuse de două ori pe la Capul Bunei Speranțe și o dată pe la Capul Horn. Dar ultima dată era cît pe ce să-și dea și ea duhul. Într-una din nopți, după ce viscolise și ne bătuse și grindina vreme de mai multe ceasuri, am auzit-o guițînd și gemînd aproape moartă de frig. Am adus niște paie, o velă mai veche și alte resturi, am învelit-o și am culcușit-o într-un colț al cotețului, unde a zăcut pînă am ajuns într-o zonă cu climă mai blîndă.

Miercuri 18 mai. Latitudinea de nouă grade și cincizeci și patru minute nord, longitudinea de o sută treisprezece grade și șaptesprezece minute vest. Alizeele de nord-est ne-au părăsit și am avut parte de obîșnuitul vînt variabil la această latitudine, calmurile care domină în apropierea Ecuatorului, însoțite adesea de ploaie. Atîta vreme cît am fost la această latitudine n-am prea avut parte de odihnă în timpul carturilor noastre de noapte pe punte. Pentru că vînturile erau în general slabe și schimbătoare, noi nu ne puteam îngădui să pierdem nici o boare, așa că tot cartul brațam vergi, strîngeam și întindeam vele, păcălînd vîntul cu contrazburătorii.

Era de ajuns o cît de mică pală de vînt din babord și auzeai :

— Brațele prova babord ! Virăți !

Și îndată erau montați verfaforii aripilor, velele se desfăceau și în partea superioară și în cea inferioară, se orientau vergile, se întindeau focurile și randa artimon. Cînd oceanul devenea oglindă, ca un lac unde se bălăcesc

rațele, omul de la timonă ridică mîna încercînd să simtă vîntul.

— Un pic mai sub vînt !

— Totul mascat la prova, sir ! striga veghea de pe dunetă.

Jos cu brațele din nou, sus cu toate aripile odată, într-o totală harababură de nici măcar în jumătate de oră nu le mai descîlteam, vergile brațate mult în sart, și nava cu murele în tribord pornea din nou cu vînt strîns. Taman cînd se termina și cu manevra asta și te uitai în jur să vezi un loc ca lumea pe scîndura goală să mai moțai și tu puțin auzeai :

— Sus pe arborele trinchet și încrucișați vergile prova !

Și iar erau schimbate toate aripile în bordul tribord, și lucrurile se desfășurau tot așa pînă se auzeau cele opt bătăi de clopot, se chema cealaltă jumătate de echipaj, se ridica lochul la bord, se schimba omul la timonă și trecea sub punte cartul babord.

Duminică 22 mai. Latitudinea de cinci grade paisprezece minute nord, longitudinea de o sută șase grade și patruzeci și cinci de minute vest. Eram de două săptămîni pe mare, la circa cinci grade de Ecuator, și în două zile de vînt bun îl puteam traversa, dar, în loc de asta, am avut parte de ceea ce se numește *uragan irlandez*. În ziua asta a plouat cam tot timpul și, cum era duminică, iar noi nu aveam nimic de făcut, am închis savorzii de s-au umplut punțile cu apă de ploaie. Ne-am adus toate veșmintele pe punte și le-am tras o spălătură de zile mari. După ce-am terminat și cu treaba asta, ne-am despuiat numai în izmene, am luat niște bucăți de săpun și ne-am apucat de ne-am săpunit, ne-am frecat unul pe altul ca să scăpăm,

cum ziceam noi, de jegul Californiei, iar în loc de prosoape foloseam niște bucăți de pînză de vele. Spălatul obișnuit cu apă de mare, singura de care are parte marinarul de rînd, nu prea e bun, apa asta se folosește mai mult de moft, nu pentru că ar fi utilă, iar cea dulce e raționalizată. Căpitanul a rămas sub punte toată după-amiaza, așa că noi ne-am dat la adevărate Saturnalii, cum n-am mai văzut vreodată pe navă. Secundul veni și el la saborzi, puse un puști să-l frece și se luă cu marinarii la întrecere care se bălăcește mai tare. După ce-am destupat saborzii, toată leșia de săpun a fost spălată de pe punți și, în scurt timp, am avut apă curată în care ne-am clătit ca în zile mari. Era uimitor să vezi ce minuni pot face niște săpun și puțină apă proaspătă pentru tenul unora dintre noi, cît de mult din ceea ce socoteam noi că e urmarea bronzării la soare a putut să dispară de pe mutrele noastre. A doua zi a fost un soare strălucitor, așa că toată nava s-a acoperit, de la prova la pupa, cu veșminte de toate felurile puse la uscat.

Pe măsură ce ne apropiam de Ecuator, vîntul se rotea tot mai mult spre est, vremea se făcu frumoasă și, în cea de-a douăzecea zi de la plecarea din San Diego...

...Sîmbătă, 28 mai, pe la ora trei după-amiază, am traversat Ecuatorul, împinși de un vînt prielnic de sud-est. În numai douăzeci și patru de ore de la traversarea Ecuatorului, am ajuns în zona alizeelor regulate de sud-est, ceea ce e neobișnuit. Aceste vînturi bat mai ales dinspre est la sud-est, dar, de data asta, suflau dinspre est-sud-est, mare noroc pentru noi, deoarece drumul nostru era sud la vest, deși veneau la un cart înaintea traversului. Vergile erau brațate, așa că toate velele trăgeau bine, de la randa artimon la focul săgeții, iar vergile superioare fiind puțin încrucișate au putut fi ridicate și aripile zburătorului trinchet și zburătorului mare, care se umflau frumos în vînt. Vreme de douăsprezece zile, alizeele aces-

tea au bătut statornic, fără să se clinească nici măcar un cart și potrivit de tare, ca să putem ridica și rîndunicile, iar în tot acest răstimp n-am fost nevoiți să punem mîna pe nici un fel de parîme. Mergeam atît de frumos că, după șapte zile de cînd prinsesem alizeele, în ziua de...

...*Duminică 5 iunie* eram la latitudinea de nouăsprezece grade și douăzeci și nouă de minute sud și longitudinea de o sută optsprezece grade și un minut vest, parcurgînd o mie două sute de mile în numai șapte zile, și aproape cu vînt de bulină. Minunata noastră navă începuse să devină iar așa cum o știam și, de la plecarea din San Diego, viteza îi sporise cu mai bine de o treime. Echipajul nu se mai plîngea de ea, iar ofițerii ridicau lochul la bord tot la două ore cu vădită satisfacție. Era o minunată navigație ! Un vînt statornic, niște norișori de alizee deasupra capetelor noastre, temperatura incomparabilă a Pacificului — nici prea cald nici prea răcoare — o lună strălucitoare și stele noapte de noapte, în vreme ce, dinspre sud, apăreau mereu noi constelații, iar cele cu care ne familiarizasem pînă acum dispăreau spre nord, iar noi despicam valurile nopții către pol. De-acum Steaua Polară și Carul mare se făcuseră nevăzute dincolo de orizont, iar Crucea Sudului se arăta clar în zare și tot echipajul se zgîia spre sud să vadă Norii lui Magellan, pe care ne așteptam să-i zărim în fiecare noapte.

Cînd o să vedem data viitoare Steaua Polară, zicea unul, o să fim de cealaltă parte, dincolo de Capul Horn, în drum spre casă. Era foarte adevărat și toți am fi salutat ivirea sa, deoarece marinarii obișnuiesc să spună că după ce-ai dublat Capul Horn sau Capul Bunei Speranțe, Steaua Polară e primul *pămînt* pe care-l întîlnești în drum spre casă.

Acum aveam parte din aceleași alizee ca și la venire, cu *Pilgrim*, cînd nu ne-au părăsit de la Juan Fernandez la

Ecuator, bătînd fără contenire vreme de trei săptămîni din cartul tribord, nefiind nevoiți să clintim nici unul din brațele vergilor sau să strîngem contrarîndunicile. Deși acum aveam aceleași alizee, la aceeași latitudine ca și pe *Pilgrim*, noi eram totuși cu aproape o mie două sute de mile mai spre vest, deoarece căpitanul, bazîndu-se pe puternicele vînturi de sud-vest, care domină în emisfera sudică în timpul lunilor de iarnă, voia să profite cît mai mult de alizee, și ținu cît mai mult spre vest, încît am trecut la numai două sute de mile de Insula Ducie.

Vremea asta minunată și navigația fără probleme de acum mi-au readus în minte un mărunț incident de pe *Pilgrim*, petrecut la venire, la aceeași latitudine. Goneam tare, chiar cu vînt din pupa, cu aripile ridicate în ambele borduri, și sus și jos, într-o noapte întunecoasă, îndată după miezul nopții, și era o liniște de mormînt de nu se auzea decît clipocitul apei lovindu-se de navă. Marea era liniștită, bricul acela mic avea vîntul din spate și, cu toate velele ridicate, gonea frumos fără să facă gălăgie. Celălalt cart era în teugă, iar toți tovarășii noștri de pe punte, în afară de mine și de omul de la timonă, moșăiau la adăpostul bărcilor. Am stat puțin de vorbă cu al doilea secund, care se arătase foarte prietenos față de mine și tocmai plecase îndreptîndu-se spre puntea centrală, iar eu îmi reluasem plimbarea obișnuită către capătul vinciului, cînd deodată auzim un țipăt puternic venind chiar din față, parcă de sub prova navei. Bezna și liniștea absolută a nopții, singurătatea oceanului dădeau acelui strigăt o rezonanță lugubră și supranaturală. Am rămas stană, inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Țipătul acela îi trezise pe toți cei din cartul meu care săriseră în picioare și se uitau unul la celălalt.

— Ce naiba o mai fi și asta ? spuse al doilea secund apropiindu-se încet de prova.

Prin minte mi-a trecut imediat gîndul că am dat peste o barcă în care era echipajul vreunei nave naufragiate, sau al vreunei baleniere rămasă în larg peste noapte. Un alt strigăt, dar ceva mai slab decît primul ! Am tresărit cu toții, am fugit la prova și ne-am uitat peste balustradă, în partea de sub vînt, dar nu se vedea și nici nu se mai auzea nimic. Ce ne rămînea de făcut ? Să punem nava în pană și să-l trezim pe căpitan ? Chiar în clipa aceea, trecînd pe lîngă teugă, unul dintre oameni zări lumină înăuntru și, privind pe gura tambuchiului, văzu cartul liber ridicat din cușete și apoi repezindu-se la unul dintre nenorociții de acolo pe care-l traseră din cușetă afară, zgîlțîindu-l, ca să-l trezească din acel coșmar. Cei din cartul liber se treziseră din somn, alarmați de primul țipăt ca și noi, și nu știau dacă să urce pe punte sau nu, cînd al doilea strigăt, venind dintr-una din cușete, dezvălui cauza acelei alarme. Vinovatul fu zgîlțit bine pentru necazurile pe care le făcuse celorlalți. Totul s-a transformat apoi în glumă, și toți aveam chef de rîs acum pentru că ne simțeam foarte ușurați de finalul acesta caraghios.

Acum ajunsesem lîngă Tropicul Capricornului și, mînați de vîntul favorabil, înaintam bine, cu fiecare zi scările cobora tot mai mult și Capul Horn era mai aproape, obligîndu-ne să ne pregătim din toate punctele de vedere. Arborada a fost verificată în întregime, reparată, manevrele schimbate cu altele noi unde era cazul. Am înlocuit subarbele vechi, uzate din lanț, cu altele mai zdravene, au fost întinse balansinele vergii cu spetează și subarbele martingalei, au fost garnisite parîme noi nouțe pentru brațele vergilor trinchetului și arborelui mare, din fîșii de piele netăbăcită, împletite ca funiile, am făcut școte pentru zburători și troțe de cîrmă, tot noi erau și murele gabierilor și contragabierilor, ca și patarașinele arboretului

gabierului trinchet. Am făcut toate aceste modificări și pregătiri încă de 'cînd ne bucuram de vreme frumoasă, pentru a lăsa timp parîmelor să se întindă bine și să devină suple înainte de a ajunge în regiunile reci.

Duminică 12 iunie. Latitudinea de douăzeci și șase de grade patru minute sud, longitudinea de o sută șaisprezece grade, treizeci și una de minute vest. Alizeele regulate ne-au părăsit și au început vînturile variabile, dominînd din vest; am ținut mai departe capul spre sud, navigînd aproape de meridian și, la sfîrșitul săptămîinii...

...*Duminică 19 iunie* eram la latitudinea de treizeci și patru de grade și cincisprezece minute sud și longitudinea de o sută șaisprezece grade treizeci și opt de minute vest.

Capitolul XXXI PERSPECTIVE SUMBRE

Dar lucrurile începură să se schimbe. Zilele deveneau tot mai scurte, cu fiecare zi soarele pe traiectoria sa era tot mai jos, dădea tot mai puțină căldură, iar nopțile se făcuseră atît de friguroase încît nu se mai putea dormi pe punte. Într-una din nopțile senine, fără lună, Norii lui Magellan se iviră și ei. Cerul arăta rece și mînios și uneori cîte o hulă prelungă, urîță, puternică ne prevestea ce ne așteaptă în zona spre care ne îndreptam. Cu toate astea, noi beneficiam încă de un vînt puternic, prielnic și puteam păstra toată velatura pe care o putea duce nava. Pe la mijlocul săptămîinii, vîntul se roti spre sud, obligîndu-ne să navigăm cu vînt strîns de bulină, nava avînd de înfruntat talazurile mari, din prova, venînd chiar dinspre țărml spre care ținteam, iar felul cum răzbi nava prin ele nu era deloc încurajator. Fiind încărcată din greu și adînc cufundată în apă, se resimțea de pe urma lipsei de flota-

bilitate care ar fi făcut-o să încalece talazurile, încît acum se prăbușea greoaie între valuri, iar apa mătura toate punțile. Uneori, cînd trebuia să înfrunte un talaz neobișnuit de mare din prova, izbitura răsuna adînc și grea, de parcă ar fi fost un baros care izbește într-un pilon și toată forța se repercuta asupra teugii, iar cînd prova se ridică, toată apa aceea dădea năvală în savorzii din pupa, cărînd cu ea colacii de parîmă ai manevrelor prinse în cavile și tot ceea ce nu era destul de bine amarat pe punte. Așa am navigat cam toată dimineața, și pe cînd eram cart liber, sub punte, ne dădeam seama de situație după cum clipea apa în borduri și se spargeau talazurile mari de care ne despărțea numai grosimea bordajului provei, cum stăteam noi întinși în cușetele aflate chiar în botul navei. La opt bătăi de clopot, cartul a fost chemat pe punte, unul dintre noi fiind trimis la timonă, iar altul la bucătărie să ne aducă mîncarea. M-am suit pe teugă și mă uitam la talazurile care veneau înalte, cît vedeai cu ochii, cu crestele albe de spumă, iar restul de un albastru indigo închis, reflectînd razele strălucitoare ale soarelui. Nava noastră s-a săltat greoaie peste cîteva valuri mai mari, pînă cînd unul imens se năpusti asupra ei, amenințînd să o acopere cu totul ; eu eram de-acum destul de învățat cu marea ca, simțînd nava sub tălpi, să-mi dau seama că nu era în stare să-l încalece. Am sărit tocmai pe babale, m-am apucat de straiul din prova și m-am tras în sus pe el. Abia mi se desprinseseră picioarele de pe capătul babalei, cînd prova se înfipse chiar în mijlocul talazului, ce se prăvăli asupra-i măturînd punțile de la un capăt la altul, îngropînd-o în apă. Cînd ieși de sub val, m-am uitat în spate și tot ce se afla dinaintea catargului mare, cu excepția barcazului, amarat cu două rînduri de legături de inelele de punte, dispăruse. Bucătăria, cotețul de porci, cel de

găini și îngrăditura mare pentru oi, construită pe gura magaziei din față, dispăruseră într-o clipită, puntea rămînînd curată, curată, ca un obraz proaspăt bărbierit. Nu rămăsese nici măcar un bețișor la locul lui care să arate unde fuseseră toate cele pomenite. Bucătăria stătea aruncată la gurile savorzilor, cu fundul în sus, iar cîteva scînduri — ce mai rămăsese din ocolul oilor — pluteau în jurul ei, ca și cîteva oi nenorocite, murate bine și speriate de subita schimbare ce se abătuse asupra lor. Îndată ce trecu talazul, tot echipajul ieși din teugă să vadă ce se întîmplase cu nava. După cîteva minute, bucătarul și bătrînul Bill se tîrîră de sub resturile bucătăriei unde zăcuseră în apă, aproape înecați. Din fericire, bucătăria se sprijinise de parapet, altfel le-ar fi frînt și niște case. După ce s-a scurs apa, am prins oile și le-am pus în barcă, am tras bucătăria la loc și am mai rînduit oarecum lucrurile. Dacă nava n-ar fi avut niște parapeți neobișnuit de înalți, totul ar fi fost măturat de pe punți în mare, și bătrînul Bill și bucătarul o dată cu celelalte. Bill stătea în ușa bucătăriei avînd în brațe castronul cu mîncarea echipajului — carne de vacă — și se trezi luat pe sus, cu castron de mîncare cu tot. Bietul de el ținu castronul în mînă pînă la capăt, ca un bun marinar ce era, dar mîncarea se duse, iar cînd se retrase apa, castronul apărui din nou, gol gol, ca o stîncă după reflux, nimic nu-l putea distruge. Nu ne-a întristat prea tare pierderea mîncării, consolîndu-ne cu gîndul că cei de la cabine pierduseră mult mai mult, și am rîs vîzînd resturile de plăcintă de pui și cozonac care pluteau în apa din savorzi.

— N-o să reziste nava asta ! spuse unul și toți am simțit același lucru.

Eram la mai bine de o mie de mile de latitudinea Capului Horn și toată puntea ne fusese măturată de un

val nici pe jumătate cît cele ce aveau să ne întîmpine acolo. Unii dădeau vina pe căpitan pentru că încărcase nava atît de mult și o îngreunase, cînd știa ce avea să ne aștepte, alții însă spuneau că iarna, în largul Capului Horn, vîntul bătuse întotdeauna de la sud-vest, iar nouă, navigînd cu vîntul din spate, nu avea să ne pese prea mult de valuri. După ce-am coborît în teugă, bătrînul Bill, un fel de cobe, care avusese parte de multe pățanii pe mare, ne spuse că, dacă așa stăteau lucrurile, nu ne rămînea decît să ne facem testamentul, să ne încheiem socotelile și să ne punem de îndată o cămașă curată pe noi.

— Hei, bufniță bătrînă și afurisită ! Totdeauna coțcești. Te-ai speriat poate de baia pe care ai făcut-o în saborzi, și nu știi niciodată de glumă ! Cine te pune să umbli mereu după copite de cai morți ? îi spuse unul.

— Așteptați puțin, adăugă un altul, și pe chestia asta o să avem și noi parte de un cart liber.

Dar au fost dezamăgiți în privința asta pentru că, atunci cînd clopotul bătu de două ori, tot echipajul a fost chemat afară și pus la treabă, să amareze tot ce se afla pe punte. Căpitanul spunea că ar avea de gînd să coboare arboretul zburătorilor, dar, cum spre seară valurile s-au mai domolit, iar vîntul s-a rotit spre travers, am lăsat arboretul la locul lui și am mai ridicat și aripile.

A doua zi, tot echipajul s-a apucat să desfacă vechile vele și să prindă în locul lor altele noi, pentru că, spre deosebire de oameni, o navă își pune cele mai bune veșminte cînd e vremea mai proastă. Vechile vele au fost expediate sub punte și am legat în schimb trei noi gabieri, o trincă și o velă mare, noi nouțe, făcute în timp ce eram pe coastă și nu fuseseră folosite niciodată, la fel ca și un foc și velastraiul gabierului trinchet. În plus au fost schimbate toate baierile de învergare, sacheșii de terțarolă. La

velele inferioare au fost montate alte palancuri, saule la gabieri. Adăugînd și noile parîme de brațe și de mură la toate velele, însemna că aveam un set trainic de manevre curente.

Vîntul continuă să bată din vest, valurile și vremea se arătau mult mai moderate față de ziua în care imbarcasem talazul acela uriaș. Înaintam bine cu aripile și toate velele superioare ridicate, ținînd cap puțin către est la sud, deoarece căpitanul, mizînd pe vînturile de vest în largul Capului Horn, pînă acum păstrase drumul puțin către vest așa încît, deși aveam aproximativ cinci mîle pînă la latitudinea Capului Horn, eram cu o mie șapte sute de mîle mai la vest. Restul săptămînii a continuat să bată un vînt favorabil, mergeam încet, dar, pe măsură ce înaintam spre sud, țineam tot mai mult estul, vîntul venind acum din traversul babord, pînă cînd...

...*Duminică 26 iunie*, profitînd de o zi senină, căpitanul a făcut observația lunii, și înălțimea ei la meridian ne-a indicat latitudinea de patruzeci și șapte de grade și cincizeci de minute sud și longitudinea de o sută treisprezece grade și patruzeci și nouă de minute vest. După calculele mele, Capul Horn se afla la est-sud-est jumătate est, la o distanță de o mie opt sute de mîle.

Luni, 27 iulie. În prima parte a zilei, vîntul continuă să ne fie favorabil și, pentru că mergeam cu el din pupa, nu simțeam prea tare frigul, așa că am muncit pe punte în hainele obișnuite de lucru și cu veste deasupra. Pentru prima dată de la plecarea din San Diego am avut parte de un cart liber de după-amiază, așa că, după ce l-am întrebat pe cel de-al treilea ofițer care era latitudinea la prînz, am mai stat puțin și am făcut tot felul de presupuneri cu privire la momentul în care vom ajunge în dreptul Capului Horn, apoi ne-am culcat să tragem un pui de somn. Tocmai dormeam „cu multe noduri la oră“

cînd în tambuchi se auziră trei bătăi și chemarea : „Tot cartul pe punte“, care ne-a smuls din cușete. Ce se întîmplase ? Nu părea să bată vîntul chiar așa de tare și, uitîndu-ne pe gura teugii, am văzut că era un cer senin deasupra capetelor noastre. Cu toate astea, cartul celălalt strîngea vele. Prin minte ne-a trecut gîndul că probabil se zărise o altă navă și urma să se pună în pană pentru a putea comunica. Tocmai ne felicitam pentru prilejul acesta, deoarece de la plecare nu mai văzusem nici pămînt, nici vreo altă navă, cînd am auzit vocea secundului pe punte — omul se culca totdeauna îmbrăcat și era pe navă imediat, la prima chemare — îndemnînd oamenii care strîngeau aripile și întrebînd unde era cartul lui. N-am mai așteptat să ne cheme a doua oară, ci am dat buzna pe scară. Cînd am ieșit am văzut în bordul babord un val de ceață ce acoperea și marea și cerul, îndreptîndu-se chiar spre noi. Mai întîlnisem ceva asemănător cînd dublasem capul pe *Pilgrim* și știam ce înseamnă, așa că nu era timp de pierdut. Nu aveam pe noi decît haine subțiri, dar nu ne puteam îngădui nici o întîrziere, și ne-am apucat îndată de treabă.

Puștii din celălalt cart erau în vîrful catargelor, strîngînd aripile zburătorilor, în vreme ce aripile gabierilor și contragabierilor erau coborîte. Nu se auzea decît „strîngeți“ și „reduceți velele“, pînă cînd n-a mai rămas nici o aripă desfăcută și au fost coborîte și rîndunicile, focul săgeții, zburătorul artimon, iar nava se abătu puțin sub vînt pentru a primi vijelia. Mai rămăseseră zburătorul trinchet și al arborelui mare, pentru că „bătrînul nu voia să se lase înspăimîntat de o furtună ziua în amiaza mare“ și era hotărît să păstreze o parte din velatură pînă în ultimul moment. Am rămas în așteptare, iar prima rafală ne-a demonstrat că nu era vorba de un fleac. Se abătura asupra noastră ploaie, grindină, ninsoare și un vînt care îți lua

suflarea, și-l făcea și pe cel mai grozav să se întoarcă cu spatele. Nava se canarisi aproape cu totul, școndrii și arborada scîrțîiră și trozniră, arboretele zburătorilor se îndoiră ca niște nuiele.

— Strîngeți zburătorii trinchet și de pe arborele mare ! urlă căpitanul, și toată lumea se repezi la contrașcote.

Puntea era înclinată la un unghi de patruzeci și cinci de grade aproape, nava gonea ca un armăsar înnebunit, despicînd talazurile, cu prova numai o vîltoare de ape și spumă. Fungile au fost slăbite, vergile coborîte, școtele au intrat în funcțiune și, în cîteva minute, velele erau sub control, ținute bine de contrașcote și cargafungi.

— Să le înfășurăm pe vergi, sir ? întrebă secundul.

— Slobозиți fungile gabierilor trinchet și artimon ! urlă căpitanul din toate puterile.

Vergile gabierilor au fost coborîte, oamenii au trecut la terțarole și au încrucișat vergile, după care am urmat în arboradă și ne-am repezit pe greementul din vînt. Furia furtunii, lapoviței și grindinei, care goneau aproape orizontal pe fața oceanului, părea să ne țintuiască pe greement. Treabă grea să le înfrunți. Unul după altul am ajuns totuși pe vergi, și aici altă trudă ne aștepta, pentru că velele cele noi n-avuseseră vreme să se întindă și tot scorțoase arătau, iar sacheții și baierile de înfășurare și de terțarolă erau țepene de zloată și păreau de oțel nu alta. Cum aveam numai niște jachete subțiri și pălării de pîi în cap, curînd eram muiați pînă la piele și se făcea tot mai frig cu fiecare minut ce trecea. Mîinile ne-au amorțit curînd și ele, iar cum toate în jur erau țepene, am rămas multă vreme sus pe vergi. După ce-am întins vela pe vergă, ne-a trebuit mult pînă să trecem baierile de înfășurare. Dar nu eram vinovați cu nimic pentru că la filiera de învergare era francezul John, și marinar mai bun ca el nu

se afla. Ne-am sprijinit pe vergă și loveam cu palmele peste velă să ne mai dezînortăm mîinile, să nu ne înghețe de tot. În cele din urmă, se auzi și comanda :

— Terțarolați jumătate velă, rămîne sub vînt !

Am apucat sacheții și am întins în forță banda de terțarolare în partea de sub vînt.

— Banda întinsă, restul strîns !

Am luat o terțarolă și ne pregăteam să coborîm cînd :

— Două terțarole ! Două terțarole ! il auzim pe secund strigînd și ne apucăm să mai luăm o terțarolă în același chip.

După ce-am pus și a doua terțarolă strînsă bine, am coborît pe punte, am trecut la fungi, stînd în apă aproape pînă la genunchi și am întins gabierul, apoi iar am urcat în arboradă pe verga gabierului mare pentru a reduce și vela asta în același chip. Așa cum am mai spus, echipajul era diminuat și, pentru ca să fie și mai rău, cu două zile înainte dulgherul se rănise la picior cu o bardă, așa că nu putea urca împreună cu noi în arboradă. Eram atît de puțini acum încît nu reușeam să strîngem decît cîte un singur gabier cu toții pe o vreme ca asta și, bineînțeles, fiecare muncea de două ori mai mult. De pe verga gabierului mare am coborît apoi pe verga mare și am luat o terțarolă și la vela respectivă. Abia am ajuns pe punte cînd aud :

— În arboradă, terțarolă strînsă la gabierul artimon !

Ordinul m-a îndrăznit și, fiind cel mai aproape de arboradă, am fost primul sus și am ajuns la ochiul de împuntătură din partea de sub vînt. Englezul Ben ajunsese imediat în urma mea și trecu la ochiul de împuntătură din celălalt capăt, iar curînd se împrăștiară și ceilalți pe vergă și am început să ne chinuim cu vela, cînd, secundul, văzîndu-ne cît de greu înaintam, i-a trimis și pe bucătar

și pe stevard să ne ajute. Abia acum îmi dădeam seama cît de mult timp îți lua pentru a înverga și ceilalți sacheți, pentru că, deși mă străduiam cît puteam, ajutat și de un marinar zdravăn la laba de bulină, n-am reușit să strîng capătul împuntăturii pînă cînd nu i-am auzit pe ceilalți plîngîndu-se că se chinuie cu cargafungile. Am început să legăm baierile una după alta, pînă cînd vela a fost strîns terțarolată, după care am coborît pe punte și am trecut la fungi. Între timp fusese înfășurat și focul, ridicat un velastrai, iar nava cu velatura puțină își mai redusese înclinația și putea fi stăpînită. Dar cele două vele gabier spînzurau încă strînse numai în cargafungi, se smuceau și se zbăteau de parcă aveau de gînd să pornească și ele cu catarg cu tot. A fost suficientă o privire în arboradă ca să ne dăm seama că treaba noastră nu se încheiase încă. Îndată ce secundul ne văzu pe punte ne și strigă :

— În arboradă ! Patru oameni să strîngă gabierii !

Ordinul m-a îmboldit din nou, doi am urcat pe arborele trinchet și alți doi pe arborele mare, și apoi ne-am desfășurat pe vergile gabierului. Sarturile erau țepene, înghețate, lapovița pusese o crustă pe toate parîmele fixe, ca și pe partea din vînt a arborilor și vergilor. Cînd am ajuns sus, mîinile îmi erau atît de înghețate că nu eram în stare să desfac un nod de sachet, chiar de-ar fi depins viața mea de asta. Cîteva secunde ne-am întins amîndoi pe vergă — eu și celălalt marinar — lovind cu mîna peste velă pînă ne-am pus sîngele în mișcare și ne-am mai simțit vîrfurile degetelor, iar în clipa următoare, buricele degetelor ne ardeau. Tovarășul meu de vergă era George Somerby, de la una din școlile din Boston, care la venire era un țîngău slăbuț, sfrijit, nu mai răsărit decît un nod de școtă, cîntărind cît un strat de negru de fum și puternic de nu era în stare să salte o scrumbie de pe grătar, dar

care acum ajunsese cît un arboret de gabier, zdravăn de doboră un taur și cu destulă vînă în el ca să-l și mănînce întreg. Ne-am chinuit și am adunat vela aceea și, după șase sau opt minute de trudă grea, tot legînd și dezlegînd la vela ce devenise țeapănă ca o foaie de tablă, am reușit s-o strîngem. Dar trebuia adunată ca lumea, nu oricum, pentru că-l știam pe secund destul de bine ca să fim convinși că, de avea să se desfacă cumva, ne va chema în timpul cartului nostru liber, la orice oră din noapte, pentru a ne pune s-o legăm la loc.

Așteptam să prind un moment ca să mă pot repezi în teugă să-mi pun pe mine o haină mai groasă și pălăria de mușama, dar cînd am ajuns pe punte am auzit cele opt bătăi de clopot, celălalt cart coborî sub punte, iar pe noi ne așteptau două ceasuri de cart scurt și multă muncă. Acum se pornise o furtună statornică de sud-vest, dar noi nu coborîsem destul de mult spre sud pentru a profita de ea, deoarece trebuia mai întîi să trecem bine de Țara de Foc. Punțile erau acoperite de zăpadă, și lapovița bătea fără contenire. De fapt, Capul Horn nu făcea decît să-și arate drepturile. În toiul furtunii, înainte de a se lăsa în-tuneric de tot, ne-am apucat de strîns toate aripile pentru a le depozita, apoi ne-am urcat din nou în arboradă ca să punem la post toți verfaforii, și să strîngem colac școtete, fungile și murele respective. Trudă grea numai pentru patru sau cinci oameni cîți eram, sub suflarea furtunii care mai-mai să ne arunce de pe vergi, chinuindu-ne cu niște parîme atît de înțepenite de ger că aproape nu se puteau îndoi. Am stat o jumătate de oră la capătul vergii trinchetului, încercînd să boțez și să strîng colac murele aripii gabierului trinchet și fungile. Abia înainte de lăsa-rea întunericului am isprăvit, și nu mică ne-a fost bucuria cînd am auzit cele patru bătăi de clopot, ceea ce însemna

două ceasuri sub punte, o cană de ceai fierbinte, dimpreună cu niște carne sărată, rece de vită, pline și, ceea ce era și mai important, posibilitatea de a pune pe noi un rînd de haine groase și uscate, potrivite cu vremea de afară, în locul celor subțiri, ude tare și înghețate bocnă.

Brusca schimbare de vreme, cu care nu eram încă obișnuiți, îmi părea și mie, ca și celorlalți, de neîndurat. Timp de mai multe zile, suferisem de o durere de dinți, iar frigul, umezeala, gerul chiar nu erau cele mai nimerite remedii în cazul acesta. Curînd am avut prilejul să constat că durerea de dinți profitase de ocazie și acum se întinsese la toată falca. Înainte de terminarea cartului, m-am prezentat la secund, care răspundea și de trusa de medicamente, să-i cer să-mi dea ceva. Dar trusa arăta așa cum era normal să arate la capătul unei îndelungate călătorii — goală. Nu găseam mai nimic care să se potrivească la suferința mea în afară de niște picături cu laudanum, care trebuiau și acelea păstrate pentru cazuri grave. Așa că mie nu-mi rămînea decît să mă obișnuiesc cu durerea.

La a opta bătaie de clopot, cînd am ieșit din teugă, afară nu mai ninge, se vedeau chiar și cîteva stele, dar cerul era încă acoperit în bună măsură de nori negri și bătea un vînt nedomolit de furtună. Chiar înainte de miezul nopții, m-am urcat în arboradă, am coborît verga rînduncii artimon, și am avut norocul să execut manevra bine spre satisfacția secundului care spuse „iute făcut și marinărește“. Cele patru ceasuri următoare petrecute sub punte nu mi-au adus nici o alinare, pentru că am zăcut în cușeta mea fără să pot dormi deloc. Din cauza durerilor de dinți auzeam fiecare bătaie de clopot, iar la patru dimineața m-am sculat laolaltă cu toți ceilalți din cartul meu, simțind prea puțină rîvnă de a înfrunta greutatea zilei ce venea. Vremea proastă și munca grea pe mare pot fi înfruntate foarte bine dacă ai tăria spiritului și

sănătatea necesară, dar nimic nu dărimă mai ușor un om în astfel de circumstanțe decît suferințele trupești și lipsa de somn. Și aveam prea multe de făcut ca să ne mai îngăduim și timp de gîndit. Furtuna din ziua precedentă, talazurile înalte care ne întîmpinaseră cu cîteva zile înainte, în vreme ce mai aveam totuși cîteva grade de parcurs spre sud, l-au convins pe căpitan că ne pîndea o mare cu care nu era de glumit, așa că am primit ordin să coborîm arboretele zburătorului. Vergile zburătorilor și ale rîndunicilor au fost date jos, săgeata bompresului pusă la post, arboretele zburătorilor coborîte pe punte și amarate toate laolaltă lîngă barcaz. Manevrele respective au fost apoi degarnisite și făcute frumos colac, totul pus în bună rînduială. Nu era marinar la bord care să nu se bucure cînd văzu școndrii pe punte, pentru că, atîta vreme cît vergile respective erau încă în arboradă sus, la cel mai mic semn de slăbire a vîntului eram trimiși să desfacem velele zburătorilor pe care apoi trebuia să le strîngem din nou cînd se pornea viscolul și să manevrăm în sus și-n jos parîme căptușite de gheață, să coborîm vergile rîndunicilor în toiul dezlănțuirii furtunii care venea direct de la Polul Sud. Era și o priveliște interesantă să privești o nobilă navă lipsită de toate grelele accesorii care formează virful înaltelor sale catarge, de vergi și verfafori cu capetele ascuțite ca niște sulii care-i împodobesc arborada atunci cînd se află în cîte un port, fără toată velatura aceea care o învăluia cu cîteva zile înainte ca un nor alb, de la mărul catargului pînă la linia de plutire, întinzîndu-se cu mult dincolo de lățimea bordurilor de-o parte și de alta. Se despuia se ca un luptător înainte de înfruntare. Înfrățirea ei de acum se potrivea și cu situația în care se afla — singură, luptîndu-se cu furtunile, cu vînturile, gheața, la acest capăt de lume, într-o noapte aproape permanentă.

Vineri 1 iulie. Ajunsesem acum aproape de latitudinea Capului Horn, și pentru că aveam peste patruzeci de grade de parcurs spre est, am încrucișat vergile dinaintea unei puternice furtuni de vest, am mai desfăcut o terțarolă de la gabierul trinchet și am pornit pe noul drum est la sud, cu perspectiva de a ajunge în traversul Capului Horn într-o săptămână, zece zile. Eu nu mai avusesem parte de somn de patruzeci și opt de ore, și lipsa de odihnă, dimpreună cu frigul și umezeala permanentă au făcut să mi se umfle și mai tare falca, încît aveam acum o față de două ori mai mare decît de obicei, și-mi era imposibil să mai deschid gura suficient ca să mănînc. Cînd am ajuns în halul acesta, stevardul i-a cerut căpitanului permisiunea să ia niște orez să-mi fiarbă, dar nu s-a ales decît cu un : „Nu, fir-ar să fie ! Spune-i să înghită carne sărată și pîine tare ca toți ceilalți !” Și cam la acest răspuns mă așteptam și eu. Dar n-am murit de foame pentru că domnul Brown, care era și om nu numai marinar, și-mi arătase întotdeauna prietenie, aduse pe furiș o tigaie de orez la bucătărie, și-i spuse bucătarului să-l fiarbă pentru mine, fără să-l vadă „bătrînul”. Dacă ar fi fost vreme frumoasă sau ne-am fi aflat într-un port, m-aș fi dus sub punte și aș fi zăcut pînă-mi dregeam mutra, dar pe o vreme amarnică, așa cum era acum și cu un echipaj atît de redus, nu se putea să dezertez de la postul meu. Așa că am rămas pe punte, mi-am făcut carturile și mi-am împlinit obligațiile cît am putut mai bine.

Sîmbătă 2 iulie. În dimineața asta soarele s-a ridicat senin, dar se afla prea jos la orizont ca să ne încălzească cît de cît, să dezghețe velele sau greementul. Era plăcut chiar numai să-l vezi și așa. Aveam parte acum de ceea ce se numește un vînt statornic de *gabier terțarolat* dinspre vest. Aerul, care fusese mai înainte rece, dar uscat.

acum, în ultimele cîteva ceasuri, deveni jilav și avea un fel de neplăcută răceală umedă. Cel care fusese la timonă ne informă că-l auzise pe căpitan spunîndu-i pasagerulu nostru că de dimineață termometrul coborîse cu cîteva gradații ceea ce nu se putea explica în alt mod decît că în apropierea noastră se aflau ghețari, deși un astfel de fenomen era foarte rar la această latitudine în perioada respectivă a anului. La douăsprezece am coborît sub punte, și tocmai terminasem cu masa cînd bucătarul își băgă capul pe gura tambuchiului și ne spuse să ieșim afară iute să vedem cea mai minunată priveliște pe care am zărit-o vreodată.

— Încotro să ne uităm, doctore ? întrebă primul care se ridică să iasă.

— În prova babord.

Și acolo, în mijlocul oceanului, la cîteva mile depărtare, plutea o imensă masă neregulată, cu culmea și țăncurile acoperite de zăpadă, iar poalele de un albastru indigo închis. Era un iceberg, unul din cei mai mari, după cîte ne spunea un marinar ce fusese în Oceanul Înghețat de Nord. Cît vedeai cu ochii, fața oceanului era de un albastru adînc în toate direcțiile, cu valuri înalte, puternice, lucind în lumina zilei, iar în mijlocul lor se ridica muntele acesta plutitor, imens, cu prăpăstii și văi cufundate în umbră adîncă, și țăncurile sclipind în soare. Curînd tot echipajul era pe punte, privind, admirînd în felurite chipuri frumusețea și măreția icebergului. Nici o descriere nu poate reda insolitul acelei apariții, minunăția și sublimul ei. Întinderea sa — probabil să fi avut vreo două, trei mile circumferință, mai multe sute de picioare înălțime —, legănarea sa domoală, în vreme ce baza i se ridica și se afunda în valuri, iar crestele înalte se clătinau către nouri ; talazurile ce se repezeau la poalele sale spărgîndu-se într-o jerbă înaltă de spumă,

formînd de jur împrejur o crustă albă ; trosnetul puternic cu care crăpa masa aceea imensă în timp ce se desprindeau și cădeau bucăți uriașe în mare ; sentimentul de teamă pe care ți-l trezea faptul că era atît de aproape și felul maiestuos în care se apropia, în fine toate acestea contribuiau la a-i împrumuta acel aer cu adevărat sublim. Cea mai mare parte a acelei mase, după cum am spus, avea o culoare indigo, baza cu o crustă de spumă înghețată și, pe măsură ce devenea tot mai subțire și mai transparent spre vîrf și spre margini, culoarea sa trecea de la nuanțele de un albastru închis la albul zăpezii. Părea să meargă în derivă spre nord, așa că noi ne-am ținut departe și ne-am ferit de el. Toată după-amiaza a rămas în raza vederii noastre, iar cînd am trecut prin partea adăpostită a icebergurii vîntul a căzut cu totul, așa că am rămas în pană, în apropierea sa, cea mai mare parte a nopții. Din nefericire n-am avut parte de lună, era totuși o noapte senină și ne dădeam seama exact de mișcările regulate, prelungi ale acelei uluitoare mase de gheață după cum marginile sale acum acopereau o parte a stelelor, acum le dezvăluiau din nou. În timpul cartului nostru am auzit troznete puternice de parcă ar fi pleznit întreaga masă a ghețarului, iar cîteva bucăți s-au prăvălit cu niște bubuituri ca de tunet în mare. Spre dimineață, s-a pornit o briză puternică, am orientat velele și am lăsat ghețarul la pupa, iar cînd s-a luminat de ziuă nu se mai vedea deloc. A doua zi...

...*Duminică 3 iulie*, vîntul continuă să bată puternic, aerul era deosebit de rece, iar termometrul foarte coborît. În cursul zilei am văzut mai multe iceberguri de diferite mărimi, dar nici unul atît de aproape ca cel din ziua precedentă. După cîte ne-am putut da noi seama, de la distanța aceea, unii dintre ei erau, poate, la fel de mari, dacă nu și mai mari. La amiază ajunsesem la lati-

tudinea de cincizeci și cinci de grade și douăsprezece minute sud, și longitudinea estimată de optzeci și nouă de grade și cinci minute vest. Spre seară, vîntul se roti spre sud și ne derivă oarecum de la drumul nostru, pentru că bătea cu puterea unei furtuni. Dar nu ne păsa atîta vreme cît vîntul nu aducea și ploaie sau ninsoare, mai ales că aveam deja velele terțarolate.

Luni, 4 iulie. La Boston se sărbătorea ziua independenței. Și cum se trăgea cu armele ! Sunau clopotele ! Cîte petreceri de tot felul pretutindeni ! Doamnele, care nu se duseseră la Nahant ca să tragă în piept aerul răcoros al oceanului și să-i admire frumusețea, se plimbau acum pe străzi, cu umbreluțe deasupra capului, iar domnii, în pantaloni albi și șosete de mătase ! Și ce de înghețată s-o fi consumat, cîtă gheață o fi fost adusă în oraș de la mare distanță și vîndută cu bucata și cu livra ! Cea mai mică dintre insulele de gheață văzute de noi astăzi l-ar fi făcut fericit pe amărîtul de marinar dacă ar fi avut-o la Boston ! Îndrăznesc să spun că n-ar fi avut nici o obiecție să se afle acolo cu gheața asta cu tot ! Cu siguranță că nu aici era locul nimerit pentru a sărbători ziua de 4 iulie. Singurul lucru care ne rămînea nouă de făcut era să avem grijă să ne încălzim și să ferim nava de ghețari. Dar nimeni n-a uitat ziua asta. Multe dorințe, presupuneri și comparații și-au împărtășit marinarii unii altora, atît în glumă cît și cu toată seriozitatea. Atîta vreme cît se arăta pe cer, soarele strălucea puternic, numai că mai tot timpul cîrduri de nori goneau prin fața lui. La amiază eram la latitudinea de cincizeci și patru de grade și douăzeci și șapte de minute sud și longitudinea de optzeci și cinci de grade și cinci minute vest, după ce parcursesem o bucată bună spre est, dar pierdusem în latitudine din cauza rotirii vîntului. De dimineață pînă la lăsarea întunericului, adică de la ora

nouă la trei, am zărit treizeci și patru de insule de gheață de diferite mărimi, unele nu cu mult mai mari decît coca navei noastre și altele, după cîte se părea, la fel de mari ca primul ghețar pe care l-am văzut, cu toate că, pe măsură ce înaintam, ghețurile deveneau tot mai mici. dar mai numeroase, pentru ca la apusul soarelui, un marinar, urcat în vîrful catargului, să zărească spre sud-est întinderi mari de gheață plutitoare, numite cîmpuri de gheață. Gheața de felul acesta e mult mai periculoasă decît insulele, pentru că acestea din urmă pot fi văzute de la distanță, și te poți feri, însă sînt mult mai greu de ocolit cîmpurile de gheață, care plutesc pe mari întinderi, acoperind oceanul pe mile întregi, formate din bucăți de toate mărimile, late, ascuțite, calupuri, ici colo cu cîte o insulă ridicîndu-se la douăzeci, treizeci de picioare, cît nava de mari. Trebuie să se păstreze o veghe permanentă, pentru că multe dintre aceste bucăți de gheață, atunci cînd le mai dă brînci și un talaz, sînt destul de mari ca să facă o gaură în cocă, ceea ce ar fi însemnat sfîrșitul nostru, al tuturor, fiindcă nici o barcă — chiar dacă am fi reușit s-o dăm la apă — nu ar rezista pe o astfel de mare, și nici un om nu ar fi supraviețuit în ea într-o astfel de climă. Pentru a ne face viața și mai grea, vîntul se porni dinspre est, îndată după apusul soarelui, și se stîrni o furtună chiar din față, cu grindină, lapoviță și o ceață groasă de nu eram în stare să vedem nici măcar la o jumătate de navă înaintea noastră. Aliatul nostru principal — furtunile dominante de sud-vest — se retrase și iată-ne la șapte sute de mile vest de Capul Horn, înfruntînd o furtună drept dinspre est, pe o ceață de nu vedeam ghețurile decît atunci cînd ajungeau chiar sub prova noastră. La ora patru — se făcuse destul de întuneric la ora aceea — tot echipajul a fost chemat pe punte și trimis în arboradă pentru a strînge velele sub

rafalele violente ale furtunii amestecate cu ploaie și grindină. Toți eram îmbrăcați ca la Capul Horn — cizme groase, pălării de mușama ce ne acopereau gâtul și urechile, pantaloni și haine groase, iar unii cu impermeabile pe deasupra. Când eram pe punte, aveam și mănuși, dar în arboradă nu se putea lucra cu ele, pentru că atunci când erau umede și țepene puteau să-ți alunece, și omul se trezea peste bord, oricît s-ar fi agățat el de vreo parîmă. Așa că eram nevoiți să lucrăm cu mîinile goale care, la fel cu obrazii noștri, aveau tăieturi adînci de la bucățile de grindină, adesea mari și ascuțite. Nava avea acum o crustă de gheață — coca, școndrii, manevrele fixe, iar cele mobile erau atît de țepene încît aproape că nu se puteau îndoi ca să le amarăm sau, și mai rău, să facem vreun nod, și velele erau bocnă. Am strîns velele inferioare, gabierul artimon, velastraiul zburătorului trinchet, pe rînd cîte una, pentru că era treabă grea și îndelungată, care necesita mulți oameni. Am terțarolat strîns gabierul trinchet, pe cel al arborelui mare îl țineam strîns numai în contrașcote și cargafungi, gata de a fi întins dacă ar fi fost necesar să urcăm pe vînt pentru a evita vreun iceberg. A fost stabilită o veghe permanentă, păstrată de fiecare cart pe rînd, pînă dimineața. Am petrecut o noapte plină de neliniști și obositoare. Tot timpul furtuna a suflat cu putere, permanent amestecată cu ploaie, zăpadă, sau grindină. Pe lîngă asta domnea o ceață chioară, și stăteam înconjurați de ghețuri de pretutindeni. Căpitanul a rămas pe punte aproape toată noaptea, bucătarul a primit ordin să rămîna în fața sobei lui, cu un foc zdravăn dinainte, pentru ca să-i facă mereu cafele, la cîteva ore mai bea cîte una și, o dată sau de două ori, a împărțit puțină și ofițerilor, dar pentru echipaj nu s-a găsit nici o picătură. Căpitanul, care doarme toată ziua, vine și pleacă cînd vrea el noaptea, poate avea în cabină sticla

lui cu brandy, cafea fierbinte la bucătărie, în vreme ce nenorocitul de marinăr, ce trebuie să îndure toate, să muncească în frig și umezeală, n-are nici cu ce-și umezi buzele și încălzi burta. Eram pe o navă care, prin statutul ei, interzicea alcoolul, ca multe astfel de nave, numai că abstenența era toată numai la teugă. Marinarul, la primul pahar care i s-ar oferi, e în pericol să se îmbete, dar căpitanului, de a cărui minte limpede depind viețile tuturor, i se poate îngădui să bea oricît, cînd vrea el. Marinarii nu vor fi niciodată convinși că romul e ceva periculos atunci cînd se ia de la gura lor pentru a se da ofițerilor ; așa cum nu pot socoti abstenența asta drept un prieten numai pentru că li se ia ceea ce ei au avut la dispoziție întotdeauna, și nu li se oferă nimic în loc. Văzînd că băutura este îngăduită ofițerilor, nu vor fi niciodată convinși că li s-a interzis tocmai pentru binele lor, iar cînd nu primesc nimic în schimb nu vor aprecia gestul drept mărînimie. Ba din contra, mulți socotesc această opreliște drept un nou instrument de tiranie. Nu pentru că preferă romul. N-am văzut niciodată marinăr, chiar și după o lună de la ultima vizită în vreo crîsmă, care, pe o noapte friguroasă, să nu prefere o cană de cafea fierbinte sau de ciocolată în locul întregii băuturi din lume. Ei zic că alcoolul nu-i încălzește decît scurtă vreme. Iar dacă nu primesc nimic în schimb, atunci o să resimtă lipsa a ceea ce au pierdut. Căldura și bucuria de moment a unui pahar de băutură, întreruperea unui lung și nenorocit cart care se produce atunci cînd oamenii sînt chemați la dunetă pentru a li se oferi acel pahar, sau chiar numai simplul fapt că există un eveniment pe care-l așteaptă atîta și despre care pot discuta, în fine, toate acestea justifică și dau importanță acestui pahar de băutură pe care nimeni nu-l poate aprecia la adevărata sa valoare dacă n-a făcut

de cart ca simplu marinar. La venire, *Pilgrim* nu avea statut de navă abstinentă, și paharul de grog se servea celor din cartul de la miezul nopții, ca și celor din cartul de dimineață, sau după terțarolarea gabierilor, de fiecare dată. Cu toate că înainte de asta n-am băut niciodată și nici după aceea, atunci mi-am luat și eu porția din mîna căpitanului, ca toți ceilalți, numai pentru că pe moment îmi mai încălzeam puțin sîngele, iar ritualul ne mai schimba oarecum gîndurile și mai rupea monotonia cartului. În același timp, așa cum am mai spus, nu era om la bord care să nu-și fi aruncat băutura cîinilor — i-am auzit de zeci de ori zicînd asta — pentru o cană de cafea sau ciocolată, sau chiar pentru băutura noastră obișnuită : „apă amețită, păcălită cu niște-ceai“. Reforma care impune abstenență în privința băuturii e cel mai bun lucru pentru marinari, dar atunci cînd li s-a luat băutura trebuia să li se dea ceva în schimb. În felul cum s-a aplicat acum nu înseamnă decît o economie în plus pentru proprietari, ceea ce i-a uimit chiar și pe cei mai înfocați partizani ai acestei cauze. Dacă în clipa cînd a șters băutura de pe lista de cheltuieli, omul de afaceri ar fi fost obligat să pună în loc cafea sau ciocolată suficientă pentru a se da fiecărui om cîte o cană, cînd coboară de pe verga gabierului, într-o noapte de furtună, tare mi-e teamă că marinarul ar fi fost îndboldit să se abată de la vechile obiceiuri !

Dar asta n-are a face cu înconjurul Capului Horn. În noaptea aceea, cartul meu a stat opt ceasuri pe punte și tot timpul s-a păstrat o veghe atentă : cîte un om de fiecare parte a provei, un altul cocoțat la mijlocul vergii trinca, al treilea secund suit pe capacul prova, cîte un om la fiecare bord la mijlocul navei, iar un altul la timonă. Secundul era însă pretutindeni și el comanda atunci cînd căpitanul stătea sub punte. Cînd se zărea

vreun ghețar mai mare în fața noastră sau derivînd în apropiere, se semnala prezența lui transmițîndu-se ordinele din gură în gură, și prova navei se abătea într-o parte sau alta, iar vergile erau încrucișate sau brațate în sart. Nu ne rămînea nimic de făcut decît să veghem cu atenție, și pe teugă aveam cei mai vigilenți ochi de pe toată nava. Singura care se auzea era vocea omului de veghe de la prova :

- Altă insulă de gheață !
- Gheață în față !
- Gheață în bordul de sub vînt !
- Cîrma banda în vînt !
- Puțin sub vînt !
- Așa, drept înainte !

În perioada asta, umezeala și frigul îmi aduseră obrazul în așa hal încît nu puteam nici mîncă, nici dormi și, cu toate că rezistasem toată noaptea în cart, cînd se făcu lumină arătam atît de rău că toți ceilalți îmi spuseră să cobor sub punte și să stau întins o zi sau două, altfel aveam să zac multă vreme. Cînd s-a terminat cartul, m-am dus la timonerie, mi-am sos pălăria și fularul și mi-am arătat fața secundului, care-mi spuse să cobor imediat sub punte, și să stau în cușetă pînă se retrage inflamația, iar bucătarului îi dădu ordin să-mi pregătească o cataplasma și promise să-i spună și căpitanului.

Am coborît și m-am culcat, acoperindu-mă cu pături și haine, și am zăcut în cușetă aproape douăzeci și patru de ceasuri, jumătate adormit, jumătate treaz, năucit de durerea aceea surdă. Am auzit cum erau chemate carturile pe punte, oamenii coborînd și urcînd în teugă, uneori zgomotul de pe punte, cîte un strigăt de avertisment — „Gheață !“, dar nimic nu mă mai interesa. După douăzeci și patru de ceasuri, durerea s-a mai domolit și am

dormit dus, somn lung, care mă întremă. Dar fața îmi era atît de umflată și sensibilă încît am fost nevoit să măi rămîn în cușeta mea încă vreo două, trei zile. Cît am zăcut în teugă, vremea rămase cam la fel ca înainte : vînturi contrare, zăpadă și ploaie, or, dacă venea și cîte un vînt favorabil, era prea multă ceață, sau gheață prea multă, pentru a putea naviga. La sfîrșitul celei de-a treia zi, gheața în jur deveni foarte groasă, un zid de ceață învălui nava, în vreme ce dinspre est sufla o furtună cumplită, cu grindină și zăpadă și se anunța o noapte foarte periculoasă și obositoare. La lăsarea întunericului, căpitanul chemă tot echipajul la pupa și spuse că nimeni nu va părăsi puntea toată noaptea, pentru că nava se află în fața celei mai mari primejdii, orice sloi de gheață putea perfora coca, sau ne-am fi putut izbi de un iceberg și nava s-ar fi făcut bucăți. Nimeni nu putea spune dacă a doua zi dimineată nava va mai exista. S-au stabilit oamenii de veghe și fiecărui om i-a fost fixat un post. După ce am auzit cum stăteau lucrurile, am început să-mi pun hainele ca să stau de veghe alături de ceilalți, cînd apăru secundul în teugă, se uită la mutra mea și îmi ordonă să mă culc la loc, spunînd că dacă tot va fi să ne ducem la fund, ne vom duce oricum cu toții, însă dacă am să ies pe punte acum o să zac toată viața. Acesta a fost singurul cuvînt ca lumea pe care l-am auzit din partea celor de la dunetă, deoarece căpitanul nu a făcut nimic pentru mine, nici măcar nu a întrebat în ce stare mai eram de cînd fusesem nevoit să rămîn în teugă.

Ascultînd ordinul secundului, am rămas în cușetă, dar am petrecut o noapte atît de nenorocită cum n-aș mai vrea să am. Niciodată n-am simțit în viața mea mai puternic blestemul bolii. Măcar de-aș fi putut fi pe punte, alături de ceilalți, unde mai făceai ceva, mai vedeai, sau mai auzeai ceva, împreună cu semenii tăi și la primejdie

și la treabă. Dar cel mai amarnic calvar era să stai închis într-o gaură întunecată, amenințat de același pericol ca și toți ceilalți, dar fără a avea puterea de a face ceva. În cursul acelei nopți, de mai multe ori m-am sculat hotărît să ies pe punte, dar liniștea care se lăsase asupra navei îmi arăta că nici acolo nu era nimic de făcut, iar convingerea că aveam să mă îmbolnăvesc și mai rău, fără nici un rost, m-a determinat să rămân pe loc. Nu era ușor să dormi, stînd, cum am spus, cu capul sprijinit chiar de bordajul provei, care putea fi străpuns de un ghețar sau împins de următorul talaz ce se repezea asupra navei. A fost singura dată cînd am zăcut bolnav de la plecarea din Boston și s-a nimerit în cea mai nenorocită perioadă. Aș fi fost în stare să îndur plăgile Egiptului pentru tot restul călătoriei, numai să mă fi simțit destul de bine și în putere în noaptea aceea. A fost cumplită pentru toți cei de pe punte. Cartul de optsprezece ore, în umezeală și frig, sub apăsarea permanentă a primejdiei, aproape că i-a epuizat cu totul. Cînd au coborît pentru micul dejun la ora nouă dimineața, aproape că au adormit cu toții așa cum stăteau pe cufere, iar unii erau atît de înțepeniți că nu se puteau așeza. În tot acest timp nu li s-a dat nici o gură de apă, nimic — deși căpitanul, ca și în noaptea în care am fost și eu pe punte, și-a băut cafeaua tot la patru ceasuri —, numai secundul a furat o cană de cafea și le-a dat la doi oameni să bea în spatele bucătăriei, în vreme ce el îi păzea să nu-i prindă căpitanul. Fiecărui om i s-a fixat un loc anume și nu i s-a îngăduit să-și părăsească postul. Toată noaptea nu s-a petrecut nimic care să mai rupă monotonia aceea apăsătoare, doar o singură dată oamenii au întins vela mare pentru a evita un ghețar imens către partea de sub vînt, spre care nava se îndrepta cu viteză. Puștii din echipaj erau atît de doborîți de oboseală încît au adormit de-a binelea la postul

lor, iar al treilea secund, domnul Hatch, băiat tînăr, al cărui post era foarte lepus, fiind obligat să stea în picioare pe capacul prova, ajunse atît de țeapăn cînd i s-a terminat misiunea încît nu-și mai putea îndoi genunchii pentru a coborî scările tambuchiului. Prin această veghe permanentă, prin manevre rapide de cîrmă, de îndată ce apăreau în raza vederii iceberguri sau ghețari mai mici, nava a evitat dezastrul, ciocnindu-se doar de cîteva slo-uri mărunte, deși dimineța tot oceanul a apărut acoperit de ghețuri pe mile întregi. În zori s-a lăsat un calm plat, iar o dată cu ivirea soarelui și ceața s-a mai împrăștiat, apoi dinspre vest se stîrni un vînt ce se transformă în furtună. Acum aveam vînt prielnic, lumină, și o vreme cu vizibilitate relativ mai bună, și totuși, spre surprinderea tuturor, nava continuă să stea la capă.

— De ce nu pornim ?

— Ce are de gînd căpitanul ? întrebau cu toții.

Și, de la o simplă întrebare, oamenii începură să se lamenteze și chiar să murmure. Cînd ziua ținea atît de puțin, părea mare păcat să se scurgă degeaba, cum era păcat și de vîntul favorabil, pentru care se rugase tot omul. Ceasurile treceau unul după altul, căpitanul nu dădea nici un semn că avea de gînd să întindă velele, așa că echipajul deveni neliniștit, marinarii discutau și se sfătuiau la teugă. Se simțeau doborîți de oboseală și stat în frig și umezeală, voiau să scape odată de zona asta, așa că această întîrziere nejustificată era prea mult pentru starea lor de neliniște și nemulțumire. Unii spuneau că, probabil, căpitanul se temea, speriat cu totul de pericolele și greutatele care se abătuseră asupra noastră, și-i era frică să ridice velele, în vreme ce alții spuneau că spaima îl împinsese la băutură și opium în așa măsură încît nu mai părea în stare să-și îndeplinească datoria. Dulgherul, om inteligent și marinar cu experiență, avînd mare influență

asupra echipajului, veni la teugă și încercă să-i convingă pe oameni să meargă la dunetă și să-l întrebe pe căpitan de ce nu porneam, și să-i cerem, în numele întregului echipaj, să ridicăm velele. Părea să fie o cerere îndreptățită; echipajul fu de acord ca, în cazul în care nu se întindeau velele pînă la prînz, să se ducă la pupa. Veni și amiaza, și nici o velă nu se ridică. Se ținu din nou sfat și se propuse să se ridice comanda din mîna căpitanului și să se dea secundului, care ar fi fost auzit zicînd că de i s-ar fi îngăduit lui mîna liberă nava ar fi fost la jumătatea drumului spre Capul Horn, înainte de lăsarea serii, indiferent că apăreau ghețuri înainte sau nu. Oamenii erau atît de nervoși și neliniștiți încît s-au bucurat o vreme de această propunere, care însemna revoltă pe față. Dulgherul ne părăsi și se duse la cușeta lui, după ce avu loc o tacită înțelegere conform căreia, de vor rămîne lucrurile la fel încă vreo cîteva ceasuri, putea să se întîmple ceva grav. După plecarea lui am dezbatut ideea asta pe toate fețele, iar eu m-am arătat hotărît împotriva ei. Se mai opuse și un alt marinar care știa că pe o navă se întreprinsese ceva asemănător împotriva căpitanului de care oamenii erau nemulțumiți, iar urmările fuseseră foarte serioase. Ni se alătură și Stimson, care coborîse curînd în teugă, așa că noi am hotărît să nu ne amestecăm în afacerea asta. În felul acesta, echipajul a fost convins deocamdată să renunțe la idee, dar nu fără a preciza că nu aveau de gînd să zacă cu mîinile în sîn multă vreme pe aceste coclauri fără să afle și motivul.

Lucrurile au rămas astfel pînă la ora patru, cînd veni ordinul ca toți oameni să se prezinte la pupa. Cam în zece minute, oamenii se întoarseră la teugă și tot complotul lor era spulberat. Dulgherul se pripise și, fără a avea nici o împuternicire din partea echipajului, se duse să-l descoase pe secund, ca să afle de ar fi fost de acord să

preia comanda navei, mărturisindu-i intenția de a-l înlocui pe căpitan ; secundul, cum îi poruncea datoria, comunică totul căpitanului, care, de îndată, ordonă echipajului să se prezinte la dunetă. De data asta însă nu au fost întâmpinați nici cu amenințări, nici cu acel aer arrogant, caracteristic omului de pe dunetă, nici cu insulte și înjurături, așa cum se așteptau oamenii. Din contra, sentimentul primejdiei care ne pîndea pe toți, suferința comună prin care treceam, păreau să-l fi domolit pe căpitan și să-i fi trezit ceva ce aduce a simțăminte umane față de semenii săi. Căpitanul întâmpină echipajul liniștit și chiar cu bunăvoință. Le spuse oamenilor ce auzise și le mărturisi că el nu credea că aveau de gînd să încerce una ca asta, pentru că întotdeauna se dovediseră oameni de treabă, ascultători care-și cunoșteau îndatoririle, iar el nu avea ce să le reproșeze. Așa că-i întrebă ce motive îi împingeau să se plîngă. Le aminti că nimeni nu-l putea acuza să se fi dovedit un căpitan prea prudent atunci cînd era vorba să întindă cît mai multe vele — ceea ce era destul de adevărat — și-i încredință că îndată ce va socoti el că e ni-merit și fără pericol, va da ordinul de întindere a pînzelor. Le mai spuse cîteva cuvinte cu privire la datoria lor în împrejurările de față, și-i trimise înapoi la teugă, arătîndu-le că socotea discuția încheiată în această privință. Totodată îi comunică dulgherului să-și amintească în mîna cui era puterea, și-i spuse că de va mai auzi vreun cuvînt de instigare din partea sa, o să-l facă să pomenească treaba asta pînă la sfîrșitul zilelor lui.

Cuvintele căpitanului avură un efect deosebit de salutar asupra marinarilor, care se întoarseră liniștiți și-și reluară treburile.

Încă două zile vîntul bătu dinspre sud și est și, în scurtele perioade cînd era prielnic, în jur pluteau prea multe sloiuri groase pentru a ne îngădui să pornim. Cu

toate astea, vremea nu mai era chiar atît de cumplit de rea. Echipajul făcea acum cart pe cart. Eu am rămas mai departe în cușeta mea, întremîndu-mă repede, cu toate că nu mă înzdrăvenisem destul ca să pot ieși pe punte. În plus, nici n-aș fi fost de vreun ajutor pentru că de aproape o săptămînă nu mîncasem mai nimic, în afară de o mînă de orez pe care mi-l băgasem cu forța în gură în ultimele zile, și eram neajutorat ca un țînc. E mare nenorocire să fii bolnav cînd te afli la teugă. E cea mai amarnică pagină din viața unui biet marinar, mai ales cînd se mai nimește și o vreme afurisită. Teuga stă închisă etanș pentru a nu lăsa apa și frigul să pătrundă înăuntru, ceilalți din echipaj sau sînt pe punte de cart sau dorm în cușetele lor, nu vorbește nimeni, lumina slabă a singurei lămpi ce atîrnă de o grindă, pare atît de chioară încît abia zărești în jur, nicidecum să mai și citești, picături de apă cad de pe grinzi și carlingile de punte, lunecă pe fața bordajului, iar teuga devine atît de umedă, întunecată și mohorîtă, ticsită de cufere și haine jilave, încît de te scoli în capul oaselor în cușetă e și mai rău decît atunci cînd stai întins. Și astea nu-s decît vreo cîteva din neajunsurile acestei vieți. Din fericire, nu-mi trebuiau îngrijiri din partea nimănui și nici medicamente, dar dacă aș fi avut nevoie de ajutorul cuiva nu știu zău unde aș fi găsit acest ajutor. Marinarii sînt într-adevăr săritori la nevoie, dar, așa cum se spune adesea și e foarte adevărat, la bordul unei nave nu e loc și pentru surori de caritate. Navele noastre comerciale au un echipaj foarte redus întotdeauna și, dacă un om se îmbolnăvește, echipajul nu se poate lipsi de încă un om care să-l îngrijească pe celălalt. Marinarul trebuie să fie întotdeauna zdravăn, iar de se îmbolnăvește e un biet nenorocit. Unul e obligat să-și facă datoria la timonă, altul să stea de veghe, și cu cît bolnavul se reîntoarce mai repede pe punte cu atît mai bine.

În consecință, îndată ce am putut să-mi reiau îndatoririle, mi-am pus hainele groase, cizmele și pălăria de mușama și m-am arătat pe punte. Nu stătusem decît vreo cîteva zile în teugă, și totuși mi se părea ciudat totul în jur. Nava era acoperită toată de gheață — punțile, bordurile, catargele, vergile, greementul. Nu erau ridicate decît două vele gabier, strîns terțarolate, toate celelalte adunate și parîmele înghețate bocnă la locurile lor, încît părea imposibil să se facă vreo manevră. Cum era și cu catargele reduse, fără arboretul zburătorilor, nava avea un aer de infirm, un aer nenorocit. Soarele se ridicase strălucitor. Zăpada a fost măturată de pe punți, deasupra s-a pus cenușă, pentru ca să putem merge, altfel scîndurile deveneau lunecoase ca oglinda. Era prea frig pentru ca să ne apucăm de vreo muncă pe navă, și nu ne rămînea decît să batem puntea pentru a ne mai încălzi puțin. Vîntul sufla tot din față, iar spre est întreg oceanul era acoperit de ghețari și cîmpuri de ghețari. La ora patru, s-a dat ordin să se încrucișeze vergile, iar omul care veni de la timonă ne spuse că din ordinul căpitanului ținuse capul spre nord-nord-est. Ce putea însemna una ca asta ? Cele mai aiurite presupuneri începură să circule. Unii ziceau că ne îndreptăm spre Valparaiso unde o să rămînem peste iarnă, alții că urma să scăpăm de ghețuri și apoi să traversăm Pacificul în partea cealaltă și să ne întoarcem acasă pe la Capul Bunei Speranțe. Curînd însă am auzit, și apoi ne-am convins de adevăr, că ne îndreptăm spre strîmtoarea Magellan. Vestea se răspîndi îndată pe navă, și toate limbile se dezlegară și începură să discute despre perspectiva asta. Nici unul dintre marinari nu mai trecuse prin strîmtoare, dar eu aveam în cufăr relatarea călătoriei prin acele locuri a navei *A. J. Donelson*, din New York, care trecuse prin strîmtoare cu cîțiva ani mai înainte. Relatarea aparținea

căpitanului și era cît se poate de favorabilă. Curînd o citiră toți de la bord, și fiecare își dădea cu părerea. Hotărîrea căpitanului nostru avu un efect salutar pentru că cel puțin ne-a oferit un subiect de gîndire și discuții, ne-a mai alungat plictisul rutinei și ne-a abătut gîndurile de la monotona dezolare în care trăiam, meditînd numai la perspectivele nenorocite ce ne așteptau. Schimbînd noi direcția, vîntul ne era acum prielnic, așa că am pornit bine la drum, lăsînd grosul cîmpurilor de gheață în urma noastră și era și asta ceva.

Pentru că stătusem destul de mult sub punte, mi se cam duseseră bătăturile de la mîini, așa că atunci cînd am fost nevoit să trec prima dată iar la parîme mi-a venit tare greu, dar, după cîteva zile, erau din nou bătucite, și îndată ce am putut deschide gura suficient ca să mestec o bucată de carne sărată de vacă și niște pîine marinărească mă țineam din nou pe picioare.

Duminică 10 iulie. Latitudinea de cincizeci și patru de grade și zece minute, longitudinea de șaptezeci și nouă de grade șapte minute. Aceasta a fost poziția noastră la amiază. Soarele se ridicase strălucitor, ghețurile rămăseseră cu totul în urma noastră și lucrurile apăreau acum într-o lumină mai veselă. Ne-am scos pe punte hainele groase și pantalonii și i-am agățat în arboradă pentru ca vîntul și cele cîteva ceasuri de soare să le mai zvînte puțin și, după ce-am obținut îngăduința bucătarului, am umplut bucătăria cu ciorapi și mănuși puse la uscat. Au fost scoase și cizmele, iar după ce-am obținut niște catran și unsoare, le-am mai tras cîte un strat zdravăn și lor. După masă, tot echipajul a fost pus la treabă, am ridicat ancorele pe punte, am verificat legăturile lanțurilor etc., etc. Au fost scoase palancurile de ancoră și instalate și, după două sau trei ceasuri de muncă grea, în frig, amîndouă ancorele erau gata pregătite pentru a fi folosite în orice clipă ; au

mai fost aduse încă vreo două ancore de halaj, o parîmă groasă de remorcaj pusă colac pe gura magaziei prova și am pregătit și o saulă lungă de sondă. Acum, cînd aveam ceva de făcut, ne-am recăpătat și cheful, și cînd am trecut la palancuri ca să punem ancorele la loc, în ciuda prive-
liștii dezolante din jur, am început să cîntăm *Cu inimă, băieți*, cu toții în cor. Secundului i-a făcut plăcere, și fre-
cîndu-și mîinile, ne strigă :

— Așa, copii ! Să nu te dai bătut niciodată ! Așa arată un echipaj de oameni încercați !

Căpitanul se arată și el pe dunetă auzindu-ne cum cîntăm și-i spuse pasagerului, destul de tare ca să-l audă și omul de la timonă :

— E un echipaj minunat. Atîta vreme cît mai rămîn destui ca să formeze un cor, o să-i auziți cîntînd !

Aceste pregătiri ale cablurilor și ancorelor se făceau în vederea trecerii prin strîmtoare, pentru că, drumul fiind întortocheat, cu mulți curenți, ești nevoit să rămîi de multe ori la ancoră. Nu era nici asta o perspectivă prea plăcută, pentru că, dintre toate corvoadele pe care e ne-
voit să le facă un marinar în zonele reci, nici una nu-i mai anevoioasă decît manevrele la ancoră. Trebuie să ridici lanțurile grele și să tragi parîmele pe punte cu mîinile goale, să manevrezi cablurile, parîmele dublin, să tragi la bord parîmele de geamandură mustind de apa care ți se strecoară pe sub mîneci și îngheață acolo, să cureți nările de ancoră, să pornești la drum și apoi să fii gata să anco-
rezi în orice moment din zi sau noapte, să stai de veghe și să nu-ți scape nici o stîncă, banc de nisip sau schimbare a curentului de maree, în fine, acestea toate nu-s decît vreo cîteva din greutățile unei astfel de navigații pe care e nevoit să le înfrunte marinarul. Indiferent ce se întîmplă, marinarul nu vrea să aibă de-a face cu manevrele de

ancoră între un port și altul. Unul dintre tovarăși dădu, din nefericire, peste o jumătate de ziar vechi în care se povesteau pățaniile prin strîmtoare ale unui bric din Boston, mi se pare *Peruvian*, care-și pierduse toate cablurile și ancorele, de două ori eșuase și ajunsese la Valparaiso mai mult o epavă. Povestea asta am comparat-o cu cea despre nava *A. J. Donelson* și ne făcu să ne gîndim cu mai puțină încredere la trecerea prin strîmtoare, mai ales că nici unul de la bord nu parcursese drumul acesta și se auzise că nici căpitanul nu avea toate hărțile necesare. Dar am fost scutiți de alte păreri despre această experiență pentru că a doua zi, cînd trebuia să fim în apropierea Capului Pillars, promontoriul de sud-vest al gurii de intrare a strîmtoarii, dinspre est se porni o furtună, însoțită de ceață groasă, de nu puteam vedea nici măcar la o jumătate de lungime de navă înaintea noastră. Furtuna, bineînțeles, puse capăt proiectului de intrare în strîmtoare pentru moment, deoarece un uragan care-ți suflă din față nu e cel mai nimerit prilej pentru a naviga prin acele locuri primejdioase și dificile. Părea că vremea asta avea să dureze o bună bucată de vreme, și o săptămînă sau chiar două nu aveam de gînd să răzbim spre strîmtoare, așteptînd împrejurări mai prielnice. Așa că am brațat vergile cu murele în babord, am pus prova spre sud, și din nou am pornit spre Capul Horn.

Capitolul XXXII DUBLĂM CAPUL HORN

Prima dată cînd am avut de gînd să dublăm Capul Horn ajunsesem la latitudinea sa, dar eram cu o mie șapte sute de mile mai la vest ; după ce încercasem să pătrundem în

Strîmtoarea Magellan, parcursesem o bună bucată de drum spre est așa că acum ne aflam la numai patru sau cinci sute de mile de cap. Nutream mari speranțe că de data asta vom scăpa de ghețuri, socotind că furtunile de est, care dominaseră toată vremea, le vor fi împins spre vest. Avînd vîntul la două carturi înaintea traversului, cu vergile puțin brațate, gabierii strîns terțarolați și trinca doar cu o terțarolă, am înaintat repede spre sud. Cu fiecare cart, cînd ajungeam pe punte, aerul devenea tot mai rece, iar talazurile păreau tot mai mari. Cu toate astea nu vedeam nici urmă de ghețuri, și aveam mari speranțe că de data asta vom scăpa de ele cînd, într-una din după-amieze, pe la ora trei, tocmai în vreme ce ne făceam și noi siesta sub punte, auzim deodată o voce puternică și speriată chemîndu-ne : „Tot echipajul pe punte !“

— Iute, iute, oameni buni, nu mai stați să vă trageți nădragii altfel ne paște nenorocirea !

Am sărit din paturi și ne-am repezit pe punte. Cu voce puternică și ascuțită, căpitanul dădea ordine, de parcă era vorba de viață și de moarte. Am alergat într-un suflet la brațele din pupa, fără să stăm să ne mai uităm să vedem ce aveam în față, pentru că nu era nici o secundă de pierdut. Cîrma era pusă, banda în bordul din vînt, vergile se cutremurau și nava se afla pe punctul de a face volta. Încet, cu mare trudă, am reușit să punem în mișcare parîmele înțepenite și manevrele înghețate, pentru a orienta vergile, toate mișcîndu-se împiedicat, scîrțîind și troznind în toate chipurile, de parcă trăgeam de o scîndură prinsă de ghețuri. Nava făcu frumos volta în vînt, vergile fură stăpînite, nava porni cu murele în celălalt bord, lăsînd în urmă un iceberg imens care ajunsese chiar sub traversul nostru babord, apărînd brusc din ceață, cu crestele sale înalte, mult deasupra vîrfurilor catargelor noastre, în

vreme ce, de cealaltă parte a ghețarului, se zăreau nedeslușit cîmpuri de gheață întinse, săltînd și coborînd o dată cu mișcarea valurilor. De data asta scăpasem, ne îndreptam iar spre nord, dar, de n-ar fi fost agerimea ochiului omului de veghe, în cîteva minute ne-am fi izbit de iceberg și resturile bătrînei noastre corăbii ar fi rămas să plutească în derivă prin Pacificul de Sud. Am navigat cîteva ceasuri numai spre nord, am făcut volta în vînt și, cum direcția acestuia se schimbase, am pornit spre sud-est. Cît a fost noaptea de lungă am stat de veghe cu atenție în toate părțile punții și, ori de cîte ori se zărea gheață într-un bord sau altul, se manevra cîrma și orientam brațele. Lucrînd iute, am ferit nava de lovituri. Obișnuitele strigăte de alarmă : „Gheață în prova“, „Gheață în bordul de sub vînt“, „Alt iceberg !“ și pe același ton, urmate de comenzi scurte păreau să ne readucă în aceeași stare în care fusesem cu o săptămînă în urmă. În timpul cartului nostru pe punte, de la miezul nopții la patru dimineața, vîntul începu să bată chiar din față, cu zloată și grindină, și am stat la capă, cu gabierul trinca terțarolat toată vremea. În timpul cartului următor nava a rămas într-un calm plat, însoțit de o ploaie pătrunzătoare, după care se porni vîntul dinspre vest și cerul se limpezi, așa că acum puteam vedea tot oceanul blocat de ghețuri și ar fi trebuit să manevrăm printre ele dacă n-ar fi fost vîntul din față și apoi calmul. Deci înaintarea noastră s-a oprit aici, am făcut volta din nou în vînt și am pornit către nord est. Dar nu pentru a ajunge la Strîmtoarea Magelan, ci pentru a mai face o încercare de a depăși Capul Horn, mai departe, spre est, deoarece căpitanul era hotărît să dubleze capul acesta, dacă încăpățînarea noastră putea face minuni. Și, după cum spunea el, a treia încercare nu dă greș niciodată.

Profitînd de vînt prielnic, curînd ne-am îndepărtat de cîmpurile de gheață și, pe la amiază, nu se zăreau decît mici insule răzlete de ghețuri plutind ici și colo pe fața oceanului. Soarele se arătase strălucitor, marea era de un albastru adînc, pătat de crestele albe de spumă ale valurilor care se ridicaseră înalte, stîrnite de o furtună de sud-vest. Nava noastră gonea despicînd fața oceanului neîngrădit de ghețuri, de parcă și ea era bucuroasă de a fi scăpat de ele. Ici colo, se mai zăreau iceberguri, care mai mici, care mai mari, de felurite forme și mărimi, reflectînd razele soarelui, și îndreptîndu-se încet spre nord, împinse de furtună. Era o deosebire atît de mare față de priveliștea de mai înainte, un spectacol nu numai plin de frumusețe, ci și de viață, pentru că nu-ți trebuia decît puțină imaginație pentru a-ți închipui că aceste mase erau însuflețite și că se rupseseră de înfiorătoarele cîmpuri groase de ghețuri, iar acum își croiau drum, împinse de vînt și de curent, unele singuratic, altele adevărate flote, către regiuni mai blînde. Nici un penel n-a reușit să redea cu adevărat imaginea unui iceberg. În picturi, apar doar ca niște ciudate mase, înghesuite pe fața mării, pe cînd adevărata lor frumusețe și măreție stau în mișcarea lor domoală, semeată, cu vîrtejurile de zăpadă pe creste, geamătul și troznetul înfiorător al fiecărei bucăți, ceea ce pictura nu poate reda. Aceasta e imaginea unui ghețar imens, în vreme ce micile cîmpuri de gheață, plutind departe, pe o mare liniștită, în lumina unei zile senine, arată ca niște minunate insulițe de safir.

O bună bucată am mers spre nord-est, am făcut volta spre est și, după ce-am navigat astfel vreo două sute de mile, ajungînd în apropierea coastei de vest a Țării de Foc, care ne oferea adăpost, unde n-am mai văzut nici

un fel de ghețari, în fine, pentru a treia oară am pus prova spre sud ca să încercăm ocolirea Capului Horn. Vremea continuă să fie senină și rece, iar pe o furtună puternică de vest ne apropiam iute de latitudinea capului, avînd perspectiva de a-l înconjura curînd. Într-o minunată după-amiază, un om care se urcase în vîrfurile catargului pentru a schimba niște palancuri, strigă din răspuțuri, cu evidentă bucurie : „Corabie-n depărtare !“. De cînd plecasem din San Diego nu mai văzusem nici pămînt, nici vreo altă navă și numai cei care au traversat un întreg ocean își pot imagina emoția pe care o poate provoca la bord o astfel de veste. „O navă !“ strigă bucătarul, dînd buzna afară din bucătărie, „O navă“, strigă un marinăr împingînd capacul tambuchiului pentru a le da de veste celor din teugă, care săriră îndată din cușete și se repeziră pe punte, „O navă“, strigă și căpitanul pe gura tambuchiului către pasagerul din cabină.

În afară de bucuria care ne încerca la vederea unei corăbii și a unor ființe omenesti în aceste colțuri uitate de lume, era foarte important să putem lua legătura cu nava respectivă, pentru a afla dacă erau ghețari spre est și pentru a verifica longitudinea, deoarece noi nu aveam cronometru și fusesem purtați atîta vreme în derivă încît aproape că pierdusem posibilitatea de estimă, iar ocaziile de a face observații după lună nu sînt nici prea frecvente și nici prea sigure la Capul Horn. Din aceste diferite motive, mica noastră colectivitate încerca o stare de puternică emoție, oamenii făceau tot felul de presupuneri și gîndeau la comenzile pe care avea să le dea căpitanul, cînd deodată omul din arboradă strigă : „Altă navă, mult în prova, bordul din vînt“. Era puțin cam ciudat, dar cu atît mai bine, și nimic nu ne putea clinti convingerea că era vorba de corăbii. În cele din urmă, cel cocoțat pe

catarg ne strigă că el socotea că era totuși vorba de pământ.

— Pământ e-n ochii tăi ! replică secundul care se uita prin lunetă. Sînt ghețari, îi văd bine, și-s tot atît de sigur cum sînt convins că o scară are fuștei !

După cîteva minute s-a văzut că secundul avea dreptate. Și toate speranțele noastre s-au desumflat. În loc să vedem ceea ce doream noi mai tare, am zărit ceea ce ne trezea mai multă spaimă și sperasem atît să nu mai întîlnim vreodată. Curînd ghețarii au rămas în urmă, după ce-am trecut la vreo două mîle depărtare de ei și, la apusul soarelui, orizontul era curat în toate direcțiile.

Avînd vînt favorabil, curînd am ajuns și am depășit latitudinea Capului Horn, iar după ce-am înaintat destul de mult spre sud, pentru a-l evita cît mai bine, am început să mergem spre est, cu speranța că îl vom dubla și vom porni apoi spre nord de cealaltă parte în numai cîteva zile. Dar ghinionul părea să se țină scai de noi. N-am mers nici patru ceasuri în această direcție și se lăsă un calm plat, apoi, după jumătate de oră, norii acoperiră tot cerul, și se porniră cîteva rafale de vînt răzlețe, scuișind lapoviță și zăpadă dinspre est, iar la numai un ceas după aceea stăteam la capă, cu gabierul mare strîns terțarolat, derivînd sub vînt, mînați de cea mai turbată furtună de care am avut parte, suflînd dinspre est, chiar în fața noastră. Părea că demonul acelor locuri fusese stîrnit și văzînd că noi aproape, aproape era să-i scăpăm printre degete, se repezise asupra noastră cu puteri înzecite. Marinarii spuneau că fiecare rafală care zgîlțîia sarturile și șuiera prin arboradă îi spunea bătrînei nave :

— Nhuuu ! N-ai să treci ! Nhuu ! N-ai să treci !

Am derivat în chipul acesta vreme de opt zile. Uneori, în special spre prînz, se lăsa un calm plat, o dată sau de

două ori acolo unde ar fi trebuit să fie soarele se arată pentru cîteva momente un bumb mic de aramă, dinspre vest se stîrni o rafală sau două de vînt, dîndu-ne speranțe că, în fine, va veni și vînt prielnic. În primele două zile am și întins pînzele la aceste pale de vînt, desfăcînd iute terțarolele și trăgînd din răsputeri de manevrele velelor inferioare. Și totul pentru a descoperi că furtuna se pornea din nou, punîndu-ne iar la muncă, așa că mai apoi am renunțat să ne mai agităm la fiecare părere de vînt bun și am rămas la capă, cu velele strîns terțarolate. Aci era mai puțină zăpadă și grindină decît mai în vest, în schimb aveam parte de ceea ce îi e marinarului mai urît la latitudinile friguroase — ploaie măruntă. Viscolul te orbește și e tare periculos cînd te prinde în apropierea coastei, dar, dacă vrei să mă chinuiți cu adevărat, atunci dați-mi ploaie pe un ger bun. Viscolul te pune în mișcare și, în plus, nu te udă pînă la piele — lucru foarte important pentru un marinar, dar de o ploaie de aceea care nu se mai sfîrșește nu există scăpare. Umezeala îți ajunge pînă în oase și nu te ajută nici un mijloc de protecție. De multă vreme nu mai aveam nici un fel de veșminte uscate, și cum marinarul nu și le poate zvînta decît la soare, nu ne rămînea nimic altceva de făcut decît să ni le punem pe cele mai puțin jilave. La capătul fiecărui cart, cînd coboram sub punte, ne scoteam hainele și le storceam bine, cîte doi oameni apucînd fiecare de cîte un capăt al nădragilor și răsucind zdravăn, iar cu jachetele procedam la fel. Ciorapii, mănușile, toate erau stoarse și apoi puse să se mai zvînte, frecîndu-se de peretele navei. După care, pe pipăite, ne alegeam alte veșminte mai puțin ude, le îmbrăcam pentru a fi gata oricînd, la prima chemare, apoi ne culcam, acoperindu-ne cu păturile, și dormeam pînă răsunau trei bătăi în capacul tambuchiului și auzeam

nenorocitul strigăt, tărăgănat, de pe punte : „Hei ! Voi cei de la bulinele tribord ! Patru bătaie de clopot ! Se aude ?“ la care, din teugă, venea răspunsul morocănos : „Da, da, bine“ și iarăși ieșeam afară.

Pe punte ne întâmpina întunericul și fie un calm plat cu ploaie, care turna fără contenire, fie, mai adesea, o furtună cumplită de prova, însoțită tot de ploaie, care ne lovea orizontal. Uneori, pentru variație, măi venea și zloată sau grindină. Punțile stăteau acoperite de apă, care leorbăia dintr-un bord în altul, picioarele ne erau ude continuu, pentru că cizmele nu puteau fi stoarse așa cum făceam cu izmenele, și nici un fel de unsoare nu rezista la udătura asta permanentă. De fapt nu s-a pomenit niciodată ca pe o vreme ca asta să nu ai picioarele ude și reci, și nu-i unul dintre cele mai mici neajunsuri care formează tabloul general al nenorocirilor unei călătorii în timp de iarnă, pe la Capul Horn. Când carturile se schimbau, oamenii nu-și adresau decât foarte puține cuvinte, omul de rînd trecea la timonă, secundul își lua locul pe puntea centrală, oamenii de veghe lîngă bordurile provei, fiecăruia îi revenea un minuscule spațiu pe care-l bătea înainte și-napoi, între o cavilă și alta, pentru că puntea era prea alunecoasă din cauza apei și a gheții ca să-ți îngăduie să mergi. Pentru ca să putem totuși merge de colo colo, lucru absolut necesar ca să mai treacă timpul, unuia i-a venit în minte ideea de a turna nisip pe punte, după care, ori de cîte ori nu ploua prea tare ca să-l spele, presăram nisip adus pentru bricuit peste bordul din vînt al dunetei și parțial al punții centrale, celei din prova, formînd astfel o bună promenadă, pe unde ne preumblam încoace și-ncolo, doi cîte doi, ceasuri la rînd, în cursul lungilor, plicticoaselor și nenorocitelor noastre carturi. Între o bătaie de clopot și alta părea să treacă cîte un

ceas sau două, în loc de jumătatea de oră reglementară, și o eternitate pînă cînd răsunau cele opt bătăi atît de mult așteptate. Singura noastră preocupare era să facem cumva să treacă timpul. Căutam orice mijloc care putea să mai rupă monotonia ucigătoare a timpului, și chiar și cele două ceasuri de stat la cîrmă, care ne reveneau pe rînd fiecăruia, tot la al doilea cart, erau așteptate cu nerăbdare. Acum păreau să ne fi lăsat în pană chiar și lungile povești cu care ne umpleam întotdeauna rutina carturilor, pentru că fusesem atît de multă vreme împreună, încît auzisem de mai multe ori istoria fiecăruia dintre noi, pînă cînd le știam pe de rost. Fiecare cunoștea biografia tuturor celorlalți, încît, cu adevărat, ne împărtășisem tot ce se putea împărtăși. Nu aveam nici chef să mai cîntăm sau să mai facem glume și, de fapt, orice chicoteală sau rîs suna ciudat în urechile noastre, devenea de nesuportat, ca și fluieratul sau glasul oricărui instrument de suflat. Nici măcar ultima resursă — schimbul de păreri asupra viitorului — nu ne mai interesa, pentru că ne reteza orice chef starea de deprimare și primejdia permanentă și reală în care ne aflam, deoarece în fiecare zi ne așteptam să ne trezim din nou plutind printre ghețuri. De la obișnuitul „cînd om ajunge acasă” am trecut, pe nesimțite, la „dacă vom ajunge acasă”, și acest ultim subiect a fost și el părăsit printr-un fel de tacită înțelegere.

Aceasta era starea noastră cînd se produse o schimbare în cartul nostru, oferindu-ne un prilej neașteptat de a alunga monotonia. Unul dintre tovarășii mei fu nevoit să rămînă în teugă vreme de două, sau trei zile, din cauza unei mîini umflate — în climatul acesta rece cea mai mică zgîrietură sau tăietură devine rană — și în locul lui fu trimis dulgherul. Era mană cerească pentru noi și ne băteam care să facă de cart împreună cu el. Cum „Sur-

celuță“ nu fusese prea mult la școală și amîndoi avusesem destule confruntări, bineînțeles că am început să ne preumblăm împreună pe punte. Omul era finlandez, dar vorbea bine engleza, și-mi povesti o mulțime de lucruri despre țara lui, obiceiurile, negoțul, îmi vorbi despre orașele de acolo, și atît cît știa și el despre forma de guvernare. Îmi istorisi călătoriile sale, cum a sosit pentru prima oară în America, cum făcuse curte unei fete și apoi urmase căsătoria. Se însurase cu o fată din țara lui, croitoreasă, pe care o întîlnise în Boston. Eu nu prea aveam ce să-i spun despre viața tihnită, sedentară de acasă și, în ciuda tuturor eforturilor noastre de a mai lungi poveștile pe vreo cinci șase carturi, pînă la urmă am descoperit că nu aveam ce ne spune, așa că l-am trecut altui tovarăș și m-am întors la propriile mele resurse.

Am pus la punct un sistem bine chibzuit de a-mi omorî timpul, care îmi ușura ceasurile grele de cart, făcîndu-le să treacă în același timp în chip folositor. De îndată ce ajungeam pe punte și-mi luam postul de patrulare în primire, începeam să repet în ordine o seamă de cunoștințe pe care le aveam în minte : tabla înmulțirii, sistemul măsurilor și greutateilor, numeralele în limba băștinașilor din Insulele Sandwich, apoi statele aparținînd Uniunii, împreună cu capitalele lor, comitatele Angliei și orașele de reședință, regii Marii Britanii în ordinea în care au domnit și multe alte lucruri. Cu astea încheiam partea cu datele și, repetîndu-le într-adins cu pauze mari, îmi țineau de urît pînă la primele două bătăi de clopot. Apoi urmau cele zece porunci, capitolele cărții lui Iov și alte cîteva pasaje din scriptură. În ordine — și nu mă abăteam decît arareori de la această rînduială — urma apoi *Naufragiații* lui Cowper, unul din poememele mele preferate, și ritmul său solemn, aerul întunecat, ca și întîmplările pe

care se baza îl făceau să fie foarte potrivit cu atmosfera cartului pe care îl petreceam eu pe marea aceea pustie. Apoi versurile lui către Mary, discursul pentru Jackdaw și un scurt fragment din *Taifasul* (excelam în Cowper pentru că, din întâmplare, aveam unul din volumele sale de poeme în cufăr, *Ille et nefasto* de Horațiu, apoi Goethe — *Contele König*). După ce terminam și cu acestea, îmi îngăduiam să mă gândesc la lucruri mai generale, din câte îmi puteam aduce aminte, atît în proză cît și în versuri. Cu aceste expediente, la care se mai adăugau din cînd în cînd serviciul la timonă, ridicarea lochului la bord sau cîte un drum pînă la tambuchiul teugii să iau o gură de apă, trecea și cel mai lung cart, dar respectam cu atîta rigurozitate recitativele mele tăcute încît la un moment dat, eram în stare să spun a cîta bătaie de clopot urma, dacă nu eram întrerupt de treburile navei.

Carturile de sub punte nu variaua cu mult mai mult decît cele de afară. Renunțasem la spălat, cusut, citit, și nu făceam nimic decît să mîncăm, să dormim, să stăm de cart, ducînd ceea ce s-ar putea denumi viața obișnuită de la Capul Horn. Teuga era prea neprimitoare pentru a sta degeaba, așa că, atunci cînd coboram, ne și băgam în cușete. Pentru a împiedica să intre apa de ploaie și de la valurile ce se spărgeau trecînd peste prova, eram nevoiți să ținem tambuchiul închis tot timpul, așa încît înăuntru nu mai intra deloc aer. Și în gaura aceea neîncăpătoare, umedă, respiram un aer atît de greu încît lampa, care se bălăngănea agățată de grindă în mijloc, uneori avea o flacără albastruie, împrăștiind un miros urît. Cu toate astea, n-am fost niciodată mai sănătos decît în acele trei săptămîni de trai în acest chip. Am pus pe mine carne, zdravăn, și mîncam cu toții ca niște căpcăuni. Cînd coboram sub punte după fiecare cart, înainte de a ne culca,

curăţam gamela de carne şi coşul de pîine. Dimineaţa şi seara fiecare îşi dădea pe gît sfertul lui de galon de ceai, şi era bucuros şi de atît, şi nici un nectar, şi nici o ambrozie nu au fost vreodată mai dulci leneşilor muritori decît ne erau nouă cana de ceai fierbinte, un biscuit tare, o felie de carne sărată de vită, după un cart pe punte. Cu siguranţă, ajunseseam nişte animale şi dacă traiul acesta ar fi durat un an şi nu numai o lună, am fi fost doar cu puţin mai umani decît parîmele navei. În tot acest timp nu s-au atins de noi nici briciul, nici peria, nici o picătură de apă de spălat, în afară de cea de ploaie şi împrăscăturile talazurilor, pentru că apa dulce era raţionalizată. Şi cine era nebunul să se dezbrace gol pe punte şi să se spele cu apă de mare, cu zăpadă, sau chiar gheaţă, în vreme ce termometrul arată zero grade ?

După aproape opt zile de furtună continuă dinspre est, vîntul începu să se rotească din cînd în cînd puţin spre sud, dar bătea din răputeri, aşa încît, cum noi ajunsesem mult spre sud, am putut să braţăm vergile puţin şi să pornim cu cîtă velatură ne îngăduia nava. Aceste răgazuri durau doar scurt timp şi, mai curînd sau mai tîrziu, vîntul iar începea să sufle dinspre vechiul cart. Cu toate astea, profitam de fiecare schimbare şi mai înaintam puţin şi, încet, încet, ne îndreptam spre est. Într-una din nopţi, după o astfel de rotire a vîntului, cînd tot echipajul fusese în picioare o lungă perioadă, cartul nostru a rămas pe punte. Vela mare atîrna ținută numai de cargafungi, gata de a fi întinsă de era nevoie. Furtuna se dezlănţui cu tot mai multă forţă, grindina şi zăpada se repezeau asupra navei ca tot atîtea furii, şi, în plus, era şi o beznă cumplită în noaptea aia. Vela mare flutura şi se zbătea cu nişte bubuituri ca de tunet, iar căpitanul se arată pe punte şi ordonă să fie strînsă. Secundul avea de gînd să

cheme tot echipajul, dar căpitanul îl opri, spunînd că oamenii vor cădea doborîți de oboseală dacă vor fi aduși atît de des pe punte și, dacă tot trebuie să stea pe punte cartul nostru, foarte bine poate face și manevra asta ca oricare alta. Drept urmare, ne-am urcat pe vergă și n-am să uit niciodată munca aia. Cartul nostru era foarte redus, unii căzuseră bolnavi, alții rămăseseră în California, încît, dacă un om era la timonă, în afară de mine, mai era al treilea secund și încă trei oameni care să urce în arboradă. Așa încît, în cel mai bun caz, puteam încerca să strîngem vela doar de pe o jumătate de vergă odată. Ne-am urcat pe jumătatea din vînt a vergii și ne-am apucat de treabă, străduindu-ne să strîngem bucata aceea de velă. Verga pe care stăteam avea o pojghiță de gheață, săcheții, țapapia și marginea de cădere a velei erau țepene și tari ca niște sîrme, iar vela propriu-zisă parcă era făcută dintr-o tablă de aramă. Suflau rafale de uragan adevărat, care, din cînd în cînd, mai aduceau și cîte un val de ninsoare, ploaie sau grindină. Trebuia să domesticim pînza aceea tare izbind-o cu mîinile goale. Nimeni nu avea curajul să-și pună mînuși, fiindcă, dacă îți aluneca mîna erai un om pierdut. Toate bărcile erau amarate la locul lor și nu exista nici un mijloc la îndemînă care putea fi coborît pe mare pentru a salva un om. Așa că aveam nevoie de toată puterea degetelor lăsată de la Dumnezeu. De mai multe ori am reușit să întindem vela pe vergă, dar de fiecare dată vîntul ne-a smuls-o din mîini înainte de a apuca noi s-o legăm bine. Era nevoie de mai mulți oameni pe vergă pentru a petrece capetele baierelor de învergare, iar după ce reușeam totuși să le petrecem nu eram în stare să facem noduri destul de zdravene ca să țină. Uneori trebuia să dăm drumul la toate pentru a ne lovi palmele de velă ca să nu ne degere. După o vreme,

care ni s-a părut o veșnicie, am reușit să stringem partea din vînt a velei și am trecut la partea de sub vînt. Aici a fost și mai rău, pentru că vela fusese împinsă departe de vînt, iar verga era și aplecată din cauza înclinației navei, așa că trebuia s-o tragem toată înapoi. După ce-am reușit să legăm vela la capetele de vergă, mijlocul ei rămase fluturînd în vînt, și deci mai aveam o muncă de făcut. În cele din urmă, am izbutit s-o legăm toată ca lumea, dar stăteam pe vergă de un ceas și jumătate, care ni se păruse un secol. Tocmai se auziseră cinci bătăi de clopot cînd ne urcaserăm în arboradă, iar îndată ce-am ajuns din nou pe punte clopotul bătut de opt ori. S-ar putea să pară că munceam încet, dar, ținînd seama de starea în care se aflau toate și că eram numai cinci oameni la o velă ce avea jumătate din suprafața velei mari de pe *Independence*, navă cu șaiszeci de tunuri, cu șapte sute de oameni la bord, nu e chiar o minune că n-am fost ceva mai iuți. Eram fericiți că ne-am trezit pe punte, și încă și mai fericiți că puteam coborî în teugă. Cel mai bătrîn marinăr din cart spuse în vreme ce cobora în teugă : „N-am să uit niciodată verga mare. Mi-a pierit tot cheful de marinărie. Distracția-i distracție, dar decît să te pună să strîngi numai cîte o jumătate de velă odată, în largul Capului Horn, mai bine te omoară creștinește“.

În cea mai mare parte a următoarelor două zile, vîntul a rămas destul de statornic dinspre sud. Am înaintat evident destul de mult și aveam mari speranțe să scăpăm curînd de Capul Horn, dacă nu cumva și scăpasem. Nu ne puteam încrede prea mult în estima noastră, pentru că nu prea se iviseră ocazii de stabilire a punctului navei și derivasem atît de mult încît calculele noastre s-ar fi putut să nu fie prea realiste. Dacă avea să se însenineze suficient pentru a stabili poziția sau dacă am fi avut ocazia

să zărim pământul, atunci știam unde sîntem așa încu depindeam cu totul de aceste circumstanțe favorabile sau de întîlnirea cu o navă dinspre est.

Vineri, 22 iulie. În această zi am avut parte de o furtună statornică dinspre sud-est și am mers cu velele strîns terțarolate, și vergile puțin încrucișate în bordul dinspre vînt. Norii s-au mai împrăștiat și dădeau semne că se va însenina. După-amiază eram sub punte împreună cu domnul Hatch, al treilea secund și alți doi oameni, aducînd rația de pîine din rezerva de provizii, cînd, deodată, pe scara tambuchiului se arătă o rază de soare pătrunsă pe gura spiraiului, luminînd totul înăuntru și încălzind inima tuturor. Nu mai trăisem scena asta de săptămîni întregi, era un semn de bun augur, mană cerească. Chiar și pe cea mai tăbăcită și mai dură figură se putea citi emoția acestui eveniment. Chiar în clipa aceea am auzit un strigăt puternic, repetat apoi pe toată puntea, iar secundul îl chemă pe gura tambuchiului pe căpitan, care se afla în cabină. N-am putut desluși ce-i spunea, dar căpitanul făcu vînt scaunului și ieși deîndată pe punte. Nu ne dădeam seamă ce se întîmplase și, cu toate că ardeam de dorința de a afla, disciplina navei nu ne îngăduia să părăsim o treabă începută. Cu toate că nimeni nu ne striga și pe noi pe punte, am priceput că nu era un motiv de alarmă. Ne-am străduit să terminăm mai repede ce aveam de făcut, cînd deodată apăru chipul tuciuriu al bucătarului ițindu-se din oficiu și domnul Hatch îl strigă să afle ce se întîmplase.

— Pământ, sir ! N-ați auzit că strigau pământ ? Căpitanul zice că-i Capul Horn.

Vestea ne-a dat un nou imbold, am terminat iute și am ieșit pe punte. Iată pământul, exact în babord, și se îndepărta încet înapoia traversului. Toată lumea privea

pămîntul : căpitanul și secundul de la dunetă, bucătarul din ușa bucătăriei, marinarii de la teugă. Chiar și domnul Nuttall, pasagerul nostru, care se retrăsese în cochilia lui vreme de o lună de nu-l mai zărise nimeni aproape, încît mai că și uitasem de existența lui, se arătă la lumină ca un fluturaș și țopăia de colo colo ca o pasărică.

Uscatul acela se dovedi a fi Insula Statelor, la est de Capul Horn, și oferea o priveliște atît de dezolantă cum n-aș mai vrea să văd vreodată — golașă, foarte accidentată, încinsă de stînci și gheață, iar ici și colo, printre stîncării, cîte un fir de vegetație pipernicită. Era un loc cum nu se poate mai nimerit pentru întîlnirea a două oceane, departe de zonele civilizate, înfruntînd rafalele de viscol ale unei ierni eterne. Dar, deși era atît de dezolant, pămîntul acela ne oferea o priveliște emoționantă, nu numai că era primul petec de uscat pe care-l vedeam de la plecare, ci ne demonstra că dublasem Capul Horn, ne aflam în Atlantic, iar dacă vîntul ținea așa încă douăzeci și patru de ore puteam da cu tifla oceanului de sud. Ne mai indica totodată latitudinea și longitudinea mai bine decît orice fel de calcule, și acum căpitanul știa cu precizie unde ne aflam, la fel de bine de parcă am fi fost în largul cheiului Long.

În atmosfera aceea de bucurie generală, domnul Nuttall spuse că ar fi vrut să coboare la țărmul insulei, să cerceteze el acel loc pe care, probabil, nu pusese piciorul ființă omenească. Dar căpitanul îl trimise să vadă și insula și să ia toate mostrele pe care le dorește în [...] altă parte, și asta mai înainte de a se coborî vreo barcă și a face nava să întîrzie chiar și numai o secundă pentru el.

Pămîntul rămase treptat în urmă și, la apusul soarelui, Atlanticul se întindea senin dinaintea noastră.

Capitolul XXXIII SPRE NORD !

Cînd dublează Capul Horn, venind din Pacific, de obicei navele țin drumul la est de Insulele Falkland, dar, deoarece acum se stîrnise un vînt de sud-vest, puternic, sta-tornic, arătînd toate semnele că va fi de durată și fără innourări, căpitanul se arătă hotărît să pornească drept spre nord de îndată, trecînd între continent și insule, pentru că ne cam săturasem de latitudinile înalte. În consecință, la ora opt, cînd trecu alt om la timonă, se dădu ordinul de a păstra capul spre nord și tot echipajul a fost pus la treabă, încrucișînd vergi și întinzînd vele. Într-o clipă, pe toată nava se răspîndi vestea că de-acum căpitanul pusese nava sub vînt, cu prova orientată drept spre Boston, lăsînd Capul Horn chiar în pupa. Fu un moment de entuziasm. Toată lumea muncea cu nădejde și chiar și cei doi bolnavi ieșiră pe punte să dea o mîină de ajutor la fungi. Vîntul bătea dinspre sud-vest, cu tărie de furtună, încît o navă care ar fi mers cu vîntul din față n-ar fi putut să păstreze decît o singură velă strîns terțarolată. Dar noi mergeam cu furtuna din spate, și puteam ridica vele. Așa că oamenii urcară în arboradă, desfăcură o terțarolă de la gabieri și ridicară vela trinca terțarolată. Cînd am ajuns la manevrele pentru ridicare la mărul catargului a vergilor gabierilor și tot echipajul se strînse la fungi, am început să cîntăm *Cu inimă, băieți !* într-un glas, de se putea auzi pînă la jumătatea drumului spre Insula Statelor.

Acum, cu velatură mai multă, prova începu să despice valurile. Nava nu dădea semne că ar fi făcut vreun efort și căpitanul de la dunetă strigă :

— Desfaceți încă o terțarolă de la gabierul trinchet, să se simtă !

Doi oameni se repeziră în arboradă, sacheții și baiele de învergare încă înghețate au fost desfăcute în grabă, oamenii au trecut la fungi și vela își expuse suprafața sporită dinaintea furtunii. Tot echipajul rămase pe punte să urmărească efectul acestei schimbări. Se vedea că mai mult de atât nava nu putea duce, iar cum dinspre pupa veneau valuri mari, a fost nevoie să se pună doi oameni la cîrmă să stăpînească timona. Prova arunca jerbe de spumă, stropii ajungînd înapoi pînă la pasarelă. Nava se puse pe goană. Cu toate astea, nimic nu dădea semne că ar putea ceda. Au fost garnisite iute și brațe de siguranță și întinse bine, am mai strîns palancurile de la pataraține, în fine ce trebuia pentru ca totul să reziste bine. Căpitanul bătea iute puntea în sus și-n jos și se uita în arboradă, secundul se afla pe pasarelă frecîndu-și mîinile și vorbind tare către navă :

— Bravo, bătrînă cratiță ! Haide, că fetele din Boston au și pus mîna pe parîma de remorcă.

Și altele asemenea. Noi stăteam la teugă și ne uitam să vedem cum rezistă școndrii la vîntul acela, făcînd presupuneri asupra vitezei cu care mergeam cînd, deodată, căpitanul strigă :

— Domnule Brown, ridică și aripa gabierului ! Ce nu poate duce, o să tîrîie !

Secundul rămase un moment pe loc privind. Nu îngăduia el nimănui să-l întreacă în îndrăzneală. Se repezi la prova.

— Ura, băieți ! Instalați iute verfaforul aripii gabierului ! Sus ! sus ! Și vă trimit eu verfaforul de jos.

Am sărit cu toții în arboradă, am lăsat în jos un mandar cu ajutorul căruia ridicam școndrii, am trecut prin palancuri murele și fungile, am montat verfaforul, l-am legat bine, și am coborît spre punte funga inferioară

pentru mai multă siguranță. Era o noapte senină, înstelată, destul de rece și cu vînt puternic, dar toată lumea munea cu nădejde. E drept că unii aveau o privire care spunea că „bătrînul s-a cam țicnit“, dar nimeni nu scotea o vorbă. Ridicasem o aripă nou-nouță, la care se adaptase un fel de terțarolă, lucru de care nu mai auzise nimeni, și de care marinarii își bătuseră destul de multă vreme joc, zicînd că atunci cînd vine vremea să ieși o terțarolă la aripă de fapt e vremea s-o strîngi cu totul. Dar acum vedeam că năzbîtia ne prindea bine, deoarece, dacă ridicasem gabierul cu o terțarolă, aripa nu se putea ridica nici ea neterțarolată. Bineînțeles că ansamblul acesta de gabier terțarolat cu aripă terțarolată era cu totul nou, dar părea justificat pentru că, dacă furtuna avea să ia aripa cu totul, nu pierdeam decît o velă și un verfafor, dar dacă smulgea tot gabierul s-ar fi putut să rupă și catargul.

În vreme ce noi ne urcam în arboradă, vela fu scoasă, legată de vergă, terțarolată, gata pregătită pentru a fi ridicată. Oamenii au trecut la fungi, așteptînd un moment prielnic pentru a începe, și verga fu ridicată iute exact pînă la raiul macaralei, dar cînd secundul desfăcu nodul — gura de știucă — și noi începurăm să orientăm capătul verfaforului, nava fu zgîlțită pînă în rărunchi. Verfaforul se arcui, îndoindu-se ca o nuia, și în fiecare clipă ne așteptam să se întîmple ceva, dar, fiind făcut din molid tare de munte, se încovoie ca un os de balenă și rezistă de parcă nimic nu l-ar fi putut rupe. Dulgherul spuse că era cel mai zdravăn școndru pe care-l văzuse în viața lui. Curînd, trăgînd cu toții de parîmă, am reușit să aducem mura la capătul verfaforului, școta fu trasă pe punte, brațul din vînt și cel de siguranță strînse bine pentru a mai prelua și ele o parte din efort. Fiecare fir din parîmă părea întins la maximum. Cu sporul de velatură

de acum, nava țîșni înainte, despicînd valurile ca apucată. Cum aproape toate pînzele întinse erau în față, vîntul acela de furtună îi ridică prova din apă și nava părea să sară cu adevărat de pe un val pe altul. De cînd începuse să se monteze prima scîndură de chilă, *Alert* nu fusese mînată în chipul acesta și n-am mai fi putut ridica nici o velă chiar de-ar fi fost o situație de viață și de moarte.

După ce căpitanul se convinsese că rezista cu velatura aceea, cartul liber fu trimis la teugă și al nostru rămase pe punte. Cei doi oameni de la cîrmă abia reușeau să stăpînească timona, ținînd nava aproximativ pe drumul ei, cu o abatere de un cart jumătate într-o parte sau în alta, pentru că se arăta năvălășă ca un mînz. Secundul bătea puntea, acum aruncînd o privire velelor în arboradă, acum peste balustradă ca să vadă spuma care zbură pe alături, și se lovea cu palmele peste șolduri și vorbea cu nava :

— Haide, haide, frumoaso, ai luat urma, acum știi încotro să te duci !

Iar cînd o vedea zburînd peste crestele valurilor, aproape ieșind din apă, tremurînd pînă în inima chilei, catargele și vergile troznind, exclama :

— Uite-o cum fuge ! Uite-o ce frumos zboară ! Atîta vreme cît scîrțîie tot mai ține ea la tăvăleală !

În vremea asta noi stăteam cu manevrele pregătite la mîină, gata să le slobozim, să strîngem vele și să punem ordine dacă se întîmpla să se rupă ceva. Cînd răsunară cele patru bătăi de clopot am ridicat lochul la bord și am văzut că făcea cîte unsprezece mile bune, și de n-ar fi fost talazurile din pupa care împingeau nava spre casă, dar o și abăteau din drumul ei mereu, lochul ar fi arătat o vitează și mai mare. Eu și cu un alt băiat din Kennebec, Jack Stewart, care se dovedise bun timonier,

am trecut la cîrmă și vreme de două ceasuri am avut ce face din belșug. După cîteva minute ne-am dat seama că trebuia să ne scoatem hainele groase de pe noi și, cu tot frigul, am stat numai în cămașă, cu mînele suflecate, transpirînd din greu, așteptînd cu nerăbdare să auzim odată cele opt bătăi de clopot și să ne vină schimbul la timonă. Ne-am dus la teugă și ne-am culcat, dormind buștean, în ciuda vuietului continuu al apei din prova noastră și al valurilor care se spargeau de teugă ca niște cascade.

La ora patru, am fost sculați din nou. Nava mergea cu aceleași vele, în vreme ce furtuna, dacă se schimbuse cît de cît, nu făcuse decît să sufle mai amarnic. Nimeni nu încercase să strîngă aripa, iar acum era prea tîrziu pentru a mai interveni. Dacă am fi pornit vreuna din manevre pentru a o strînge acum, umblînd fie la mură, fie la fungă, vela ar fi fost spulberată, și ar mai fi rupt și prin arboradă. Nu ne rămînea decît să lăsăm lucrurile așa cum erau. Dar dacă furtuna se mai domolea totul era bine și frumos, iar dacă nu, undeva trebuia să cedeze, unde era un școndru sau o parîmă mai slabă, și după aceea puteam strînge și noi aripa. Mai bine de un ceas nava goni cu atîta viteză încît parcă făcuse marea grămadă dinaintea provei sale, iar talazurile zburau peste verga veleii cu spetează de parcă ar fi fost o gură de baraj. Spre dimineață, furtuna se mai potoli puțin, și nava tocmai începuse să meargă mai ușurată cînd, domnul Brown, hotărît să n-o lase să respire și mizînd pe faptul că vîntul avea să mai slăbească o dată cu răsăritul soarelui, ne dădu ordin să pregătim instalarea aripei inferioare. Aceasta era o velă imensă, care prindea atîta vînt în ea cît să-i ajungă unui olandez o săptămîină întregă [...] de stătea la capă. Vela fu îndată gata, verfaforul instalat,

balansina de siguranță garnisită, și oamenii strînși în jurul fungii. Dar furia furturii era încă atît de mare că ne-a trebuit aproape un ceas ca să ridicăm vela respectivă. Cînd am întins-o, a troznit parîma școtei și mai-mai să facă același lucru și cu verfaforul. Îndată ce fu ridicată, nava începu să despice nebunește talazurile, în vreme ce cîrma era mai greu de stăpînit ca niciodată. Oamenii de la timonă munceau din greu și suflau ca niște balene, iar cîrma trecea bezmetică dintr-un bord în altul, cînd voia ea. În plus, furtuna nu arăta semne că avea de gînd să se mai potolească, din contra, soarele se ridică însoțit de o perdea de nourî. O zvîcnire bruscă a navei îl aruncă pe omul din partea din vînt a timonei pe deasupra punții pînă la balustradă. Secundul, dintr-o săritură, fu la timonă, omul se săltă iute în picioare și apucă îndată cavilele, învîrtind timona exact la timp pentru a împiedica nava să se sucească de-a curmezișul. Cînd nava își reveni, verfaforul aripîi inferioare era la patruzeci și cinci de grade. Părea evident că nava ducea mai multă velatură decît putea, dar era zadarnic să încerce cineva să o mai reducă acum, pentru că parîmele de mură nu erau suficient de trainice pentru manevra asta. Oamenii se gîndeau că cea mai bună soluție ar fi fost să taie legăturile velei cînd, după o ambardee bruscă, nava își reveni, ghiurile plesniră, verfaforul se izbi cu un troznet de greementul inferior, macaraua școtei cedă și verfaforul aripîi gabierului se curbă cum nu mi-am închipuit vreodată că se poate. Eram cu ochii pe el cînd ghiurile plesniră, verfaforul dintr-o zvîcnitură se îndoi formînd aproape un semicerc și-și reveni apoi ca un arc la loc. Parîma murei plesni de la prima încercare, tachetul la care erau amarate fungile fu smuls din loc, vela se înfășură în jurul vergii velei cu spetează și pe sarturile din față, dîndu-ne de furcă mult

pentru ca s-o putem aduna. În jumătate de oră pusesem totul în bună rînduială din nou, și nava dovedi că rezista numai cu aripa gabierului ridicată, cel mult.

În ziua aceea și noaptea următoare, am rămas cu aceleași vele, pentru că furtuna sufla cu nedomolită tărie, fiind nevoie de cîte doi oameni la timonă tot timpul, la fiecare cart, și nu ne rămînea nimic altceva de făcut decît să ținem bine drumul, să ne uităm la velatură și să lăsăm furtuna să ne mîne. Pîna cînd, a doua zi la amiază :

Duminică, 24 iulie, ajunsesem la latitudinea de cincizeci de grade douăzeci și șapte de minute sud și longitudinea de șaiszeci și două de grade și treisprezece minute vest, după ce făcusem patru grade latitudine în ultimele douăzeci și patru de ore. Deoarece acum eram la nord de Insulele Falkland, nava ținu spre larg, la nord-est, către Ecuator. Astfel gonia *Alert* cu mîndrie, cu Ecuatorul în prova și Capul Horn la pupa, știind că, la fiecare talaz depășit, capul rămînea tot mai mult în urmă, fiecare ceas apropiindu-ne tot mai mult de casă și de un climat mai blînd. De cîte ori, pe cînd zăceam prinși de ghețuri și totul în jur era posomorît și descurajant nu ne spusesem că, de aveam să dublăm capul și să ne vedem pornind odată spre nord, de cealaltă parte, nu aveam să mai cerem nimic. Iar acum dorința ni se împlinise, avînd în față un ocean neîngrădit de nimic și mai mult vînt decît putea nădăjdui un marinar. Dacă ultima parte a unei călătorii e și cea mai plăcută, cum se spune, atunci aveam tot ce ne putusem dori. Toți eram fericiți, iar nava părea să ne împărtășească sentimentele, acum după ce ieșise la larg. La fiecare schimbare de cart, cei care ieșeau pe punte îi întrebau pe cei ce coborau în teugă : „Cum merge ? Cum merge ?” la care li se răspundea ca de obicei : „Ehei, fetele din Boston au tras tot cartul de

parîma remorcii !” Cu fiecare zi, soarele se ridica tot mai sus la orizont, nopțile deveneau tot mai scurte, iar în fiecare dimineață, cînd veneam pe punte, simțeam că temperatura se schimbase simțitor. Gheața se topea de pe catarge, vergi și parîme și, curînd, nu mai rămase decît foarte puțină în vîrful catargelor și în jurul falcilor arborilor inferiori. Cînd furtuna rămase în urmă, am dat drumul la terțarola gabierilor și am început să ridicăm mereu alte și alte vele, pe măsură ce nava le putea duce și, de fiecare dată cînd echipajul era chemat la fungi, oamenii începeau să cînte și trăgeam de parîme cu toată nădejdea.

Velele se întindeau una după alta, cu cît ne apropiam mai mult de climatul mai cald, iar o săptămînă după ce-am trecut de Capul Horn au fost puse la post și prelungile arborete ale zburătorilor, vergile respective și cele ale rîndunicilor au fost încrucișate și nava se reîntoarce la vechea ei înfățișare.

Crucea Sudului și Norii lui Magellan au coborît tot mai mult la orizont. Înaintam cu atîta repeziciune că în fiecare seară alte constelații sudice dispăreau de pe firmament, în vreme ce în partea cealaltă se iveau mereu altele în emisfera nordică.

Duminică 31 iulie. La amiază atinsesem latitudinea de treizeci și șase de grade patruzeci și unu de minute sud și longitudinea de treizeci și opt de grade opt minute vest, după ce parcursesem o distanță de două mii de mile în numai nouă zile, care aduseră o mulțime de schimbări. O mie de mile le făcusem numai în patru zile jumătate ! O viteză aproape egală cu a vapoarelor.

Îndată după ora opt, la orizont se arată o navă ; noi trăiam prima duminică de care aveam parte într-un climat

mai cald. Soarele se ridica pe un cer senin, promițându-ne o zi frumoasă, caldă și, ca de obicei duminica, nu aveam nici o treabă de făcut, așa că tot echipajul se apucă să curețe teuga. Toate veșmintele umede și murdare ce se strînseseră în ultima lună au fost scoase pe punte, cuferele mutate din loc, puse în funcțiune măturile, gălețile cu apă, coada de curățat, periile de frecat, rașchetele, pînă cînd podeaua teugii deveni lună, albă, și totul în bună rînduială. Saltelele din cușete au fost și ele scoase și întinse pe punte pentru a se usca și aerisi, hîrdăul de pe punte fu umplut cu apă și începu marele spectacol al spălatului tuturor veșmintelor. Cămăși, bluze, izmene, pantaloni, haine, ciorapi de toate culorile și formele, umede și murdare, multe mucegăite de cîtă vreme stătuseră zvîrlite prin vreun ungher, în fine, toate au fost spălate și frecate bine, apoi legate cu parîmă, aruncate peste bord și lăsate la trenă în urma navei vreme de jumătate de oră, după care erau prinse bine în arboradă la uscat. Încălțăminte și cizmele ude au fost scoase și ele și puse la zvîntat la soare pe punte, încît pînă la urmă toată nava arăta ca o curte de gospodar într-o zi de curățenie generală. După ce-am terminat cu veșmintele, ne-am întors și la propria noastră persoană. În hîrdaie am turnat apă proaspătă pe care o economisiseam din rația zilnică și, punînd mîna pe săpun și pe prosoape, am făcut, cum spun marinarii, „o baie de apă dulce”. Bineînțeles că în același hîrdău cu apă se spălau mai mulți oameni, și ne disputam rîndul, dar asta nu conta pentru că ne clăteam apoi bine cu cea mai curată apă din ocean, fiindcă cea proaspătă era folosită numai pentru a lua grosul jegului și murdăriei adunate de cinci săptămîni. Ne săpuneam și ne frecam unul pe altul, cu prosoape sau petice de velă, după ce ne dezbrăcam goi pușcă, pentru ca apoi să ne turnăm găleți de apă în cap.

A urmat bărbieritul, pieptănatul și periatul, treburi cu care ne-am pierdut toată dimineața, pentru ca după-amiază să ne așezăm la teugă, îmbrăcați cu nădragi și cămașă curată, spălați, bărbieriți și pieptănați frumușel, simțindu-ne de cîteva ori mai sprinteni ca înainte. Am citit, am cusut, am trîncănit în voie, pe cînd cerul sătea senin deasupra capetelor noastre, soarele își trimitea razele-i fierbinți, iar vîntul bătea statornic din cartul babord, nava avea aripile ridicate și sus și jos, cu contrazburătorii întinși frumos. Ni se părea că abia acum ne puteam bucura și noi de adevărata viață de marinar. Seara am dat jos toate veșmintele din arboradă, curate și uscate, le-am pus frumos în cufăr, iar toate celelalte veșminte de vreme rea — impermeabilele, cizmele groase, hainele călduroase — au fost așezate la locul lor, pentru tot restul călătoriei, deoarece speram să atingem coasta la începutul toamnei.

În ciuda tuturor celor spuse despre frumusețea unei corăbii cu toate velele ridicate, foarte puțini oameni au văzut cum arată cu adevărat o astfel de navă. Despre o corabie care intră sau iese din port, cu velatura obișnuită, și poate două sau trei aripi ridicate, se zice că e cu toate pînzele sus, dar de fapt nu le întinde pe toate decît atunci cînd se bucură de o briză ușoară și statornică, bătînd dinspre pupa, și atît de regulat încît să te poți încrede în ea că va ține așa o bună bucată de vreme. Abia atunci, cu toate velele întinse, de sus pînă jos, cu aripile inferioare și superioare de fiecare parte, nava devine cel mai minunat obiect în mișcare din lume. Puțini sînt oamenii cărora le-a fost dat să admire o astfel de priveliște, mulți din cei umblați pe mare nu au avut un astfel de prilej, pentru că, de la bordul propriei tale corăbii nu poți

avea perspectiva necesară pentru a o cuprinde în întregime așa cum se vede de la oarecare distanță.

Într-una din nopți, pe cînd eram încă la tropice, m-am dus pînă pe săgeata bompresului, pentru că trebuia să fac o treabă acolo, iar după ce am terminat-o, m-am întins pe bompres și am stat vreme îndelungată admirînd frumusețea priveliștii care se deschidea dinaintea ochilor. Fiind tocmai pe capătul bompresului, mă puteam uita la navă de parcă ar fi fost departe de mine. Toată arhitectura aceea de pînze se ridica din ape, sprijinindu-se pe o punte neînsemnată și întunecată, o piramidă de vele întinzîndu-se cu mult dincolo de marginile navei și, în nedeșlășitul nopții, părea că se înalță pînă la ceruri. Întinderea oceanului era atît de liniștită încît aducea cu oglinda unui pașnic lăcușor de pe vreo insulă, alizeele suflau blînd și statornic dinspre pupa, cerul de un albastru adînc era presărat cu stelele tropicelor și nu se auzea nici un sunet, decît clipocitul apei despicate de provă. Iar velele se întindeau cît vedeai cu ochii în sus și-n părți : cele două aripi inferioare ieșeau cu mult în afara bordurilor de-o parte și de alta, aripile gabierelor păreau a-și lua cu adevărat zborul, deasupra lor desfășurîndu-se aripile cutezătoare ale zburătorilor, iar și mai sus, cele două aripi ale rîndunicilor arătau ca două zmeie, prinse de aceeași sfoară. Iar și mai sus, în vîrful piramidei, se ițeau contrarîndunicile, părăind să străpungă cerul, pentru a fi cît mai departe de atingerea omului. Oceanul era atît de liniștit, briza atît de statornică încît velele n-ar fi putut fi mai nemișcate nici dacă ar fi fost dăltuite în marmură. Nici o cută pe fața pînzelor, nici un tremur la capătul vergilor, într-atît de întinse stăteau. Eram atît de prins de această priveliște uimitoare încît uitasem cu totul de prezența celui alt tovarăș care venise cu mine pe săgeata bompre-

sului, pînă cînd îl auzii glăsuind mai mult pentru sine : „Cît de liniștite își văd ele de treabă !“, în vreme ce privea velele împietrite de marmură, dovedind că și el, om tăbăcit pe nave de război, rămăsese fermecat de priveliște.

O dată cu venirea vremii frumoase, ne-am găsit și noi de lucru, deoarece nava trebuia pregătită de intrare în port. Pentru a reuși să le dau o idee celor de la țărm asupra treburilor ce se fac la bord, trebuie să spun că, într-adevăr, prima parte a călătoriei se pierde cu pregătirile navei pentru mare, iar ultima parte cu cele pentru intrarea în port. O navă e la fel ca un ceas de damă, cum spun marinarii : trebuie reglat mereu. Velele noi și trainice, puse înainte de a ajunge la Capul Horn, trebuiau acum date jos și înlocuite cu cele vechi, care mai puteau fi folosite în zonele cu vreme frumoasă. Manevrele curente erau verificate și la prova și la pupa, catargele ancorate din nou ca lumea, straiurile și sarturile date cu catran, mai erau și grijelele de instalat la arboretul gabierelor și zburătorilor, nava de curățat înăuntru și afară, vopsită, punțile de lustruit, de făcut din nou nodurile, legăturile, bandajele contra frecării. În fine, totul pus în bună rînduială, ca să arate bine în ochii proprietarilor, și ai tuturor celorlalți critici atunci cînd vom intra în Boston. Bineînțeles, treabă de durată, și întreg echipajul a trebăluit pe punte cît era ziua de lungă tot restul călătoriei. Marinarii ziceau că e un abuz, că sînt prea mult munciți, dar nava trebuia să arate lună, și la orice bombăneală urma același răspuns : „Ne îndreptăm spre casă“.

Au trecut mai multe zile în care am muncit în felul acesta, fără să se petreacă nimic deosebit, iar spre sfîrșitul săptămîinii am ajuns în zona alizeelor ce băteau dinspre est-sud-est, ceea ce însemna cu două carturi înapoia transversului nostru. Băteau puternic și statornic, încît aproape

că n-am fost nevoiți să punem mîna pe nici o manevră pînă cînd n-am trecut la latitudinea lor. În prima zi în care tot echipajul a fost chemat pentru manevre se petrecu unul dintre acele incidente mărunte care, prin ele însele, nu au mare semnificație, dar în ochii marinarilor capătă amploare, mai ales pentru că mai întrerup rutina zilnică a călătoriei și oferă multe subiecte de discuție echipajului zile întregi. Aceste întîmplări sînt interesante, de asemenea, deoarece dezvăluie obiceiurile și starea sufletească a oamenilor de la bordul unei nave.

Pe navele comerciale, căpitanul își prezintă dispozițiile cu privire la treburile navei în fața secundului, la un mod general, lăsînd execuția de fapt pe seama lui, cu toate amănuntele. Sistemul acesta a ajuns atît de înrădăcinat la bordul navelor comerciale, încît o devenit lege și nu e încălcat de nici un căpitan mai înțelept, doar dacă secundul se dovedește a nu fi un marinar priceput, situație în care căpitanul e nevoit să supravegheze manevrele cu ochii lui. Dar nu se putea spune așa despre secundul nostru, foarte gelos dacă i se încălcau fruntariile autorității sale.

Luni dimineața, căpitanul i-a spus să verticalizeze arboretul gabierului trinchet. În consecință, secundul veni la prova, îi puse pe toți la treabă, cu palancurile de întindere la straiuri și patareține, să egalizeze legăturile, strînge ici, slăbește dincolo. Secundul era între babalele prova, îndeletnicindu-se cu treaba asta, cînd apăru deodată și căpitanul și începu și el să dea ordine. Se creă un fel de confuzie, secundul își părăsi locul și se îndreptă spre pupa spunîndu-i căpitanului :

— Sir, dacă dumneavoastră ați venit la prova, eu atunci mă duc la pupa. E suficient unul din noi la teugă.

Aceste vorbe stîrniră replica celuilalt, după care urmă alt răspuns înfuriat, începură să-și arunce cuvinte, pumnii li se încheștară și scena luă o întorsătură amenințătoare.

— Eu sînt comandant pe nava asta !

— Da, sir, iar eu sînt secundul ei, și-mi cunosc locul ! Locul meu e la prova și al dumneavoastră la pupa.

— Locul meu e oriunde vreau eu ! Eu comand pe toată nava, iar dumneata ești secund atîta vreme cît vreau eu.

— Domnule căpitan Thompson, spune un singur cuvînt și nu mai sînt secund. Eu pot împlini și munca de simplu marinar la bordul navei. Eu n-am ajuns aici pe fereastra cabinei ! Dacă nu mai sînt secund, pot fi în schimb marinar !

Etc., etc. Pentru noi era distracție mare. Stăteam deoparte și ne făceam cu ochiul, bucurîndu-ne de cearta marilor puteri. Căpitanul îl luă pe secund la pupa, unde avură o lungă discuție, care se încheie cu întoarcerea secundului la treburile sale. Căpitanul încălcase un ritual al navei care face parte din legile ei, și asta fără motiv, pentru că știa foarte bine că secundul era marinar de ispravă și nu avea nevoie de ajutorul lui, așa că acesta din urmă pe bună dreptate se înfuriase. Dar, din unghiul strict al legii, secundul greșise și căpitanul avea dreptate. *Ipso facto*, tot ce face căpitanul e bine și orice opunere față de dispozițiile lui la bordul unei nave e o încălcare a legii, treabă pe care o știe fiecare ofițer sau marinar de rînd atunci cînd semnează contractul de angajare. Această ascultare face parte intrinsecă din contract. Cu toate astea, pe navele comerciale se încetățeniseră niște obiceiuri ce deveniseră și ele un sistem care avea, oarecum, aceeași putere de lege scrisă. Cu siguranță că toată autoritatea revine căpitanului, ofițerii o dețin numai atîta vreme cît vrea el, iar oamenii pot fi puși la orice treabă. Totuși, prin încălcarea acestor

obiceiuri încetățenite, apar multe neînțelegeri la bordul unei nave și, uneori, acestea ajung în fața curții cu juri bineînțeles, cine nu e familiarizat cu natura și forța acestor obiceiuri nu poate înțelege ce se întâmplă. La bordul unei nave au loc adesea numeroase provocări, funcționează un sistem de persecuții meschine, al căror sens și putere nu pot fi pricepute de un străin în această meserie, cu atât mai puțin de niște judecători și de un juriu format din oameni ai uscatului.

A doua întâmplare petrecută în perioada asta a fost o confruntare între secund și stevard, în cursul unei după-amieze. Nu se prea înțeleseseră unul cu celălalt cam toată călătoria, și de mai multe ori se părea că au ajuns la o adevărată ruptură, odată, mai demult, când nava era pe coasta Californiei, secundul îl încolțise brusc pe stevard, dar acesta își propti capul în stomacul domnului Brown, lipindu-l de peretele bucătăriei, mîrîind de fiecare dată când îl înghesuia : „Ei, Brown, ei, Brown !” Domnul Brown se făcu alb la față, izbi și el, dar nici cele mai zdravene lovituri de pumn nu păreau să aibă vreun efect asupra căpăținei negrului. Al doilea secund interveni, și abia el reuși să-l tragă la o parte ; dar domnul Brown se repezi din nou la negru pînă când apăru căpitanul și-i despărți. Secundul îi relată acestuia din urmă ce se întâmplase, adăugînd : „Da' mi-a mai zis și Brown !” Din clipa aceea, „da' mi-a mai zis și Brown” deveni cuvînt de ordine pe navă. Domnul Brown se duse la pupa, bombănind : „Ți-am spus că ai s-o încasezi și ai văzut ce-ai pățit !” Dar nu părea să fie prea sigur cine o pățise de fapt, cum de altfel nu eram nici noi. Îl cunoșteam pe domnul Brown și eram convinși că nu va lăsa el lucrurile nelămurite chiar toată călătoria, dacă va avea ocazia să lichideze conturile. În după-amiaza cu pricina, domnul

Brown îi ceru stevardului să-i aducă o cană de apă, iar acesta îl refuză, spunînd că el nu era obligat să servească pe nimeni în afară de căpitan. Și avea de partea lui tradiția. Dar cînd răspunse, el comise greșeala de neiertat de a lăsa la o parte cuvîntul de reverență de dinaintea numelui secundului. Treaba îl înfurie pe secund, care-l făcu cîoară nenorocită, și de aici se încăierară, apucîndu-se, lovindu-se, rostogolindu-se pe punte, în vreme ce noi stăteam de-o parte uitîndu-ne și distrîndu-ne de minune. Negrul încercă să lovească tare cu capul, ca și data trecută, dar secundul îl puse jos, și-l ținu așa pînă cînd stevardul începu să strige „Dați-mi drumul, domnule Brown, dacă nu, va fi vărsare de sînge !” În mijlocul tărăboiului apăru și căpitanul pe punte, îi despărți, îl luă pe stevard la pupa și-i croi vreo șase parîme pe spinare. Stevardul încercă să se justifice, dar fusese auzit amenințînd cu vărsarea de sînge, și numai atît fusese de ajuns pentru a-și merita bătaia. După care căpitanul nu se interesă mai departe de motivul ce provocase gîlceava. După asta domnul Brown îl lăsă în pace pe stevard, mai ales că-și dovedise superioritatea în ochii echipajului.

Capitolul XXXIV NE APROPIEM DE CASĂ

Tot în aceeași zi, am avut noroc să scap cu viață ca prin urechile acului, așa cum se întîmplă adesea în viața unui marinar. Aproape toată după-amiaza am muncit în arboradă. O oră încheiată am stat în picioare pe verga zburătorului care fusese ridicată și acum se ținea numai în atîrnătoare. După ce-am terminat treaba, am strîns ghemul sfoara care-mi rămăsese, mi-am luat scîndura de matisit

În mînă, m-am apucat într-o doară de greementul zburătorului, am ridicat un picior de pe vergă și tocmai voiam să-l salt și pe celălalt cînd atîrnătoarea se rupse și verga se prăbuși pe punte. Eu am scăpat, tocmai pentru că avusesem inspirația să mă prind de greement, dar inima începu să-mi bată cu putere. Dacă atîrnătoarea se rupea cu o clipă mai înainte sau dacă eu mai întîrziem o clipă pe vergă, aș fi căzut de la înălțimea de nouăzeci sau o sută de picioare peste bord, în mare sau, și mai rău, pe punte. Așa cum se spune „scăpatu-i bun scăpat“, proverb pe care marinarii au destul de des ocazia să-l folosească. Iar dacă scapi, întîmplarea devine obiect de glumă, și care face caz de ea este luat peste picior, rîd toți de el. Marinarul știe și așa foarte bine că viața lui atîrnă de un fir și nu mai vrea să-i amintească nimeni treaba asta, încît dacă un om reușește să scape cu viață, cînd șansele sînt destul de mici, păstrează numai pentru el sentimentele încercate sau face haz de toată întîmplarea. Am avut adesea prilejul să văd cum viața unui om depinde numai de o secundă sau de un noroc nebănuit, de un capăt de parîmă care se bălăngăne și la care nu se uită nimeni. În largul Capului Horn, pe o noapte chioară, cînd nu era nici o nădejde să se poată lăsa o barcă la apă și, oricum, dacă un om cădea peste bord trebuia lăsat în urmă, unuia dintre băieții noștri, în vreme ce lua terțarole la un gabier, îi scăpă din mînă sachelul, piciorul îi lunecă de pe țapapie și ar fi căzut drept în apă, cînd omul care era lîngă el pe vergă, John, francezul, îl apucă de gulerul hainei, și-l săltă din nou pe vergă lîngă el spunîndu-i : „Data viitoare să te ții bine, maimuțoiule, fir-ai să fii !“ Doar atîta s-a auzit.

Duminică, 7 august. Latitudinea de douăzeci și cinci de grade cincizeci de minute, longitudinea de douăzeci și

șapte de grade vest. Am schimbat semnale cu barcul englezesc *Mary Catherine*, din Bahia, în drum spre Calcutta. Era cea dintâi navă cu care ne întâlneam, prima dată când mai vedeam și noi un chip de om și auzeam voce omenească în afară de a celor care eram la bord, după aproape o sută de zile. Chiar și chiotele obișnuite ale marinarilor care trăgeau la manevre ne sunau plăcut în ureche. Era o navă veche, cam dărîmată, cu o dunetă înaltă, o semiteugă lungă, și o pupă tăiată ca la un veritabil „vagon de ceai” englezesc ce naviga precum o ladă de zahăr. Bătea o briză ușoară și statornică și barcul ridicase aripile inferioare și superioare, iar căpitanul spunea că nu poate scoate mai mult de patru noduri de la el, și se gîdea ce drum lung mai avea de făcut. Noi, cu vînt de bulină, nu foarte strîns, făceam șase mile.

A doua zi, pe la trei după-amiază, am trecut pe lîngă o navă ce aducea a covertă, mergînd cu vîntul strîns, cu rîndunicile și contrarîndunicile ridicate la prova și la pupa, sub pavilion englezesc. Ținea drum sud la est, îndreptîndu-se, probabil, spre Capul Horn. Avea oamenii urcați în vîrfurile catargelor vopsite în negru, cu multe vergi, cu niște vele cu o tăietură în *t* și alte însemne care trădau o navă militară. Înainta frumos, arăta bine, iar la catargul artimon flutura pavilionul sfîntului Gheorghe, crucea pe un cîmp roșu. Probabil că nava noastră oferea o priveliște la fel de frumoasă, cu aripile întinse, mult în afara punților, și velele ridicîndu-se ca o piramidă pînă la aripile rîndunicilor, îngropînd carena într-o mare de pînze, arătînd cam așa cum spun cei de pe balenierele cu niște catarge ciuntite „un cap-hornier sub un nor întreg de pînze”.

Vineri, 12 august. În zori, am deslușit Insula Trinidad, situată la 20 de grade și 28 minute latitudine sudică și 29 grade și 8 minute longitudine vestică. La amiază se

vedea la nord-vest, jumătate nord, la o distanță de douăzeci și șapte de mile. Era o zi minunată, oceanul abia încrețit de blânde alizee, iar insula arăta ca o mică lună verde răsărind deasupra oglinzii mării. Locul acesta fermecător și tihnit fusese, se zice, multă vreme, bîrlogul unei bande de pirați care bîntuiau mările tropicale.

Joi, 18 august. La ora trei după-amiază, am zărit insula Fernando Noronha, așezată la latitudinea de 3 grade și 55 minute sud, și longitudinea de 32 grade și 55 minute vest. Vineri noaptea, între orele douăsprezece și unu am traversat Ecuatorul pentru a patra oară de la plecare din Boston la longitudinea de 35 grade vest, după ce făcusem douăzeci și șapte de zile de la Insula Statelor, parcurgînd o distanță de mai bine de patru mii de mile, după drumul pe care l-am făcut.

De-acum eram la nord de Ecuator și, cu fiecare zi, mai adăugam ceva la latitudinea noastră. Norii lui Magelan, ultimul semn al emisferei sudice, se cufundaseră de mult dincolo de orizont, și pe ceruri se ridicaseră acum Steaua Polară, Carul Mare și constelațiile familiare ale firmamentului nordic. Înainte de a ajunge să vezi pămîntul cu adevărat, nici o priveliște nu te face să înțelegi mai mult că te apropii de casă decît vederea cerului sub care te-ai născut strălucind deasupra capului tău. Vremea era foarte încinsă, cu alternările obișnuite ale tropicelor, de la dogoarea uscată, la ploaia torențială. Dar nimeni nu se plîngea de căldură, fiindcă ne aminteam cu toții că, doar cu trei sau patru săptămîni înainte, am fi dat orice numai să ne vedem odată ajunși unde eram acum. În plus, aveam și apă din belșug pentru că întinsesem o tendă în care făcusem niște găuri să strîngem apa de ploaie. Ploile astea veneau ca de obicei la tropice. Trăiam spectacolul obișnuit : un cer senin deasupra, soarele ridicat la zenit, vertical,

dlogorînd, treaba înaintînd alene, oamenii mișcîndu-se pe punte numai în nădragi de doc, cămăși cadrilate, și pălării de pai, nava mergînd leneș prin apă, omul de la cîrmă rezemat de timonă, cu pălăria trasă pe ochi, căpitanul în cabina sa, făcîndu-și siesta de după-amiază, pasagerul sprijinit de balustradă, urmărind o doradă care înota agale în siajul navei, velarul cîrpind un gabier învechit, în partea de sub vînt a punții centrale, dulgherul muncind la tejgheaua lui, puștii împletind o saulă, cabestanul de funii învîrtindu-se mereu, marinarii mergînd înapoi și-n acolo cu cîte o mîna de sfilățe. În bordul din vînt se ridică un norișor, puțin cam întunecat. Contrarîndunicile sînt strînse, căpitanul scoate capul pe gura tambuchiului, se uită la nor, iese afară și începe să bată puntea. Norul se tot întinde și se apropie ; coșul cu sfilățe, vela cîrpită și celelalte lucruri dispar sub punte, capacele de tambuchi și de spirai sînt puse la locul lor, acoperișul teugii e tras.

— Fiți gata la fungile rîndunicii !

Omul de la timonă pune nava bine în vînt, ca să nu fie surprins cu velele mascate. Și vine furtuna. E o furtună blîndă, vergile rîndunicii sînt întinse bine, iar nava își continuă drumul. Dar dacă furtuna se întetește, vergile rîndunicii se ridică, velele respective se strîng și la prova și la pupa, băieții sînt în arboradă și le leagă cu grijă, se adună și zburătorii și focul săgeții, iar nava își continuă drumul ca mai înainte, omul de la timonă se opintește cu toată puterea ca să țină nava în vînt. În același timp, toarnă o ploaie care te udă pînă la piele într-o clipită. Dar nimeni nu-și pune nici haina, nici șapcă, fiindcă, dacă e totuși cald, unui marinar nu-i pasă de o baie, iar soarele va ieși curînd și el. Îndată ce furtuna s-a răzbunat, deși pentru un ochi neexperimentat nava îi va părea a fi încă în mijlocul ei, se auzi :

- Pune-o din nou pe drum !
- Am pus-o pe drum, sir !
- Ridicați velele zburătorului. Ridicați focul săgeții !
- Sus băieți și desfăceți rîndunicile !

Și toate velele sînt din nou la locul lor, înainte ca furtuna să fi trecut cu totul, iar nava e pe drum. Soarele iese din nou la iveală, mai fierbinte ca niciodată, zvîntă iute punțile și hainele marinarilor, capacele tambuchiurilor sînt date la o parte, vela pentru cîrpit apare, iar pe puntea centrală roata de împletit se pune în funcție, capetele parîmelor sînt făcute colac, căpitanul coboară sub punte și orice semn al acestui intermezzo dispăre.

Aceste scene, la care se adaugă cîte un calm plat ce ține cîteva ore sau zile, sînt o mostră grăitoare a tropicelor Atlanticului. Noapțile erau frumoase și, cum toată ziua lucram, li se îngăduia oamenilor de cart să doarmă pe punte, în afară de omul de la timonă și cel de veghe la prova. Îngăduința asta nu ni s-a dat expres, ci era doar tolerată. Puteam să dormim pe punte atîta vreme cît nu ceream învoire. Dacă omul de veghe era găsit dormind, tot cartul era trezit. Am profitat cît am putut de îngăduința asta și ne aciuam pe unde puteam, pe colacii de parîme, după parapetul din vînt, pe școndri, la adăpostul cabestanului oriunde găseam loc prielnic și, de obicei, dormeam tot cartul dacă nu eram de veghe sau de rînd la timonă. Ne bucuram de tihna asta, fiindcă, din cauza sistemului de a chema tot echipajul pe punte, din treizeci și șase de ore nu ne alegeam decît cu patru ceasuri de dormit în teugă, așa încît chiar și o oră furată de somn era ceva. Oricine și-ar fi dat seama de asta dacă ne-ar fi văzut în cîte o noapte dormind buștean, în vreme ce ploaia turna peste noi. Adesea, cînd ieșeam pe punte, văzînd că dăinuie un calm plat, însoțit de o ploaie mărunță și continuă, ne aranjam un colac de parîme ca să ne

ferească de apa care curgea pe punte, hotărîți să nu pierdem nici un pui de somn, ne făceam culcuș, de bine de rău, ne acopeream cu haina și dormeam somn sănătos, ca un olandez între plăpumi de puf.

La vreo săptămînă sau zece zile după ce-am trecut Ecuatorul, am ajuns în zona în care calmurile alternau cu vijeliile, cînd vînturi potrivnice, cînd favorabile, cum se întîmplă de obicei aici, acum brațînd în sart cu bulinele întinse, ca, după un ceas, să lunecăm frumos pe drumul nostru, împinși de o briză ușoară dinspre pupa, avînd aripile ridicate în ambele borduri. Așa am ținut-o pînă am ajuns în zona alizeelor de nord-est, în ziua de...

...*Duminică, 28 august*, la latitudinea de 12 grade nord. Cu o zi sau două înainte văzusem nori de alizee și ne așteptam în orice clipă să dăm de ele. Briza ușoară de sud, care suflase alene mai toată dimineața, pe la prînz dispăru cu totul și, în locul ei, începură rafale dinspre nord-est, care ne-au obligat să strîngem iute aripile și să brațăm în sart; iar după cîteva ceasuri goneam minunat, improșcînd spuma hăt, în partea de sub vînt, împinși de vîntul mai răcoros de nord-est care înviora marea și bătea exact suficient de tare ca să ridicăm și rîndunicile. Alizeele au suflat statornic, cu tărie, obligîndu-ne să mergem cu bulinele strînse, deoarece drumul nostru era nord-nord-est. Iar de se roteau puțin spre est, ne îngăduiau să ridicăm și aripile zburătorului mare, înaintînd frumos către nord, pînă...

...*Duminică, 4 septembrie*, cînd alizeele ne-au părăsit la latitudinea de 22 grade nord și longitudinea de 51 grade vest, chiar în apropierea Tropicului Racului.

Vreme de mai multe zile am rămas bălăcindu-ne la „latitudinea cailor“, unde am avut parte de tot felul de vînturi și o vreme schimbătoare, adesea și de furtuni cu descărcări electrice, deoarece eram în dreptul Indiilor

de Vest. Se nimerise și luna uraganelor, și ne aflam exact pe drumul taifunului din 1830, care măturase Atlanticul de Nord, distrugînd aproape totul în calea sa.

În prima noapte după ce ne-au părăsit alizeele, la latitudinea Cubei, am avut parte de o adevărată furtună tropicală. La începutul nopții, o briză ușoară a bătut statornic dinspre pupa, dar treptat a căzut și ea, pentru ca, înainte de miezul nopții, să se instaleze un calm plat, în vreme ce nori negri învăluiră cerul în întregime. Cînd ieși pe punte cartul nostru, la miezul nopții, era o beznă de iad. Aripile au fost strînse, rîndunicile înfășurate pe vergi. Nu se simțea nici o boare. Velele atîrnau moarte, nemișcate, iar tăcerea și întunericul păreau aproape palpabile și ne înspăimîntau. Nimeni nu scotea o vorbă, dar toți stăteam așteptînd să se întîmple ceva. În cîteva minute, secundul se arată la prova și, aproape în șoaptă, ne spuse să strîngem focul săgeții. În aceeași tăcere au fost coborîte și velele zburătorilor trinchet și artimon. Stăteam neclintiți pe fața mării, într-o așteptare apăsătoare, ce deveni aproape dureroasă de atîta încordare. Îl auzeam pe căpitan bătînd puntea, dar era o beznă atît de chioară încît îți puteai băga cu adevărat degetele în ochi. Secundul veni din nou la prova, ordonîndu-ne, tot aproape în șoaptă, să strîngem și zburătorul arborelui mare. Atît de molipsitoare era tăcerea aceea încît am virat școtele și cargafungile fără să scoatem o vorbă. Eu și cu un englez ne-am suit în arboradă să strîngem vela respectivă. Tocmai reușisem să adunăm burta velei, cînd secundul ne strigă ceva, n-am auzit exact ce, dar am presupus că era un ordin să venim să ajutăm și noi la fungi, așa că ne-am grăbit să legăm totul bine și am coborît, bîjbîind drumul prin arboradă. Cînd am ajuns pe punte i-am văzut pe toți uitîndu-se în sus și exact deasupra locului unde stătusem noi în dreptul mărului

catargului se vedea un glob de lumină, căruia marinarii îi spun Focul Sfântului Elm (*corpus sancti*); secundul ne strigase să fim atenți tocmai la fenomenul acela. Priveau cu toții lumina, pentru că marinarii au credința că dacă globul de foc se ridică deasupra arboradei e semn de vreme bună, însă dacă se lasă tot mai jos atunci vine furtună. Din nefericire, ca o piază rea, globul coborî și dispăru pe brațul vergii zburătorului. Ne dădusem jos de pe verga aceea tocmai la vreme, fiindcă e de prost augur cînd lumina palidă a Focului Sfântului Elm îți luminează fața de aproape. Acum englezul care fusese cu mine nu părea prea bucuros pentru că se nimerise atît de aproape de globul acela care spînzurase chiar deasupra capului său. După cîteva minute, globul dispăru, dar se arată din nou pe verga zburătorului trinchet și, după ce se mai plimbă și pe acolo o vreme, dispăru iarăși. Omul de pe teugă mi-l arată atunci spre capătul săgeții bom-presului. Dar n-am mai apucat să ne uităm și într-acolo pentru că au căzut cîteva picături de ploaie și parcă deodată s-a făcut și mai întuneric, bezna devenind simțitor mai adîncă. După cîteva minute se auzi din depărtare mormăiala depărtată a tunetului și, dinspre sud-vest, se zăriră scurte fulgerări. Au fost strînse toate velele cu excepția gabierilor. Totuși, nu se simțea nici un fel de hulă. O boare de vînt însufleți velele gabier, dar curînd acestea se lăsară iar în jos, lipindu-se de catarge. Dăinuia aceeași liniște. Mai trecu un moment și, deodată, deasupra noastră izbucni un fulger și un bubuit cutremurător; păru că un nôr se rupsesse chiar deasupra, lăsînd să se prăbușească peste noi toată apa ce-o purta; parcă se vărsa un ocean. Am rămas nemișcați, uluiți. Totuși trăznetul nu lovise nimic de pe punte. Tunetele, unul după altul, se sloboziră deasupra noastră, răsunînd cu atîta putere încît îți luau suflarea, iar fulgerele, ce

nu mai conteneau, parcă dăduseră foc oceanului. Ploaia aceea cumplită nu ținu decît vreo cîteva momente, după care au urmat picături răzlețe și cîte o rafală de ploaie. Fulgerele și tunetele continuară vreme de mai multe ceasuri fără odihnă, spulberînd bezna miezului de noapte cu săgețile lor frînte și orbitoare. În tot acest timp nici o boare de vînt nu mișcă velele, nava stătea neclintită, ca o țintă lăsată la discreția lor, probabil singurul obiect plutind pe fața mării pe mile și mile întregi. Am rămas astfel ceasuri la rînd, pînă ni s-a încheiat cartul și la ora patru am fost schimbați. În tot acest timp, aproape că n-a scos nimeni o vorbă, nu a răsunat nici o bătaie de clopot și schimbul oamenilor la timonă s-a făcut tot în tăcere. Din cînd în cînd ne mai potopea cîte o ploaie torențială, și noi stăteam nemișcați, mustind de apă și orbiți de fulgerele care alungau bezna aceea de infern, cu strălucirea lor rău prevestitoare, în vreme ce tunetele se țineau lanț, reverberația lor zguduind oceanul pînă în străfunduri. Navele sînt numai rareori lovite de trăznet, pentru că electricitatea se scurge prin numeroasele sale vîrfuri și din cauza obiectelor de metal răspîndite în diferitele sale colțuri. Fluidul electric fuge prin lanțurile ancorelor, școtele gabierilor. Nouă nu ne-a pricinuit nici o pagubă. La ora patru am coborît sub punte, și lucrurile continuară în același fel. Nu era ușor să dormi atunci cînd te gîndeai că următorul trăznet putea spinteca nava în două sau stîrni un incendiu general, sau că, după calmul acela de moarte se poate năpusti un uragan care să rupă toate catargele navei. Dar nu e marinar acela care nu adoarme îndată ce pune capul jos, și nu se scoală deîndată ce e chemat pe punte. Și cînd, după cele șapte bătăi de clopot, se auzi : „Echipajul babord pe punte“.

am ieșit afară, ne-a întâmpinat o dimineață frumoasă, însorită, nava înainta alene pe drumul ei, cu toate velele ridicate, împinsă de o briză ușoară.

Capitolul XXXV ALTE ÎNTÂMLĂRI TULBURĂTOARE

De la latitudinea Indiilor de Vest și pînă am ajuns în Bermude, unde am prins vînturile de vest și de sud-vest, ce bat continuu în largul coastelor Statelor Unite la începutul toamnei, am avut parte de vreme schimbătoare și de vreo două, trei furtuni moderate sau, cum le numesc marinarii, „vînturi de gabier la două terțarole“, ce au venit ca de obicei, semănînd perfect una cu cealaltă. O după-amiază frumoasă, tot echipajul lucrează pe punte, cîțiva oameni sînt în arboradă. Bate un vînt puternic, nava urcă pe vînt, contrarîndunicile se strîng. Mai tîrziu, după-amiază, briza se întărește, nava se apleacă mult, se ridică nori de vînt. Stropi încep să împrăște teuga, udă sfilățele pe care le împletesc cei mai tineri. Acestea sînt făcute ghem și duse sub punte. Marinarii își întrerup îndeletnicirile, eliberează punțile mai devreme ca de obicei, se dă ordin celui care avusese de lucru în arboradă să aducă și fungile din vînt ale rîndunicilor cînd coboară. Patarăținele suplimentare de arboret sînt întinse mai bine și același lucru se face și la subarba bompresului. Unul dintre băieți strînge rîndunica artimon. Bucătarului îi trece prin minte că iar va fi pus la o treabă scîrboasă și deci trebuie să pregătească mai devreme cina. Secundul dă ordin să treacă la masă cîte un cart pe rînd, nu ca de obicei tot echipajul odată. În vreme ce mănînci, îi auzi pe cei din cartul de serviciu cum strîng rîndunicile. Iar cînd ieși pe punte, vezi că vîntul suflă din rășputeri, iar din

prova se reped talazuri urite. În loc ca în timpul cartului scurt să se adune tot echipajul la teugă și să stea să fumeze, să cînte, să tăifăsuiască, unul din carturi dispare sub punte la culcare, nu înainte de a-și da cu părerea că va urma o noapte nenorocită, iar două ceasuri de somn nu sînt de lepădat. Norii se ridică întunecați și bezmetici, vîntul se întărește și mai mult, nava se chinuie din greu înfruntînd talazurile mari care se sparg asupra teugii și spală puntea prova dispărînd prin savorzi. Totuși nu se mai strîng și celelalte vele deocamdată, deoarece căpitanului îi place să tragă cît mai mult de navă și, în consecință, are el ce are cu velele zburător. Velele acestea subliniază diferența dintre un vînt mai tare și furtună get beget. Atîta vreme cît mai e întinsă o velă zburător, înseamnă că e doar vînt. Cu toate că eu am văzut nava noastră cu gabierul terțarolat, în vreme ce tot bompresul era sub valuri, iar la savorzii de sub vînt stăteau în apă pînă la genunchi tot timpul. Nici cînd se aud opt bătăi de clopot nu pomenește nimeni de terțarolarea gabierilor, iar cartul coboară sub punte cu ordinul de a fi pregătit să urce la prima chemare. Ne culcăm bombănindu-l pe „bătrîn” pentru că nu voise să terțaroleze gabierii la schimbarea cartului și a amînat manevra pentru a chema mai apoi tot echipajul și a ne strica nouă somnul. Să te culci îmbrăcat gata, și să fii și treaz în același timp ! N-are nici un rost să adormi ca să te scoale îndată ! Vîntul suieră pe punte, nava răzbește cu greu, gemînd și troznind din toate încheieturile, saltă pe cîte un val mai mare care se izbește în prova cu un bubuit de parcă s-ar sparge de stînci. Lampa cea chioară din teugă se bălăbăne încoace și-n colo, toate lucrurile încep să danseze și, încet, încet, alunecă spre bordul de sub vînt.

— Aiuritul acela de al doilea secund n-are de gînd să strîngă odată zburătorii? Acuș, acuș, o să ia vîntul toate surcelele alea înalte! mormăie bătrînul Bill, cel ce bombănește totdeauna și, ca majoritatea marinarilor, nici lui nu-i place cînd se scoate sufletul din biata navă.

Dar curînd vine și ordinul.

— Da, înțeles, sir, se aude de la provă.

Pe punte se aruncă colaci de parîme, se aude cum flutură bubuind o velă în arboradă și strigătele scurte, ascuțite pe care le scot marinarii atunci cînd virează parîmele de mură.

— Uite că se strînge și zburătorul trinchet!

Sîntem cu toții treji și știm tot ce se întîmplă afară de parcă am fi acolo. O voce binecunoscută se aude din vîrfurile catargului, strigînd către ofițerul cartului să se vireze strîns brațele din vînt.

— Ei, păi ăsta-i Ben Stimson cocoțat sus, și strînge vela.

Apoi îndată se aude cum sînt aruncate parîmele chiar deasupra capului nostru și un strigăt prelung și zureal canistrelor ne arată că și focul săgeții a fost coborît. Al doilea secund mai păstrează o vreme zburătorul mare pînă la ultimul talaz care inundă punțile, mătură teuga de parcă tot oceanul ar fi fost invitat la bord, după care zarvă de la pupa dovedește că și vela aceea a fost strînsă. După asta nava înaintează mai ușor o vreme, se aud două bătăi de clopot și încercăm să furăm și noi puțin somn. Dar curînd „bang, bang“, se aud lovituri în capacul teugii și chemarea: „Tot echipajul pe punte“. Sărim din cușete, ne aruncăm pe noi cîte o bluză de vînt, pălăria de mușama și ne bulucim pe scară în sus. Secundul e chiar dinaintea noastră, pe teugă, mugind ca un taur înfuriat, căpitanul urlă în celălalt capăt al navei, al doilea secund face și el ca o hienă de pe puntea centrală. Nava

stă aplecată mult pe o parte, cu savorzii de sub vînt în apă și teuga toată numai spumă de valuri. Parîmele sînt măturate bezmetic, la voia întîmplării și apa spală puntea de la un cap la altul. Vergile gabierilor se izbesc de arboret, cartul tribord trage de manevre pentru terțarolarea gabierului mare. Cartul nostru trece la gabierul trinca, sare în arboradă să pună două terțarole la vela aceea și să terțaroleze și trinca. Începe întrecerea cu celălalt cart, ca să se vadă cine termină mai repede. Toți oamenii îi dau zor cu mura velei mari, apoi, în vreme ce unii strîng focul și ridică velastraiul, noi punem două terțarole la gabierul artimon și apoi îl ridicăm la post. După ce totul a fost pus în ordine se aude : „Cartul liber, în teugă“, și coborîm să mai prindem un pic de somn cît mai avem vreme, probabil vreun ceas jumătate. În timpul cartului de mijloc și prima parte a celui de dimineață vîntul bate mai furios ca niciodată, dar cam la mijitul zorilor se mai potolește puțin, desfăcem cîte o terțarolă de la fiecare gabier și ridicăm și zburătorii deasupra lor. Iar cînd răsună șapte bătăi de clopot și cartul iese pentru masă, sînt scoase și celelalte terțarole, toți oamenii trec la fungi, tragem bine prin palancuri școtele zburătorilor și fungile, ridicăm focul săgeții și nava pornește din nou la drum.

Căpitanul se însurase cu numai cîteva săptămîni înainte de plecarea din Boston, iar după o absență de mai bine de doi ani, se înțelege de ce se grăbea să întindă cît mai multă velă. Secundul nici el nu se lăsa mai prejos în fața nimănui, iar al doilea secund, deși se cam temea să forțeze nava cu prea multă pînză ridicată, se temea și mai tare însă de căpitan și, fiind prins între două spaime, cîteodată exagera. În numai douăzeci și patru de ore am sfîșiat de trei ori focul săgeții, și de îndată ce era cîrpit ajungea la loc ; am rupt săgeata bompresului și

am făcut varză din verfaforii aripilor. În afară de dorința firească de a ajunge mai repede odată acasă, mai aveam și alt motiv de grabă : apăruse scorbutul la bord. Unul dintre oameni fusese lovit atît de rău de scorbut încît nu mai era bun de nimic și a fost scos din cart, iar englezul Ben arăta îngrozitor, și cu fiecare zi îi era tot mai rău. I se umflaseră picioarele și-l dureau de nu putea nici merge, carnea își pierduse elasticitatea și dacă apăsa cu degetul rămînea urmă, iar gingiile i se umflară încît nu era în stare să mai caște gura. Chiar și răsuflarea îi devenise grea de nu putea fi suportată, își pierduse toată vlaga trupului și spiritului, nu mîncă, se simțea din ce în ce mai rău cu fiecare zi, și dacă nu făceam nimic pentru el, într-o săptămînă era un om mort, în ritmul în care era măcinat de boală. Medicamentele se terminaseră, sau erau pe terminate, și chiar dacă am fi avut o ladă întreagă tot nu i-ar fi folosit la nimic, fiindcă numai alimentele proaspete și *terra ferma* îi puteau ajuta la scorbutul lui. În prezent, boala asta nu mai e la fel de frecventă ca înainte, și e pusă de obicei pe seama alimentelor sărate, lipsei de curățenie, excesului de grăsime și ulei — de aceea se pare că apare mai des la cei de pe baleniere — și, în cele din urmă, trîndăviei. Acest ultim motiv nu se pune la bordul navei noastre, nici cel de-al doilea nu putea fi, pentru că păstram foarte multă curățenie. Teuga noastră era în bună rînduială, țineam foarte tare la spălatul hainelor și ne schimbam veșmintele mai des decît mulți oameni foarte dichisiți de pe țarm. Se datora poate, în special, alimentelor sărate și faptului că trecusem atît de repede în zona caldă, după ce stătusem atît de mult în regiunile cu cea mai aspră climă.

Punîndu-și speranța în vînturile de vest care predomină de-a lungul coastei toamna, căpitanul o luă mult spre vest, pentru a trece printre Insulele Bermude, nă-

dăjduind să întâlnească vreo navă ce se îndrepta spre Indiile de Vest sau sudul Statelor Unite. Scorbutul nu mai făcu alte victime în rîndul echipajului, dar exista pericolul să se întindă, iar cazurile pe care le aveam la bord erau foarte grave.

Duminică, 11 septembrie, latitudinea de 30 grade 4 minute nord, și longitudinea de 63 grade și 23 minute vest. Insulele Bermude se află la nord-nord-vest, la distanța de o sută și cincizeci de mile. A doua zi dimineață, pe la ora zece, pe punte răsună strigătul „Corabie-n depărtare” și tot echipajul s-a dus să vadă nava străină. Cînd se mai apropie, se dovedi a fi o brigantină foarte comună ce ținea cap spre sud-sud-est, venind, probabil, din vreunul din statele nordice și îndreptîndu-se spre Indiile de Vest, exact ceea ce doream noi. La semnalele noastre, puse în pană, pentru că văzuse că voiam să intrăm în contact, iar noi ne-am dus drept spre ea, am virat capetele verfaforilor și am mascat gabierul mare, după care le-am strigat :

- Hei, voi de pe navă !
- Hei !
- De unde veniți, vă rog ?
- De la New York și ne îndreptăm spre Curaçao.
- Aveți cumva ceva provizii proaspete în plus ?
- Da, da, din belșug !

Am coborît într-o clipă barca cea mică la apă, căpitantul și patru oameni au sărit în ea, și curînd dansau pe apă lîngă bordul celeilalte nave. În numai jumătate de ceas se întoarseră cu jumătate de barcă plină de cartofi și ceapă, după care fiecare navă prinse din nou vîntul și se îndreptă pe drumul ei. Era brigantina *Solo*, din Plymouth, plecată de la Connecticut River, ultima escală la New York, către Spanish Main, cu o încărcătură de provizii proaspete, măgăruși, vase emailate și alte articole.

Ceapa era proaspătă, iar secundul brigantinei le spuse oamenilor din barcă, în vreme ce le dădea legăturile peste copastie, că fetele le strânseseră chiar în ziua plecării într-adins pentru noi. Pe nava noastră făcusem greșala de a bănuî că în cursul iernii fusese ales alt președinte, iar în vreme ce orientam brațele pentru a porni, căpitanul nostru mai întrebă cine era acum președinte al Statelor Unite. Ni se răspunse că Andrew Jackson, dar socotind că bătrînul general nu putea fi ales pentru a treia oară le-am mai semnalizat o dată aceeași întrebare, și de data asta ne răspunseră că Jack Downing, după care nava se îndepărtă, lăsîndu-ne să ne reparăm singuri greșala cum om putea.

Cei din echipajul bărcii au rîs de unul Joe, marinar de-al nostru. Era cam vanitos și făcea mereu din țînțar armăsar. Rangul și prestigiul unei nave și al echipajului ei depind de lungimea și felul călătoriei. Un voiaj în China sau India e mare lucru, iar o călătorie pe coasta de nord-vest, spre Columbia River sau Alaska — în căutare de blănuri — capătă ceva misterios și romantic, pe cînd dacă se face înconjurul lumii trecînd pe lîngă Islanda și China atunci bate orice alt voiaj. Secundul brigantinei, un tip înalt și slab, se sprijini de balustradă și se adresă celor din barca noastră :

— De unde veniți ?

— De pe coasta de nord-vest, îi răspunse Joe iute.

— Și ce transportați ?

Era o întrebare cheie, dar Joe găsi repede un răspuns în doi peri :

— Piei ! preciză el.

— Cu cîte un corn ici și colo ? îi replică secundul pe un ton tăios.

Echipajul bărcii izbucni în rîs și toată mîndria lui Joe se duse de rîpă. Fiindcă veni vorba, unul dintre to-

varășii mei de pe *Pilgrim*, pe nume Sam, ne spunea adesea o istorie cu un căpitan meschin, de pe un mic bric, cu care navigase de la Liverpool la New York. Acesta voi zor nevoie să semnalizeze unei nave mari, venind dinspre Sfînta Elena, cu aspectul caracteristic celor care călătoresc spre India, avînd toate aripile ridicate în ambele borduri, cu niște marinari pe punte bronzăți, purtînd pălării cu boruri mari, în vreme ce în arboradă se zben-guiau o maimuță și un papagal. Nu avea nici un motiv să oprească nava numai pentru ca să stea el la taifas, dar orgoliul îl îmboldi și invidia îl făcu aproape să tremure. Strigă cu un glas pirpiriu, sîsîit :

— Ce navă-i asta ?

Și prin porta-voce răsună o voce tunătoare :

— *Bashaw*, de la Canton, spre Boston, de o sută zece zile pe mare. De unde sînteți ?

— *Doar* de la Liverpool, *sir* ! se auzi vocea mărunțelului pe un ton aproape de scuză și foarte spăsit. Umo-rul acestui dialog nu poate fi înțeles decît de cei care cunosc ritualul pe mare la întîlnirea a două nave. Niciodată nu se spune *sir*, iar acel *doar* e cît se poate de grăitor.

Se făcuse taman ora de masă cînd am prins vîntul și am pornit, iar stevardul, după ce luă cîteva legături de ceapă pentru cabină, ne dădu nouă restul, împreună cu o sticlă de oțet. Am luat totul la teugă, am depozitat alimentele bine la noi, refuzînd să fie gătite la bucătărie și am mîncat ceapă crudă, cu carne de-a noastră și pîine. Erau grozave. Ceapa era proaspătă, pișca la limbă, avea gust de pămînt și părea mare lucru pentru unul care se hrănise atîta vreme numai cu sărătură. Mîncam ceapa aceea cu o poftă turbată. Era ca mirosul sîngelui pentru niște copoi. Am mîncat ceapă la fiecare masă, cu zecile, ne umpleam buzunarele cu ea, ca să mai morfolim și în timpul carturilor pe punte, încît, curînd, toată grămada

aceea ca o piramidă, cu cele mai mari la bază și cele mai mici, cît o căpșună, în vîrf, dispăru cu totul. Au beneficiat de ea în special oamenii care aveau scorbut. Unul dintre ei putea mînca și curînd se mai întremă, tot rozînd cartofi cruzi și ceapă. Celălalt însă acum nici nu prea mai putea deschide gura ; de aceea, bucătarul luă legumele crude, le strivi într-o piuă, și-i dădu omului numai zeama s-o bea. Bolnavul o înghiți, luînd încet, cîte o linguriță, și-și clăti cu zeama aceea gingiile și gura. Prima dată, gustul și mirosul puternic de pămînt al acestui extras de cartofi cruzi îl făcură să se cutremure din tot trupul, iar după ce-l bău îl prinse o durere ascuțită care-i traversă toată carnea. Simțind din asta că își făcea efectul puternic, omul perseveră mai departe, luînd cîte o lingură la fiecare ceas și ținînd licoarea mult în gură. Mai în urma efectului remediului, mai îmboldit de speranță — pentru că aproape renunțase să mai creadă că va scăpa — se întremă atît de mult încît începu să se miște și să-și deschidă gura suficient ca să mănînce cartofi cruzi și ceapă zdrobite, pînă ajungeau ca un piureu moale. Curînd îi reveni și pofta de mîncare și vлага, iar după zece zile de la întîlnirea cu Solo se întremă atît de mult, încît de la starea aceea cînd zăcea fără nici o nădejde, în cușeta lui, acum ajunse să fie în vîrfurile catargului, strîngînd rîndunicile.

Am trecut printre Insulele Bermude, împinși de un vînt prielnic de sud-vest și, în ciuda vechii strofe citată foarte des de cei care socoteau că vom mai întîlni măcar un pui de furtună înainte de încheierea călătoriei —

*„Dacă prin Bermude treci la pas,
Teme-te de Hatteras“ —*

noi am ajuns la nord de Capul Hatteras avînd parte de vreme bună, așa că am început să numărăm nu zilele, ci orele cîte mai aveam pînă vom slobozi ancora în portul Boston.

Nava noastră arăta în bună rînduială, toți oamenii munciseră din greu la ea, din zori și pînă la lăsarea întinericului, în toate zilele săptămînii, cu excepția duminicilor, de cînd ajunsesem în zona cu climat blînd de dincoace de Capul Horn.

Oamenii țărmlui au o convingere greșită că nava se află în cea mai bună stare atunci cînd pleacă din port, la începutul călătoriei, iar cînd se întoarce acasă, după o lungă absență, își arată :

*„Oasele bătrîne și vele zrențuite,
Pradă atîta vreme
Furtunilor dezlănțuite“.*

Dar n-are rost să mai vorbim. Dacă nu are cumva ghinionul vreunui accident sau de se întoarce acasă în miezul iernii, cînd nu se poate lucra prea mult în arbo-radă, nava e dichisită frumos la încheierea călătoriei. Cînd merge doar dintr-un port în altul, greementul e slăbit de obicei, catargele arată că ar avea nevoie să fie mai bine susținute de straiuri și sarturi, punțile și bordurile sînt cam jechoase și negre din cauza încărcatului și descărcatului frecvent al mărfurilor, se zăresc înădituri și noduri acolo unde ar fi trebuit să se vadă mîna meșteră a marinarului, și în ochii oricărui om al mării toate trădează delăsarea. Dar pe parcursul călătoriei de la tropice pînă acasă, pe vreme bună, tot timpul e folosit pentru a pune nava la punct cît mai bine. Nici o navă comercială nu arată mai grozav decît una care face dru-

mul Indiei sau trece pe la Capul Horn, la sfîrșitul unui lung voiaj, iar reputația de marinar a căpitanului și secundului său depinde de felul cum se prezintă nava cînd amarează la cheu. Toate sarturile și straiurile noastre de la prova la pupa au fost întinse frumos și cătrănite, arborii ancorați bine, manevrele reglate de la vîrful catargelor și pînă la punte, și atît de atenți erau mai marii noștri cu păstrarea grijelelor cît mai întinse și drepte încît eram obligați să urcăm în arboradă trăgîndu-ne pe parîme în sus sau călcînd doar pe vergelele sarturilor, iar acestea din urmă erau folosite pentru urcat și coborît pînă cînd ajungeam foarte aproape de coastă. După asta, nava era frecată bine de tot pe dinăuntru și pe dinafară, ca și punțile, catargele, școndrii, în fine toțu, iar pentru bordul exterior se montau scaune de boțman și răzuiau pînă la linia de plutire, frecînd buloanele, legăturile și lanțurile. Apoi, profitînd de două zile de calm plat în apropierea Ecuatorului, am trecut la vopsit, spoid frumos savorzii laterali, și încheindu-ne treaba la pupa, unde era un Neptun cu tridentul în mînă, tolănit în carul lui tras de cai de mare, apoi am refăcut partea aurită și cea colorată a galionului — un corn al abundenței — la prova. După care am trecut la vopsitul restului navei, de la mărul catargului pînă la linia de plutire — vergile cu negru, vîrfurile catargelor cu alb, balustrada dunetei cu negru, alb și galben, parapetul galben, filele de bordaj alb, filele lacrimare cenușiu etc., etc. Ancorele, inelele de punte și alte părți metalice au fost înnegrite cu gudron, iar stevardul a avut și el de lucru fiind pus să lustruiască alămurile timonei, clopotului, cabestanului etc. Cabina a fost și ea frecată, lustruită, vopsită. Teuga n-a scăpat nerăzuită, curățată cu peria, și, bineînțeles, aici, în vizuina marinarului, nu era nevoie de vopsit și lustruit. În cele din urmă, s-a ajuns și la punți pe care le-am raș-

chetat și vopsit, și tot ce nu ne mai era de folos a fost aruncat peste bord. Am dat foc la două butoaie goale de catran ce nu ne trebuiau și le-am aruncat în mare, într-o noapte întunecată urmăriindu-le cum rămîneau tot mai departe în pupa, iluminînd oceanul pe mile întregi în jur. Și la astea, mai adăugați toată treaba de matelotaj pe care o aveam de făcut : noduri, gașe, matiseli, legături, bandaje, împletituri, cozi de șoarece, în fine ce trebuie pentru ca nava să arate ca în zile mari. Ultimele pregătiri, care prevestesc și mai mult sosirea în port, sînt cele în legătură cu ancorele : trecerea lor peste bordul prova, împreunarea cheilor de lanț, scoaterea cablului de halaj din întrepunte, revizuirea sondei cu plumb.

Joi, 15 septembrie. În dimineața asta, temperatura și aspectul deosebit al apei, numeroasele petece de iarbă de mare ce pluteau în jur, ca și pîlcul de nori ce se ivise chiar dinaintea noastră indicau că ne aflam la marginea Gulf Streamului. Acest curent minunat, care curge spre nord-est aproape traversînd oceanul, este mai întotdeauna învăluit de nori și e o zonă de talazuri mari și de furtuni. Adeseori, navele trec rapid de la cerul senin și vînturi ușoare, unde merg cu toate velele ridicate, aproape dintr-o dată trezindu-se într-o zonă cu talazuri mari, cer înnourat, fiind obligate să-și terșaroleze gabierii la două rînduri. Unul din marinari mi-a povestit că odată, pe cînd făcea o călătorie de la Gibraltar la Boston, nava pe care era s-a apropiat de Gulf Stram împinsă de o briză ușoară, pe un cer senin, avînd ridicate pînă și aripile, și sus și jos, iar drept dinaintea lor se zărea o linie precisă de nori negri, care stăteau deasupra apei ca un mal întunecat, iar din acea întunecime se ivi deodată o navă cu gabierii la două terșarole și fără vergile rîndunicilor ce fuseseră coborîte pe punte. Cînd se apropiară la rîndul lor de curent, au început să strîngă velele una după alta,

pînă ajunseră la fel ca nava ce abia se arătase din neguri, iar după douăsprezece sau paisprezece ceasuri de bițială pe talazuri imense, înfruntînd o furtună puternică de prova, au ieșit din beznă de cealaltă parte și s-au trezit din nou într-o zonă cu vreme frumoasă și au ridicat rîndunicile și contrarîndunicile la loc. Pe măsură ce ne apropiam noi acuma, cerul se întunecă, valurile crescuseră, și toate semnele prevesteau dezlănțuirea furtunii sau domolirea ei. Bătea doar un vînt puternic, dar, cum venea dinspre nord-est, adică exact din direcția contrară cursului curentului, se stîrniră niște valuri urîte, defertlante, care săltau și aruncau nava de colo colo, încît am fost nevoiți și noi să dăm jos vergile rîndunicilor și să reducem velele superioare. La amiază, termometrul, ce fusese coborît de multe ori în apă, arată aproape 70 de grade *, temperatură simțitor mai ridicată decît cea a aerului, cum se întîmplă de obicei în mijlocul curentului. Un flăcău ce lucra în arboradă, tocmai sus, pe vîrfurile arboretului rîndunicii, coborî pe punte, se învîrți în jurul barcazului, arătînd palid la față, și mărturisi că îi venise rău, și nu mai suporta să se urce iar sus, dar îi era rușine să-i spună și ofițerului. Se urcă din nou, dar curînd renunță, și veni jos, se aplecă peste balustadă golindu-și stomacul ca o domnișoară. Era pe mare de mai mulți ani și, după cum spunea el, nu-i fusese niciodată rău. Starea îi fusese provocată de zvîcnirile necontrolate ale navei, sporite de înălțimea la care lucra, așa cum se întîmplă cu capătul brațului pîrghiei. Un bătrîn marinăr, ce avusese și el treabă pe verga zburătorului mare, ne spunea că tot timpul avusese o senzație de neplăcere și fusese fericit cînd își terminase treaba ca să coboare fie pe verga gabierului aflată mai jos, fie pe punte. La mărul arboretului

* E vorba de grade Fahrenheit, circa 22 grade Celsius.

rîndunicii fu trimis alt marinar, care munci acolo vreo oră, dar se dădu și el bătut. Treaba trebuia terminată și secundul mă trimise pe mine. O vreme m-am simțit bine, dar apoi m-a încercat și pe mine răul de mare. De la acele prime zile de la plecarea din Boston nu mai avusesem niciodată rău de mare, deși trecusem prin tot felul de perioade de vreme rea și diferite situații. Am rămas totuși la locul meu și n-am coborît pînă nu mi-am terminat lucrul, adică după mai bine de două ceasuri. Nava sălta și se bițîia în toate chipurile, velele părăind să nu mai aibă nici o putere de a o stabiliza. Vîrfurile ascuțite ale catargelor descriau tot felul de curbe pe cerul de deasupra capului meu, uneori dintr-o singură mișcare parcurgeau un arc de cerc mai mare de patruzeci și cinci de grade, redresîndu-se cu o mișcare bruscă, ce te obliga să te ții cu amîndouă mîinile, pentru ca apoi iar să pornească să măture cerul cu balansuri neregulate. Nu mi-era chiar rău rău, și am coborît pe punte cu o mutră indiferentă, dar asta nu însemna că nu ardeam de nerăbdare să simt sub picioare odată relativa *terra ferma* a punții. După cîteva ceasuri am scăpat de balamuc, trecînd de partea cealaltă a curentului. Cînd soarele coborî la asfințit, în traversul babord, în direcția continentului nord-american, am ieșit din valul de neguri și norii de furtună, pe care i-am lăsat în urmă, pierzîndu-se în crepusculul amurgului.

Capitolul XXXVI

URALE PENTRU PĂMÎNTUL PATRIEI !

Vineri, 16 septembrie. Latitudinea de 38 grade nord și longitudinea de 69 grade vest. Vînt minunat de sud-vest, care ne poartă cu flecare ceas mai aproape de țarm.

Tot echipajul e pe punte în timpul cartului scurt și nu se mai vorbește decît de sosire, unde o să zărim prima dată pămîntul, dacă o să ajungem înainte de duminică, dacă mergem la biserică, cum o să arate Bostonul, prietenii, despre încasarea banilor pentru călătorie și altele asemenea. Toți, cît se poate de bine dispuși. Cum călătoria se apropia de sfîrșit, disciplina strictă se mai înmuie, fiindcă acum nu mai trebuia să ni se ordone pe un ton poruncitor să facem ceea ce eram cu toții dornici să împlinim. Uitate erau toate ciorovăielile și certurile care se stîrnesc în cursul unui îndelungat voiaj la bordul navei, toți eram plini de sentimente prietenești, ba doi tovarăși, care jumătate de drum fuseseră la cuțite, gata-gata să se ia la bătaie, dezbăteau acum împreună planul unei escapade la țarm. Cînd se arată secundul la prova, le vorbi oamenilor, spunîndu-le că aveam să ajungem la Bancurile lui George a doua zi, înainte de prînz, schimbă cîteva glume cu băieții, promițîndu-le să vină și la ei ca să-i plimbe frumos cu trăsura pînă la Marblehead.

Sîmbătă, 17. Toată ziua vîntul abia a adiat, ceea ce ne-a făcut să întîrziem, dar, la lăsarea nopții, se stîrni o briză strașnică, așa că ne-am îndreptat iute spre țarm. La ora șase ne așteptam să punem în pană pentru a măsura adîncimea, deoarece un val de ceață, ce venea spre noi, ne arăta că sîntem aproape, dar nu s-a dat nici un ordin în acest sens, și am menținut capul. Veni și ora opt, cartul coborî sub punte, încă un ceas nava continuă să meargă tare, cu aripile ridicate și sus și jos, iar noaptea se lăsa cu o beznă chioară de tot. Cînd se auziră cele două lovituri de clopot, căpitanul se arată pe punte și-i dădu secundului indicații, după care aripile au fost strînse sau, cum se spune de fapt, adunate pe verfafori, velele pupa mascate și sonda lungă cu plumb adusă la prova. În fine totul era pregătit pentru măsurarea adîncimii apei. Un

om se așează pe verga veleii cu spetează cu sonda în mînă, altul pe traversa de capon cu un colac de saulă, altul pe portsarturile trinchetului și altul pe cele ale arborelui mare, fiecare cu cîte un alt colac de saulă în mînă.

— Totul gata la prova ?

— Da, sir !

— Dați-i drumul !!

— Drumul ! strigă omul de pe vergă, și sonda grea cu plumb cade în adîncuri.

— Drumul ! urlă și cel de pe traversa caponului, cînd și ultima voltă de saulă i se topește din mînă.

— Drumul ! anunță fiecare atunci cînd saula îi dispare din mînă, pînă cînd se ajunge la secund care supraveghează sonda și alături de care se află restul de saulă făcută colac. Optzeci de brațe, fără fund ! O adîncime care rivalizează cu înălțimea catedralei St. Peter ! Saula e prinsă de palancul întinzătorii sartului și trei sau patru oameni trag parîma din apă și o fac colac. Vergile din pupa sînt din nou brațate în sart, aripile întinse și, în cîteva minute, nava e din nou cu toate pînzele ridicate și pornită la drum. Cînd răsună patru bătăi de clopot, iar se pune în pană și se măsoară adîncimea cu sonda.

— Fund la șaizeci de brațe ! Ura pentru pămîntul patriei !

Am strîns saula, voltă lîngă voltă, colac și căpitanul a trecut la sonda ușoară, descoperind că pe fund era un mîl negru. Aripile se strîng, brațele vergilor artimon sînt orientate din nou și nava merge cu vele reduse toată noaptea, pînă cînd cade vîntul.

Măsurarea adîncimii e un procedeu atît de sigur încît un navigator știe exact unde s-a apropiat de țarm numai sondînd, la fel de bine de parcă ar fi văzut deja țarmul. Mîl negru nu se întîlnește pe fund decît lîngă Insula

Block. Pe măsură ce te îndrepti spre Nantucket, pe fund dai de un nisip negru, apoi numai nisip și scoici albe, iar la Bancul lui George nisip alb, și așa mai departe. Cum sonda noastră ne-a arătat că sîntem în largul Insulei Block, am pus capul spre est, spre Bancurile Nantucket și Canalul de Sud, numai că vîntul iar a căzut și ne-a lăsat într-un calm plat în mijlocul unui banc de ceață densă, unde am zăcut toată ziua de duminică.

Duminică 18. La prînz, după calculele noastre, Insula Block se afla la cincisprezece mile spre nord-vest un sfert vest, însă ceața a rămas atît de groasă toată ziua încît n-am putut vedea nimic.

Pentru că ne terminasem îndatoririle față de navă pe ziua aceea, ne-am spălat frumos, ne-am îmbrăcat și am coborît sub punte unde ne-am distrat răscolindu-ne cuferele, pentru a scoate la iveală hainele cu care urma să coborîm la țarm, și aruncînd peste bord toate boarfele prea tîrnuite, rupte și netrebnice. S-au dus în chipul acestor căciulile de lînă folosite vreme de șaisprezece luni în care cărasem piei pe creștet, pe coasta Californiei, veșmintele cu care cătrănisem tot greementul, mănușile roase de tot și cîrpite ca vai de ele, nădragii de lînă ce înduraseră chinurile Capului Horn. Le-am aruncat peste bord, cu plăcere și năduf, pentru că nu e bucurie mai mare decît să scapi și de ultimele resturi, amintiri, apendice ale zilelor de pătimire. Ne-am pregătit cuferele de coborît la țarm, am mîncat ultima plăcintă de care speram să avem parte la bordul navei *Alert* și vorbeam încrezători despre lumea ce ne aștepta pe mal, de parcă ancora ar fi atins de-acum fundul.

— Cine merge cu mine la biserică de azi într-o săptămînă ?

— Eu, răspunde Jack care la toate zice da.

— Rămîi cu bine, mare ! adăugă Tom. Îndată ce mă văd teafăr și nevătămat pe uscat, îmi iau picioarele la spinare, îmi scot ceara din urechi și pe-aici ți-e drumul, drept pe coclauri și nu mă opresc decît cînd am să fiu sigur că de-mi întorc privirea nu mai văd nici zare de mare !

— Las-o moartă ! Cînd ai să te trezești ancorat bine, și la prova și la pupa, în bătrîna cîrciumă a lui Barney, cu un foc strașnic dinainte și cu barul sub vînt, n-o să mai cauți tu lumina zilei vreme de trei săptămîni !

— Nu ! îi replică Tom. Am de gînd să las la dracu băutura și să mă așez acasă, să văd dacă nu cumva or să mă îmbarce și diacon !

— Iar eu, se băgă în vorbă Bill, îmi cumpăr un sextant și mă bag navigator pe un pasager din Hingham !

Harry White se jură că avea de gînd să-și ia cu chirie niște camere la Hotel Tremont și să se dea și el gentleman. După cîte socotise, leafa i-ar fi ajuns să stea vreo două săptămîni.

Cu astfel de palavre ne mai treceam și noi vremea pe cînd așteptam să se pornească briza odată, să împrăstie ceața și să ne ducă și pe noi spre casă. Spre seară se porni un vînt ușor, dar ceața continuă să se mențină la fel de deasă ca și înainte. Am pornit spre est. Pe la mijlocul primului cart, omul de veghe de pe teugă strigă pe un ton ce arăta că nu mai era nici un moment de pierdut :

— Cîrma banda în vînt !

Și din ceață apăru o navă imensă, care venea drept spre noi. Nava abătu sub vînt în aceeași clipă și au trecut una pe lîngă cealaltă atît de aproape încît ghidul nostru artimon zgîrie coca celeilalte în cartierul pupa. Ofițerul de pe punte n-a avut timp decît să le facă semne la care ceilalți răspunseră strigînd ceva despre Bristol, după care

nava dispăru din nou înghițită de ceață. Probabil că era o balenieră din Bristol, *Rhode Island*, care ieșea în larg. Ceața persistă toată noaptea, deși bătea o briză ușoară, care ne purta spre est, pipăindu-ne cu adevărat drumul înainte. Sonda era pusă în funcție la fiecare două ceasuri și schimbarea consistenței fundului de la mîl negru la nisip ne arăta că ne apropiam de Nantucket și Bancurile de Sud. Luni dimineața, adîncimea tot mai mare și apa de un albastru tot mai închis, ca și apariția scoicilor amestecate cu nisip alb, luate cu sonda, ne convinseseră că eram în canal și ne apropiam de Insula George. Drept urmare, prova a fost îndreptată chiar spre nord și ne-am continuat astfel drumul, încrezători în rezultatele sondajelor noastre, deși nu avusesem cum face nici o observație astronomică de două zile și nici nu zărisem țărmul. O eroare de o optime de milă ar fi fost suficientă ca să eșuăm. Ziua următoare a predominat o enervantă briză ușoară, iar pe la ora opt, o mică goeletă de pescuit, trecînd pe lîngă noi, ne informă că eram în traversul Farului Chatham. Chiar înainte de miezul nopții se ridică o briză ușoară dinspre țărm ce ne purtă frumos mai departe, iar la ora patru, socotind că ajunsesem la nord de Capul Race, am strîns bine vîntul și am intrat în golf, vest-nord-vest, spre Farul din Boston, și am început să slobozim focuri de armă pentru a solicita pilot. La ora patru, cartul nostru coborî sub punte, dar nimeni n-a putut dormi, pentru că cei de afară trăgeau cu armele tot la fiecare cîteva minute. Nici nu mai aveam chef de somn pentru că eram de-acum în Golful Boston și, dacă aveam noroc, noaptea următoare puteam dormi acasă, fără să ne mai trezească nimeni pentru a ne chema pe punte tot la patru ore.

Ne-am sculat din proprie inițiativă, cînd a dat geana dimineții, pentru a vedea și noi pămîntul. În cenușiul zo-

rilor, două veliere mici de pescuit s-au arătat din ceață, iar cînd s-a revărsat asupra-ne lumina zilei iată și colinele joase de nisip ale Capului Cod, în babordul nostru, iar dinainte se întindea largul golf Massachusetts ; ici, colo cîte o barcă îi brăzda oglinda liniștită. Pe măsură ce ne apropiam de gura portului, ca spre un magnet, se iveau tot mai multe nave, pînă cînd golful s-a împînzit de mulțimea velierelor ce lunecau în toate direcțiile, unele urcînd pe vînt, altele mergînd cu vîntul din spate, după cum se îndreptau spre acea inimă a comerțului din centrul golfului, sau abia plecaseră de acolo. Era o priveliște tulburătoare pentru noi, care fusesem luni în șir pe ocean fără să vedem decît două nave singuraticе, iar vreme de doi ani nu întîlnisem decît trei sau patru nave comerciale pe o coastă aproape cu totul pustie. Mai departe, prin golfulețe către est, mișunau micile cabotiere care se îndreptau spre diferite orașe înșirate pe malul sudic ; ici, colo cîte o navă cu velatură pătrată pornea spre larg, iar departe de tot, dincolo de Capul Ann se zărea fumul unui vapor întinzîndu-se ca o pătură întunecată pe apă. Întreaga priveliște era plină de frumusețe și interesantă.

Ne întorceam acasă, iar semnele civilizației, bunăstării și fericirii, de care fusesem atît de multă vreme lipsiți, sporeau tot mereu dinaintea ochilor noștri. Acum se vedeau bine și uscatul înalt al Capului Ann și stîncile și țărmul de la Cohasset, cu farurile smirnă, ca niște sentinele îmbrăcate în alb, dinaintea ancorajelor. În aerul pur al dimineții, se distingeau chiar și fumurile coșurilor caselor de pe cîmpia Hingham, ce se înălțau alene spre cer. Unul dintre băieții noștri era fiul unui dogar, și chipul i se luminea îndată ce zări crestele colinelor binecunoscute ce înconjurau locurile sale natale. Pe la ora zece, o bărcuță veni săltînd pe apă, ne aduse pilotul la bord și apoi se

îndepărtă îndreptându-se spre alte nave care-și croiau drum spre port. Acum, fiindcă ajunsesem în raza vederii stațiilor de telegraf, am ridicat la trinchet pavilioanele de semnalizare și, în jumătate de oră, proprietarul aflat la bursă sau la biroul lui comercial știa că nava sa era în josul golfului, iar stăpînii, mijlocitorii și rechinii din Ann Street aflau că se apropia o pradă bogată — o navă venind dinspre Capul Horn, cu un echipaj care-și încasase leafa pe doi ani de zile.

Vîntul continuă să bată foarte ușor, tot echipajul fu trimis în arboradă ca să dea jos bandajele de protecție, așa că începu să plouă cu balene, legători, feșe, cercuri de fixare, bandaje din piele și rogojină, după care greementul rămase frumos și curat, fără toate cîrpelile necesare pe mare. Ultimele dichiseli s-au făcut prin vopsirea vîrfurilor arboretului contrarîndunicilor. Eu am fost trimis pe arboarele trinchet cu o căldare de vopsea albă și o pensulă, și l-am vopsit de la măr pînă la urechea de fixare la arboretul rîndunicii. La amiază, stăteam ținuți în loc de un calm plat în largul farului din jos, iar cum și marea era staționară, nu înaintam mai deloc. Dinspre Hingham se auzi o salvă, și pilotul ne spuse că avea loc o trecere în revistă. La auzul acestei vești, puștiul din Hingham se învioră brusc și ne povesti că, de reușeam să fi ajuns cu douăsprezece ceasuri mai devreme, acum eram și noi printre soldați și tarabe, și ne-am fi distrat de minune. Dar, după cum stăteau lucrurile, nu prea aveam șanse de a ajunge înainte de lăsarea serii. Pe la ora două, se stîrni un vînt de vest din prova și am început să răzbim încet în sus. Un bric se chinuia să urce pe vînt o dată cu noi, și ne-am încrucișat în timpul voltelor, cînd unul cînd celălalt luînd-o înainte, după cum vîntul sau marea erau favorabile uneia sau alteia. De la două la patru, îmi venea mie rîndul la

timonă, și stăteam pentru ultima dată la cîrmă ajungînd, după cum socotisem eu, să totalizez între nouă sute și o mie de ore de timonerie pe ambele nave pe care fusesem. Refluxul începu să ne fie contrar și înaintam greu ; trecuse de-acum aproape și după-amiaza, iar noi ajunsesem abia în traversul farului interior. În vremea asta, mai multe nave mergeau la vale îndreptîndu-se spre larg. Între acestea am văzut și o corabie mare, cu vergile încrucișate, avînt și vînt și marea favorabile ; trecu pe lîngă noi ca un cal de curse, în vreme ce oamenii echipajului alergau prin arboradă pregătindu-se să ridice și verfaforii aripilor. Înspre amurgite, vîntul începu să bată în rafale, cînd sufla atît de puternic încît pilotul ordona strîngerea rîndunicilor, cînd cădea cu totul ; apoi, pentru ca să reușim să ajungem înainte ca refluxul să devină prea puternic, iar ridicam velele strînse. Deoarece din cauza acestor manevre alergam în sus și-n jos prin arboradă, s-a hotărît ca în vîrfurile fiecărui catarg să rămînă cîte un om, pentru a strînge și desfășura din nou rîndunicile la primul cuvînt. Eu m-am nimerit pe trinchet și am strîns și am tot întins vela aceea de cinci ori între Insula Rainsford și Castle. În timp ce făceam una din volte, am trecut atît de aproape de Insula Rainsford, încît atunci cînd m-am uitat eu din vîrfurile vergii rîndunicii am zărit toată insula, cu clădirile spitalului, străzile frumos pavate, spațiile verzi, care parcă erau chiar sub mine. Atît e de strîmt canalul printre aceste insule în unele locuri încît, la un moment dat, săgeata bompresului trecu pe deasupra unuia dintre zidurile fortificațiilor de pe Insula George. Și ne-am dat seama totodată și de importanța strategică a acestui punct pentru că, în vreme ce urcam pe canal, ne-am prezentat de trei sau patru ori bordurile navei, numai bine pentru a fi găurite de baterii. Un singur tun ar fi fost suficient ca să ne facă pulbere.

Toți nutrisem speranța să ajungem înainte de lăsarea întinericului, pentru a coborî pe țarm. Însă curentul refluxului deveni prea puternic, vîntul, atît cît mai sufla și el, ne era tot potrivnic, așa că nu înaintam decît foarte încet cu toate voltele noastre. În consecință pilotul dădu ordin de a pune ancora la pic și a pregăti lanțul. După două volte lungi am ajuns la un loc de ancoraj, la adăpostul colinei Castle, unde am strîns gabierii și am fundarisit ancora. Astfel, pentru prima oară de la plecarea din San Diego, în urmă cu o sută și treizeci și cinci de zile, ancora noastră a atins fundul. După numai jumătate de oră, stăteam în bună rînduială la ancoră, cu toate velele strînse, la adăpost, în portul Boston. Lunga noastră călătorie luase sfîrșit, și dinaintea ochilor se ridica atît de binecunoscuta priveliște : luminile orașului aprinzîndu-se, o dată cu lăsarea serii, la ora nouă clopotele trezite care-și răspîndeau cunoscutul dangăt, între care băieții din Boston încercară să distingă zvonul familiar al vechii catedrale de sud.

Abia terminasem noi de strîns velele cînd, sub bordul cartierului pupa, se lipi o frumoasă barcă de plimbare, din care sări la bord cel mai tînăr partener al firmei de care ținea nava, domnul Hooper. L-am văzut din vîrfurile artimonului și-l cunoșteam bine. Strînse mîna căpitanului, după care coborî cu acesta în cabină, dar după cîteva minute ieși și-l întrebă pe secund unde mă aflu. Ultima dată cînd îl întîlnisem eram în uniformă de student al Colegiului Harvard, și acum, spre uimirea lui, de sus din arboradă coborî și i se înfățișă un individ cu un aer dubios, de om trecut prin multe, cu niște nădragi de doc, cămașă roșie, păr lung și o față tăbăcită de indian. Ne-am dat mîna, și mă felicită pentru că, după cîte se vedea, mă întorsesem sănătos și puternic, și-mi comunică apoi că toți prietenii mei erau zdraveni și mă așteptau. Cu numai

cîteva zile înainte se întîlnise cu cei din familia mea. I-am mulțumit pentru că-mi spusese exact ceea ce nu îndrăzneau eu să-l întreb. Iar dacă :

*„Cel dintîi mesager al unor vești nenorocite
Nu are decît de pierdut, iar numai zvonul vocii sale
Va avea de-a pururi glasul unui clopot vestitor de rele“,*

atunci cu siguranță că am să-mi amintesc întotdeauna de acest om și de vorbele sale cu mare bucurie.

Căpitanul plecă în oraș împreună cu domnul Hooper și ne lăsă să ne petrecem încă o noapte la bord pentru ca să venim și noi a doua zi dimineață, o dată cu fluxul, sub comanda pilotului.

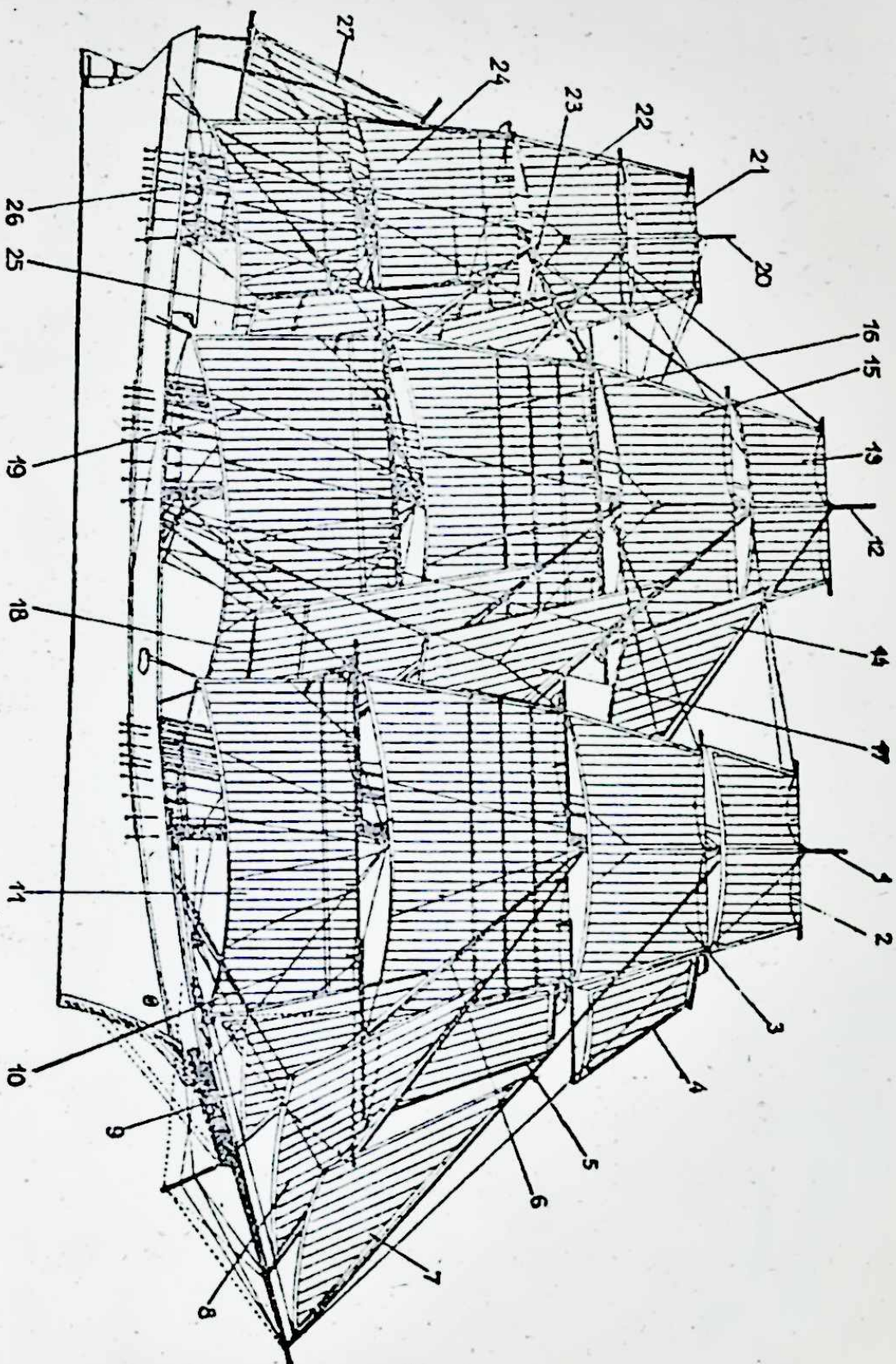
Ne simțeam atît de aproape de casă încît, gîndindu-ne dinainte la bucatele ce ne așteptau, aproape că nu ne-am mai atins de pîinea marinărească și carnea de vacă sărată, iar mulți dintre cei care erau la prima lor călătorie nici n-au putut închide ochii toată noaptea. În ceea ce mă privește, ca urmare a unei paradoxale schimbări sufletești, ce ne ajunge pe oricare, mi-am dat seama că mă încerca o totală indiferență, pe care nu mi-o puteam explica în nici un fel. Cu un an înainte, pe cînd mai căram piei pe coasta Californiei, ideea că în numai douăsprezece luni aveam să vedem din nou Bostonul aproape că mă înnebunea de fericire, iar acum, cînd eram cu un picior acasă, și-mi vedeam locuința, nu-mi mai regăseam sentimentele acelea care mă încercaseră cu atît de multă vreme în urmă și, în locul lor, simțeam o stare vecină cu apatia. O experiență similară îmi relatează că trăise un marinar de lîngă mine care, chiar la prima călătorie, fusese plecat vreme de cinci ani pe coasta de nord-vest. Cînd plecase de acasă era doar ceva mai răsărit decît un puști, iar după o ex-

periență grea, în care fusese încercat atît de mulți ani, cînd se văzu în fine pornit spre patrie, trăia o stare de surescitare atît de puternică încît tot drumul nu fusese în stare să se gîndească și să discute decît despre sosire, ce-o să facă el, cum o să sară de pe navă pe cheu, și o s-o ia direct spre casă. Cu toate acestea, cînd nava fu amarată la cheu și echipajul primi dreptul să o părăsească, lui i se păru că nu-l mai interesează deloc plecarea. Îmi povesti că el coborî în teugă, își schimbă hainele, luă niște apă din butoiul de zi și se spală alene, își întoarse cufărul pe dos și-și puse hainele în ordine, își scoase pipa de la locul ei și-o umplu cu tutun, și după ce se așeză din nou pe cufăr se puse la fumat în liniște, pentru ultima dată pe navă. În vremea asta se uita prin teuga în care-i petrecuse atîția ani și cînd se trezi că toți tovarășii lui plecaseră și numai el rămăsese singurul acolo îl păli tristețea. Gîndul de a ajunge acasă se transformase într-un vis, numai cînd se arătă în teugă fratele lui, care auzise de sosirea navei, și începu să-i vorbească despre casă, pomenindu-i că toți așteptau să-l revadă, abia atunci începu să-și dea seama unde se afla și i se trezi suficient interes ca să se ridice și să pornească la drum către locurile pe care le dorise atît de mult și la care visase atîția ani. Probabil că o așteptare atît de prelungită produce o stare de excitație atît de puternică, încît clipa în care îți dai seama că visul s-a împlinit provoacă o stare de amortire a oricărui sentiment, ca și a oricărei voințe de efort. În mare măsură așa mi se întîmplase și mie. Toate pregătirile, înaintarea rapidă a navei, clipele în care vedeam din nou pămîntul natal, drumul spre port, vechile priveliști ce mi se perindau pe dinainte îmi puseseră prea mult mintea și trupul la încercare, de unde și această bruscă transformare într-o totală liniște, acum cînd nu mă mai susțineau nici speran-

tele și nici nu mai aveam nimic de făcut, ceea ce mă aducea aproape într-o stare de apatie, din care nu puteam fi trezit decît de un nou excitant. Iar a doua zi dimineață, am fost chemați pe punte toți oamenii echipajului și puși la treburile noastre zilnice, curățatul punților, pregătirile pentru a ne lega la cheu, încărcatul armelor pentru salva de salut, după care am desfăcut velele și am trecut la vinciul ancorei. Și abia atunci spiritul și trupul parcă s-au trezit deodată.

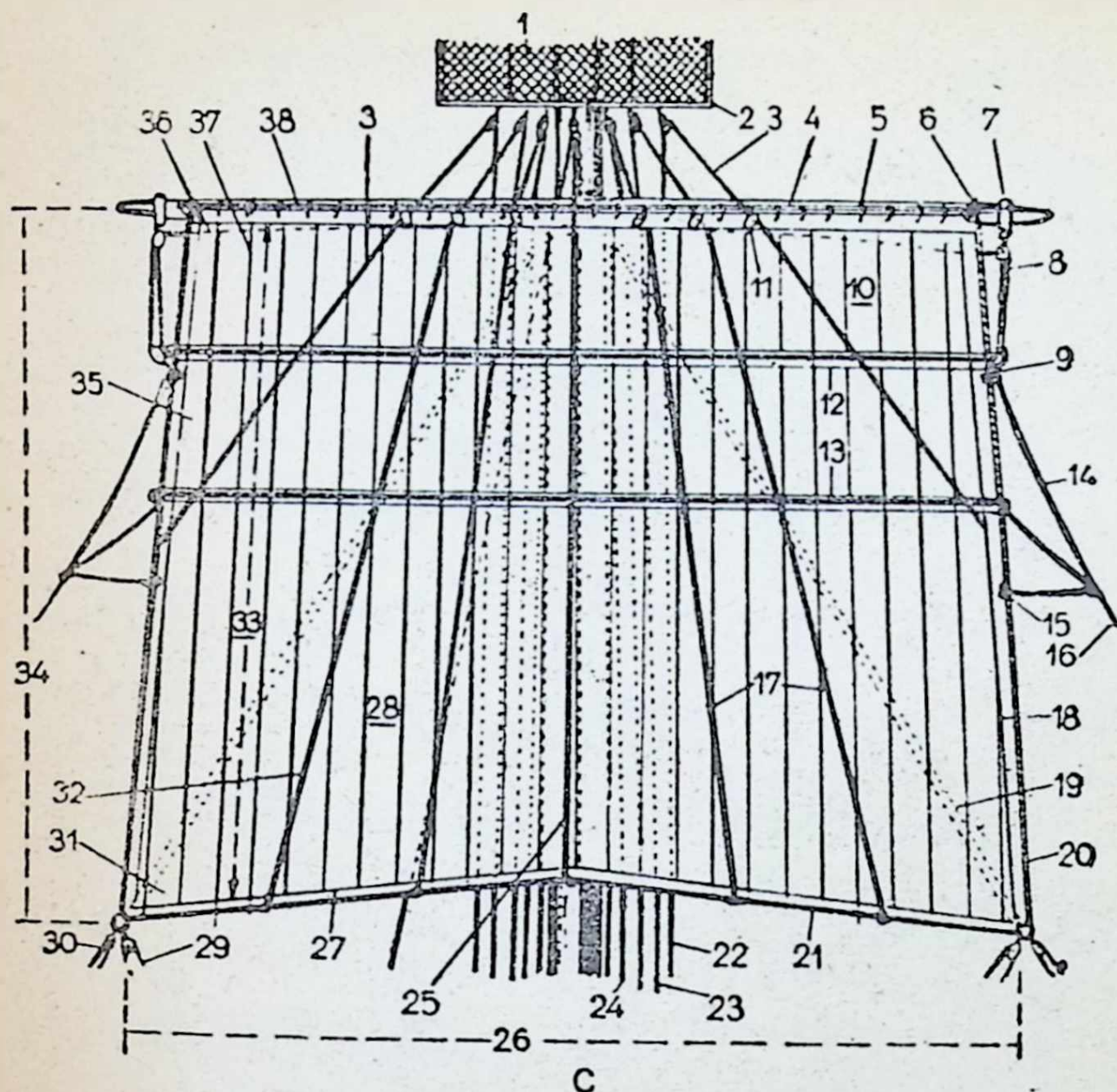
Pe la ora zece, se ridică briza și pilotul dădu ordin de a pregăti nava pentru a o trage la cheu. Toți oamenii trecură la vinci și în ritmul tărăgănatului : „Trageți, trageți !”, pe care ultima dată îl auzisem murind printre colinele pustii de la San Diego, ancora ajunse la prova ; vîntul și marea erau prielnice ; în dimineața aceea însorită, am ridicat rîndunicile și contrarîndunicile, pavilioanele și flamura sus, în vreme ce salve de arme de la bord răsunau, și ne-am îndreptat iute și frumos spre oraș. La capătul cheului am făcut o voltă în vînt și am fundarisit ancora ; dar abia a apucat aceasta să atingă fundul și punțile s-au umplut de oameni : vameși, agenți de la Topliff care voiau să afle vești, alții interesîndu-se de soarta unor prieteni aflați la bord sau rămași pe coastă, negustori de untură, asaltînd bucătăria, din dorința de a cădea la înțelegere cu bucătarul pentru resturile lui de grăsime, pierde-vară de tot soiul și, la urmă, dar cei mai importanți, mijlocitorii căminelor de marinari, dornici de a pune mîna pe oameni. Nimic nu poate întrece firea îndatoritoare a acestor mijlocitori și nici interesul pe care-l manifestă față de marinarii întorși acasă după un lung voiaj și plini de bani. Doi sau chiar trei m-au luat de mîna, pretinzînd că-și aduceau perfect de bine aminte de mine, erau convinși că mă mai bucurasem de ospitalitatea lor și înainte de a

pleca în voiaj ; acum erau bucuroși să vadă că m-am întors, mi-au oferit cartea lor de vizită, pe cheu aveau la îndemână și un cărucior care doar atît aștepta să-mi care mie lucrurile și erau dispuși să-mi dea o mîină de ajutor să-mi duc cufărul la țarm, să-mi ofere o sticlă de grog la bord dacă nu puteam să cobor îndată și altele asemenea. În fapt, aproape că nu eram în stare să ne urcăm în arboradă să strîngem velele, din cauza lor. Velele pe care poate le manevasem de o sută de ori, pe vreme frumoasă sau urîță, erau strînse, în fine, acum pentru ultima oară ; am coborît apoi din arboradă, am luat cablul de halaj și am trecut la vinci și, într-un cor ce trezi jumătate din cartierul de nord, ne-am tras pe el trecînd printre clădirile docului și ne-am lipit de cheu. Clopotele orașului tocmai băteau unu cînd am strîns și ultima voltă și echipajului i s-a dat liber. În numai cinci minute, la bordul minunatei nave *Alert* nu mai rămase nici un suflet, decît bătrînul paznic al navei, care apăruse de la birouri tocmai pentru a o lua în primire.

1 — farul prova ; 2 — rîndunica mică (trinchet) ; 3 — zburătorul mic (trinchet) ; 4 — aripa zburătorului ; 5 — aripa gabierului mic (trinchet) ; 6 — gabierul mic (trinchet) ; 7 — focul săgeții ; 8 — focul mic ; 9 — focul mare ; 10 — straiul coloanei trinchet pe care se înverghiază trinchetului ; 11 — trinca ; 12 — focul mare ; 13 — straiul rîndunicii mare ; 14 — velastraiul rîndunicii mari ; 15 — zburătorul mare ; 16 — gabierul mare ; 17 — rîndunica mare ; 18 — velastraiul zburătorului mare ; 19 — vela mare ; 20 — farul pupa ; 21 — rîndunica artimon ; 22 — zburătorul artimon ; 23 — velastraiul zburătorului artimon ; 24 — gabierul artimon ; 25 — velastraiul artimon (drăculețului) ; 26 — vela în cruce (artimonul) ; 27 — randa.

(Conform cu A. Bejan și M. Bujențu, *Dicționar de marină*, Editura Militară, București, 1979).

Vele : pătrată văzută din prova : 1 — plasa balustrăzii gabiei ; 2 — gabie ; 3 — contrabulină ; 4 — vergă ; 5 — sachet de învergare ; 6 — împuntătură de învergare ; 7 — brătară ; 8 — pălâncel de terțarolă ; 9 — ochi de terțarolă ; 10 — terțarolă ; 11 — măr călăuz ; 12 — fișie de terțarolă ; 13 — filieră de terțarolă ; 14 — labă de bulină ; 15 — ochi de bulină ; 16 — bulină ; 17 — cargafung ; 18 — căptușeala marginii de cădere ; 19 — contrașcotă ; 20 — grandee de cădere babord ; 21 — grandee de întinsură ; 22 — contra-bulină ; 23 — cargafung ; 24 — contra școtă ; 25 — susmantă ; 26 — întinsura ; 27 — margine de întinsură ; 28 — ferță ; 29 — mură ; 30 — școtă ; 31 — colț de școtă/mură ; 32 — cargafung ; 33 — talia ferței ; 34 — cădere totală ; 35 — margine de cădere tribord ; 36 — colț de învergare ; 37 — margine de învergare ; 38 — grandee de învergare.

(Conform cu A. Bejan și M. Bujeniță, *Dicționar de marină*, Editura Militară, București, 1979)

MIC GLOSAR DE TERMENI MARINĂREȘTI *

- aliură — poziția navei față de vînt ;
- alizee — vînturi regulate de forța 3—4 în Oceanul Pacific și Atlantic, la sud și nord de Ecuator, pînă la paralela de 30 de grade ; zona alizeelor se caracterizează printr-o vreme frumoasă, cu precipitații reduse ;
- a amara — a fixa obiectele la bord pentru a nu se deplasa în timpul mișcărilor navei ;
- amară — parîmă de legare ;
- ambardee — abatere involuntară de la drum a unei nave, din cauza vîntului, valurilor, sau unei greșeli de manevră a timonei ;
- arboradă — ansamblul catargelor, vergilor și picurilor navei ;
- arbore — sau catarg ; la navele cu doi arbori (două catarge) denumirea lor dinspre prova spre pupa : arborele trinchet (sau catargul mic, sau prova) și arborele mare (ca la bricul *Pilgrim*), iar la o navă cu trei arbori (cum era *Alert*) denumirea lor e următoarea : trinchet, arborele mare și artimon ;
- arboret — partea superioară a arborelui compusă din mai multe elemente, care la nevoie se puteau demonta pe veliere pentru a reduce suprafața expusă vîntului, în zonele cu furtuni puternice ;
- aripă — velă suplimentară care se întinde cu ajutorul unor verfafori, pentru a mări suprafața velică la vînturi favorabile din pupa ;
- artimon — ultimul catarg dinspre pupa al unei nave cu mai mult de două catarge.
- a ateriza — luarea contactului vizual cu uscatul sau cu un reper de la țărm ;
- atîrnătoare — lanț care susține o vergă ;
- baba — piesă masivă din lemn, beton armat sau metal fixată pe punte sau la cheu pentru a lua volta parîmelor ;

* Explicațiile au fost date conform cu *Dicționarul de marină* publicat de A. Bejan și M. Bujeniță la Editura Militară în 1979.

babord — partea stîngă a unei nave, privite de la pupa spre prova ;
 baie — golf mai mic, intrînd al ţărmului ;
 baieră de înfăşurare — saulă cu care se înfăşoară vela strînsă pe vergă ;
 baieră de învergare — parîmă ce trece prin ochiul unei vele pătrate şi serveşte la prinderea colţului velei pe vergă ;
 baieră de terţarolare — saulă petrecută prin ochiurile de terţarolă ;
 balansină — manevră curentă care susţine o vergă, ghiu sau pic ;
 balenieră — navă cu mai mulţi arbori, specializată în vînătoarea de balene, dar şi ambarcaţiune mică, de circa 9 metri cu catarg rabatabil folosită în acelaşi scop ;
 a se banda — a se înclina temporar în plan transversal, din cauza acţiunii vîntului sau valurilor ;
 bandă — comandă pentru cîrmă, cînd aceasta se pune la unghiul maxim într-un bord sau altul ;
 bară — prag format de depunerile aluvionare la gurile unor fluvii ;
 barc — navă cu trei, cinci arbori ;
 barcaz — barcă cu 14—20 de rame ;
 bompres — catarg oblic la prova unei nave ;
 bordee — distanţa parcursă de o navă cu vele între două volte succesive ;
 bordul din vînt — bordul din care bate vîntul ;
 bordul de sub vînt — bordul opus direcţiei din care bate vîntul, bordul adăpostit de vînt ;
 braţ — manevră curentă care serveşte la orientarea vergilor ;
 braţ fals — parîmă dată de la prova unei nave la prova unei bărci ;
 a braţa — a orienta vergile în plan orizontal cu ajutorul braţelor ;
 a braţa în sart — a aduce vergile la unghi maxim de braţare, pînă cînd ating de fapt sarturile ;
 bric — navă cu două catarge şi cu vele pătrate, aşa cum era şi nava *Pilgrim* ;
 a bricui — a curăţa puntea folosind piatră de bricuit şi nisip ud ;
 brigantină — navă cu doi arbori, cu vele pătrate la arborele trinchet şi vele aurice la arborele mare ;
 brizanţi — valuri care se sparg în apropierea uscatului, la apă mică ;
 cabestan — instalaţie de punte ce serveşte la virarea lanţului ancorei ; se compune dintr-un ax vertical la partea superioară cu un clopot sau pălărie cu orificii în care se introduc manelele cu ajutorul cărora se virează manual ;

- cablu — unitate de măsură a distanțelor egală cu a zecea parte dintr-o milă marină, 185 metri ;
- cabotaj — transport maritim de mărfuri între porturi apropiate ;
- calafat — resturi de bumbac sau cânepă care se impregnează cu catran și sînt folosite la etanșeizarea punții și bordajului unei nave din lemn ;
- cală — spațiu de sub punte unde se depozitează mărfurile ;
- calm — mare lipsită de vînt ;
- capă — poziția cea mai favorabilă a unei nave pe mare foarte agitată și vînt prea puternic pentru a putea naviga ; navele cu vele țin la capă primind vîntul la circa șase carturi din prova și derivînd, ceea ce face să apară o zonă de mare mai calmă în bordul din vînt, numită siaj transversal ;
- capon — palanc la capătul gruiei de capon cu care se caponează ancora ;
- a capona — a prinde ancora cu cîrligul caponului ;
- cargabas — manevră curentă cu care se strînge o velă latină (foc sau velastrai) ;
- cargafung — manevră curentă cu care se strîng velele pătrate ;
- cart — serviciul la bordul navelor cu durată de patru ore, începînd de la miezul nopții, în afară de cartul scurt, de numai două ore, de la 16 la 18 și de la 18 la 20, pentru a permite schimbarea echipelor care fac de cart ; carturile se marchează cu ajutorul clopotului de bord, o lovitură simplă după prima jumătate de oră, o lovitură dublă după prima oră, o lovitură dublă și una simplă după o oră jumătate și tot așa pînă la sfîrșitul cartului marcat de patru duble, sau opt bătăi de clopot ;
- cart — echipa de oameni care execută serviciul de cart în același timp ; pe veliere echipajul era împărțit în două carturi — cartul tribord și cartul babord — care făceau alternativ de serviciu pe punte ;
- cart — unitate de măsură pentru unghiuri, egală cu a 32-a parte din circumferința cercului, adică cu 11 grade și 15 minute ; pe vremea navelor cu vele, roza compasului era împărțită în carturi, iar drumul se dădea de asemenea în carturi și nu în grade ;
- cartier — (tribord / babord) — porțiunea navei dinapoia traversului în fiecare din borduri ;
- cavilă — (cavilă de matisit) sculă confecționată din lemn tare sau chiar oțel folosită la matisirea parimelor ;
- a cădea (vîntul) — a pierde din intensitate ;
- cîntec de manevră — cîntec care însoțea manevrele mai grele de la bordul unei nave, pentru a dirija efortul ;

cliper — velier de cursă lungă cu trei, cinci arbori ; cele mai rapide nave cu pînze folosite în secolul trecut pentru călătoriile la mare distanță, celebre fiind cliperele ceaiului, care plecau din Anglia, dublau Capul Bunei Speranțe, traversau Oceanul Indian, ajungeau în China, după care, prin Pacific, dublînd Capul Horn, ajungeau în Atlantic pe care-l făceau de la sud spre nord, ajungînd din nou în Anglia ; cliperele nitraților transportau salpetru din Chile în Europa ;

coadă — mătură specific marinărească din sfilate de parîmă, cu un ochi la un capăt, folosită la curățatul punților ;

a degarnisi — a scoate curentul (parîma mobilă) de pe un palanc sau macara ;

a dubla — a ocoli un cap, un far, o geamandură etc. ;

dublin — legătură de întoarcere care permite molarea, strîngerea ei de la bordul navei ;

dunetă — suprastructură la extremitatea pupa, unde la navele cu veie era amenajată cabina căpitanului, secundului ;

a fila — a lăsa o parîmă sau un lanț să se scurgă ;

foc — velă triunghiulară pe straiurile bompresului ; la velierele mari există focul mare, focul mic și focul săgeții ;

Focul Sfîntului Elm — fenomen luminos, a cărui denumire provine de la biserica cu același nume pe turnurile căreia a fost adesea observat sub formă de jerbe de scînteii albastrii, albe etc. ; apare de obicei în dreptul vîrfurilor catargelor, vergilor, etc. ;

fregată — navă militară, a doua ca mărime după navele de linie, cu trei catarge ;

a fundarisi — a lăsa ancora să cadă la fundul apei ;

fungă — manevră curentă folosită pentru a ridica și a pune la post un arbore gabier sau un arboret, precum și pentru a întinde un foc, un velastrai etc. ;

gabier — velă pătrată, a doua începînd de la punte pe catarg în sus ;

garlin — parîmă groasă cu care se lega ancora înainte de utilizarea lanțului ;

a garnisi — a trece curentul unui palanc prin macarale ;

ghiu — școndru articulată fixat de catarg ;

grandee — parîmă vegetală cusută pe marginea unei vele pentru a o întări ;

greement — ansamblul arboradei, velaturii, manevrelor fixe și curente de la bordul unei nave ;

gren — declanșarea bruscă și de scurtă durată a unui vînt rece de forța 9, 10 ;

grijea — saulă legată transversal pe sarturi formînd o scară pe

care se poate urca în arboradă ;

hulă — mișcarea ondulatorie, uniformă a suprafeței mării, după încetarea unui vînt care a suflat mai mult timp din aceeași direcție sau care se propagă din direcția unui vînt puternic ce a suflat într-o zonă apropiată ;

iceberg — bloc uriaș de gheață plutitoare ce s-a desprins din calotele polare ;

iublou — fereastră etanșă în bordajul navei ;

împuntătură — legătură executată la colțurile de învergare a velor pătrate cu baierile de învergare ;

întrepunte — orice punte aflată sub puntea superioară ;

învergare — prinderea unei vele pătrate pe o vergă, cu ajutorul baierelor și sacșilor ;

loch — aparat de navigație folosit la măsurarea vitezei navei ;

macara — denumirea marinărească dată scripetelui ;

mandar — dispozitiv de ridicare compus dintr-o macara simplă sau două macarale simple ;

manelă — bară de lemn folosită pentru învîrtirea cabestanului ;

a masca (o velă) — a face ca vela să primească vîntul pe fața dinspre prova pentru a obține astfel un efect de manevră ; de obicei pentru a pune nava în pană, a o opri ;

a matisi — a îmbina capetele a două parîme ;

merlin — parîmă subțire din trei sfilațe ;

a mola — a da drumul complet unei parîme ;

mură — la velele pătrate, manevră curentă care trage colțul de mură al velor inferioare spre prova ;

palanc — dispozitiv compus din două macarale prin care trece o parîmă numită curent, avînd un capăt liber, trăgător, iar celălalt fixat la macara ;

pană — poziția unei nave care nu mai înaintează, aflîndu-se în echilibru sub vele, unele pline altele mascate ;

parîmă — frînghie vegetală sau metalică folosită la bordul navelor ;

patașină — manevră fixă ce asigură catargul în borduri și spre pupa ;

piatră de bricuit — piatră abrazivă folosită la curățatul punților ;

portsart — instalație în afara bordurilor navei pentru fixarea sarturilor ;

post — locul unde trebuie fixat un anumit obiect, vergi, ghiuri etc. ;

a prinde vîntul — a orienta velele în așa fel încît să simtă acțiunea vîntului ;

prova — direcția părții de dinainte a navei ; fiind întrebuințat

- ca și cuvintele stînga, dreapta, în același scop de a indica direcția față de axele de simetrie ale navei ;
- pupa — direcția părții dinapoi a navei, opusă provei ;
- radă — suprafața de apă din apropierea țărmului, de regulă în apropierea unui port, între insule, adăpostită de vînt și de valuri, unde navele obișnuiesc să stea la ancoră ;
- randă — velă aurică la arborele artimon ;
- reducerea velaturii — micșorarea suprafeței velice la vînturi puternice ; operația începe cu velele superioare încît nava să nu se dezechilibreze ;
- resacă — agitația dezordonată a apei provocată de revenirea spre larg a valurilor ce se reflectă de o coastă abruptă, dînd naștere unor fenomene de interferență foarte periculoase pentru ambarcații ;
- sabord — deschidere în parapetul navei pentru scurgerea apei de pe punte ;
- sachet — capăt de parîmă folosit în diferite scopuri, sachet de înfășurare — pentru strîngerea velelor pe vergă, sachet de învergare — pentru învergarea unei vele pătrate, sachet de terțarolă — pentru luarea terțarolelor la velă ;
- sart — manevră fixă ce susține catargul în borduri ;
- saulă — parîmă de grosime medie, 1,5—4 cm. ;
- săgeată — arboret de dimensiuni mici, instalat mai ales pentru prelungirea bompresulăi ;
- scaun de boțman — mică platformă de scîndură, susținută cu ajutorul unei parîme, folosită de marinari pentru a se deplasa în lungul unui catarg, sart, în afara bordurilor în timpul manevrelor de cătrănire, piturare etc. ;
- sextant — instrument nautic ce servește la măsurarea înălțimii astrilor și a unghiurilor orizontale și verticale între diferite repere pentru aflarea punctului navei ;
- sfilață — mai multe fire de fibră vegetală, răsucite la un loc, din care se confecționează parîmele ;
- strai — manevră fixă care susține catargul în plan longitudinal ;
- strîngător — manevră curentă ce folosește la strîngerea veleii ;
- a strînge vîntul — a naviga cu vîntul strîns, adică la un unghi cit mai mic față de direcția vîntului ;
- a strînge velele — manevră prin care velele pătrate sînt ridicate spre vergă cu ajutorul strîngătorilor ;
- supercargo — reprezentant al comerciantului care a încărcat marfa la bord ;

școndru — lemn cilindric folosit la greement — vergi, ghiuri etc. ;
școtă — manevră a unei vele care trage spre pupa colțul de școtă, opus colțului de mură care se întinde spre prova atunci când se orientează velele ;
tambuchi — deschidere în puntea navei pentru accesul oamenilor în încăperile de sub punte ;
tangon — școndru fixat cu un capăt de bordaj, cu celălalt susținut de o balansină, de care se leagă bărcile în port cu ajutorul unor brațe false ;
terțarolă — porțiune a unei vele pătrate cuprinsă între marginea de învergare și prima fișie de terțarolă, sau între două fișii, care se folosește pentru reducerea suprafeței unei vele ;
terțarolă sugrumată — terțarolă luată prin strângerea unei jumătăți de velă ;
teugă — suprastructură la prova navei, unde se află cartierul marinarilor ;
timonă — roată cu cavile cu care se acționează asupra cîrmei ; a se trage pe ancoră — a manevra o navă în port, dînd o ancoră cu barca și virînd apoi lanțul ;
travers — direcție care face un unghi de 90 de grade cu axul longitudinal al navei ;
tribord — bordul din dreapta planului diametral al navei privind de la pupa spre prova ;
trincă — velă pătrată, prima de jos, a arborelui trinchet, primul dinspre prova ;
trinchet — arborele mic, primul arbore dinspre prova ;
țapapie — parîmă întinsă sub o vergă sau bompres pe care stau marinarii cu picioarele în timp ce lucrează pe o vergă la întinderea sau strângerea velilor etc. ;
a vira — a trage, a strînge, o parîmă sau un lanț.

CUPRINS

Capitolul I	Plecarea	4
Capitolul II	Primele impresii	7
Capitolul III	Munca pe navă	15
Capitolul IV	Duminița pe mare	22
Capitolul V	Capul Horn	32
Capitolul VI	Om peste bord	44
Capitolul VII	Juan Fernandez	51
Capitolul VIII	Viața de fiecare zi	60
Capitolul IX	Santa Barbara	67
Capitolul X	Furtună de sud-est	77
Capitolul XI	În susul coastei	83
Capitolul XII	Monterey	90
Capitolul XIII	Afaceri la Monterey	94
Capitolul XIV	Nemulțumiri	103
Capitolul XV	Biciuirea	124
Capitolul XVI	Zi de permisie la țărm	143
Capitolul XVII	San Diego	153
Capitolul XVIII	Duminica Paștelui	163
Capitolul XIX	Băștinașii din Insulele Sandwich	181
Capitolul XX	Nou-veniții	200
Capitolul XXI	California și locuitorii ei	211
Capitolul XXII	Nava Alert	219
Capitolul XXIII	O navă nouă, noi tovarăși	226
Capitolul XXIV	Din nou la San Diego	252
Capitolul XXV	Zvonuri de război	262
Capitolul XXVI	San Francisco	284

Capitolul XXVII	Fandango : : :	295
Capitolul XXVIII	Vești de acasă	309
Capitolul XXIX	Încărcăm nava pentru drumul spre casă	327
Capitolul XXX	În drum spre casă	355
Capitolul XXXI	Perspective sumbre	372
Capitolul XXXII	Dublăm Capul Horn	402
Capitolul XXXIII	Spre nord !	418
Capitolul XXXIV	Ne apropiem de casă	433
Capitolul XXXV	Alte întâmplări tulburătoare	443
Capitolul XXXVI	Urale pentru pământul patriei !	456
Mic glosar de termeni marinărești		472

Redactor : VICTORIA JIQUIDI
Tehnoredactor : VIRGIL STRUGARIU

*Bun de tipar : 25.09.1984. Apărut 1984.
Colt de tipar 15.*

Comanda nr. 40 346
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”
București — Piața Scintei nr. 1,
Republica Socialistă România

Richard Henry Dana Jr. (1815–1892) nu putea bănuî că cei doi ani petrecuți pe mare – la recomandarea medicilor, pentru a-și vindeca o boală de ochi apărută pe cînd studia la Harvard – aveau să fie cea mai mare aventură a sa, marcîndu-i întreaga viață. Întors din călătorie și-a continuat studiile juridice, devenind principalul apărător, la propriu și la figurat, al drepturilor marinarilor...

Doi ani pe mare a fost nelipsită la bordul navelor americane și britanice de la apariția ei, în 1840; pasaje din această carte au fost citite cu voce tare chiar și în Camera Lorzilor, servind ca argument pentru modificarea unor legi maritime. Deși intenția autorului a fost de a oferi doar un simplu jurnal de călătorie, cartea aceasta a inaugurat un curent realist în prezentarea mării, care a continuat cu Melvill, Jack London, Hemingway.